รายงานฉบับสมบูรณ์
(Final Report)

โครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

เสนอต่อ

กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

โดย

สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กันยายน ๒๕๖๑

โครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการฯและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑

คณะผู้จัดทำ:

ศาสตราจารย์ ระพีพรรณ คำหอม

รองศาสตราจารย์ เล็ก สมบัติ

อาจารย์ รณรงค์ จันใด

อาจารย์ ดร.ปรินดา ตาสี

โครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการฯและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑

คณะผู้จัดทำ:

ศาสตราจารย์ ระพีพรรณ คำหอม

รองศาสตราจารย์ เล็ก สมบัติ

อาจารย์ รณรงค์ จันใด

อาจารย์ ดร.ปรินดา ตาสี

จำนวนหน้า ๓๐๖ หน้า

จำนวนพิมพ์ ๑๗๐ เล่ม

สนับสนุนโดย

กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

อาคารมหานครยิบซั่ม ชั้น ๒๐ โซน B

เลขที่ ๕๓๙/๒ ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ : ๐-๒๖๔๒-๔๓๓๖ FAX : ๐-๒๖๔๒-๔๓๐๗

e-mail : older@dop.mail.go.th

ปีที่พิมพ์ กันยายน ๒๕๖๑

พิมพ์ที่ บริษัท จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์ จำกัด

๒๑๙ ซอยเพชรเกษม ๑๐๒/๒

แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐

โทรศัพท์ ๐๒-๘๐๙๒๒๘๑-๓ โทรสาร ๐๒-๘๐๙-๒๒๘๔

www.fast-books.com e-mail : info@fast-books.com

คำนำ

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้รับมอบหมายจากกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ รวมทั้งการให้ข้อเสนอเชิงนโยบายพร้อมแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงาน และการนำผลประเมินไปใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ และ ๒๕๖๓ ต่อไป

คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ซึ่งมีรายละเอียดประกอบด้วยผลการศึกษาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้การประเมินผลซิปโมเดล (CIPP) วิเคราะห์บริบททางสังคม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามนโยบายฯ และผลการจัดเวทีต่าง ๆ เพื่อนำเสนอให้กรมกิจการผู้สูงอายุได้พิจารณาก่อนดำเนินโครงการในระยะต่อไปให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ของกรมกิจการผู้สูงอายุต่อไป รวมทั้งจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายด้านผู้สูงอายุ ปัญหา อุปสรรค แนวทางในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) นโยบายของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต่อไป

ในการนี้ คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ ผู้บริหาร บุคลากรที่เกี่ยวข้องของกรมกิจการผู้สูงอายุ ตลอดจนภาคีเครือข่ายระดับพื้นที่โดยเฉพาะผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และภาคีเครือข่ายทุกองค์กรของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาในการให้ข้อมูลและความเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการจนสามารถดำเนินโครงการแล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์และกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้

ศาสตราจารย์ระพีพรรณ คำหอม

กันยายน ๒๕๖๑

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ผลการศึกษา เรื่อง โครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมทั้งการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายด้านผู้สูงอายุ พร้อมแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงาน ระเบียบวิธีการศึกษา เป็นการศึกษาแบบผสานวิธี (Mixed - method) ใช้การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกัน วิธีการประเมิน ประกอบด้วย ๑) รายงานผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ๒) การสำรวจแบบประเมินและติดตามผลแบบซิปโมเดล ๓) การสนทนากลุ่มย่อยเวที ๔ ภาค ๔) การสัมภาษณ์กลุ่ม ๕) การประชุมเชิงปฏิบัติการ ประชากรที่ศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ๒ กลุ่มได้แก่ (๑) กลุ่มภาคีเครือข่าย ที่ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ใน ๔ ภาค ๑๒ จังหวัด รวมทั้งหมด ๘๑๘ คน (๒) กลุ่มผู้รับบริการ ผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจำนวน ๑๒ แห่ง รวมทั้งหมด ๓๕๖ คน รวมทั้งสิ้น ๑,๑๗๔ คน การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่า t-test การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ หรือ ๐.๐๕ จึงนำผลไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน โดยวิธีทดสอบ Least Significant Difference (LSD) การวิเคราะห์ข้อมูล การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์แก่นสาร (Thematic analysis) การตรวจสอบข้อมูล (Data Triangulation) ผลการศึกษามีดังนี้

๑. ผลการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ผลผลิต (Output)

ใน ๔ แผนงาน ๓๗ ตัวชี้วัด ภาพรวมมีผลประเมิน ผ่าน ๒๙ ตัวชี้วัด (ร้อยละ ๗๘.๕) ผลการประเมินเกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ ๑๔ ตัวชี้วัด (ร้อยละ ๓๘.๐) และมีผลการประเมินตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ๑๕ ตัวชี้วัด (ร้อยละ ๔๐.๕) ของตัวชี้วัดทั้งหมด ผลการประเมินแยกตามแผนงานย่อย ๔ แผนงาน ดังต่อไปนี้

๑.๑) ผลการดำเนินแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย พบว่า มี ๓ ตัวชี้วัด ผลการดำเนินงานเกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ ๒ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๒ ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิพื้นฐาน จำนวน ๑๖,๕๔๘ คน (ร้อยละ ๑๑๐.๓๒) ตัวชี้วัดที่ ๓ ผู้สูงอายุ คนทุกวัยได้รับประโยชน์จากการถ่ายทอดภูมิปัญญา โดยมีผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๗,๘๓๒ คน (ร้อยละ ๑๐๐.๔๑) และมี ๑ ตัวชี้วัด ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด จำนวน ๙,๓๘๓ ราย ผลการประเมินต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง (ร้อยละ ๗๔.๑๗) เนื่องจากผลการดำเนินงานขึ้นอยู่กับอัตราการเสียชีวิตของผู้สูงอายุ

๑.๒) ผลการดำเนินแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ พบว่า มี ๑๑ ตัวชี้วัด มีผลการประเมินเกินเป้าหมาย ๖ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑ จำนวนเครือข่ายที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ๑๓๑ เครือข่าย (ร้อยละ ๑๓๑.๐๐) ตัวชี้วัดที่ ๕ จำนวนพื้นที่ขยายผลการดำเนินโครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ๔๐๖ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๑.๕๐) ตัวชี้วัดที่ ๖ หน่วยงานต่าง ๆ จัดอบรมที่มีการเตรียมความพร้อมฯ ให้แก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๕๘ องค์กร (ร้อยละ ๑๕๘.๐๐) ตัวชี้วัดที่ ๘ อาคารที่ทำการและสิ่งก่อสร้างประกอบ ๑ แห่ง ตัวชี้วัดที่ ๙ อาคาร ศพอส.

(อาคารอเนกประสงค์) ๑ แห่ง ตัวชี้วัดที่ ๑๑ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านได้รับการพัฒนาทักษะและสามารถดูแลผู้สูงอายุ จำนวน ๑๔,๔๙๐ คน (ร้อยละ ๑๐๓.๕๐)

๑.๓) ผลการดำเนินแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและการยกระดับคุณภาพชีวิต พบว่า มีทั้งหมด ๑๐ ตัวชี้วัด มีผลการประเมินเกินเป้าหมาย ๒ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๔ จำนวนผู้รับบริการของศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ จำนวน ๑,๓๑๐ คน (ร้อยละ ๑๖๓.๗๕) ตัวชี้วัดที่ ๑๒ จำนวนประชากรผู้สูงอายุที่ได้รับการบริการจัดสวัสดิการ จำนวน ๓๙,๖๐๘ คน (ร้อยละ ๑๑๓.๑๖)

๑.๔) ผลการดำเนินแผนงานพื้นฐาน พบว่า มีทั้งหมด ๘ ตัวชี้วัด ผลการประเมินเกินเป้าหมาย ๘ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๒ จำนวนบุคลากรที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านกฎหมายเพื่อการปฏิบัติราชการ จำนวน ๙๐ คน (ร้อยละ ๑๕๓.๓๓) ตัวชี้วัดที่ ๓ จำนวนบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ทักษะ และสมรรถนะในการปฏิบัติงาน จำนวน ๔๘๗ คน (ร้อยละ ๑๒๑.๗๕) ตัวชี้วัดที่ ๔ จำนวนข่าวประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่ผ่านเครือข่ายสื่อมวลชนทุกสาขา รวมทั้งองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม การพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการต่าง ๆ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิแก่ผู้สูงอายุ ๑๘๗ เรื่อง (ร้อยละ ๑๒๔.๖๖) ตัวชี้วัดที่ ๕ สนับสนุนเงินทุนกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ ๙,๖๖๗ ราย (ร้อยละ ๑,๐๑๗.๕๗)

๒. ผลการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ผลการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า มี ๓ เป้าหมาย ๗ ตัวชี้วัดแนวทาง มีผลประเมินเกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ ๑ ตัวชี้วัดแนวทาง และมีผลการประเมินตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ๓ ตัวชี้วัดแนวทาง คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๔๓ ของตัวชี้วัดแนวทางทั้งหมด และต่ำกว่าเป้าหมาย ๓ ตัวชี้วัด ผลการประเมินแยกตามเป้าหมายดังต่อไปนี้

เป้าหมายที่ ๑ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่า มี ๒ ตัวชี้วัดแนวทาง บรรลุเป้าหมายเพียง ๑ ตัวชี้วัดแนวทาง ได้แก่ ๑. ร้อยละ ๕๐.๐๐ ของเครือข่ายที่มีกิจกรรมเตรียมประชากรเพื่อเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ๑,๕๖๗ เครือข่าย (ร้อยละ ๑๑๐.๐๐)

เป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี พบว่า มี ๓ ตัวชี้วัดแนวทาง บรรลุเป้าหมายเพียง ๑ ตัวชี้วัดแนวทาง ได้แก่ ๑. นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน ๖ เรื่อง (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐)

เป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ พบว่า มี ๒ ตัวชี้วัดแนวทาง บรรลุตรงตามเป้าหมาย ๒ ตัวชี้วัดแนวทาง ได้แก่ ๑. จำนวนบ้านและสถานที่ที่ได้รับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ๒,๖๖๔ แห่ง ร้อยละ ๑๐๐.๐๐) ๒. คนทุกกลุ่มวัยในสังคมสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน ๒๐,๐๐๐ คน (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐)

๓. การประเมินผลความพึงพอใจการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ภาพรวมการประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ตามตัวแบบซิปโมเดล (CIPP Model) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจระดับมากทุกด้าน เมื่อจำแนกรายด้านพบว่าการประเมินต่อบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) มากที่สุด รองลงมา คือ การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) และการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) มีความพึงพอใจน้อยที่สุด รายละเอียดการประเมินแต่ละด้านมีดังต่อไปนี้

การประเมินผลความพึงพอใจการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C)

ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า วัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์กรมกิจการผู้สูงอายุ “เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและสังคมให้อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน” มากที่สุด รองลงมา คือ วัตถุประสงค์เป้าหมายของแผนฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน) และแผนปฏิบัติราชการและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ มีความสอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๕๔) ขณะที่การกำหนดเป้าหมายแผนงาน กรอบระยะเวลาการดำเนินงาน มีความเหมาะสมและปฏิบัติจริงในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจน้อยที่สุด

นอกจากนี้แล้ว ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า บริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. แผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มุ่งเน้นทุกเป้าหมาย แต่มีโครงการและกิจกรรมในแต่ละแผนงานฯ จำนวนมาก กระจัดกระจาย ตัวชี้วัดไม่ชัดเจน ส่วนใหญ่กำหนดเป็นพื้นที่เป้าหมายการดำเนินงาน ขาดฐานข้อมูลผู้สูงอายุในพื้นที่ที่จะนำมาใช้ในการวางแผนงาน และพบว่า ผู้สูงอายุยังประสบปัญหาทางสังคมและอยู่ในภาวะยากลำบากและอยู่ตามลำพัง นอกจากนั้นยัง พบว่า มีผู้สูงอายุติดสังคมจำนวนมาก การดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ถือว่า สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ทำให้ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากได้รับการดูแลช่วยเหลือ โดยเฉพาะโครงการการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุให้มีความเหมาะสมและปลอดภัย (ในกลุ่มผู้สูงอายุติดเตียงและกลุ่มผู้สูงอายุติดบ้าน) นอกจากนั้น ยังมีการดำเนินงานการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี สำหรับผู้สูงอายุติดสังคม มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ อาทิ การทำให้ผู้สูงอายุในชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ โครงการเสริมสร้างความตระหนักและการเตรียมความพร้อม โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน และโครงการขยายผลการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ซึ่งถือว่าเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับประเภทผู้สูงอายุและบริบทของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒. แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ มีเป้าหมายที่ชัดเจน ๓ เป้าหมาย เป้าหมายที่ ๑ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม เป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี เป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุมีตัวชี้วัดชัดเจน แต่การตั้งค่าเป้าหมายแผนงานฯต่ำกว่าที่ควรจะเป็นจริง เช่น โครงการการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพ โดยมีคณะทันตแพทย์ศาสตร์ ในการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ยังอยู่ในกระบวนการพัฒนาบุคลากรเพื่อมาดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ จึงยังไม่เห็นผลลัพธ์ทันที

๓. การดำเนินงานของหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ชมรมผู้สูงอายุ และองค์กรสาธารณะประโยชน์ที่เข้าร่วมโครงการได้ดำเนินเป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และมีการเบิกจ่ายตามแผนการเบิกจ่ายงบประมาณ เว้นแต่เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก เนื่องจากมีการเพิ่มเติมกระบวนการอนุมัติการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในระดับจังหวัด เพื่อป้องกันการทุจริตการจ่ายเงินสงเคราะห์ ทำให้การมอบเงินสงเคราะห์มีความล่าช้ากว่าแผนการเบิกจ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้ในแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

๔. การถ่ายทอดแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยเฉพาะความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สาขาสภาผู้สูงอายุ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ หน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่รับผิดชอบ ในรูปแบบ ONE HOME ซึ่งในการดำเนินโครงการในพื้นที่นั้น มีการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการตามโครงการสำเร็จรูปที่ได้รับมอบหมายจากกรมกิจการผู้สูงอายุ ซึ่งก่อนดำเนินการจะมีการประชุมหารือคัดเลือกพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการดำเนินงาน นอกจากนั้นในการดำเนินโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัยในระดับพื้นที่นั้น ยังพบว่า ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณสนับสนุนต่อหลัง/ผู้สูงอายุจำนวนเพียง ๒๒,๕๐๐ บาท นั้นไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานระดับพื้นที่ได้รับความร่วมมือจากองค์กรภาคีเครือข่ายในพื้นที่ในการระดมทุนช่วยเหลือสนับสนุนเพิ่มเติมทำให้การดำเนินโครงการมีผลผลิตและผลลัพธ์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากเป้าหมายที่กำหนดไว้

๕. **ผลการศึกษาเชิงคุณภาพบริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงปริมาณ** พบว่า แผนงานฯ ทั้งสองแผนฯ มีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ทำให้ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากได้รับการดูแลช่วยเหลือ โดยเฉพาะการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุให้มีความเหมาะสมและปลอดภัย (ในกลุ่มผู้สูงอายุติดเตียงและกลุ่มผู้สูงอายุติดบ้าน) โดยเฉพาะการบรรลุเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีเป็นเป้าหมายสำคัญมากที่สุด เป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ เป้าหมายที่ ๑ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ของแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ และในประเด็นที่ประเมินเพิ่มเติม ได้แก่ ๑) การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความมั่นคงผู้สูงอายุ และ ๒) การลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุเป็นเป้าหมายที่กลุ่มตัวอย่างยังให้ความสำคัญตอบในสัดส่วนน้อยที่สุด

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I)

ภาพรวมและรายด้านกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก ในประเด็น กรมกิจการผู้สูงอายุมีระบบการบริหารแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมมีความเหมาะสมและเพียงพอมากที่สุด รองลงมา คือ กรอบระยะเวลาการดำเนินงานแผนงาน/ โครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และกรมกิจการผู้สูงอายุมีการสื่อสาร ถ่ายทอดนโยบายไปยังหน่วยงานในระดับพื้นที่

ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงาน ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า

๑. บุคลากร จำนวนบุคลากรในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่มีจำนวนจำกัดและมีภารกิจงานทั้งภายในศูนย์และภายนอกศูนย์ ทำให้การดำเนินงานล่าช้าในบางครั้งโดยเฉพาะหากมีการดำเนินโครงการที่ต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางในระยะทางที่ไกลมาก นอกจากนั้น ในสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมีเพียงเจ้าหน้าที่กองทุนผู้สูงอายุเท่านั้นที่มีงานเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุอย่างเดียว ในขณะที่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับโครงการไปทำพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองมีภารกิจหลายด้านและเกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายเช่นกัน อย่างไรก็ตามด้วยข้อจำกัดด้านบุคลากรดังที่กล่าวมานั้นก็มีความพยายามในการแก้ไขโดยพยายามจัดกิจกรรมโครงการที่เกี่ยวข้องและบูรณาการกับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ด้วย

๒. งบประมาณ พบว่า การจัดสรรงบประมาณให้กับพื้นที่ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ นั้น จำนวนเงินที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณกับจำนวนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคมและสถานการณ์ทางสังคมยังไม่สอดคล้องกัน อย่างไรก็ตามหน่วยงานในระดับพื้นที่ยังมี

ความพยายามในการระดมทุนและทรัพยากรจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพิ่มมากขึ้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาข้อจำกัดด้านงบประมาณในการดำเนินโครงการ

๓. นโยบายเร่งด่วนและภารกิจเร่งด่วนเข้ามาแทรกการดำเนินงาน พบว่า ในช่วงเริ่มต้นปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการมอบหมายภารกิจเร่งด่วน อาทิ การเก็บข้อมูล Big Data การเก็บข้อมูล Family Data และมาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาการทุจริต ทำให้บางโครงการและบางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินงานได้ตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ตั้งแต่แรกเริ่ม

๔. ความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุ และเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน พบว่า หากพื้นที่ใดมีชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง มีข้าราชการเกษียณเข้าร่วม มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จะทำให้การขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุในพื้นที่ประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หากมีสัมพันธภาพที่ดีกับองค์กรภาคีเครือข่ายในพื้นที่จะสามารถทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น

ด้านกระบวนการ (Process Evaluation: P)

ภาพรวมและรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในประเด็น การวางแผนการดำเนินงานผ่านโครงการ/ กิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมกิจการผู้สูงอายุ และกรมกิจการผู้สูงอายุมีการกำกับ ติดตามการดำเนินการตามแผนงานฯ มากที่สุด รองลงมา การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมเป็นไปตามแผนฯ ที่กำหนด และการรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ เป็นไปตามแต่ละไตรมาส ยกเว้นมีการนิเทศติดตาม กำกับการดำเนินงานโครงการฯ ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดในแต่ละไตรมาสที่กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจน้อยที่สุด

นอกจากนั้น ยังพบว่า ในการทำงานระดับพื้นที่มีการบูรณาการกระบวนการและขั้นตอนการบริหารงานการจัดการทรัพยากรภายในจังหวัดที่ตอบสนองต่อแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีประเด็นสำคัญดังนี้

๑. บางโครงการมีการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบการดำเนินงานร่วมกันระหว่างศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนในการทำงานในพื้นที่

๒. การกำกับ ติดตาม และปรับปรุงการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า มีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานในลักษณะการรายงานรายไตรมาสให้กรมกิจการผู้สูงอายุทราบอย่างต่อเนื่องในทุกไตรมาส และมีการกำกับติดตามจากสายบังคับบัญชาการปฏิบัติราชการและจากฝ่ายบริหารงานทั่วไปที่รับผิดชอบการเบิกจ่ายงบประมาณด้วย สำหรับคณะทันตแพทยศาสตร์มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมอนามัยทราบในรายงานความก้าวหน้าการดำเนินโครงการ และยังมีการรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการประจำคณะทราบด้วย

๓. การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ยังพบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานนอกจากการจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่แล้ว ยังมีปัญหาเรื่องความไม่ชัดเจนของกรมกิจการผู้สูงอายุ เกี่ยวกับขั้นตอนและรูปแบบการดำเนินงาน ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและอาจจะกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่แท้จริงได้

ด้านผลผลิต (Product Evaluation: P)

ภาพรวมและรายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในประเด็น ผลผลิตด้านความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาคือ สร้างความตระหนักของสังคมต่อการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และส่งเสริม

การเข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมและการคุ้มครองทางสังคมกับผู้สูงอายุ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชน ขณะที่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเกินความคาดหมาย มีดังต่อไปนี้

๑. มีผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิพื้นฐาน จำนวน ๑๖,๕๔๘ คน (ร้อยละ ๑๑๐.๓๒) โดยดำเนินการจ่ายเงินอุดหนุนโครงการบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก ผ่านระบบ KTB Corporate Online

๒. ผู้สูงอายุและคนทุกวัยได้รับประโยชน์จากการถ่ายทอด ภูมิปัญญา และผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม ๗,๘๓๒ คน โดยผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา ประสบการณ์ และทำประโยชน์ให้แก่สังคม โดยมีกิจกรรมที่กรมกิจการผู้สูงอายุลงพื้นที่จัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุถ่ายทอดภูมิปัญญา ๗ วิชาชีพ

๓. เครือข่ายที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ๑๓๑ เครือข่าย และได้มีการจัดทำคู่มือส่งเสริมการดำเนินงานชมรมเครือข่ายคุณภาพ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ

๔. เกิดพื้นที่ขยายผลการดำเนินโครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ๔๐๐ แห่ง โดยเป็นการดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เพื่อเป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมและบริการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมอาชีพและถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ และเป็นศูนย์ส่งเสริมและสนับสนุนอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

๕. หน่วยงานต่าง ๆ จัดอบรมเพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพให้แก่ประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ๑๕๘ องค์กร มีการจัดมหกรรม Thailand Social Expo ๒๐๑๘ เป็นงานแสดงผลงานด้านสังคมของรัฐบาลและงานมหกรรมด้านสังคมครั้งแรกของประเทศไทย ที่กระทรวง พม. ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และทุกภาคส่วนที่ทำงานด้านสังคม

๖. อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านได้รับการพัฒนาทักษะและสามารถดูแลผู้สูงอายุ ๑๔,๔๙๐ คน โดยจัดอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุเบื้องต้น ตามมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ๑๘ ชั่วโมง เพื่อพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

๗. พัฒนาระบบการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ ภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ดำเนินการขับเคลื่อนงานระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน โดยมีการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุ ๖ ด้าน ได้แก่ ๑. ศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (Data Center) ๒. ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนา (Training Center) ๓. ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) ๔. ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแบบสถาบัน (Social welfare services for older persons under institutional care center) ๕. ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในชุมชน (Social welfare services for older persons within communities center) และ ๖. ศูนย์บริการให้คำแนะนำปรึกษาและส่งต่อ (Counseling Center)

๘. บ้านผู้สูงอายุที่ได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ๒,๖๓๔ แห่ง

๙. ชุมชนมีการส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน ที่สาธารณะหรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกัน จำนวน ๓๐ แห่ง โดยส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้าน ที่สาธารณะ หรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกันให้มีความเหมาะสมปลอดภัยต่อการดำรงชีวิต

๑๐. มีผู้รับบริการของศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรม ด้านผู้สูงอายุ จำนวน ๑,๓๑๐ คน โดยศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุจัดอบรมตามกิจกรรมและหลักสูตรที่เหมาะสมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายต่าง ๆ

๑๑. เกิดทำเนียบองค์กรเครือข่ายภาคเอกชน ร่วมดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุ ตามนโยบายประชารัฐเพื่อสังคม (E๖) จำนวน ๑๕๐ องค์กร ดำเนินการขอความร่วมมือ

ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ทำแบบสำรวจการทำงานของผู้สูงอายุในวิสาหกิจชุมชนดีเด่นทั่วประเทศ และขอสนับสนุนรายชื่อสถานประกอบการและบริษัทธุรกิจเอกชนที่จดทะเบียนภายใต้กำกับดูแล และนำมาวิเคราะห์จัดทำแผนกำหนดเป้าหมาย และทิศทางการส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุ

๑๒. ประชากรผู้สูงอายุที่ได้รับการบริการจัดสวัสดิการ จำนวน ๓๙,๖๐๘ คน มีการดูแลผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในรูปแบบสังคมสงเคราะห์ การดูแลด้านปัจจัย ๔ การจัดกิจกรรมส่งเสริมทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ เป็นต้น การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุทั่วไป โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่และชุมชน อาทิ กิจกรรมการศึกษาดูงาน และเข้าไปใช้บริการในศูนย์ฯ กิจกรรมประชาสัมพันธ์ อบรมให้ความรู้ เรื่องสิทธิผู้สูงอายุแก่กลุ่มเป้าหมาย กิจกรรมออกหน่วยเคลื่อนที่โครงการ Happy Home และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์ฯร่วมบูรณาการกับหน่วยงานในพื้นที่

๑๓. สนับสนุนเงินทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ ๙,๖๖๗ ราย

๑๔. สนับสนุนกลุ่ม/ชมรมจัดกิจกรรมโครงการเพื่อผู้สูงอายุ ๓๒๗ โครงการ/กลุ่ม กองบริหารกองทุนผู้สูงอายุได้ให้บริการและสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ ความมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๑๕. มีการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายคุณภาพ ๔ ภาค ให้กับเครือข่ายจำนวน ๑๕๘ องค์กร เพื่อสร้างความเข้าใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการสมัชชาผู้สูงอายุแห่งชาติ พัฒนาศักยภาพชมรมผู้สูงอายุให้เข้มแข็ง รวมทั้งส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุ

๑๖. มีการขับเคลื่อนต้นแบบงานบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุขึ้นทะเบียนคลังปัญญา และทำประโยชน์เพื่อสังคมทั่วประเทศ (ผส.) แล้ว จำนวน ๒๘,๔๓๐ คน

๑๗. มีการขยายพื้นที่ดำเนินงานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ๔๐๐ แห่ง โดยจัดสรรเงินให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) จัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) แห่งละไม่เกิน ๑ ล้านบาท

๑๘. เกิดการพัฒนาระบบงานเพื่อบูรณาการฐานข้อมูลผู้สูงอายุ (ระยะที่ ๒) โดยการจัดเก็บข้อมูลความต้องการของระบบ และออกแบบระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ระบบฐานข้อมูลที่ครอบคลุมงานตามภารกิจในทุก ๆ ด้าน และปรับปรุงพัฒนาฐานข้อมูลที่มีอยู่เดิมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในปัจจุบันกรมกิจการผู้สูงอายุมีฐานข้อมูล ๔ ด้านดังนี้ ๑) ฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่มีความยากลำบาก ๒) ฐานข้อมูลการจัดการงานศพผู้สูงอายุ ๓) ฐานข้อมูลปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและปลอดภัย (ซ่อมบ้าน) และ ๔) ฐานข้อมูลกลางสำหรับการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายในและภายนอกกรม

๑๙. มีจำนวนสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จำนวน ๕๖๘,๙๓๒ คน (หักสิ้นสุดสมาชิกภาพ) โดยได้ดำเนินโครงการกิจกรรมในการผลักดันและสร้างสมาชิกการออมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ในพื้นที่ ๕๕ จังหวัด ได้แก่ โครงการผู้ว่าชวนออมฯ ผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ ๘๑.๒๗ และเกิดความร่วมมือกับ ๑๐ หน่วยงานภาครัฐ โครงการความร่วมมือกับธนาคารหน่วยรับสมัครสมาชิก รวมทั้งการส่งเสริมการออมอย่างยั่งยืนกับเครือข่ายองค์กรการเงินชุมชน โครงการตลาดเชิงรุก (กลุ่มอาชีพอิสระ) การส่งเสริมการออมกับเด็กและเยาวชน รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมการออมร่วมกับหน่วยงานพันธมิตร

๒๐. เกิดการพัฒนาแกนโลหะใส่ในโพรงกระดูกเพื่อดามกระดูกต้นขาส่วนต้นแบบสั้น (วท.) ได้ ๑ ต้นแบบเรียบร้อยแล้วอยู่ระหว่างการทดสอบ โดยขยายระยะเวลาการส่งมอบงานงวดที่ ๔ ในเดือนเมษายน ๒๕๖๒ เนื่องจากอยู่ระหว่างการทดสอบด้านกายภาพ และหลังจากทดสอบ เสร็จสิ้นจำเป็นต้องปรับแบบอีกครั้ง เพื่อให้ต้นแบบมีความแข็งแรงปลอดภัย เป็นไปตามมาตรฐาน ASTMF๑๒๖๔ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาข้อสะโพกเทียมแบบฝังในสำหรับผู้สูงอายุ (วท.) ได้ร่างต้นแบบ ๑ ต้นแบบเรียบร้อยแล้ว โดยอยู่ระหว่างการผลิตแม่พิมพ์ การทดสอบทางกายภาพ และการออกแบบชุดเครื่องมือสำหรับผ่าตัด กำหนดส่งในเดือนมกราคม ๒๕๖๒ เนื่องจากการผลิตต้นแบบ ได้มีการขยายระยะเวลาในการผลิตแม่พิมพ์ก่อน ซึ่งใช้ระยะเวลาประมาณ ๑๔ เดือน จึงจะสามารถผลิตต้นแบบได้ แต่ได้มีการดำเนินการทดสอบด้านชีวภาพควบคู่กันไปได้

๒๑. เกิดการพัฒนาเลนส์แก้วตาเทียมแบบพับได้ (วท.) ได้ร่างต้นแบบ ๑ ต้นแบบเรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างการทดสอบชีวภาพ กำหนดส่งในเดือนธันวาคม ๒๕๖๒ เนื่องจากการออกแบบและพัฒนาเลนส์แก้วตา มีการปรับรายละเอียดส่วนขาของเลนส์ฯ ทำให้การออกแบบและทดสอบเพื่อยืนยันล่าช้า ส่งผลให้การผลิตต้นแบบใช้ระยะเวลานาน

๒๒. สร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ (มจธ.) ดำเนินการออกแบบระบบเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ความต้องการในการใช้งานในระบบ Cloud เรียบร้อยแล้ว และได้มีการพัฒนาทดสอบระบบอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับวิเคราะห์ผลการใช้งานของระบบในเชิงประสิทธิภาพ

๒๓. เกิดการพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมบริการ เพื่อการแก้ปัญหาสุขภาพช่องปาก (กรมอนามัย : สธ.) ประเด็นสำคัญ การสูญเสียฟัน และมะเร็งช่องปาก เป็นต้น และการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ (บูรณาการทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๕) ๑๑ หน่วยงาน : กรมอนามัย กรมการแพทย์ สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข (สป.สธ.) และมหาวิทยาลัย ๘ แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร (มน.) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มธ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (มข.) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (มอ.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาฯ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว.) มหาวิทยาลัยมหิดล (ม.มหิดล) และ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (มช.) โดยการพัฒนาระบบการเรียนการสอน แบบ E- learning และพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านทันตกรรมด้วยทุนฝึกอบรมระยะสั้น

๒๔. เกิดการพัฒนาระบบการดูแลด้านสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชน (กรมอนามัย) โดยผู้สูงอายุเข้าถึงระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว โดยได้รับการคัดกรอง ADL มีผลคะแนนน้อยกว่า ๑๑ เข้าร่วมโครงการ LTC จำนวน ๑๘๘,๙๑๗ คน พัฒนาศักยภาพผู้จัดการดูแลผู้สูงอายุ (Care Manager) ซึ่งผ่านการอบรมแล้วจำนวน ๕,๕๙๙ คน และพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care giver) ซึ่งผ่านการอบรมแล้ว จำนวน ๒๗,๒๓๔ คน และเกิดการพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง ขับเคลื่อนงานระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน อาทิ การดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และไม่มีคนดูแล การรับฝากดูแลกลางวัน โดยบุตรหลานนำผู้สูงอายุมาฝากให้ดูแล เนื่องจากต้องออกไปทำงานนอกบ้าน และการรับฝากดูแลชั่วคราว โดยบุตรหลานนำมาฝากให้ดูแล เป็นต้น รวมทั้งผลการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามเป้าหมาย

๒๕. เกิดการพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพคนไทยกลุ่มวัยผู้สูงอายุ (สป.สธ.) โดยหน่วยบริการเขตสุขภาพ ๑๒ เขต จัดกิจกรรมและบริการสุขภาพที่เหมาะสมเพื่อลดปัญหาสุขภาพวัยผู้สูงอายุอย่างครอบคลุม มีคุณภาพ เป็นธรรม โดยประชาชน ท้องถิ่น และเอกชนมีส่วนร่วม

๒๖. เกิดแนวทางการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ (๗,๒๕๕ ตำบล) (สบส.) จัดทำแนวทางการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ พร้อมถ่ายทอดนโยบายตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการแก่ผู้รับผิดชอบงานสุขภาพภาคประชาชนทุกจังหวัด ๗๖ จังหวัด อบรมพัฒนาศักยภาพวิทยากร พี่เลี้ยงขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพ ๔ ภาค และอบรมพัฒนาศักยภาพ อสม. นักจัดการสุขภาพชุมชน รวมจำนวน ๒๗,๕๙๗ คน

ด้านผลลัพธ์ (Outcome)

๑. ผลลัพธ์การดำเนินที่ผ่านมาในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ของกรมกิจการผู้สูงอายุบรรลุตามวัตถุประสงค์ และตัวชี้วัด ผลลัพธ์สำคัญคือ ทั้ง ๒ แผนฯ ทำให้เกิดการพัฒนาความร่วมมือการทำงานจากหลายภาคส่วนในการทำงานด้านผู้สูงอายุ เกิดภาคียุทธศาสตร์การทำงานด้านผู้สูงอายุในระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น ระดับท้องที่ ระดับชุมชน และระดับผู้สูงอายุแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

๒. แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ช่วยให้มีการบริหารจัดการแผนงานร่วมกันในการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุ การใช้กลไกร่วมกันทำงานในระดับพื้นที่ ลดค่าใช้จ่ายงบประมาณที่ซ้ำซ้อนในการทำงานด้านผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ลง

๓. พื้นที่ระดับจังหวัดและท้องถิ่นมีการเพิ่มโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ด้านผู้สูงอายุเพื่อตอบสนองกับความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่สนใจสอดแทรกไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น ๓ ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพิ่มขึ้น เช่น โครงการจ้างงานผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐด้านการสร้างความมั่นคงทางอาชีพและรายได้กับผู้สูงอายุในท้องถิ่น

๔. กรมกิจการผู้สูงอายุมีการจัดทำโกลด์แอปพลิเคชั่น (Gold by DOP) เพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึงบริการสวัสดิการสังคมของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยและเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

ด้านผลกระทบที่เกิดขึ้น (Impact)

เกิดการเตรียมบุคลากรทันตแพทย์ในการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุที่จะรองรับสังคมผู้สูงอายุในระยะยาว เกิดการพัฒนาความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดูแลสุขภาพองค์รวม มีการลงนามบันทึกความร่วมมือ (MOU) ร่วมกับ คณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้รับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมและครบวงจร ในขณะเดียวกันยังเป็นการพัฒนานักศึกษาให้ได้เรียนรู้และเป็นพื้นที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา และคณาจารย์ในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนด้วย

การประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำแนกตามแผนงาน

พบว่า กลุ่มตัวอย่างประเมินผลการบรรลุผลของแผนทุกแผนอยู่ในระดับมาก โดย แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ กับหน่วยงานภายนอกตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ๗.๕๐ รองลงมา แผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต และ แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ๗.๔๘ แผนงานพื้นฐานในกิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๗.๔๗ และแผนงานพื้นฐาน ที่ดำเนินการโดยส่วนกลางของกรมกิจการผู้สูงอายุฯ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ ๗.๓๓

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกรมกิจการผู้สูงอายุ

๑.๑ ควรมีนโยบายการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์และโครงการที่เป็นนวัตกรรมประจำปีที่สามารถตอบโจทย์ทิศทางการพัฒนาประเทศและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เช่น การพัฒนาโครงการตามแนวทางการพัฒนาประเทศแบบ Thailand ๔.๐ โครงการ Start up Thailand เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาแบบมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โครงการสร้างนวัตกรทางสังคมผู้สูงอายุ โครงการส่งเสริมการวางแผนการออมเพื่อสูงวัยอย่างมีคุณภาพ โครงการธนาคารเวลา ฯลฯ

๑.๒ ควรมีนโยบายจัดทำฐานข้อมูลผ่าน Big Data เพื่อประกอบการตัดสินใจกำหนดนโยบายของผู้บริหารของกรมกิจการผู้สูงอายุ และการคาดการณ์แนวโน้มและพยากรณ์สถานการณ์ผู้สูงอายุในอนาคต ทั้งนี้การพัฒนาระบบฐานข้อมูลต้องเป็นฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและสามารถใช้งานเชื่อมโยงร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกรมกิจการผู้สูงอายุด้วย

๑.๓ ควรมีนโยบาย โครงการ กิจกรรมหรือแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของกลไกการทำงานระดับพื้นที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคชุมชน เช่นศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เป็นกลไกในระดับพื้นที่การดูแลส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ของตนเอง ความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุจะช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพิ่มมากขึ้น

๑.๔ ควรส่งเสริมการใช้ โกลด์แอปพลิเคชั่น (Gold by DOP) เพื่อให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลระบบสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลผู้สูงอายุของครอบครัว ชุมชน และสังคม

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการต่อกรมกิจการผู้สูงอายุ

๒.๑ ควรจัดทำแผนปฏิบัติการผู้สูงอายุแบบมุ่งเป้า (แผนระยะสั้น แผนระยะกลาง และแผนระยะยาว) กำหนดประเด็นที่สอดคล้องตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนกลยุทธ์กรมกิจการผู้สูงอายุ กำหนดตัวชี้วัดเชิงพัฒนาที่วัดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละระยะ ที่จะนำไปสู่การสร้างระบบการคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุ การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การสร้างโอกาสการมีงานทำ การเข้าถึงบริการทางสังคม

๒.๒ ควรส่งเสริมการทำงานแบบประชารัฐ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนให้เพิ่มมากขึ้น ในภาคประชาชนมีบทบาทในการพัฒนาดูแลผู้สูงอายุในชุมชนของตนเองเพิ่มมากขึ้น กำหนดให้มีแนวทางการดำเนินงานแบบหุ้นส่วนการพัฒนาร่วมกันระหว่างหน่วยงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคประชาชน องค์กรเอกชนในพื้นที่ในการทำงานร่วมกันเพื่อจัดสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ของตนเองเพิ่มมากขึ้นและเป็นการพึ่งตนเองทางด้านงบประมาณได้อย่างยั่งยืนในอนาคตได้

๒.๓ ควรลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมด้านผู้สูงอายุในแผนฯ โดยดำเนินโครงการที่ตอบยุทธศาสตร์การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความมั่นคงผู้สูงอายุ และพัฒนาคนทุกช่วงวัย เน้นเตรียมคนรุ่นใหม่เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ผู้สูงอายุสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

๒.๔ การจัดสรรงบประมาณขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่/การเสริมสร้างความเข้มแข็งและการจัดการตนเองขององค์กรผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจัดทำแผนกลยุทธ์การคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุที่ตอบสนองกับความต้องการของพื้นที่ และบูรณาการแผนพัฒนาผู้สูงอายุระดับจังหวัดกับยุทธศาสตร์จังหวัด โดยใช้ฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่มีร้อยละ ๒๐ ขึ้นไปของจังหวัดให้เป็นวาระผู้สูงอายุจังหวัด

๓. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานในระดับพื้นที่

๓.๑ ควรทำแผนบูรณาการผู้สูงอายุร่วมกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการทำ MOU กับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในรูปโครงการนำร่องในระยะแรก โครงการขยายผลโครงการสูงวัยอย่างยั่งยืน การออกแบบแผนงานโครงการว่า โครงการให้เป็นโครงการระยะยาวและมีความต่อเนื่องที่จะจัดสรรงบประมาณให้มีความต่อเนื่องและหน่วยงานที่ปฏิบัติงานจะได้ออกแบบการดำเนินงานได้ถูกต้องและสอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับหรือไม่ได้รับในแต่ปีงบประมาณ

๓.๒ ควรเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการกรมกิจการผู้สูงอายุกับแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาท้องถิ่น ๓ ปี เพื่อให้ภารกิจสังคมผู้สูงอายุเป็นภารกิจร่วมที่ทุกภาคส่วนต้องรับผิดชอบร่วมกันเพิ่มขึ้น

๓.๓ ควรให้การสนับสนุนงบประมาณแบบสมทบกับ อปท.อย่างต่อเนื่องเพื่อให้การขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพผู้สูงอายุได้รับสิทธิประโยชน์มากยิ่งขึ้น

๓.๔ ควรทบทวนกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับภารกิจ/บริบทของ ศพส. แต่ละแห่ง รวมถึงงบประมาณต่าง ๆ ให้ ศพส. ส่งแบบกิจกรรม/ โครงการของบประมาณของ ศพส. และกำหนดเจ้าภาพโครงการให้ชัดเจน

Executive Summary

The research finding of Evaluation Project on Proceeding of Department of Activities for Older Persons - DOP) as the Action Plan, Fiscal Plan and Integrated Plan on Equality Building for Aging Society in ๒๐๑๘. The objectives are to monitor and evaluate on proceeding of DOP as Action Plan, Fiscal Plan and Integrated Plan on Equality Building for Aging Society in ๒๐๑๘ including Policy recommendation and improving guidelines for Older Persons. Research Methodology is Mixed Method both Quantitative and Qualitative Methods compose of ๑) Reports on proceedings of Department of Activities for Older Persons - DOP) as Action Plan, Fiscal Plan and Integrated Plan on Equality Building for Aging Society in ๒๐๑๘.. ๒) Evaluate and monitor proceeding with CIPP model ๓) Arranging Group discussion in ๔ regions ๔) Group Interviews ๕) Workshops on research finding from the target population or ๒ groups of stakeholders (๑) Network groups who work for Older person as Action Plan , Fiscal Plan and Integrated Plan on Equality Building for Aging Society in ๒๐๑๘ in ๔ regions ๑๒ provinces, the total of ๘๑๘ persons. (๒) Recipient group : The older persons who are in ๑๒ Development Centers for Social Welfare of Older persons ๓๕๖ persons, the total of ๑,๑๗๔ persons. Data Analysis with percentage, means, standard deviation, t-test and One-Way ANOVA at the level of ๐.๐๑ or ๐.๐๕ and Least Significant Difference classified by agencies both Content Analysis and Thematic Analysis, Data Triangulation. The findings as follows.

๑. The finding on Evaluation of Department of Activities for Older Persons as Action Plan and Fiscal Plan ๒๐๑๘

Output

In the ๔ Plans and ๓๗ indicators, in summary, ๒๙ indicators passed (๗๘.๕%) which higher than the set target ๑๔ indicators (๓๘.๐ %). The assessment results achieve ๑๕ indicators (๔๐.๕%) of all indicators. The results of the assessment according to the ๔ are as follows :

Details are as follows

๑.๑) The results of Integrated Plan for Aging Potentially Development. There are ๒ indicators in which ๒ indicators get success more than expectation, i.e.; the second indicator of older persons basic advocacy. Recipients are ๑๖,๕๔๘ persons (๑๑๐.๓๒%). The third indicator in all ages of Older Persons get benefits from intellectual transformation activities, recipients are ๗,๘๓๒ persons (๑๐๐.๔๑%). Only one indicator of Legal basic advocacy, recipients are ๙,๓๘๓ (๗๔.๑๗%) which is less than the expected target.

๑.๒) The result of Integrated Plan on Equality Building for Aging Society. There are ๑๑ indicators, only ๖ indicators passed the evaluation. The first indicator is the number of potentiality development networks, there are ๑๓๑ networks (๑๓๑.๐๐ %). The fifth indicator is numbers of extended areas in the Development Center for Older persons Quality of Life and Occupation Promotion. There are ๔๐๖ centers (๑๐๑.๕๐ %). The sixth indicator, there is one office and facilities. The ninth indicator, there is one multi - purpose building .The eleventh indicator, there are lots of volunteers for older persons which is ๑๔,๔๙๐ persons (๑๐๓.๕๐ %).

๑.๓) The result of Strategic Plan in Social Welfare Promotion and Upgrading Quality of Life. There are ๑๐ indicators, only ๒ indicators passed the evaluation namely the fourth indicator is recipients in Older persons Learning and Training Center. The number is ๑,๓๑๐ persons (๑๖๓.๗๕ %). The twelfth indicator, numbers of older persons who receive welfare services are ๓๙,๖๐๘ persons (๑๑๓.๑๖ %).

๑.๔) The result of Fundamental Plan. There are all ๙ indicators in which ๕ indicators passed the evaluation. The second indicator, the personnel trained in laws and official regulations ๙๐ persons (๑๕๓.๓๓ %). The third indicator, the personnel trained in knowledge, skills and capacity in work ๔๘๗ persons (๑๒๑.๗๕%). The fourth indicator, numbers of news through mass media network both public and private participate in promoting capacity building, welfare provision and older persons advocacy ๑๘๗ issues (๑๒๔.๖๖%). The fifth indicator, encouraging occupational loans ๙,๖๖๗ persons (๑๑๗.๕๗%)

๒. The result of Integrated Plan for Equality Building for Aging Society in ๒๐๑๘.

In this Plan, there are ๓ targets and ๗ indicators. On indicators achieved more than expected, ๓ indicators properly achieved as expected and ๓ indicators achieved less than expectation, Details as follows.

The first target : Older persons must have Economic and Social security. It found that only one indicator achieved that is ๕๐.๐๐ % of networks arrange activities for preparing people to be quality older persons. There are ๑,๕๖๗ networks (๑๑๐.๐๐%)

The second target : **Older persons must be healthy**. It found that ๒ in ๓ indicators achieved the goal which are ๑) Technology and innovation in Older persons care giving ๖ issues (๑๐๐.๐๐%). ๒) Numbers of Older persons access technology and innovation of Health Care ๒๕๗,๖๗๒ persons (๑๒๘.๘๔ %)

The third target : **Appropriate living environment for Aging Society**. There are ๓ indicators in which ๒ indicators achieved. These are ๑) numbers of houses and places get appropriate improvement for the older persons, numbers of ๒,๖๖๔ persons (๑๐๐.๐๐ %) ๒) people in all ages access environment and facilities, numbers of ๒๐,๐๐๐ persons (๑๐๐.๐๐ %).

๓. The Evaluation on Work Satisfaction of Older persons Welfare Department as Action Plan, Fiscal Plan and Integrated Plan for Equality Building for Aging Society in ๒๐๑๘.

In summary, the work evaluation of Older persons Welfare Department according to the Plans in ๒๐๑๘ by CIPP Model found that the samplings mostly satisfy in every domain. Anyhow the most satisfaction is Context Evaluation- C, the latter is Product Evaluation, Process Evaluation and Input Evaluation respectively. Details as follows.

Context Evaluation: C.

Context Evaluation is the most satisfaction. Its objectives and goals are very appropriate and relevant to the Vision of Department of Older Persons which is "Being the Main organization in mobilizing development of older persons' quality of Life according to National Strategies in ๒๐ years" (Security, Wealth, Sustainability) both Action Plan and Integrated Plan for Aging Society in ๒๐๑๘ relevant with National Older persons Plan II (๒๐๐๒-

๒๐๒๑). The samplings least satisfied with decisions on targets, planning and conceptual framework in practice.

Moreover in qualitative research found that social contexts related to the action plan, fiscal plan and integrated plan for quality of life of aging Society in ๒๐๑๘ are as follows.

๑. Action plan and Fiscal plan in ๒๐๑๘ stress on all targets but having lots of activities in each plan and so scatter which blurred indicators. Mostly they fix area based, lacking basic data of older persons for planning which found that older persons outside the areas still in difficulties and alone especially socially older persons. Thus the proceedings of the Action plan, Fiscal plan and Integrated plan relevant with social contexts as older persons in areas gain care giving especially in improving environment and facilities more safety and security (bedridden and in-house older persons) and supporting traditional funeral ceremony. Socially older persons encouraged to participate in a variety of activities such as the Development Projects in Quality of Life, Occupational promotion, Awareness Building, Learning Support in Community, etc. All of which are very appropriate for older persons in North - Eastern contexts.

๒. Integrated Plan on Equality Building for Older persons having clearly ๓ goals. The first goal is older persons must have social and economic security. The second is older persons must be healthy. The third goal is older persons must live in appropriate environment. Every goal having proper indicators but key performance indicators are lower than what should be, namely; the Development of Health System Project by Dentist Faculty in Integrated Plan just be in the process of staff development, so no results at the moment.

๓. The agencies are assigned work by Provincial Social Development and Human Security Bureau such as Development Center for Older persons Social Welfare, Local Authority Organization, Older persons Club, and Public Welfare Organization that participate in the Plans and expense all budgets except the older persons allowance for older persons in difficulties because of striated process of expense for preventing corruption that cause delay and not accomplish as planning.

๔. Implementing the Action Plan, Fiscal Plan and Integrated plan for Equality Building for Aging Society in ๒๐๑๘. Especially in cooperation with Local Authority Organization (Older persons Section), Provincial Social Development and Human Security in the areas of ONE HOME, they work as Integrated Plan Model assigned from the Department of Older Persons. They held a meeting before launching projects in appropriate areas. It found that in Improving Environment and facilities for older persons faced with budget limitations of ๒๒,๕๐๐ per household. However they solve the problems by fund raising from network organizations until output and outcome reach the goal Plan.

๕. The results of Qualitative research of Action Plan, Fiscal Plan and Integrated Plan for Equality Building for Aging Society in ๒๐๑๘ relevant with the results from Quantitative research. The Plans are appropriately implemented in areas which help older persons in difficulties (bedridden and in house older persons) to live in safety environment with facilities. The first target of healthy older persons the most achievement. The latter is the second target

of appropriate environment, the third target is topical and economic security of older persons, the fourth target of decreasing social inequality and building social security for older persons, and the fifth target of decreasing work overlap in older persons.

Input Evaluation: I

In summary and each issue : samplings mostly satisfied in the proceeding of Department of Older Persons which has good administration, plan, project and appropriate and sufficient activities at the most level, the latter is the time frame of implementing plan and projects as due, including communication and transferring policies towards areas.

Success factors in proceeding as Action plan, Fiscal Plan and Integrated Plan for Equality Building for Aging Society in ๒๐๑๘ as follows.

๑. Personnel Numbers of Personnel in Social Welfare Development Centers are limited and much workload both inside and outside Centers that make work delay, especially in distance areas. There is only one personnel work for Aging Fund in Provincial Social Development and Human Security and also the same In Local Authority Organization, However, Integrated work is an effort to solve this problem.

๒. Budget. Budget allocation in the Fiscal Plan ๒๐๑๘ comparing with number of older persons is insufficient. However agencies in areas try to solve the problem by mobilizing funds from networks.

๓. Emergency Policy and Task intervene in proceeding. At the beginning of ๒๐๑๘, Ministry of Social Development and Human Security assign the emergency project of Big Data, Family Data and Anti- Corruption Measure which effect the achievement of some projects and activities.

๔. The strong collaboration between Older persons Club and Network which enable accomplishment of older persons projects and activities, especially where retired official participate in and also the involvement of Provincial Social Development and Human Security.

Process Evaluation : P

In summary and each issue found that samplings satisfied at the most level of planning , project / activities that work relevant with the Policy of Older Persons Department which keep monitoring and reporting in every ๓ months. Samplings satisfied at the least level of supervision, follow up and control work plan in every ๓ month,

Moreover, there are lots of integration in working areas both processes and steps in resource management within provinces that responsible for Action Plan, Fiscal Plan and Integrated Plan for Equality Building for Aging Society in ๒๐๑๘, as follows.

๑. Some projects divide working areas with Older persons Social Welfare Development Centers and Provincial Social Development and Human Security to prevent overlap areas.

๒. Monitor, Follow up and Improve proceeding as Action Plan, Fiscal Plan and Integrated Plan for Equality Building of Aging Society in ๒๐๑๘ found that there is monitor and follow up work in every ๓ months by their administrative chiefs. This report must be done continuously to Activities for Older Persons Department. Faculty of Dentist has done

progressive report in every ๓ months towards Faculty Board and Administrator and Ministry of Health.

๓. Proceeding as Action Plan, Fiscal Plan and Integrated Plan for Equality Building of Aging Society in ๒๐๑๘, found some problems and obstacles in working such as budget allocation not appropriate with areas, unclear policy of Department of Activities for Older Persons about work process and steps make confused in direction and real goals.

Product Evaluation : P

In summary and each issue found that the samplings mostly satisfied with product , the latter is building social awareness Older persons social welfare access and social protection, promoting quality of life of older persons, families and communities which gain more than expectation as follow.

๑. Number of older persons gain basic social protection ๑๖,๕๔๘ (๑๑๐.๓๒ %) by contributing allowance through KTB Corporate Online.

๒. Older persons gain benefit from wisdom transformation (๗ occupations) and participate in activities ๗,๘๓๒ persons arranged by Department of Activities for Older Persons.

๓. ๑๓๑ Network gain development. Manual for development of quality network published in order to learn how to develop themselves.

๔. Extended areas increased in numbers of ๔๐๐ centers for proceeding the development project of Quality of Life and Occupation Promotion to be a place for gathering older persons to join activities of older persons clubs, and developing volunteers for older persons care giving at home.

๕. There are ๑๕๘ agencies training readiness for people and stakeholders. Thailand Social Expo held up to show social output arranged by Ministry of Social Development and Human Security and network both public, private and people organizations.

๖. Numbers of volunteers for older persons care giving increased into ๑๔,๔๙๐ persons by training them with basic standard curriculum ๑๘ hours for developing their potentiality to giving older persons care at home.

๗. Older persons Care Giving System and Older persons Social Welfare Development Center increased ๑๒ centers to promote Older persons Long Term Care in communities, providing social services ๖ aspects namely ๑) Older persons Data Center ๒) Training Center ๓) Learning Center ๔) Social Services for Older Persons under Institutional Care Center ๕) Social Welfare Services for Older Persons within Communities Center ๖) Counseling Center.

๘. Older Persons' houses are appropriately and safely improved ๒,๖๓๔ houses which suitable for older persons living.

๙. Communities encourage environment and facilities improvement in houses, public places for activities ๓๐ communities.

๑๐. Numbers of recipients in Older persons Training and Learning Center are ๑,๓๑๐ persons who are trained with standard curriculum in network agencies.

๑๑. Private Network Organizations collected and join in activities for earning more income and job maintenance as Pracharut Policy (People and Government-E๖) ๑๕๐

organizations and PPP (Public-Private-People) Network are invited. Conducting survey research for outstanding older persons who work in state enterprises nationwide including finding names of registered enterprises and private companies in older to making targets and directions for promoting income maintenance of older persons.

๑๒. Older persons gain social welfare services ๓๙,๖๐๘ persons. Services providing in Older persons Social Welfare Development Center, basic needs services, health promotion both mind and body in certain areas and communities, study tours, training and learn welfare rights of older persons, mobile unit of Happy Home and the others, and also integrate agencies in the areas.

๑๓. Support occupational loans ๙,๖๖๗ persons.

๑๔. Support groups/ clubs arranging activities for older persons ๓๒๗ projects by the Older persons Administrative Fund Section towards better potentiality, wealth and quality of life.

๑๕. Promoting Potentiality Development in ๔ Regions Network towards ๑๕๘ agencies for building understand and participation in National Assembly for Older Persons. Strengthening Older persons Clubs and enabling income maintenance and job placement for Older Persons.

๑๖. Mobilizing integrated work model for developing older persons' quality of life by registered in Intellectual Repository who work for social benefits, the number is ๒๘,๔๓๐ persons.

๑๗. Extending areas of Development Center for Older Persons' Quality of Life and Occupation ๔๐๐ centers which gain budgets from Provincial Social Development and Human Security ๑ million baht per each Center.

๑๘. Developing the Integrated Data System (Phase ๒) by Needs data collecting and designing older persons' basic data system for applying in all work . Improving ๔ existing data systems ; i.e., ๑) Data system of Older persons in difficulties ๒) Data system of arranging funeral ceremony of Older Persons ๓) Data system of appropriate and safe environment (house repairing) ๔) Data system for intra and inter network.

๑๙. Numbers of National Saving Fund ๕๖๘,๙๓๒ persons (as membership ended) run by persuading projects and savings building projects in ๕๕ provincial areas, such as Governors persuade savings projects, output as ๘๑.๒๗ %, collaborating with ๑๐ public organizations, Collaboration projects between Banks in receiving members and also with financial institutes, Outreach Market projects (occupational Freelance Group), Savings promotion towards children and youth including ally agencies.

๒๐. Developing clearly metal core to put into leg bone shortly ๑ model within testing periods and must be available in April ๒๐๑๙ due to the standard of ASTMF๑๒๖๔ and the related standard. Drafting ๑ model of imitated bone for older persons' hips during testing and must be finished in January ๒๐๑๙.

๒๑. Developing fold-up artificial eyewear ๑ draft model during testing which will be finished in December ๒๐๑๙.

๒๒. Creating Information Technology System for Older Persons by UTT. And already connected with Cloud. It can be effectively used now.

๒๓. Developing Technology and innovative services for healthy in mouth (Ministry of Health) ,especially in loosing teeth, mouth cancer etc.. Developing innovation and technology in healthy mouth care for older persons (Integrated ๑๑ dentist agencies: Department of Health, Medical, National Health insurance and ๘ Universities; Naresuan, Thammasat, Konkaen, Chula, Pattani, Srinakarin, Mahidol and Chiengmai). The teaching and learning is through E-learning and support personel development with short term scholarship for training.

๒๔. Developing Long Term Care System for older persons' healthy by communities (Department of Health). Older persons access the system through ADL screening with grade less than ๑๑, then join LTC project ๑๘๘,๙๑๗ persons. Care Managers for older persons obtain the training for potentiality development ๕,๕๙๙ persons and also care givers ๒๗,๒๓๔ persons including ๑๒ Development Center for Older Persons Welfare, in issues of giving care for disable or neglected older persons, day care. Utilizing allocated budget properly

๒๕. Thai Older Persons obtain potentiality development in ๑๒ Health areas by National Health Insurance in order to reduce health problems in which local people and private agencies participate .

๒๖. There are Guidelines for Tambon to mobilize integrated health management (๗,๒๒๕ Tambon) and transfer to related personal in ๗๖ provinces. Training facilitators, mentors, village volunteers in ๔ regions ๒๗,๕๙๗ persons.

Outcome

๑. Outcome in ๒๐๑๘ of Department of Activities for Older Persons in accordance with goals, indicators mainly are creating collaboration in many sectors who work for older persons and strategic network at levels of provinces, locality, areas, communities and friends of older persons.

๒. Integrated Plan for Equality building for older persons in ๒๐๑๘ enable integrated management plan for Aging Society. Using integrated mechanism in areas and reducing overlap budgets.

๓. In provincial and local areas, projects increased in matters of activities for older persons as needed which intervene in ๓ years Tambon Plan and Action Plan in ๒๐๑๙ such as Older Persons Employment projects of Local Authority organization which relevant to Government policy in occupational security and income of older persons and locality.

๔. Department of Activities for Older persons making Gold Application for increasing Channel to access Public Welfare which relevant with the mission of updating Technology and Innovation suitable for older persons.

Impacts

๑. Readiness preparing dentist personnel for older persons' healthy mouth for Aging Society. Developing collaboration with Local Authority Organization and Universities in

signing MOU for whole care. Students learn more knowledge and skills in field practice in communities.

Achievement evaluation in summary of Department of Activities for Older Persons in ๒๐๑๘, classified by Plans.

The findings are samplings evaluate all plans achievement at the most level. Integrated Plan of Equality Building for Aging Society with outside agencies, also Technology and Innovation, Health Care System and access to Social Protection system relevant with goals, indicators, at the same average of ๗.๕๐. The latter is Strategic Plan in Encouraging Social Welfare and Upgrading Quality of Life and Integrated Plan for All Ages of Older Persons, at the same average of ๗,๔๘. Basic Plan in Mobilizing Older persons Aspect towards ASEAN run by the central office of Department (DOP), at least average of ๗.๓๓.

Recommendation

๑. Recommendation for the Policy of DOP

๑.๑ It should formulate annual creative policy and innovative projects that relevant with National Strategic Development in ๒๐ years. Such as Development Project due to National Development Guideline of Thailand ๔.๐, Start up Project towards Security, Wealth, Sustainability. Innovation project for older persons, Saving Plan Project, Time Bank Project, etc..

๑.๒ It should promote Big Data Project for making decision of DOP administrators, including trends or forecasting about older person in the future. Updating information system and utilizing intra agencies.

๑.๓ It should have policies, projects, activities or guidelines strengthening work mechanism in areas with Local Authority Organization, private and community namely Development Center for Older Persons' Social Welfare, Development Center for Older Persons' Quality of Life and Occupation.

๑.๔ It should promote Application of Gold by DOP for more accessibility towards Older persons' Care.

๒. Recommendation for DOP towards Work Practice

๒.๑ It should make action plan for goals of older persons (short term, middle term, long term) which issues relevant with National Strategies in ๒๐ years. Strategic plan of DOP should specify development indicators which can measure the change in each phase towards building social protection, social inequality, job placement, social services access

๒.๒ It should promote the work model of Public-People, people participation in older persons' care. Guidelines for social partnership should be proceeded between agencies of DOP and outside agencies, i.e., LAO, people and private sectors for arranging social welfare activities for older persons by their own budget.

๒.๓ Reducing work overlap in projects/activities of older persons in Plans by convincing the results relevant with strategies of social inequality, older persons' security, human development in all ages, building social and economic security and improving environment suitable for older persons.

๒.๔ Budget allocation should be done sufficiently for mobilizing strategies in areas / strengthening self management of older persons. Development center for social welfare of older persons should be promoted to make strategic plan for social protection of older persons in areas and integrating provincial plan if basic data of older persons show more than ๒๐% it can be lift up to provincial agenda.

๓. Recommendation for agencies in areas

๓.๑ It should make integrated plans with LAO who make MOU with Ministry of Social Development and Human Security. Pilot project should be done at the beginning then extend and sustainable projects afterward, make it short term or long term to fit for available budgets each year.

๓.๒ It should connect Action plan of DOP with Provincial Development Plan and ๓ year Development Plan of LAO in order to be aware of mutual tasks for Aging Society.

๓.๓ It should support LAO some budget to continue Older persons projects effectively.

๓.๔ It should review activities/ projects to be relevant with mission of Development Center for Social Welfare and also budgets. The center should take responsibility to return the activities format and telling who is the project host.

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(๑)
สารบัญ	(๒๐)
สารบัญตาราง	(๒๔)
สารบัญแผนภาพ	(๒๘)
บทที่ ๑ บทนำ	๑-๑
๑.๑ ที่มาและความสำคัญของโครงการ	๑-๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การประเมิน	๑-๒
๑.๓ ขอบเขตและวิธีการประเมินและติดตามผล	๑-๓
๑.๔ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	๑-๖
๑.๕ ระเบียบวิธีการศึกษา	๑-๙
๑.๖ การเสนอผลการศึกษา	๑-๑๘
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ	๑-๑๘
บทที่ ๒ แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๒-๑
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ	๒-๑
๒.๒ แนวคิดการประเมินความคุ้มค่าการปฏิบัติภารกิจของรัฐ	๒-๗
๒.๓ สถานการณ์ผู้สูงอายุในสังคมไทย	๒-๑๑
๒.๔ กฎหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงานที่เกี่ยวข้อง	๒-๑๖
๒.๕ รายงานผลการปฏิบัติราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐	๒-๓๗
๒.๖ แผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๒-๔๖
๒.๗ แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๒-๔๗
๒.๘ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๒-๕๐
๒.๙ กรอบแนวคิดการศึกษา	๒-๖๒
บทที่ ๓ ผลการศึกษาการประเมินและติดตามผลแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๓-๑
๓.๑ ผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๓-๑
๓.๑.๑ แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย	๓-๑
๓.๑.๒ แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ	๓-๑
๓.๑.๓ แผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและการยกระดับคุณภาพชีวิต	๓-๓
๓.๑.๔ แผนงานพื้นฐาน	๓-๕

๓.๒ การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ๓-๑๘

๓.๒.๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ๓-๑๘

๓.๒.๒ การได้รับบริการสวัสดิการจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๓-๒๑

๓.๓ ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๓-๒๘

๓.๓.๑ ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคม ๓-๒๘

๓.๓.๒ ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อสถานที่ ๓-๒๙

๓.๓.๓ ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อกระบวนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๓-๓๑

๓.๓.๔ ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อผลผลิตการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๓-๓๒

๓.๔ ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ๓-๓๔

๓.๔.๑ ผลการดำเนินงานตามแผนงานพื้นฐาน ๓-๓๔

๓.๔.๒ ผลการดำเนินงานตามแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต ๓-๓๕

๓.๔.๓ ผลการดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย ๓-๓๘

๓.๔.๔ ผลการดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ๓-๔๐

๓.๔.๕ ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอกตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๑ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ๓-๔๒

๓.๔.๖ ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ ๓-๔๓

๓.๔.๗ ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับผู้สูงอายุ ๓-๔๙

๓.๕ ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จต่อแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ๓-๕๑

๓.๖ ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ๓-๕๔

๓.๖.๑ ผลการดำเนินงานตามแผนงานพื้นฐาน ๓-๕๔

๓.๖.๒ ผลการดำเนินงานตามแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต ๓-๕๕

๓.๖.๓ ผลการดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย ๓-๕๖

๓.๗ ผลการทดสอบความสัมพันธ์ตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ๓-๕๗
๓.๘ อภิปรายผล ๓-๕๘

บทที่ ๔ ผลการศึกษาการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ๔-๑
๔.๑ ผลการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ๔-๑
๔.๒ ผลการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ๔-๑๑
๔.๓ การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ๔-๒๑
๔.๔ ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอกตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ ๔-๔๕
๔.๕ ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม ๔-๔๖
๔.๖ ผลการทดสอบความสัมพันธ์ตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ๔-๔๘
๔.๗ การอภิปรายผล ๔-๔๙

บทที่ ๕ บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ๕-๑
๕.๑ ผลการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ๕-๑
๕.๒ ผลการศึกษาการประเมินและติดตามผลแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของกลุ่มผู้รับบริการ (ผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ) ๕-๓
๕.๓ ผลการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ๕-๕
๕.๔ ผลการศึกษาการประเมินและติดตามผลแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของกลุ่มเครือข่ายผู้สูงอายุ ๕-๕
๕.๕ การประเมินผลความพึงพอใจการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ๕-๖

๕.๖ การอภิปรายผลการศึกษา ๕-๑๕

๕.๖.๑ การบรรลุเป้าหมายของแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีมากกว่าแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ๕-๑๕

๕.๖.๒ การบรรลุเป้าหมายการดำเนินงานแผนกลยุทธ์กรมกิจการผู้สูงอายุ ๕-๑๖

๕.๖.๓ การกำหนดตัวชี้วัดไม่ชัดเจนในแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ๕-๑๗

๕.๖.๔ ความพึงพอใจของหน่วยงานภายนอกมีมากกว่าหน่วยงานภายในสังกัดกรมกิจการผู้สูงอายุ ๕-๑๗

๕.๗ แผนงานมีจำนวนโครงการย่อยมาก จึงส่งผลกระทบกับการทำงานในพื้นที่กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมเห็นว่ากิจกรรม/โครงการมีความซ้ำซ้อนกัน ๕-๑๘

๕.๘ ความท้าทายของแผนการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) สร้างพลังภาคีเครือข่าย ประชารัฐมาร่วมรับผิดชอบสังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอดในปี ๒๕๖๔ ๕-๑๘

๕.๙ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลในระดับพื้นที่เพื่อให้เกิดระบบฐานข้อมูลในการกำหนดค่าเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนในแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณต่อไป ๕-๑๘

๕.๑๐ ข้อเสนอแนะ ๕-๑๙

๕.๑๐.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกิจการผู้สูงอายุ ๕-๑๙

๕.๑๐.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการต่อกรมกิจการผู้สูงอายุ ๕-๑๙

๕.๑๐.๓ ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานในระดับพื้นที่ ๕-๒๐

บรรณานุกรม บ-๑

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสอบถามโครงการประเมินและติดตามผลแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ (กลุ่ม ๑ ผู้ใช้บริการ) ผ-๒

ภาคผนวก ข แบบสอบถามโครงการประเมินและติดตามผลแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ (กลุ่ม ๒ เครือข่าย) ผ-๖

ภาคผนวก ค แนวคำถามสำหรับกลุ่มสนทนาของผู้มีส่วนได้เสีย (ผู้ปฏิบัติงาน) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผ-๑๓

ภาคผนวก จ สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผ-๑๔

ภาคผนวก ฉ สรุปการประชุมเวทีสัญจร ๔ ภาค ผ-๓๑

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑.๑	แผนการดำเนินงาน	๑-๕
๑.๒	เกณฑ์การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ	๑-๙
๑.๓	การคัดเลือกจังหวัดและขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ	๑-๑๑
๑.๔	การคัดเลือกพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ	๑-๑๒
๒.๑	จำนวนประชากรและสัดส่วนผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศอาเซียน พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ศ. ๒๕๘๓	๒-๑๒
๓.๑	การบรรลุแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๓-๖
๓.๒	จำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้	๓-๒๐
๓.๓	จำนวน และร้อยละการได้รับบริการสวัสดิการจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง	๓-๒๒
๓.๔	จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างกับการเข้าร่วมแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑ ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	๓-๒๔
๓.๕	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างกับการเข้าร่วมแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑ จำแนกตามช่วงวัยผู้สูงอายุ	๓-๒๕
๓.๖	จำนวน และร้อยละของความพร้อมของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุต่อการดูแลผู้สูงอายุ	๓-๒๖
๓.๗	จำนวน และร้อยละของช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง	๓-๒๗
๓.๘	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านการจัดบริการสวัสดิการสังคมของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	๓-๒๙
๓.๙	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านสถานที่ของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	๓-๓๐
๓.๑๐	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านการให้บริการของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	๓-๓๑
๓.๑๑	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินผลผลิตการให้บริการของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	๓-๓๒
๓.๑๒	ภาพรวมความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	๓-๓๓
๓.๑๓	การดำเนินงานตามแผนงานพื้นฐานจำแนกตามกิจกรรมและโครงการที่ดำเนินการของกลุ่มตัวอย่างในส่วนกลางกรมกิจการผู้สูงอายุ สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ	๓-๓๔
๓.๑๔	แผนงานพื้นฐานในกิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียนที่ดำเนินการในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	๓-๓๕
๓.๑๕	การดำเนินงานแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต เมื่อจำแนกตามโครงการและหน่วยงาน	๓-๓๗

๓.๑๖	การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย	๓-๔๐
๓.๑๗	การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในกิจกรรมพัฒนากลไกในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม	๓-๔๑
๓.๑๘	การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุจำแนกตามโครงการและหน่วยงานในกิจกรรมพัฒนาระบบการดูแลและการคุ้มครองผู้สูงอายุ	๓-๔๓
๓.๑๙	การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอกตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ	๓-๔๕
๓.๒๐	การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม	๓-๔๗
๓.๒๑	ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับผู้สูงอายุจำแนกตามหน่วยงาน	๓-๕๐
๓.๒๒	ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)	๓-๕๑
๓.๒๓	ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) จำแนกตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๓-๕๒
๓.๒๔	การดำเนินงานตามแผนงานพื้นฐานจำแนกตามกิจกรรมและโครงการที่ดำเนินการของกลุ่มตัวอย่างในส่วนกลางกรมกิจการผู้สูงอายุ สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	๓-๕๔
๓.๒๕	แผนงานพื้นฐานในกิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียนที่ดำเนินการในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	๓-๕๕
๓.๒๖	การดำเนินงานแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต เมื่อจำแนกตามโครงการและหน่วยงาน	๓-๕๖
๓.๒๗	การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย	๓-๕๗
๓.๒๘	ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินฯ จำแนกตามกลุ่มผู้สูงอายุ	๓-๕๗
๓.๒๙	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการประเมินภาพรวมของการบรรลุผลด้วยการทดสอบค่าt (t-test)	๓-๕๘
๔.๑	ผลการเบิกจ่ายแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๔-๕
๔.๒	การบรรลุแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุงบประมาณ ปี ๒๕๖๑	๔-๕
๔.๓	จำนวน ร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน	๔-๑๓

๔.๔	จำนวน ร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหน่วยงานที่ปฏิบัติ	๔-๑๔
๔.๕	จำนวน ร้อยละของเป้าหมายและประเด็นเพิ่มเติมของแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑	๔-๑๕
๔.๖	จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง การดำเนินงานก่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้งบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุของกรมกิจการผู้สูงอายุ	๔-๑๖
๔.๗	จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานระหว่างการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนบูรณาการฯ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ	๔-๑๗
๔.๘	จำนวน ร้อยละของเครือข่ายมีการประเมินผลการดำเนินงานหน่วยงานใน ๒ ไตรมาสแรก	๔-๑๘
๔.๙	จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการของกรมกิจการผู้สูงอายุ	๔-๑๙
๔.๑๐	จำนวน ร้อยละของความต้องการของกลุ่มตัวอย่างต่อช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการด้านผู้สูงอายุ	๔-๒๐
๔.๑๑	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C)	๔-๒๒
๔.๑๒	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I)	๔-๒๘
๔.๑๓	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P)	๔-๓๒
๔.๑๔	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้านการประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P)	๔-๓๔
๔.๑๕	สรุปการประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๔-๓๘
๔.๑๖	การประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๔-๓๙
๔.๑๗	การประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๔-๔๐
๔.๑๘	การประเมินภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ในแต่ละระดับคะแนนจำแนกตามกระทรวง	๔-๔๑
๔.๑๙	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการประเมินภารวมของการบรรลุผลระหว่างกลุ่มภายในกระทรวงและภายนอกกระทรวง	๔-๔๑
๔.๒๐	การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ	๔-๔๔

๔.๒๑	การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอกตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ	๔-๔๖
๔.๒๒	การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม	๔-๔๗
๔.๒๓	การประเมินภาพรวมของการบรรลุผลของกลุ่มผู้ใช้บริการและเครือข่าย	๔-๔๙
๔.๒๔	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการประเมินภาพรวมของการบรรลุผลระหว่างกลุ่มผู้ใช้บริการและกลุ่มเครือข่าย	๔-๔๙

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๓.๑	จำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้	๓-๑๙
๓.๒	จำนวน และร้อยละการได้รับบริการสวัสดิการจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุใน ๕ อันดับแรก ของกลุ่มตัวอย่าง	๓-๒๒
๓.๓	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างกับการเข้าร่วมแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑ ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	๓-๒๔
๓.๔	จำนวน และร้อยละของความพร้อมของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุต่อการดูแลผู้สูงอายุ	๓-๒๖
๓.๕	จำนวน และร้อยละของช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุใน ๕ อันดับแรก ของกลุ่มตัวอย่าง	๓-๒๗
๓.๖	ความพึงพอใจด้านการจัดบริการสวัสดิการสังคมของกลุ่มตัวอย่างใน ๕ อันดับแรกต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	๓-๒๘
๓.๗	ความพึงพอใจด้านสถานที่ของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	๓-๓๐
๓.๘	ความพึงพอใจด้านการให้บริการของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	๓-๓๑
๓.๙	ภาพรวมความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	๓-๓๓
๓.๑๐	แผนงานพื้นฐานในกิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียนที่ดำเนินการในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	๓-๓๕
๓.๑๑	การดำเนินงานแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต เมื่อจำแนกตามกิจกรรมและหน่วยงาน	๓-๓๖
๓.๑๒	การดำเนินงานแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต เมื่อจำแนกตามโครงการและหน่วยงาน	๓-๓๖
๓.๑๓	การดำเนินงานแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต เมื่อจำแนกตามโครงการและหน่วยงาน	๓-๓๗
๓.๑๔	การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัยจำแนกตามกิจกรรม	๓-๓๙
๓.๑๕	การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย จำแนกตามหน่วยงาน	๓-๓๙
๓.๑๖	การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุจำแนกตามกิจกรรมพัฒนากลไกในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม	๓-๔๐
๓.๑๗	การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุจำแนกตามโครงการและหน่วยงานในกิจกรรมพัฒนากลไกในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม	๓-๔๑

๓.๑๘	การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามกิจกรรมพัฒนาระบบการดูแลและการคุ้มครองผู้สูงอายุ	๓-๔๒
๓.๑๙	การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามโครงการในกิจกรรมพัฒนาระบบการดูแลและการคุ้มครองผู้สูงอายุ	๓-๔๒
๓.๒๐	การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ ในภาพรวม	๓-๔๔
๓.๒๑	การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอกตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ จำแนกตามโครงการและหน่วยงาน	๓-๔๔
๓.๒๒	การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม ใน ๕ อันดับแรก	๓-๔๖
๓.๒๓	การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม จำแนกตามหน่วยงาน ใน ๕ อันดับแรก	๓-๔๖
๓.๒๔	ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับผู้สูงอายุ	๓-๔๙
๓.๒๕	ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามเป้าหมาย สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับผู้สูงอายุจำแนกตามหน่วยงาน	๓-๕๐
๓.๒๖	ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๓-๕๑
๓.๒๗	ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) จำแนกตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๓-๕๒
๓.๒๘	การดำเนินงานแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต เมื่อจำแนกตามโครงการและหน่วยงาน	๓-๕๕
๓.๒๙	การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย	๓-๕๗
๔.๑	ผลการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๔-๑๑
๔.๒	จำนวน ร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา	๔-๑๒
๔.๓	จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหน่วยงานที่ปฏิบัติ	๔-๑๔

๔.๔	ร้อยละของเป้าหมายสำคัญของแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑	๔-๑๕
๔.๕	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง การดำเนินงานก่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้งบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุของกรมกิจการผู้สูงอายุ	๔-๑๖
๔.๖	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานระหว่างการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนบูรณาการฯ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ	๔-๑๗
๔.๗	ร้อยละของเครือข่ายมีการประเมินผลการดำเนินงานหน่วยงานใน ๒ ไตรมาสแรก	๔-๑๘
๔.๘	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/โครงการของกรมกิจการผู้สูงอายุใน ๕ อันดับแรก	๔-๑๙
๔.๙	ร้อยละของความต้องการของกลุ่มตัวอย่างต่อช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการด้านผู้สูงอายุ	๔-๒๐
๔.๑๐	สรุปการประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๔-๓๗
๔.๑๑	การประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๔-๓๘
๔.๑๒	การประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำแนกตามแผนงาน	๔-๓๙
๔.๑๓	การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ	๔-๔๕
๔.๑๔	การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอกตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ	๔-๔๖
๔.๑๕	การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม ใน ๕ อันดับแรก	๔-๔๗
๔.๑๖	การประเมินภาพรวมของการบรรลุผลของกลุ่มผู้ใช้บริการและเครือข่าย	๔-๔๘

บทที่ ๑
บทนำ

๑.๑ ที่มาและความสำคัญของโครงการ

ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ หมวด ๓ มาตรา ๙ (๓) ที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการกำหนดขึ้น และหมวด ๘ มาตรา ๔๕ ที่กำหนดให้ส่วนราชการจัดให้มีคณะผู้ประเมินอิสระดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในภารกิจประกอบกับคณะรัฐมนตรี ได้มีมติ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ เห็นชอบให้หน่วยงานภาครัฐที่ได้รับงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๒ เป็นต้นไป ต้องรายงานผลการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานจากการใช้จ่ายงบประมาณให้สำนักงบประมาณ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในกระบวนการจัดการงบประมาณ

กรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) เป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีวิสัยทัศน์ เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและสังคมให้อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน มีภารกิจในการส่งเสริมศักยภาพ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ โดยการกำหนดมาตรการ กลไกการส่งเสริมสนับสนุนภาครัฐและเอกชนให้ดำเนินการตามนโยบายที่กรมกิจการผู้สูงอายุกำหนด และตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ ได้ให้ความเห็นชอบการกำหนดแนวทางการจัดทำงบประมาณประจำปี โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต นอกจากนี้ กรมกิจการผู้สูงอายุ ยังเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการจัดทำคำของบประมาณภายใต้แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุอีกด้วย

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กรมกิจการผู้สูงอายุได้กำหนด “แผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑” ประกอบด้วย ๗ แผนงาน ได้แก่ ๑) แผนบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย ๒) แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ๓) แผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต ๔) แผนงานพื้นฐานด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างการเจริญเติบโตจากภายใน ๕) แผนงานบุคลากรภาครัฐ และ ๖) กองทุนผู้สูงอายุ งบประมาณรวม ๙๖๗.๑๔๐๓ ล้านบาท กรมกิจการผู้สูงอายุจะดำเนินงานผ่านหน่วยงานในสังกัดของกรมกิจการผู้สูงอายุ คือ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) จำนวน ๑๒ แห่ง ที่กระจายตัวอยู่ใน ๑๒ จังหวัด โรงเรียนผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) สาขาสภาผู้สูงอายุ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ๗๖ จังหวัด มีกลไกระดับพื้นที่ คือ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) ที่อยู่ในชุมชน ภาคีเครือข่ายหลักในการทำงานด้านผู้สูงอายุระดับพื้นที่ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน ๗,๔๘๘ แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) การศึกษานอกระบบและสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ขณะเดียวกันในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ นโยบายของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนบูรณาการในการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในประเด็นด้านผู้สูงอายุที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน จึงทำให้เกิด **“แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๑”** ภายใต้งบประมาณ ๑,๑๕๐.๑๘๔,๒๐๐ ล้านบาท

ที่มีหน่วยงานเกี่ยวข้อง ๕ กระทรวง ๑๘ หน่วยงาน ๑ กองทุน จำนวน ๓๗ โครงการ ประกอบด้วย ๑) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๑๒ โครงการ จำนวน ๕๖๖.๙๓๔๒ล้านบาท (ร้อยละ ๔๙) ๒) กระทรวงสาธารณสุข ๘ โครงการ จำนวน ๒๗๓.๖๓๒๓ ล้านบาท (ร้อยละ ๒๔) ๓) กองทุนการออมแห่งชาติ ๑ โครงการ จำนวน ๑๔๔.๖๒๘๘ ล้านบาท (ร้อยละ ๑๓) ๔) กระทรวงศึกษาธิการ ๑๑ โครงการ จำนวน ๙๕.๗๓๔๒ ล้านบาท (ร้อยละ ๘) ๕) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๔ โครงการ จำนวน ๖๑.๒๕๔๗ ล้านบาท (ร้อยละ ๕) และ ๕) กระทรวงคมนาคม ๑ โครงการ จำนวน ๘.๐๐๐๐ ล้านบาท (ร้อยละ ๑) แผนบูรณาการมีการกำหนดเป้าหมายแผนบูรณาการไว้ ๓ เป้าหมาย ดังนี้

เป้าหมายที่ ๑ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม จำนวน ๗ โครงการ งบประมาณ ๕๙๕,๖๒๐,๓๐๐ บาท

เป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี จำนวน ๒๖ โครงการ งบประมาณ ๔๕๑,๘๘๑,๒๐๐ บาท

เป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ จำนวน ๔ โครงการ งบประมาณ ๑๐๒,๖๘๒,๗๐๐ บาท

ประกอบด้วยตัวชี้วัดแนวทางแผนบูรณาการ ๗ ตัวชี้วัดแนวทาง ดังนี้

๑) ร้อยละ ๕๐ ของเครือข่ายที่มีกิจกรรมเตรียมประชากร เพื่อเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ
๒) สมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จำนวน ๗๐๐,๐๐๐ คน
๓) นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน ๖ เรื่อง
๔) ผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ คน
๕) ผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม จำนวน ๗๓,๐๐๐ คน
๖) จำนวนบ้านและสถานที่ที่ได้รับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ๒,๖๖๔ แห่ง
๗) คนทุกกลุ่มวัยในสังคมสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน ๒๐,๐๐๐ คน

ดังนั้นกรมกิจการผู้สูงอายุจึงเห็นความสำคัญของการประเมินและติดตามผล การดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน ติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ และการบูรณาการทำงานในระดับพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงมีความจำเป็นจะต้องให้สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านผู้สูงอายุและการติดตาม และประเมินผลแผนการปฏิบัติราชการ เพื่อทำหน้าที่ ในการศึกษา วิเคราะห์ ติดตาม และประเมินผลตามแผนปฏิบัติราชการ และแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปี ๒๕๖๑ เพื่อวัดผลตามแผนการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงาน เป้าหมายวัตถุประสงค์ของงาน และเกิดความคุ้มค่าและเป็นประโยชน์ในการบริหารราชการตามที่ตั้งไว้ต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์การประเมิน

๑.๒.๑ เพื่อประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

๑.๒.๒ เพื่อประเมินและติดตามผลการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

๑.๒.๓ เพื่อให้ข้อเสนอเชิงนโยบายพร้อมแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงาน ประกอบด้วย

๑) การบรรลุผลการดำเนินงานในระดับผลผลิต

๒) การประเมินคุณภาพการให้บริการต่อเครือข่ายและพันธมิตรดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๓) การประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโครงการและกิจกรรมการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

๔) การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายด้านผู้สูงอายุ ปัญหา อุปสรรค แนวทางในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

๑.๓ ขอบเขตและวิธีการประเมินและติดตามผล

๑.๓.๑ ขอบเขตการประเมินและติดตามผล

๑. การใช้ตัวแบบ CIPP เพื่อประเมินการบรรลุเป้าหมายภารกิจตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ในระดับผลผลิต ผลลัพธ์ หรือผลกระทบของแผนงาน/โครงการกิจกรรม รวมถึงวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา อุปสรรค ที่เกี่ยวข้องต่อการบรรลุผลสำเร็จของแผนการปฏิบัติราชการตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

๒. ประเมินความคุ้มค่าของการดำเนินงานโครงการกิจกรรมปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

๓. ประเมินคุณภาพการให้บริการต่อเครือข่ายที่เกี่ยวข้องและประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการต่อกิจกรรมหรือโครงการของกรมกิจการผู้สูงอายุและติดตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ โดยเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม การสังเกตการณ์ การจัดประชุม และจัดให้มีการรับฟัง ความคิดเห็นผู้รับบริการ เครือข่าย พันธมิตรดำเนินงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเป็นข้อมูลประกอบ การวิเคราะห์ประเมินผลการดำเนินงาน ทั้งนี้ ในกระบวนการจัดเก็บข้อมูลมีการจัดให้เจ้าหน้าที่ของ กรมกิจการผู้สูงอายุที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมสังเกตการณ์และร่วมดำเนินงาน โดยที่ผู้รับจ้างเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

ขอบเขตการประเมินครั้งนี้จะเน้นในแผนที่ ๑ - ๕ ที่ดำเนินงานตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน และยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ในยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ และยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม รวมทั้งยุทธศาสตร์ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และใน ๔ ยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ ๒ การผลักดันทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ และยุทธศาสตร์ที่ ๓ การคุ้มครองส่งเสริม สนับสนุนผู้สูงอายุ และพัฒนาภาคีเครือข่ายให้เข้มแข็งเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานกรมกิจการผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ตามแผนปฏิบัติราชการกรมกิจการผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นการประเมินผ่านยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการกิจกรรมที่ดำเนินงาน มุ่งเน้นศึกษาข้อค้นพบจากการประเมินในลักษณะการติดตามกำกับ (Monitoring

Evaluation) การประเมินเพื่อการพัฒนา (Developmental Evaluation) รวมทั้งการประเมินเชิงคุณค่า (Value Evaluation) ซึ่งจะช่วยให้สามารถสะท้อนถึงผลสำเร็จและปัจจัยเกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามแผนและนโยบายซึ่งจะสามารถนำไปสู่การสร้างข้อเสนอแนะสำหรับการกำหนดนโยบาย และแนวทางการดำเนินงานในแผนปฏิบัติราชการในปีงบประมาณต่อไป ของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน และสถานการณ์ปัญหาสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

๑.๓.๒ วิธีการประเมินและติดตามผล

วิธีการประเมินและติดตามผล ผู้วิจัยจะมีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานโครงการวิจัยดังต่อไปนี้

๑) ศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการติดตามและประเมินผล แนวทางการติดตามและประเมินผลในหน่วยงานภาครัฐ การบริหารราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี กระบวนการสำหรับงานพัฒนาสังคม และความคุ้มค่าในการดำเนินงานด้านสังคม

๒) ออกแบบวิธีการศึกษา ประกอบด้วย กรอบแนวทางการดำเนินงาน ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน ทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินงาน ผลผลิต และผลลัพธ์ที่ได้

๓) รับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบแนวทางการติดตามและประเมินผลจากผู้บริหารกรมกิจการผู้สูงอายุ รวมทั้งเครือข่าย ที่รับผิดชอบโครงการกิจกรรม ของกรมกิจการผู้สูงอายุและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔) เก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม การสังเกตการณ์ การจัดประชุม และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นผู้รับบริการ เครือข่าย และพันธมิตรดำเนินงาน

๕) วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้หลักวิชาสถิติ ที่เหมาะสมกับข้อมูลที่ได้รับ

๖) วิพากษ์ผลการศึกษาการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

๗) จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ โดยการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

๑.๓.๓ แผนการดำเนินงานวิจัย

ตารางที่ ๑.๑ แผนการดำเนินงาน

กิจกรรมดำเนินงาน	ระยะเวลา (วัน)							
	๓๐	๖๐	๙๐	๑๒๐	๑๕๐	๑๘๐	๒๑๐	๒๔๐
๑. ศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง								
๒. ออกแบบการติดตามประเมินผล								
๓.สร้างเครื่องมือเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และทดสอบเครื่องมือ								
๔. ส่งรายงาน ครั้งที่ ๑ (กรอบแนวทาง-ในการติดตามและประเมินผลการศึกษา)								
๕. วางแผนและประสานงานการเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนดการติดตามและประเมินผล								
๖. ประชุมชี้แจงผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง เพื่อชี้แจงการเก็บแบบสอบถามจำนวน ๑,๒๐๐ ชุด ๒ กลุ่ม								
๗. จัดเวทีสนทนากลุ่มย่อย ๔ ภาค เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ								
๘. เก็บข้อมูลภาคสนามและประมวลผลการติดตามประเมินผลวิเคราะห์ข้อมูล								
๙. การสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารกรมกิจการผู้สูงอายุ								
๑๐. ส่งรายงานผลการศึกษา ครั้งที่ ๒ (รายงานการติดตามและประเมินผลการศึกษาเบื้องต้น)								
๑๑. การวิพากษ์ผลการศึกษา								
๑๒. พิจารณาปรับปรุงและแก้ไขรายงานผล								
๑๓. ส่งรายงาน ครั้งที่ ๓ (ฉบับสมบูรณ์)								

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา

ประชากรเป้าหมายสำหรับการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

๑) ประชาชนที่ได้รับบริการจากแผนงาน/ โครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ/แผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

๒) เจ้าหน้าที่ของกรมกิจการผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

๓) ผู้บริหารกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๔) ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่ได้รับการสนับสนุนในแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๑.๔ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ หมายถึง การประเมินและติดตามผลแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของกรมกิจการผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ในยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ในยุทธศาสตร์ที่: ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมายถึง การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบด้วย ๔ แผนงาน ๙ กิจกรรม ดังต่อไปนี้

๑. แผนงานพื้นฐาน

ก. กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพระบบบริหารจัดการองค์การ

๑) โครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ คำของบประมาณและการติดตามประเมินผล

๒) โครงการเสริมความรู้ด้านกฎหมายเพื่อการปฏิบัติราชการ

๓) โครงการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลสู่ความเป็นเลิศ

๔) โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อการสื่อสารองค์การ

๕) โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบบริหาร

๖) โครงการสนับสนุนการดำเนินงานตรวจสอบภายใน

ข. กิจกรรมการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

๑) โครงการจัดการระบบเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ

ค. กิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน

๑) โครงการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน

๒. แผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต

ก. กิจกรรมการส่งเสริมผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคม

๑) โครงการขยายผลการส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ

๒) โครงการเฝ้าระวังภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

๓) โครงการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๔) โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มาตรการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ

๕) งานคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ
๖) การจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ
๗) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ
๘) โครงการโครงข่ายการคุ้มครองภัยพิบัติสำหรับผู้สูงอายุ
๙) โครงการขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ
๑๐)โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน

ข. กิจกรรมการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.)

๑) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ศพส.

๓. แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย

ก. กิจกรรมการส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิผู้สูงอายุ

๑) โครงการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ

ข. กิจกรรมการเสริมสร้างทักษะ

๑) โครงการผู้สูงอายุใส่ใจลูกหลาน

๔. แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

ก. กิจกรรมพัฒนากลไกในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

๑) โครงการเสริมสร้างศักยภาพศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ
๒) โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพ
๓) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย
๔) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

ข. กิจกรรมพัฒนาระบบการดูแลและการคุ้มครองผู้สูงอายุ

๑) โครงการพัฒนาระบบการดูแลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ
๑.๑) การพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ
๑.๒) การพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.)

การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมายถึง การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่มีหน่วยงาน ร่วมบูรณาการ จำนวน ๕ กระทรวง ๑๘ หน่วยงาน และ ๑ กองทุนการออมแห่งชาติ ประกอบด้วย ๓ เป้าหมาย ได้แก่

เป้าหมายที่ ๑ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม จำนวน ๗ โครงการ (งบประมาณ ๕๙๕,๖๒๐,๓๐๐ บาท)

เป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี จำนวน ๒๖ โครงการ (งบประมาณ ๔๕๑,๘๘๑,๒๐๐ บาท)

เป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ จำนวน ๔ โครงการ (งบประมาณ ๑๐๒,๖๘๒,๗๐๐ บาท)

การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุโดยใช้ตัวแบบจำลองซิป (CIPP Model) หมายถึง การประเมินและติดตามผลแผนปฏิบัติราชการ แผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของกรมกิจการผู้สูงอายุที่นำแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่การบริหารราชการส่วนกลาง (กรมกิจการผู้สูงอายุ) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ) และภาคีเครือข่ายที่ทำงานด้านผู้สูงอายุ เช่น ศพอส. โรงเรียนผู้สูงอายุ อผส. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ชมรมผู้สูงอายุ และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การประเมินครั้งนี้ ประกอบด้วย ๑) การประเมินบริบทแวดล้อมทางสังคม (Context Evaluation: C) ๒) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) ๓) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) ๔) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) ที่เกิดขึ้นว่าบรรลุเป้าหมายของกรมกิจการผู้สูงอายุมากน้อยเพียงใด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง และพัฒนาเพื่อการเปลี่ยนแปลงการจัดทำแผนการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุในปีงบประมาณต่อไป

๑) การประเมินบริบทแวดล้อมทางสังคม (Context Evaluation: C) หมายถึง การประเมินบริบทแวดล้อมของพื้นที่ที่เป็นหน่วยงานที่นำแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ไปสู่การปฏิบัติว่ามีความสอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ ๒ วัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนฯ กรอบระยะเวลาการดำเนินงานเหมาะสม การประสานความร่วมมือ และการหนุนเสริมการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน

๒) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) หมายถึง การประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยงานที่นำแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย จำนวนบุคลากร งบประมาณดำเนินงานของแผนฯ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ การถ่ายทอดนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มีระบบการบริหารแผนงาน/โครงการเหมาะสมเพียงพอ และกรอบระยะเวลาการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

๓) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ไปสู่การปฏิบัติในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แผนฯ มีความสอดคล้องกับนโยบายของกรมกิจการผู้สูงอายุการดำเนินงานเป็นไปตามแผนฯ ที่กำหนด มีการนิเทศ กำกับ ติดตามในแต่ละไตรมาส การรายงานผลในแต่ละไตรมาส และการวิเคราะห์ผลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายและแผนงานของกรมกิจการผู้สูงอายุในระยะต่อไป

๔) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) หมายถึง การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบด้วย การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกรมกิจการผู้สูงอายุ ๓ เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ ๑ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม เป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี และเป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ การส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการสังคมและการคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ผลลัพธ์เกินความคาดหมาย ความคุ้มค่า ความตระหนักในการดูแลผู้สูงอายุ และความพึงพอใจ

เกณฑ์การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ

หมายถึง การกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของ ๒ แผนของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ๑) แผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ๒) แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อตอบโจทย์การบรรลุเป้าหมาย การบรรลุผลสำเร็จของการดำเนินงานของแผนฯ โดยประเมินจากเอกสารรายงานของหน่วยงานที่ส่งมาให้กรมกิจการผู้สูงอายุ ๓ ไตรมาส แบ่งเป็น ๕ ระดับ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๑.๒ เกณฑ์การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ

ระดับการบรรลุเป้าหมาย	การแปลผล
เกินเป้าหมาย	หมายถึง ผลการดำเนินงานได้มากกว่าร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ของค่าเป้าหมาย
ตรงตามเป้าหมาย	หมายถึง ผลการดำเนินงานได้ร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ของค่าเป้าหมาย
ต่ำกว่าเป้าหมาย	หมายถึง ผลการดำเนินงานได้น้อยกว่าร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ของค่าเป้าหมาย
มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	หมายถึง ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมาย
ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	หมายถึง ไม่ได้ดำเนินการตามค่าเป้าหมาย/ไม่สามารถประเมินได้

๑.๕ ระเบียบวิธีการศึกษา

๑.๕.๑ วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาแบบผสานวิธี (Mixed - method) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาทั้ง ๓ ข้อ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษา ดังต่อไปนี้

๑) การศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Study) เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการ รายงานวิจัย รายงานสถิติ รายงานผลการดำเนินงานผ่านแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้อง เพื่อสะท้อนถึงผลสำเร็จ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและข้อจำกัดของดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ/แผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

๒) การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Study) เป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ เครือข่าย ต่อการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ แผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

๓) การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) ใช้วิธีการดังนี้

การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เป็นการสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดจนผู้มีส่วนได้เสีย (Key Stakeholders) ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ/แผนงาน ปัญหาอุปสรรค ภายใต้นโยบายของกรมกิจการผู้สูงอายุ ใน ๔ พื้นที่ โดยผู้เข้าร่วมซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนปฏิบัติราชการ/แผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ จำนวน ๑๑ จังหวัด (ส่วนภูมิภาค ๑๐ จังหวัด

และ กรุงเทพมหานคร) ซึ่งผู้แทนส่วนราชการระดับกรมที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมในกลุ่มสนทนาทุกเวที ได้แก่

- เวทีที่ ๑ การระดมความคิดเห็นการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดขอนแก่น จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดนครพนม วันศุกร์ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุม โรงแรมพิมาน การ์เด้น บูติค โฮเต็ล จังหวัดขอนแก่น
- เวทีที่ ๒ การระดมความคิดเห็นการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ภาคเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดลำปาง และจังหวัดเชียงใหม่ วันจันทร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่
- เวทีที่ ๓ การระดมความคิดเห็นการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสงขลา จังหวัดยะลา วันศุกร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๑๒
- เวทีที่ ๔ การระดมความคิดเห็นการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดชลบุรี วันพุธที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ บางละมุง จังหวัดชลบุรี

การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อรับฟังความคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการดำเนินตามแผนปฏิบัติราชการ/แผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๑ ครั้ง ได้แก่ เวทีการประชุมเชิงปฏิบัติการประเมินผลแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมริเวอร์ไรน์ เพลส จังหวัดนนทบุรี

การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารกรมกิจการผู้สูงอายุ ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ/หรือ ผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการ ในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านยุทธศาสตร์ นโยบาย บทบาทการทำงาน และผลการดำเนินงาน โดยเครื่องมือในการศึกษา คือ แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) ซึ่งขอบเขตของข้อคำถามเป็นไปตามกรอบ CIPP Model เพื่อวิพากษ์ผลการศึกษา โครงการ “การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑” ในวันอังคารที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องพาเลซ ๒ (ชั้น ๑๔ อาคาร ๑) โรงแรมปริ้นพาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร

๑.๕.๒ ประชากรที่ศึกษาและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

๑) กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาเชิงปริมาณจากผู้ใช้บริการและภาคีผู้มีส่วนได้เสียของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้ศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) เนื่องจากกรอบในการสุ่มไม่สามารถกำหนดได้ชัดเจน อย่างไรก็ดีเพื่อให้ข้อมูลที่ได้สะท้อนข้อเท็จจริงของประชากรที่เป็นเป้าหมายของการศึกษา ผู้ศึกษาจะกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ซึ่งจะคำนึงถึงการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่างในการเก็บแบบสอบถามให้ครอบคลุมทุกภาคในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจำนวน ๑๒ แห่ง จำนวนทั้งสิ้น ๑,๒๐๐ คน แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ได้คืนมาทั้งหมด ๑,๑๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๘๓ แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ดังต่อไปนี้

(๑) กลุ่มภาคีเครือข่าย ที่ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ใน ๔ ภาค ๑๒ จังหวัด ๆ ละ ๗๐ คน รวมทั้งหมด ๘๔๐ คน แต่เก็บได้จริง ๘๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๓

(๒) กลุ่มผู้รับบริการ ผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจำนวน ๑๒ แห่ง ๔ ภาค ๑๒ จังหวัด ๆ ละ ๓๐ คน รวมทั้งหมด ๓๖๐ คน แต่เก็บได้จริง ๓๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๘

โดยการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างจะประสานผ่านศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจำนวน ๑๒ แห่ง และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ของจังหวัดที่ได้รับการคัดเลือก เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการโดยตรงและสามารถระบุกลุ่มผู้รับบริการได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายของแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ของกระทรวงฯ ได้อย่างเหมาะสม การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ ๑.๓

ตารางที่ ๑.๓ การคัดเลือกจังหวัดและขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ

ภาค	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดที่คัดเลือก	ขนาดตัวอย่างการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ	
		ภาคีเครือข่าย (คน)	ผู้รับบริการ (คน)
ภาคเหนือ (๒ จังหวัด)	ลำปาง เชียงใหม่	จังหวัดละ ๗๐ ×๒ = ๑๔๐ คน	จังหวัดละ ๓๐ ×๒ = ๖๐ คน
ภาคกลาง/ภาคตะวันออก (๔ จังหวัด)	กรุงเทพฯ อยุธยา ปทุมธานี ชลบุรี	จังหวัดละ ๗๐ ×๔ = ๒๘๐ คน	จังหวัดละ ๓๐ ×๔ = ๑๒๐ คน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๓ จังหวัด)	ขอนแก่น บุรีรัมย์ นครพนม	จังหวัดละ ๗๐ ×๓ = ๒๑๐ คน	จังหวัดละ ๓๐ ×๓ = ๙๐ คน
ภาคใต้ (๓ จังหวัด)	ภูเก็ต สงขลา ยะลา	จังหวัดละ ๗๐ ×๓ = ๒๑๐ คน	จังหวัดละ ๓๐ ×๓ = ๙๐ คน
รวม (๑,๒๐๐ คน)		**๘๔๐ คน**	**๓๖๐ คน**

๒) การศึกษาเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสนทนากลุ่มย่อย กลุ่มสัมภาษณ์ และการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวนทั้งสิ้น ๒๓๐ คน ประกอบด้วย บุคคลต่อไปนี้

๑. เจ้าหน้าที่กรมกิจการผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนฯ ไปปฏิบัติ และ/หรือ ที่เกี่ยวข้องกับการติดตามการดำเนินงานตามแผน โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่ปฏิบัติงานอยู่ในทั้งส่วนกลางและภูมิภาค จำนวน ๑๒ จังหวัด กล่าวคือ เวทีภาคเหนือ ๓๐ คน เวทีภาคใต้ ๓๐ คน เวทีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓๐ คน เวทีภาคกลาง ๓๐ คน และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความเห็น (เวทีสุดท้าย) ๑๐๐ คน จำนวนรวมทั้งสิ้น ๒๒๐ คน

๒. ผู้บริหารกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้บริหารระดับนโยบายของหน่วยงาน ได้แก่ (๑) สำนักปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (๒) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (๓) กรมกิจการผู้สูงอายุ (๔) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จำนวน ๔ หน่วยงาน หน่วยงานละ ๑ - ๔ คน จำนวนรวมทั้งสิ้น ๑๐ คน

๑.๕.๓ การคัดเลือกพื้นที่การศึกษา

การคัดเลือกจังหวัดที่จะเป็นพื้นที่ในการเก็บข้อมูลจะให้มีการกระจายไปใน ๔ ภูมิภาคทั่วประเทศ ดังตารางที่ ๑.๔

ตารางที่ ๑.๔ การคัดเลือกพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ภาค	หน่วยงาน	พื้นที่การศึกษา
เหนือ	ศพส./ศพอส./สาขาสภา ผสอ./พมจ./อผส./อปท./กศน./รพ.สต./สถาบันการศึกษา	เชียงใหม่ ลำปาง
กลาง/ตะวันออก	ศพส./ศพอส./สาขาสภา ผสอ./พมจ./อผส./อปท./กศน./รพ.สต./สถาบันการศึกษา	กรุงเทพฯ อยุธยา ปทุมธานี ชลบุรี
ตะวันออกเฉียงเหนือ	ศพส./ศพอส./สาขาสภา ผสอ./พมจ./อผส./อปท./กศน./รพ.สต./สถาบันการศึกษา	ขอนแก่น บุรีรัมย์ นครพนม
ใต้	ศพส./ศพอส./สาขาสภา ผสอ./พมจ./อผส./อปท./กศน./รพ.สต./สถาบันการศึกษา	ภูเก็ต สงขลา ยะลา

๑.๕.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

๑. การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มี ๒ ชุด ได้แก่ ชุดที่ ๑ กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ใช้บริการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ชุดที่ ๒ กลุ่มเครือข่ายที่เป็นหน่วยงานทั้งภายในสังกัดกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานนอกสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แบบสอบถามชุดที่ ๑ กลุ่มผู้สูงอายุ มี ๒ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ บริการสวัสดิการที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ การเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ความพร้อมของ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ลักษณะบริการ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

ส่วนที่ ๒ ระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ประกอบด้วย การจัดบริการสวัสดิการสังคม สถานที่ ความพึงพอใจ และผลผลิต เป็นการวัดระดับความพึงพอใจแบบ Likert Scale มี ๕ ระดับ ได้แก่

ค่าคะแนน		**ระดับความพึงพอใจ**
๕	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
๔	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
๓	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
๒	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
๑	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

แบบสอบถามชุดที่ ๒ กลุ่มเครือข่าย มี ๒ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน หน่วยงาน การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป้าหมายของแผนฯ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารแผนงาน/โครงการของกรมกิจการผู้สูงอายุ

ส่วนที่ ๒ ความคิดเห็นต่อการประเมินและติดตามผลการดำเนินงาน ของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบด้วย ๑) การประเมินบริบทแวดล้อมทางสังคม (Context Evaluation: C) ๒) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) ๓) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) ๔) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการวัดระดับความคิดเห็นแบบ Likert Scale มี ๕ ระดับ ได้แก่

ค่าคะแนน		**ระดับความพึงพอใจ**
๕	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
๔	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
๓	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
๒	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
๑	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

๒. การศึกษาเชิงคุณภาพ

มีการกำหนดประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น และการสัมภาษณ์ เป็นแนวคำถามสำหรับกลุ่มสนทนาของผู้มีส่วนได้เสีย (ผู้ปฏิบัติงาน) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นการประเมิน ๔ ด้าน ดังต่อไปนี้

๑) บริบทแวดล้อม (Context)

ก. บริบททางสังคมภายในจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติราชการ และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ข. การดำเนินงานของหน่วยงานเป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการ และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ค. หน่วยงานมีความร่วมมือกับภาคีและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การถ่ายทอดแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และการถ่ายทอดมาสู่การปฏิบัติในระดับจังหวัด

๒) ปัจจัยนำเข้า (Input)

ก. ปัจจัยใดที่สนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ (บุคลากร งบประมาณ และการบริหารจัดการ ทรัพยากร กรอบระยะเวลา)

๓) กระบวนการ (Process)

ก. การบูรณาการการทำงานระดับพื้นที่ในกระบวนการและขั้นตอนการบริหารงานการจัดการทรัพยากรภายในจังหวัดที่ตอบสนองต่อแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ข. การกำกับ ติดตามและปรับปรุงการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในแต่ละประเด็น

ค. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในแต่ละประเด็น

๔) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบทางสังคม (Social Impact)

ก. ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบทางสังคมจากการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ผ่านมาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของกรมกิจการผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นบรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัด

๑.๕.๕ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยมีการประชุมระหว่างทีมงานวิจัยกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนของกรมกิจการผู้สูงอายุ โดยพิจารณาเครื่องมือ และตรวจสอบเนื้อหาความถูกต้องของเครื่องมือเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การศึกษาเชิงปริมาณได้แบ่งแบบสอบถามเป็น ๒ ประเภท คือ ๑) แบบสอบถามกลุ่มผู้ใช้บริการ และ ๒) แบบสอบถามสำหรับเครือข่าย โดยสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

๑. การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยการศึกษาแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นหลักสำคัญนอกจากนั้นยังนำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และแผนกลยุทธ์กรมกิจการผู้สูงอายุ ประกอบการพิจารณาสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณในครั้งนี้ด้วย

๒. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

๒.๑) ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้ง ๒ ประเภท ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษาผ่านการประชุมจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง โดยมีการประชุมพิจารณาแบบสอบถามในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมริเวอร์ไรน์ เพลส จังหวัดนนทบุรี

๒.๒) ความเที่ยงตรง (Reliability)

๒.๒.๑) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้ง ๒ ประเภท ที่ได้รับการปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มผู้ใช้บริการ (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน ๓๐ คน และกลุ่มเครือข่าย (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน ๓๐ ตัวอย่าง

๒.๒.๒) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-total correlation) ซึ่งเกณฑ์ในการพิจารณา คือ ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ +.๐๒ เป็นต้นไป

ก. แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้ใช้บริการ คือ ความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จากการวิเคราะห์ได้ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ ๐.๕๐ - ๐.๘๔ และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมโดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (α – Coefficient) ของ Cronbach) ที่ระดับนัยสำคัญ .๐๕ โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่น (α) ตั้งแต่ ๐.๗๐ ขึ้น ผลการทดสอบแบบสอบถาม ๓๐ ชุด ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (α – Coefficient) ของ Cronbach) เท่ากับ ๐.๙๗ ซึ่งมีค่ามากกว่า ๐.๗๐ ดังนั้น จึงสามารถยอมรับแบบสอบถามที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

ข. แบบสอบถามสำหรับกลุ่มเครือข่าย คือ การประเมินความเห็นต่อแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จากการวิเคราะห์ได้ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ ๐.๕๐ - ๐.๙๐ และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยรวมโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (α – Coefficient) ของ Cronbach) ที่ระดับนัยสำคัญ .๐๕ โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่น (α) ตั้งแต่ ๐.๗๐ ขึ้น ผลการทดสอบแบบสอบถาม ๓๐ ชุด ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (α – Coefficient) ของ Cronbach) เท่ากับ ๐.๙๖ ซึ่งมีค่ามากกว่า ๐.๗๐ ดังนั้น จึงสามารถยอมรับแบบสอบถามที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

๑.๕.๖ การจัดทำข้อมูล

ก. ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้องของแบบสอบถามก่อนที่จะนำมาประมวลผล

ข. นำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้องมาลงรหัส (Code) ตามเกณฑ์ของแบบสอบถาม

ค. นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วมาบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical package Of Social Science : SPSS) เพื่อประมวลผลข้อมูลที่ได้จัดเก็บและวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

๑.๕.๗ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) การวิจัยเชิงปริมาณ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือแบบสอบถาม ๒ ชุด จำนวน ๑,๒๐๐ ชุด หลังจากที่ผู้วิจัยได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นที่เรียบร้อย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๑.๑) ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเก็บข้อมูลกับกลุ่มที่ ๑ ผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล

๑.๒) เจ้าหน้าที่ที่เก็บข้อมูลจะใช้การสัมภาษณ์ผู้สูงอายุเพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลมีความเข้าใจที่ตรงกับข้อคำถามในแต่ละข้อ

๑.๓) กรณีผู้สูงอายุสามารถทำแบบสอบถามได้ ผู้วิจัยได้ให้ผู้สูงอายุตอบคำถามด้วยตนเอง กรณีที่ผู้สูงอายุไม่สามารถทำแบบสอบถามได้ เจ้าหน้าที่ที่เก็บข้อมูลได้ใช้การสัมภาษณ์ผู้สูงอายุด้วยตนเอง

๑.๔) การเก็บข้อมูลทั้ง ๒ ชุด ใช้ระยะเวลา ๖๐ วัน ได้แบบสอบถามคืนมาทั้งหมด ๑,๑๗๔ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๘๓ (ขนาดตัวอย่างที่กำหนดไว้ ๑,๒๐๐ ชุด)

๑.๕) นำเครื่องมือแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว มาวิเคราะห์ตามสถิติที่กำหนดไว้

๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อยเป็นหลักและใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้บริหารของกรมกิจการผู้สูงอายุร่วมด้วย เช่น การเข้าพื้นที่ การสังเกต การบันทึกภาคสนาม การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดเวทีวิพากษ์ผลการศึกษา และนำข้อเสนอแนะเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดทำแผนของกรมกิจการผู้สูงอายุในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

การศึกษาครั้งนี้ทีมวิจัยที่มีประสบการณ์งานวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการประชุมกลุ่มย่อยโดยมีผู้สังเกตการณ์กระบวนการและมีการบันทึกเทปหลังได้รับอนุญาตแล้ว โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

(๑) ก่อนเริ่มการประชุมกลุ่มย่อย ผู้วิจัยจะเริ่มจากการแนะนำตัวและแนะนำทีมวิจัย การให้ข้อมูลการวิจัย การชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประชุม กระบวนการและขั้นตอนการวิจัย ระยะเวลาในการประชุม การปกป้องพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล และการขออนุญาตในการจดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียง การใช้คำถามปลายเปิดและระยะเวลาในการประชุมประมาณ ๓ ชั่วโมง

(๒) ผู้วิจัยบันทึกเสียงโดยใช้เครื่องบันทึกเสียง (Recorder) ซึ่งเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถทบทวนข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มควบคู่กับการใช้สมุดบันทึกภาคสนามระหว่างการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อช่วยทบทวนข้อมูลเหตุการณ์ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่ามีความครบถ้วน

ตรงประเด็น และยืนยันกับข้อมูลการบันทึกว่ามีสิ่งตกหล่นหรือจดบันทึกไม่ทันระหว่างการดำเนินการ และเมื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะลบข้อมูลดังกล่าวเพื่อเป็นการรักษาความลับของผู้ใช้ข้อมูล ทั้งนี้ การใช้สมุดบันทึกภาคสนามข้างต้น ผู้วิจัยยังนำไปใช้บันทึกสิ่งต่าง ๆ ที่ทีมวิจัยสังเกตเห็น รวมถึงการถอดบทเรียน

(๓) ผู้วิจัยจะดำเนินการถอดเทปในการจัดเวทีการสนทนากลุ่มย่อยและบทสัมภาษณ์ผู้บริหาร โดยจะนำเสนอในภาพรวมของผลการศึกษาที่จะไม่กระทบต่อผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ

(๔) ผู้วิจัยใช้กล้องถ่ายรูป เพื่อบันทึกภาพการวิจัยเชิงคุณภาพในแต่ละขั้นตอน

๑.๕.๘ การวิเคราะห์ข้อมูล

ก. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

การวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และในการแปลค่าเฉลี่ย (Mean) ระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (กลุ่ม ๑ กลุ่มผู้รับบริการ) และการประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุฯ (กลุ่ม ๒ กลุ่มผู้ใช้เครือข่าย) ผู้วิจัยใช้แบ่งช่วงระดับคะแนนด้วยวิธีการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น มีค่าเท่ากับ ๐.๘๐ ดังนั้นช่วงอันตรภาคชั้นจะมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจและระดับของผลการดำเนินงานฯ ได้ ๕ ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	**การแปลผลความพึงพอใจ**
๕.๐๐ - ๔.๒๑	ระดับมากที่สุด
๔.๒๐ - ๓.๔๑	ระดับมาก
๓.๔๐ - ๒.๖๑	ระดับปานกลาง
๒.๖๐ - ๑.๘๑	ระดับน้อย
๑.๘๐ - ๑.๐๐	ระดับน้อยที่สุด

การแปลผลการบรรลุผลสำเร็จต่อแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีการให้ค่าคะแนนตั้งแต่ ๑ - ๑๐ คะแนน คณะที่ปรึกษาวิจัยได้กำหนดเกณฑ์การวัดระดับการบรรลุผลสำเร็จต่อแผนฯ ออกเป็น ๓ ระดับ ดังต่อไปนี้

ค่าคะแนน	**การบรรลุผลสำเร็จต่อแผนฯ**
๑๐ - ๗	ระดับมาก
๖ - ๔	ระดับปานกลาง
๓ - ๑	ระดับน้อย

การวิเคราะห์ด้วยสถิติอนุมาน ได้ใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

กลุ่ม ๑ กลุ่มผู้รับบริการ ใช้การเปรียบค่าเฉลี่ยภาพรวมความพึงพอใจรายด้านด้วยสถิติ t (Independent sample t-test) ของกลุ่มผู้สูงอายุ ๒ กลุ่ม ระหว่างผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในศูนย์ฯ และผู้สูงอายุทั่วไป

กลุ่ม ๒ กลุ่มผู้ใช้เครือข่าย ใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ด้วยสถิติ t (Independent sample t-test) ของกลุ่มผู้สูงอายุ ๒ กลุ่ม ระหว่างผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในศูนย์ฯ และผู้สูงอายุทั่วไป และการประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด

ข. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการถอดการให้ข้อมูล จากประเด็นการสนทนากลุ่มย่อย และประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดหมวดหมู่ เพื่อใช้ในการตีความข้อมูล และการกำหนดประเด็นที่สำคัญได้อย่างถูกต้อง เชื่อถือได้ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์แก่นสาร (Thematic analysis) การตรวจสอบข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้มามีความถูกต้องหรือไม่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในเวลา สถานที่แตกต่างกัน แล้วนำข้อค้นพบกลับไปเชื่อมโยงกับผลการประเมินเชิงปริมาณ และตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนฯ ดังกล่าว เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการวิเคราะห์ข้อมูล

๑.๖ การเสนอผลการศึกษา

การนำเสนอในลักษณะการพรรณนาความ การใช้ตาราง กราฟประกอบ

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ได้รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ รวมทั้งแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

๒. ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านผู้สูงอายุ โดยมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพเพื่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติราชการ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่จะนำไปปรับปรุงในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

บทที่ ๒
แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

โครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ
๒.๒ แนวคิดการประเมินความคุ้มค่าการปฏิบัติภารกิจของรัฐ
๒.๓ สถานการณ์ผู้สูงอายุในสังคมไทย
๒.๔ กฎหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน ที่เกี่ยวข้อง
๒.๕ รายงานผลการปฏิบัติราชการ กรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐
๒.๖ แผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
๒.๗ แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
๒.๘ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
๒.๙ กรอบแนวคิดการศึกษา

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ

การประเมินโครงการนับว่ายังเป็นแนวคิดและเทคนิควิธีที่ใหม่สำหรับเมืองไทยและสาขาการศึกษา การประเมินโครงการได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการศึกษาประมาณ ๑๕ ปี ที่ผ่านมา โดยเริ่มจากแนวคิดที่เสนอในรูปของบทความของ ราฟ ไทเลอร์ (Ralph Tyler) ลี เจ ครอนบาซ (Lee J. Cronbach) และ ไมเคิล สคริฟเวน (M. Scriven) ในประเทศไทยการเรียนการสอนวิชา การประเมินผลโครงการส่วนมากจะสอดแทรกอยู่ในสาขาต่าง ๆ เช่น ทางด้านการบริหาร เป็นต้น เมื่อเทคนิคการประเมินได้ขยายตัวพัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบของความรู้ทั้งในเชิงแนวคิดและเทคนิควิธีการประเมิน จึงได้มีการจัดสอนเป็นรายวิชาต่างหากในหลักสูตรปริญญาโทและปริญญาเอกสาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา ซึ่งก่อนหน้านี้ได้สอดแทรกอยู่ในวิชาหลักการวัดและประเมินผลการศึกษา

ปัจจุบันการประเมินโครงการมิได้จำกัดอยู่แต่ในทางการศึกษาเท่านั้น แต่ขยายวงกว้างไปสู่โครงการในสาขาต่าง ๆ อย่างกว้างขวางจนการประเมินเป็นธุรกิจอีกอาชีพหนึ่งขึ้นมา เพราะในการประเมินโครงการต่าง ๆ ขององค์กรหน่วยงานหรือสถาบันหนึ่ง ๆ ต้องใช้งบประมาณมหาศาล จึงต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญมาเป็นนักประเมินเพื่อนำผลนั้นมาใช้อย่างคุ้มค่าต่อไป

๒.๑.๑ ความหมายของการประเมิน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการประเมินไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้ กิติพร ปัญญาภิญโญผล (๒๕๒๗, น. ๑) ให้ความหมายของการประเมินว่า หมายถึง การตรวจสอบและการตัดสินคุณค่า คุณภาพ ความสำคัญ อย่างมีนัยยะ ปริมาณ ระดับหรือเงื่อนไขของบางอย่างซึ่งสอดคล้องกับ บุญส่ง นิลแก้ว (๒๕๔๒, น. ๑๐-๑๑) ซึ่งให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบและน่าเชื่อถือ ในการรวบรวมวิเคราะห์และตีความข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของโครงการ

โดยเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐาน เพื่อตัดสินเกี่ยวกับความดี คุณค่าของโครงการนั้น ๆ นอกจากนี้ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (๒๕๔๔, น. ๒๑) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ (เชิงคุณค่า) เพื่อช่วยให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ได้ตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ในทำนองเดียวกันนี้ เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี (๒๕๔๖, น. ๗) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินเป็นคำที่ใช้ในการอธิบายและตัดสินคุณสมบัติบางอย่างของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล รวมทั้งกระบวนการและโครงการต่าง ๆ

จากความหมายของการประเมินดังที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การประเมิน หมายถึง การรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบข้อมูลที่บ่งชี้ว่าโครงการที่ดำเนินการนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่หรือเป็นโครงการที่คุ้มค่าต่อการตัดสินใจในการดำเนินการหรือไม่ รวมถึงการศึกษาว่าในการดำเนินการโครงการมีปัญหาที่ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขในเรื่องอะไรบ้าง และเป็นโครงการที่มีคุณค่ามากน้อยเพียงใด การตัดสินคุณค่า คุณภาพ ความสำคัญ และก่อให้เกิดสารสนเทศโดยเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐาน

๒.๑.๒ ประเภทของการประเมินโครงการ

การแบ่งประเภทการประเมินโครงการคงมิใช่เป็นการกำหนดเกณฑ์เด็ดขาด แต่จำเป็นต้องอาศัยเกณฑ์หลายชนิดมาจำแนกประเภท เช่น ใช้เวลา วัตถุประสงค์ วิธีการ และรูปแบบการประเมินมาบ่งบอกถึงประเภทของการประเมิน ซึ่งในที่นี้อาจจำแนกการประเมินโครงการออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๒.๑.๒.๑ การประเมินโครงการก่อนดำเนินการ (Preliminary Evaluation) เป็นการศึกษาประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility Study) ก่อนที่เริ่มโครงการใด ๆ โดยอาจทำการศึกษาถึงประสิทธิภาพของปัจจัยป้อน ความเหมาะสมของกระบวนการที่คาดว่าจะนำมาใช้ในการบริหารจัดการโครงการ ปัญหา อุปสรรค ความเสี่ยงของโครงการ ตลอดจนผลลัพธ์ หรือประสิทธิผลที่คาดว่าจะได้รับ ในขณะเดียวกันก็อาจจะศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ เช่น

- การประเมินผลกระทบด้านสังคม (Social Impact Assessment-SIA)
- การประเมินผลกระทบด้านนิเวศ (Ecological Impact Assessment-EIA)
- การประเมินผลกระทบด้านการเมือง (Political Impact Assessment-PIA)
- การประเมินผลกระทบด้านเทคโนโลยี (Technological Impact Assessment-TIA)
- การประเมินผลกระทบด้านประชากร (Population Impact Assessment-PIA)
- การประเมินผลกระทบด้านนโยบาย (Policy Impact Assessment-POIA)
- การประเมินผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Impact Assessment)

การประเมินโครงการก่อนการดำเนินการนี้มีประโยชน์สำหรับนักลงทุน เพื่อศึกษาดูว่าก่อนลงมือโครงการใด ๆ นั้น จะเกิดความคุ้มค่าแก่การลงทุน (Cost effectiveness) หรือจะเกิดผลกระทบต่อระบบสิ่งแวดล้อมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ประชากร เทคโนโลยี และระดับนโยบายหรือไม่ หากได้ทำการศึกษารอบคอบแล้วอาจจะได้ผลการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะได้เกิดประโยชน์หรือโทษอย่างไร ปัญหา อุปสรรค เป็นอย่างไร เพื่อผู้เป็นเจ้าของโครงการจะได้ตัดสินล่วงหน้าว่าจะเลิกล้มโครงการหรือปรับปรุงองค์ประกอบ และกระบวนการบริหารจัดการโครงการเพียงใด เพื่อให้เกิดผลดี

๒.๑.๒.๒ การประเมินระหว่างดำเนินการโครงการ (Formative evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงเป็นสำคัญซึ่งมักจะใช้ประเมินผลระหว่างแผนหรือระหว่างพัฒนาโครงการ ผลที่ได้จาก Formative evaluation นั้น จะช่วยตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการให้เป็นไปตาม

เป้าหมายที่แท้จริง นอกจากนั้น Formative evaluation อาจใช้ในระหว่างดำเนินโครงการ จะช่วยตรวจสอบว่าโครงการได้ดำเนินไปตามแผนของโครงการอย่างไร อาจเรียกชื่อเฉพาะว่า Implementation evaluation หรือ Formative evaluation อาจตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการว่าดำเนินได้ผลเพียงไร เรียกว่า Progress evaluation โดยทั่วไปแล้ว Formative evaluation อาจใช้ประเมินสิ่งต่อไปนี้

๑. ทบทวนแผนของโครงการ
๒. การสร้างแผนของโครงการ
๓. การพัฒนาแบบสอบถาม (Questionnaire) หรือรายการ (Check list) สำหรับรวบรวมข้อมูลตามเรื่องที่ต้องการ
๔. การคัดเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสม
๕. การกำหนดตารางเวลาการประเมินผลให้สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ
๖. การเตรียมข้อมูลที่จะเป็นข่าวสารสำหรับการรายงานและเสนอแนะสำหรับการตัดสินเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ
๗. การแนะนำแนวทางปรับปรุง การแก้ปัญหา และการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติของโครงการ

๒.๑.๒.๓ การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือประเมินผลผลิต (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลรวมสรุป มักจะใช้ประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ สำหรับโครงการที่มีการดำเนินระยะยาวก็อาจใช้ Summative Evaluation ในการสรุปย่อความระยะยาวต่าง ๆ ข้อมูลที่ได้จากระยะต่าง ๆ จะช่วยให้มีการประเมินสรุปรวมนั้น ส่วนใหญ่จะรวบรวมจากผลของ Formative evaluation เป็น Summative Evaluation ซึ่งผลสรุปที่ได้จะนำสู่การรายงายว่า โครงการได้บรรลุเป้าหมาย (Goals) หรือไม่อย่างไรตลอดจนการรายงานถึงสถานภาพของโครงการว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวเพียงไร มีปัญหาหรืออุปสรรคใดที่ต้องแก้ไขปรับปรุงข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ผู้บริหารโครงการสามารถนำไปสู่การตัดสินว่า โครงการนั้นควรดำเนินการต่อหรือยกเลิก

๒.๑.๒.๔ การประเมินประสิทธิภาพ การประเมินโครงการโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยที่ผ่านมา ยังจำกัดอยู่เพียงการประเมินผลผลิต โดยมุ่งที่จะทราบความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้ให้บริการหรือผู้ให้ทุนในการยุติหรือขยายโครงการ แต่ในปัจจุบันนักประเมินและผู้บริหารโครงการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินประสิทธิภาพของโครงการด้วย โดยถือว่าเป็นประเภทของการประเมินที่จำเป็นสำหรับโครงการบริการทั่วไป เพราะจะช่วยเสริมให้โครงการเหล่านั้น สามารถดำเนินการอย่างสอดคล้องกับสภาวการณ์ของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาท้องถิ่น หรือโครงการที่เป็นตัวกำหนดเกณฑ์สำคัญสำหรับประกันโครงการขนาดใหญ่ระดับชาติ ที่จะไม่ต้องสูญเสียทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดโดยไม่จำเป็น การดำเนินโครงการบริการสังคมนั้น จะไม่มุ่งแต่เพียงความสำเร็จของโครงการเท่านั้น แต่จะต้องให้คุ้มค่าในเชิงของประสิทธิภาพด้วย โดยปกติการประเมินประสิทธิภาพของโครงการมักจะเริ่มจากคำถามต่าง ๆ กัน

๑) ความสำเร็จของโครงการนั้น ๆ เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายแล้วมีความเหมาะสมหรือไม่
๒) ผลผลิตของโครงการเกิดจากปัจจัยที่ลงทุนไปใช่หรือไม่
๓) โครงการนี้มีผลผลิตสูงกว่าโครงการอื่น ๆ เมื่อลงทุนเท่ากันหรือไม่ และเพราะเหตุใด

๒.๑.๓ รูปแบบการประเมินโครงการ

๒.๑.๓.๑ แนวคิดและโมเดิลซิปในการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Srufflebeam's CIPP Model) ในปี ค.ศ. ๑๙๗๑ สตัฟเฟิลบีม และคณะ ได้เขียนหนังสือทางการประเมินออกมาหนึ่งเล่ม ชื่อ "Educational Evaluation and decision Making" หนังสือเล่มนี้ได้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในวงการศึกษาของไทยเพราะได้ให้แนวคิดและวิธีการทางการวัดและประเมินผลการศึกษาได้อย่างน่าสนใจและทันสมัยด้วย นอกจากนั้น สตัฟเฟิลบีม ก็ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการประเมินและรูปแบบของการประเมินอีกหลายเล่มอย่างต่อเนื่อง จึงกล่าวได้ว่า ท่านผู้นี้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญใน การพัฒนาทฤษฎีการประเมิน จนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน เรียกว่า CIPP Model

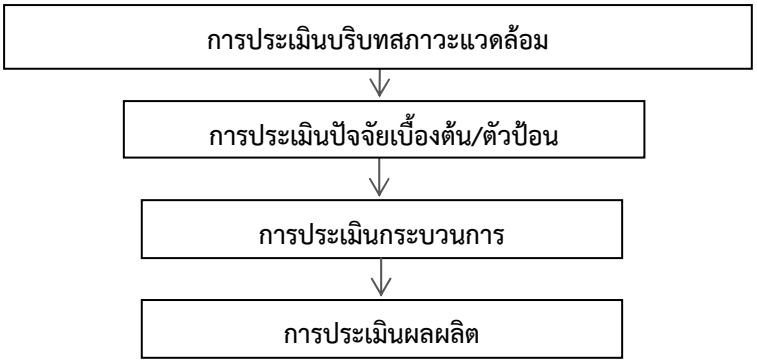

รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) เป็นการประเมินภาพรวมของโครงการ ตั้งแต่บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต (Context, Input, Process and Product) โดยจะใช้วิธีการสร้างเกณฑ์และประสิทธิภาพของโครงการ ทั้งภาพรวมหรือรายปัจจัยเป็นสำคัญ ซึ่งพออธิบายได้ดังนี้

(๑) การประเมินด้านบริบท หรือประเมินเนื้อความ (Context Evaluation) เป็นการศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาเป้าหมายของโครงการ ได้แก่ บริบทของสภาพแวดล้อม นโยบาย วิสัยทัศน์ ปัญหา แหล่งทุน สภาพความผันผวนทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดจนแนวโน้มการก่อตัวของปัญหาที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการ เป็นต้น

(๒) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เพื่อค้นหาประสิทธิภาพขององค์ประกอบที่นำมาเป็นปัจจัยป้อน ซึ่งในด้านการท่องเที่ยวอาจจะจำแนกเป็นบุคคล สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ศักยภาพการบริหารงาน ซึ่งแต่ละปัจจัยก็ยังจำแนกย่อยออกไปอีก เช่น บุคคล อาจพิจารณาเป็น เพศ อายุ มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ความพึงพอใจ ความคาดหวัง ทัศนคติ ศักยภาพ ความสามารถ ประสบการณ์ ความรู้ คุณวุฒิทางการศึกษา ถิ่นที่อยู่และลักษณะกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น

(๓) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการศึกษาต่อจากการประเมินบริบทและปัจจัยป้อนว่า กระบวนการเป็นไปตามแผนที่วางไว้ เป็นการศึกษาค้นหาข้อบกพร่อง จุดอ่อน หรือจุดแข็งของกระบวนการบริหารจัดการโครงการที่จะนำโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

(๔) การประเมินผลิตผล (Product Evaluation) เป็นการตรวจสอบประสิทธิผลของโครงการ โดยเฉพาะความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ที่ได้แล้วนำเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ไปตัดสิน เกณฑ์มาตรฐานนั้นอาจจะกำหนดขึ้นเองหรืออาศัยเกณฑ์ที่บุคคลหรือหน่วยงานอื่นกำหนดไว้ก็ได้ ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยจะกล่าวในตอนต่อไป

๒.๑.๓.๒ แนวความคิดและแบบจำลองของ R.W. Tyler

R.W. Tyler เป็นนักประเมินรุ่นแรก ๆ ในปี ค.ศ. ๑๙๓๐ และเป็นผู้ที่เริ่มต้นบุกเบิกแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการ เขามีความเห็นว่า “การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมเฉพาะอย่าง (performance) กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้” โดยมีความเชื่อว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน รัดกุมและจำเพาะเจาะจงแล้ว จะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้เป็นอย่างดีในภายหลัง จากคำจำกัดความของการประเมินดังกล่าวแล้วนี้จะเห็นได้ว่า มีแนวความคิดเห็นว่าโครงการจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ดูได้จากผลผลิตของโครงการว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่แรกหรือไม่เท่านั้น แนวความคิดในลักษณะดังกล่าวนี้เรียกว่า “แบบจำลองที่ยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model or Objective) เรียกว่า Tyler’s Goal Attainment Model

ซึ่งต่อมาปี ๑๙๕๐ ได้มีรูปแบบ มาใช้เป็นกระบวนการตัดสินการบรรลุวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ทำการประเมิน (R.W. Tyler, ๑๙๕๐) เรียกว่า “Triple Ps Model” ดังนี้

P - Philosophy & Purpose - ปรัชญา/จุดมุ่งหมาย

P - Process - กระบวนการ

P - Product - ผลผลิต

การประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการทางการศึกษาได้โดยการประเมินความสัมพันธ์ของทั้ง ๓ ว่า ปรัชญา/จุดมุ่งหมายของโครงการมีความสัมพันธ์กับกระบวนการและผลผลิตหรือไม่ ถ้าประเมินเป็นส่วน ๆ ก็จะประเมินในด้านประสิทธิภาพของปรัชญา/จุดมุ่งหมายและกระบวนการ ประเมินประสิทธิผลของผลผลิตว่าตรงกับปรัชญา/จุดมุ่งหมายหรือไม่ มีประสิทธิภาพเพียงใด เป็นต้น

๒.๑.๓.๓ แนวความคิดของ Stake ในการประเมิน

แนวความคิดของ Robert E. Stake นั้น คำนึงถึงความต้องการสารสนเทศที่แตกต่างกันของบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย ที่เกี่ยวข้องกับโครงการในการประเมินโครงการ ผู้เกี่ยวข้องคนหนึ่งอาจต้องการทราบเกี่ยวกับความแน่นอนและสอดคล้องในการวัด เพื่อการประเมินนั้น ๆ ในขณะที่ผู้เกี่ยวข้องคนอื่นอาจต้องการทราบทิศทางการดำเนินงานของโครงการหรือผู้ใช้ผลผลิตของโครงการอาจมีความต้องการอีกรูปหนึ่ง สำหรับนักวิจัยอาจต้องการสารสนเทศที่แตกต่างไปจากผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพราะการประเมินนั้นเพื่อที่จะรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของโครงการอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

ดังนั้นการประเมินโครงการจึงต้องมีการบรรยายเกี่ยวกับโครงการอย่างละเอียดเพื่อให้ครอบคลุมถึงสารสนเทศที่จะต้องสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจะนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนั้น จึงเสนอรูปแบบของการประเมินโครงการอย่างมีระบบ โดยการบรรยายและตัดสินคุณค่าเกี่ยวกับโครงการตามหลักการของโครงการนั้น ๆ Stake ได้เน้นว่า การประเมินโครงการจะต้องมี ๒ ส่วน คือ การบรรยาย (Descriptive) และการตัดสินคุณค่า (Judgment) ในภาคการบรรยายนั้นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประเมินจะต้องหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้ได้มากที่สุด ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ

(๑) เป้าหมายหรือความคาดหวัง (Goals or Intents) เป้าหมายที่ครอบคลุมนโยบายทั้งหมด สำหรับการประเมินการศึกษาไม่ควรจะสนใจเป้าหมายเฉพาะในแง่พฤติกรรมของผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย ความคาดหวังนี้ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ ๑) สิ่งนำ (Antecedence) เป็นสภาพที่มีอยู่ก่อน ซึ่งอาจจะเกี่ยวพันกับผลของการเรียนการสอน ๒) ปฏิบัติการ

(Transactions) เป็นผลสำเร็จของการจัดกระบวนการทำงานเป็นองค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอน และ ๓) ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นผลของโปรแกรมทางการศึกษา

(๒) สิ่งที่เป็นจริงหรือสังเกตได้ (Observations) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสภาพความเป็นจริง มีส่วนประกอบ ๓ ส่วนเช่นกัน คือ สิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลลัพธ์ ความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เป็นจริง มิได้เป็นตัวชี้บ่งว่าข้อมูลที่เราได้มีความเที่ยงหรือความตรง แต่เป็นเพียงสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่ตั้งใจไว้ได้เกิดขึ้นจริงเท่านั้น ในภาคการตัดสินคุณค่า เป็นส่วนที่จะตัดสินว่า โครงการประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด นักประเมินต้องพยายามศึกษาดูว่า มาตรฐานอะไรบ้างที่เหมาะสมในการที่จะนำมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจโดยทั่ว ๆ ไป เกณฑ์ที่ใช้มี ๒ ชนิด คือ

๑) เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criterion) เป็นเกณฑ์ที่เราตั้งไว้ อาจจะเกิดขึ้นก่อนโดยมีความเป็นอิสระจากพฤติกรรมของกลุ่ม

๒) เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criterion) เป็นเกณฑ์ที่ได้มาจากพฤติกรรมของกลุ่ม ถ้าผู้ประเมินไม่สามารถหามาตรฐานที่จะนำมาเปรียบเทียบได้ ก็ต้องพยายามหาโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจ แบบจำลองนี้มุ่งเน้นความสอดคล้อง และความสมเหตุสมผลของเมตริกบรรยาย และเมตริกตัดสินคุณค่า สำหรับความสอดคล้องนั้น มี ๒ ลักษณะ คือ (๑) Contingence เป็นความสอดคล้องเชิงเหตุผล จะพิจารณาความสัมพันธ์ในแนวตั้งตามของ stake (๒) Congruence เป็นความสอดคล้องที่ปรากฏขึ้นจริง หรือเป็นความสอดคล้องในเชิงประจักษ์ (empirical) พิจารณาความสัมพันธ์ในแนวนอนตามของสเต้ก

ข้อดีสำหรับรูปแบบของการประเมินของสเต้ก คือ เสนอวิธีการประเมินเป็นระบบเพื่อจัดเตรียมข้อมูลเชิงบรรยาย และตัดสินคุณค่า มีมาตรฐานในการประเมินปรากฏชัดเจน แต่มีข้อจำกัดคือ เซลล์บางเซลล์ของเมตริกมีความคาบเกี่ยวกัน และความแตกต่างระหว่างเซลล์ไม่ชัดเจน ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งภายในโครงการได้

๒.๑.๓.๔ ประโยชน์ของรูปแบบการประเมิน

รูปแบบการประเมินมีประโยชน์สำคัญ ๔ ประการ คือ

๑) ช่วยให้เห็นแนวทาง หรือ กรอบแนวคิดในการประเมินการเรียนรู้เรื่องรูปแบบการประเมินที่หลากหลายจะทำให้เกิดประสบการณ์การตัดสินใจเลือกใช้รูปแบบการประเมินได้ อย่างเหมาะสมกับสิ่งที่มุ่งประเมิน

๒) ช่วยให้การดำเนินวัตถุประสงค์ของการประเมินมีความคมชัดและครอบคลุม เนื่องจากรูปแบบการประเมินแต่ละรูปแบบ มีกรอบความคิดเชิงเหตุผล ดังนั้นการเลือกใช้ หรือประยุกต์ใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งก็มีแนวโน้มที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้สอดคล้องกับรูปแบบนั้นได้

๓) ช่วยให้กำหนดตัวแปรหรือประเด็นสำคัญ ในการประเมินได้อย่างชัดเจน

๔) ทำให้ผลงานการประเมินมีความเป็นระบบ ครอบคลุม เป็นที่ยอมรับและสื่อความหมายได้ชัดเจน

สำหรับโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นการประเมินผ่านยุทธศาสตร์ แผนงานโครงการ กิจกรรมที่ดำเนินงาน มุ่งเน้นศึกษาข้อค้นพบจากการประเมินในลักษณะการติดตามกำกับ (Monitoring Evaluation) การประเมินเพื่อการพัฒนา (Developmental Evaluation) รวมทั้งการประเมิน

เชิงคุณค่า (Value Evaluation) ซึ่งจะช่วยให้สามารถสะท้อนถึงผลสำเร็จและปัจจัยเกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามแผนและนโยบายซึ่งจะสามารถนำไปสู่การสร้างข้อเสนอแนะสำหรับการกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานในแผนปฏิบัติราชการในปีงบประมาณต่อไปของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน และสถานการณ์ปัญหาสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

๒.๒ แนวคิดการประเมินความคุ้มค่าการปฏิบัติภารกิจของรัฐ

กรอบแนวคิดการประเมินความคุ้มค่าได้ถูกทบทวนมาเพื่อนำมาอธิบายความคุ้มค่าในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตฯ ในฐานะที่เป็นภารกิจหนึ่งของรัฐ มีรายละเอียดดังนี้ (สถาบันพัฒนานโยบายและการจัดการ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑)

๒.๒.๑ ความหมายของการประเมินความคุ้มค่า

การประเมินความคุ้มค่า หมายถึง การประเมินการดำเนินภารกิจของภาครัฐเพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ และมีผลประโยชน์ที่สมดุลกับทรัพยากรที่ใช้ ทั้งนี้ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอาจเป็นได้ทั้งผลสำเร็จที่พึงประสงค์ และผลกระทบในทางลบที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนและสังคม ทั้งที่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้และไม่สามารถคำนวณเป็นเงินได้

๒.๒.๒ การประเมินความคุ้มค่าการปฏิบัติภารกิจของรัฐ

การประเมินความคุ้มค่า หมายถึง การประเมินการดำเนินภารกิจของภาครัฐเพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ และมีผลประโยชน์ที่สมดุลกับทรัพยากรที่ใช้ ทั้งนี้ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอาจเป็นได้ทั้งผลสำเร็จที่พึงประสงค์ และผลกระทบในทางลบที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนและสังคม ทั้งที่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้และไม่สามารถคำนวณเป็นเงินได้

วัตถุประสงค์ของการประเมินความคุ้มค่า เพื่อมุ่งให้ส่วนราชการประเมินความคุ้มค่าการปฏิบัติภารกิจ ด้วยตนเอง (Self-Assessment) ดังนี้

๑. ประเมินว่าการปฏิบัติภารกิจ มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อประชาชนและภาครัฐ มากหรือน้อยกว่าค่าใช้จ่ายและผลเสียที่เกิดขึ้นเพียงใด
๒. เป็นข้อมูลสำหรับส่วนราชการในการทบทวนจัดลำดับความสำคัญในการเลือกปฏิบัติภารกิจ หรือเป็นข้อมูลสำหรับรัฐบาลเพื่อพิจารณายุบเลิกภารกิจ รวมทั้งการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติภารกิจ (Self-Improvement) ให้มีประสิทธิผลและ ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
๓. เป็นแนวทางในการพิจารณาจัดตั้งงบประมาณของส่วนราชการในปีต่อไป (Self-Control)

๒.๒.๓ กรอบการประเมินความคุ้มค่า

เพื่อให้การประเมินความคุ้มค่าเป็นเครื่องมือใช้ประกอบการพิจารณาทางเลือกในการปฏิบัติภารกิจที่ก่อประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด การประเมินจึงให้ความสำคัญกับประเด็นการทำงานใน ๓ มิติ ได้แก่ มิติประสิทธิผล ควบคู่ไปกับมิติประสิทธิภาพ และมิติผลกระทบ ซึ่งมีความหมายและตัวอย่างตัวชี้วัด ดังนี้

๒.๒.๓.๑ ประสิทธิผลการปฏิบัติภารกิจ เป็นการประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการปฏิบัติภารกิจ โดยเปรียบเทียบผลที่ได้รับจากการปฏิบัติภารกิจว่ามีความสอดคล้อง

เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และผลที่คาดไว้ว่าจะได้รับที่กำหนดไว้ก่อนดำเนินการหรือไม่ โดยพิจารณาจากตัวชี้วัด ๒ ด้าน ได้แก่ การบรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติภารกิจ และความพึงพอใจต่อผลประโยชน์ที่ได้รับจากผลผลิตหรือบริการ โดยมีขอบเขตและตัวชี้วัด ดังนี้

(๑) การบรรลุวัตถุประสงค์ หมายถึง การเปรียบเทียบผลผลิตที่ได้จากการปฏิบัติภารกิจ ซึ่งเป็นได้ทั้งสิ่งของหรือบริการ เทียบกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในกรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ เพื่อประเมินระดับความสำเร็จในการทำงานว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ได้เพียงใด รวมทั้งการประเมินด้วยว่าการบรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติภารกิจนั้น มีค่าใช้จ่ายเท่าใด หรือเรียกว่าประสิทธิผลของค่าใช้จ่าย (Cost-Eeffectiveness) ด้วย

(๒) ความพึงพอใจ ความพอใจของผู้รับบริการและผู้ใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการนั้น ๆ โดยผู้ใช้ประโยชน์ อาจหมายถึง ประชาชนหรือหน่วยงานอื่น ที่ได้รับประโยชน์โดยตรง

(๓) ในกรณีที่สามารถประเมินความคุ้มค่าที่เปรียบเทียบ กับ Cost ได้แก่ Benefit - Cost Ratio ในกรณี กระทรวงด้านเศรษฐกิจ หรือ Cost-Effectiveness ในกรณีกระทรวงด้านสังคม ก็ควรจะแสดงผลการวัดเพิ่มเติมด้วย

(๔) การวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้ใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการนั้น ๆ ทั้งในด้านคุณภาพผลผลิตและการให้บริการ ระยะเวลาที่ใช้ในการได้รับบริการ โดยผู้ใช้ประโยชน์ เน้นการวัดผลประโยชน์ที่กลุ่มเป้าหมายได้รับ จึงจะถือว่าเป็นการวัดผลลัพธ์ (Outcome) ในระดับประสิทธิผล แต่ถ้าเน้นการวัดการให้บริการในกระบวนการ (Process) ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย จะถือว่าเป็นการวัดผลผลิต (Output) ในระดับประสิทธิภาพ

๒.๒.๓.๒ ประสิทธิภาพการปฏิบัติภารกิจ หมายถึง การประเมินความเหมาะสมสอดคล้องของการใช้ทรัพยากรและกระบวนการทำงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตตามวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาจากผลผลิตเทียบกับต้นทุนทั้งหมด การจัดหาทรัพยากรที่ได้มาตรฐาน มีค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม รวมทั้งมีกระบวนการทำงานที่ประหยัดทรัพยากร ทั้งนี้ ตัวชี้วัดมี ๒ ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพการผลิต และการประหยัด โดยมีขอบเขตและตัวชี้วัด ดังนี้

(๑) ประสิทธิภาพการผลิต หมายถึง ความสอดคล้องของการใช้ทรัพยากรที่เป็นปัจจัย (Input) กระบวนการดำเนินการ (Process) และผลผลิต (Output) เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตตามวัตถุประสงค์ของภารกิจ ซึ่งประเด็นในการพิจารณาแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่มหลัก ดังนี้

๑.๑) ประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวม ประกอบด้วยประเด็นย่อย อาทิ การผลิต ผลผลิตโดยใช้ค่าใช้จ่ายน้อยกว่าแผนที่กำหนด หรือผลิตภาพของการใช้ปัจจัยการผลิตสูงกว่าแผนที่กำหนด การรายงานและการปรับปรุงการดำเนินงาน เป็นต้น

๑.๒) การปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน ประกอบด้วย ประเด็นย่อย อาทิ การมีทางเลือกอื่นๆ ในการดำเนินงาน การปรับปรุงวิธีการทำงานที่มีอยู่ การใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรแทนคน ความพยายามอย่างต่อเนื่องในการลดต้นทุนปัจจัยการผลิต เป็นต้น

๑.๓) ระบบการจัดการและการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ประเด็นย่อย อาทิ การจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร ระบบและกระบวนการในการทำงาน การดำเนินการตรวจสอบและควบคุม เป็นต้น

๑.๔) สิ่งแวดล้อมในการทำงาน ประกอบด้วย ประเด็นย่อย อาทิ การเห็นความสำคัญของประสิทธิภาพ การมุ่งเน้นลูกค้าและการบริการ การมีความเชื่อถือได้ การมีระบบให้กำลังใจและประกาศความดีความชอบ การปฏิบัติงานในแนวทางที่มาจากความเห็นชอบร่วมกัน เป็นต้น

(๒) การประหยัด หมายถึง การได้รับทรัพยากรในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมด้วยต้นทุนที่ต่ำสุด ซึ่งประเด็นในการประเมิน อาทิ การลดค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติภารกิจ ค่าใช้จ่ายในการจัดทำปัจจัยการผลิต เป็นต้น

๒.๒.๓.๓ ผลกระทบ หมายถึง ผลอันสืบเนื่องจากการปฏิบัติภารกิจ ทั้งที่คาดหมายหรือตั้งใจ และไม่ได้คาดหมาย ทั้งที่เกิดขึ้นระหว่างและภายหลังการปฏิบัติภารกิจ ที่อาจกระทบต่อการพัฒนาในมิติอื่น หรือการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานอื่น หรือประชาชนทั้งที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มอื่น ทั้งในและนอกพื้นที่ การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามภารกิจภาครัฐครอบคลุมถึงผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งผลกระทบด้านบวกและด้านลบ ในมิติที่สามารถประเมินในรูปตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงผลกระทบในกรณีที่ไม่ได้ดำเนินงานตามภารกิจภาครัฐด้วย ซึ่งมีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ผลกระทบต่อประชาชน ได้แก่ ผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินงานตามภารกิจภาครัฐ ที่เป็นประโยชน์และความพึงพอใจ เช่น การมีงานทำและการเพิ่มรายได้ให้ประชาชน การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตประชาชน หรือผลกระทบทางลบ เช่น การสูญเสียอาชีพ/ทรัพย์สิน การเจ็บป่วยจากมลภาวะที่เกิดจากการดำเนินภารกิจ

(๒) ผลกระทบทางสังคม ได้แก่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่สังคมจากการดำเนินงานตามภารกิจภาครัฐ ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโครงสร้างทางสังคม วิถีชีวิต อาชีพ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ชุมชน และการสร้างความเป็นธรรมให้สังคม

(๓) ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินงานตามภารกิจภาครัฐ เช่น ด้านมลภาวะ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านระบบนิเวศ และด้านภูมิสถาปัตย์

(๔) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลกระทบต่อรายได้ประชาชาติ/การขยายตัวทางเศรษฐกิจ การสร้างความเป็นธรรมและการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (ระดับราคาสินค้า ดุลบัญชีเดินสะพัด ดุลการคลัง การก่อหนี้สาธารณะ) และการกระจายรายได้

(๕) ผลกระทบด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการเมือง และความมั่นคงของประเทศ การเชื่อมโยงผลผลิตจากการใช้จ่ายงบประมาณของกรมที่วิเคราะห์ไปยังยุทธศาสตร์ของกระทรวงและยุทธศาสตร์จะต้องชัดเจน มิฉะนั้น อาจจะนำเอาผลกระทบอันเกิดจากอิทธิพลของผลผลิตของกรมอื่นมาเป็นผลงานของกรมที่วิเคราะห์ได้ (ต้องสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าผลผลิตของกรมที่วิเคราะห์เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดผลกระทบนั้น)

๒.๒.๓.๔ ความแตกต่างของการประเมินความคุ้มค่ากับการประเมินความคุ้มทุน การประเมินความคุ้มค่า ยึดถือวิธีการประเมินความคุ้มค่าตามหลักสากลว่าด้วยการประเมิน Value-For-Money (VFM) ที่เน้น “ประสิทธิภาพ” “ประสิทธิผล” และ “ผลกระทบ” นอกจากนี้ ยังพิจารณาถึงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติตามหลักการบริหารงบประมาณในระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์อีกด้วย “การประเมินความคุ้มค่า” มีความแตกต่างจาก “การประเมินความคุ้มทุน” ในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

๑. ประเภทของภารกิจที่วัดผล เนื่องจากภารกิจของรัฐมีความหลากหลายทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านความมั่นคง ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารทั่วไปของรัฐ การวัดผลในแต่ละประเภทจะมีความแตกต่างกันโดยเฉพาะการวัดผลตอบแทนในระดับผลกระทบที่ตีมูลค่าเป็นเงินมักจะทำได้เพียงภารกิจด้านเศรษฐกิจเท่านั้น ซึ่งนำไปใช้ให้คำตอบ “ความคุ้มทุน” ระหว่างค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินต่อเงินได้ ในขณะที่การวัดผลตอบแทนในระดับผลกระทบด้านสังคม ด้านความมั่นคง

และด้านสิ่งแวดล้อมมักจะตีมูลค่าเป็นเงินไม่ได้ และถ้าต้องการจะตีมูลค่าเป็นเงินก็อาจจะไม่ครอบคลุมผลตอบแทนในทุกประเด็นทั้งผลกระทบเชิงบวก (Positive Impact) และผลกระทบเชิงลบ (Negative Impact) ซึ่งนำไปใช้พิจารณาระหว่างผลตอบแทนที่ไม่ใช่เชิงเศรษฐศาสตร์ (Non-Economic Value) กับค่าใช้จ่ายที่เป็นเงิน เพื่อวัด “ความคุ้มค่า”

๒. คุณสมบัติของภารกิจที่วัดผล เนื่องจากภารกิจของรัฐเป็นการกระทำที่ต่อเนื่องเป็นกิจวัตร (Routine Work) เป็นส่วนใหญ่ และมีเพียงบางภารกิจที่มีลักษณะเป็นโครงการ (Project) ซึ่งการวัดผลตอบแทนของโครงการจะต้องกำหนดอายุการดำเนินงานของโครงการเพื่อคำนวณ “ความคุ้มทุน” เช่น การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (ถนน ท่าเรือ เขื่อน เป็นต้น) และการลงทุนของรัฐวิสาหกิจ ในขณะที่ภารกิจของรัฐที่ต้องดำเนินงานเป็นกิจวัตร (Routine Work) ไม่เป็นโครงการที่กำหนดอายุการดำเนินงานของโครงการได้ เช่น การลงทุนด้านการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียน การให้บริการสาธารณสุขและสังคมสงเคราะห์ การอนุรักษ์วัฒนธรรม การพัฒนาสังคมและสถาบันครอบครัว การอำนวยความยุติธรรม และการป้องกันและรักษาความมั่นคงของชาติ เป็นต้น

๓. ระดับของการวัดผล เนื่องจากกิจกรรมในภารกิจของรัฐมีหลายลักษณะ เช่น การผลิตสินค้า การให้การศึกษา การรักษาพยาบาล การให้สวัสดิการสงเคราะห์ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งให้ความสำคัญกับการวัดในระดับประสิทธิภาพในมิติที่แตกต่างกันในเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เชิงเวลา และเชิงต้นทุน โดยต้นทุนต่อหน่วยยังคงเป็นมิติที่สำคัญที่สุด ยกเว้นกิจกรรมบางลักษณะที่ให้ความสำคัญกับความเร็วในการให้บริการ (นาทีต่อราย) มากกว่าต้นทุน และกิจกรรมบางลักษณะวัดที่คุณภาพตามมาตรฐาน (มาตรฐานขั้นต่ำในการให้บริการ) มากกว่าต้นทุน ส่วนการวัดในระดับประสิทธิผลมีทั้งที่วัดได้ในเชิงปริมาณเป็นหลักซึ่งส่วนหนึ่งนำมาตีค่าเป็นเงินได้และอีกส่วนหนึ่งนำมาตีค่าเป็นเงินไม่ได้ และมีหลายกรณีที่ต้องวัดเชิงคุณภาพเป็นหลักซึ่งนำมาตีค่าเป็นเงินไม่ได้

ดังนั้น การประเมินความคุ้มค่าการปฏิบัติภารกิจของรัฐที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การประเมินการดำเนินงานตามภารกิจของรัฐ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประโยชน์ที่สมดุลกับทรัพยากรที่ใช้ ในที่นี้คือ การดำเนินภารกิจของกรมกิจการผู้สูงอายุ ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในประเด็นประสิทธิภาพของการดำเนินงาน สัมฤทธิ์ผล และผลกระทบ

อย่างไรก็ตามการติดตามและประเมินผลครั้งนี้ ให้ความสำคัญกับการบริหารราชการแผ่นดินในปัจจุบันเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืน เน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา สนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ การพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยเป็นการปฏิรูประบบบริหารและองค์กรภาครัฐตามกรอบธรรมาภิบาล ประกอบกับเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวง กรม (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้มีผลบังคับใช้ โดยได้จัดตั้งกรมกิจการผู้สูงอายุขึ้นในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งได้โอนภารกิจและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ รวมถึงบุคลากรจากกรมต่าง ๆ ในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้มาอยู่ที่กรมกิจการผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรภาครัฐ ให้สามารถตอบสนองบริการที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น ด้วยการเพิ่มบทบาทของภาครัฐในภารกิจที่เกี่ยวบริหารงานเชิงยุทธศาสตร์และการบริการให้อยู่ในส่วนราชการเดียวกัน และเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนและประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเร่งกระจายอำนาจเสริมสร้างความยืดหยุ่น

ความสามารถในการปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง การปรับกระบวนทัศน์ในการออกแบบกลไกและกรอบทิศทางการทำงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานให้มีการลดขั้นตอนและเน้นผลลัพธ์ของงาน มีการมุ่งเน้นให้เกิดความรับผิดชอบและพร้อมที่จะรับการตรวจสอบจากสาธารณะ เพื่อทำให้การส่งมอบบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เป็นธรรม และทั่วถึงอย่างแท้จริง

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ หมวด ๓ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ต่อภารกิจภาครัฐ ได้กำหนดให้ส่วนราชการต้องจัดทำแผนกลยุทธ์ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์เพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การวางแผนเชิงกลยุทธ์จึงเป็นแผนขององค์กรที่มุ่งความเป็นเลิศของการดำเนินการ โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายระยะยาวที่แน่ชัด มีการวิเคราะห์ความต้องการทางยุทธศาสตร์และสภาพแวดล้อม เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รองรับระบบการทำงานที่คล่องตัวประสิทธิภาพสูงและสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพื่อความอยู่รอด (Survive) และความก้าวหน้า (Growth) ขององค์กร การวางแผนกลยุทธ์มีส่วนอย่างมากต่อการสร้างความเป็นผู้นำ (Leadership) และภาพลักษณ์ (Image) ที่แสดงถึงจุดเด่นของหน่วยงาน

๒.๓ สถานการณ์ผู้สูงอายุในสังคมไทย

จากการดำเนินนโยบายด้านประชากรและการวางแผนครอบครัวของประเทศไทยที่ประสบผลสำเร็จ ตลอดจนความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การแพทย์สาธารณสุข และเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีส่วนสำคัญในการช่วยให้คนไทยมีความรู้และทักษะในการป้องกันและดูแลสุขภาพมากขึ้น ทำให้คนไทยมีสุขภาพดี มีอายุยืนยาวขึ้น จากความสำเร็จดังกล่าว ส่งผลทำให้มีภาวะเจริญพันธุ์และอัตราการเกิดของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง มีการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากร คือ ประชากรที่อยู่ในวัยสูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง โดยประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมสูงอายุมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ อันเป็นผลมาจากโครงสร้างประชากรที่ไม่สมดุล ประชากรที่เกิดในช่วงปี ๒๕๐๖ - ๒๕๒๖ หรือรุ่นเกิดเกินล้าน ประชากรเหล่านี้กำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่วัยผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทยสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สัดส่วนของประชากรวัยเด็กและวัยทำงานกลับมีทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งในอนาคตอันใกล้ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาวขึ้น และความสำเร็จในการวางแผนครอบครัว ซึ่งคาดการณ์ว่าในปี ๒๕๖๒ จะเป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยจะมีจำนวนผู้สูงอายุมากกว่าประชากรในวัยเด็กโดยประชากรสูงอายุจะมีสัดส่วนประมาณ ๑ ใน ๕ ของประชากรทั้งหมด และในอีกไม่เกิน ๔ ปี ข้างหน้าหรือในปี ๒๕๖๔ ประเทศไทยจะกลายเป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” (complete aged society) คือ มีประชากรที่เป็นวัยสูงอายุถึงร้อยละ ๒๐ ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ และจะใช้เวลาอีกเพียง ๑๐ ปี ก็จะกลายเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (super aged society) ประมาณปี ๒๕๗๔ คือ สังคมที่มีประชากรผู้สูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ ๒๘ ของประชากรทั้งหมด (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๕๖, ๒๕๕๗)

ทั้งนี้ปรากฏการณ์ดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นกับประเทศไทยเพียงประเทศเดียว หากแต่ถือว่าเป็นปรากฏการณ์ระดับโลก (Global Phenomena) ที่หลายประเทศทั่วโลกได้รับผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างประชากร และหากเทียบสัดส่วนผู้สูงอายุกับประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกัน ประเทศไทยมีสัดส่วนผู้สูงอายุเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศอยู่ในลำดับที่ ๒ จาก ๑๐ ประเทศสมาชิกอาเซียนในปัจจุบัน และในปี ๒๕๘๓ ประเทศไทยจะมีสัดส่วนประชากรสูงอายุสูงที่สุดในอาเซียน

ตารางที่ ๒.๑ จำนวนประชากรและสัดส่วนผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศอาเซียน พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ศ. ๒๕๘๓

ประเทศ	จำนวนประชากร	สัดส่วนประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป	
	พ.ศ. ๒๕๕๘ (ล้านคน)	พ.ศ.๒๕๕๘	พ.ศ.๒๕๘๓
สาธารณรัฐสิงคโปร์	๕.๖๒	๑๗.๐	๓๒.๐
ประเทศไทย	**๖๗.๔๐**	**๑๕.๘**	**๓๓.๕**
สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม	๙๓.๓๙	๑๐.๔	๒๔.๑
สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์	๕๔.๑๖	๙.๐	๑๘.๒
มาเลเซีย	๓๐.๖๕	๙.๑	๑๗.๖
สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	๒๕๕.๗๑	๘.๖	๑๘.๑
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	๗.๐๒	๖.๐	๑๑.๑
ราชอาณาจักรกัมพูชา	๑๕.๖๘	๘.๓	๑๔.๗
บูรไนดารุสซาลาม	๐.๔๓	๘.๖	๒๕.๗
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	๑๐๑.๘๐	๖.๘	๑๑.๓

ที่มา: United Nation, World Population Prospect ๒๐๑๒ Revision

จากการคาดประมาณจำนวนประชากรขององค์การสหประชาชาติ พบว่า จำนวนประชากรทั้งหมดในภูมิภาคอาเซียน มีจำนวน ๖๓๑.๘๖ ล้านคน ในปี ๒๕๕๘ จำนวนประชากรของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันมากประเทศที่มีสมาชิกประชากรสูงที่สุด ๓ อันดับแรก คือ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มีจำนวนประชากรมากที่สุด คือ ประมาณกว่า ๒๕๖ ล้านคน รองลงมา คือ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ประมาณกว่า ๑๐๒ ล้านคน และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม คาดว่าจำนวนประชากรจะอยู่ที่ ๙๓ ล้านคน ขณะที่ประเทศสมาชิกที่มีประชากรน้อยที่สุดสามอันดับ คือ บูรไนดารุสซาลาม มีประชากรน้อยที่สุดคือประมาณ ๔ แสนคน ถัดมาคือ สาธารณรัฐสิงคโปร์ประมาณ ๖ ล้านคน และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีประชากรราว ๗ ล้านคน จากการศึกษาโครงการการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งด้านจำนวนและสัดส่วน ส่งผลให้ในปี ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นปีของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการ จะมีประเทศสมาชิกถึง ๓ ประเทศที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ ๑๐ หรือเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว ได้แก่ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ประเทศไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และคาดว่าประเทศสมาชิกอาเซียนอีก ๕ ประเทศ จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุภายในอีก ๑๐ ปี คือ ปี ๒๕๖๘ และประชาคมอาเซียนจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทั้งหมดภายในปี ๒๕๘๓ และยังพบว่าผู้สูงอายุในอาเซียนมีแนวโน้มที่จะมีอายุยืนยาวขึ้นและมีผู้สูงอายุหญิงมากกว่าชาย ทั้งนี้ พบว่า แนวโน้มประชากรรวมของประเทศไทยคาดว่าจะลดลงอีกใน ๒๐ ปีข้างหน้า แต่กลับพบว่าสัดส่วนของประชากรสูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนมีสัดส่วนสูงที่สุดในประชาคมอาเซียนในอีก ๒๕ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๘๓) โดยมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๓๒

จากข้อมูลรายงานผลเบื้องต้นการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๗ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่ได้จากการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกันทั่วประเทศในเดือนมิถุนายน - สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยการสัมภาษณ์สมาชิกในครอบครัวส่วนบุคคลในครัวเรือนตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน ๘๓,๘๘๐ ครัวเรือน พบข้อมูลด้านผู้สูงอายุที่น่าสนใจ ดังนี้

๑. ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวตามลำพังในครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ ๓.๖ ในปี ๒๕๕๔ เป็นร้อยละ ๑๐.๔ ในปี ๒๕๕๗

๒. ร้อยละ ๓๓.๔ ของผู้สูงอายุมีสถานภาพสมรสเป็นหม้าย หย่า แยกกันอยู่ และร้อยละ ๓.๗ เป็นโสด

๓. ร้อยละ ๒๓.๔ ของผู้สูงอายุวัยต้น ร้อยละ ๘.๙ ของผู้สูงอายุวัยกลาง และร้อยละ ๒.๖ ของผู้สูงอายุวัยปลาย มีความต้องการที่จะทำงาน

๔. ผู้สูงอายุเข้าร่วมทำกิจกรรมหมู่บ้าน/ ชมรม ในระหว่าง ๑๒ เดือนก่อนวันสัมภาษณ์ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๖๘.๙ ในปี ๒๕๕๔ เป็นร้อยละ ๖๙.๖ ในปี ๒๕๕๗

๕. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุดประมาณร้อยละ ๓๑.๙ รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ (ร้อยละ ๒๕.๖ ร้อยละ ๒๑.๑ และร้อยละ ๑๒.๐ ตามลำดับ) โดยกรุงเทพมหานครน้อยสุด คิดเป็นร้อยละ ๙.๔

๖. ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุของไทยจะมีอายุอยู่ในช่วงวัยต้น (อายุ ๖๐-๖๙ ปี) ถึงร้อยละ ๕๖.๕ ของผู้สูงอายุทั้งหมด

๗. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๕.๘) จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่าระดับประถมศึกษา มีเพียงร้อยละ ๑๒.๖ ที่จบสูงกว่าระดับประถมศึกษา และร้อยละ ๑๑.๖ เป็นผู้สูงอายุที่ไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้

๘. สัดส่วนของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวตามลำพังในครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี ๒๕๓๗ มีผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวร้อยละ ๓.๖ และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖.๓ ร้อยละ ๗.๗ ร้อยละ ๘.๖ ในปี ๒๕๔๕ ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๔ ตามลำดับ

นอกจากนี้ สังคมสูงวัยยังมีผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย คาดการณ์ว่าในปี ๒๕๘๓ ประเทศไทยจะมีอัตราส่วนเพศอยู่ที่ ๙๑.๖ คือ มีผู้ชาย ๙๑.๖ คน ต่อผู้หญิง ๑๐๐ คน โดยในกลุ่มของประชากรสูงอายุ อัตราส่วนเพศจะอยู่ที่ประมาณ ๗๖.๒ คือมีผู้ชาย ๗๖.๒ ต่อผู้หญิง ๑๐๐ คน และ ๑ ใน ๓ ของผู้สูงอายุไทย (ร้อยละ ๓๔.๓) อยู่ใต้เส้นความยากจน (เป็นผู้มีรายได้ต่ำกว่า ๒,๕๗๒ บาทต่อเดือน) (ไม่รวมคนที่ไม่มีรายได้) ซึ่งลดลงจากร้อยละ ๔๖.๕ ในปี ๒๕๔๕ และแหล่งรายได้หลักที่ผู้สูงอายุได้รับจากบุตรยังลดลงอย่างเห็นได้ชัดจากร้อยละ ๕๒.๓ ในปี ๒๕๕๐ ลดลงเหลือ ๔๐.๑ และ ๓๖.๗ ในปี ๒๕๕๔ และ ๒๕๕๗ ตามลำดับ ในขณะที่รายได้จากการทำงานมีแนวโน้มสูงขึ้น (สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.๒๕๕๗, มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย)

อย่างไรก็ตามถึงสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยปี ๒๕๕๘ ประเทศไทยก้าวผ่าน “สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์” (Complete Aged Society) สู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super Aged Society) จากจำนวนสัดส่วนผู้สูงอายุที่มากถึงร้อยละ ๓๐ ในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า โดย (UNDP) ได้ยอมรับถึงความเปลี่ยนแปลงประชากรในภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก จำเป็นต้องเร่งสร้างอนาคตการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์โครงสร้างประชากรมาสร้างพลังอำนาจและเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาอย่างเป็น แนวโน้มประชากรในเอเชียแปซิฟิกกับการเตรียมแผนการในอนาคตระยะยาวเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนจากการหยิบยกสถานการณ์ประชากรมาสร้างความท้าทายในการวางแผนบริหารจัดการ โดยเสนอว่าประเทศต่าง ๆ สามารถเปลี่ยนแนวโน้มจำนวนประชากรให้เป็นโอกาสเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและเหมาะสมในแต่ละประเทศ (The report will be launched in partnership with the Government of Bangladesh, ๒๐๑๖) และถือเป็นความท้าทายที่สำคัญอย่างยิ่งต่อเป้าหมายการพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับ ผู้สูงอายุในประเทศไทย

การสำรวจ “นิด้าโพล” ร่วมกับ ศูนย์วิจัยสังคมสูงอายุ (Center for Aging Society Research-CASR) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) เปิดเผยผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง “คุณภาพชีวิต: สิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุไทย ปี ๒๕๖๐” ทำการสำรวจระหว่างวันที่ ๒๗-๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐ จากผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมือง กระจายทุกภูมิภาค และระดับการศึกษา ทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น จำนวน ๑,๕๐๐ หน่วยตัวอย่าง เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตร พบว่า สำหรับโอกาสที่จะได้งานทำตามที่ผู้สูงอายุต้องการ ในกรณีที่ต้องการทำงานหารายได้ พบว่า ร้อยละ ๕๓.๐๗ ระบุว่า ไม่มีโอกาสที่จะได้งานทำตามที่ต้องการ ขณะที่ ร้อยละ ๔๖.๘๗ ระบุว่า มีโอกาส และร้อยละ ๐.๐๗ ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ

ด้านความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้านในการติดต่อกับลูกหลาน ญาติ หรือเพื่อนได้ เช่น การใช้ Line, Facebook, e-mail พบว่า ร้อยละ ๕๕.๙๓ ระบุว่า ไม่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ ขณะที่ ร้อยละ ๔๓.๙๓ ระบุว่า สามารถใช้ได้ และร้อยละ ๐.๑๓ ไม่ระบุ/ ไม่แน่ใจ

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัครอย่างน้อยหนึ่งครั้งในรอบเดือนที่ผ่านมา พบว่า ร้อยละ ๖๓.๘๐ ระบุว่า ไม่ได้เข้าร่วมอาสาสมัคร ขณะที่ ร้อยละ ๓๖.๐๐ ระบุว่า ได้เข้าร่วม และร้อยละ ๐.๒๐ ไม่ระบุ/ ไม่แน่ใจ

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรม (เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานทำบุญ) อย่างน้อยหนึ่งครั้ง พบว่า ร้อยละ ๘๓.๔๗ ระบุว่า ได้เข้าร่วมทางสังคม วัฒนธรรม ขณะที่ ร้อยละ ๑๖.๕๓ ระบุว่า ไม่ได้เข้าร่วม

ด้านการมีรายได้เพียงพอกับการยังชีพ โดยไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือกู้ยืมเงินจากผู้ใด ในรอบ ๑ ปีที่ผ่านมา (มีนาคม ๒๕๕๙ - กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐) พบว่า ร้อยละ ๖๒.๖๐ ระบุว่า มีรายได้เพียงพอกับการยังชีพ ขณะที่ ร้อยละ ๓๗.๓๓ ระบุว่า มีรายได้ไม่เพียงพอ และร้อยละ ๐.๐๗ ไม่ระบุ/ ไม่แน่ใจ

ด้านการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในประเด็นสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในชุมชนที่ตนเองอยู่อาศัย (เช่น การเลือกตั้งผู้แทนท้องถิ่น การพิจารณาโครงการพัฒนาในท้องที่) ในรอบ ๑ ปีที่ผ่านมา (มีนาคม ๒๕๕๙-กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐) พบว่า ร้อยละ ๕๒.๖๐ ระบุว่า ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ขณะที่ ร้อยละ ๔๗.๑๓ ระบุว่า ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม และร้อยละ ๐.๒๗ ไม่ระบุ/ ไม่แน่ใจ

ท้ายที่สุด เมื่อถามถึงการได้ลงทะเบียนหรือเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาหรือการฝึกอบรมความรู้จากหน่วยงานรัฐ/เอกชน (เช่น การลงทะเบียนเรียนในสถาบันการศึกษา การฝึกอบรมอาชีพ การฝึกอบรมด้านการใช้คอมพิวเตอร์ การฝึกอบรมด้านทำบัญชีครัวเรือน) ในรอบ ๑ ปีที่ผ่านมา (มีนาคม ๒๕๕๙-กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐) พบว่า ร้อยละ ๗๕.๒๗ ระบุว่า ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา ร้อยละ ๒๔.๐๐ ระบุว่า ได้เข้าร่วม และร้อยละ ๐.๗๓ ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ (http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=pollsdetail&id=๕๒๗)

การดำเนินงานด้านการเตรียมการรองรับสังคมผู้สูงอายุที่สำคัญ คือ การออกมาตรการ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙ ใน ๔ เรื่อง คือ

๑. มาตรการการจ้างงานผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมให้นายจ้างจ้างงานผู้สูงอายุในกลุ่มที่ไม่มีทักษะมากนัก โดยนายจ้าง บริษัท ห้างหุ้นส่วน นิติบุคคล สามารถหักรายจ่ายได้สองเท่าของรายจ่ายประเภทเงินเดือนหรือค่าจ้างบุคคลผู้สูงอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป สำหรับคนที่มีค่าจ้างไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน โดยสามารถขอให้สิทธินี้ได้ไม่เกิน ๑๐% ของลูกจ้างทั้งหมด ซึ่งจะช่วยลดภาระให้กับนายจ้างได้สูง

ถึงกว่า ๓,๐๐๐ บาทต่อคนต่อเดือน ปัจจุบันพบว่า มีลูกจ้างที่มีอายุเกินกว่า ๖๐ ปีประมาณ ๙๔,๐๐๐ คน ส่งผลต่อภาระของงบประมาณ ๓,๓๐๐ ล้านบาทต่อปี กรณีนายจ้างนำมาหักภาษีดังกล่าว

๒. โครงการก่อสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ หรือ ซีเนียร์คอมเพล็กซ์ ซึ่งจะประกอบด้วย ที่อยู่อาศัย คลินิก สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แบ่งเป็น ๓ มาตรการย่อย คือ การสร้างที่พักสำหรับผู้สูงอายุบนที่ราชพัสดุใน ๔ พื้นที่ คือ จังหวัดชลบุรี ๕๐ ไร่ นครนายก ๑๔ ไร่ เชียงราย ๖๔ ไร่ เบื้องต้นคิดค่าเช่าอยู่ที่ ๑ บาทต่อตารางวาต่อเดือน และในจังหวัดเชียงใหม่ ๗.๕ ไร่ คิดค่าเช่าตามระเบียบกระทรวงการคลัง เนื่องจากเป็นพื้นที่ทางพาณิชย์ โดยผู้เช่าสามารถเช่าได้เป็นเวลา ๓๐ ปี และสามารถต่ออายุได้อีก ๓๐ ปี ทั้งนี้ กำหนดให้บุตรที่เลี้ยงดูบิดามารดาที่สูงอายุได้รับสิทธิในการจองโครงการดังกล่าวเป็นลำดับแรกก่อน

๓. มาตรการสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ (Reverse Mortgage) หรือการปล่อยกู้ให้กับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป ที่มีที่อยู่อาศัย ปลอดภาระหนี้ สามารถนำสินทรัพย์มาเปลี่ยนเป็นรายได้เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต สามารถแบ่งเป็น อายุสัญญาตามอายุไข และอายุสัญญาที่กำหนดเป็นช่วงเวลา ทั้งนี้ ในระยะแรกนี้ ครม. อยากให้เน้นประเภทอายุสัญญาตามอายุไขเป็นหลัก อย่างไรก็ดี กรณีหากมีคู่สมรส สามารถใช้สิทธิร่วมกันได้ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้และสามารถเลี้ยงชีพได้ โดยธนาคารจะจ่ายเงินกู้ให้เป็นรายเดือน นอกจากนี้จะมีการศึกษาแนวทางการจัดตั้งบริษัทค้ำประกันสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุเพื่อค้ำประกันความเสี่ยงดังกล่าว

๔. ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีผู้อำนวยการ สศค. เป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดทิศทางและนโยบายประสานงานทุกกองทุนที่ประเทศไทยมีเพื่อให้ไปในทิศทางเดียวกัน และร่วมปรับปรุงกองทุนต่าง ๆ ของประเทศไทย ทั้งเงินสมทบและเงินปรับปรุงต่าง ๆ ทั้งนี้ ร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวจะเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป นอกจากนี้ ยังเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ (กบช.) ครอบคลุมลูกจ้างเอกชน ลูกจ้างชั่วคราวของส่วนราชการ ลูกจ้างพนักงานรัฐวิสาหกิจ และผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ รวม ๑๑.๓๗ ล้านคน ตั้งเป้าให้มีรายได้ถึง ร้อยละ ๕๐ ของรายได้ก่อนเกษียณ จากปัจจุบันอยู่ที่ร้อยละ ๑๙ เท่านั้น

นอกจากนี้กระทรวงการคลังยังใช้มาตรการภาษี Earmarked Tax ดึงเงินกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพส่วนหนึ่งมาสนับสนุนกองทุนผู้สูงอายุ โดยจะจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาส เพิ่มเป็น ๙๐๐-๑๓๐๐ บาทต่อเดือน รวมทั้งการเปิดช่องทางให้ผู้สูงอายุที่ไม่ประสงค์รับเงินเบี้ยยังชีพสามารถส่งคืนเบี้ยยังชีพเข้ากองทุนผู้สูงอายุได้ด้วย

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าสถานการณ์ทางประชากรของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากส่งผลให้รูปแบบการใช้ชีวิต/ วิถีชีวิตของผู้สูงอายุและคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การศึกษาหาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุและสังคมในปัจจุบันและอนาคตจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ภาครัฐและภาคประชาสังคมควรตระหนักถึงสถานการณ์ดังกล่าว โดยอาศัยการมองภาพรวมและความเชื่อมโยงในมิติต่าง ๆ ของการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ ทั้งในมิติของสังคม สุขภาพ เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี

๒.๔ กฎหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๑.๑ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยมีเหตุผลความจำเป็นในการตรากฎหมายกฎหมายฉบับนี้เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนต่อสิทธิและประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

นิยามผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย (มาตรา ๓)

ให้มีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (มาตรา ๔) เรียกโดยย่อว่า “กผส.” เป็นกลไกระดับชาติ ประกอบด้วย (๑) นายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการ (๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง (๓) ประธานสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สอง (๔) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และเลขาธิการสภากาชาดไทย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง (๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานในด้านการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมผู้สูงอายุจำนวนไม่เกินห้าคน (๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินห้าคน โดยมีอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผู้อำนวยการสถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานในด้านการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุจำนวนไม่เกิน ๕ คน ตาม (๕) ให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งองค์กรเอกชนได้เลือกกันเองและการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งไม่เป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เว้นแต่เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกและการพ้นจากตำแหน่งของผู้แทนองค์กรเอกชน ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้โดยให้กรรมการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ดำเนินการสรรหาและพิจารณาการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการตาม (๖) ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ

(๒) กำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักตาม ตลอดจนประสานงานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักดังกล่าว

(๓) พิจารณาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน เกี่ยวกับการสงเคราะห์และการพัฒนาผู้สูงอายุ

(๔) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุน การจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุนโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๒๐ (๑)

(๕) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุตามมาตรา ๒๐ (๒)

(๖) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำรายงานสถานะการเงิน และการบริหารกองทุนตามมาตรา ๒๐ (๓)

(๗) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๒๑

(๘) กำหนดระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีให้มีหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ

(๑๐) เสนอรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๑๑) พิจารณาเรื่องอื่นใดเกี่ยวกับผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ ให้กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ และรับผิดชอบในงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการและให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) จัดทำแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุเสนอต่อคณะกรรมการ

(๒) รวบรวมข้อมูล ศึกษา วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับงานคุ้มครองส่งเสริม และสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

(๓) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์งานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

(๔) สร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

(๕) ร่วมมือและประสานงานกับราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนองค์กรในการจัดให้ผู้สูงอายุได้รับ การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๖) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วรายงานต่อคณะกรรมการ

(๗) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการให้มีหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และสนับสนุนสถานภาพบทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ และ

(๘) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

สิทธิผู้สูงอายุ (มาตรา ๑๑) ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่างๆ ดังนี้ (๑) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ (๒) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการ

ดำเนินชีวิต (๓) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม (๔) การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน และ (๕) การอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น (๖) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม (๗) การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ (๘) การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง (๙) การให้คำแนะนำ ปรึกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดีหรือ ในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว (๑๐) การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็น อย่างทั่วถึง (๑๑) การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (๑๒) การสงเคราะห์ ในการจัดการศพตามประเพณี (๑๓) การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

กองทุนผู้สูงอายุ (มาตรา ๑๓ - ๑๕ และ ๑๘ - ๒๒) ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในกรมกิจการผู้สูงอายุ เรียกว่า “กองทุนผู้สูงอายุ” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครองการส่งเสริมและการสนับสนุนผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุน คณะหนึ่ง ประกอบด้วย (๑) ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานกรรมการ (๒) อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุเป็นรองประธานกรรมการ (๓) ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข (๔) ผู้แทนสำนักงบประมาณ (๕) ผู้แทนกรมบัญชีกลาง และ (๖) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนห้าคนในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้แทนองค์กรของผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานในด้านการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งคน และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการระดมทุนจำนวนหนึ่งคนเป็นกรรมการ และ (๗) ให้ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงานเป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ (๑) บริหารกองทุน รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาผลประโยชน์ และการจัดกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด (๒) พิจารณาอนุมัติการใช้จ่าย เพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และ (๓) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

การลดหย่อนภาษี ผู้บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่กองทุนมีสิทธินำไปลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้ หรือได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับทรัพย์สินที่บริจาคแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร (มาตรา ๑๖) และผู้อุปการะเลี้ยงดูบุพการีซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพผู้นั้นมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร (มาตรา ๑๗)

๒.๔.๑.๒ นโยบาย แผน และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง

๑) นโยบายรัฐบาล

คณะรัฐมนตรีโดยนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ได้กำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน ๑๑ ด้าน ประกอบด้วย (๑) การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ (๒) การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ (๓) การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ (๔) การศึกษาและการเรียนรู้ การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม (๕) การยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข และสุขภาพของประชาชน (๖) การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ (๗) การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน (๘) การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม (๙) การรักษาความมั่นคงของฐาน

ทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน (๑๐) การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ (๑๑) การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

โดยนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ คือ **นโยบายด้านที่ ๓ การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ** ดังนี้

๓.๑ ข้อที่ ๓ ในระยะต่อไป จะ**พัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ระบบการออมและระบบสวัสดิการชุมชน**ให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการดูแลให้มีระบบการกู้ยืมที่เป็นธรรมและการสงเคราะห์ผู้ยากไร้ตามอัตภาพ **พัฒนาศักยภาพ คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิจัดสวัสดิการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิต**ของผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ สตรี และเด็ก

๓.๒ ข้อที่ ๔ **เตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ** เพื่อ**ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีงาน**หรือกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อสร้างสรรค์และไม่ก่อภาระต่อสังคมในอนาคต โดย**จัดเตรียมระบบการดูแลในบ้าน สถานพักฟื้น และโรงพยาบาล** ที่เป็นความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และครอบครัว รวมทั้ง**พัฒนาระบบการเงินการคลัง**สำหรับการดูแลผู้สูงอายุ

๒) แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๖๔) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒ ถือเป็นแผนยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในช่วง พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๖๔ ซึ่งคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติได้เห็นชอบแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฯ และมอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์นำเสนอคณะรัฐมนตรีและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ปรากฏในแผนฯ ดำเนินการตามมาตรการที่กำหนด ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๓ โดยแผนดังกล่าวได้ให้ความสำคัญต่อ “วงจรชีวิต” และความสำคัญของทุกคนในสังคมที่มีความเกี่ยวพันกับผู้สูงอายุ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

วิสัยทัศน์ : “ผู้สูงวัยเป็นหลักชัยของสังคม”

ปรัชญา ผู้สูงอายุไม่ใช่บุคคลด้อยโอกาสหรือเป็นภาระต่อสังคม แต่สามารถมีส่วนร่วม เป็นพลังพัฒนาสังคม จึงควรได้รับการส่งเสริมและเกื้อกูลจากครอบครัว ชุมชน และรัฐให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และคงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีให้นานที่สุด

ประเด็นสำคัญ

๑. ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี คือ (๑) มีสุขภาพที่ดีทั้งกายและจิต (๒) ครอบครัวมีสุข สังคมเอื้ออาทร อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ปลอดภัย (๓) มีหลักประกันที่มั่นคง ได้รับสวัสดิการและการบริการที่เหมาะสม (๔) อยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้ เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และมีส่วนร่วมในครอบครัว ชุมชน และสังคม และ (๕) มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

๒. ครอบครัวและชุมชนเป็นสถาบันหลักที่มีความเข้มแข็ง สามารถให้การเกื้อหนุนแก่ผู้สูงอายุได้อย่างมีคุณภาพ

๓. ระบบสวัสดิการและบริการจะต้องสามารถรองรับผู้สูงอายุให้สามารถดำรงอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐาน

๔. ทุกภาคส่วนจะต้องมีส่วนร่วมในระบบสวัสดิการและบริการให้แก่ผู้สูงอายุโดยมีการกำกับดูแลเพื่อการคุ้มครองผู้สูงอายุในฐานะผู้บริโภค

๕. ต้องมีการดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุที่ทุกข์ยากและต้องการการเกื้อกูลให้ดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างดีและต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย ๓ มาตรการ ได้แก่ (๑) มาตรการหลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ (๒) มาตรการการให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ (๓) มาตรการการปลุกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

๒. ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ๖ มาตรการ ได้แก่ (๑) มาตรการส่งเสริมสุขภาพป้องกันการเจ็บป่วย และดูแลตนเองเบื้องต้น (๒) มาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ (๓) มาตรการส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ (๔) มาตรการสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ (๕) มาตรการส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ และ (๖) มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

๓. ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ๔ มาตรการ ได้แก่ (๑) มาตรการคุ้มครองด้านรายได้ (๒) มาตรการหลักประกันด้านสุขภาพ (๓) มาตรการด้านครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และ (๔) มาตรการระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

๔. ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ๒ มาตรการ ได้แก่ (๑) มาตรการ การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ และ (๒) มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

๕. **ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ยุทธศาสตร์ด้านการประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ** ประกอบด้วย ๓ มาตรการ ได้แก่ (๑) มาตรการสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุสำหรับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ (๒) มาตรการดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง และ (๓) มาตรการพัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้ถูกต้องและทันสมัย โดยมีระบบฐานข้อมูลที่สำคัญด้านผู้สูงอายุที่ง่ายต่อการเข้าถึงและสืบค้น

๓) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

กรอบวิสัยทัศน์ น้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาที่ยึดหลักสมดุล ยั่งยืน การให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีการกระจายรายได้และการพัฒนาอย่างเท่าเทียม มีระบบนิเวศน์ที่ดี สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของประเทศ

การกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศ (Country Strategic Positioning) ให้สอดคล้องกับจุดเน้นของประเทศและบริบทในอนาคต ในอนาคตประเทศไทยจะเป็นประเทศที่มีรายได้สูงที่มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม เป็นศูนย์กลางด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ของ

ภูมิภาคสู่ความเป็นชาติการค้าและบริการ (Trading and Service Nation) เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรกรรมยั่งยืน แหล่งอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และมีนวัตกรรมสูงเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนา ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แบ่งเป็นแนวทางการพัฒนาออกเป็น ๗ ด้าน ดังนี้ (๑) การพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวม (๒) การพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา (๓) การพัฒนาการเกษตรสู่ความเป็นเลิศด้านอาหาร (๔) การพัฒนาศักยภาพคนให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศและมีคุณภาพชีวิตที่ดี (๕) การสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ (๖) การพัฒนาพื้นที่ ภาค และการเชื่อมโยงภูมิภาค และ (๗) การพัฒนาด้านการขนส่งและโลจิสติกส์เชื่อมโยงในประเทศและภูมิภาค

แนวทางที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ คือ แนวทางที่ ๔ การพัฒนาศักยภาพคนให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศและมีคุณภาพชีวิตที่ดี และแนวทางที่ ๕ การสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) แนวทางที่ ๔ การพัฒนาศักยภาพคนให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

๑.๑)ข้อ ๑ การพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัยให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ โดยช่วงการตั้งครรภ์/ แรกเกิด/ ปฐมวัย มีการส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กและพัฒนาการที่สมวัยทั้งในด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ และสังคม วัยเรียน/ วัยรุ่น/นักศึกษา ให้มีความรู้สอดรับกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ทั้งทักษะการเรียนรู้ในเชิงคิดสังเคราะห์ สร้างสรรค์ ต่อยอดไปสู่การสร้างนวัตกรรมความรู้ ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี วัยแรงงาน ให้มีการพัฒนาสมรรถนะและทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีทักษะทางด้านภาษา ความคิดสร้างสรรค์ **วัยผู้สูงอายุ** ให้มีการทำงานที่เหมาะสมตามศักยภาพและประสบการณ์ มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีวิต มีการสร้างเสริมและฟื้นฟูสุขภาพเพื่อป้องกันหรือชะลอความทุพพลภาพและโรคเรื้อรังต่าง ๆ

๑.๒)ข้อ ๓ การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค โดยมุ่งเน้นการป้องกันและควบคุมปัจจัยกำหนดสุขภาพทางสังคม (Social Determinant of Health) การพัฒนารูปแบบการกีฬาเพื่อสุขภาพและการพัฒนาด้านโภชนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย การเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ การส่งเสริมความรู้ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค *การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการแพทย์ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ* รวมทั้งส่งเสริมการให้ความสำคัญกับมิติสุขภาพในทุกนโยบายสาธารณะ (Health in All Policies) เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของทุกภาคส่วนตระหนักถึงผลกระทบของนโยบายสาธารณะที่มีต่อสุขภาพของประชาชน

๒) แนวทางที่ ๕ การสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

๒.๑)ข้อ ๒ การสร้างโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมอย่างเสมอภาคโดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดย (๑) สนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยที่ไร้ที่ดินทำกินและยากจนมีที่ดินเป็นของตัวเองหรือมีสิทธิทำกินในที่ดิน (๒) การจัดรูปแบบสวัสดิการพื้นฐานที่จำเป็นและเหมาะสมตามกลุ่มเป้าหมาย (Customized Welfare) ที่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน โดยมีแนวทางการรับภาระค่าใช้จ่ายร่วมกัน (๓) พัฒนาระบบบริการสาธารณะให้มีคุณภาพและมีช่องทางการเข้าถึงอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะระบบบริการสาธารณสุข

การศึกษาขั้นพื้นฐาน และสวัสดิการสังคม และ (๔) สนับสนุนการจัดการที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยและการเข้าถึงระบบสาธารณูปโภค โดยเฉพาะการพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยเพื่อแก้ปัญหาชุมชนแออัดในเมือง

๒.๒) ข้อ ๒ การสร้างความมั่นคงด้านรายได้และโอกาสในการประกอบอาชีพ โดยสนับสนุนในประชาชนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ ได้รับการฝึกทักษะอาชีพ และการสนับสนุนสินเชื่อหรือทุนเพื่อการประกอบอาชีพอิสระและการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่

๒.๓) ข้อ ๓ การพัฒนาระบบบริหารจัดการในระบบสุขภาพ โดยพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรด้านสาธารณสุข เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐ ๓ กองทุน ส่งเสริมการอภิบาลระบบสุขภาพในรูปแบบเครือข่ายพื้นที่สาธารณสุขที่มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การสนับสนุนความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาระบบบริการ การนำรายได้จากการเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติกลับมาใช้ยกระดับคุณภาพบริการสาธารณสุขภายในประเทศ ตลอดจนการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข และการพัฒนาระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคเฉพาะในเขตพื้นที่ชายแดน

๒.๔) ข้อ ๔ การเข้าถึงระบบกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค โดยการให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายแก่ประชาชน การพัฒนาศักยภาพชุมชนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบยุติธรรมชุมชน การเพิ่มศักยภาพของกองทุนยุติธรรมในการช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับความเป็นธรรมและสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการบูรณาการการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๕) ข้อ ๕ การสร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ โดยการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและความจำเป็นทางกายภาพให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบที่หลากหลายทั้งในด้านการจัดบริการสุขภาพและสวัสดิการสังคมอย่างบูรณาการ และการพัฒนาชุมชนที่มีศักยภาพและความพร้อมให้เป็นต้นแบบของการดูแลผู้สูงอายุเพื่อขยายผลไปสู่ชุมชนอื่น ตลอดจนการพัฒนานวัตกรรมในการใช้ชีวิตประจำวันสำหรับผู้สูงอายุโดยให้มีการผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒.๖) ข้อ ๖ การเสริมสร้างบทบาทของสถาบันทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม โดยการฟื้นฟูบทบาทสถาบันศาสนาในการส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมตามหลักคำสอนที่ถูกต้องของทุกศาสนา การธำรงรักษามรดกทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม เพื่อเป็นฐานรากที่เข้มแข็งในสังคมท่ามกลางวัฒนธรรมที่หลากหลาย การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดคุณค่า สามารถนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

๒.๗) ข้อ ๗ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การเสริมสร้างกระบวนการวิจัยในชุมชนที่ใช้พื้นที่ชุมชนที่เป็นโจทย์ในการวิจัยเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาในชุมชนและต่อยอดไปสู่เชิงพาณิชย์ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างการจัดการความรู้ในชุมชน รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุนศูนย์การฝึกอาชีพชุมชน การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในการร่วมกันพัฒนาความรู้ในเชิงทฤษฎีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติเพื่อสร้างศักยภาพให้กับชุมชนในการประกอบธุรกิจ

๔) แผนปฏิบัติการประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) โดยมีวิสัยทัศน์ ดังนี้

๑) มนุษย์จะต้องได้รับความเสมอภาคทางด้านโอกาสอย่างทั่วถึง

๒) มนุษย์จะต้องได้รับการพัฒนาจนเต็มศักยภาพ โดยเน้นความสำคัญในเรื่องสวัสดิการและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เพื่อที่จะได้มีส่วนร่วมในเวทีการแข่งขันระดับโลกอย่างมีคุณภาพ

๓) มีการยกระดับบรรทัดฐานด้านสังคมและความยุติธรรมโดยดำเนินการในเรื่อง ความยากจนและความเสมอภาค การดูแลเป็นพิเศษต่อกลุ่มด้อยโอกาส ได้แก่ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการที่จะถูกละเมิดถูกทอดทิ้งและเลือกปฏิบัติ

๔) ประชาสังคมต้องมีส่วนร่วมและมีสิทธิให้ข้อเสนอแนะในเรื่องการกำหนดนโยบาย

๕) ประชาชนต้องมีความเข้มแข็งทั้งทางจิตใจและร่างกาย และอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

๕. ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของ ASCC (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม)

ยุทธศาสตร์ ASCC

๑) มีระบบการดำเนินงานคุ้มครองทางสังคมที่เข้มแข็งเกี่ยวกับปัญหาความยากจน การได้รับผลประโยชน์ในด้านสุขภาพ และได้รับความเท่าเทียมกันจากผลพวงของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

๒) ส่งเสริมการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๓) ส่งเสริม Social Governance ที่สามารถจัดการผลกระทบที่ได้รับจากการบูรณาการทางเศรษฐกิจ การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอาเซียน

องค์ประกอบของแผนปฏิบัติการ ASCC (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

๑) **การสร้างประชาคมแห่งสังคมเอื้ออาทรเพื่อให้มีดำเนินการในเรื่องความยากจน ความเสมอภาคและการพัฒนาคน** ดังนี้

๑.๑) เร่งรัดการดำเนินงานเพื่อลดความยากจนตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals : MDGs)

๑.๒) ส่งเสริมให้มีการเข้าถึงบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการมีงานทำ การเป็นประชากรที่ดีของประเทศ และการมีอำนาจของประชาชนและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๑.๓) ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสำหรับเด็กด้วยการปกป้องสิทธิเด็ก ประกันการมีชีวิตรอดของเด็กและให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ คุ้มครองมิให้เด็กถูกละเมิด ถูกทอดทิ้งหรือกระทำความรุนแรง

๑.๔) พัฒนาเยาวชนให้มีอนาคตที่ดีด้วยการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะในการประกอบการและความสามารถด้านอาชีพ

๑.๕) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีอย่างเท่าเทียมกันในกระบวนการพัฒนา ด้วยขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

๑.๖) ผู้สูงอายุจะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างเพียงพอด้วยการส่งเสริมระบบชุมชนสนับสนุนครอบครัวให้เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุเป็นลำดับแรก

๑.๗) ขยายและสนับสนุนความพยายามของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานป้องกันและขจัดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าสตรีและเด็ก

๑.๘) เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบสวัสดิการสังคมด้วยการพัฒนาศักยภาพของประเทศในการแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นด้วย

๒) **การจัดการกับผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ** คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุ้มครองทางสังคมในระดับประเทศ และศึกษามาตรการที่เหมาะสมในระดับภูมิภาค

๖. ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนกลยุทธ์กรมกิจการผู้สูงอายุ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และมาตรการการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ “สังคมผู้สูงอายุ”

๖.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)

นโยบายของรัฐบาล

คณะรัฐมนตรีโดยนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ได้กำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน ๑๑ ด้าน ประกอบด้วย (๑) การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ (๒) การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ (๓) การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ (๔) การศึกษาและการเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม (๕) การยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข และสุขภาพของประชาชน (๖) การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ (๗) การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน (๘) การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม (๙) การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน (๑๐) การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ และ (๑๑) การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ปัญหาความเหลื่อมล้ำเป็นความท้าทายในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลจึงกำหนดเป้าหมายการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้า แม้ว่าประเทศไทยประสบความสำเร็จของการเป็นประเทศที่มีรายได้สูงใน ๒๐ ปีข้างหน้า แต่กลับมีปัญหาความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็นธรรมการกระจายทรัพยากรและความมั่งคั่ง มีการกระจุกตัวอยู่มาก จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุยากจนขาดโอกาสขาดการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ แหล่งทุน บริการทางสังคมและกระบวนการยุติธรรมที่มีคุณภาพรวมทั้งภาวะหนี้สิน การอพยพแรงงานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการกระจุกตัวในเมืองใหญ่ไม่กี่เมือง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัว และส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศในระยะยาว และอาจมีความรุนแรงมากขึ้นในสภาวะของการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ดังนั้นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการตอบโจทย์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการดึงเอาพลังทางสังคม ที่ประกอบด้วย ภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคเอกชนประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในรูปแบบประชารัฐ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ยั่งยืน รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด

เป้าหมาย

๑. สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ

๒. กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของพัฒนาประเทศในทุกระดับ

๓. เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

ตัวชี้วัด

๑. ความแตกต่างของรายได้และการเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างกลุ่มประชากร

๒. ความก้าวหน้าของการพัฒนาคน

๓. ความก้าวหน้าในการพัฒนาจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๑. การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

๑.๑ สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศภาวะและทุกกลุ่ม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในบริบทของสังคมสูงวัย รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตและการมีส่วนร่วมเป็นพลังในสังคมสำหรับคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้พิการและผู้สูงวัย โดยการเชื่อมโยงระบบข้อมูลสวัสดิการรายบุคคลและการพัฒนาระบบการให้บริการสวัสดิการที่เป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน ธุรกิจหรือองค์กรประชาสังคม เพื่อให้สามารถพัฒนาระบบสวัสดิการถ้วนหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและควบคุมค่าใช้จ่ายไม่ให้เป็นภาระทางการคลังมากเกินไป ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการออมและการลงทุนระยะยาว เพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของประชาชนทุกกลุ่มด้วยมาตรการทางภาษีและอื่นๆ ตลอดจนส่งเสริมให้แรงงานทั้งในระบบและนอกระบบเข้าสู่ระบบประกันสังคมอย่างทั่วถึง

๑.๒ ลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยตรง โดยการจัดให้มีมาตรการพิเศษเพื่อให้สามารถระบุตัวกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ และให้ความคุ้มครองทางสังคมและสวัสดิการอย่างเฉพาะเจาะจงกลุ่มเป้าหมาย

ผู้มีรายได้น้อย ยากจนและผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติซ้ำซ้อน โดยมีเป้าหมายการตัดขาดวงจรความยากจนไม่ให้ส่งต่อจากรุ่นพ่อแม่ไปสู่รุ่นลูกหลาน และช่วยเหลือกลุ่มคนที่เดือดร้อนที่สุด

๑.๓ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข และการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

๑.๔ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง เน้นการสร้างหลักประกันในการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน การพัฒนากลไกช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยในการต่อสู้คดีที่มีคุณภาพมาตรฐานและเพียงพอ การให้หลักประกันสิทธิของผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน การกำหนดกรอบเวลาและขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเป็นธรรมและเสมอภาค และการมีมาตรการที่ละเอียดอ่อนสำหรับคดีความผิดเกี่ยวกับเพศและการจัดการคดีเกี่ยวกับกลุ่มที่มีความเปราะบาง ตลอดจนการพัฒนาวิธีพิจารณาความแพ่งและคดีปกครองเพื่อเพิ่มโอกาสของประชาชนในการเข้าถึงความยุติธรรม ปรับปรุงระบบโทษปรับเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใส และระบบการช่วยเหลือผู้พ้นโทษในการกลับสู่สังคม

๒. การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

๒.๑ จัดระบบเมืองที่เอื้อต่อการสร้างชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพและปลอดภัย ให้สามารถตอบสนองต่อสังคมสูงวัย และแนวโน้มของการขยายตัวของเมืองในอนาคต โดยพัฒนาระบบผังเมืองของประเทศและผังเมืองระดับพื้นที่ พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการเมืองและการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้เป็นเมืองอัจฉริยะ ปลอดภัย สะดวกสำหรับคนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและโอกาสของเมืองด้วยการมีส่วนร่วมและการลงทุนของภาคเอกชน ชุมชนและภาคประชาสังคม รวมทั้งส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของคนในเมือง ตลอดจนลดความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากรที่อาศัยในเขตเมือง

๒.๒ สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บนฐานข้อมูลความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยการพัฒนาระบบฐานข้อมูลมิติต่างๆ ของพื้นที่ให้มีความถูกต้องแม่นยำ การเปิดเผยข้อมูลสำคัญที่จะเอื้อให้ประชาชนและภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจและการติดตามการดำเนินงานของรัฐ พัฒนากลไกเพื่อสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ รวมถึงการสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยี การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น การขยายเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่างๆ และนำไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ตลอดจนการเพิ่มบทบาทของสถาบันการศึกษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อร่วมพัฒนาพื้นที่และชุมชนท้องถิ่น

๓. การเสริมสร้างพลังทางสังคม

๓.๑ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะการออมและการลงทุนระยะยาวของคนตั้งแต่ก่อนเกษียณอายุ พัฒนาระบบและกลไกเพื่อสนับสนุนการปรับตัวของประชากรให้สามารถปรับเปลี่ยนอาชีพให้เหมาะสมตามแต่ละช่วงอายุ เพื่อยืดช่วงเวลาและเพิ่มโอกาสในการทำงานในยามสูงอายุและสร้างหลักประกันทางรายได้ให้แก่ตนเองได้นานขึ้น สร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนหรือสถานประกอบการในการเตรียมความพร้อมของแรงงานก่อนวัยเกษียณ การจ้างงานผู้สูงอายุให้เหมาะสมกับวัยวุฒิ ประสบการณ์และสมรรถนะ ตลอดจนส่งเสริมการสร้างสรรค์เทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับการส่งเสริมและฟื้นฟูศักยภาพ

ผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมทำต่อเนื่องทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ รวมทั้งคงไว้ซึ่งบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม

๖.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ยึดหลัก "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" "การพัฒนาที่ยั่งยืน" และ "คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา" ที่ต่อเนื่องจาก ๒ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ - ๑๑ และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ จำนวน ๓ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (๑) ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (๒) พัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะ ความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า (๓) ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (๔) ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ (๕) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบสุขภาพ ภาครัฐและปรับระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ (๖) พัฒนาระบบการดูแลและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสังคมสูงวัย (๗) ผลักดันให้สถาบันทางสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็ง

๒) ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (๑) การเพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมาย ประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุดสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐและมีอาชีพ (๒) การกระจายการให้บริการภาครัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมและทั่วถึง (๓) เสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานราก ตามหลัก ๑๓ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสิทธิในการจัดการทุนที่ดินและทรัพยากรภายในชุมชน

๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (๑) เร่งส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนาและผลักดันสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม (๒) พัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยี (๓) พัฒนาสภาวะแวดล้อมของการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ด้านบุคลากรวิจัย

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) SDGs

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) SDGs ที่เกี่ยวข้องกับความเหลื่อมล้ำผู้สูงอายุ คือ เป้าหมายที่ ๑๐ ลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ

๖.๓ แผนยุทธศาสตร์ กรมกิจการผู้สูงอายุ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐

วิสัยทัศน์ (Vision)

"ผู้สูงอายุมีหลักประกันในการดำรงชีวิตที่มั่นคงในทุกมิติและเป็นพลังในการขับเคลื่อนสังคมไทย"

พันธกิจ (Missions)

๑. ผลักดันนโยบาย มาตรการ กลไก การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

๒. ผู้สูงอายุบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม

๓. เตรียมความพร้อมคนทุกวัยเพื่อรับสังคมผู้สูงอายุ

๔. พัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุให้ได้มาตรฐานบนพื้นฐานการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ

๕. พัฒนาสภาพแวดล้อมและระบบเกื้อหนุนผู้สูงอายุเพื่อเข้าถึงบริการสาธารณะ

๖. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic issues)

๑. บูรณาการการขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการ กลไก นวัตกรรมงานด้านผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ

๒. พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมคนทุกช่วงวัยเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุร่วมกับภาคีเครือข่าย

๓. พัฒนาระบบการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

๔. เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ

เป้าประสงค์ (Goal)

๑. การบูรณาการทั้งระดับนโยบาย กลไก สู่การการปฏิบัติ

๒. พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมคนทุกวัย

๓. ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิอย่างทั่วถึง

๔. พัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อยกระดับการให้บริการ

๖.๔ มาตรการการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ “สังคมผู้สูงอายุ”

ปี ๒๕๖๑ กรมกิจการผู้สูงอายุได้ออกมาตรการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมผู้สูงอายุ ผ่าน ๒ มาตรการหลัก ประกอบด้วย

มาตรการหลักที่ ๑ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนทุกวัย (๖ Sustainabled: ๖ S) ประกอบด้วย ๖ S ได้แก่

S๑ การสร้างระบบคุ้มครอง และสวัสดิการผู้สูงอายุ (พม.)

- มีชุมชนต้นแบบการดูแลคุ้มครองผู้สูงอายุทั้งในเขตเมือง และชนบท
- สัดส่วนของสถานประกอบการธุรกิจดูแลผู้สูงอายุผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

S๒ การทำงานและการสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ (รง.)

- ผู้สูงอายุที่ต้องการทำงานให้มีงานทำเพิ่มขึ้น
- มีการกำหนดงาน อาชีพ และระยะเวลาที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ
- สร้างผลิตภัณฑ์สินค้าที่เป็นแบรนด์ของผู้สูงอายุ

S๓ ระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ (สธ.)

- ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์
- ผู้สูงอายุได้รับการประเมินคัดกรองสุขภาพ
- ผู้สูงอายุติดเตียงได้รับการดูแลด้านสุขภาพและสังคม

S๔ ปรับสภาพแวดล้อมชุมชนและบ้านให้ปลอดภัยกับผู้สูงอายุ (มท.)

- มีชุมชนต้นแบบที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ
- สถานที่สาธารณะมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ
- ทางเท้าในเขตเมืองมีความเหมาะสมและปลอดภัยสำหรับทุกคน

S๕ ธนาคารเวลา สำหรับการดูแลผู้สูงอายุของประเทศไทย (พม.)

- มีการดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบ “ธนาคารเวลา” โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน

S๖ การสร้างความรอบรู้ให้คนรุ่นใหม่เตรียมความพร้อมในทุกมิติ (ศธ.)

- สัดส่วนประชากรมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น
- ประชากรมีหลักประกันยามชราภาพเพิ่มขึ้น
- มีสื่อผลิตรายการเพื่อการเตรียมความพร้อมยามสูงอายุเพิ่มขึ้น

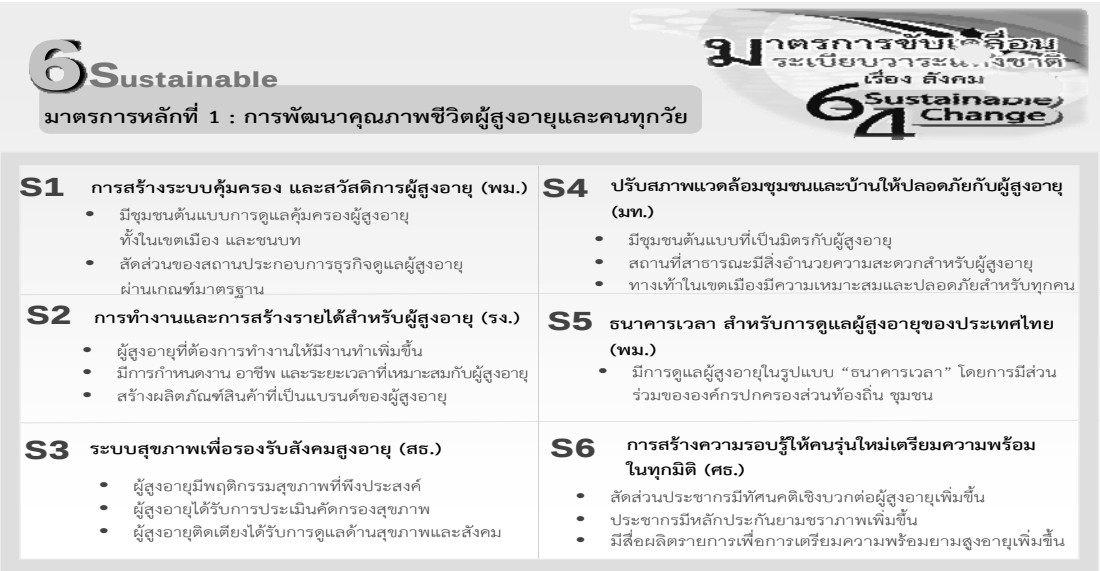

มาตรการหลักที่ ๒ การยกระดับขีดความสามารถสู่การบริหารจัดการภาครัฐ ๔.๐ (๔ Change) ประกอบด้วย ๔ C ได้แก่

C๑ ยกระดับความร่วมมือ เสริมสร้างพลังสังคมสูงอายุ (พม.)

- บูรณาการการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ทั้งในระดับนโยบายหน่วยงานภาครัฐสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่
- มีระบบติดตามประเมินผล ทั้งในระดับพื้นที่และระดับนโยบาย
- มีการรายงานความก้าวหน้าของการทำงานต่อคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

C๒ การปรับเปลี่ยนกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ข้อบังคับให้เอื้อต่อการทำงานด้านผู้สูงอายุ (ยธ./ พม.)

- กฎหมาย ระเบียบในการทำงานด้านผู้สูงอายุได้รับการปรับเปลี่ยนแก้ไขให้เอื้อต่อการทำงาน
- หน่วยงานมีการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบที่ได้มีการแก้ไขแล้ว เพื่อให้เอื้อต่อการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

C๓ ปฏิรูประบบข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ (พม.)

• มีฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุที่ทันสมัยและสามารถเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานอย่างต่อเนื่องทุกปี

• มีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย แผน และการปฏิบัติงานเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในกลุ่มผู้สูงอายุ

C๔ พลิกโฉมนวัตกรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมสูงอายุ (วท.)

• มีการนำนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุไปใช้และขยายผลในพื้นที่

• ภาคเอกชน เครือข่ายภาคี ผู้ประกอบการมีการผลิตนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น

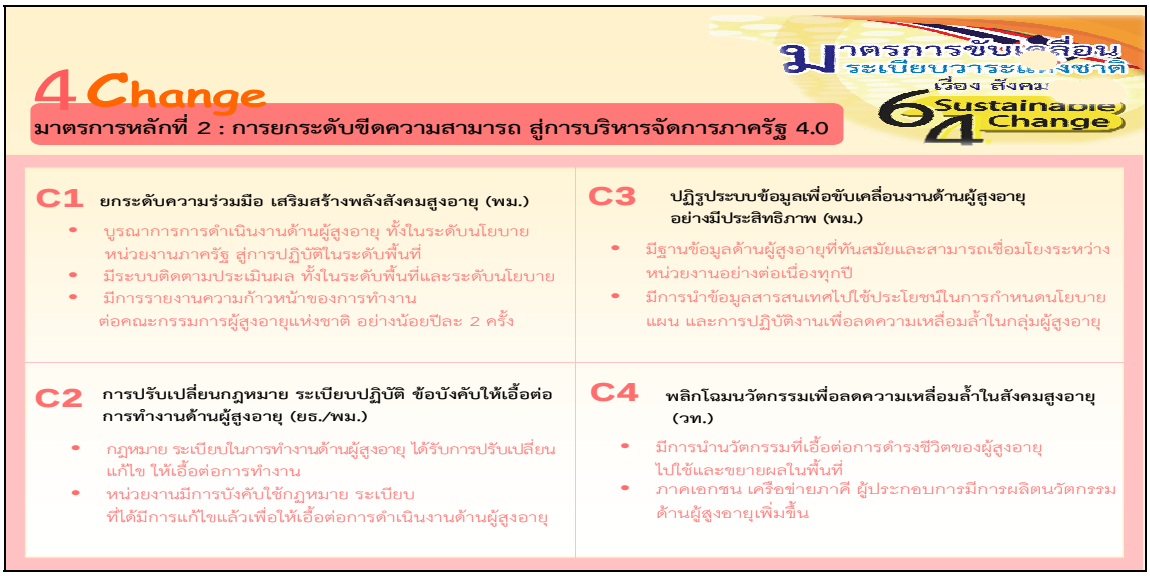

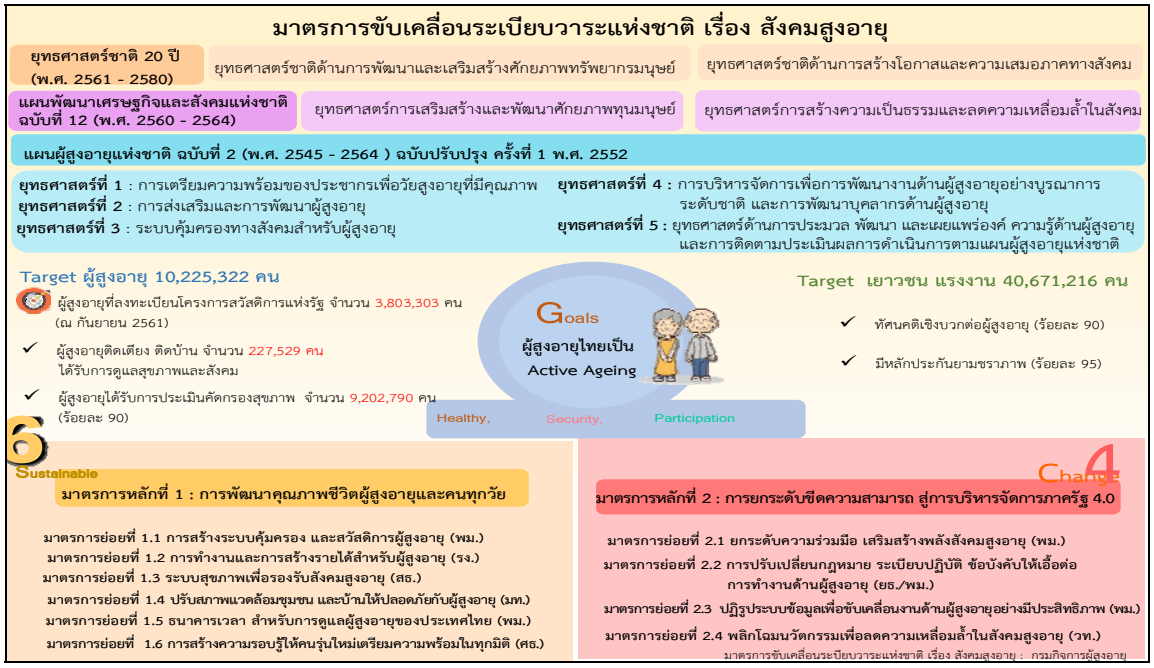

๗. ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

วิสัยทัศน์ : เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาคนและสังคมเพื่อความอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน

ค่านิยมองค์การ: อุทิศตน อาสางาน เอื้ออาทร อำนวยประโยชน์สุข

พันธกิจ

๑) พัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพเต็มตามศักยภาพและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง

๒) สร้างเครือข่ายจากทุกภาคส่วนในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม

๓) พัฒนาองค์ความรู้ ขีดความสามารถ และระบบการบริหารจัดการด้านการพัฒนาสังคม

๔) จัดระบบสวัสดิการที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เพื่อให้ประชาชนมีหลักประกันและมีความมั่นคงในชีวิต

ประเด็นยุทธศาสตร์

๑) สร้างภูมิคุ้มกันและส่งเสริมโอกาสทางสังคมบนฐานแห่งความพอเพียง

๒) เสริมประสิทธิภาพทางสังคมในลักษณะการพัฒนาศักยภาพและการสร้างเครือข่าย

๓) ผนึกกำลังทางสังคมจากทุกภาคส่วน และเสริมสร้างธรรมาภิบาล

๔) จัดระบบสวัสดิการที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

๘. นโยบายกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ (๘ เร่งด่วน ๕ ปฏิรูปและพัฒนา ๑๑ พันธกิจ)

เจตนารมณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คือ ***"ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม พัฒนาสังคมร่วมกันอย่างยั่งยืน"*** โดยนโยบายกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในปี ๒๕๕๙ มีด้วยกัน ๓ ด้าน ได้แก่ (๑) นโยบายเร่งด่วน ๘ ข้อ (๒) นโยบายปฏิรูปและพัฒนา ๕ ข้อ และ (๓) นโยบายพันธกิจ ๑๑ ข้อ โดยนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุมีดังนี้

นโยบายเร่งด่วน

๑) ข้อ ๒ การพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย คนพิการและผู้สูงอายุ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยสำหรับคนพิการ จำนวน ๑,๘๘๕ หลัง และผู้สูงอายุ จำนวน ๑,๔๐๐ หลัง ให้สามารถรองรับและอำนวยความสะดวกต่อคนพิการและผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม

๒) ข้อ ๓ การเตรียมความพร้อมสังคมสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

๒.๑) เสริมสร้างและขยายระบบการดูแลผู้สูงอายุทางสังคม รวมทั้งการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้สมาชิกในครอบครัว อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) และคนในชุมชนท้องถิ่นสามารถให้การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชนของตนเองได้

๒.๒) ยกระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จำนวน ๑๒ แห่ง เพื่อนำไปสู่การเป็นหน่วยงานต้นแบบ และพัฒนาการเชื่อมโยงบริการทางสังคม สู่ชุมชน

อย่างเป็นระบบ โดยกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรม รวบรวมองค์ความรู้ บทเรียน เอกสารวิจัย และจัดทำคู่มือในการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ เช่น การดูแลผู้สูงอายุ การรักษาพยาบาล จัดที่พัก ฝึกอาชีพ กีฬาและนันทนาการ เป็นต้น

๒.๓) ส่งเสริมด้านอาชีพและการมีงานทำในผู้สูงอายุ โดยสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพผู้สูงอายุ จำนวน ๒,๖๐๐ คน

๒.๔) ส่งเสริม และขยายโอกาสผู้สูงอายุที่มีศักยภาพให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม โดยปรับปรุงและจัดทำเป็นทะเบียนภูมิปัญญาผู้สูงอายุ จำนวน ๑๕,๐๐๐ คน และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุจำนวน ๓,๐๐๐ คน มีส่วนร่วมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุให้กับชุมชนและสังคม

๒.๕) ประสานความร่วมมือกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุผ่านกลไกคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ เช่น การขยายอายุเกษียณทั้งภาครัฐและเอกชน การส่งเสริมด้านอาชีพและการมีงานทำ และการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น

นโยบายปฏิรูปและพัฒนา

ข้อ ๒ การพัฒนาบุคลากร

ยกระดับขีดความสามารถของหน่วยงานในพื้นที่ให้เป็น ศูนย์การเรียนรู้ โดยจัดทำโครงการนำร่องในการพัฒนาหน่วยและฝึกอบรม คือ *ศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุจังหวัดชลบุรี*

นโยบายพันธกิจ

ข้อ ๖ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

๑) รณรงค์และสร้างการรับรู้ให้ประชาชนได้เห็นความสำคัญของผู้สูงอายุและการเตรียมการเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพ ประกอบด้วย การออม ความกตัญญู และมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ

๒) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาความเข้มแข็งการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ จำนวน ๘๗๘ แห่ง รวมทั้งชมรมและองค์กรผู้สูงอายุ

๓) พัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ โดยให้ผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการคุ้มครองพื้นฐานตรงกับความต้องการและตามความจำเป็นที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

๔) ส่งเสริมให้มีการศึกษาหรือวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ และผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี

๙. แผนกลยุทธ์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

กรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ (เข้าถึงใน www.dop.go.th) โดยกำหนดให้เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบภารกิจเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมศักยภาพ คุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิ ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข กรมกิจการผู้สูงอายุได้จัดทำแผนกลยุทธ์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมสถานการณ์และบริบททางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยอยู่บนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ นโยบายด้านสังคมของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนา

สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๖๔) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒ และให้สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ นอกจากนี้ แผนกลยุทธ์ฉบับนี้ยังให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในทุกระดับอย่างแท้จริง ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ และนักวิชาการที่มีความรู้ด้านผู้สูงอายุ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุใช้แผนกลยุทธ์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ฉบับนี้เป็นทิศทาง/ แนวทางให้กับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในทุกระดับได้ใช้ในการดำเนินงาน และเป็นเครื่องมือให้กับผู้บริหารในการกำกับ ติดตามการดำเนินงานเพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

วิสัยทัศน์ เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและสังคมให้อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

๑. พัฒนาแผนงาน มาตรการ กลไก นวัตกรรม และบูรณาการงานด้านผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมสนับสนุน คุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุให้มีความอยู่ดีมีสุข

๒. การเตรียมความพร้อมสังคมเพื่อความอยู่ดีมีสุขเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ

๓. คุ้มครอง ส่งเสริม สนับสนุนและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุให้เข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๔. ส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายงานด้านผู้สูงอายุ เพื่อร่วมขับเคลื่อนและพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ

๕. พัฒนาองค์กรและทรัพยากรทางการบริหารงาน และองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร

ประเด็นยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีบูรณาการและมีประสิทธิภาพ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การผลักดันทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเตรียมความพร้อมสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนผู้สูงอายุและพัฒนาภาคีเครือข่ายให้เข้มแข็งเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานด้านผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

เป้าประสงค์

๑. มีระบบและกลไกการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรมและมีบูรณาการในทุกระดับ

๒. ประชาชนและทุกภาคส่วนตระหนักและให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

๓. ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริมและสนับสนุน และภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ

๔. องค์กรมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ความเชื่อมโยง พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ และกลยุทธ์

๑. พันธกิจที่ ๑ และ ๔

พันธกิจที่ ๑ : พัฒนาแผนงาน มาตรการ กลไก นวัตกรรม และบูรณาการงานด้านผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมสนับสนุน คุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุให้มีความอยู่ดีมีสุข

พันธกิจที่ ๔ : ส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายงานด้านผู้สูงอายุ เพื่อร่วมขับเคลื่อนและพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีบูรณาการและมีประสิทธิภาพ

<u>เป้าประสงค์</u> มีระบบและกลไกการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรมและมีบูรณาการในทุกระดับ

<u>ตัวชี้วัดเป้าประสงค์</u> จำนวนแนวทาง/ มาตรการ/ แผนงานในการดำเนินงานและการบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ

<u>กลยุทธ์</u>

๑) กำหนดให้เรื่องผู้สูงอายุเป็นวาระแห่งชาติ
๒) ถ่ายทอดนโยบายด้านผู้สูงอายุระดับชาติสู่หน่วยงานและผู้ปฏิบัติทั้งภายในและภายนอกทุกระดับ
๓) ส่งเสริมกระบวนการสร้างความเข้าใจสถานการณ์และแนวทางการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุร่วมกันภายในองค์กร
๔) บูรณาการแผนงานและงบประมาณในการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ
๕) ปรับบทบาทของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในระดับภูมิภาค
๖) จัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๓

๒. พันธกิจที่ ๒: การเตรียมความพร้อมสังคมเพื่อความอยู่ดีมีสุขเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ

<u>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒</u>

การผลักดันทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเตรียมความพร้อมสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

<u>เป้าประสงค์</u> ประชาชนและทุกภาคส่วนตระหนักและให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

<u>ตัวชี้วัดเป้าประสงค์</u>

๑) จำนวนแนวทาง/ มาตรการ/ กลไกที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย

๒) ร้อยละของภาคีเครือข่ายที่ร่วมดำเนินการขับเคลื่อนเตรียมความพร้อมเป็นสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

<u>กลยุทธ์</u>

๑) เสริมสร้างองค์ความรู้และสร้างความตระหนักในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ
๒) ส่งเสริมและผลักดันให้ทุกภาคส่วนมีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ

๓) สร้างมาตรการ กลไกในการขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนดำเนินการเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ

๓. พันธกิจที่ ๓ และ ๔

พันธกิจที่ ๓ : คุ้มครอง ส่งเสริม สนับสนุนและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุให้เข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

พันธกิจที่ ๔ : ส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายงานด้านผู้สูงอายุ เพื่อร่วมขับเคลื่อนและพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ

<u>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓</u>

การคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนผู้สูงอายุและพัฒนาภาคีเครือข่ายให้เข้มแข็งเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

<u>เป้าประสงค์</u>

ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริมและสนับสนุน และภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ

<u>ตัวชี้วัดเป้าประสงค์</u>

- ร้อยละของภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
- ร้อยละผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบบริการทางสังคม

<u>กลยุทธ์</u>

๑) ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาความเข้มแข็งในการให้บริการทางสังคมแก่ผู้สูงอายุและเครือข่ายผ่านศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุและศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ชุมชน และเครือข่ายให้มีความครอบคลุมทุกมิติ

๒) ส่งเสริมการมีงานทำในผู้สูงอายุ และการเข้าถึงหลักประกันทางรายได้

๓) ส่งเสริม สนับสนุนระบบการดูและผู้สูงอายุระยะยาว และผลักดันให้มีระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

๔) เสริมสร้างพลังภาคีเครือข่ายเพื่อผลักดันให้งานด้านการพัฒนาผู้สูงอายุเกิดการขับเคลื่อนและมีความต่อเนื่อง

๔. พันธกิจที่ ๕ : พัฒนาองค์กรและทรัพยากรทางการบริหารงาน และองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร

<u>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔</u>

พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานด้านผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

<u>เป้าประสงค์</u>

องค์กรมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

<u>ตัวชี้วัดเป้าประสงค์</u>

- จำนวนระบบสนับสนุนการบริหารจัดการขององค์กร (อาทิ คณะกรรมการเพื่อปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงาน/ ระบบติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ของกรม/ งบประมาณ/ อัตรากำลัง/ ฯลฯ)
- มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุ
- ร้อยละของบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงาน

<u>กลยุทธ์</u>

๑) กำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกลไกและความเชื่อมโยง. การขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ
๒) เสริมสร้างประสิทธิภาพระบบสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กร
๓) พัฒนาระบบฐานข้อมูลที่สำคัญของผู้สูงอายุ และเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้
๔) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อความเป็นมืออาชีพในงานด้านผู้สูงอายุ
๕) จัดให้มีระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ของกรม
๖) กำหนดแผนอัตรากำลังให้สอดคล้องกับภารกิจขององค์กรและมีการดำเนินการติดตามอย่างต่อเนื่อง

๒.๕ รายงานผลการปฏิบัติราชการ กรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

รายงานผลการปฏิบัติราชการ กรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ (๑ ตุลาคม ๒๕๕๙-๓๐ กันยายน ๒๕๖๐) โดยการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุได้ดำเนินการภายใต้นโยบายด้านผู้สูงอายุของรัฐบาลภายใต้การนำของ นากยกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) และ แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๖๔) ใน ๕ ยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุยุทธศาสตร์ที่ ๓ ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ และยุทธศาสตร์ที่ ๕ การประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ การพัฒนาระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ภายใต้เป้าหมายหลักคือ “ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี”

กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล โดยการเตรียมความพร้อมของประเทศเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ การคุ้มครองทางสังคม ทั้งนี้ เพื่อมุ่งสู่สังคมสูงอายุอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความรับผิดชอบร่วมกัน โดยได้ขับเคลื่อนงานตามนโยบายสำคัญ ดังนี้

การพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย ผู้สูงอายุ และคนพิการ

๑. การพัฒนาต้นแบบที่อยู่อาศัยแบบครบวงจรสำหรับผู้สูงอายุ (senior complex) อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี กรมกิจการผู้สูงอายุได้ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาที่อยู่อาศัยแบบครบวงจรสำหรับผู้สูงอายุ (senior complex) อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ซึ่งได้ดำเนินการจัดทำผังแม่บทของโครงการที่อยู่อาศัยแบบครบวงจรแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๐ เพื่อใช้เป็นต้นแบบการดำเนินงาน และร่วมกันดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (Feasibility Study : FS) โดยมีรูปแบบอาคาร ดังนี้

๑.๑ อาคารที่พักอาศัยรวมสำหรับผู้สูงอายุ โดยให้ความสำคัญในการออกแบบพื้นที่ใช้สอยที่ต้องคำนึงถึง Universal Design เป็นอาคารพักอาศัย ๕ ชั้น ๑๐ อาคาร จำนวน ๕๐๐ ยูนิต แบ่งเป็น ขนาดห้อง ๓๕ ตารางเมตร และ ๔๗ ตารางเมตร

๑.๒ อาคารศูนย์บริการและสำนักงานสูง ๔ ชั้น ๑ อาคาร แบ่งเป็นห้องผู้ป่วยติดเตียง ขนาด ๓๕ ตารางเมตร จำนวน ๓๑ ห้อง ห้องพักรายวันและเจ้าหน้าที่ ขนาด ๓๕ ตารางเมตร จำนวน ๓๒ ห้อง ห้องทำงานพยาบาล จำนวน ๑ ห้อง และสำนักงาน ขนาด ๑๔๔ ตารางเมตร ซึ่งอาคารมี Ramp ขึ้นไปถึงชั้นสอง สำหรับขนย้ายผู้ป่วยกรณีฉุกเฉิน

๒. การปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกาย ทำให้สภาพแวดล้อมเดิมไม่เอื้อต่อการดำรงชีวิตและความปลอดภัย กรมกิจการผู้สูงอายุได้เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ จึงได้ดำเนินการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัย และจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการใช้ชีวิตประจำวัน ให้แก่ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัยหรือมีฐานะยากลำบาก เพื่อให้ผู้สูงอายุอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดอันตรายกับผู้สูงอายุลดอุปสรรคหรือข้อจำกัดในการใช้งาน ทำให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตประจำวันด้วยตนเองได้ง่ายขึ้น และปลอดภัย มีความมั่นใจใน การเคลื่อนไหว เมื่อต้องอยู่ตามลำพัง ลดโอกาสลื่นหรือป้องกันอุบัติเหตุจากหกล้ม ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความพิการหรือทุพพลภาพในวัยผู้สูงอายุ ลดการพึ่งพา รวมทั้ง ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุ สามารถใช้ชีวิตหรือประกอบกิจกรรมทั้งในบ้านและนอกบ้านได้อย่างปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุข

การส่งเสริมประชารัฐเพื่อสังคม

กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้ขับเคลื่อนการส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุ ทั้งแรงงานในระบบ และแรงงานนอกระบบ ตามนโยบายประชารัฐเพื่อสังคม (E๖) มีเป้าหมายเชิงคุณภาพคือให้ผู้สูงอายุมีคุณค่าในตนเอง ลดภาระการพึ่งพิง มีรายได้เสริมและมีงานทำ ซึ่งผลการส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุปี ๒๕๖๐ รวมจำนวน ๔๑,๙๕๐ คน นอกจากนี้ กรมกิจการผู้สูงอายุได้ส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่ผู้สูงอายุในรูปแบบการให้บริการกู้ยืมเงินผ่านกองทุนผู้สูงอายุโดยไม่มีดอกเบี้ย จำนวน ๙,๕๖๖ คน และสนับสนุนโครงการสนับสนุนเงินอุดหนุนโครงการที่ดำเนินงานด้าน ผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่ดีขึ้น จำนวน ๑๘๒ โครงการ

การเตรียมความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุได้ขับเคลื่อน โดยดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

๑. การพัฒนาและยกระดับศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ(ศพอส.) ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพชมรมผู้สูงอายุ โดยพัฒนานำร่องศูนย์ต้นแบบของกรมกิจการผู้สูงอายุโดยการยกระดับศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) มีเป้าหมายจำนวน ๘๗๘ แห่ง ซึ่งได้ดำเนินงานครบตามเป้าหมายโดยสนับสนุนการดำเนินงาน ศพอส. จำนวน ๘๗๘ แห่ง แล้วพัฒนานำร่องเป็นศูนย์ ศพอส. ต้นแบบ

๒. การยกระดับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ให้เป็นไปตามมาตรฐาน กรมกิจการผู้สูงอายุได้ยกระดับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) จำนวน ๑๒ แห่ง ให้เป็นไปตามมาตรฐานและเตรียมพร้อมยกระดับเป็นสถาบัน โดยได้สนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาขีดความสามารถของ ศพส. ที่เป็นศูนย์ให้บริการผู้สูงอายุสำหรับพักอาศัย จำนวน ๑๑ แห่ง รวมจำนวน ๑,๖๕๑ ราย และ ศพส. ที่เป็นศูนย์บริการให้คำปรึกษาหรือบริการงานด้านผู้สูงอายุ

๓. การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุให้รองรับสังคมผู้สูงอายุ และจัดตั้งเพิ่มขึ้น กรมกิจการผู้สูงอายุดำเนินการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบ มีเป้าหมาย จำนวน ๒๐ แห่ง

และส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ มีเป้าหมาย จำนวน ๘๙ แห่ง โดยได้พัฒนาต้นแบบโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อเตรียมความพร้อมในการทำให้ผู้สูงอายุเข้าถึงระบบการเรียนรู้ดำเนินการแล้วรวมทั้งสิ้น จำนวน ๘๙๐ แห่ง ได้แก่ จัดตั้งในพื้นที่ ศพอส. จำนวน ๒๕๗ แห่ง และส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุที่ขยายผลการจัดตั้งร่วมกับภาคีเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๖๓๓ แห่ง

การพัฒนากฎหมายด้านสังคม

กรมกิจการผู้สูงอายุได้ขับเคลื่อน โดยดำเนินกิจกรรมดังนี้

๑. โครงการส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายเพื่อการปฏิบัติราชการ อบรมความรู้ด้านกฎหมายเพื่อการปฏิบัติราชการแก่เจ้าหน้าที่ในสังกัด จำนวน ๒๐๐ คน เสริมสร้างการให้ความรู้ด้านกฎหมาย อาทิ เรื่อง สิทธิผู้สูงอายุ ให้กับผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้สูงอายุได้รับความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ จำนวน ๑๘๓ คน ทบทวน และปรับปรุงกฎหมายพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ผ่านกลไกคณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายด้านผู้สูงอายุ ซึ่งอยู่ภายใต้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ . . .) พ.ศ. . . .

๒. โครงการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลสู่ความเป็นเลิศ ดำเนินโครงการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลสู่ความเป็นเลิศ ได้แก่ จัดอบรมพัฒนาบุคลากร “smart life” จัดอบรมให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นประจำทุกสัปดาห์ในวันพุธ เพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาอังกฤษ จัดกิจกรรมเข้าค่ายภาษาอังกฤษ “English camp” จัดประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการ e - payment ภาครัฐขึ้น จัดอบรมโครงการ Smart ผส. สร้างพลังทีมงานสู่องค์กรที่มีผลสัมฤทธิ์สูงเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร จัดโครงการสัมมนาผู้บริหารกรมกิจการผู้สูงอายุ หลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อเพิ่มทักษะ การบริหารเชิงสร้างสรรค์ จัดอบรมโครงการเสริมสร้างพลังเชิงบวกในการปฏิบัติงานบนพื้นฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จัดอบรมโครงการอบรมการใช้งานระบบสารสนเทศทรัพยากรบุคคลระดับกรม (DPIS) เพื่อการบริหารทรัพยากรบุคคลของกรมกิจการผู้สูงอายุ จัดโครงการอบรม English Camp เสริมสร้างทักษะภาษาอังกฤษสำหรับบุคลากร จัดโครงการอบรมโครงการพัฒนาทักษะการสร้างนวัตกรรมทางสังคมเพื่อพัฒนางานผู้สูงอายุ (iSMART) ประจำปี ๒๕๖๐

ผลการดำเนินงานโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย (บูรณาการ)

ผลผลิต : ประชากรเป้าหมายทุกช่วงวัยได้รับการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาการสร้างความมั่นคงและพัฒนาทักษะชีวิต

กิจกรรมหลัก : การส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิผู้สูงอายุ

โครงการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี

วัตถุประสงค์ เพื่อให้การช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิขั้นพื้นฐานตามมาตรา ๑๑ (๑๒) แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ การดำเนินงานสนับสนุนงบประมาณค่าจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี ผ่านกลไกสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ๗๖ จังหวัด และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จำนวน ๑๒ แห่ง

ผลการดำเนินงาน

ครอบครัวผู้สูงอายุที่เสียชีวิตได้รับเงินช่วยเหลือค่าจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี รายละ ๒,๐๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น จำนวน ๑๒,๖๖๘ คน

โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้สูงอายุให้ได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ ตาม มาตรา ๑๑ (๘) (๙) และ (๑๐) แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง และการให้คำแนะนำ ปรึกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว และประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง กำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการจัดที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มให้ผู้สูงอายุ ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงการดำเนินงานสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบาก โดยผ่านกลไก การดำเนินงานสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ๗๖ จังหวัด และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จำนวน ๑๒ แห่ง

ผลการดำเนินงาน

ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากได้รับการสงเคราะห์และช่วยเหลือเป็นเงิน รายละ ๒,๕๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น จำนวน ๑๘,๔๗๙ คน

แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย (บูรณาการ)

ผลผลิต : ประชากรเป้าหมายทุกช่วงวัยได้รับการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา การสร้างความมั่นคงและพัฒนาทักษะชีวิต

กิจกรรมหลัก : การเสริมสร้างทักษะ

โครงการผู้สูงวัยใส่ใจลูกหลาน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีจิตอาสา เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาสังคม โดยใช้ประสบการณ์ ความรู้ ภูมิปัญญา สร้างประโยชน์ให้สังคมและมีรายได้ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้แสดงศักยภาพ สร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจที่ดีระหว่างวัย และคนทุกวัย เห็นถึงคุณค่าผู้สูงอายุ ได้เรียนรู้ ร่วมสืบสานคุณค่าที่ดีงามของสังคม

ผลการดำเนินงาน

ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และทำประโยชน์ให้แก่สังคม จำนวน ๗,๐๐๐ คน

แผนงานยุทธศาสตร์สร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ (บูรณาการ)

ผลผลิต : การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

กิจกรรมหลัก : การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัยและพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคม โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ เห็นความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ เพื่อรณรงค์ให้ทุกภาคส่วน รวมทั้งผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

ผลการดำเนินงาน

องค์กรที่มีการเตรียมความพร้อมสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพ จำนวน ๑๓๐ องค์กร

แผนงานยุทธศาสตร์สร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ (บูรณาการ)

ผลผลิต : การปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนทุกวัย

กิจกรรมหลัก : การปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนทุกวัย

โครงการเสริมพลังภูมิปัญญาและการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ ส่งเสริมการนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ของผู้สูงอายุ และสมาชิกชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุจังหวัด ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมด้วยภูมิปัญญาผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ

ผลการดำเนินงาน

โรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่ ศพอส. และ กทม. มีการขับเคลื่อนการดำเนินงาน จำนวน ๑๖๗ แห่ง ผู้สูงอายุที่เป็นภูมิปัญญาขึ้นทะเบียนคลังปัญญาผู้สูงอายุ จำนวน ๑๕,๔๖๐ คน

โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนทุกวัย

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความตระหนักให้แก่ครอบครัว ชุมชน สังคม หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุที่เข้าหลักเกณฑ์ได้รับการปรับปรุงบ้านให้เหมาะสมและปลอดภัย และเพื่อปรับปรุงสถานที่จัดกิจกรรมของผู้สูงอายุให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย

ผลการดำเนินงาน

บ้านผู้สูงอายุได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ จำนวน ๒,๔๗๐ หลัง และสถานที่จัดกิจกรรมของผู้สูงอายุ ได้รับการปรับปรุง จำนวน ๑๕๒ แห่ง กิจกรรมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ มีการคัดเลือกพื้นที่ดำเนินงานและติดตามผลการดำเนินงานกิจกรรมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรต่อการดำรงชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน จำนวน ๒๔ แห่ง

แผนงานยุทธศาสตร์สร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ (บูรณาการ)

ผลผลิต : การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

กิจกรรมหลัก : การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังทางสังคม

โครงการพัฒนาระบบการดูแลและคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบการดูแลและเฝ้าระวังเตือนภัยผู้สูงอายุในชุมชนและเกิดการบูรณาการความร่วมมือของเครือข่ายที่เกี่ยวข้องและประชาชนในชุมชน เพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในชุมชน และการดำเนินงานศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (บ้านกลางของผู้สูงอายุ) ให้แก่หน่วยงานส่วนภูมิภาคและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องด้านผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมระบบการคุ้มครองชีวิตผู้สูงอายุ (และทุกคน) ล่วงหน้าในสถานการณ์ที่มีภัยพิบัติ และเสริมสร้างความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากรที่ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ให้มีแนวทางในการดูแลช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาตรงกับความต้องการและจำเป็น

ผลการดำเนินงาน

ชุมชนมีระบบการดูแล/เฝ้าระวังเตือนภัยผู้สูงอายุ หรือมีระบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว จำนวน ๙๕๒ แห่ง

แผนงานยุทธศาสตร์สร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ (บูรณาการ)

ผลผลิต : การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

กิจกรรมหลัก : โครงการพัฒนาระบบงานเพื่อการบูรณาการฐานข้อมูลผู้สูงอายุ

โครงการพัฒนาระบบงานเพื่อการบูรณาการฐานข้อมูลผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุ เพื่อสร้างระบบงานในการบูรณาการงานด้านผู้สูงอายุผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกัน

ผลการดำเนินงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ มีระบบฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุ ๑ ระบบ ๓ ฐาน

แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต

ผลผลิต : ผู้สูงอายุที่ได้รับการส่งเสริมให้เข้าถึงหลักประกันทางสังคม

กิจกรรมหลัก : การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคม

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นศูนย์อบรมงานด้านผู้สูงอายุทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่ผู้เกี่ยวข้องกับงานผู้สูงอายุขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และผู้สูงอายุ เพื่อสามารถนำความรู้ไปขยายผลในการจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุในท้องถิ่น หรือเพื่อประกอบอาชีพและเป็นประโยชน์ต่อการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวและในชุมชนเพื่อขยายการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงบริการได้

ผลการดำเนินงาน

บุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และผู้สูงอายุ เข้ารับการอบรมและเข้ารับบริการของศูนย์เรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ จำนวน ๓,๐๔๑ คน

โครงการส่งเสริมความร่วมมือกิจการเพื่อสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและพัฒนามาตรการกลไกเครือข่ายกิจการเพื่อสังคม ธุรกิจเพื่อสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อบูรณาการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคม ธุรกิจเพื่อสังคมสำหรับผู้สูงอายุร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขยายผลรูปแบบและแนวทางในการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมให้องค์กรเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

ผลการดำเนินงาน

องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ และองค์กรเครือข่ายด้านผู้สูงอายุ ขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ๕๐๔ องค์กร

โครงการเสริมสร้างศักยภาพศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)

วัตถุประสงค์ พัฒนาและยกระดับการดำเนินงาน ศพอส. ให้มีมาตรฐาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ ศพอส. เป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานและให้บริการผู้สูงอายุ เพิ่มบทบาท ศพอส. ที่เข้มแข็งระดับตำบลให้เป็นศูนย์ระดับอำเภอ และเสริมสร้างบทบาทชมรมผู้สูงอายุให้สามารถบริหารและจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ ใน ศพอส. ๘๗๘ แห่ง

ผลการดำเนินงาน

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ได้รับการยกระดับให้มีมาตรฐาน ดังนี้

๑) ศพอส. เกรด A (๘๐ - ๑๐๐ คะแนน) จำนวน ๔๕๖ แห่ง

๒) ศพอส. เกรด B (๖๐ - ๗๙ คะแนน) จำนวน ๒๒๕ แห่ง

๓) ศพอส. เกรด C (๕๐ - ๕๙ คะแนน) จำนวน ๑๐๗ แห่ง
๔) ศพอส. เกรด D (น้อยกว่า ๕๐ คะแนน) จำนวน ๕๕ แห่ง
ทั้งนี้ มี ศพอส. จำนวน ๗๔ แห่ง ที่ไม่ได้ส่งแบบประเมิน

แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต
ผลผลิต : ผู้สูงอายุที่ได้รับการส่งเสริมให้เข้าถึงหลักประกันทางสังคม
กิจกรรมหลัก : การสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ
โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.)

วัตถุประสงค์ ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมไร้ซึ่งผู้อุปการะดูแล ขาดปัจจัยจำเป็นพื้นฐาน ในการดำรงชีวิต ได้รับการสงเคราะห์ ฟื้นฟู พิทักษ์ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อการขยายผลการจัดระบบสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุสู่ชุมชน โดยการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรวัยสูงอายุตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านสภาพแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจให้เหมาะสมและเอื้อต่อผู้สูงอายุในชุมชน ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ได้รับการสงเคราะห์ ฟื้นฟู พิทักษ์และคุ้มครองสวัสดิภาพ ให้สามารถอาศัยอยู่กับครอบครัว ชุมชน และสังคมได้อย่างปกติสุข เพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุหรือผู้เข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ให้มีความรู้ในการดูแลตนเองทั้งทางด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสังคม และมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลวัยอื่น ทั้งในครอบครัวและชุมชน

ผลการดำเนินงาน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง ได้ให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการในชุมชน ๓ ประเภท จำนวน ๔๕,๘๗๙ คน

โครงการยกระดับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ สู่การเป็นหน่วยงานต้นแบบ

วัตถุประสงค์ เพื่อยกระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพและให้เป็นหน่วยงานต้นแบบด้านการจัดสวัสดิการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

ผลการดำเนินงาน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ทั้ง ๑๒ แห่ง ได้ยกระดับการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และเป็นหน่วยงานต้นแบบการจัดสวัสดิการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต
ผลผลิต : ผู้สูงอายุที่ได้รับการส่งเสริมให้เข้าถึงหลักประกันทางสังคม
กิจกรรมหลัก : การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพ ทางสังคม
โครงการขยายผลการส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ เพื่อขยายผลความรู้การเข้าถึงสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และติดตามผลการเข้าถึงสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖

ผลการดำเนินงาน

บุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ ในกรุงเทพมหานคร และ ๗๖ จังหวัด มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความจำเป็นของผู้สูงอายุในการเข้าถึงสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖

โครงการพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.)

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ อปท. สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานให้ อผส. สามารถดูแลช่วยเหลือ ผู้สูงอายุได้ถูกต้องตามความจำเป็นและความต้องการของผู้สูงอายุ อผส. ได้รับการพัฒนาศักยภาพเพื่อเพิ่มทักษะในการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความมั่นคงในชีวิต

ผลการดำเนินงาน

อผส. ได้รับการพัฒนาศักยภาพในการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ จำนวน ๔,๐๐๐ คน

แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต

ผลผลิต : ผู้สูงอายุที่ได้รับการส่งเสริมให้เข้าถึงหลักประกันทางสังคม

กิจกรรมหลัก : การขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน

โครงการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและพัฒนาการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของประเทศไทยร่วมกับประเทศอาเซียนบวกสาม เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศด้านผู้สูงอายุกับประเทศสมาชิกอาเซียนบวกสาม

ผลการดำเนินงาน

ที่ประชุมเห็นชอบให้ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุแต่ละประเทศทำการศึกษารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุ ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ ในเรื่องของการปฏิบัติงานด้านรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุ เช่น สถานการณ์ผู้สูงอายุในแต่ละประเทศ รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุในภาพรวม แผนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ ความต้องการการดูแลผู้สูงอายุ รวมถึงประเด็นท้าทาย การแลกเปลี่ยน Best Practice จะทำให้ได้ต้นแบบที่สามารถนำไปปรับใช้ให้กับบริบทที่แตกต่างกันของประเทศสมาชิกอาเซียนบวกสามได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีรายงานข้อมูลเชิงวิชาการด้านผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศอาเซียนบวกสาม จำนวน ๑ เรื่อง

แผนงานเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต

ผลผลิต : ผู้สูงอายุที่ได้รับการส่งเสริมให้เข้าถึงหลักประกันทางสังคม

กิจกรรมหลัก : การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคม

โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ มาตรการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ เพื่อผลักดันและขับเคลื่อนงานนโยบายระดับชาติด้านผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติผ่านกลไก กผส. และคณะอนุกรรมการภายใต้ กผส. จำนวน ๑๑ คณะ เพื่อให้ผู้สูงอายุและทุกภาคส่วนที่ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ได้มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิด เห็นร่วมดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อประเด็นหรือข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการพัฒนาสังคมและผู้สูงอายุผ่านเวทีสาธารณะในการจัดงานสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี ๒๕๖๐ เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานและกระบวนการทำงานด้านผู้สูงอายุและหน่วยงานหลักที่ทำงานด้านผู้สูงอายุ ตามดัชนีที่กำหนดไว้ในมาตรการและยุทธศาสตร์ของแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๖๔) ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ปีที่ ๒ และเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่มีศักยภาพและผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี อาทิ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ รณรงค์และสร้างความรับรู้ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ และการเตรียมการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ ประกอบด้วย การออม ความกตัญญูและการมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ พัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุ โดยให้ผู้สูงอายุ และชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อให้ตรง

กับความต้องการตามความจำเป็นที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และเพื่อพัฒนาผลงานทางวิชาการ งานวิจัยด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายด้านผู้สูงอายุ

ผลการดำเนินงาน

ขยายเวลาเปิดรับลงทะเบียนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุระหว่างเดือนมกราคม ถึงพฤศจิกายนของทุกปีซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๐ เห็นชอบในหลักการถ่ายโอนภารกิจการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๓ ภารกิจ คือ การสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน รวมทั้งรับรองมติสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี ๒๕๖๐ เรื่อง การส่งเสริมการมีงานทำ สำหรับผู้สูงอายุและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ โดยมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนการดำเนินงาน ตามมติสมัชชาผู้สูงอายุแห่งชาติ ปี ๒๕๖๐ ครั้งที่ ๑ เห็นชอบให้มีการแก้ไขระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เห็นชอบมาตรการดูแลผู้สูงอายุขั้นต่ำ จำนวน ๑๘ ชั่วโมง เห็นชอบรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๕๙

แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต

ผลผลิต : ผู้สูงอายุที่ได้รับการส่งเสริมให้เข้าถึงหลักประกันทางสังคม

กิจกรรมหลัก : การบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

โครงการจัดการระบบเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการพัฒนางานผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้หน่วยงานมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจตามนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลและของหน่วยงานได้อย่างต่อเนื่องและ ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ผลการดำเนินงาน

กรมกิจการผู้สูงอายุ มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ช่วยในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ อาทิ เครื่องครุภัณฑ์เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ๑ รายการ ครุภัณฑ์สำนักงาน ๑ รายการ อุปกรณ์ต่อพ่วงคอมพิวเตอร์ จำนวน ๒๑ รายการ ครุภัณฑ์เครื่องคอมพิวเตอร์ จำนวน ๑๙ เครื่อง และ มีระบบเทคโนโลยีและการสื่อสาร เพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ จำนวน ๑ เรื่อง

แผนงานเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต

ผลผลิต : ผู้สูงอายุที่ได้รับการส่งเสริมให้เข้าถึงหลักประกันทางสังคม

กิจกรรมหลัก : การพัฒนาคุณภาพระบบบริหารจัดการองค์กรตามแนวนโยบายกำกับดูแลองค์กรที่ดี

โครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ คำของบประมาณ และติดตามประเมินผล

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนางานบริหารยุทธศาสตร์ให้สามารถรองรับการดำเนินภารกิจของกรมกิจการผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการดำเนินงาน

บุคลากรของกรมกิจการผู้สูงอายุ ได้รับความรู้ด้านกฎหมายเพื่อใช้ในการปฏิบัติราชการ จำนวน ๑๘๓ คน

โครงการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลสู่ความเป็นเลิศ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้การบริหารงานของกลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะ ทักษะ ที่สอดคล้องกับภารกิจในปัจจุบัน และเพื่อเตรียมความพร้อมบุคลากรในการปฏิบัติงานตามภารกิจในอนาคต

ผลการดำเนินงาน

บุคลากรของกรมกิจการผู้สูงอายุ มีองค์ความรู้ ส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการตามภารกิจ จำนวน ๓๐๐ คน

โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อการสื่อสารองค์กร

วัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการจัดสวัสดิการต่าง ๆ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิแก่ผู้สูงอายุ ผ่านช่องทางสื่อประเภทต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สื่อมวลชนทุกสาขา รวมทั้งองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชนเกิดความตระหนัก และมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการต่าง ๆ และการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิแก่ผู้สูงอายุ

ผลการดำเนินงาน

ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์งานของกรมกิจการผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายสื่อมวลชนทุกสาขา รวมทั้งองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐ และเอกชน จำนวน ๙๒ เรื่อง

โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบบริหาร

วัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดโครงสร้างองค์การ และพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์การให้มีประสิทธิภาพรองรับการทำงานเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีขีดสมรรถนะสูง สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การทำงานขององค์การให้สัมฤทธิ์ผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการดำเนินงาน

บุคลากรของกรมกิจการผู้สูงอายุเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร จำนวน ๒๙๐ คน

กองทุนผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีศักยภาพความมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สนับสนุนกิจกรรมขององค์กรที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินงาน

๑. การให้การสนับสนุนโครงการ กรอบวงเงินที่ให้การสนับสนุนแบ่งตามขนาดของโครงการ คือ ๑) โครงการขนาดเล็ก วงเงินไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท ๒) โครงการขนาดกลาง วงเงินไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ - ๓๐๐,๐๐๐ บาท ๓) โครงการขนาดใหญ่ วงเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป

๒. การให้บริการกู้ยืมเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ ๑) การกู้ยืมรายบุคคล รายละไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท ๒) การกู้ยืมรายกลุ่ม/สมาชิกกลุ่มไม่น้อยกว่า ๕ คน วงเงินไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ผลการดำเนินงาน

ผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนเงินกู้ยืมเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ จำนวน ๙๕๐ ราย และกลุ่ม/ชมรม ได้รับการสนับสนุนจัดกิจกรรมโครงการเพื่อผู้สูงอายุ จำนวน ๕๐ โครงการ

๒.๖ แผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

กรมกิจการผู้สูงอายุ (๒๕๖๑, น. ๑-๒๒) ได้ระบุแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดให้คณะรัฐมนตรีต้องมีแผนการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ โดยส่วนราชการมีหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปีให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน ดังกล่าว กรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ในฐานะเป็นส่วนราชการ จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการ ผส. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยลมีรายละเอียดสาระสำคัญ ดังนี้

๑. แผนงานพื้นฐาน

ก. กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพระบบบริหารจัดการองค์การ

๑) โครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ คำของบประมาณและการติดตามประเมินผล
๒) โครงการเสริมสร้างความรู้ด้านกฎหมายเพื่อการปฏิบัติราชการ
๓) โครงการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลสู่ความเป็นเลิศ
๔) โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อการสื่อสารองค์การ
๕) โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบบริหาร
๖) โครงการสนับสนุนการดำเนินงานตรวจสอบภายใน

ข. กิจกรรมการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

๑) โครงการจัดการระบบเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ

ค. กิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน

โครงการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน

๒. แผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต

ก. กิจกรรมการส่งเสริมผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคม

๑) โครงการขยายผลการส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ
๒) โครงการเฝ้าระวังภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
๓) โครงการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
๔) โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มาตรการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ
๕) งานคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ
๖) การจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ
๗) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ
๘) โครงการโครงข่ายการคุ้มครองภัยพิบัติสำหรับผู้สูงอายุ
๙) โครงการขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ
๑๐) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน

ข. กิจกรรมการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.)

๑) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ศพส.

๓. แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย

ก. กิจกรรมการส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิผู้สูงอายุ

๑) โครงการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ

ข. กิจกรรมการเสริมสร้างทักษะ

๑) โครงการผู้สูงอายุใส่ใจลูกหลาน

๔. แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

ก. กิจกรรมพัฒนากลไกในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

๑) โครงการเสริมสร้างศักยภาพศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ

๒) โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพ

๓) โครงการปรับสภาพแวดล้อมฯ

๔) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย

๕) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

ข. กิจกรรมพัฒนาระบบการดูแลและการคุ้มครองผู้สูงอายุ

๑) โครงการพัฒนาระบบการดูแลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ

๑.๑) การพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ

๑.๒) การพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.)

๒.๗ แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ (๒๕๖๑, น. ๓๙-๕๕) ระบุว่าตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๔๖/๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการ เชิงยุทธศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะที่ ๓ พิจารณาในประเด็นการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ให้มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

กรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ในฐานะเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในประเด็นการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ จึงได้จัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ โดยแผนงานดังกล่าวมีหน่วยงานร่วมบูรณาการ จำนวน ๕ กระทรวง ๑๘ หน่วยงาน และ ๑ กองทุนการออมแห่งชาติ งบประมาณรวมทั้งสิ้น ๑,๑๕๐,๑๘๔,๒๐๐ บาท ประกอบด้วย ๓ เป้าหมาย ได้แก่

เป้าหมายที่ ๑ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม จำนวน ๗ โครงการ (งบประมาณ ๕๙๕,๖๒๐,๓๐๐ บาท) ประกอบด้วยหน่วยงานที่รับผิดชอบและกิจกรรมโครงการ ดังนี้

	หน่วยงาน	โครงการ
๑	กรมกิจการผู้สูงอายุ	๑) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายคุณภาพ ๒) โครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ๓) โครงการขยายผลการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ๔) โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมสู่วัยผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ

	หน่วยงาน	โครงการ
		๕) โครงการพัฒนาระบบงานเพื่อการบูรณาการฐานข้อมูลผู้สูงอายุ ๖) โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมบริเวณเหมืองสังกะสีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
๒	กองทุนการออมแห่งชาติ	๗) โครงการการส่งเสริมการออมเพื่อการเกษียณอายุ

เป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี จำนวน ๒๖ โครงการ (งบประมาณ ๔๕๑,๘๘๑,๒๐๐ บาท) ประกอบด้วย หน่วยงานที่รับผิดชอบและกิจกรรม/โครงการ ดังนี้

	หน่วยงาน	โครงการ
๑	ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์	๑) โครงการพัฒนาแกนโลหะใส่ในโพรงกระดูกเพื่อดามกระดูกต้นขาส่วนต้นแบบสั้น ๒) โครงการพัฒนาข้อสะโพกเทียมแบบฝังในสำหรับผู้สูงอายุ ๓) โครงการพัฒนาเลนส์แก้วตาเทียมแบบพับได้
๒	กรมอนามัย	๔) โครงการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๓	กรมการแพทย์	๕) โครงการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแล สุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๔	สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข	๖) โครงการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแล สุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๕	มหาวิทยาลัยนเรศวร	๗) โครงการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแล สุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๖	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๘) โครงการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแล สุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๗	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๙) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแล สุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๘	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๑๐) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแล สุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕

	หน่วยงาน	โครงการ
๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๑) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแล สุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๑๐	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๑๒) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๑๑	มหาวิทยาลัยมหิดล	๑๓) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๑๒	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๑๔) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๑๓	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	๑๕) โครงการการสร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ
๑๔	กรมอนามัย	๑๖) โครงการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชน ปี ๒๕๖๑
๑๕	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	๑๗) โครงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนไทยกลุ่มวัยผู้สูงอายุ
๑๖	กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	๑๘) โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการเพื่อสร้างเสริมสุขภาพและลดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยผู้สูงอายุ
๑๗	กรมการแพทย์	๑๙) โครงการส่งเสริมศักยภาพผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (ที่พิการ) ที่ติดบ้าน ติดเตียง ๒๐) โครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะ Intermediate care
๑๘	กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้แก่ - กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ - ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๘ แห่ง ได้แก่ ลำปาง เชียงใหม่ นครพนม ขอนแก่น สงขลา ยะลา วาสนะเวศม์ และบางละมุง	๒๑) โครงการพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ๒๒) โครงการพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุในชุมชน ๒๓) โครงการระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ
๑๙	ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์	๒๔) โครงการบริการฝังรากฟันเทียมสำหรับผู้สูงอายุ

	หน่วยงาน	โครงการ
๒๐	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	๒๕) โครงการเพิ่มศักยภาพในการพึ่งพาตนเองด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ
๒๑	มหาวิทยาลัยมหิดล	๒๖) โครงการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบมีมาตรฐานและครอบวงจร

เป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ จำนวน ๔ โครงการ (งบประมาณ ๑๐๒,๖๘๒,๗๐๐ บาท) ประกอบด้วย หน่วยงานที่รับผิดชอบและกิจกรรมโครงการ ดังนี้

	หน่วยงาน	โครงการ
๑	กรมกิจการผู้สูงอายุ	๑) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย ๒) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ
๒	กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	๓) โครงการส่งเสริมการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและทุกคนในสังคม ๔) โครงการศึกษา สำรวจเพื่อการประเมิน และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง และออกแบบโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งสาธารณะเพื่อคนพิการ เด็ก และผู้สูงอายุของกระทรวงคมนาคม ระยะที่ ๔

๒.๘ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผลการติดตามและประเมินผลในการดำเนินงานตามนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ และนโยบาย ๙-๕-๕ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ พบว่า การดำเนินงานส่วนใหญ่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานตามนโยบาย ๙-๕-๕ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมกิจการผู้สูงอายุ สามารถสรุปได้ ดังนี้

ก. ผลลัพธ์การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วน (Agenda-Based)

การพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย ผู้สูงอายุ และคนพิการ

๑) ประชาชนผู้มีรายได้น้อยมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐาน ในชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมพร้อมระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่จำเป็นในระดับราคาที่กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงได้

๒) การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในการแก้ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย เช่น การจัดการที่ดิน การพัฒนาโครงการ การให้สินเชื่อที่อยู่อาศัย การพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งผลให้ประชาชนได้รับบริการของรัฐได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน สามารถบูรณาการการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมได้อย่างยั่งยืน

๓) มีการรวมกลุ่มที่ให้ความช่วยเหลือกันในชุมชน จากกระบวนการกลุ่มที่เกิดขึ้นจนกระทั่งนำไปสู่เกิดการแลกเปลี่ยนกันที่อยู่ในรูปของกลุ่มออมทรัพย์ และมีเงินออม บริหารจัดการโดย

คนในกลุ่มเอง โดยเป็นการบริหารจัดการเงินออมภายในชุมชนของเขาเอง ซึ่งนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในชุมชน

๔) การที่ประชาชนเข้าร่วมโครงการและมีบ้านที่มั่นคงเป็นของตนเองทำให้สามารถนำไปสู่การเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานในหลายด้านตามมา เช่น การทำให้ลูกหลานเข้าสู่ระบบศึกษาใกล้ชุมชน เกิดการประกอบอาชีพและเกิดรายได้ในบ้านของตนเอง มีการต่อยอดโดยการนำเงินออมทรัพย์ของชุมชนไปลงทุนในชุมชน อาทิ การทำน้ำดื่ม การซื้อที่ดินทำนา ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้ เป็นต้น

๕) การบริหารชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับมอบโอนระบบสาธารณูปการ หรือร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ตามนโยบายนายกรัฐมนตรีในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ลดภาระค่าครองชีพในครัวเรือน ผ่านกระบวนการฝึกอาชีพ ร่วมกับกรมการพัฒนาชุมชน กรมกิจการผู้สูงอายุ กรมกิจการเด็กและเยาวชน เป็นต้น

การเตรียมความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุ

๑) จากการสนับสนุนในการพัฒนาองค์ความรู้บุคลากร ภายใต้แผนปฏิบัติการด้วยการสนับสนุนงบประมาณ บริหารจัดการ ในด้านทรัพยากรทางกรมได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ เช่น สสส. กองทุนส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ ศูนย์ ๑๒ แห่ง ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ๘๗๘ แห่ง มีประธานชมรมผู้สูงอายุ อบต. ท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ พมจ. เป็นกรรมการ โดยมีกองทุน สปสช. เข้ามาสนับสนุนทุนในระดับพื้นที่ ทำให้การดำเนินการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในระดับพื้นที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒) การปฏิบัติงานด้านวิชาการและให้บริการด้านผู้สูงอายุแก่บุคลากรภายในและภายนอกของศูนย์ ๑๒ แห่ง เป็นการพัฒนายกระดับและเพิ่มบทบาทภารกิจเชิงวิชาการในการจัดทำหลักสูตรพัฒนาบุคลากร ด้านการดูแลผู้สูงอายุ ด้วยการยกร่างมาตรฐานสถานดูแลผู้สูงอายุ ๓ มาตรฐาน ได้แก่ ๑.) มาตรฐานหลักสูตร ๒.) มาตรฐานผู้ดูแล และ ๓.) มาตรฐานสถานดูแลผู้สูงอายุ (ภาครัฐและเอกชนที่ต้องการเปิดสถานดูแลผู้สูงอายุ) และจัดทำหลักสูตรมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ เป็นการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีมาตรฐาน เป็นต้นแบบในการดูแลผู้สูงอายุ เกิดระบบเครือข่าย

๓) การประสานงานให้หน่วยงานรับนโยบายและขับเคลื่อนไปด้วยกัน ยกระดับการดำเนินงานของศูนย์ ๑๒ แห่ง ให้เป็นไปตามมาตรฐานขององค์กร โดยขยายภารกิจให้เป็นสถาบันให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตในชุมชน ด้านวิชาการ จัดบริการดูแลมากขึ้นสามารถรองรับการเตรียมความพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุ

๔) การจัดตั้งสถาบันวิชาการ จังหวัดชลบุรีเป็นศูนย์นำร่องในการจัดตั้งเป็นสถาบันนำร่องด้านวิชาการพัฒนา เป็นประโยชน์อย่างมากต่อหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกที่จะเข้ามาใช้บริการด้านวิชาการและเกิดการเรียนรู้ในการจัดบริการด้านผู้สูงอายุได้อย่างดี

๕) การพัฒนา ศพอส. ๒๐ แห่งให้เป็นแหล่งเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพชมรม พัฒนาศูนย์นำร่องต้นแบบ ๒๐ แห่ง เป็นศูนย์กิจกรรมผู้สูงอายุระดับตำบล มีการพัฒนาบทบาท ศพอส. เป็นโรงเรียน ใช้เป็นแหล่งให้ความรู้ หางาน ตรวจสุขภาพ และเป็นแหล่งเรียนรู้กิจกรรม การเขียนโครงการเพื่อขอทุนในการประกอบอาชีพ โดยมีความร่วมมือจาก กศน., รพสต. เข้ามาช่วยดูแลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้ง ๔ มิติ ได้แก่ ๑.) สังคม ๒.) เศรษฐกิจ ๓.) สภาพแวดล้อม และ ๔.) สุขภาพ ทำให้การดำเนินงานจัดบริการผู้สูงอายุขยายลงสู่ระดับชุมชนได้อย่างทั่วถึง

๖) โครงการสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ และโครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ Senior Complex ซึ่งมีการดำเนินการปรับปรุงที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ (Senior Complex) มีที่พักนำร่อง ๔ แห่ง สร้างที่อยู่อาศัยให้ผู้สูงอายุครบวงจร เป็นการช่วยให้ผู้สูงอายุมีโอกาสเข้าถึงที่อยู่อาศัยที่ตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย การทำงานด้านประชารัฐ ทำให้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานเครือข่ายอย่างดี มีการจ้างงานผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น เป็นการสร้างโอกาสสำหรับผู้สูงอายุที่ยังคงเป็นผู้ที่มีศักยภาพทั้งด้านร่างกาย ด้านความรู้ ทักษะและประสบการณ์สามารถนำกลับมาทำงานได้อีก

ข. ผลลัพธ์การดำเนินงานตามนโยบายการบริหารการพัฒนา (Administrative-Based)

การพัฒนาบุคลากรสู่มืออาชีพ

๑) บุคลากรในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้รับการขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๕๖ และได้รับการเตรียมความพร้อมตามเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพและวิชาชีพเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งบริหาร ผ่านโครงการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับสายงานต่าง ๆ ทำให้บุคลากรสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเนื่องจากการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายโดยตรงในปัจจุบันเน้นรูปแบบการจัดการรายกรณี (Case Management) ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพบุคลากรจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพบริการที่ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความพร้อมยังเป็นการสนับสนุนเป้าหมายของการยกระดับการทำงานของหลายส่วนงานให้เน้นการทำงานเชิงรุกมากยิ่งขึ้น เป็นศูนย์การเรียนรู้ และ เป็นหน่วยวิชาการ

๒) โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรช่วยให้บุคลากรได้รับการพัฒนาตามหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดเพื่อแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายหลายฉบับ เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

๓) มีความเชื่อมโยงหน่วยงานระหว่างส่วนกลางและภูมิภาคในการสนับสนุนให้สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ (สสว.) เป็นพี่เลี้ยงเชิงวิชาการและร่วมกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมกับส่วนกลางเพื่อนำไปสู่การอบรมบุคลากรในส่วนภูมิภาค อาทิ การมีบุคลากรที่ได้เข้าร่วมโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพที่จัดโดยหน่วยงานส่วนกลางระดับกระทรวงและกรม

ค. ผลลัพธ์การดำเนินงานตามนโยบายการขับเคลื่อนระดับพื้นที่/จังหวัด (Area-Based)

๑. การบูรณาการการขับเคลื่อนเป็นทีม พม. ภายใต้แนวคิด “บ้านเดียวกัน” (One Home)

๑.) เกิดการทำงานบูรณาการมากขึ้น ประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่าและการประสานส่งต่ออย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคมในพื้นที่ร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ โดยสำนักงานส่งเสริม และสนับสนุนวิชาการ (สสว.) เป็นหน่วยส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ ทำให้แต่ละจังหวัดมีการจัดทำแผนปฏิบัติการรายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เพื่อใช้ในการบริหารและขับเคลื่อนในระดับจังหวัดและระดับภาค ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายการบริหารงานภาครัฐในประเด็นแผนเดียวกัน (One Plan) ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และให้ส่วนกลางเป็นเจ้าภาพบูรณาการ โดยสอดคล้องกับแผนระดับชาติ

๒) เกิดการมีส่วนร่วมจากองค์กรภาคีความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาสังคมร่วมกันกับองค์กรอื่นภายนอก พม. ในจังหวัด ทั้งหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรธุรกิจเอกชนและองค์กรภาคประชาชนเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดพลังในการแก้ไขปัญหาสังคมในจังหวัดร่วมกันมากขึ้น

๒. การยกระดับเป็นเจ้าภาพด้านสังคม

๑) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระดับพื้นที่ ได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้นเนื่องจากมีบทบาทการทำงานที่ชัดเจนและมีการขับเคลื่อนงานเป็นที่ประจักษ์และเป็นรูปธรรมจนเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานอื่น ๆ ภายในจังหวัดเพิ่มมากขึ้น

๒) เกิดความร่วมมือกับองค์กรภายนอกที่หลากหลายในการดำเนินงานด้านสังคม อาทิ สถาบันการเงิน สถาบันการศึกษา NGOs เพื่อให้การทำงานร่วมกันมีความชัดเจนมากขึ้น และมีการทำ MOU กับหน่วยงานต่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์โดยการทำงานร่วมมือกันกับประเทศต้นทางอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

๓. การพัฒนาระบบข้อมูลด้านสังคม

๑) การพัฒนาฐานข้อมูลด้านสังคมที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เป็นประโยชน์ในการวางแผนและการดำเนินการแก้ไขปัญหา การพัฒนาการจัดบริการ/สวัสดิการให้แก่ประชาชน และการตัดสินใจเชิงนโยบาย

๒) มีการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้ สสว. เป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านสังคมระดับกลุ่มจังหวัด มีข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และเพื่อการใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานการณ์ การดำเนินการ และการตัดสินใจเชิงการบริหารและนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. การพัฒนาศักยภาพการประสานงานภาคี (ภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม)

๑) เกิดต้นแบบอาสาสมัครการช่วยเหลือสังคม เพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือสังคมมากยิ่งขึ้น

๒) เกิดความร่วมมือในระดับพื้นที่ในการช่วยเหลือ คุ้มครอง และพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่งถึง และมีหน่วยงานที่เป็นกลไกขับเคลื่อนงานระดับพื้นที่ เช่น ศูนย์บริการคนพิการทั่วไป ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ (ศพอส.) และศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชม (ศพค.) สภาเด็กและเยาวชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น ในการร่วมกันช่วยเหลือ คุ้มครอง และพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

๕. การสนับสนุนให้อำเภอและองค์กรปกครองท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าภาพในการพัฒนาสังคม

๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาสังคมทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่มากยิ่งขึ้น

๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีส่วนร่วมแก้ปัญหาสังคมทุกกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ได้แก่ เด็กและเยาวชน สตรีและครอบครัว คนไร้ที่พึ่งและขอทาน คนพิการ ผู้สูงอายุ รวมถึงการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย การสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน และการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน

๓) การถ่ายโอนภารกิจตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ (๑) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (๒) การสงเคราะห์ในการจัดการงานศพผู้สูงอายุตามประเพณี และ (๓) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ (ศพอส.)

ถือเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นเจ้าภาพในการพัฒนาสังคม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนของตนเอง

ผลการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๖๔) ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

การติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๖๔) ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) นี้ มีวัตถุประสงค์หลัก ๒ ข้อ ได้แก่ (๑) เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุตามดัชนีชี้วัดและเป้าหมายปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่กำหนดไว้ในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๖๔) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒ และ (๒) เพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานโดยดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพคู่ขนานไปพร้อมกัน

ผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุตามดัชนีชี้วัดในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๖๔) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ (๓ มาตรการ ๗ ดัชนี) ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ (๖ มาตรการ ๑๕ ดัชนี) ยุทธศาสตร์ ๓ ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (๔ มาตรการ ๒๒ ดัชนี) ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ (๒ มาตรการ ๘ ดัชนี) และยุทธศาสตร์ที่ ๕ การประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ (๓ มาตรการ ๔ ดัชนี)

ภาพรวมการติดตามและประเมินผล พบว่า จากดัชนีชี้วัดทั้งหมด **๕๖ ดัชนี มีเพียง ๒๗ ดัชนีเท่านั้นที่ผ่านเกณฑ์เป้าหมายปี พ.ศ. ๒๕๕๙** ตามที่ระบุไว้ในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๖๔) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒ คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๒ สำหรับดัชนีรวม ๔ ดัชนี มี ๒ ดัชนีที่ผ่านการประเมิน คือ ดัชนีวัดความสุขของผู้สูงอายุ และดัชนีคุณภาพภาวะประชากรสูงอายุ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์มีประเด็นสำคัญสรุปได้ดังนี้

(๑) **ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ (ดัชนีที่ ๑-๗)**

เป็นยุทธศาสตร์ที่มีดัชนีผ่านการประเมินน้อยที่สุด โดยดัชนีทั้งหมด ๗ ดัชนี ผ่านการประเมินเพียง ๒ ดัชนีเท่านั้น (คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๖) แม้ว่าร้อยละของประชากรที่มีหลักประกันยามชราภาพอย่างเป็นทางการจะเพิ่มสูง ขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับผลการประเมินระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) แต่ดัชนีนี้ยังคงไม่ผ่านการประเมินในรอบนี้ อีกทั้งผลการประเมินยังมีค่าต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ด้วย มีเพียงหนึ่งในสามของประชากรอายุ ๑๘-๕๙ ปี ที่มีความรู้เรื่องกระบวนการชราและการเตรียมการเพื่อวัยสูงอายุซึ่งน้อยกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้กว่าครึ่งหนึ่ง แม้ดัชนีชี้วัดเรื่องการเตรียมการในด้านต่าง ๆ (เช่น รายได้ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย) เพื่อการสูงอายุจะไม่ผ่านการประเมินในครั้งนี้ แต่ในภาพรวมพบแนวโน้มที่ดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับผลการประเมิน ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) โดยร้อยละของประชากรอายุ ๓๐-๕๙ ปี ที่เตรียมการในด้านต่างๆ เพิ่มขึ้นในทุกด้านที่ประเมิน นอกจากนี้ พบว่า ร้อยละที่ได้เตรียมการตั้งแต่ ๕ ด้านขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นเกือบร้อยละ ๖๐ ในขณะที่ประชากรอายุ ๓๐-๕๙ ปี ที่ไม่ได้เตรียมการด้านใดเลยมีสัดส่วนลดลงประมาณร้อยละ ๖๐ ของประชากร

อายุ ๑๘-๕๙ ปี มีทัศนคติในทางบวกต่อผู้สูงอายุ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากการประเมินในระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) เล็กน้อย แต่ก็ยังน้อยกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการประเมินรอบนี้

(๒) ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ (ดัชนีที่ ๘-๒๒)

จากดัชนีทั้งหมด ๑๕ ดัชนี มีดัชนีที่ผ่านการประเมิน ๗ ดัชนี (คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๗) ผลการประเมินชี้ให้เห็นว่า ผู้สูงอายุไทยที่มีศักยภาพ ได้รับการยกย่องและโอกาสให้มีการถ่ายทอดความรู้และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางสังคม ผู้สูงอายุไทยมากกว่าร้อยละ ๖๐ ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้สูงอายุผ่านสื่อโทรทัศน์ ซึ่ง พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ จำนวนรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับผู้สูงอายุได้เพิ่มขึ้น จาก ๕ รายการ เป็น ๖ รายการ โดย ๕ รายการเป็นรายการเดียวกับในช่วง ๕ ปีก่อนหน้า และอีกหนึ่งรายการเป็นรายการใหม่ที่ออกอากาศในช่วงของการประเมินครั้งนี้ เกือบร้อยละ ๙๐ ของหมู่บ้าน/ชุมชนมีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเสริมรายได้และมีผู้สูงอายุเข้าร่วมประมาณสี่ในห้าของผู้สูงอายุรายงานว่าพึงพอใจกับสถานะการเงินของตนเอง และร้อยละดังกล่าวเพิ่มสูงขึ้นจากการประเมิน ในระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) เล็กน้อย อย่างไรก็ดีเป็นที่น่าสนใจว่ากว่า ครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุกลับรายงานว่าตนเองมีรายได้ไม่เพียงพอกับ การดำรงชีวิต ดัชนีภายใต้มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน และการดูแลตนเองเบื้องต้นการส่งเสริมการรวมกลุ่มและกิจกรรมผู้สูงอายุ และการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยไม่ผ่านการประเมินทั้งหมด โดยร้อยละ ๒๘ ของประชากรสูงอายุมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และมีเพียงร้อยละ ๓.๔ อาศัยอยู่ในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย แม้ว่าร้อยละของชมรมผู้สูงอายุที่จัดกิจกรรมสม่ำเสมอจะเพิ่มสูงขึ้น เมื่อเทียบกับการประเมินในระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) แต่ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอกลับลดลงเกือบครึ่งหนึ่ง โดยรวมการจัดสรรงบประมาณให้กับกิจกรรมด้านผู้สูงอายุหรือเพื่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงมีความผันผวน ไม่สอดคล้องไปกับแนวโน้มของจำนวนและสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

(๓) **ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ** (ดัชนีที่ ๒๓-๔๔)

จากดัชนีทั้งหมด ๒๒ ดัชนี มีดัชนีที่ผ่านการประเมินเพียง ๘ ดัชนี (คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔) แม้รูปแบบการอยู่อาศัยอื่นๆ เช่น อยู่คนเดียว หรืออยู่กับคู่สมรสเพียงลำพัง จะพบมากขึ้นในประชากรสูงอายุ แต่ร้อยละ ๙๐ ของผู้สูงอายุไทย ยังคงอาศัยอยู่กับครอบครัว ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของแผนที่ต้องการรักษาค่านิยมที่ให้ผู้สูงอายุอยู่ร่วมกับครอบครัว เช่นเดียวกับผลการประเมินในระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ดัชนีภายใต้มาตรการที่เกี่ยวข้องกับหลักประกันสุขภาพไม่ผ่านการประเมินทั้งหมด มีเพียงหนึ่งในสามของผู้สูงอายุที่ออกจากบ้านไม่ได้ ได้รับการดูแลจากผู้ดูแลที่มีความรู้เบื้องต้นด้านการดูแล เกือบร้อยละ ๗๐ ของตำบลมีการพัฒนาบริการทางสุขภาพและสังคม และระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้สำหรับการประเมินรอบนี้ สถานที่สาธารณะจำนวนมากยังขาดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ ในขณะเดียวกัน สถานที่สาธารณะที่เคยทำการสำรวจ และพบว่า มีอุปกรณ์ดังกล่าว แต่กลับไม่ได้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน โดยในปัจจุบันยังไม่มีการออกมาตรการเกื้อหนุนให้เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการด้านสุขภาพและสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม พบว่า มาตรฐานสถานบริบาลและบริการด้านสุขภาพและสังคมสำหรับผู้สูงอายุอยู่ระหว่างการจัดทำ

ดัชนีรวมของยุทธศาสตร์

▪ อายุคาดเฉลี่ยที่ยังดูแลตนเองได้ (Active Life Expectancy: ALE) และอายุคาดเฉลี่ยที่ยังดูแลตนเองได้ต่ออายุคาดเฉลี่ย (Active Life Expectancy/Life Expectancy: ALE/LE) ลดลงเมื่อเทียบกับผลการประเมินในระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)

▪ ระดับความสุขของผู้สูงอายุไทยมีค่าเพิ่มขึ้น ซึ่งสูงกว่าผลการประเมินในระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)

▪ ดัชนีคุณภาพภาวะประชากรสูงอายุ ซึ่งเป็นดัชนีรวมที่สร้างจากดัชนีภายใต้ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ๘ ดัชนี มีค่าเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับผลการประเมินในระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการติดตามและประเมินผลในครั้งนี้นำไปสู่ข้อเสนอแนะต่อการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ดังนี้

● **ผลักดันให้เรื่องสังคมสูงอายุเป็นวาระแห่งชาติ**: ประเด็นสังคมสูงอายุจึงควรได้รับการผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ทุกภาค ส่งเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพในอนาคต อันจะเป็นการช่วยส่งเสริมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

● **ปรับปรุงดัชนีชี้วัดการบูรณาการงานด้านผู้สูงอายุ**: ควรเพิ่มดัชนีที่สามารถประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินงานของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติด้วย

● **สร้างความรู้ทางสุขภาพและระบบการดูแลสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม**: ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการสร้างระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงและ/หรือต้องการการดูแลระยะยาวภายในชุมชน และให้อยู่ภายใต้กฎระเบียบและกลไกการติดตามที่เป็นมาตรฐาน

เพิ่มโอกาสในการทำงานแก่ผู้สูงอายุ: เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ อันเป็นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ รัฐจึงควรเร่งดำเนินการสร้างมาตรการจูงใจให้ผู้ประกอบการเพิ่มการจ้างงานผู้สูงอายุ อีกทั้งควรปรับแก้กฎหมายการจ้างงานให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสให้ผู้สูงอายุที่ต้องการทำงาน

● **การเตรียมการด้านบุคลากรเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ**: รัฐควรเร่งผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดทำแผนหรือมาตรการเชิงกลยุทธ์ด้านบุคลากรอย่างเป็นรูปธรรม โดยแผนหรือมาตรการนี้ นอกจากจะทำให้หน่วยงานทราบถึงอุปทานของบุคลากรที่มีอยู่ในปัจจุบัน ยังช่วยให้สามารถบริหารการใช้บุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการการดูแลผู้สูงอายุได้ อีกทั้งช่วยในการวางแผนล่วงหน้าในการเพิ่มหรือลดจำนวนบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรองรับกับเหตุการณ์ที่คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าได้

● **สร้างฐานข้อมูลผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบและบูรณาการ**: ควรจัดทำฐานข้อมูลเพื่อรวบรวบข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ เพื่อประโยชน์ในการวางนโยบาย มาตรการ และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต **(วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ๒๕๖๐, น. ๔-๗)**

โครงการการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ระยะที่ ๒ (ระพีพรรณ คำหอม, เล็ก สมบัติ และคณะ, ๒๕๕๙-๒๕๖๑) เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากชุดโครงการการสร้างระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ระยะที่ ๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ขยายผลและนำเสนอเครื่องมือการประเมินความเหลื่อมล้ำของระบบสวัสดิการผู้สูงอายุ จัดทำฐานข้อมูลการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เชื่อมโยงมาจากระยะที่ ๑ เพื่อสังเคราะห์แบบจำลองระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เกิดขึ้นในโครงการย่อยทั้ง ๔ โครงการ และเพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายระดับชาติ ไปสู่การขับเคลื่อนในระดับพื้นที่เพื่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ระเบียบวิธีการศึกษา เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (R๒) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (D๒) การถอดบทเรียนการถอดบทเรียนโครงการย่อยที่ ๑-๔ การติดตามผลการดำเนินงาน การร่วมจัดเวทีการคืนข้อมูลกับชุดโครงการย่อยและการจัดเวทีสาธารณะเพื่อนำเสนอข้อค้นพบผลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาและการขับเคลื่อนนโยบายจากแบบจำลองที่เกิดขึ้นในปีที่ ๒ พื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย ๑) การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุด้อยโอกาสเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ระยะที่ ๒ (ผศ.ดร.วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย และคณะ) ตำบลต้นแบบ คือ เทศบาลตำบลสูงเนิน ตำบลขยายผลคือ เทศบาลตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ๒) การพัฒนาระบบสวัสดิการครอบครัวที่มีผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ระยะที่ ๒ (รศ.ดร.อำไพรัตน์ อักษรพรหม และคณะ) ตำบลต้นแบบคือ เทศบาลตำบลขุนทะเล ตำบลขยายผล คือ เทศบาลตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ๓) การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ระยะที่ ๒ (ผศ.ดร.ภุชงค์ เสนานุช และคณะ) ตำบลต้นแบบ คือ เทศบาลตำบลปู่เจ้าสมิงพราย ตำบลขยายผล คือ เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ และ ๔) การสร้างระบบสวัสดิการแรงงานผู้สูงอายุนอกระบบในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ระยะที่ ๒ (ผศ.ดร.สมศักดิ์ อมรสิริพงศ์ และคณะ) ตำบลทดลอง คือ เทศบาลตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ผลการสังเคราะห์ มีประเด็นดังต่อไปนี้

๑. แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมทั้ง ๕ แบบจำลองเน้นที่ผู้สูงอายุ – ครอบครัว - อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)/ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) องค์กรชุมชน – องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) - รัฐบาล

๒. ส่วนทุกแบบจำลองให้ความสำคัญกับหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่จะต้องเข้ามามีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบต่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุ ๒) หลักเศรษฐกิจพอเพียง ผู้สูงอายุไม่ได้เรียกร้องและคาดหวังบริการสวัสดิการสังคมของรัฐ การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ๓) หลักการศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ครอบครัว ชุมชน และ อปท. ตระหนักและให้คุณค่าความเป็นผู้สูงอายุ โครงการ/กิจกรรมของทุก อปท. จะมีการสนับสนุนงานผู้สูงอายุ

๓. แบบจำลองทั้ง ๕ แบบจำลองมีความสอดคล้องในประเด็นที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ปัจจุบัน อปท. เป็นกลไกหลักที่รับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่แทนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด จังหวัดจะมีการส่งงบประมาณบางส่วนที่มาจากกรมกิจการผู้สูงอายุลงมาให้ อปท. ดำเนินการ ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการบูรณาการเชื่อมโยงการทำงานผ่านนโยบาย One Home ในระดับจังหวัด

๔. กลไกการบริหารจัดการ/ การดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม พบว่า การมีเจ้าภาพหลักทำหน้าที่รับผิดชอบงานและมีภาคีภาคส่วนต่าง ๆ มาร่วมทำโครงการ กลไกสำคัญคือ กลไกการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมีส่วนสนับสนุนลดช่องว่างการเข้าถึงบริการของรัฐลง การขับเคลื่อนการทำงานผ่านนโยบาย/มาตรการ/แนวทาง กลไกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุผ่านการออกเทศบัญญัติและการบรรจุโครงการในแผน ๓ ปี แต่ยังขาดการใช้ระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุเชิงวิเคราะห์ การหาช่องว่างของระบบบริการสวัสดิการสังคม ที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุ กิจกรรมการจัดสวัสดิการสังคมของแต่ละแบบจำลองขึ้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริบททางสังคมของแต่ละพื้นที่เป็นตัวกำหนด ได้แก่ ระบบภูมิปัญญาท้องถิ่น ระบบเศรษฐกิจชุมชน ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและการจัดการขยะ ระบบการจัดการสังคม ระบบสุขภาพชุมชน ระบบอาสาสมัครในชุมชน และระบบส่งเสริมการเรียนรู้

๕. การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม พบว่า มิติเศรษฐกิจ ด้านรายได้มีความเหลื่อมล้ำมากที่สุด ผู้สูงอายุมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน สวัสดิการเบี้ยยังชีพไม่เพียงพอสำหรับผู้สูงอายุด้อยโอกาส มิติสวัสดิการ พบว่า บริการสวัสดิการสังคมที่พบความเหลื่อมล้ำมากที่สุด คือ บริการที่อยู่อาศัย ผู้สูงอายุด้อยโอกาสต้องการบริการมาก แต่รัฐตอบสนองความต้องการจำเป็นได้น้อย มิติศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พบว่า พบความเหลื่อมล้ำน้อยที่สุด เนื่องจากครอบครัว ชุมชน รพ.สต. อาสาสมัครในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุร่วมกัน การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ควรเกิดจากฐานรากมีความน่าสนใจที่ใช้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นการทำงานผ่านเวทีประชาคม ทั้ง ๕ แบบจำลองจะมีความยืดหยุ่น การส่งเสริมอาชีพเพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้จะทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โครงการสวัสดิการแห่งรัฐเป็นการจัดสวัสดิการแบบเติมเต็มให้กับผู้สูงอายุยากจน โดยรัฐเพิ่มให้กับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยกว่า ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี ได้รับเงินสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มอีกคนละ ๕๐ บาทต่อเดือน หากผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีรายได้ เกิน ๓๐,๐๐๐ บาทแต่ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี ผู้สูงอายุจะได้รับเงินเพิ่มจากโครงการสวัสดิการแห่งรัฐอีก ๑๐๐ บาทต่อเดือน แต่มีผู้สูงอายุที่เข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวจำนวนน้อย ส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อมูล

๖. บริบททางสังคม (Social Context) พบว่า พื้นที่ที่มีบริบทแตกต่างจาก ๔ พื้นที่ คือ พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ สระแก้ว แบบจำลองที่ ๕ ELDERFARE Model พบความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นชัดเจน จากนโยบายของรัฐที่เน้นการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อส่งเสริมการลงทุนเพิ่มขึ้นและโครงสร้างทางสังคมที่ไม่เป็นธรรม พื้นที่ถูกคนภายนอกเข้ามาใช้ประโยชน์แต่ผู้สูงอายุและคนในพื้นที่ไม่ได้รับรู้ข้อมูลที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งจังหวัดสระแก้ว และพื้นที่ของสมุทรปราการผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบยังได้รับการดูแลจาก อปท. ชุมชน สวัสดิการท้องถิ่นเป็นสวัสดิการทางเลือกที่รองรับการดูแลผู้สูงอายุผ่านโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ขึ้นกับบริบทพื้นที่ รวมทั้งการไปเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุด้อยโอกาสและครอบครัวที่มีผู้สูงอายุที่บ้าน ซึ่งเป็นการลดความเหลื่อมล้ำบริการของรัฐกับกลุ่มผู้สูงอายุติดบ้านและกลุ่มผู้สูงอายุติดเตียง

๗. ปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า นโยบายของรัฐ “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” เพื่อขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี มีแบบจำลองเกาะคาโมเดลได้นำไปใช้ในพื้นที่ แต่ปรับให้ตรงกับบริบททางสังคมของคนเกาะคา อปท. ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุยากจนในพื้นที่ การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นเครื่องมือที่ทำให้ท้องถิ่นได้เข้าถึงตัวผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุ ครอบครัวที่มีผู้สูงอายุจะนำผู้สูงอายุมารับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ อปท. ก็จะมีกิจกรรมตรวจสุขภาพ กิจกรรมให้ความรู้กับผู้สูงอายุและครอบครัว

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังต้องการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นเงินสด เพื่อใช้ในการจับจ่ายซื้อของกินโดยเฉพาะข้าวสาร อาหารกระป๋อง เป็นต้น ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งไม่ได้ใช้บริการระบบธนาคาร เนื่องจากไม่สะดวกในการเดินทางต้องมีลูกหลานมาพา พบในพื้นที่ของเทศบาลตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และเทศบาลตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

๘. ผลลัพธ์ (Outcome) ในระยะที่ ๒ ได้แก่ ๑) แบบประเมินความเหลื่อมล้ำทางสังคมการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ๕ เรื่อง ๒) ระบบฐานข้อมูลครอบครัวที่มีผู้สูงอายุ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำเทศบาลตำบลขุนทะเล จังหวัดนครศรีธรรมราช และ เทศบาลตำบลศาลา จังหวัดลำปาง ๓) การจ้างงานผู้สูงอายุจากเทศบาลตำบลปู่เจ้าสมิงพรายมาสู่เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ และ ๔) เกิดระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนมาจากคนในชุมชน พบใน พื้นที่เทศบาลตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เทศบาลตำบลศาลา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๙. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้านผู้สูงอายุร่วมกัน ประกอบด้วย (๑) ผู้นำในระดับท้องถิ่น (๒) เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น (๓) หุ้นส่วนทางสังคมในพื้นที่ (๔) ชมรมผู้สูงอายุ (๕) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน /อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

๑. นโยบายการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

นโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า รัฐควรทบทวนนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ควรลดความเหลื่อมล้ำค่าใช้จ่ายระบบสุขภาพที่มีความแตกต่างกันมากระหว่างสิทธิหลักประกันสุขภาพทั้ง ๓ ระบบให้เป็นระบบเดียวกัน การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายค่ารักษาพยาบาลที่ครอบคลุมกับกลุ่มผู้สูงอายุโรคเรื้อรังที่ติดบ้าน กลุ่มผู้สูงอายุติดเตียงที่มีค่าใช้จ่ายสูง แต่ผู้สูงอายุที่ยากจนไม่สามารถไปใช้บริการ เช่น การล้างไต บริการยืมอุปกรณ์ กายอุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่อการยังชีพ โดยการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาสมทบค่าใช้จ่ายบางส่วนที่เกิดขึ้นจริงกับผู้สูงอายุ

นโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุรายเดือนกับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รัฐควรทบทวนอัตราการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพให้สอดคล้องกับค่าครองชีพ ควรกำหนดเงื่อนไขระยะเวลาการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เช่น หากผู้สูงอายุมีรายได้เกินเส้นความยากจน ๓,๐๐๐ บาทต่อเดือน ควรยุติ แต่ควรเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้อยโอกาสเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตได้ในระดับหนึ่ง ควรมีทางเลือกให้ผู้สูงอายุบางส่วนสามารถคืนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและมีมาตรการจูงใจ เช่น บริการตรวจสุขภาพประจำปีในบางโรคสำหรับผู้สูงอายุ และการใช้ฐานข้อมูล Big Data การขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเชื่อมโยงกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพื่อนำไปสู่ระบบการคุ้มครองทางสังคมกับผู้สูงอายุด้อยโอกาสโดยเฉพาะการส่งเสริมอาชีพ และรายได้ในระยะยาว เพื่อให้กลุ่มผู้สูงอายุมีศักยภาพในการเลี้ยงตนเองเพิ่มขึ้น

นโยบายการจัดสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรหรือสร้างอารยะสถาปัตย์หรือเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสร้างเมืองใจดีเพื่อเตรียมรองรับสังคมผู้สูงอายุ ควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถจัดสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรโดยพิจารณาตามความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ภายใต้ระเบียบปฏิบัติของการจัดสวัสดิการตามแนวคิดการช่วยเหลือทางสังคมและแนวคิดการสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคมเพื่อให้เกิดการจัดสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุที่หลากหลายและทั่วถึงได้มากขึ้น (ระพีพรรณ คำหอม และคณะ, วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย และคณะ, ๒๐๑๖)

การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ควรทบทวนระเบียบ กฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมควรครอบคลุมทั้งผู้สูงอายุทุกช่วงวัย ได้แก่ ระเบียบ กฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ต้องทันสมัย หากเป็นไปได้ควรมีระเบียบกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่นที่เอื้อต่อการดูแลผู้สูงอายุ

นโยบายการช่วยเหลือทางสังคม ควรจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุให้มีความหลากหลาย เท่าเทียมสอดคล้องกับบริบททางสังคมของพื้นที่ การมีเจ้าภาพรับผิดชอบร่วมกันหลายฝ่ายลดการจัดรูปแบบเดียวปูพรมทั่วประเทศแต่ไม่มีคุณภาพ ควรส่งเสริมให้องค์กรผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทร่วมในการจัดบริการสวัสดิการสังคมที่ตรงกับปัญหาและความต้องการในทุกมิติ เช่น บ้านกลาง ธนาคารความดี เป็นต้น การบริการควรมีทั้งเชิงรับและเชิงรุก การช่วยเหลือทั้งระยะสั้นและระยะยาว และ**ควรสร้างระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ในแง่ของการตัดสินใจ**ที่หน่วยงานต่าง ๆ สามารถดึงข้อมูลมาใช้ได้ตามความต้องการเพื่อให้ผู้สูงอายุด้อยโอกาสได้รับสวัสดิการอย่างถูกต้อง ลดปัญหาการได้รับสวัสดิการที่ไม่จำเป็นหรือไม่ได้รับสวัสดิการที่จำเป็นต้องได้รับข้อมูลสามารถเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานเพื่อประสานการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายการสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม : เพิ่มพื้นที่ภาคส่วนต่าง ๆ มาร่วมจัดสวัสดิการสังคม ภาครัฐควรลดบทบาทการทำงานเชิงอำนาจ กระจายให้หุ้นส่วนทางสังคมมาร่วมรับผิดชอบการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ให้สามารถบริหารตนเองได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในระยะยาวที่จะเกิดขึ้น เช่น กองทุน ชมรม องค์กร เป็นต้น ด้วยการจัดให้มีหน่วยงาน กลุ่มบุคลากรหรือบุคลากรระดับพื้นที่ที่รับผิดชอบโดยตรงเพื่อเป็นตัวกลางหรือจุดเชื่อมต่อที่ทำหน้าที่ช่วยค้นหาหรือแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานที่พบ ช่วยประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ช่วยให้เกิดบริการด้านสวัสดิการสังคมที่ดีและมีประสิทธิภาพ บรรลุผล และควรบูรณาการและต่อยอดการทำงานร่วมกันในพื้นที่ช่วยเหลือผู้สูงอายุให้ได้รับโอกาส เข้าถึงและสร้างความมั่นคงในชีวิตด้านเศรษฐกิจ สังคมและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุด้อยโอกาสมีรายได้เลี้ยงชีวิต มีการออม มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีและใช้ศักยภาพของตนเองในการมาช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนและสังคมได้อย่างเต็มที่

นโยบายการจ้างงานผู้สูงอายุ ควรมีกฎหมาย มาตรการ หรือนโยบายที่ส่งเสริมการขยายอายุการทำงานจาก ๖๐ ปี เป็น ๖๕ ปี โดยอาจพิจารณาปรับเกณฑ์อายุการเกษียณอายุราชการหรือขอความร่วมมือในภาคเอกชนขยายอายุเกษียณอายุงานเพิ่มขึ้น รวมถึงการส่งเสริมให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุดังที่กล่าวมาแล้ว เพื่อทำให้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีรายได้ และลดการใช้สวัสดิการจากภาครัฐ

๒. การเพิ่มสวัสดิการสังคมในแต่ละมิติเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมใน ๓ มิติหลัก ได้แก่

(๑) มิติเศรษฐกิจ (เพิ่ม/ ส่งเสริม/ สนับสนุนการมีงานทำ การมีรายได้ การออมของผู้สูงอายุและครอบครัวผ่านระบบสวัสดิการของรัฐและสวัสดิการทางเลือกแบบสมัครใจ)

(๒) มิติสวัสดิการ (สนับสนุน/ ส่งเสริมการเข้าถึง/ ได้รับสิทธิ การเข้าถึง/ ได้รับสวัสดิการ การได้รับบริการสวัสดิการสังคมผ่านกลไกเชิงพื้นที่ เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) ชมรมผู้สูงอายุ คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด (กสจ.) และคณะกรรมการผู้สูงอายุระดับจังหวัด

(๓) มิติศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ส่งเสริม/ สนับสนุนการยอมรับ ลดการกีดกัน ลดการเลือกปฏิบัติจากการเข้าถึง/ ได้รับและใช้ประโยชน์จากบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

ด้อยโอกาส) ผ่านระบบสวัสดิการของรัฐและสวัสดิการทางเลือกแบบสมัครใจ) ควรเพิ่มโอกาสให้ผู้สูงอายุด้อยโอกาสเข้าใจและเข้าถึง/ได้รับสิทธิสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม หนุนให้เพิ่มพื้นที่ของสวัสดิการท้องถิ่นและสวัสดิการพื้นถิ่นเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น โดยมีสวัสดิการของภาคเอกชนหรือภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องช่วยเติมเต็ม

กระบวนการ กลไกการบริหารจัดการระบบสวัสดิการต่าง ๆ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชน องค์กรผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ รองรับสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อและความแตกต่างระหว่างบุคคลในชุมชนบนการสร้างสายใยเอื้ออาทรระหว่างผู้สูงอายุกับคนรุ่นวัยต่าง ๆ โดยมีชุมชนเป็นฐานการพัฒนา ขณะที่มีการวางเงื่อนไขของการขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่จะทำให้ทั้งผู้สูงอายุทั่วไปและผู้สูงอายุด้อยโอกาสได้รับประโยชน์โดยผู้สูงอายุทั้ง ๒ กลุ่มช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้ผู้สูงอายุอยู่ในกลุ่มติดสังคมและพึ่งพาตนเองได้ให้มากที่สุด โดยลดปริมาณผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านและติดเตียงให้มากที่สุดเช่นเดียวกัน **ควรสร้างความตระหนักต่อสาธารณะในการเป็นสังคมผู้สูงอายุที่จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสังคมไทยในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง** ควรมีการเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุตั้งแต่วัยทำงานอย่างจริงจังและชัดเจน ควรส่งเสริมให้วัยทำงานมีการออมระยะยาวแบบบังคับสำหรับทุกคนเพื่อการใช้ชีวิตในวัยสูงอายุแบบพึ่งพาตนเอง โดยมีจำนวนการออมที่เพียงพอจากการคาดการณ์ค่าครองชีพที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๓. ระบบสวัสดิการสังคมสำหรับแรงงานนอกระบบที่เป็นผู้สูงอายุ

๑) ทิศทางการจัดสวัสดิการกระแสหลักและกระแสทางเลือก ต้องดึงทุกภาคส่วนมาร่วมรับทราบปัญหาในชุมชนภายใต้ข้อมูลชุดเดียวกัน เพื่อร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหาผู้สูงอายุในชุมชน เช่น การส่งเสริมการรวมกลุ่มประกอบอาชีพและหาตลาดเพื่อสร้างรายได้ การสร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนเน้นการป้องกันควบคู่ไปกับการรักษาพยาบาล การส่งเสริมให้เกิดระบบการออม การสร้างสภาพแวดล้อมในชุมชนให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เป็นต้น

๒) ควรเตรียมคนรุ่นใหม่ให้มีการออมระยะยาวอย่างต่อเนื่องเพื่อลดความเหลื่อมล้ำที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุในอนาคต เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันทางรายได้ให้กับผู้สูงอายุในอนาคต รวมทั้งจะต้องพิจารณาการเพิ่มการเก็บภาษีไม่ว่าจะเป็นภาษีในส่วนกลางหรือส่วนท้องถิ่นเพื่อนำมาสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมกับผู้สูงอายุให้เพียงพอในอนาคต

๓) หน่วยงานระดับจังหวัดต้องมีบทบาทสำคัญในการบูรณาการการทำงานร่วมกันตั้งแต่การประสานงานนโยบายจากส่วนกลาง และหนุนเสริมการทำงานในระดับพื้นที่ ทั้งในแง่ฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุที่ควรเชื่อมโยงกัน กฎหมายที่เอื้อต่อการทำงาน นโยบายและแผนงานที่สอดรับกัน ตลอดจนงบประมาณและทรัพยากรที่จัดสรรให้แก่พื้นที่อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการค้นหาและให้การช่วยเหลือกลุ่มของผู้สูงอายุที่เข้าไม่ถึงสวัสดิการของรัฐ นอกจากนั้นแล้ว ควรต้องบูรณาการหน่วยงานระดับจังหวัดที่ดำเนินงานในลักษณะของการส่งเสริมอาชีพเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการทำงานและสร้างความเบื่อหน่ายและเสียเวลาให้กับคนในพื้นที่

๔) สถาบันการศึกษาในพื้นที่ควรอยู่ในฐานะเป็นหน่วยงานส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบ เพื่อนำความรู้ทางวิชาการ การวิจัย หรือเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนและแก้ไขปัญหา

๕) ภาคเอกชนควรเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ หรือการจ้างงานแก่ผู้สูงอายุในพื้นที่เป็นพิเศษ โดยพิจารณาตามความเหมาะสม

๖) หน่วยงานของกรมกิจการผู้สูงอายุควรใช้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่กระจายตัวอยู่ใน ๑๒ แห่งทั่วประเทศ ๐เป็น "ศูนย์นวัตกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ผู้สูงอายุ" และสร้างความตระหนักในเรื่องการออมการลงทุนให้กับเด็กตั้งแต่วัยเรียน จนถึงวัยทำงานตอนต้นเพื่อเตรียมพร้อมกับการวางแผนทางการเงินในวัยเกษียณ

๗) ควรมีการศึกษานวัตกรรมทางสังคมผู้สูงอายุที่อยู่กับปราชญ์ผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุพฤฒิพลังเพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบบริการสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมกับบริบททางสังคมและแบบจำลองสวัสดิการสังคมที่มีความแตกต่างกัน เพื่อนำไปสู่ระบบการดูแลซึ่งกันและกันภายในชุมชนท้องถิ่นและนำไปสู่เป้าหมายการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

๒.๙ กรอบแนวคิดการศึกษา

การประเมินบริบททางสังคม (CONTEXT Evaluation: C)

- ความสอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ ๒
- วัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนฯ
- กรอบระยะเวลาการดำเนินงานเหมาะสม
- การประสานความร่วมมือ
- การหนุนเสริมการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน

การประเมินปัจจัยนำเข้า (INPUT Evaluation : I)

- การบริหารจัดการ (จำนวนบุคลากร งบประมาณดำเนินงานของแผนฯ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ)
- การถ่ายทอดนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
- มีระบบการบริหารแผนงาน/โครงการเหมาะสมเพียงพอ
- กรอบระยะเวลาการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายกำหนด

การประเมินกระบวนการ (PROCESS Evaluation : P)

- ความสอดคล้องของแผนฯ กับนโยบายกรมฯ
- การดำเนินงานเป็นไปตามแผนฯที่กำหนด
- การนิเทศ กำกับ ติดตาม การรายงานในแต่ละไตรมาส
- การวิเคราะห์ผลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน

การประเมินผลผลิต (PRODUCT Evaluation : P)

- ผลผลิต
- ความพึงพอใจ
- การบรรลุผลสำเร็จ (การมีส่วนร่วมของเครือข่าย การเข้าถึงสิทธิ)
- ความพึงพอใจ
- การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
- ผลลัพธ์เกินความคาดหมาย
- ความคุ้มค่า
- ความตระหนักในการดูแลผู้สูงอายุ

การประเมินและติดตามผลแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

การบรรลุเป้าหมาย

๑. ผู้สูงอายุเข้าถึงสิทธิ และสวัสดิการ
๒. ประชากรทุกช่วงวัยมีความมั่นคงในชีวิต
๓. ผู้สูงอายุได้รับความคุ้มครอง และส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคม
๔. ผู้สูงอายุเข้าถึงหลักประกันทางสังคม

แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

การบรรลุเป้าหมาย

๑. ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม
๒. ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี
๓. สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

บทที่ ๓
ผลการศึกษาการประเมินและติดตามผลแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

การศึกษากลุ่มผู้ใช้บริการโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในครั้งนี้ มีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๓๕๖ ราย ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใช้บริการจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุทั้ง ๑๒ แห่งทั่วประเทศ โดยแบ่งเป็นกลุ่มผู้ใช้บริการที่อยู่ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุทั้ง ๑๒ แห่ง จำนวน ๑๙๗ ราย และผู้สูงอายุที่อยู่ภายนอกศูนย์จำนวน ๑๕๙ ราย มีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

๓.๑ ผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

๓.๑.๑ แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย

ตัวชี้วัดและผลการดำเนินงาน

❖ **ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด จำนวน ๑๒,๖๕๐ คน** ผลการดำเนินงานต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง ๙,๓๘๓ ราย (ร้อยละ ๗๔.๑๗) ทั้งนี้ เนื่องจากโครงการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีเป็นเงินอุดหนุน ซึ่งผลการดำเนินงานขึ้นอยู่กับอัตราการเสียชีวิตของผู้สูงอายุและคุณสมบัติ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

❖ **ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิพื้นฐาน จำนวน ๑๕,๐๐๐ คน** ผลการดำเนินงานเกินเป้าหมายที่ตั้ง ๑๖,๕๔๘ คน (ร้อยละ ๑๑๐.๓๒) โดยดำเนินการจ่ายเงินอุดหนุนโครงการฯ ผ่านระบบ KTB Corporate Online

❖ **ผู้สูงอายุ และคนทุกวัยได้รับประโยชน์จากการถ่ายทอดภูมิปัญญา และผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๗,๘๐๐ คน ผลการดำเนินงานเกินเป้าหมายที่ตั้ง ๗,๘๓๒ คน (ร้อยละ ๑๐๐.๔๑)** โดยผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา ประสบการณ์ และทำประโยชน์ให้แก่สังคม โดยมีกิจกรรมที่กรมกิจการผู้สูงอายุลงพื้นที่จัดกิจกรรมถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ ๗ วิชาชีพ

๓.๑.๒ แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัดและผลการดำเนินงาน

❖ **จำนวนเครือข่ายที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ๑๐๐ เครือข่าย** ผลการดำเนินงานเกินเป้าหมายที่ตั้ง ๑๓๑ เครือข่าย (ร้อยละ ๑๓๑) และได้มีการจัดทำคู่มือส่งเสริมการดำเนินงานชมรมเครือข่ายคุณภาพ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ

❖ **จำนวนมาตรการ/ กลไก รูปแบบ เครื่องมือ และองค์ความรู้ต่าง ๆ ในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ๑ เรื่อง** ผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง โดยได้มีการจัดทำคู่มือส่งเสริมการดำเนินงานของชมรมเครือข่ายคุณภาพของผู้สูงอายุ ๑ เรื่อง (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐)

❖ **จำนวนผู้สูงอายุที่เป็นภูมิปัญญาขึ้นทะเบียนพร้อมทำประโยชน์ให้สังคม ๗๖ จังหวัด และ กทม. ๗๖ จังหวัด** ผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง โดย ศพอส. ๘๗๘ แห่ง

จัดกิจกรรม “คลังปัญญา สร้างสุข” การประดิษฐ์บอลเชฟ โดยผู้สูงอายุถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง

❖ **ร้อยละของผู้สูงอายุที่เป็นภูมิปัญญามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม** ผลการประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ

❖ **จำนวนพื้นที่ขยายผลการดำเนินโครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ๔๐๐ แห่ง** ผลการดำเนินงานเกินกว่าเป้าหมายที่ตั้ง โดยดำเนินการได้ ๔๐๖ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๑.๕) โดยเป็นการดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เพื่อเป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมและบริการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมอาชีพและถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ และเป็นศูนย์ส่งเสริมและสนับสนุนอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน โดยดำเนินการจัดตั้งแล้ว จำนวน ๔๐๐ แห่ง

❖ **หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการจัดอบรมเตรียมความพร้อมฯ ให้แก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๐๐ องค์กร** ผลการดำเนินงานเกินกว่าเป้าหมายที่ตั้ง โดยดำเนินการได้ ๑๕๘ องค์กร (ร้อยละ ๑๕๘.๐) โดยได้จัดมหกรรม Thailand Social Expo ๒๐๑๘ เป็นงานแสดงผลงานด้านสังคมของรัฐบาลและงานมหกรรมด้านสังคมครั้งแรกของประเทศไทย ที่กระทรวง พม. ร่วมกับภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และทุกภาคส่วนที่ทำงานด้านสังคม

❖ **จำนวนฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่มีการจัดทำและปรับปรุงพัฒนาระบบเพิ่มเติมอย่างน้อย ๓ ฐาน** ผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยดำเนินการ ๓ ฐาน (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐) ประกอบด้วย ฐานข้อมูล ดังนี้ ๑) ฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่มีความยากลำบาก ๒) ฐานข้อมูลการจัดการงานศพผู้สูงอายุ ๓) ฐานข้อมูลปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและปลอดภัย (ซ่อมบ้าน)

❖ **อาคารที่ทำการและสิ่งก่อสร้างประกอบ ๑ แห่ง และอาคาร ศพอส. (อาคารอเนกประสงค์) ๑ แห่ง** ผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยอยู่ระหว่างการเสนอขอความเห็นชอบการเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ภายใต้แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ผลผลิตผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม กิจกรรมหลักพัฒนากลไกการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม งบลงทุน เป็นวงเงิน ๑๗,๑๔๖,๖๐๐ บาท (สิบเจ็ดล้านหนึ่งแสนสี่หมื่นหกพันหกร้อยบาทถ้วน) ต่อคณะรัฐมนตรี

❖ **ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ต้นแบบศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ** มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้

❖ **อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านได้รับการพัฒนาทักษะและสามารถดูแลผู้สูงอายุ จำนวน ๑๔,๐๐๐ คน** ผลการดำเนินงานเกินกว่าเป้าหมายที่ตั้ง โดยดำเนินการได้ ๑๔,๔๙๐ คน (ร้อยละ ๑๐๓.๕) โดยจัดอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุเบื้องต้น ตามมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ๑๘ ชั่วโมง เพื่อพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

❖ **พัฒนาระบบการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง** ผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง โดยดำเนินการ ๑๒ แห่ง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ได้ดำเนินการจัดขับเคลื่อนงานระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน โดยมี ๕ ภารกิจ ได้แก่ ๑) การดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และไม่มีคนดูแล ๒) การรับฝากดูแลกลางวัน โดยบุตรหลานนำผู้สูงอายุมาฝากให้ดูแล เนื่องจากต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ๓) การรับฝากดูแลชั่วคราว โดยบุตรหลานนำมาฝากให้ดูแลในกรณีที่ต้องไปทำกิจธุระต่างถิ่น

เป็นระยะเวลาหลายวัน ๔) การจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุที่มาร่วมทำกิจกรรมที่ศูนย์ย่อยในชุมชน ๕) การไปให้การดูแล คุ้มครอง ช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ตามที่ผู้สูงอายุติดต่อขอความช่วยเหลือมา

❖ **จำนวนบ้านผู้สูงอายุที่ได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและปลอดภัย ๒,๖๓๔ แห่ง** ผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง โดยดำเนินการ ๒,๖๓๔ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐) บ้านผู้สูงอายุที่ได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและปลอดภัย ต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ จำนวน ๒,๓๖๔ แห่ง

❖ **ชุมชนมีการส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน ที่สาธารณะหรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกัน จำนวน ๓๐ แห่ง** ผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง โดยดำเนินการ ๓๐ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐) ส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้าน ที่สาธารณะ หรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกันให้มีความเหมาะสมปลอดภัยต่อการดำรงชีวิต โดยคัดเลือกจากพื้นที่นำร่อง จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓.๑.๓ แผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและการยกระดับคุณภาพชีวิต ตัวชี้วัดและผลการดำเนินงาน

❖ **ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคม ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ๘๗๘ แห่ง** ผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยดำเนินการ ๘๗๘ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐) โดย จัดพิมพ์คู่มือการดำเนินงานตามมาตรา ๑๑ (๘) (๙) (๑๐) (๑๒) เพื่อเผยแพร่แก่ผู้สูงอายุให้มีความรู้การเข้าถึงสิทธิผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และจัดการอบรมส่งเสริมให้ความรู้เรื่องสิทธิผู้สูงอายุ และการเข้าถึงสิทธิของผู้สูงอายุ ให้กับผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไป

❖ **ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ อบรมหลักสูตรผู้ดูแลให้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ และผู้ที่เกี่ยวข้อง** ผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยดำเนินการใน ศพส. ๑๒ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐) มีการจัดประชุมคณะอนุกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ จัดประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุ จัดพิมพ์คู่มือหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุเบื้องต้น เพื่อขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ๓ ด้าน ได้แก่ หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ คุณสมบัติผู้ดูแลผู้สูงอายุ และสถานดูแลผู้สูงอายุ โดยจัดประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานหลักสูตรการดูแลและมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุ จัดประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานสถานดูแลผู้สูงอายุ จัดประชุมหารือเพื่อทบทวน (ร่าง) มาตรฐานสถานดูแลผู้สูงอายุและกฎหมายรับรอง และจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นสาธารณะ (ร่าง) กฎหมาย “กิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง”

❖ **ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคม ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง** ผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยดำเนินการใน ศพส. ๑๒ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐) มีการจัดประชุม/อบรม เสริมสร้างความรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลภัยทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุ ดำเนินการวางแผนการช่วยเหลือผู้สูงอายุเป็นรายบุคคล จัดทำแผนปฏิบัติการเฝ้าระวังภัยทางสังคมในพื้นที่ โดยดำเนินการดังนี้ ๑.) จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับภัยทางสังคมให้กับผู้สูงอายุ ๒.) ผลักดันให้ อปท. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ และสร้างเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ และ ๓.) รวบรวมและรายงานสภาพปัญหาภัยทางสังคมของผู้สูงอายุจากสมุดบันทึกกิจกรรม อผส.

❖ **จำนวนผู้รับบริการของศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรม ด้านผู้สูงอายุ จำนวน ๘๐๐ คน** ผลการดำเนินงานเกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยให้บริการได้ **๑,๓๑๐ คน** (ร้อยละ ๑๖๓.๗๕) โดยศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ มีการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุ ๖ ด้าน ได้แก่ ๑.) ศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (Data Center) ๒.) ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนา (Training Center) ๓.) ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) ๔.) ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแบบสถาบัน (Social welfare services for older persons under institutional care center) ๕.) ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในชุมชน (Social welfare services for older persons within communities center) และ ๖.) ศูนย์บริการให้คำแนะนำปรึกษาและส่งต่อ (Counseling Center)

❖ **ทำเนียบองค์กรเครือข่ายภาคเอกชน ร่วมดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุ ตามนโยบายประชารัฐเพื่อสังคม (E๖) จำนวน ๕๐ องค์กร** ผลการดำเนินงานเกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยดำเนินการได้ ๑๕๐ องค์กร (ร้อยละ ๓๐๐.๐๐) ดำเนินการขอความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ทำแบบสำรวจการทำงานของผู้สูงอายุในวิสาหกิจชุมชนดีเด่นทั่วประเทศ และขอสนับสนุนรายชื่อสถานประกอบการและบริษัทธุรกิจเอกชนที่จดทะเบียนภายใต้กำกับดูแล และนำมาวิเคราะห์จัดทำแผนกำหนดเป้าหมาย และทิศทางการส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุ

❖ **ร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่มีการดำเนินงานตามขั้นตอนในการคุ้มครองชีวิตผู้สูงอายุ (และทุกคน) ล่วงหน้าในสถานการณ์ที่มีภัยพิบัติ ตลอดจนได้มาซึ่ง ๓ คำสั่ง ประกอบด้วย ๑.) คำสั่งแต่งตั้งคณะอำนวยการควบคุมการดำเนินงาน ๒.) คำสั่งกำหนดการใช้สถานที่เป็นที่ตั้งศูนย์พักพิงคน ศูนย์พักพิงสัตว์และศูนย์เก็บทรัพย์สิน และ ๓.) คำสั่งแต่งตั้งอาสาสมัครทำหน้าที่ในศูนย์พักพิงคน ศูนย์พักพิงสัตว์ ศูนย์เก็บทรัพย์สินและรักษาความปลอดภัยชุมชนเดิม จำนวน ๙๐๐ พื้นที่** ผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยดำเนินการได้ ๙๐๐ พื้นที่ (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐) มีการส่งเสริมแนวทางปฏิบัติการคุ้มครองชีวิตผู้สูงอายุ (และทุกคน) ล่วงหน้าในสถานการณ์ที่มีภัยพิบัติที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ สนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

❖ **กรมกิจการผู้สูงอายุ ดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มาตรการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ (จัดทำแผนยุทธศาสตร์) เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้

❖ **กรมกิจการผู้สูงอายุ ดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มาตรการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ (จัดทำแผนยุทธศาสตร์) โดยเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็น ได้แก่ ๑.) มติสมัชชาที่ได้รับการผลักดันสู่การปฏิบัติ และ ๒.) ประเด็นข้อเสนอเชิงนโยบายประกอบการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติประจำปี ๒๕๖๒** มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้

❖ **ส่งเสริมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบในพื้นที่ ศพอส. ๗๖ แห่ง** โดยส่งเสริมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุใน ศพส. ๑๒ แห่ง ส่งเสริมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ๑ แห่ง การดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่งเสริมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบในพื้นที่ ศพอส. จำนวน ๗๖ แห่ง ส่งเสริมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุใน ศพส. ๑๒ แห่ง ๆ ละ ๑ โรงเรียน และส่งเสริมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

❖ **จำนวนประชากรผู้สูงอายุที่ได้รับการบริการจัดสวัสดิการ จำนวน ๓๕,๐๐๐ คน** การดำเนินงานเกินเป้าหมายที่ตั้ง ดำเนินการได้ ๓๙,๖๐๘ คน (ร้อยละ ๑๑๓.๑๖) มีการดูแลผู้สูงอายุ

ที่ประสบปัญหาภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในรูปแบบสังคมสงเคราะห์ การดูแลด้านปัจจัย ๔ การจัดกิจกรรมส่งเสริมทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ เป็นต้น การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุทั่วไป โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่และชุมชน อาทิ กิจกรรมการศึกษาดูงาน และเข้าไปใช้บริการในศูนย์ฯ กิจกรรมประชาสัมพันธ์ อบรมให้ความรู้ เรื่องสิทธิผู้สูงอายุแก่กลุ่มเป้าหมาย กิจกรรมออกหน่วยเคลื่อนที่ โครงการ Happy Home และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์ฯ ร่วมบูรณาการกับหน่วยงานในพื้นที่

๓.๑.๔ แผนงานพื้นฐาน

ตัวชี้วัดและผลการดำเนินงาน

❖ **จำนวนของงานบริหารยุทธศาสตร์ของกรมกิจการผู้สูงอายุบรรลุภารกิจประจำปี ๓ เรื่อง ๑ ระบบ** ผลการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยดำเนินการได้ ๓ เรื่อง ๑ ระบบ (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐) มีการจัดทำคำของบประมาณ และจัดทำแผนปฏิบัติราชการ กรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อใช้เป็นแนวทาง และคู่มือในการปฏิบัติงานประจำปี โดยภายในแผนปฏิบัติราชการมีรายละเอียดต่าง ๆ ประกอบด้วย งบประมาณในภาพรวม ประเภทงบประมาณที่ได้รับ งบประมาณของแต่ละกองที่ได้รับการจัดสรร แผนปฏิบัติราชการที่ได้รับการอนุมัติการดำเนินงานจากผู้บริหารแล้ว การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการจัดทำรายงานติดตามและประเมินผล การจัดจ้างบริษัทจัดทำระบบงบประมาณและติดตามผล กรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ เพื่อใช้สำหรับสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านงบประมาณ และติดตามผล ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ได้ทำการทดสอบระบบฯ และการฝึกอบรมการใช้งานระบบฯ ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะมีการใช้งานระบบฯ จริงในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

❖ **จำนวนบุคลากรที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ ด้านกฎหมายเพื่อการปฏิบัติราชการ จำนวน ๖๐ คน** ผลการดำเนินงานเกินเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยดำเนินการได้ ๙๐ คน (ร้อยละ ๑๕๓.๓๓) มีการดำเนินงานโครงการส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายเพื่อการปฏิบัติราชการ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของกฎหมายแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมาย ตลอดจนการผลักดันกฎหมายให้มีการนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง

❖ **จำนวนบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะในการปฏิบัติงาน จำนวน ๔๐๐ คน** ผลการดำเนินงานเกินเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยดำเนินการได้ ๔๘๗ คน (ร้อยละ ๑๒๑.๗๕)

❖ **จำนวนข่าวประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่ผ่านเครือข่ายสื่อมวลชนทุกสาขา รวมทั้งองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการต่าง ๆ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิแก่ผู้สูงอายุ ๑๕๐ เรื่อง** ผลการดำเนินงานเกินเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยดำเนินการได้ ๑๘๗ เรื่อง (ร้อยละ ๑๒๔.๖๖) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม การพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการต่าง ๆ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิแก่ผู้สูงอายุ ผ่านช่องทางสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ ไลน์ เป็นต้น

❖ **บุคลากร ผส. ที่มีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรของ ผส. และความสำเร็จของการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรของ ผส. ที่มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสม และสอดสอดคล้องกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก จำนวน ๑ เรื่อง** ผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยได้ดำเนินการ ๑ เรื่อง (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐)

❖ **มีแผนปฏิบัติการดิจิทัลกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๔) มีรายงานข้อมูลเชิงวิชาการด้านผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศอาเซียนบวกสาม มีสื่อเผยแพร่งานด้านผู้สูงอายุภาษาอังกฤษ สื่อวีดิทัศน์ภาษาอังกฤษประชาสัมพันธ์ กรม ผส. และผลการดำเนินงานของ กรม ผส. มีการจัดทำรายงานข้อมูลเชิงวิชาการด้านผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศอาเซียนบวกสาม จัดทำสื่อวีดิทัศน์ภาษาอังกฤษประชาสัมพันธ์กรมกิจการผู้สูงอายุภาคภาษาอังกฤษ รวบรวมข้อมูลและเอกสารที่จะทำการแปลและดำเนินการจัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่ รวมทั้งจัดทำสื่อภาษาอังกฤษประชาสัมพันธ์กรมกิจการผู้สูงอายุ**

สนับสนุนเงินทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ ๙๕๐ ราย ผลการดำเนินงานเกินเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยดำเนินการได้ ๙,๖๖๗ ราย (ร้อยละ ๑,๐๑๗.๕๗)

สนับสนุนกลุ่ม/ชมรมจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อผู้สูงอายุ ๔๘ โครงการ/กลุ่ม การดำเนินงานเกินเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยได้ดำเนินการ ๓๒๗ โครงการ/ กลุ่ม (ร้อยละ ๖๘๑.๒๕) กองบริหารกองทุนผู้สูงอายุได้ให้บริการและสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ มีความมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยกรมกิจการผู้สูงอายุดำเนินการเอง และเครือข่ายดำเนินการให้

ตารางที่ ๓.๑ การบรรลุแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

แผน	ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงาน					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
๑. แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย	ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด จำนวน ๑๒,๖๕๐ คน			๙,๓๘๓ ราย (ร้อยละ ๗๔.๑๗)			ครอบครัวผู้สูงอายุที่เสียชีวิตได้รับเงินสนับสนุนช่วยเหลือค่าจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี รายละ ๒,๐๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น จำนวน ๙,๓๘๓ คน โดยดำเนินการจ่ายเงินอุดหนุนโครงการฯ ผ่านระบบ KTB Corporate Online ทั้งนี้เนื่องจาก โครงการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีเป็นเงินอุดหนุน ซึ่งผลการดำเนินงานขึ้นอยู่กับอัตราการเสียชีวิตของผู้สูงอายุและมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด
	ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิพื้นฐาน จำนวน ๑๕,๐๐๐ คน	๑๖,๕๔๘ คน (ร้อยละ ๑๑๐.๓๒)					ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากได้รับการสงเคราะห์และช่วยเหลือเป็นเงินรายละไม่เกิน ๒,๕๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น จำนวน ๑๖,๕๔๘ คน โดยดำเนินการจ่ายเงินอุดหนุนโครงการฯ ผ่านระบบ KTB Corporate Online
	ผู้สูงอายุและคนทุกวัยได้รับประโยชน์จากการถ่ายทอดภูมิปัญญา และผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๗,๘๐๐ คน	๗,๙๕๐ คน (ร้อยละ ๑๐๑.๙๒)					ผู้สูงอายุ และคนทุกวัย จำนวน ๗,๙๕๐ คน ได้รับประโยชน์จากการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา ประสบการณ์ และทำประโยชน์ให้แก่สังคม อาทิ การสานตะกร้า การทำดอกไม้จันทน์ การทำหมอน การประดิษฐ์โอ่งผ้าไทย เป็นต้น

แผน	ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงาน					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
							โดยกิจกรรมดังกล่าวเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างวัยให้แน่นแฟ้นสร้างความตระหนักให้สังคมเห็นถึงคุณค่าของผู้สูงอายุ และทำให้ผู้สูงอายุอยู่ในสังคมได้อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และมีคุณค่าต่อคนทุกกลุ่มวัย
๒.แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ	จำนวนเครือข่ายที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ๑๐๐ เครือข่าย	๑๓๑ เครือข่าย (ร้อยละ ๑๓๑)					มีการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุให้สามารถดำเนินกิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ และสามารถใช้มาตรการ/กลไก รูปแบบ เครื่องมือและองค์ความรู้ต่าง ๆ ในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ จำนวน ๑๓๑ เครือข่าย
	จำนวนองค์กรหรือเครือข่ายระดับชุมชนสามารถให้บริการ และจัดสวัสดิการที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุ		๘๗๘ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐)				องค์กร/เครือข่ายระดับชุมชนสามารถให้บริการ และจัดสวัสดิการที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุได้รับหรือเข้าถึงการจัดสวัสดิการที่เหมาะสม และผู้สูงอายุที่เป็นภูมิปัญญาขึ้นทะเบียนคลังปัญญาพร้อมทำประโยชน์ให้สังคมทั่วประเทศ ๒๘,๔๓๐ คน
	จำนวนพื้นที่ขยายผลการดำเนินโครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ๔๐๐ แห่ง	๔๐๒ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๑.๕)					ดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เพื่อเป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมและบริการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมอาชีพและถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ และเป็นศูนย์ส่งเสริมและสนับสนุนอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน โดยดำเนินการจัดตั้งแล้ว จำนวน ๔๐๒ แห่ง
	หน่วยงานต่าง ๆ จัดอบรมที่มีการเตรียมความพร้อมฯ ให้แก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๐๐ องค์กร	๑๕๘ องค์กร (ร้อยละ ๑๕๘.๐)					การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมสูงอายุที่มั่นคงให้กับคนทุกวัย โดยการอบรมให้ความรู้ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณแก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ให้ทุกภาคส่วนตระหนักและเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณ มีการให้ความรู้ในเรื่อง การออมก่อนวัยเกษียณ การสร้างเสริม

แผน	ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงาน					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
							สุขภาพ เป็นต้น โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมโครงการฯ และจัดกิจกรรม จำนวน ๑๕๘ องค์กร
	จำนวนฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่มีการจัดทำและปรับปรุงพัฒนาระบบเพิ่มเติม อย่างน้อย ๓ ฐาน		๓ ฐาน (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐)				การพัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุ โดยการจัดเก็บข้อมูลความต้องการของระบบ และออกแบบระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ระบบฐานข้อมูลที่ครอบคลุมงานตามภารกิจในทุก ๆ ด้าน และปรับปรุงพัฒนาฐานข้อมูลที่มีอยู่เดิมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในปัจจุบันกรมกิจการผู้สูงอายุมีฐานข้อมูล ดังนี้ ๑) ฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่มีความยากลำบาก ๒) ฐานข้อมูลการจัดการงานศพผู้สูงอายุ ๓) ฐานข้อมูลปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม และปลอดภัย (ซ่อมบ้าน) ๔) ฐานข้อมูลกลางสำหรับการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายในและภายนอกกรม
	๑.อาคารที่ทำการและสิ่งก่อสร้างประกอบ ๑ แห่ง	๑ แห่ง			✓		อยู่ระหว่างการเสนอขอความเห็นชอบการเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ภายใต้แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ผลผลิตผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม กิจกรรมหลักพัฒนากลไกการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมงบลงทุน เป็นวงเงิน ๑๗,๑๔๖,๖๐๐ บาท (สิบเจ็ดล้านหนึ่งแสนสี่หมื่นหกพันหกร้อยบาทถ้วน) ต่อคณะรัฐมนตรี
	๒.อาคาร ศพอส. (อาคารอเนกประสงค์) ๑ แห่ง	๑ แห่ง			✓		
	ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ต้นแบบศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ		๑๒ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐)				๑. พัฒนาทักษะเครือข่ายด้านผู้สูงอายุในชุมชนในการจัดบริการสวัสดิการสังคมและให้การดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุในชุมชน โดยการสร้างทีมผู้นำชุมชนทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการจัดบริการสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน พร้อมทั้งยกระดับนำร่องให้เป็นศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (Day center) ที่ตอบสนอง

แผน	ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงาน					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
							ความต้องการของสังคมผู้สูงอายุในชุมชน ๒. ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ต้นแบบศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ
	อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านได้รับการพัฒนาทักษะและสามารถดูแลผู้สูงอายุ จำนวน ๑๔,๐๐๐ คน	๑๔,๔๙๐ คน (ร้อยละ ๑๐๓.๕)					ส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อยกระดับขีดความความสามารถให้เป็นเครือข่ายที่สามารถสนับสนุนพัฒนางานด้านการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ โดยปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านได้รับการพัฒนาทักษะ และความสามารถด้านการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน ๑๔,๔๙๐ คน
	พัฒนาระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ		๑๒ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐)				ส่งเสริมและสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ได้ดำเนินการขับเคลื่อนงานระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน โดยมี ๕ ภารกิจ ได้แก่ ๑) การดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และไม่มีคนดูแล ๒) การรับฝากดูแลกลางวัน โดยบุตรหลานนำผู้สูงอายุมาฝากให้ดูแล เนื่องจากต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ๓) การรับฝากดูแลชั่วคราว โดยบุตรหลานนำมาฝากให้ดูแลในกรณีที่ต้องไปทำกิจธุระต่างถิ่นเป็นระยะเวลาหลายวัน ๔) การจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุที่มาร่วมทำกิจกรรมที่ศูนย์ย่อยในชุมชน ๕) การไปให้การดูแล คุ้มครองช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ตามที่ผู้สูงอายุติดต่อขอความช่วยเหลือมา และส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามภารกิจบ้านกลางพื้นที่ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน

แผน	ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงาน					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
	จำนวนบ้านผู้สูงอายุที่ได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและปลอดภัย ๒,๖๓๔ แห่ง		๒,๖๓๔ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐)				บ้านผู้สูงอายุที่ได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ จำนวน ๒,๓๖๔ แห่ง
	ชุมชนมีการส่งเสริมการปรับสภาพ แวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน ที่สาธารณะหรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกัน จำนวน ๓๐ แห่ง		๓๐ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐)				ส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้าน ที่สาธารณะ หรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกันให้มีความเหมาะสมปลอดภัยต่อการดำรงชีวิต โดยคัดเลือกจากพื้นที่นำร่อง จ. เชียงใหม่ จ.ลำพูน จ.แม่ฮ่องสอน
๓.แผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและการยกระดับคุณภาพชีวิต	ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคม ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ๘๗๘ แห่ง		๘๗๘ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐)				ส่งเสริมความรู้ และประชาสัมพันธ์เรื่อง สิทธิผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้กับผู้สูงอายุและประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมในศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ **๘๗๘ แห่ง** และโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวนทั้งสิ้น ๓,๖๐๐ คน ได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิผู้สูงอายุและเข้าถึงสิทธิและบริการมากขึ้น รวมทั้งได้จัดพิมพ์คู่มือสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖เพื่อเผยแพร่เรื่องสิทธิผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้กับผู้สูงอายุ ประชาชนทั่วไปและหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม อบรมหลักสูตรผู้ดูแลให้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ และผู้ที่เกี่ยวข้อง		๑๒ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐)				มีการอบรมหลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุเบื้องต้น ๑๘ ชั่วโมง เพื่อให้มีศักยภาพและทัศนคติที่ดีในการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุ ให้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการจัดประชุมคณะอนุกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ จัดประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุ และจัดพิมพ์คู่มือหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุเบื้องต้นเพื่อขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ๓ ด้าน

แผน	ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงาน					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
							ได้แก่ ๑) หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ ๒) คุณสมบัติผู้ดูแลผู้สูงอายุ และ ๓) สถานที่ดูแลผู้สูงอายุ
	ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคม ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง		๑๒ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐)				ส่งเสริมให้เครือข่ายงานด้านผู้สูงอายุ เกิดความตระหนักและรู้เท่าทันภัยทางสังคม และมีวิธีการป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยทางสังคม รวมถึงมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับข้อมูล ข่าวสาร องค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง และมีการส่งเสริมแนวทางการเฝ้าระวังภัยทางสังคมให้กับผู้สูงอายุในชุมชน โดยดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายในพื้นที่ ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญในการช่วยป้องกันและบรรเทาภัยทางสังคมของผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัย โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุได้มีการจัดกิจกรรม ดังนี้ ๑. จัดประชุม อบรม เสริมสร้างความรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลภัยทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุ ๒. การวางแผนการช่วยเหลือผู้สูงอายุเป็นรายบุคคล ๓. จัดทำแผนปฏิบัติการเฝ้าระวังภัยทางสังคมในพื้นที่ โดยจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับภัยทางสังคมให้กับผู้สูงอายุ ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ และสร้างเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ รวมทั้งรวบรวมและรายงานสภาพปัญหาภัยทางสังคมของผู้สูงอายุจากสมุดบันทึกกิจกรรม อผส.
	จำนวนผู้รับบริการของศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ จำนวน ๘๐๐ คน	๑,๓๑๐ คน (ร้อยละ ๑๖๓.๗๕)					ศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ มีการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุ ๖ ด้าน ได้แก่ ๑. ศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (Data Center) ๒. ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนา (Training Center)

แผน	ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงาน					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
							๓. ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) ๔. ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแบบสถาบัน (Social welfare services for older persons under institutional care center) ๕. ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในชุมชน (Social welfare services for older persons within communities center) ๖. ศูนย์บริการให้คำแนะนำปรึกษาและส่งต่อ (Counseling Center) โดยมีผู้สูงอายุเข้ารับบริการของศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ จำนวน ๑,๓๑๐ คน ในกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การอบรมสร้างทักษะอาชีพ โครงการผู้สูงวัยใส่ใจสุขภาพ โครงการค่ายครอบครัว และการให้ความรู้เรื่องโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น
	ทำเนียบองค์กรเครือข่ายภาคเอกชนร่วมดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุ ตามนโยบายประชารัฐเพื่อสังคม (E๖) จำนวน ๕๐ องค์กร	๑๕๐ องค์กร (ร้อยละ ๓๐๐.๐๐)					ส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ และสนับสนุนการใช้ศักยภาพ ภูมิปัญญา ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้สูงอายุให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ และองค์กรเครือข่ายด้านผู้สูงอายุ และมีการส่งเสริมสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนมีการจ้างงานผู้สูงอายุทั้งในระบบและนอกระบบ ตามนโยบายประชารัฐเพื่อสังคม (E๖) โดยมีองค์กรเครือข่ายเข้าร่วมดำเนินการ จำนวน ๑๕๐ องค์กร ส่งผลให้เกิดการจ้างงานผู้สูงอายุ จำนวน ๒๒,๖๘๕ คน
	ร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่มีการดำเนินงานตามขั้นตอนในการคุ้มครองชีวิตผู้สูงอายุ (และทุกคน) ล่วงหน้าในสถานการณ์ที่มีภัยพิบัติ ตลอดจนได้มาซึ่ง ๓ คำสั่ง ประกอบด้วย		๙๐๐ พื้นที่ (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐)				ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ดำเนินการส่งเสริมระบบการคุ้มครองชีวิตผู้สูงอายุ (และทุกคน) ล่วงหน้าในสถานการณ์ที่มีภัยพิบัติ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๙๐๐ พื้นที่ โดยเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินการสร้างระบบเตรียมการป้องกันและช่วยเหลือผู้สูงอายุ

แผน	ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงาน					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
	- คำสั่งแต่งตั้งคณะอำนวยการควบคุมการดำเนินงาน - คำสั่งกำหนดการใช้สถานที่เป็นที่ตั้งศูนย์พักพิงคน ศูนย์พักพิงสัตว์ และศูนย์เก็บทรัพย์สิน - คำสั่งแต่งตั้งอาสาสมัครทำหน้าที่ในศูนย์พักพิงคน ศูนย์พักพิงสัตว์ ศูนย์เก็บทรัพย์สิน และรักษาความปลอดภัยชุมชนเดิม จำนวน ๙๐๐ พื้นที่						ในสถานการณ์ที่มีภัยพิบัติ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการกำหนดพื้นที่เพื่อกำหนดเป็น ศูนย์พักพิงคน ศูนย์พักพิงสัตว์ และศูนย์เก็บทรัพย์สิน รับสมัครอาสาสมัคร และประสานโรงพยาบาล (รพ.สต. รพ.อำเภอ รพ.จังหวัด ฯลฯ) รวมทั้งออกคำสั่ง ๓ คำสั่ง ประกอบด้วย คำสั่งคณะอำนวยการควบคุมการดำเนินงาน คำสั่งกำหนดศูนย์พักพิงคน ศูนย์พักพิงสัตว์ และศูนย์เก็บทรัพย์สิน และคำสั่งตั้งอาสาสมัครดูแล ๓ ศูนย์ และเฝ้าดูแลหมู่บ้านที่ประสบภัย
	กรม ผส. ดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มาตรการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ (จัดทำแผนยุทธศาสตร์) เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		✓				การดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ จัดทำแผนยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๘๐) และจัดพิมพ์แผนกลยุทธ์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๔ และบูรณาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์รองรับสังคมผู้สูงอายุ
	กรม ผส. ดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มาตรการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ (จัดทำแผนยุทธศาสตร์) เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		✓				
	๑. มติสมัชชาที่ได้รับการผลักดันสู่การปฏิบัติ		✓				ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานตามมติสมัชชาผู้สูงอายุจากกระทรวง กรม และหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

แผน	ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงาน					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
	๒. ประเด็นข้อเสนอเชิงนโยบายประกอบการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติประจำปี ๒๕๖๒						๑) รวบรวมผลการดำเนินงานตามมติสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๑๕ หน่วยงาน เพื่อให้การขับเคลื่อนดำเนินงานตามมติสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ๒) รวบรวมประเด็นข้อเสนอนโยบายด้านผู้สูงอายุ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๔๒หน่วยงาน เพื่อพิจารณากลั่นกรองและกำหนดประเด็นข้อเสนอนโยบาย พร้อมทั้งจัดทำและพัฒนาข้อเสนอนโยบาย (เอกสารหลัก และร่างมติข้อเสนอนโยบาย) โดยทีมวิชาการ และบรรจุเป็นระเบียบวาระการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี ๒๕๖๒ ต่อไป
	๑. ส่งเสริมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบในพื้นที่ ศพอส. ๗๖ แห่ง ๒. ส่งเสริมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุใน ศพส. ๑๒ แห่ง ๓. ส่งเสริมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุใน กทม. ๑ แห่ง		๗๖ แห่ง ๑๒ แห่ง ๑ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐)				ส่งเสริมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบในพื้นที่ ศพอส. จำนวน ๗๖ แห่ง ส่งเสริมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุใน ศพส. ๑๒ แห่ง ๆ ละ ๑ โรงเรียน และส่งเสริมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร
	จำนวนประชากรผู้สูงอายุที่ได้รับการบริการจัดสวัสดิการ จำนวน ๓๕,๐๐๐ คน	๓๙,๖๐๘ คน (ร้อยละ ๑๑๓.๑๖)					การดูแลผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในรูปแบบสังคมสงเคราะห์ การดูแลด้านปัจจัย ๔ การจัดกิจกรรมส่งเสริมทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ เป็นต้น การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุทั่วไป โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่และชุมชน อาทิ กิจกรรมการศึกษาดูงาน และเข้าไปใช้บริการในศูนย์ฯ กิจกรรมประชาสัมพันธ์ อบรมให้ความรู้เรื่องสิทธิผู้สูงอายุแก่กลุ่มเป้าหมาย กิจกรรมออกหน่วยเคลื่อนที่โครงการ Happy Home และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์ฯ ร่วมบูรณาการกับหน่วยงานในพื้นที่

แผน	ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงาน					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
๔. แผนงานพื้นฐาน	จำนวนของงานบริหารยุทธศาสตร์ของกรมกิจการผู้สูงอายุบรรลุภารกิจประจำปี ๓ เรื่อง ๑ ระบบ		๓ เรื่อง ๑ ระบบ (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐)				การจัดทำคำของบประมาณ ได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อใช้เป็นแนวทาง และคู่มือในการปฏิบัติประจำปี โดยภายในแผนปฏิบัติราชการรายละเอียดต่าง ๆ ประกอบด้วย งบประมาณในภาพรวม ประเภทงบประมาณที่ได้รับงบประมาณของแต่ละกองที่ได้รับการจัดสรร ทั้งนี้แผนปฏิบัติราชการดังกล่าวจะได้รับการอนุมัติการดำเนินงานจากผู้บริหารแล้ว การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง การจัดทำรายงานติดตามและประเมินผล จัดจ้างบริษัทจัดทำระบบงบประมาณและติดตามผลกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ เพื่อใช้สำหรับสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านงบประมาณ และติดตามผล ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ได้ทำการทดสอบระบบฯ และการฝึกอบอมการใช้งานระบบฯ ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน โดยจะมีการใช้งานระบบฯ จริงในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒
	จำนวนบุคลากรที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านกฎหมายเพื่อการปฏิบัติราชการ จำนวน ๖๐ คน	๙๐ คน (ร้อยละ ๑๕๓.๓๓)					ดำเนินงานโครงการส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายเพื่อการปฏิบัติราชการ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของกฎหมายแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมาย ตลอดจนการผลักดันกฎหมายให้มีการนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง
	จำนวนบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ทักษะ และสมรรถนะในการปฏิบัติงาน จำนวน ๔๐๐ คน	๔๘๗ คน (ร้อยละ ๑๒๑.๗๕)					ทบทวนแผนขับเคลื่อน HR Scorecard แผนสร้างความผูกพันองค์กร พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๖ ณ ห้องประชุม The Loft ๑ ชั้น ๖ โรงแรมเอ็มทู เดอ บางกอก กรุงเทพฯ HR Scorecard หรือการพัฒนาสมรรถนะการบริหารทรัพยากรบุคคล เป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการประเมินผลสำเร็จในด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลให้มีความเข้มแข็ง นำไปสู่การ

แผน	ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงาน					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
							พัฒนาเพิ่มขีดความสามารถและสมรรถนะกำลังคนให้มีความเข้มแข้งสอดรับกับภารกิจขององค์กร เพื่อศึกษา วิเคราะห์และทบทวนมาตรฐานความสำเร็จด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลของกรมกิจการผู้สูงอายุ และจัดทำแผนกลยุทธ์ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล (HR Scorecard) ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖ จัดทำตัวชี้วัดที่ชัดเจนของแผนกลยุทธ์ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล (HR Scorecard) และแผนกลยุทธ์สร้างความผาสุกและความผูกพันของกรมกิจการผู้สูงอายุ รวมถึงเชื่อมโยงลงสู่ตัวชี้วัดระดับบุคคลในระยะเวลา ๕ ปี
	จำนวนข่าวประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่ผ่านเครือข่ายสื่อมวลชนทุกสาขา รวมทั้งองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม การพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการต่าง ๆ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิแก่ผู้สูงอายุ ๑๕๐ เรื่อง	๑๘๗ เรื่อง (ร้อยละ ๑๒๔.๖๖)					เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม การพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการต่าง ๆ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิแก่ผู้สูงอายุผ่านช่องทางสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ ไลน์ เป็นต้น
	๑. บุคลากร ผส. ที่มีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรของ ผส. ๒. ความสำเร็จของการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรของ ผส. ที่มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมและสอดสอดคล้องกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก จำนวน ๑ เรื่อง		๑ เรื่อง (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐)				ดำเนินงานขับเคลื่อนภารกิจให้บรรลุเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ของ ผส. ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผน	ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงาน					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
	มีแผนปฏิบัติการดิจิทัลกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔)		✓				จัดจ้างที่ปรึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อจัดทำแผนแม่บทดิจิทัลกรมกิจการผู้สูงอายุ ระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔) โดยที่ปรึกษาฯ ร่วมกับกรมกิจการผู้สูงอายุ ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการดิจิทัล เพื่อวิเคราะห์สถานภาพปัจจุบันของระบบสารสนเทศและข้อมูลที่ต้องการบูรณาการกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
	๑. รายงานข้อมูลเชิงวิชาการด้านผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศอาเซียนบวกสาม ๒. สื่อเผยแพร่งานด้านผู้สูงอายุภาษาอังกฤษ ๓. สื่อวิดิทัศน์ภาษาอังกฤษประชาสัมพันธ์ กรม ผส. และผลการดำเนินงานของ กรม ผส. ๔. จ้างแปลเอกสาร ๕. สื่อภาษาอังกฤษประชาสัมพันธ์ข้อมูล กรม ผส.		✓				จัดทำรายงานข้อมูลเชิงวิชาการด้านผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศอาเซียนบวกสาม จัดทำสื่อวิดิทัศน์ภาษาอังกฤษประชาสัมพันธ์กรมกิจการผู้สูงอายุภาคภาษาอังกฤษ รวบรวมข้อมูลและเอกสารที่จะทำการแปลและดำเนินการจัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่ จัดทำสื่อภาษาอังกฤษประชาสัมพันธ์กรมกิจการผู้สูงอายุ
	สนับสนุนเงินทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ ๙๕๐ ราย	๙,๖๖๗ ราย (ร้อยละ ๑,๐๑๗.๕๗)					กองบริหารกองทุนผู้สูงอายุได้ให้บริการและสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ ความมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยกรมกิจการผู้สูงอายุดำเนินการเองและเครือข่ายดำเนินการให้
	สนับสนุนกลุ่ม/ชมรมจัดกิจกรรมโครงการเพื่อผู้สูงอายุ ๔๘ โครงการ/กลุ่ม	๓๒๗ โครงการ/กลุ่ม (ร้อยละ ๖๘๑.๒๕)					
	รวม	๑๕	๑๙	๑	๐	๑	

ที่มา. รายงานไตรมาส ๑-๔ กรมกิจการผู้สูงอายุ

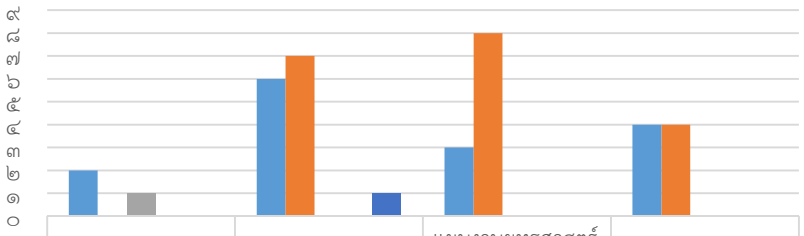

	แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย	แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ	แผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและการยกระดับคุณภาพชีวิต	แผนงานพื้นฐาน
เกินเป้าหมายที่ตั้ง	๒	๖	๓	๔
ตรงตามเป้าหมาย	๐	๗	๘	๔
ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	๑	๐	๐	๐
มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	๐	๐	๐	๐
ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	๐	๑	๐	๐

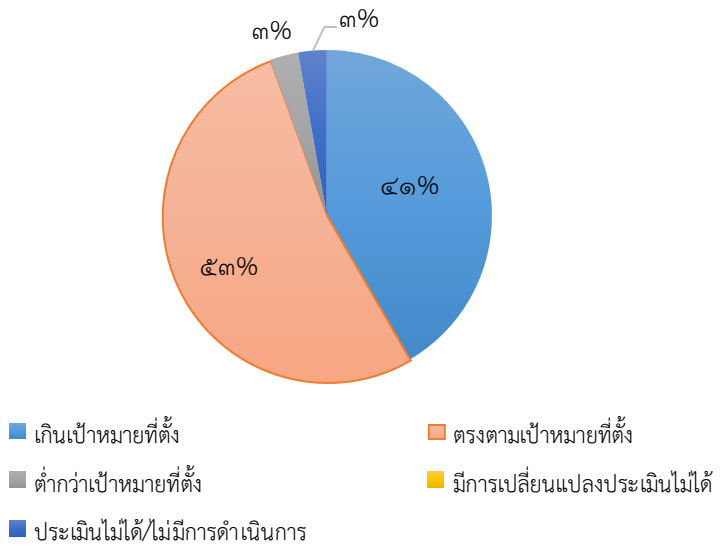

๓.๒ การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

๓.๒.๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๙ และร้อยละ ๓๗.๑ ตามลำดับ

ด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๔๑.๓ มีอายุระหว่าง ๗๐-๗๙ ปี รองลงมาคือร้อยละ ๓๗.๔ มีอายุ ๖๐-๖๙ ปี และร้อยละ ๑๙.๑ มีอายุระหว่าง ๘๐-๘๙ ปี และร้อยละ ๒.๒ มีอายุ ๙๐ ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างมีอายุน้อยที่สุด ๖๐ ปี อายุมากที่สุด ๙๔ ปี โดยอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ ๗๓.๑ ปี

ด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๖๔.๙ จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ ร้อยละ ๑๐.๗ จบระดับมัธยมศึกษาหรือ ปวช. และร้อยละ ๙.๓ ไม่ได้เรียน มีเพียงร้อยละ ๕.๖ จบปริญญาตรี มีเพียงร้อยละ ๑.๔ จบสูงกว่าปริญญาตรี

ด้านอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๗๑.๘ อาศัยอยู่ในศูนย์ฯ ไม่ได้ประกอบอาชีพ รองลงมาร้อยละ ๒๒.๒ เป็นกลุ่มผู้เกษียณอายุ พ่อบ้านหรือแม่บ้าน และกลุ่มอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ กลุ่มอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไปหรือบริษัทเอกชน ในสัดส่วนร้อยละเท่ากัน คือร้อยละ ๑ เท่านั้น

ด้านรายได้ ร้อยละ ๕๔.๐ อาศัยอยู่ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุทั้ง ๑๒ แห่ง (ไม่มีรายได้) รองลงมาร้อยละ ๓๔.๐ ไม่ตอบเรื่องรายได้ เมื่อคิดเฉพาะผู้ตอบจำนวนรายได้ ๔๔ ราย พบว่ารายได้น้อยที่สุดมีรายได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบขั้นบันได ๖๐๐ บาท/เดือน รายได้มากที่สุด ๔๙,๐๐๐ บาท/เดือน และมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ ๑๖,๓๔๕.๐ (SD.=๑๔๓๙๕.๐) โดยร้อยละ ๕.๒ มีรายได้ ๓,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท รองลงมาร้อยละ ๒.๗ มีรายได้ระหว่าง ๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๗ มีรายได้มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท เมื่อพิจารณาในกลุ่มรายได้มากกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการเกษียณ หรือเป็นผู้มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ดังแผนภาพที่ ๓.๑ และตารางที่ ๓.๒

แผนภาพที่ ๓.๑ จำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

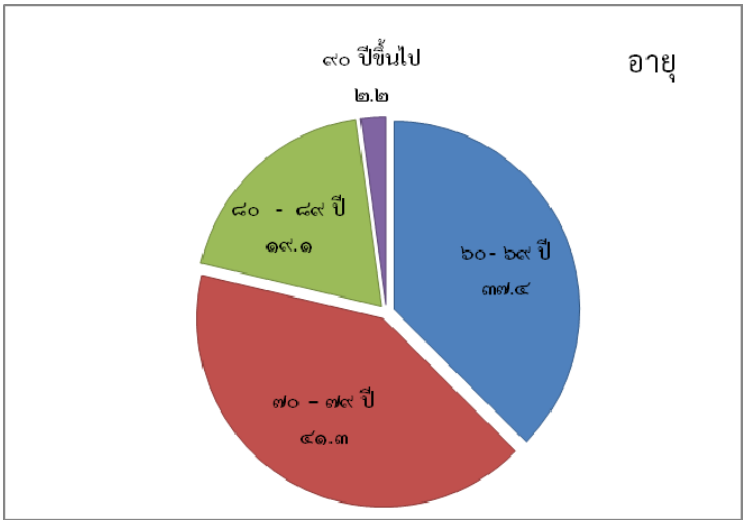

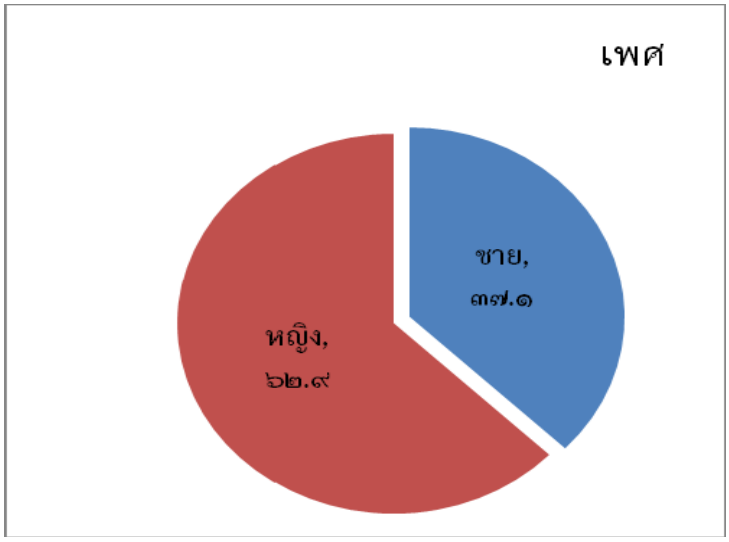

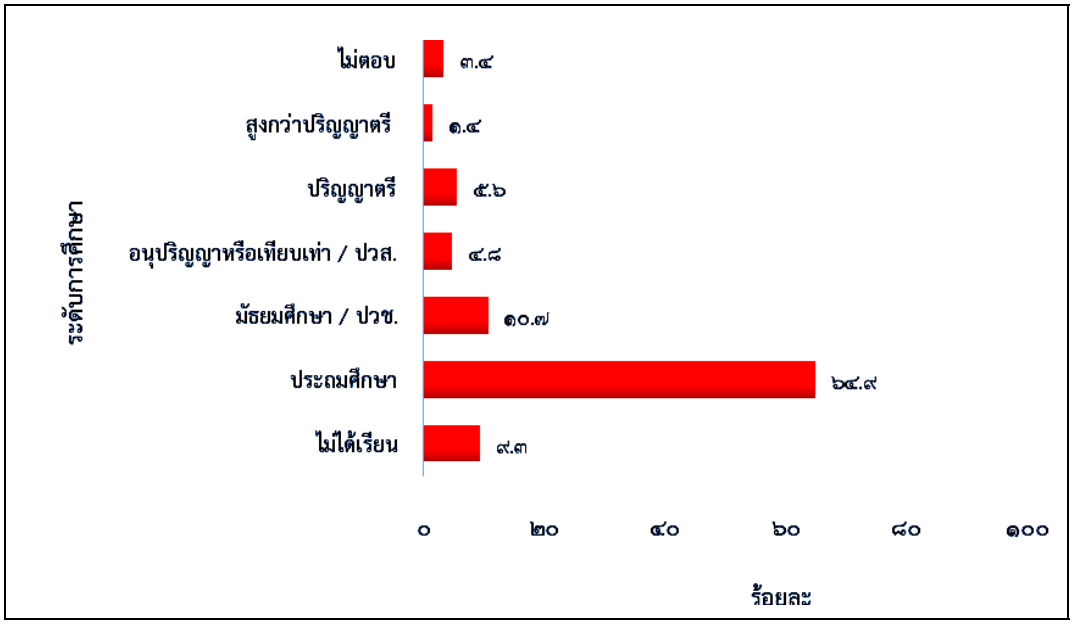

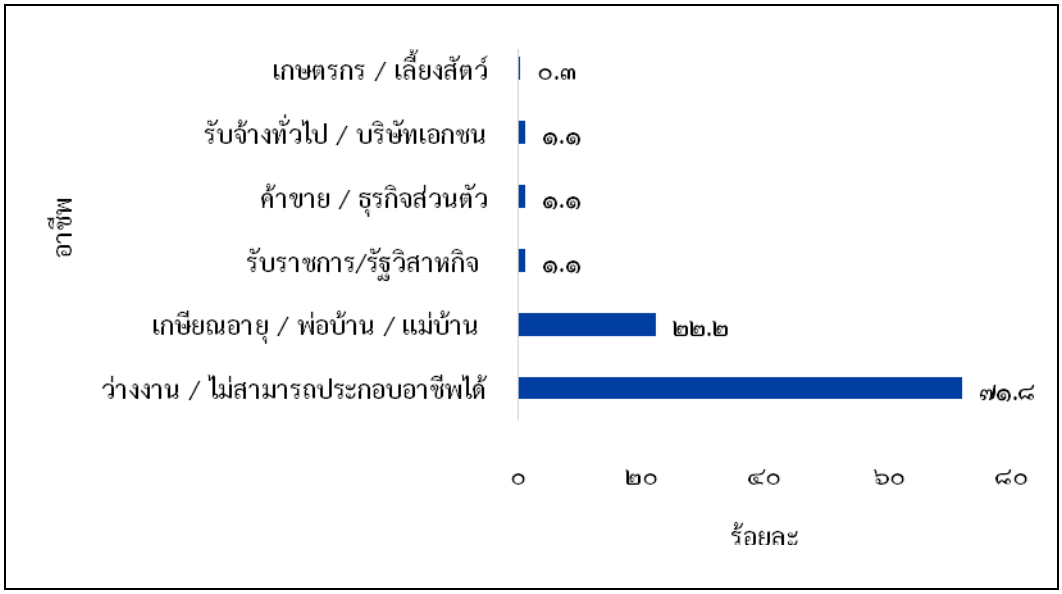

ตารางที่ ๓.๒ จำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ข้อมูล	จำนวน (n = ๓๕๖)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๓๒	๓๗.๑
หญิง	๒๒๔	๖๒.๙
อายุ (Max. = ๙๔ ปี, Min. = ๖๐ ปี, Mean = ๗๓.๑ ปี, S.D. = ๗.๖)		
๖๐-๖๙ ปี	๑๓๓	๓๗.๔
๗๐-๗๙ ปี	๑๔๗	๔๑.๓
๘๐-๘๙ ปี	๖๘	๑๙.๑
๙๐ ปีขึ้นไป	๘	๒.๒

ข้อมูล	จำนวน (n = ๓๕๖)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	๓๓	๙.๓
ประถมศึกษา	๒๓๑	๖๔.๙
มัธยมศึกษา/ ปวช.	๓๘	๑๐.๗
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า/ ปวส.	๑๗	๔.๘
ปริญญาตรี	๒๐	๕.๖
สูงกว่าปริญญาตรี	๕	๑.๔
ไม่ตอบ	๑๒	๓.๔
อาชีพ		
ว่างงาน/ ไม่สามารถประกอบอาชีพได้	๒๖๒	๗๑.๘
เกษียณอายุ/ พ่อบ้าน/ แม่บ้าน	๘๑	๒๒.๒
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๔	๑.๑
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	๔	๑.๑
รับจ้างทั่วไป/ บริษัทเอกชน	๔	๑.๑
เกษตรกร/ เลี้ยงสัตว์	๑	๐.๓
รายได้ (Max.= ๔๙,๐๐๐, Min. = ๖๐๐, Mean = ๑๖,๓๔๕.๐, SD. = ๑๔๓๙๕.๐)		
อาศัยอยู่ในศูนย์ศูนย์ฯ (ไม่มีรายได้)	๑๙๗	๕๔.๐
๖๐๐ - ๘๐๐ บาท (เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเท่านั้น)	๘	๒.๒
๓,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๙	๕.๒
๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๑๐	๒.๗
มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท	๗	๑.๙
ไม่ตอบ	๑๒๔	๓๔.๐

๓.๒.๒ การได้รับบริการสวัสดิการจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

การได้รับบริการสวัสดิการจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับบริการด้านปัจจัยสี่มากที่สุด ร้อยละ ๘๖.๐ รองลงมาคือ การให้คำปรึกษาแนะนำผู้สูงอายุ ร้อยละ ๘๐.๑ บริการกิจกรรมทางศาสนา ร้อยละ ๗๑.๖ กายภาพบำบัด ร้อยละ ๖๒.๙ บริการสุขภาพอนามัย ร้อยละ ๗๑.๐ และบริการที่ได้รับน้อยที่สุด คือ บริการทางกฎหมาย ได้รับเพียงร้อยละ ๑๓.๒

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มผู้ใช้บริการระหว่างผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์ฯ และกลุ่มผู้สูงอายุทั่วไป พบว่า บริการส่วนใหญ่นั้นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในศูนย์ฯ ได้รับมากกว่าผู้สูงอายุทั่วไป แต่มีเพียง ๕ บริการที่ผู้สูงอายุทั่วไปได้รับมากกว่า คือ กิจกรรมทางสังคม โรงเรียนผู้สูงอายุ ร่วมกิจกรรมภายนอกกับหน่วยงาน กิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุ ดังแผนภาพที่ ๓.๒ และตารางที่ ๓.๓

แผนภาพที่ ๓.๒ จำนวน และร้อยละการได้รับบริการสวัสดิการจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุใน ๕ อันดับแรก ของกลุ่มตัวอย่าง

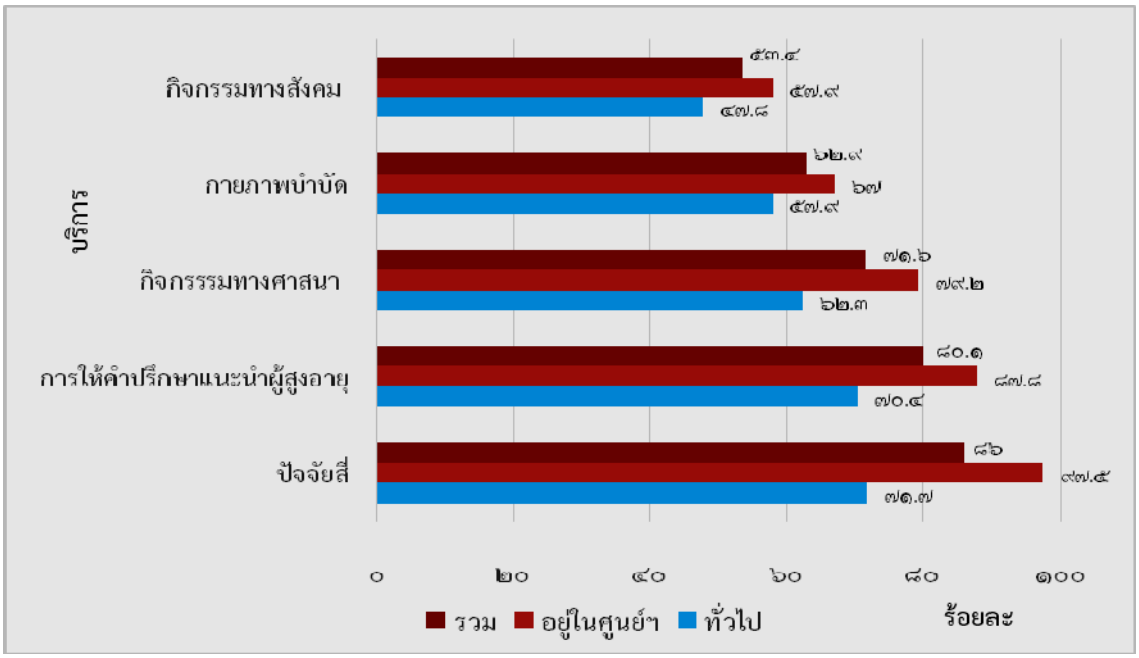

ตารางที่ ๓.๓ จำนวน และร้อยละการได้รับบริการสวัสดิการจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

บริการที่ได้รับ*	ทั่วไป (n=๑๕๙)	อยู่ในศูนย์ฯ (n=๑๙๗)	รวม N=๓๕๖)
	%(n)	%(n)	%(n)
ปัจจัยสี่	๗๑.๗ (๑๑๔)	๙๗.๕ (๑๙๒)	๘๖.๐ (๓๐๖)
การให้คำปรึกษาแนะนำผู้สูงอายุ	๗๐.๔ (๑๑๒)	๘๗.๘ (๑๗๓)	๘๐.๑ (๒๘๕)
กิจกรรรมทางศาสนา	๖๒.๓ (๙๙)	๗๙.๒ (๑๕๖)	๗๑.๖ (๒๕๕)
กายภาพบำบัด	๕๗.๙ (๙๒)	๖๗.๐ (๑๓๒)	๖๒.๙ (๒๒๔)
กิจกรรมทางสังคม	๔๗.๘ (๗๖)	๕๗.๙ (๑๑๔)	๕๓.๔ (๑๙๐)
อาชีวบำบัด เช่น การฝึกอาชีพ	๔๕.๓ (๗๒)	๔๘.๒ (๙๕)	๔๖.๙ (๑๖๗)
บริการสุขภาพอนามัย	๓๖.๕ (๕๘)	๔๕.๗ (๙๐)	๔๑.๖ (๑๔๘)

บริการที่ได้รับ*	ทั่วไป (n=๑๕๙)	อยู่ในศูนย์ฯ (n=๑๙๗)	รวม N=๓๕๖)
	%(n)	%(n)	%(n)
กิจกรรมให้ความรู้ทางด้านสุขภาพ / ด้านสังคม	๔๒.๑ (๖๗)	๔๐.๖ (๘๐)	๔๑.๓ (๑๔๗)
ร่วมกิจกรรมภายนอกกับหน่วยงาน	๔๒.๘ (๖๘)	๓๓.๐ (๖๕)	๓๗.๔ (๑๓๓)
ฌาปนกิจสงเคราะห์	๒๘.๓ (๔๕)	๔๓.๑ (๘๕)	๓๖.๕ (๑๓๐)
โรงเรียนผู้สูงอายุ	๒๕.๘ (๔๑)	๔๑.๖ (๘๒)	๓๔.๖ (๑๒๓)
ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ	๔๒.๑ (๖๗)	๒๖.๙ (๕๓)	๓๓.๗ (๑๒๐)
ช่องทางการร้องเรียน	๓๙.๖ (๖๓)	๒๗.๙ (๕๕)	๓๓.๑ (๑๑๘)
กิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน	๒๗.๐ (๔๓)	๓๑.๕ (๖๒)	๒๙.๕ (๑๐๕)
บริการทางกฎหมาย	๒๒.๐ (๓๕)	๖.๑ (๑๒)	๑๓.๒ (๔๗)

*ตอบได้หลายคำตอบ

การเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่า กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑ ในแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต ได้แก่ โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมากที่สุด ร้อยละ ๓๖.๒ รองลงมาคือ โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนทุกวัย ร้อยละ ๑๐.๑ โครงการพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านและโครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก ร้อยละ ๙.๓ เท่ากัน และโครงการบ้านกลาง เป็นโครงการที่มีผู้สูงอายุเข้าร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ ๒ เท่านั้น เมื่อพิจารณารายโครงการ พบว่า ผู้สูงอายุทั่วไปเข้าร่วมโครงการ/ กิจกรรม ในสัดส่วนที่มากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์พัฒนาพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเกือบทุกโครงการ ยกเว้นโครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเท่านั้น ดังแผนภาพที่ ๓.๓ และตารางที่ ๓.๔

แผนภาพที่ ๓.๓ จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างกับการเข้าร่วมแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑ ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

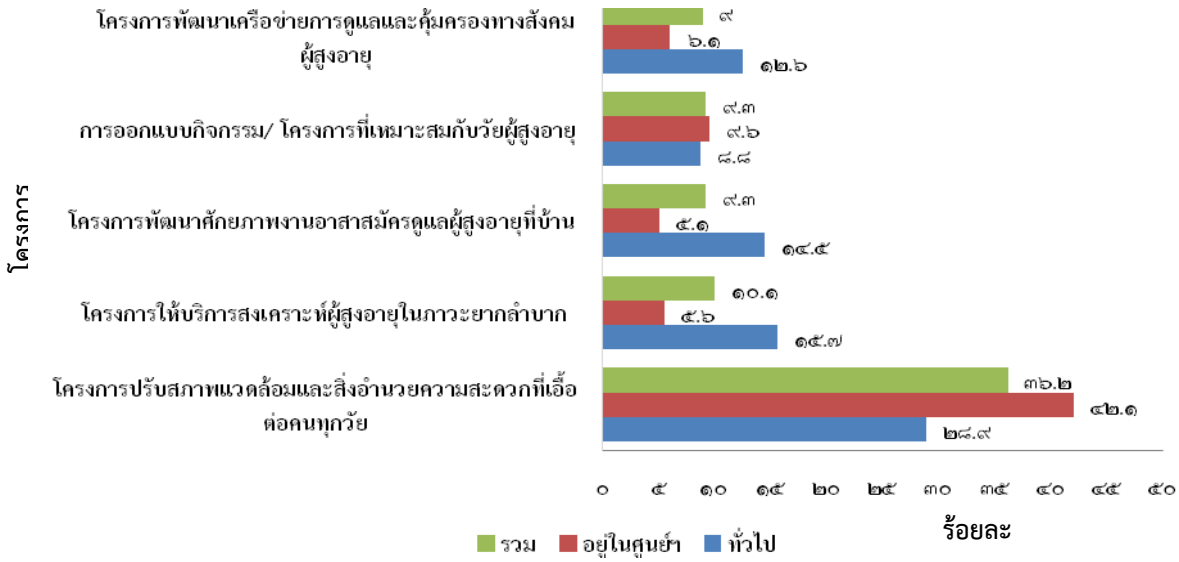

ตารางที่ ๓.๔ จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างกับการเข้าร่วมแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑ ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

การเข้าร่วมแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑ ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ*	**ทั่วไป (n=๑๕๙)**	**อยู่ในศูนย์ฯ (n=๑๙๗)**	**รวม (N=๓๕๖)**
	%(n)	%(n)	%(n)
โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	๒๘.๙ (๔๖)	๔๒.๑ (๘๓)	๓๖.๒ (๑๒๙
โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนทุกวัย	๑๕.๗ (๒๕)	๕.๖ (๑๑)	๑๐.๑ (๓๖)
โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก	๑๔.๕ (๒๓)	๕.๑ (๑๐)	๙.๓ (๓๓)
โครงการพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน การออกแบบกิจกรรม/ โครงการที่เหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ	๘.๘ (๑๔)	๙.๖ (๑๙)	๙.๓ (๓๓)
โครงการพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุ	๑๒.๖ (๒๐)	๖.๑ (๑๒)	๙.๐ (๓๒)
โครงการเฝ้าระวังภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ	๑๓.๒ (๒๑)	๕.๑ (๑๐)	๘.๗ (๓๑)
โครงการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้สูงอายุ	๑๕.๑ (๒๔)	๒.๐ (๔)	๗.๙ (๒๘)
โครงการขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ	๑๐.๑ (๑๖)	๒.๐ (๔)	๕.๖ (๒๐)
โครงการบ้านกลาง	๒.๕ (๔)	๑.๕ (๓)	๒.๐ (๗)

*ตอบได้หลายคำตอบ

การเข้าร่วมแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑ และโครงการจำแนกตามกลุ่มอายุ

ผลการศึกษาการเข้าร่วมแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑ และโครงการจำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง ๓ ช่วงวัย เข้าร่วมแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิตมากที่สุด คือ ร้อยละ ๓๙.๗๐ ของกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมในกิจกรรมการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ภายใต้โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ รองลงมาคือ โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบากและโครงการเฝ้าระวังภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (ร้อยละ ๙.๘๔ และร้อยละ ๙.๕๓ ตามลำดับ) ขณะที่แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง ๓ ช่วงวัย เข้าร่วมมากที่สุดในกิจกรรมการส่งเสริมผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคมภายใต้ ๒ โครงการ คือ โครงการพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านและโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนทุกวัยถึงร้อยละ ๑๐.๑๕ อย่างละเท่าๆ กัน ข้อสังเกต คือ ร้อยละ ๒.๑๕ เข้าร่วมในโครงการบ้านกลาง (ตารางที่ ๓.๕)

ตารางที่ ๓.๕ จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างกับการเข้าร่วมแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑ จำแนกตามช่วงวัยผู้สูงอายุ

การเข้าร่วมแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑*	๖๐-๖๙ ปี (n=๑๓๓)	๗๐-๗๙ ปี (n=๑๔๗)	๘๐ ปีขึ้นไป (N=๗๖)	รวม	ลำดับที่
	%(n)	%(n)	%(n)	%(n)	
๑. แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ					
- โครงการพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน	๙.๐ (๑๒)	๑๒.๒ (๑๘)	๓.๙ (๓)	๑๐.๑๕ (๓๓)	๑
- โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนทุกวัย	๙.๐ (๑๒)	๑๒.๒ (๑๘)	๓.๙ (๓)	๑๐.๑๕ (๓๓)	๑
- โครงการพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุ	๗.๕ (๑๐)	๘.๘ (๑๓)	๑๑.๘ (๙)	๙.๘๔ (๓๒)	๒
- โครงการบ้านกลาง	๐.๘ (๑)	๒.๐ (๓)	๓.๙ (๓)	๒.๑๕ (๗)	๓
๒. แผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต					
- โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	๓๘.๓ (๕๑)	๓๗.๔ (๕๕)	๓๐.๓ (๒๓)	๓๙.๗๐ (๑๒๙)	๑
- โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก	๗.๕ (๑๐)	๘.๘ (๑๓)	๑๑.๘ (๙)	๙.๘๔ (๓๒)	๒
- โครงการเฝ้าระวังภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ	๘.๓ (๑๑)	๘.๒ (๑๒)	๑๐.๕ (๘)	๙.๕๓ (๓๑)	๓
- โครงการขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ	๓.๐ (๔)	๗.๕ (๑๑)	๖.๖ (๕)	๕.๘๔ (๑๙)	๔
- โครงการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก	๐.๘ (๑)	๒.๐ (๓)	๓.๙ (๓)	๒.๑๕ (๗)	๕
รวม	**๓๔.๔๖ (๑๑๒)**	**๔๕.๒๓ (๑๔๗)**	**๒๐.๓๑ (๖๖)**	**๑๐๐.๐๐ (๓๒๕)**	

ความพร้อมของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุต่อการดูแลผู้สูงอายุตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมีความพร้อมด้านระบบการดูแลผู้สูงอายุในสัดส่วนมากที่สุด คือร้อยละ ๗๕.๓ รองลงมาคือ ความพร้อมด้านบุคลากร ร้อยละ ๔๒.๔ การประชาสัมพันธ์ข้อมูล ร้อยละ ๓๗.๑ และน้อยที่สุดคือ ความพร้อมด้านงบประมาณ ร้อยละ ๒๖.๖ เมื่อพิจารณาตามกลุ่มของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มทั่วไป เห็นว่า ด้านทรัพยากรทางสังคม มีความพร้อมในสัดส่วนน้อยที่สุด ร้อยละ ๒๔.๕ ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์ฯ เห็นว่าความพร้อมด้านการบริหารจัดการมีความพร้อมในสัดส่วนน้อยที่สุด ร้อยละ ๓๒.๑ ดังแผนภาพที่ ๓.๔ และ ตารางที่ ๓.๖

แผนภาพที่ ๓.๔ จำนวน และร้อยละของความพร้อมของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุต่อการดูแลผู้สูงอายุ

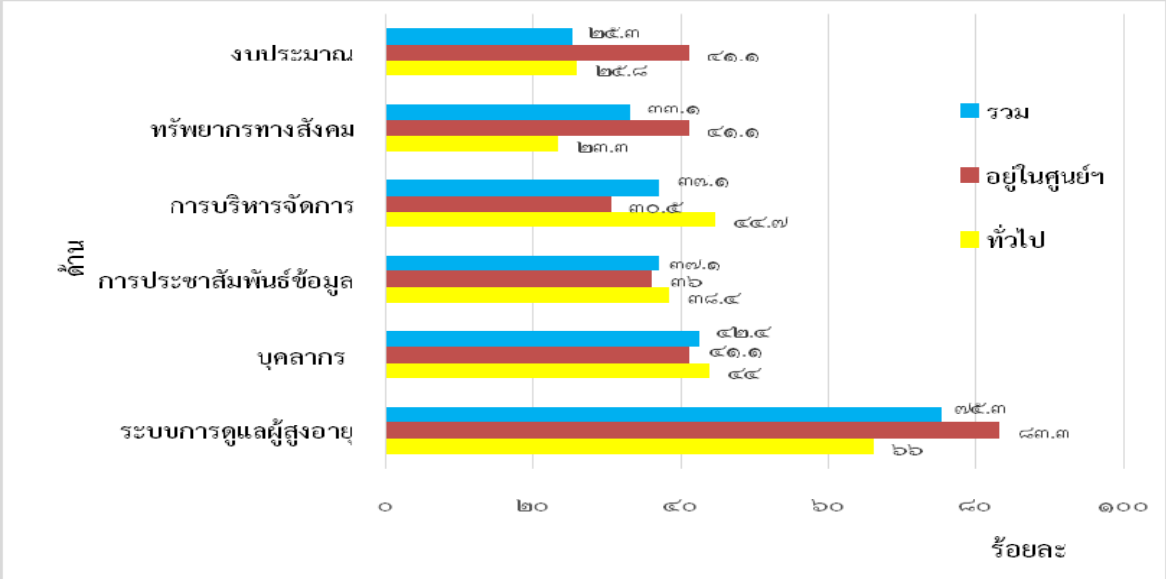

ตารางที่ ๓.๖ จำนวน และร้อยละของความพร้อมของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุต่อการดูแลผู้สูงอายุ

ความพร้อมของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุต่อการดูแลผู้สูงอายุ *	ทั่วไป (n=๑๕๙)	อยู่ในศูนย์ฯ (n=๑๙๗)	รวม (n=๓๕๖)
	%(n)	%(n)	%(n)
ระบบการดูแลผู้สูงอายุ	๖๖.๐ (๑๐๕)	๘๓.๓ (๑๖๔)	๗๕.๓ (๒๖๘)
บุคลากร	๔๔.๐ (๗๐)	๔๑.๑ (๘๑)	๔๒.๔ (๑๕๑)
การประชาสัมพันธ์ข้อมูล	๓๘.๔ (๖๑)	๓๖.๐ (๗๑)	๓๗.๑ (๑๓๒)
การบริหารจัดการ	๔๔.๗ (๗๑)	๓๐.๕ (๖๐)	๓๗.๑ (๑๓๑)
ทรัพยากรทางสังคม	๒๓.๓ (๓๗)	๔๑.๑ (๘๑)	๓๓.๑ (๑๑๘)
งบประมาณ	๒๕.๘ (๔๑)	๔๑.๑ (๘๑)	๒๕.๓ (๙๐)

*ตอบได้หลายคำตอบ

ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับรู้ข่าวสารจากพี่เลี้ยงมากที่สุด ร้อยละ ๗๙.๗ รองลงมาคือ จากนักสังคมสงเคราะห์ ร้อยละ ๗๒.๑ และจากผู้ปกครองศูนย์ฯ ร้อยละ ๖๐.๙ และจากมือถือและไลน์อยู่ในสัดส่วนที่น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๘.๒ เท่ากัน เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุทั่วไปที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากนักสังคมสงเคราะห์ในสัดส่วนมากที่สุดซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์พัฒนาฯ ที่รับรู้ข้อมูลจากพี่เลี้ยงมากที่สุด นอกจากนั้นผู้สูงอายุกลุ่มทั่วไปรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ทั้งโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ มือถือและไลน์มากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์พัฒนาฯ ดังแผนภาพที่ ๓.๕ และตารางที่ ๓.๗

แผนภาพที่ ๓.๕ จำนวน และร้อยละของช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุใน ๕ อันดับแรก ของกลุ่มตัวอย่าง

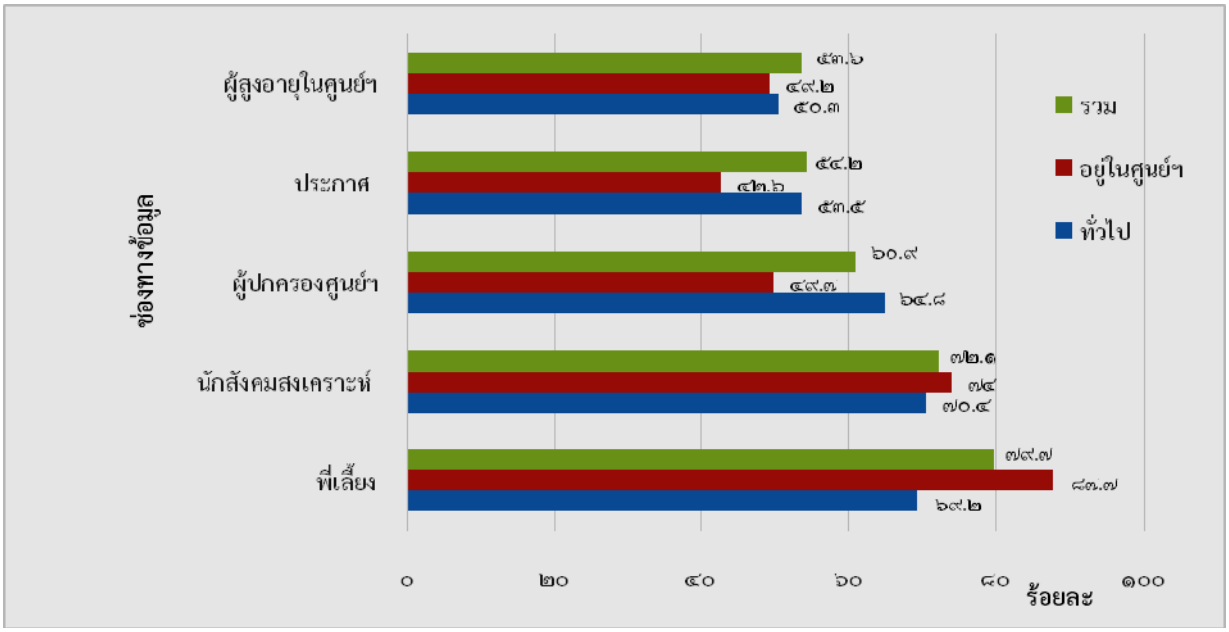

ตารางที่ ๓.๗ จำนวน และร้อยละของช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

การบริการ*	ทั่วไป (n=๑๕๙)	อยู่ในศูนย์ฯ (n=๑๙๗)	รวม (N=๓๕๖)
	%(n)	%(n)	%(n)
พี่เลี้ยง	๖๙.๒ (๑๑๐)	๘๗.๗ (๑๕๓)	๗๙.๗ (๒๖๓)
นักสังคมสงเคราะห์	๗๐.๔ (๑๑๒)	๗๔.๐ (๑๒๖)	๗๒.๑ (๒๓๘)
ผู้ปกครองศูนย์ฯ	๖๔.๘ (๑๐๓)	๔๙.๗ (๙๘)	๖๐.๙ (๒๐๑)
ประกาศ	๕๓.๕ (๘๕)	๔๒.๖ (๙๔)	๕๔.๒ (๑๗๙)
ผู้สูงอายุในศูนย์ฯ	๕๐.๓ (๘๐)	๔๙.๒ (๙๗)	๕๓.๖ (๑๗๗)

การบริการ*	ทั่วไป (n=๑๕๙)	อยู่ในศูนย์ฯ (n=๑๙๗)	รวม (N=๓๕๖)
	%(n)	%(n)	%(n)
โทรทัศน์	๔๐.๙ (๖๕)	๒๓.๔ (๔๖)	๓๓.๖ (๑๑๑)
หนังสือพิมพ์/ สื่อสิ่งพิมพ์	๑๘.๒ (๒๙)	๓.๖ (๗)	๑๐.๙ (๓๖)
มือถือ	๑๓.๒ (๒๑)	๓.๔ (๖)	๘.๒ (๒๗)
ไลน์	๑๔.๕ (๒๓)	๒.๓ (๔)	๘.๒ (๒๗)

*ตอบได้หลายคำตอบ

๓.๓ ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

๓.๓.๑ ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคม

ความพึงพอใจด้านการจัดบริการสวัสดิการสังคมของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการจัดบริการฯ ตรงกับความต้องการของตนมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๐ รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อบริการฯ คุ้มครองสวัสดิการผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ บริการฯ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ และกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจกับบริการฯส่งเสริมการมีงานทำและรายได้ผู้สูงอายุน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๙ เมื่อจำแนกตามกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์ฯ มีความพึงพอใจต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมมากกว่าผู้สูงอายุทั่วไปในทุกด้าน ดังแผนภาพที่ ๓.๖ และตารางที่ ๓.๘

แผนภาพที่ ๓.๖ ความพึงพอใจด้านการจัดบริการสวัสดิการสังคมของกลุ่มตัวอย่างใน ๕ อันดับแรกต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

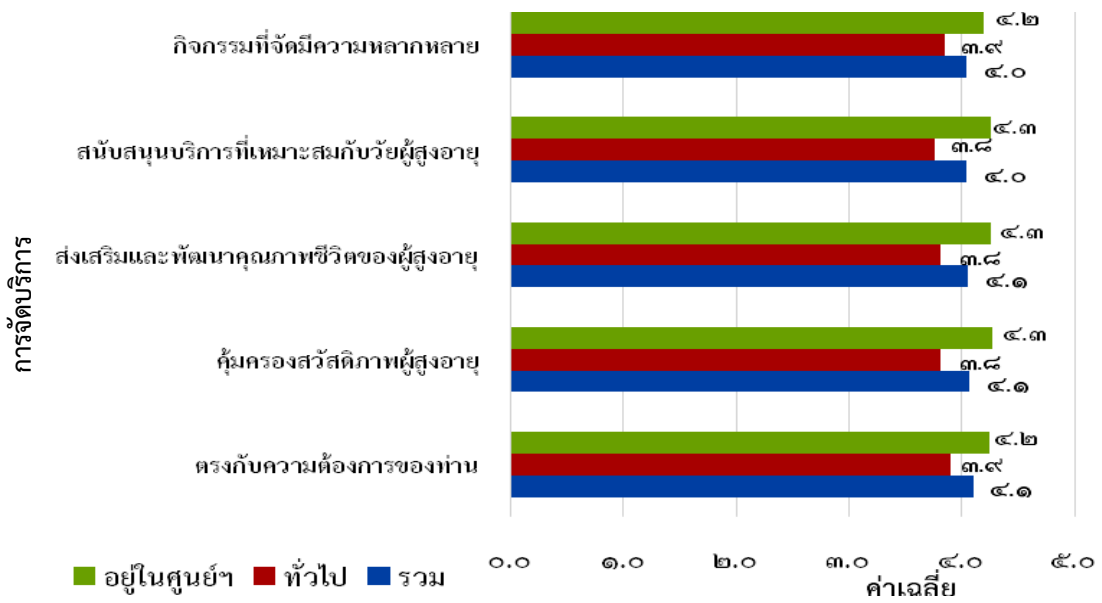

ตารางที่ ๓.๘ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านการจัดบริการสวัสดิการสังคมของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านการจัดบริการสวัสดิการสังคม	ระดับความพึงพอใจกลุ่มรวม ร้อยละ (จำนวน) (N= ๓๕๖)							ทั่วไป	ในศูนย์ฯ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ทราบ ไม่ตอบ	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)
๑) ตรงกับความต้องการของท่าน	๒๗.๘ (๙๙)	๕๐.๖ (๑๘๐)	๑๖.๙ (๖๐)	๐.๘ (๓)		๓.๙ ๑๔	**๔.๑๐ (มาก)**	๓..๙๑ (มาก)	๔.๒๔ (มากที่สุด)
๒) คุ้มครองสวัสดิภาพผู้สูงอายุ	๒๙.๗ (๑๐๒)	๔๘.๗ (๑๖๗)	๑๙.๘ (๖๘)	๑.๗ (๖)		๓.๗ ๑๓	**๔.๐๗ (มาก)**	๓.๘๑ (มาก)	๔.๒๗ (มากที่สุด)
๓) ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	๓๐.๓ (๑๐๔)	๔๙.๐ (๑๖๘)	๑๘.๑ (๖๒)	๐.๓ (๑)		๓.๗ ๑๓	**๔.๐๖ (มาก)**	๓.๘๑ (มาก)	๔.๒๖ (มากที่สุด)
๔) สนับสนุนบริการที่เหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ	๓๐.๐ (๑๐๓)	๔๗.๕ (๑๖๓)	๑๙.๕ (๖๗)	๒.๖ (๙)	๐.๓ (๑)	๓.๗ ๑๓	**๔.๐๔ (มาก)**	๓.๗๖ (มาก)	๔.๒๖ (มากที่สุด)
๕) กิจกรรมที่จัดมีความหลากหลาย	๒๘.๗ (๙๙)	๔๘.๔ (๑๖๗)	๑๙.๔ (๖๗)	๓.๕ (๑๒)		๓.๑ ๑๑	**๔.๐๔ (มาก)**	๓.๘๕ (มาก)	๔.๒๐ (มาก)
๖) พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ	๒๘.๔ (๙๗)	๔๖.๐ (๑๕๗)	๒๐.๘ (๗๑)	๔.๗ (๑๖)		๔.๒ ๑๕	**๔.๐๒ (มาก)**	๓.๗๘ (มาก)	๔.๒๑ (มาก)
๗) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ	๒๙.๒ (๑๐๐)	๔๖.๖ (๑๖๐)	๑๘.๗ (๖๔)	๕.๕ (๑๙)		๓.๗ ๑๓	**๔.๐๒ (มาก)**	๓.๙๒ (มาก)	๔.๑๐ (มาก)
๘) สร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงความรู้ ความสามารถ	๒๘.๕ (๙๘)	๔๘.๕ (๑๖๗)	๑๙.๕ (๖๗)	๓.๕ (๑๒)		๓.๔ ๑๒	**๓.๙๙ (มาก)**	๓.๘๗ (มาก)	๔.๐๙ (มาก)
๙) เพิ่มคุณค่าของผู้สูงอายุในสังคม	๓๐.๕ (๑๐๕)	๔๔.๘ (๑๕๔)	๒๓.๓ (๘๐)	๑.๕ (๕)		๓.๔ ๑๒	**๓.๙๘ (มาก)**	๓.๗๕ (มาก)	๔.๑๖ (มาก)
๑๐) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตร่วมกับคนทุกเพศ ทุกวัย	๒๙.๒ (๑๐๐)	๔๒.๖ (๑๔๖)	๒๕.๔ (๘๗)	๒.๖ (๙)	๐.๓ (๑)	๓.๗ ๑๓	**๓.๙๘ (มาก)**	๓.๗๑ (มาก)	๔.๑๙ (มาก)
๑๑) ส่งเสริมความมั่นคงในชีวิตผู้สูงอายุ	๒๐.๙ (๗๒)	๔๑.๓ (๑๔๒)	๒๖.๕ (๙๑)	๙.๐ (๓๑)	๒.๓ (๘)	๓.๔ ๑๒	**๓.๙๖ (มาก)**	๓.๕๗ (มาก)	๔.๒๔ (มากที่สุด)
๑๒) ส่งเสริมการมีงานทำและรายได้ผู้สูงอายุ	๓๒ (๑๐๘)	๓๗.๙ (๑๒๘)	๒๕.๔ (๘๖)	๓.๘ (๑๓)	๐.๙ (๓)	๕.๑ ๑๘	**๓.๖๙ (มาก)**	๓.๔๔ (มาก)	๓.๘๙ (มาก)
ค่าเฉลี่ยรวม							**๓.๙๙ (มาก)**	**๓.๗๖ (มาก)**	**๓.๙๘ (มาก)**

๓.๓.๒ ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อสถานที่

ความพึงพอใจด้านสถานที่ของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๓ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุเห็นว่าสถานที่มีความสะอาดปลอดภัยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๘ รองลงมาคือ มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ทางลาด ทางเดิน ราวจับ ห้องน้ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๖ มีการจัดอุปกรณ์จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ เช่น รถเข็น ไม้เท้า แว่นตา เครื่องช่วยฟัง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๐ และมีการแบ่งสัดส่วนที่เหมาะสมน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔ เมื่อจำแนกตามกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์มีความพึงพอใจด้านสถานที่มากกว่าผู้สูงอายุทั่วไปในทุกด้าน ดังแผนภาพที่ ๓.๗ และตารางที่ ๓.๙

แผนภาพที่ ๓.๗ ความพึงพอใจด้านสถานที่ของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

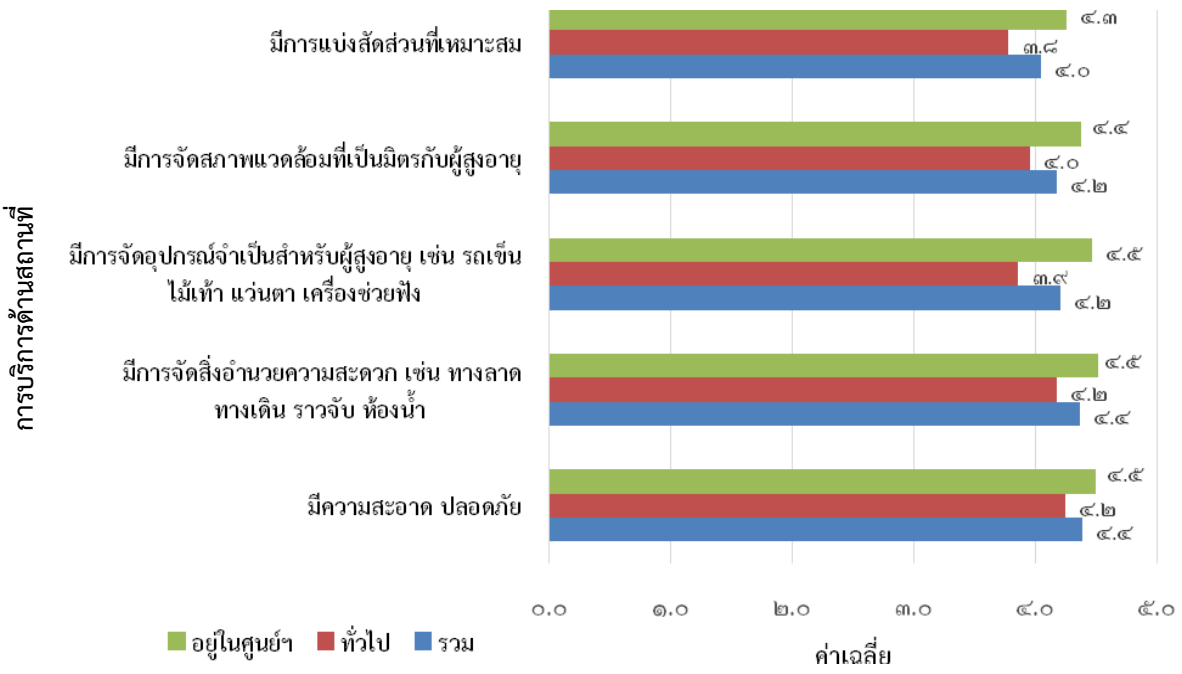

ตารางที่ ๓.๙ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านสถานที่ของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ด้านสถานที่	กลุ่มรวม ระดับความพึงพอใจ ร้อยละ (จำนวน)							ทั่วไป	อยู่ในศูนย์ฯ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ทราบ ไม่ตอบ	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)
๑) มีความสะอาด ปลอดภัย	๔๗.๗ (๑๖๕)	๔๓.๔ (๑๕๐)	๘.๑ (๒๘)	๐.๙ (๓)		๒.๘ ๑๐	**๔.๓๘ (มากที่สุด)**	๔.๒๔ (มากที่สุด)	๔.๔๙ (มากที่สุด)
๒) มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ทางลาด ทางเดิน ราวจับ ห้องน้ำ	๔๗.๔ (๑๖๔)	๔๑.๖ (๑๔๔)	๑๐.๗ (๓๗)	๐.๓ (๑)		๒.๘ ๑๐	**๔.๓๖ (มากที่สุด)**	๔.๑๗ (มาก)	๔.๕๑ (มากที่สุด)
๓) มีการจัดอุปกรณ์จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ เช่น รถเข็น ไม้เท้า แว่นตา เครื่องช่วยฟัง	๓๙.๖ (๑๓๗	๔๒.๒ (๑๔๖)	๑๖.๘ (๕๘)	๑.๒ (๔)	๐.๓ (๑)	๒.๘ ๑๐	**๔.๒๐ (มาก)**	๓.๘๕ (มาก)	๔.๔๖ (มากที่สุด)
๔) มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ	๒๘.๓ (๙๗)	๔๘.๗ (๑๖๗)	๒๒.๒ (๗๖)	๐.๙ (๓)		๒.๘ ๑๐	**๔.๑๗ (มาก)**	๓.๙๕ (มาก)	๔.๓๗ (มากที่สุด)
๕) มีการแบ่งสัดส่วนที่เหมาะสม	๓๗.๒ (๑๒๙)	๔๔.๔ (๑๕๔)	๑๗.๓ (๖๐)	๐.๙ (๓)	๐.๓ (๑)	๒.๕ ๙	**๔.๐๔ (มาก)**	๓.๗๗ (มาก)	๔.๒๕ (มากที่สุด)
ค่าเฉลี่ยรวม							**๔.๒๓ (มากที่สุด)**	**๓.๙๘ (มาก)**	**๔.๔๑ (มากที่สุด)**

๓.๓.๓ ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อกระบวนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

ความพึงพอใจด้านการให้บริการของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒ เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่า ผู้สูงอายุเห็นว่าเจ้าหน้าที่มีความเอาใจใส่ เต็มใจให้บริการมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๑ รองลงมาคือ ขั้นตอนการเข้าอยู่ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไม่ยุ่งยาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๙ และการมีระเบียบ กฎกติกา การอยู่ร่วมกันน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๑ เมื่อจำแนกตามกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์มีความพึงพอใจด้านการให้บริการมากกว่าผู้สูงอายุทั่วไปในทุกด้าน ดังแผนภาพที่ ๓.๘ และตารางที่ ๓.๑๐

แผนภาพที่ ๓.๘ ความพึงพอใจด้านการให้บริการของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

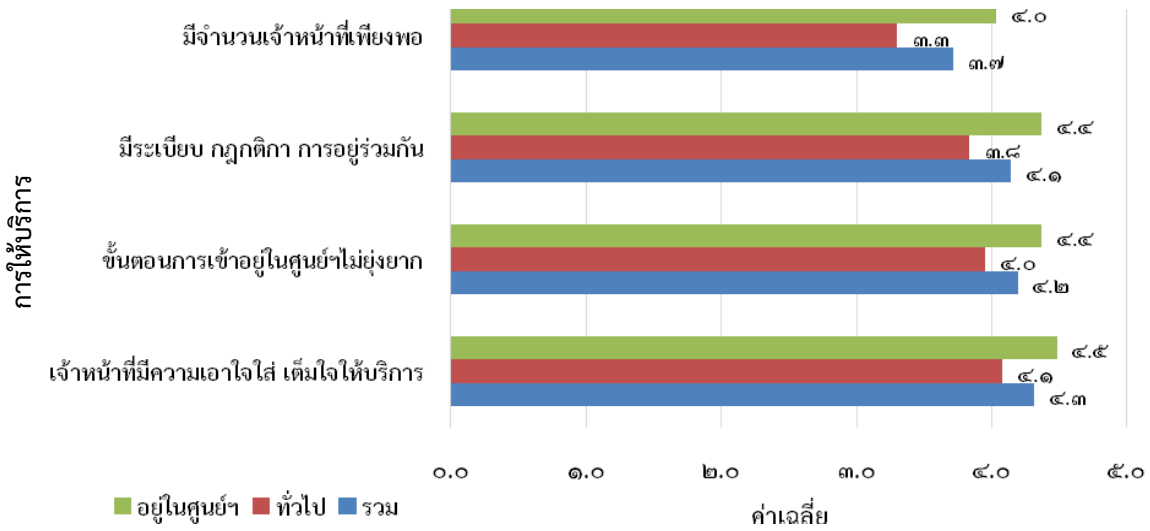

ตารางที่ ๓.๑๐ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านการให้บริการของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม	กลุ่มรวม ระดับความพึงพอใจ ร้อยละ (จำนวน)							ทั่วไป	อยู่ในศูนย์ฯ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ทราบไม่ตอบ	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)
๑) เจ้าหน้าที่มีความเอาใจใส่ เต็มใจให้บริการ	๓๗.๕ (๑๒๘)	๔๖.๖ (๑๕๙)	๑๓.๘ (๔๗)	๑.๒ (๔)	๐.๙ (๓)	๔.๒ (๑๕)	**๔.๓๑ (มากที่สุด)**	๔.๐๘ (มาก)	๔.๔๘ (มากที่สุด)
๒) ขั้นตอนการเข้าอยู่ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไม่ยุ่งยาก	๓๒.๖ (๑๑๒)	๔๘.๘ (๑๖๘)	๑๘.๓ (๖๓)	๐.๓ (๑)		๓.๔ (๑๒)	**๔.๑๙**	๓.๙๕ (มาก)	๔.๓๗ (มากที่สุด)
๓) มีระเบียบ กฎกติกา การอยู่ร่วมกัน	๑๙.๓ (๖๖)	๔๕ (๑๕๔)	๒๕.๔ (๘๗)	๘.๒ (๒๘)	๒.๐ (๗)	๓.๙ (๑๕)	**๔.๑๔ (มาก)**	๓.๘๓ (มาก)	๔.๓๗ (มากที่สุด)
๔) มีจำนวนเจ้าหน้าที่เพียงพอ	๔๒.๖ (๑๔๗)	๔๕.๘ (๑๕๘)	๑๑.๓ (๓๙)	๐.๓ (๑)		๓.๑ (๑๑)	**๓.๗๑ (มาก)**	๓.๓๐ (ปานกลาง)	๔.๐๓ (มาก)
ค่าเฉลี่ยรวม							**๓.๙๒ (มาก)**	**๓.๖๕ (มาก)**	**๔.๐๙ (มาก)**

๓.๓.๔ ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อผลผลิตการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

การประเมินผลผลิตการให้บริการของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ โดยภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒ โดยเห็นว่าผลการดำเนินงานแผนงาน บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย มีความพึงพอใจระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๙

ด้านแผนงานฯ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ทำให้เกิดผลผลิตในด้านต่าง ๆ นั้นพบว่าด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔ รองลงมาคือ สร้างความตระหนักของสังคมต่อการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๑ ส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๔ และเห็นว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเกินความคาดหมายอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๘ เมื่อจำแนกตามกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์ประเมินผลผลิตการให้บริการมากกว่าผู้สูงอายุทั่วไปในทุกด้าน ดังตารางที่ ๓.๑๑

ตารางที่ ๓.๑๑ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินผลผลิตการให้บริการของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านผลผลิตการให้บริการ	**กลุ่มรวม ระดับความพึงพอใจ ร้อยละ (จำนวน)**							**ทั่วไป**	**อยู่ในศูนย์ฯ**
	มากที่สุด	**มาก**	**ปานกลาง**	**น้อย**	**น้อยที่สุด**	**ไม่ทราบ**	**ค่าเฉลี่ย (แปลผล)**	**ค่าเฉลี่ย (แปลผล)**	**ค่าเฉลี่ย (แปลผล)**
๑) ผลการดำเนินงานแผนงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย	๑๓.๒ (๔๗)	๔๔.๙ (๑๖๐)	๑๙.๑ (๗๖)	๐	๑.๑ (๑)	๒๐.๒ ๗๒	**๓.๘๙ (มาก)**	๓.๕๙ (มาก)	๔.๐๙ (มาก)
๒) แผนงานฯ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ทำให้เกิดผลผลิตดังต่อไปนี้									
- ความพึงพอใจ	๑๔.๓ (๕๑)	๔๔.๗ (๑๕๙)	๑๙.๑ (๖๘)	๑.๑ (๔)	๐	๒๐.๘ (๗๔)	**๔.๑๔ (มาก)**	๓.๘๖ (มาก)	๔.๓๐ (มากที่สุด)
- สร้างความตระหนักของสังคมต่อการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น	๑๘.๕ (๖๖)	๓๙.๓ (๑๔๐)	๑๘.๐ (๖๔)	๒.๘ (๑๐)	๐		**๔.๐๑ (มาก)**	๓.๗๒ (มาก)	๔.๑๗ (มาก)
- ส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชน	๑๙.๑ (๖๘)	๓๖.๕ (๑๓๐)	๒๒.๕ (๘๐)	๐.๖ (๒)	๐	๒๑.๓ ๗๖	**๓.๙๔ (มาก)**	๓.๕๗ (มาก)	๔.๑๕ (มาก)
- ส่งเสริมการเข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมและการคุ้มครองทางสังคมกับผู้สูงอายุ	๑๖.๖ (๕๙)	๔๐.๒ (๑๔๓)	๒๑.๖ (๗๗)	๒.๐ (๗)	๐	๑๙.๗ (๗๐)	**๓.๙๔ (มาก)**	๓.๖๓ (มาก)	๔.๑๒ (มาก)
- บรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายที่กำหนด	๑๑.๐ (๓๙)	๔๐.๗ (๑๔๕)	๒๕.๘ (๙๒)	๑.๔ (๕)	๐	๒๑.๑ (๗๕)	**๓.๙๑ (มาก)**	๓.๕๙ (มาก)	๔.๐๙ (มาก)
- การมีส่วนร่วมของภาคีต่าง ๆ ในการดูแลผู้สูงอายุ	๑๒.๔ (๔๔)	๔๔.๔ (๑๕๘)	๒๐.๕ (๗๓)	๒.๕ (๙)	๐	๒๐.๒ (๗๒)	**๓.๘๙ (มาก)**	๓.๖๗ (มาก)	๔.๐๒ (มาก)
- ความคุ้มค่าของงบประมาณรัฐ	๒๑.๑ (๗๕)	๓๘.๘ (๑๓๘)	๑๙.๙ (๗๑)	๐.๓ (๑)	๐	๑๙.๙ (๗๑)	**๓.๘๓ (มาก)**	๓.๕๙ (มาก)	๓.๙๘ (มาก)
- ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเกินความคาดหมาย	๒๗.๘ (๙๙)	๓๗.๔ (๑๓๓)	๑๕.๒ (๕๔)	๐.๓ (๑)	๐.๓ (๑)	๑๙.๑ (๖๘)	**๓.๗๘ (มาก)**	๓.๕๘ (มาก)	๓.๘๘ (มาก)
ค่าเฉลี่ยรวม							**๓.๙๒ (มาก)**	**๓.๖๕ (มาก)**	**๔.๐๙ (มาก)**

ภาพรวมความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

ภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕ เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่าผู้สูงอายุมีความพึงพอใจด้านสถานที่มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๓ รองลงมาคือ ด้านการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๘ ด้านการจัดบริการสวัสดิการสังคมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙ และด้านผลผลิตการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ ๓.๙๒ ดังแผนภาพที่ ๓.๙ และตารางที่ ๓.๑๒

แผนภาพที่ ๓.๙ ภาพรวมความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

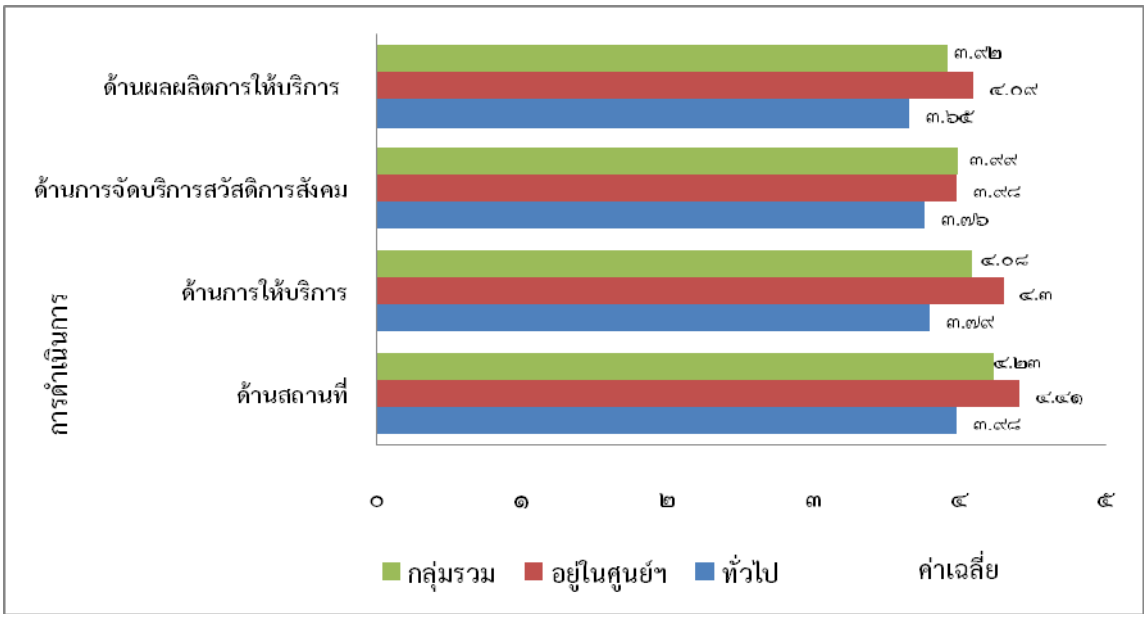

ตารางที่ ๓.๑๒ ภาพรวมความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

ค่าเฉลี่ยภาพรวมความพึงพอใจรายด้าน	ทั่วไป	อยู่ในศูนย์ฯ	กลุ่มรวม
ด้านสถานที่	๓.๙๘ (มาก)	๔.๔๑ (มากที่สุด)	๔.๒๓ (มากที่สุด)
ด้านการให้บริการ	๓.๗๙ (มาก)	๔.๓๐ (มากที่สุด)	๔.๐๘ (มาก)
ด้านการจัดบริการสวัสดิการสังคม	๓.๗๖ (มาก)	๓.๙๘ (มาก)	๓.๙๙ (มาก)
ด้านผลผลิตการให้บริการ	๓.๖๕ (มาก)	๔.๐๙ (มาก)	๓.๙๒ (มาก)
รวม	**๓.๘๑** (มาก)	**๔.๒๔** (มากที่สุด)	**๔.๐๕** (มาก)

๓.๔ ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

๓.๔.๑ ผลการดำเนินงานตามแผนงานพื้นฐาน

การดำเนินงานตามแผนงานพื้นฐาน ในกิจกรรมและโครงการที่ดำเนินการของกลุ่มตัวอย่างในส่วนกลางของกรมกิจการผู้สูงอายุ สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ พบว่า มีสัดส่วนของการดำเนินการกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพระบบบริหารจัดการองค์การ ร้อยละ ๒๓ โดยมี ๒ โครงการที่ดำเนินการ ได้แก่ ๑) โครงการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลสู่ความเป็นเลิศ ร้อยละ ๘.๓ และ ๒) โครงการสนับสนุนการดำเนินงานตรวจสอบภายใน ร้อยละ ๑๖.๓ ส่วนกิจกรรมการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้ดำเนินโครงการโครงการจัดการระบบเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุดำเนินการ ร้อยละ ๒.๓

ตารางที่ ๓.๑๓ การดำเนินงานตามแผนงานพื้นฐานจำแนกตามกิจกรรมและโครงการที่ดำเนินการของกลุ่มตัวอย่างในส่วนกลางกรมกิจการผู้สูงอายุ สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ

กิจกรรม / โครงการ	ร้อยละ (n=๑๓)
กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพระบบบริหารจัดการองค์การ	**๒๓.๑(๓)**
โครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ คำของบประมาณและการติดตามประเมินผล	๐
โครงการเสริมความรู้ด้านกฎหมายเพื่อการปฏิบัติราชการ	๐
โครงการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลสู่ความเป็นเลิศ	๘.๓ (๑)
โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อการสื่อสารองค์การ	๐
โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบบริหาร	๐
โครงการสนับสนุนการดำเนินงานตรวจสอบภายใน	๑๖.๗ (๒)
กิจกรรมการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โครงการจัดการระบบเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ	**๒.๓ (๓)**

การดำเนินงานตามแผนงานพื้นฐานในกิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียนที่ดำเนินการในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ พบว่า มีการดำเนินงานในภาพรวม ร้อยละ ๖๙.๙ โดยมีการดำเนินงานโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย มากที่สุด ร้อยละ ๕๐.๔ รองลงมา โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ร้อยละ ๒๙.๗ และโครงการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน ร้อยละ ๑๔.๑ เมื่อจำแนกตามหน่วยงาน พบว่า หน่วยงานทั้งในและนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมดำเนินโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัยมากที่สุดเช่นกัน โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมีการดำเนินการมากที่สุด

แผนภาพที่ ๓.๑๐ แผนงานพื้นฐานในกิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียนที่ดำเนินการในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

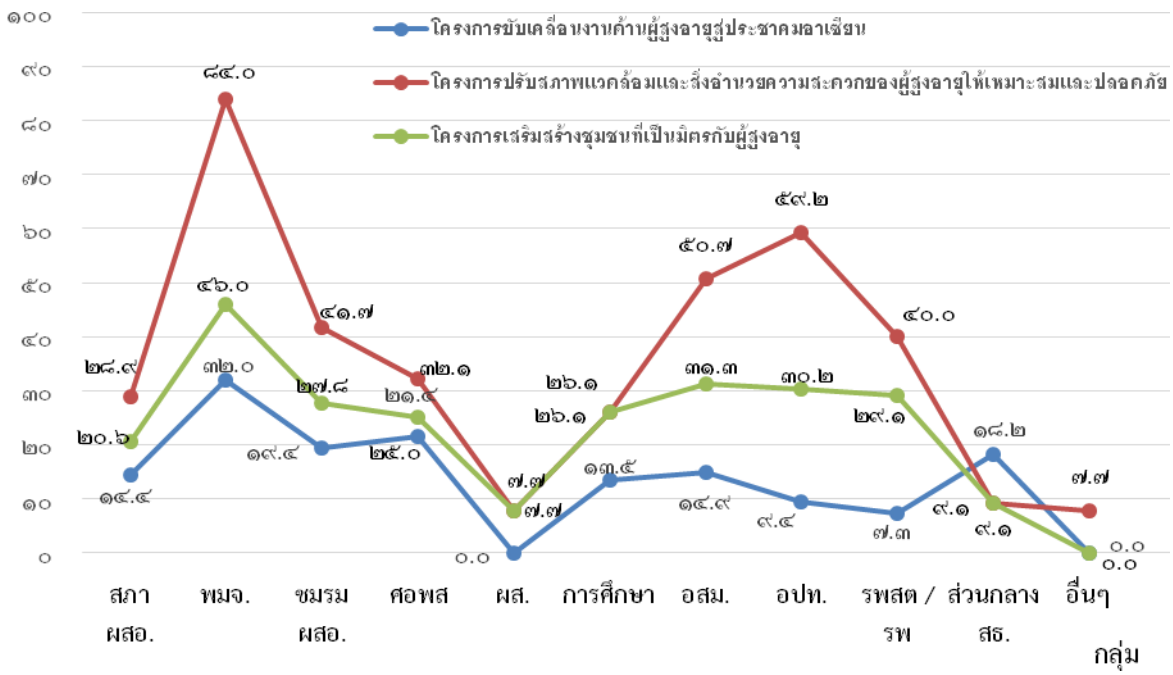

ตารางที่ ๓.๑๔ แผนงานพื้นฐานในกิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียนที่ดำเนินการในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กิจกรรม / โครงการ	ในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๓๑๖)							นอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๕๐๒)							รวม (n=๘๑๘)
	ศพส. (n=๙๗)	สภาผสอ. (n=๕๐)	พมจ. (n=๕๖)	ชมรมผสอ. (n=๗๒)	ศพอส. (n=๒๘)	ผส. (n=๑๓)	รวม	การศึกษา (n=๑๑๑)	อสม. (n=๖๗)	อปท. (n=๒๔๕)	รพสต. / รพ (n=๕๕)	ส่วนกลาง สธ. (n=๑๑)	อื่นๆ (n=๑๓)	รวม (n=๕๐๒)	
กิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน	๘๖.๖ (๘๔)	๖๖.๐ (๓๓)	๘๕.๗ (๔๘)	๒๕.๘ (๓๘)	๕๗.๑ (๑๖)	๑๕.๔ (๒)	**๖๙.๙ (๒๒๑)**	๕๐.๕ (๕๖)	๗๐.๑ (๔๗)	๖๘.๒ (๑๖๗)	๖๑.๘ (๓๔)	๑๘.๒ (๒)	๗.๑ (๑)	**๖๑.๒ (๓๐๗)**	**๖๔.๕ (๕๒๘)**
โครงการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน	๑๑.๓ (๑๑)	๑๔.๔ (๑๔)	๓๒.๐ (๑๖)	๑๙.๔ (๑๔)	๒๑.๔ (๖)	๐	๑๙.๓ (๖๑)	๑๓.๕ (๑๕)	๑๔.๙ (๑๐)	๙.๔ (๒๓)	๗.๓ ๔)	๑๘.๒ (๒)	๐.๐ (๐)	๑๐.๘ (๕๔)	๑๔.๑ (๑๑๕)
โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย	๗๒.๒ (๗๐)	๒๘.๙ (๒๘)	๘๔.๐ (๔๒)	๔๑.๗ (๓๐)	๓๒.๑ (๙)	๗.๗ (๑)	๕๗.๐ (๑๘๐)	๒๖.๑ (๒๙)	๕๐.๗ (๓๔)	๕๙.๒ (๑๔๕)	๔๐.๐ ๒๒)	๙.๑ (๑)	๗.๗ (๑)	๔๖.๒ (๒๓๒)	๕๐.๔ (๔๑๒)
โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ	๓๒.๐ (๗๐)	๒๐.๖ (๒๘)	๔๖.๐ (๔๒)	๒๗.๘ (๓๐)	๒๕.๐ (๙)	๗.๗ (๑)	๓๒.๓ (๑๐๒)	๒๖.๑ (๒๙	๓๑.๓ (๒๑)	๓๐.๒ (๗๔)	๒๙.๑ (๑๖)	๙.๑ (๑)	๐.๐ (๐)	๒๘.๑ (๑๔๑)	๒๙.๗ (๒๔๓)

๓.๔.๒ ผลการดำเนินงานตามแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต

การดำเนินงานตามแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต ในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างดำเนินการกิจกรรมการส่งเสริมผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคม ร้อยละ ๗๔.๙ เมื่อจำแนกตามโครงการพบว่า ดำเนินการโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน มากที่สุด ร้อยละ ๔๓.๕ รองลงมา โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และ

ฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ ร้อยละ ๓๘.๓ โครงการขยายผลการส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ ร้อยละ ๓๒.๘ ส่วนการดำเนินการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ มีน้อยที่สุดเพียงร้อยละ ๕.๕ เท่านั้น เมื่อพิจารณาตามหน่วยงานพบว่า เกือบทุกโครงการที่หน่วยงานในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ดำเนินการมากกว่าหน่วยงานภายนอก แต่ยกเว้น โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุที่หน่วยงานภายนอกดำเนินการมากกว่าหน่วยงานภายในกระทรวงฯ ส่วนกิจกรรมการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) ในโครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ศพส. มีสัดส่วนของการดำเนินการร้อยละ ๔๔.๑ ดังตารางที่ ๓.๑๕

แผนภาพที่ ๓.๑๑ การดำเนินงานแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต เมื่อจำแนกตามกิจกรรมและหน่วยงาน

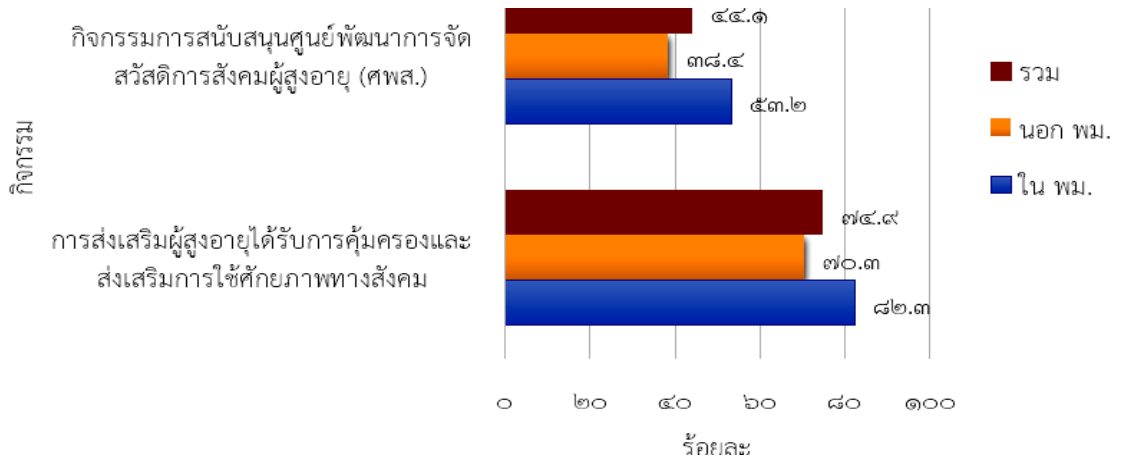

แผนภาพที่ ๓.๑๒ การดำเนินงานแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต เมื่อจำแนกตามโครงการและหน่วยงาน

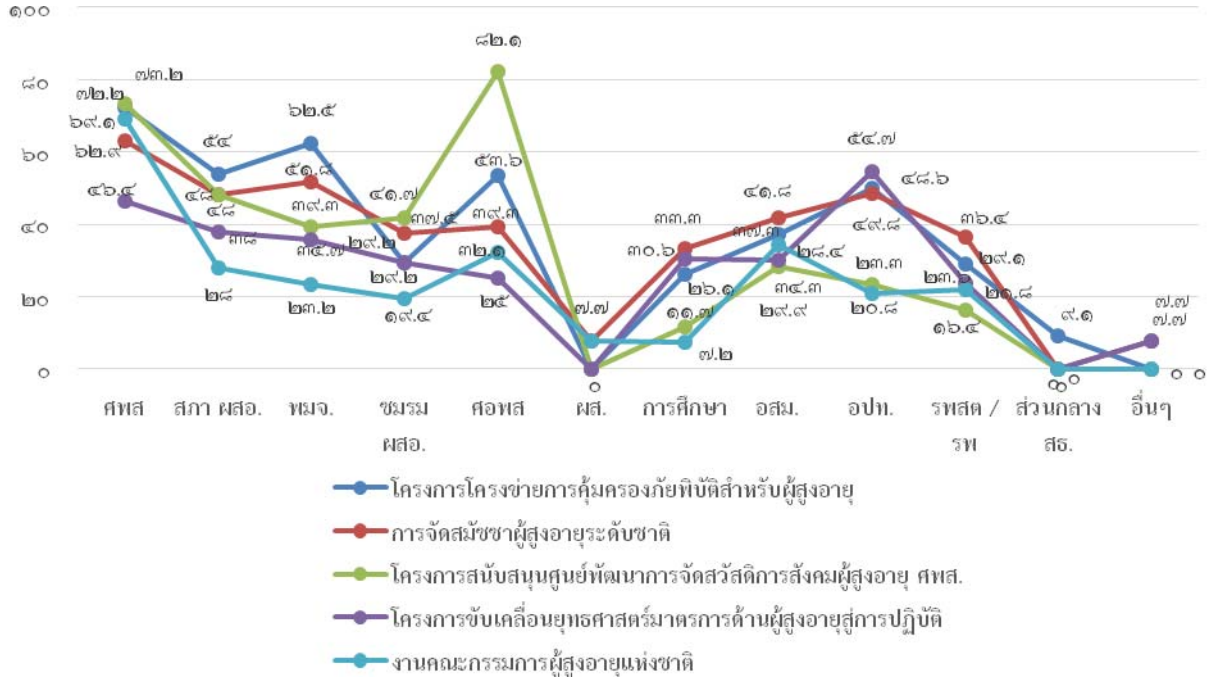

แผนภาพที่ ๓.๑๓ การดำเนินงานแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต เมื่อจำแนกตามโครงการและหน่วยงาน

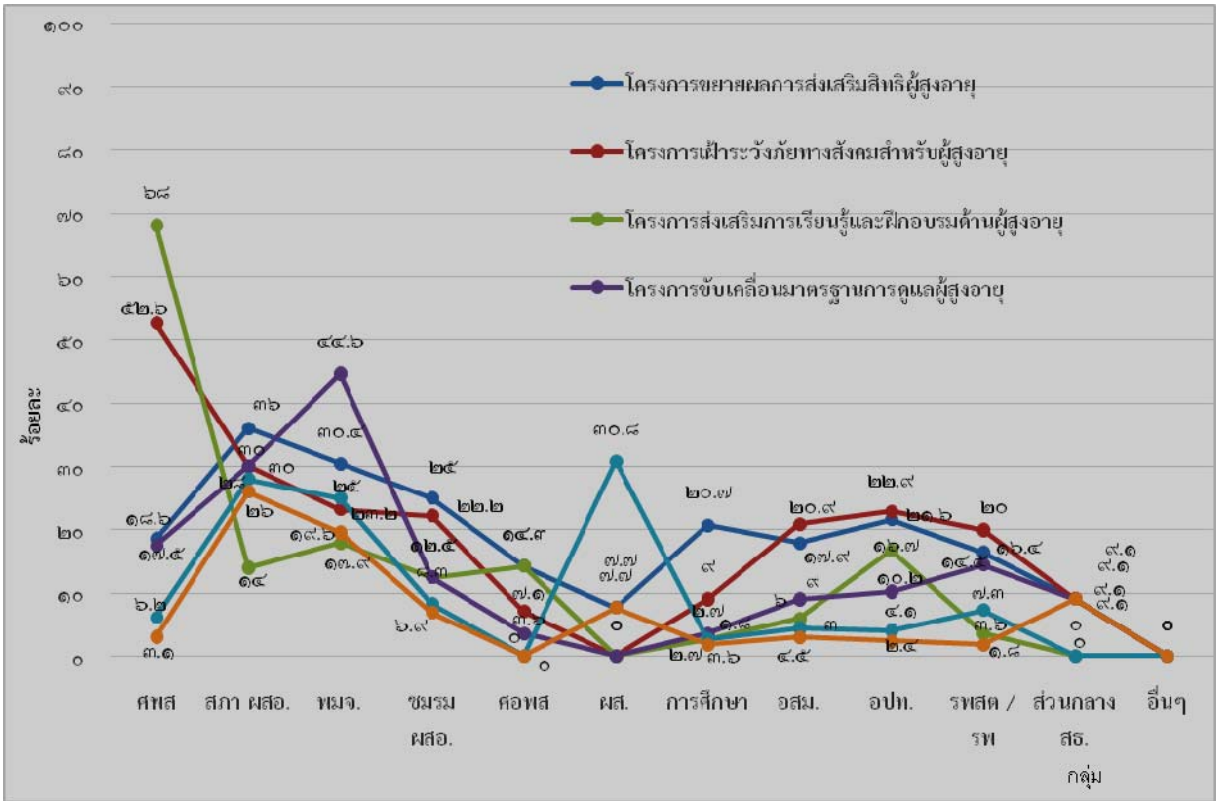

ตารางที่ ๓.๑๕ การดำเนินงานแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต เมื่อจำแนกตามโครงการและหน่วยงาน

กิจกรรม	ในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๓๑๖)							นอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๕๐๒)							รวม (n=๘๑๘)
	ศพส. (n=๙๗)	สภา ผสอ. (n=๕๐)	พมจ. (n=๕๖)	ชมรม ผสอ. (n=๗๒)	ศพอส. (n=๒๘)	ผส. (n=๑๓)	รวม	การศึกษา (n=๑๑๑)	อสม. (n=๖๗)	อปท. (n=๒๔๕)	รพสต. / รพ (n=๕๕)	ส่วนกลาง สธ. (n=๑๑)	อื่นๆ (n=๑๓)	รวม (n=๕๐๒)	
ก. กิจกรรมการส่งเสริมผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคม	**๙๒.๘ (๙๐**	**๙๐.๐ (๔๕)**	**๙๔.๖ (๕๓)**	**๖๒.๕ (๔๕)**	**๙๖.๔ (๒๗)**	**๔๖.๒ (๖)**	**๘๒.๓ (๒๖๐)**	**๖๗.๖ (๗๕)**	**๗๙.๑ (๕๓)**	**๗๘.๘ (๑๙๓)**	**๖๙.๑ (๓๘)**	**๑๘.๒ ๒**	**๑ ๗.๗**	**๗๐.๓ (๓๕๓)**	**๗๔.๙ (๖๑๓)**
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน	๖๒.๙ (๖๑)	๔๘.๐ (๒๔)	๕๑.๘ (๒๙)	๓๗.๕ (๒๗)	๓๙.๓ (๑๑)	๗.๗ (๑)	๔๘.๔ (๑๕๓)	๓๓.๓ (๓๗)	๔๑.๘ (๒๘)	๔๘.๖ (๑๑๙	๓๖.๔ (๒๐)	๐	๗.๗ (๑)	๔๐.๔ (๒๐๕)	๔๓.๕ (๓๕๖)
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ	๔๖.๔ (๔๕)	๓๘.๐ (๑๙)	๓๕.๗ (๒๐)	๒๙.๒ (๒๑)	๒๕.๐ (๗)	๐	๓๕.๔ (๑๑๒)	๓๐.๖ (๓๔)	๒๙.๙ (๒๐)	๕๔.๗ (๑๓๓)	๒๓.๖ (๑๓)	๐	๗.๗ (๑)	๔๐.๐ (๒๐๑)	๓๘.๓ (๓๑๓)
โครงการขยายผลการส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ	๗๓.๒ (๗๑)	๔๘.๐ (๒๔)	๓๙.๓ (๒๒)	๔๑.๗ (๓๐)	๘๒.๑ (๒๓)	๐	๕๓.๘ (๑๗๐)	๑๑.๗ (๑๓)	๒๘.๔ (๑๙)	๒๓.๓ (๕๗)	๑๖.๔ (๙)	๐	๐	๑๙.๕ (๙๘)	๓๒.๘ (๒๖๘)

กิจกรรม	ในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๓๑๖)							นอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๕๐๒)							รวม (n=๘๑๘)
	ศพส. (n=๙๗)	สภาผสอ. (n=๕๐)	พมจ. (n=๕๖)	ชมรมผสอ. (n=๗๒)	ศพอส. (n=๒๘)	ผส. (n=๑๓)	รวม	การศึกษา (n=๑๑๑)	อสม. (n=๖๗)	อปท. (n=๒๔๕)	รพสต. / รพ (n=๕๕)	ส่วนกลาง สธ. (n=๑๑)	อื่นๆ (n=๑๓)	รวม (n=๕๐๒)	
โครงการเฝ้าระวังภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ	๖๙.๑ (๖๗)	๒๘.๐ (๑๔)	๒๓.๒ (๑๓)	๑๙.๔ (๑๔)	๓๒.๑ (๙)	๗.๗ (๑)	๓๗.๓ **(๑๑๘)**	๗.๒ (๘)	๓๔.๓ (๒๓)	๒๐.๘ (๕๑)	๒๑.๘ (๑๒)	๐	๐	๑๘.๕ **(๙๓)**	๒๕.๘ **(๒๑๑)**
โครงการขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ	๕๒.๖ (๕๑)	๓๐.๐ (๑๕)	๒๓.๒ (๑๓)	๒๒.๒ (๑๖)	๗.๑ (๒)	๐	๓๐.๗ **(๙๗)**	๙.๐ (๑๐)	๒๐.๙ (๑๔)	๒๒.๙ (๕๖)	๒๐.๐ (๑๑)	๙.๑ (๑)	๐	๑๘.๓ **(๙๗)**	๒๓.๑ **(๑๘๙)**
โครงการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	๑๘.๖ (๑๘)	๓๖.๐ (๑๘)	๓๐.๔ (๑๗)	๒๕.๐ (๑๘)	๑๔.๓ (๔)	๗.๗ (๑)	๒๔.๑ **(๗๖)**	๒๐.๗ (๒๓)	๑๗.๙ (๑๒)	๒๑.๖ (๕๓)	๑๖.๔ (๙)	๙.๑ (๑)	๐	๑๙.๕ **(๙๘)**	๒๑.๓ **(๑๗๔)**
โครงการโครงข่ายการคุ้มครองภัยพิบัติสำหรับผู้สูงอายุ	๖๘.๐ (๖๖)	๑๔.๐ (๗)	๑๗.๙ (๑๐)	๑๒.๕ (๙)	๑๔.๓ (๔)	๐	๓๐.๔ **(๙๖)**	๒.๗ (๓)	๖.๐ (๔)	๑๖.๗ (๔๑	๓.๖ (๒)	๐	๐	๑๐.๐ **(๕๐)**	๑๗.๘ **(๑๔๖)**
โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มาตรการด้าน ผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ	๑๗.๕ (๑๗)	๓๐.๐ (๑๕)	๔๔.๖ (๒๕)	๑๒.๕ (๙)	๓.๖ (๑)	๐	๒๑.๒ **(๖๗)**	๓.๖ (๔)	๙.๐ (๖)	๑๐.๒ (๒๕)	๑๔.๕ (๘)	๙.๑ (๑)	๐	๘.๘ **(๔๔)**	๑๓.๖ **(๑๑๑)**
งานคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ	๖.๒ (๖)	๒๘.๐ (๑๔)	๒๕.๐ (๑๔	๘.๓ (๖)	๐	๓๐.๘ (๔)	๑๓.๙ **(๔๔)**	๒.๗ (๓)	๔.๕ (๓)	๔.๑ (๑๐)	๗.๓ (๔)	๐	๐	๔.๐ **(๒๐)**	๗.๘ **(๖๔)**
การจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ	๓.๑ (๓)	๒๖.๐ (๑๓)	๑๙.๖ (๑๑)	๖.๙ (๕)	๐	๗.๗ (๑)	๑๐.๔ **(๓๓)**	๑.๘ (๒)	๓.๐ (๒)	๒.๔ (๖)	๑.๘ (๑)	๙.๑ (๑)	๐	๒.๔ **(๑๒)**	๕.๕ **(๔๕)**
ข. กิจกรรมการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนา การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ศพส.	๗๒.๒ (๗๐)	๕๔.๐ (๒๗)	๖๒.๕ (๓๕)	๒๙.๒ (๒๑)	๕๓.๖ (๑๕)	๐	**๕๓.๒ (๑๖๘)**	๒๖.๑ (๒๙)	๓๗.๓ (๒๕)	๔๙.๘ (๑๒๒)	๒๙.๑ (๑๖)	๙.๑ (๑)	๐	**๓๘.๔ (๑๙๓)**	**๔๔.๑ (๓๖๑)**

๓.๔.๓ ผลการดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย

การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างดำเนินการกิจกรรมการเสริมสร้างทักษะตามโครงการผู้สูงอายุใส่ใจลูกหลาน ร้อยละ ๕๓.๗ และในกิจกรรมการส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิผู้สูงอายุ ตามโครงการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ ร้อยละ ๕๑.๒ เมื่อพิจารณาตามหน่วยงาน พบว่า หน่วยงานในสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมฯ ดำเนินการมากกว่าหน่วยงานนอกสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมฯ ทุกกิจกรรม ดังตารางที่ ๓.๑๖

แผนภาพที่ ๓.๑๔ การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัยจำแนกตามกิจกรรม

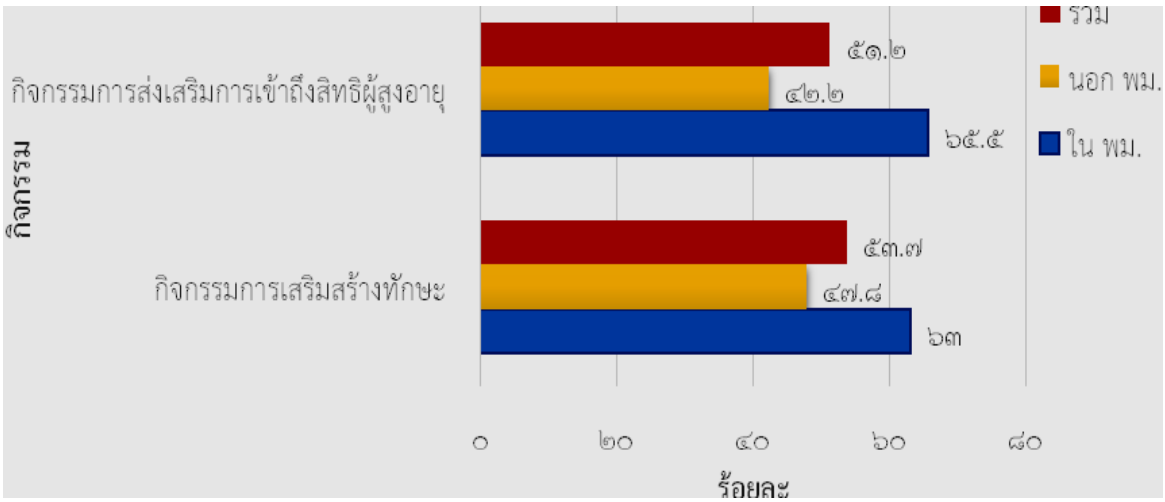

แผนภาพที่ ๓.๑๕ การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย จำแนกตามหน่วยงาน

ตารางที่ ๓.๑๖ การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย

กิจกรรม	ในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๓๑๖)							นอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๕๐๒)							รวม (n=๘๑๘)
	ศพส. (n=๙๗)	สภาผสอ. (n=๕๐)	พมจ. (n=๕๖)	ชมรมผสอ. (n=๗๒)	ศพอส. (n=๒๘)	ผส. (n=๑๓)	รวม	การศึกษา (n=๑๑๑)	อสม. (n=๖๗)	อปท. (n=๒๔๕)	รพสต. / รพ (n=๕๕)	ส่วนกลาง สธ. (n=๑๑)	อื่นๆ (n=๑๓)	รวม (n=๕๐๒)	
กิจกรรมการเสริมสร้างทักษะ โครงการผู้สูงอายุใส่ใจลูกหลาน	๘๒.๕ (๘๐)	๘๐.๐ (๔๐)	๖๒.๕ (๓๕)	๕๒.๘ (๓๘)	๕๐.๐ (๑๔)	๐.๐๐	๖๓.๐ (๑๙๙)	๒๙.๗ (๓๓)	๕๘.๒ (๓๙)	๔๔.๕ (๑๐๙)	๕๔.๕ (๓๐)	**๐๐**	**๙.๑ (๑)**	๔๗.๘ (๒๔๐)	๕๓.๗ (๔๓๙)
กิจกรรมการส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิผู้สูงอายุ โครงการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ	๘๑.๔ (๗๙)	๕๔.๐ (๒๗)	๕๗.๑ (๓๒)	๕๒.๘ (๓๘)	๗๘.๖ ๒๒)	๗.๗๑	๖๕.๕ (๒๐๗)	๒๔.๓ ๒๗)	๓๗.๓ (๒๕)	๖๖.๙ (๑๖๔)	๔๑.๘ (๒๓)	๐๐	**๙.๑** (๑)	๔๒.๒ (๒๑๒)	๕๑.๒ (๔๑๙)

๓.๔.๔ ผลการดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างดำเนินการกิจกรรมพัฒนากลไกในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ร้อยละ ๗๕.๐ มากกว่า กิจกรรมพัฒนาระบบการดูแลและการคุ้มครองผู้สูงอายุ (โครงการพัฒนาระบบการดูแลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ) ร้อยละ ๖๔.๑ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมฯ ดำเนินการในโครงการต่าง ๆ มากกว่าหน่วยงานนอกสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมฯ ทุกกิจกรรม ดังแผนภาพที่ ๓.๑๖ และ ตารางที่ ๓.๑๗

แผนภาพที่ ๓.๑๖ การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามกิจกรรมพัฒนากลไกในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

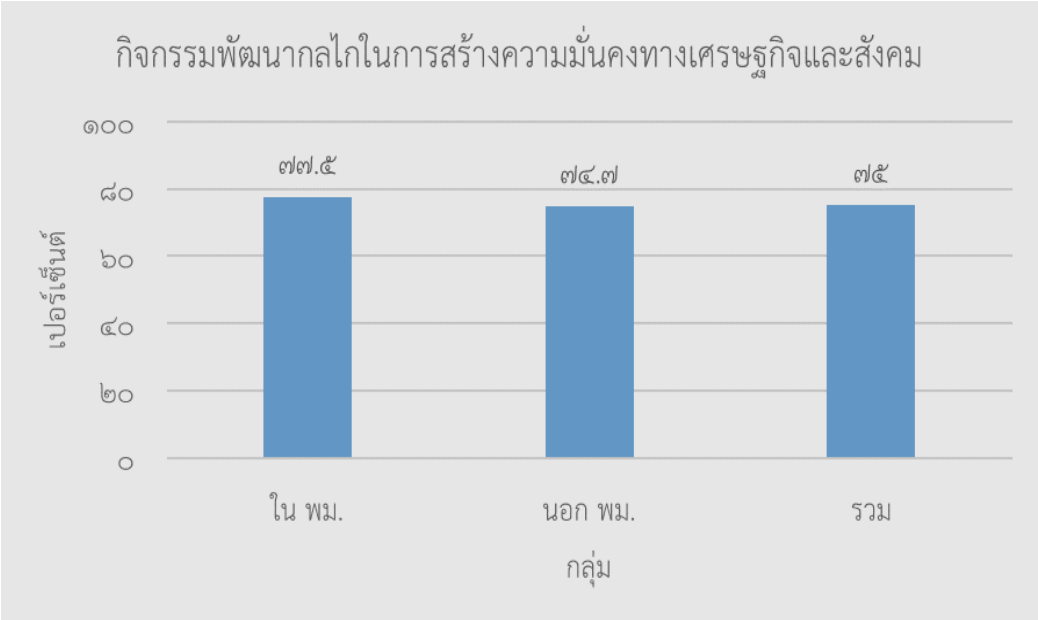

แผนภาพที่ ๓.๑๗ การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามโครงการและหน่วยงานในกิจกรรมพัฒนากลไกในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

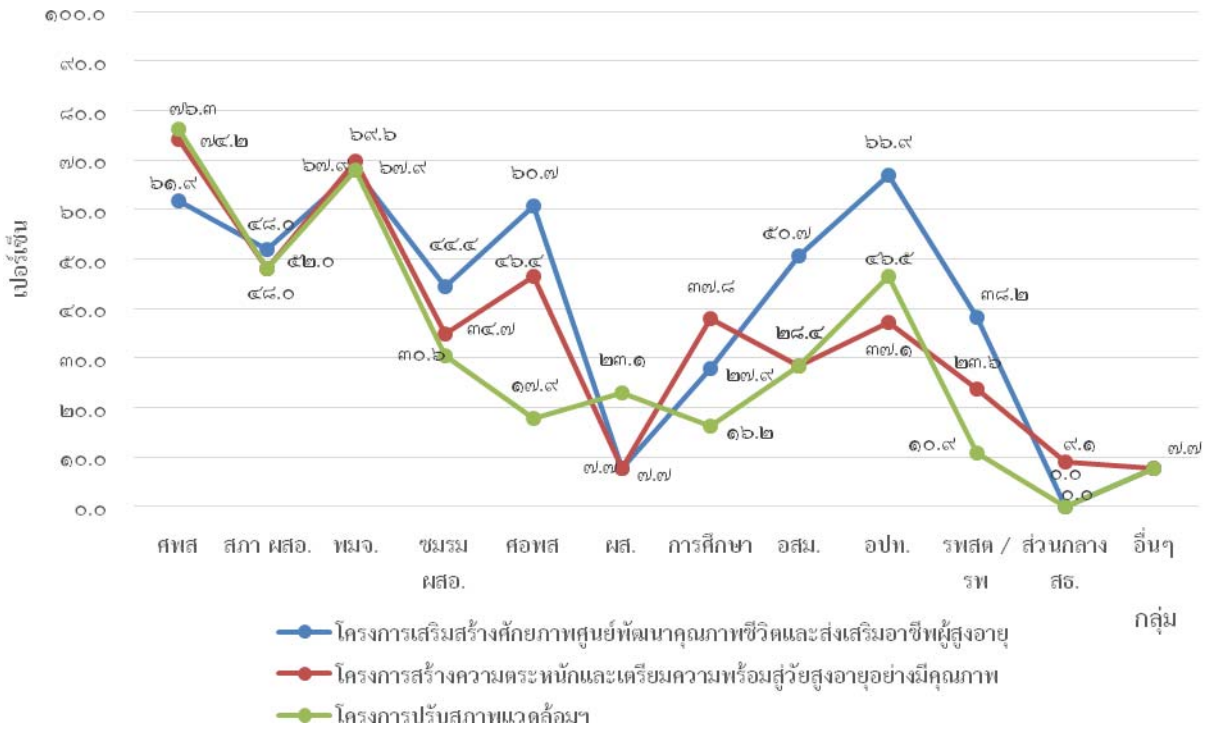

ตารางที่ ๓.๑๗ การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในกิจกรรมพัฒนากลไกในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

กิจกรรม	ในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๓๑๖)							นอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๕๐๒)							รวม
	ศพส. (n=๙๗)	สภาผสอ. (n=๕๐)	พมจ. (n=๕๖)	ชมรมผสอ. (n=๗๒)	ศพอส. (n=๒๘)	ผส. (n=๑๓)	รวม	การศึกษา (n=๑๑๑)	อสม. (n=๖๗)	อปท. (n=๒๔๕)	รพสต. / รพ (n=๕๕)	ส่วนกลางสธ. (n=๑๑)	อื่นๆ (n=๑๓)	รวม (n=๕๐๒)	(n=๘๑๘)
กิจกรรมพัฒนากลไกในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม	**๙๐.๗ ๘๘**	**๘๒.๐ ๔๑**	**๗๑.๔ ๔๐**	**๖๓.๙ ๔๖**	**๘๙.๓ ๒๕**	**๗.๗ ๑**	**๗๗.๕ (๒๔๕)**	๖๒.๒ ๖๙	๗๗.๖ ๕๒	๘๗.๘ ๒๑๕	๖๕.๕ ๓๖	๙.๑ ๑	๑๕.๔ ๒	**๗๔.๗ (๓๗๕)**	**๗๕.๐ (๖๒๐)**
โครงการเสริมสร้างศักยภาพศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ	๖๑.๙ ๖๐	๕๒.๐ ๒๖	๖๗.๙ ๓๘	๔๔.๔ ๓๒	๖๐.๗ ๑๗	๗.๗ ๑	๕๕.๑ (๑๗๔)	๒๗.๙ ๓๑	๕๐.๗ ๓๔	๖๖.๙ ๑๖๔	๓๘.๒ ๒๑	๐.๐ ๐	๗.๗ ๑	๕๐.๐ (๒๕๑)	๕๒.๐ (๔๒๕)
โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพ	๗๔.๒ ๗๒	๔๘.๐ ๒๔	๖๙.๖ ๓๙	๓๔.๗ ๒๕	๔๖.๔ ๑๓	๗.๗ ๑	๕๕.๑) (๑๗๔)	๓๗.๘ ๔๒	๒๘.๔ ๑๙	๓๗.๑ ๙๑	๒๓.๖ ๑๓	๙.๑ ๑	๗.๗ ๑	๓๓.๓ (๑๖๗)	๔๑.๗ (๓๔๑)
โครงการปรับสภาพแวดล้อมฯ	๗๖.๓ ๗๔	๔๘.๐ ๒๔	๖๗.๙ ๓๘	๓๐.๖ ๒๒	๑๗.๙ ๕	๒๓.๑ ๓	๕๒.๕ (๑๖๖)	๑๖.๒ ๑๘	๒๘.๔ ๑๙	๔๖.๕ ๑๑๔	๑๐.๙ ๖	๐.๐ ๐	๗.๗ ๑	๓๑.๕ (๑๕๘)	๓๙.๖ (๓๒๔)

๓.๔.๕ ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๑ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

แผนภาพที่ ๓.๑๘ การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามกิจกรรมพัฒนาระบบการดูแลและการคุ้มครองผู้สูงอายุ

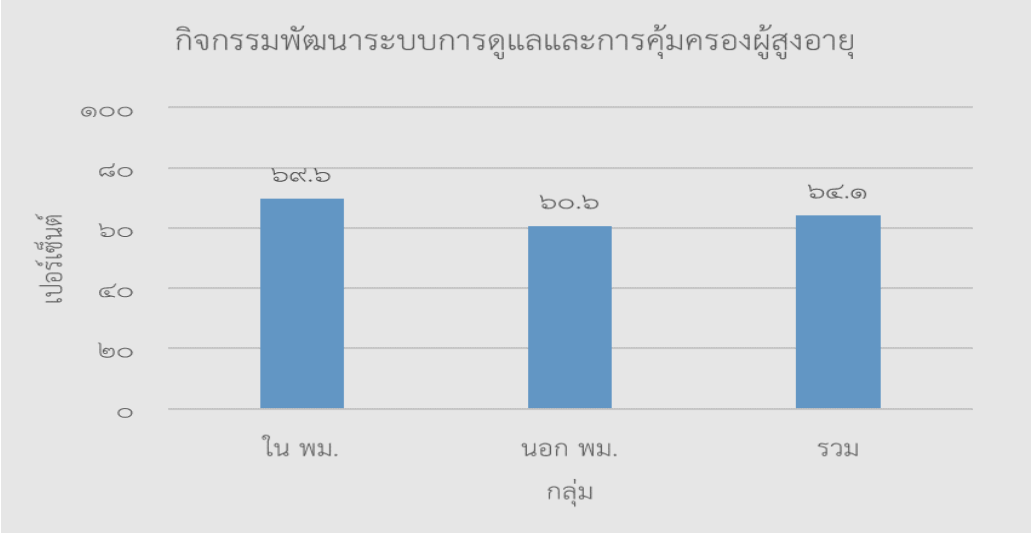

แผนภาพที่ ๓.๑๙ การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามโครงการในกิจกรรมพัฒนาระบบการดูแลและการคุ้มครองผู้สูงอายุ

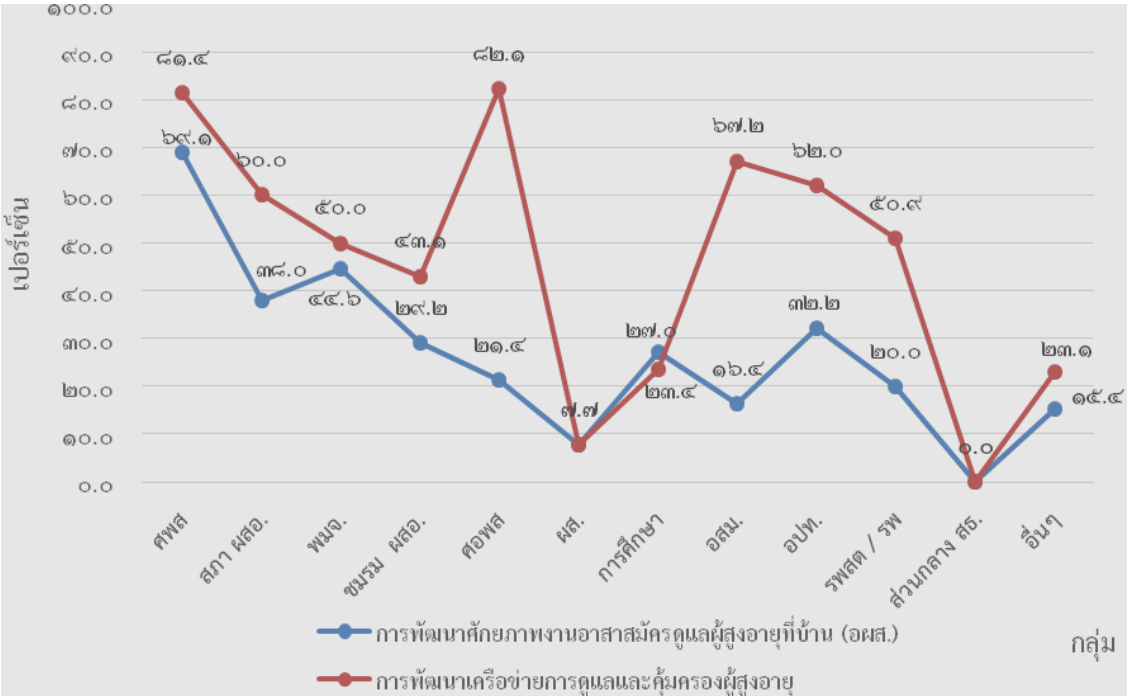

ตารางที่ ๓.๑๘ การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุจำแนกตามโครงการและหน่วยงานในกิจกรรมพัฒนาระบบการดูแลและการคุ้มครองผู้สูงอายุ

กิจกรรม	ในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๓๑๖)							นอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๕๐๒)							รวม
	ศพส. (n=๙๗)	สภาผสอ. (n=๕๐)	พมจ. (n=๕๖)	ชมรมผสอ. (n=๗๒)	ศพอส. (n=๒๘)	ผส. (n=๑๓)	รวม	การศึกษา (n=๑๑๑)	อสม. (n=๖๗)	อปท. (n=๒๔๕)	รพสต. / รพ (n=๕๕)	ส่วนกลาง สธ. (n=๑๑)	อื่นๆ (n=๑๓)	รวม (n=๕๐๒)	(n=๘๑๘)
กิจกรรมพัฒนาระบบการดูแลและการคุ้มครองผู้สูงอายุ (โครงการพัฒนาระบบการดูแลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ)	๘๖.๖ ๘๔	๗๐.๐ ๓๕	๖๐.๗ ๓๔	๕๖.๙ ๔๑	๘๙.๓ ๒๕	๗.๗ ๑	**๖๙.๖ (๒๒๐)**	๔๓.๒ ๔๘	๗๓.๑ ๔๙	๖๘.๖ ๑๖๘	๖๕.๕ ๓๖	๐.๐ ๐	๒๓.๑ ๓	**๖๐.๖ (๓๐๔)**	**๖๔.๑ (๕๒๔)**
การพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.)	๖๙.๑ ๖๗	๓๘.๐ ๑๙	๔๔.๖ ๒๕	๒๙.๒ ๒๑	๒๑.๔ ๖	๗.๗ ๑	๖๐.๘ (๑๙๒)	๒๗.๐ ๒๖	๑๖.๔ ๔๕	๓๒.๒ ๑๕๒	๒๐.๐ ๒๘	๐.๐ ๐	๑๕.๔ ๓	๕๐.๖ (๒๕๔)	๕๔.๕ (๔๔๖)
การพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ	๘๑.๔ ๗๙	๖๐.๐ ๓๐	๕๐.๐ ๒๘	๔๓.๑ ๓๑	๘๒.๑ ๒๓	๗.๗ ๑	๔๔.๐ (๑๓๙)	๒๓.๔ ๓๐	๖๗.๒ ๑๑	๖๒.๐ ๗๙	๕๐.๙ ๑๑	๐.๐ ๐	๒๓.๑ ๒	๒๖.๕ (๑๓๓)	๓๓.๓ (๒๗๒)

๓.๔.๖ ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ

การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ ในภาพรวม พบว่า ดำเนินโครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแล สุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๕ ในสัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ ๔๑.๘ รองลงมา โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการบริการด้านชีววิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อรองรับสังคม ร้อยละ ๗.๘ และ โครงการการสร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ ร้อยละ ๓.๑ เมื่อจำแนกตามหน่วยงานพบว่า หน่วยงานนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ดำเนินโครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแล สุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕ ในสัดส่วนที่มากกว่าหน่วยงานในสังกัดกระทรวงฯ และเป็นที่น่าสังเกตว่า โครงการการสร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดูแลผู้สูงอายุมีร่วมการดำเนินน้อยมาก ตารางที่ ๓.๑๙

แผนภาพที่ ๓.๒๐ การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ ในภาพรวม

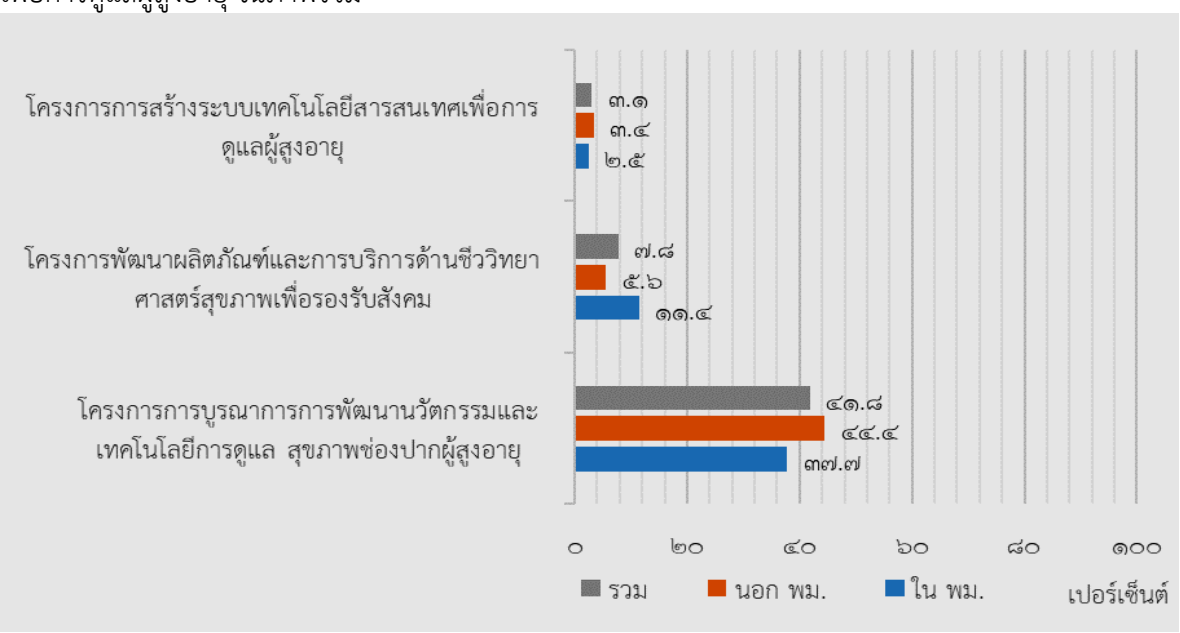

แผนภาพที่ ๓.๒๑ การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอกตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ จำแนกตามโครงการและหน่วยงาน

ตารางที่ ๓.๑๙ การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ

กิจกรรม	ในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๓๑๖)							นอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๕๐๒)							รวม (n=๘๑๘)
	ศพส. (n=๙๗)	สภาผสอ. (n=๕๐)	พมจ. (n=๕๖)	ชมรมผสอ. (n=๗๒)	ศพอส. (n=๒๘)	ผส. (n=๑๓)	รวม	การศึกษา (n=๑๑๑)	อสม. (n=๖๗)	อปท. (n=๒๔๕)	รพสต. / รพ (n=๕๕)	ส่วนกลาง สธ. (n=๑๑)	อื่นๆ (n=๑๓)	รวม (n=๕๐๒)	
โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแล สุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕	๓๘.๑๓๗	๔๘.๐๒๔	๓๙.๓๒๒	๔๐.๓๒๙	๒๕.๐๗	๐๐	๓๗.๗ (๑๑๙)	๔๔.๑๔๙	๔๗.๘๓๒	๓๗.๖๙๒	๗๒.๗๔๐	๖๓.๖๗	๒๓.๑๓	๔๔.๔ (๒๒๓)	๔๑.๘ (๓๔๒)
โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริการด้านชีววิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อรองรับสังคม	๑๓.๔๑๓	๑๘.๐๙	๗.๑๔	๑๑.๑๘	๗.๑๒	๐๐	๑๑.๔ (๓๖)	๖.๓๗	๙.๐๖	๔.๙๑๒	๑.๘๑	๐.๐๐	๑๕.๔๒	๕.๖ (๒๘)	๗.๘ (๖๔)
โครงการการสร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ	๑.๐๑	๘.๐๔	๐.๐๐	๒.๘๒	๓.๖๑	๐๐	๒.๕ (๘)	๘.๑๙	๔.๕๓	๑.๖๔	๑.๘๑	๐.๐๐	๐.๐	๓.๔ (๑๗)	๓.๑๐ (๒๕)

ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม

การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคมในภาพรวม พบว่า โครงการพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ได้ดำเนินการมากที่สุด ร้อยละ ๔๒.๑ รองลงมา คือ โครงการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชนปี ๒๕๖๑ ร้อยละ ๓๑.๙ โครงการพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุในชุมชน ร้อยละ ๓๙.๑ และโครงการที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด คือ โครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะ Intermediate care และ โครงการบริการฝังรากฟันเทียมสำหรับผู้สูงอายุ ที่มีการดำเนินการไม่ถึงร้อยละ ๑๐ ตารางที่ ๓.๒๐

แผนภาพที่ ๓.๒๒ การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม ใน ๕ อันดับแรก

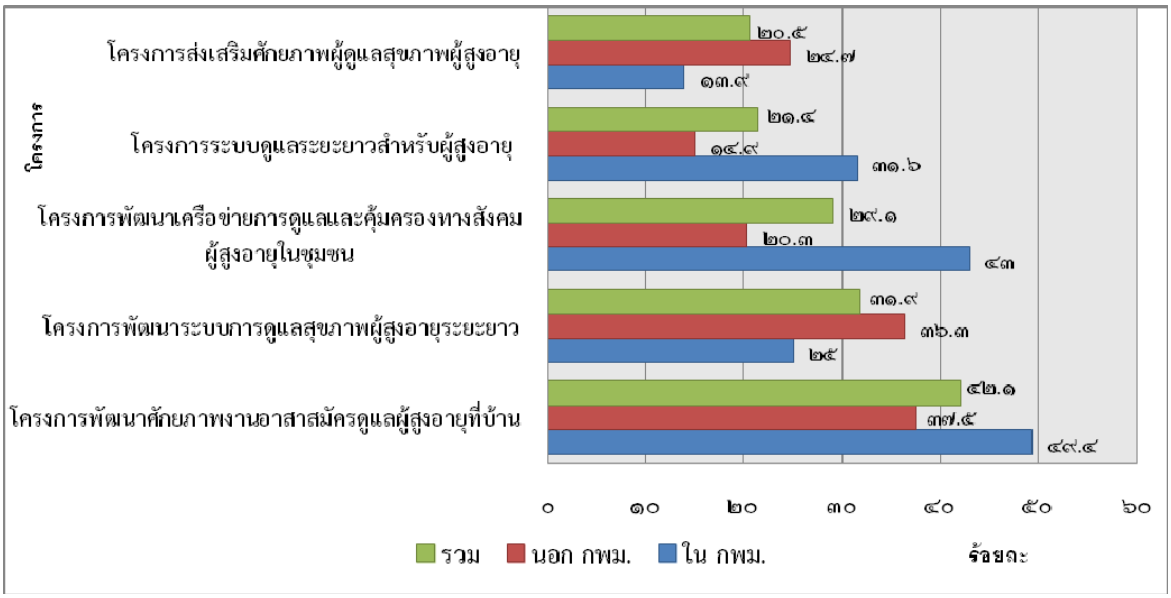

แผนภาพที่ ๓.๒๓ การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม จำแนกตามหน่วยงาน ใน ๕ อันดับแรก

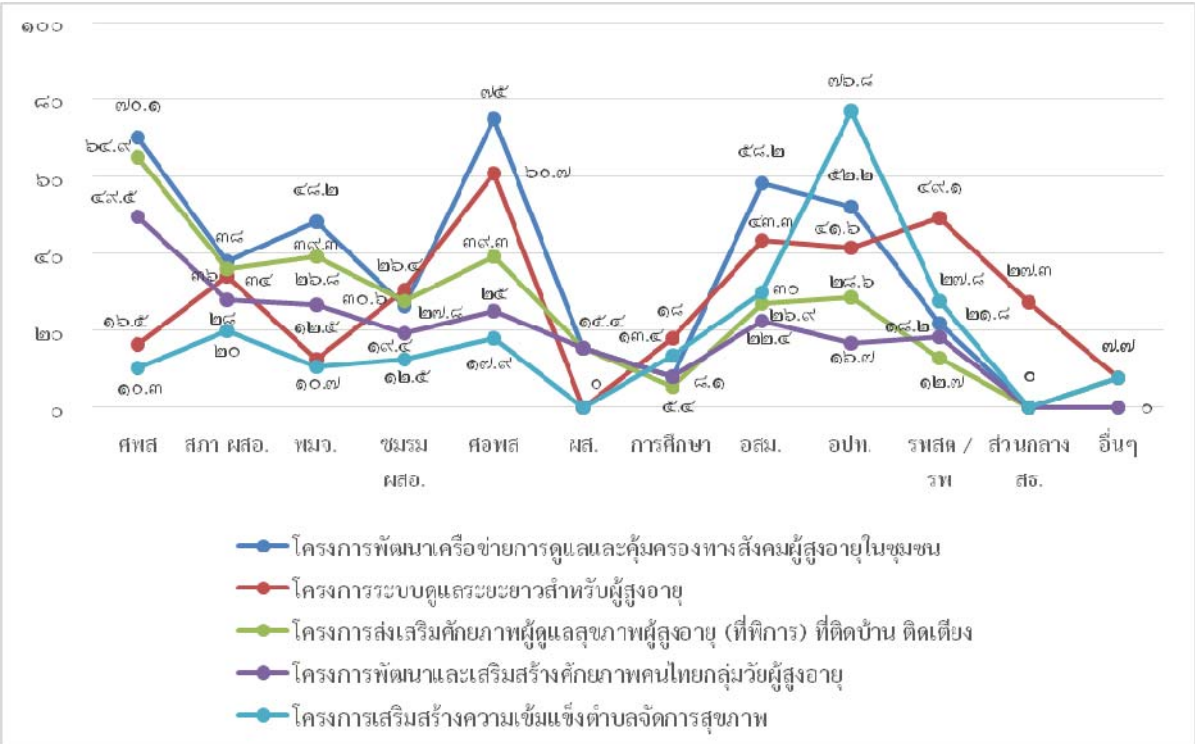

ตารางที่ ๓.๒๐ การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม

กิจกรรม	ในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๓๑๖)							นอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๕๐๒)							รวม
	ศพส. (n=๙๗)	สภาผสอ. (n=๕๐)	พมจ. (n=๕๖)	ชมรมผสอ. (n=๗๒)	ศพอส. (n=๒๘)	ผส. (n=๑๓)	รวม	การศึกษา (n=๑๑๑)	อสม. (n=๖๗)	อปท. (n=๒๔๕)	รพสต. / รพ (n=๕๕)	ส่วนกลาง สธ. (n=๑๑)	อื่น ๆ (n=๑๓)	รวม (n=๕๐๒)	(n=๘๑๘)
โครงการพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน : กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้แก่ กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๘ แห่ง ได้แก่ ลำปาง เชียงใหม่ นครพนม ขอนแก่น สงขลา ยะลา วาสนะเวศม์ และบางละมุง	๗๐.๑ ๖๘	๓๘.๐ ๑๙	๔๘.๒ ๒๗	๒๖.๔ ๑๙	๗๕.๐ ๒๑	๑๕.๔ ๒	๔๙.๔ (๑๕๖)	๘.๑ ๙	๕๘.๒ ๓๙	๕๒.๒ ๑๒๘	๒๑.๘ ๑๒	๐.๐ ๐	๐.๐ ๐	๓๗.๕ (๑๘๘)	๔๒.๑ (๓๔๔)
โครงการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชน ปี ๒๕๖๑ : กรมอนามัย	๑๖.๕ ๑๖	๓๔.๐ ๑๗	๑๒.๕ ๗	๓๐.๖ ๒๒	๖๐.๗ ๑๗	๐.๐ ๐	๒๕.๐ (๗๙)	๑๘.๐ ๒๐	๔๓.๓ ๒๙	๔๑.๖ ๑๐๒	๔๙.๑ ๒๗	๒๗.๓ ๓	๗.๗ ๑	๓๖.๓ (๑๘๒)	๓๑.๙ (๒๖๑)
โครงการพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุในชุมชน : กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้แก่ กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๘ แห่ง ได้แก่ ลำปาง เชียงใหม่ นครพนม ขอนแก่น สงขลา ยะลา วาสนะเวศม์ และบางละมุง	๖๔.๙ ๖๓	๓๖.๐ ๑๘	๓๙.๓ ๒๒	๒๗.๘ ๒๐	๓๙.๓ ๑๑	๑๕.๔ ๒	๔๓.๐ (๑๓๖)	๕.๔ ๖	๒๖.๙ ๑๘	๒๘.๖ ๗๐	๑๒.๗ ๗	๐.๐ ๐	๗.๗ ๑	๒๐.๓ (๑๐๒)	๒๙.๑ (๒๓๘)

กิจกรรม	ในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๓๑๖)							นอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๕๐๒)							รวม
	ศพส. (n=๙๗)	สภาผสอ. (n=๕๐)	พมจ. (n=๕๖)	ชมรมผสอ. (n=๗๒)	ศพอส. (n=๒๘)	ผส. (n=๑๓)	รวม	การศึกษา (n=๑๑๑)	อสม. (n=๖๗)	อปท. (n=๒๔๕)	รพสต. / รพ (n=๕๕)	ส่วนกลาง สธ. (n=๑๑)	อื่น ๆ (n=๑๓)	รวม (n=๕๐๒)	(n=๘๑๘)
โครงการระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ : กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้แก่ กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๘ แห่ง ได้แก่ ลำปาง เชียงใหม่ นครพนม ขอนแก่น สงขลา ยะลา วาสนะเวศม์ และบางละมุง	๔๙.๕ ๔๘	๒๘.๐ ๑๔	๒๖.๘ ๑๕	๑๙.๔ ๑๔	๒๕.๐ ๗	๑๕.๔ ๒	๓๑.๖ (๑๐๐)	๘.๑ ๙	๒๒.๔ ๑๕	๑๖.๗ ๔๑	๑๘.๒ ๑๐	๐.๐ ๐	๐.๐ ๐	๑๔.๙ (๗๕)	๒๑.๔ (๑๗๕)
โครงการส่งเสริมศักยภาพผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (ที่พิการ) ที่ติดบ้านติดเตียง : กรมการแพทย์	๑๔.๔ ๑๔	๑๔.๐ ๗	๑๐.๗ ๖	๑๙.๔ ๑๔	๑๐.๗ ๓	๐.๐ ๐	๑๓.๙ (๔๔)	๑๘.๙ ๒๑	๓๘.๘ ๒๖	๒๑.๖ ๕๓	๔๐.๐ ๒๒	๙.๑ ๑	๗.๗ ๑	๒๔.๗ (๑๒๔)	๒๐.๕ (๑๖๘)
โครงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนไทยกลุ่มวัยผู้สูงอายุ : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	๑๖.๕ ๑๖	๑๘.๐ ๙	๗.๑ ๔	๑๘.๑ ๑๓	๑๐.๗ ๓	๐.๐ ๐	๑๔.๒ (๔๕)	๑๔.๔ ๑๖	๒๓.๙ ๑๖	๑๔.๓ ๓๕	๔๐.๐ ๒๒	๑๘.๒ ๒	๗.๗ ๑	๑๘.๓ (๙๒)	๑๖.๗ (๑๓๗)
โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการเพื่อสร้างเสริมสุขภาพและลดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยผู้สูงอายุ : กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	๑๐.๓ ๑๐	๒๐.๐ ๑๐	๑๐.๗ ๖	๑๒.๕ ๙	๑๗.๙ ๕	๐.๐ ๐	๑๒.๗ (๔๐)	๑๐.๓ ๑๓	๒๐.๐ ๑๕	๑๐.๗ ๔๓	๑๒.๕ ๒๐	๑๗.๙ ๐	๐.๐ ๑	๑๘.๓ (๙๒)	๑๖.๑ (๑๓๒)
โครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะ Intermediate care : กรมการแพทย์	๔.๑ ๔	๑๐.๐ ๕	๗.๑ ๔	๑.๔ ๑	๗.๑ ๒	๐.๐ ๐	๕.๑ (๑๖)	๙.๐ ๑๐	๙.๐ ๖	๓.๓ ๘	๒๐.๐ ๑๑	๑๘.๒ ๒	๐.๐ ๐	๗.๔ (๓๗)	๖.๕ (๕๓)

กิจกรรม	ในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๓๑๖)							นอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๕๐๒)							รวม
	ศพส. (n=๙๗)	สภาผสอ. (n=๕๐)	พมจ. (n=๕๖)	ชมรมผสอ. (n=๗๒)	ศพอส. (n=๒๘)	ผส. (n=๑๓)	รวม	การศึกษา (n=๑๑๑)	อสม. (n=๖๗)	อปท. (n=๒๔๕)	รพสต. / รพ (n=๕๕)	ส่วนกลาง สธ. (n=๑๑)	อื่น ๆ (n=๑๓)	รวม (n=๕๐๒)	(n=๘๑๘)
โครงการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบมีมาตรฐานและครอบวงจร : มหาวิทยาลัยมหิดล	๖.๒๖	๘.๐๔	๓.๖๒	๖.๙๕	๐.๐๐	๐.๐๐	๕.๔ (๑๗)	๑๒.๖๑๔	๗.๕๕	๕.๓๑๓	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๖.๔ (๓๒)	๖.๐ (๔๙)
โครงการบริการฝังรากฟันเทียมสำหรับผู้สูงอายุ : ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์	๕.๒๕	๘.๐๔	๓.๖๒	๘.๓๖	๐.๐๐	๐.๐๐	๕.๔ (๑๗)	๒.๗๓	๑๑.๙๘	๑.๖๔	๑.๘๑	๐.๐๐	๑๕.๔๒	๓.๖ (๑๘)	๔.๓ (๓๕)
โครงการเพิ่มศักยภาพในการพึ่งพาตนเองด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	๕.๒๕	๘.๐๔	๓.๖๒	๕.๖๔	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๗ (๑๕)	๕.๔๖	๙.๐๖	๓.๗๙	๑.๘๑	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๔ (๒๒)	๔.๕ (๓๗)

๓.๔.๗ ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับผู้สูงอายุ

แผนภาพที่ ๓.๒๔ ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับผู้สูงอายุ

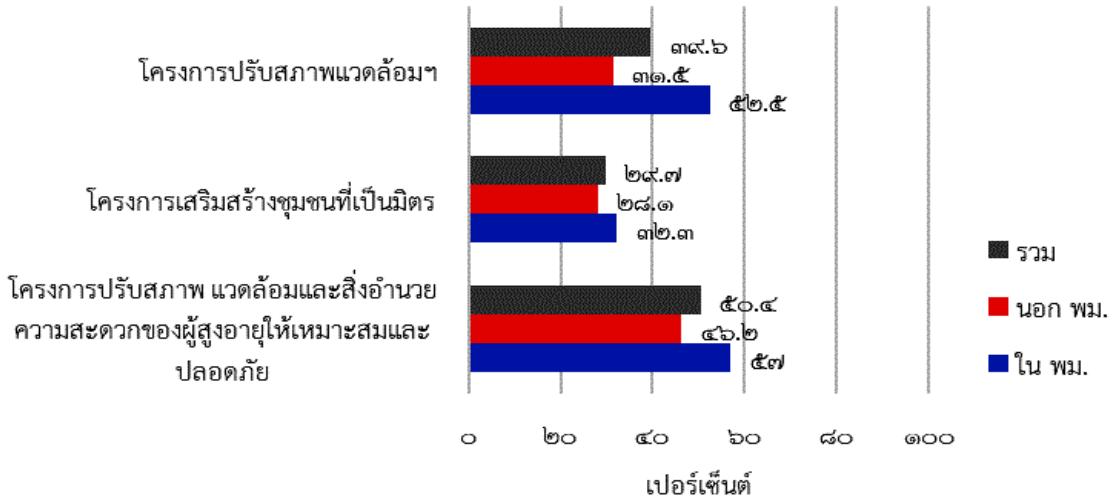

แผนภาพที่ ๓.๒๕ ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามเป้าหมาย สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับผู้สูงอายุจำแนกตามหน่วยงาน

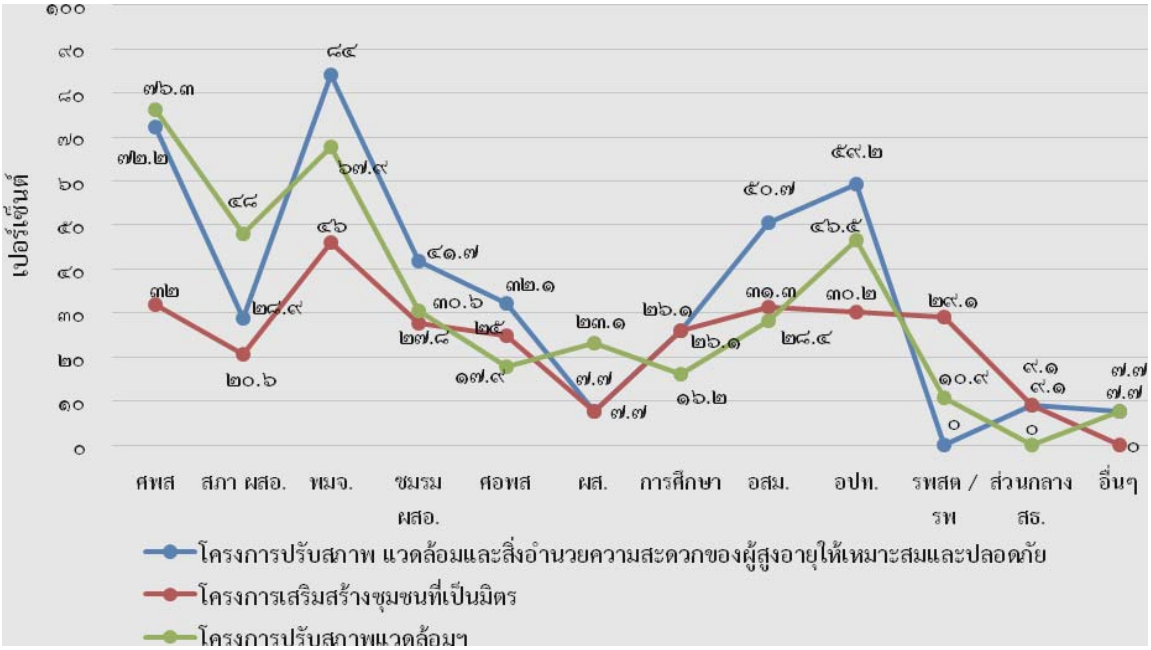

ตารางที่ ๓.๒๑ ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับผู้สูงอายุจำแนกตามหน่วยงาน

กิจกรรม / โครงการ	ในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๓๑๖)							นอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (n=๕๐๒)							รวม (n=๘๑๘)
	ศพส. (n=๙๗)	สภา ผสอ. (n=๕๐)	พมจ. (n=๕๖)	ชมรม ผสอ. (n=๗๒)	ศพอส. (n=๒๘)	ผส. (n=๑๓)	รวม	การศึกษา (n=๑๑๑)	อสม. (n=๖๗)	อปท. (n=๒๔๕)	รพสต. / รพ (n=๕๕)	ส่วนกลาง สธ. (n=๑๑)	อื่นๆ (n=๑๓)	รวม (n=๕๐๒)	
โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย	๗๒.๒ (๗๐)	๒๘.๙ (๒๘)	๘๔.๐ (๔๒)	๔๑.๗ (๓๐)	๓๒.๑ (๙)	๗.๗ (๑)	๕๗.๐ (๑๘๐)	๒๖.๑ (๒๙)	๕๐.๗ (๓๔)	๕๙.๒ (๑๔๕)	๔๐.๐ ๒๒)	๙.๑ (๑)	๗.๗ (๑)	๔๖.๒ (๒๓๒)	๕๐.๔ (๔๑๒)
โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ	๓๒.๐ (๗๐)	๒๐.๖ (๒๘)	๔๖.๐ (๔๒)	๒๗.๘ (๓๐)	๒๕.๐ (๙)	๗.๗ (๑)	๓๒.๓ (๑๐๒)	๒๖.๑ (๒๙	๓๑.๓ (๒๑)	๓๐.๒ (๗๔)	๒๙.๑ (๑๖)	๙.๑ (๑)	๐.๐ (๐)	๒๘.๑ (๑๔๑)	๒๙.๗ (๒๔๓)
โครงการปรับสภาพแวดล้อมฯ	๗๖.๓ ๗๔	๔๘.๐ ๒๔	๖๗.๙ ๓๘	๓๐.๖ ๒๒	๑๗.๙ ๕	๒๓.๑ ๓	๕๒.๕ (๑๖๖)	๑๖.๒ ๑๘	๒๘.๔ ๑๙	๔๖.๕ ๑๑๔	๑๐.๙ ๖	๐.๐ ๐	๗.๗ ๑	๓๑.๕ (๑๕๘)	๓๙.๖ (๓๒๔)

๓.๕ ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จต่อแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มผู้สูงอายุทั่วไปประเมินในระดับ ๗.๗๖ ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มที่อยู่ในศูนย์ฯ ซึ่งประเมินที่ระดับ ๘.๑๙ ดังตารางที่ ๓.๒๒

แผนภาพที่ ๓.๒๖ ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

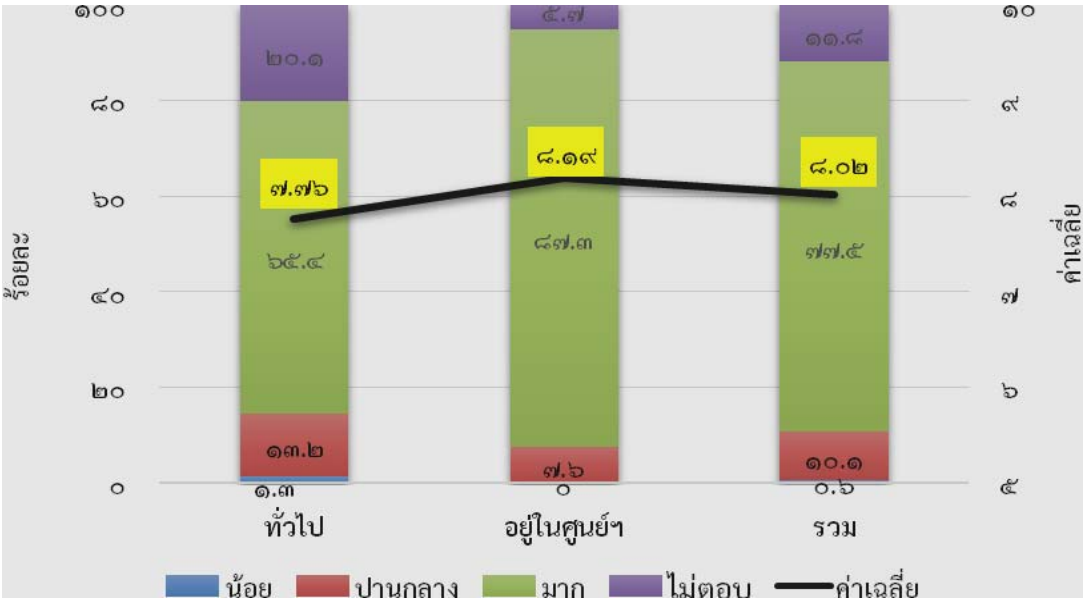

ตารางที่ ๓.๒๒ ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)

ระดับการบรรลุผล	ทั่วไป		อยู่ในศูนย์ฯ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อย	๒	๑.๓	๐	๐	๒	๐.๖
ปานกลาง	๒๑	๑๓.๒	๑๕	๗.๖	๓๖	๑๐.๑
มาก	๑๐๔	๖๕.๔	๑๗๒	๘๗.๓	๒๗๖	๗๗.๕
ไม่ตอบ	๓๒	๒๐.๑	๑๐	๕.๗	๔๒	๑๑.๘
ค่าเฉลี่ย	**๗.๗๖**		**๘.๑๙**		**๘.๐๒**	

ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) จำแนกตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการที่จัดขึ้นตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ประเมินการบรรลุความสำเร็จของโครงการในระดับมาก ร้อยละ ๘๙.๘ ระดับปานกลาง ร้อยละ ๑.๘ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการที่จัดขึ้นตามแผนบูรณาการประเมินการบรรลุความสำเร็จของโครงการในระดับมาก ร้อยละ ๘๖.๖ ระดับปานกลาง ร้อยละ ๑.๕ เมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ย พบว่า กลุ่มตัวอย่างประเมินการบรรลุความสำเร็จของโครงตามแผนบูรณาการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๘.๒๗ ซึ่งมากกว่าแผนยุทธศาสตร์ฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๘.๐๘

แผนภาพที่ ๓.๒๗ ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) จำแนกตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

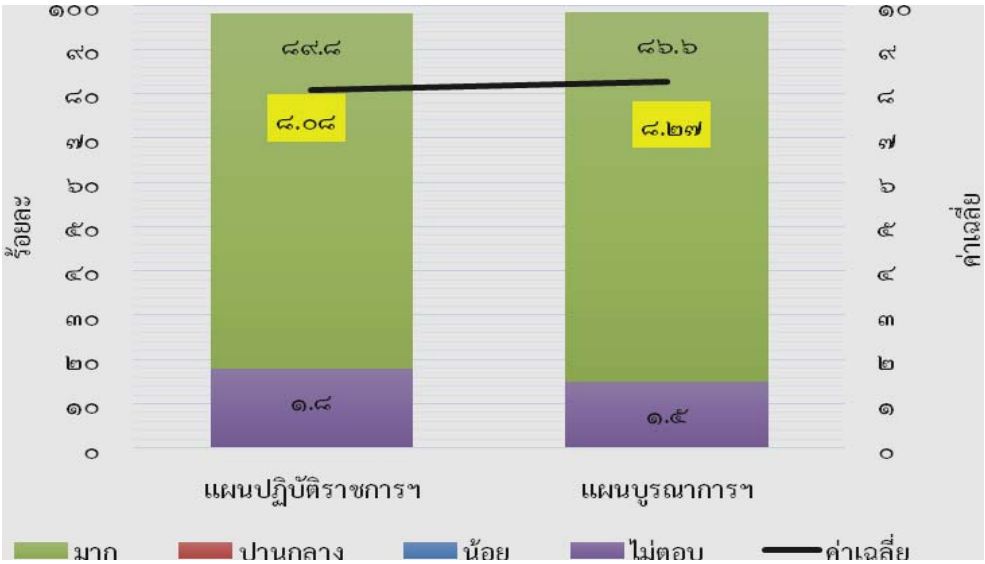

ตารางที่ ๓.๒๓ ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) จำแนกตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ระดับ	แผนปฏิบัติราชการฯ (n=๑๖๗)	แผนบูรณาการฯ (n=๖๗)
มาก	๘๙.๘ (๑๕๐)	๘๖.๖ (๕๘)
ปานกลาง	๘.๔ (๑๔)	๑๑.๙ (๘)
น้อย	๐	๐
ไม่ตอบ	๑.๘ (๓)	๑.๕ (๑)
ค่าเฉลี่ย	**๘.๐๘**	**๘.๒๗**

นอกจากนี้แล้ว ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย บริบททางสังคมซึ่งเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาและความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ความสอดคล้องเอื้อต่อการจัดทำโครงการ ตลอดจนทรัพยากรและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานระดับสูงกว่าและบริบทหรือสภาพขององค์กรที่จะจัดทำโครงการรวมทั้งความร่วมมือกับภาคี และผู้มีส่วนใดส่วนเสีย ในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มได้ร่วมสะท้อนว่า การดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติการของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาประเทศ และสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ และยกตัวอย่างโครงการที่มีความสอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย สภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาและความต้องการของบุคคลและหน่วยงานทั้งในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานภายนอกกระทรวงฯ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ดังรายละเอียด ดังนี้

> *“ศูนย์วาสนะเวศม์ รับผิดชอบ ๘ จังหวัด ภาคกลาง มีโครงการคุ้มครองภัยพิบัติของผู้สูงอายุในพื้นที่ มีโรงเรียนผู้สูงอายุ กิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์ โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ มีการคัดเลือก อปท. ที่เด่นเป็นพื้นที่ต้นแบบ ในการทำโครงการกิจกรรม”* **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันพุธที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

> *“ศูนย์สงขลา ภารกิจศูนย์ เน้นตามบริบทของพื้นที่ พบว่าผู้สูงอายุในชนบทเข้าไม่ถึงสิทธิของตนเอง มีโครงการซ่อมบ้าน ปรับภูมิทัศน์ให้เหมาะกับผู้สูงอายุ เน้นการเตรียมความพร้อมเรื่องการเตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มคนที่ยังไม่เข้าถึงวัยสูงอายุมากขึ้น เน้นเรื่องสังคม สุขภาพ เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม นวัตกรรมและเทคโนโลยี”* **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดสงขลา เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

> *“จังหวัดนครพนม มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุซึ่งส่วนหนึ่งเป็น อสม. ในการดึงผู้สูงอายุที่ติดบ้านออกสู่สังคมภายนอก โครงการผู้สูงวัยใส่ใจลูกหลาน การอบรมให้ความรู้ผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถสร้างรายได้ต่อได้ ซึ่งพบว่าพื้นที่ไม่มีทักษะด้านการเขียนโครงการขอทุน ขาดบุคลากรการที่ดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ด้านการดูแลสุขภาพ”* **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดนครพนม เมื่อวันศุกร์ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

๓.๖ ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

๓.๖.๑ ผลการดำเนินงานตามแผนงานพื้นฐาน

การดำเนินงานตามแผนงานพื้นฐาน ในกิจกรรมและโครงการที่ดำเนินการของกลุ่มตัวอย่างในส่วนกลางของกรมกิจการผู้สูงอายุ สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ พบว่า มีสัดส่วนของการดำเนินการกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพระบบบริหารจัดการองค์การ ร้อยละ ๒๓ โดยมี ๒ โครงการที่ดำเนินการ ได้แก่ โครงการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลสู่ความเป็นเลิศ ร้อยละ ๘.๓ และโครงการสนับสนุนการดำเนินงานตรวจสอบภายใน ร้อยละ ๑๖.๓ ส่วนกิจกรรมการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้ดำเนินโครงการโครงการจัดการระบบเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ ดำเนินการร้อยละ ๒.๓

ตารางที่ ๓.๒๔ การดำเนินงานตามแผนงานพื้นฐานจำแนกตามกิจกรรมและโครงการที่ดำเนินการของกลุ่มตัวอย่างในส่วนกลางกรมกิจการผู้สูงอายุ สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กิจกรรม / โครงการ	ร้อยละ (n=๑๓)
กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพระบบบริหารจัดการองค์การ	**๒๓.๑(๓)**
โครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ คำของบประมาณและการติดตามประเมินผล	๐
โครงการเสริมความรู้ด้านกฎหมายเพื่อการปฏิบัติราชการ	๐
โครงการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลสู่ความเป็นเลิศ	๘.๓(๑)
โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อการสื่อสารองค์การ	๐
โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบบริหาร	๐
โครงการสนับสนุนการดำเนินงานตรวจสอบภายใน	๑๖.๗(๒)
กิจกรรมการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โครงการจัดการระบบเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ	**๒.๓(๓)**

การดำเนินงานตามแผนงานพื้นฐาน**ในกิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน** ที่ดำเนินการในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ พบว่า มีการดำเนินงานในภาพรวม ร้อยละ ๖๙.๙ โดยมีการดำเนินงานโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย มากที่สุด ร้อยละ ๕๐.๔ รองลงมา คือ โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ร้อยละ ๒๙.๗ และโครงการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน ร้อยละ ๑๔.๑ เมื่อจำแนกตามหน่วยงานพบว่าหน่วยงานทั้งใน และนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ดำเนินโครงการปรับสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัยมากที่สุด เช่นกัน

ตารางที่ ๓.๒๕ แผนงานพื้นฐานในกิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียนที่ดำเนินการในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กิจกรรม / โครงการ	ในกระทรวง พม. (n=๓๑๖)	นอกกระทรวง พม. (n=๕๐๒)	รวม (n=๘๑๘)
กิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน	**๖๙.๙ (๒๒๑)**	**๖๑.๒ (๓๐๗)**	**๖๔.๕ (๕๒๘)**
โครงการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน	๑๙.๓ (๖๑)	๑๐.๘ (๕๔)	๑๔.๑ (๑๑๕)
โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย	๕๗.๐ (๑๘๐)	๔๖.๒ (๒๓๒)	๕๐.๔ (๔๑๒)
โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ	๓๒.๓ (๑๐๒)	๒๘.๑ (๑๔๑)	๒๙.๗ (๒๔๓)

๓.๖.๒ ผลการดำเนินงานตามแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต

การดำเนินงานตามแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต ในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างดำเนินการกิจกรรมการส่งเสริมผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคม ร้อยละ ๗๔.๙ เมื่อจำแนกตามโครงการพบว่า ดำเนินการโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน มากที่สุด ร้อยละ ๔๓.๕ รองลงมา โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ ร้อยละ ๓๘.๓ โครงการขยายผลการส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ ร้อยละ ๓๒.๘ ส่วนการดำเนินการการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ มีน้อยที่สุดเพียงร้อยละ ๕.๕ เท่านั้น เมื่อพิจารณาตามหน่วยงานพบว่า เกือบทุกโครงการที่หน่วยงานในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ดำเนินการมากกว่าหน่วยงานภายนอก แต่ยกเว้น โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุที่หน่วยงานภายนอกดำเนินการมากกว่าหน่วยงานภายในกระทรวงฯ ส่วนกิจกรรมการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) ในโครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ศพส. มีสัดส่วนของการดำเนินการร้อยละ ๔๔.๑ ดังตารางที่ ๓.๒๖

แผนภาพที่ ๓.๒๘ การดำเนินงานแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต เมื่อจำแนกตามโครงการและหน่วยงาน

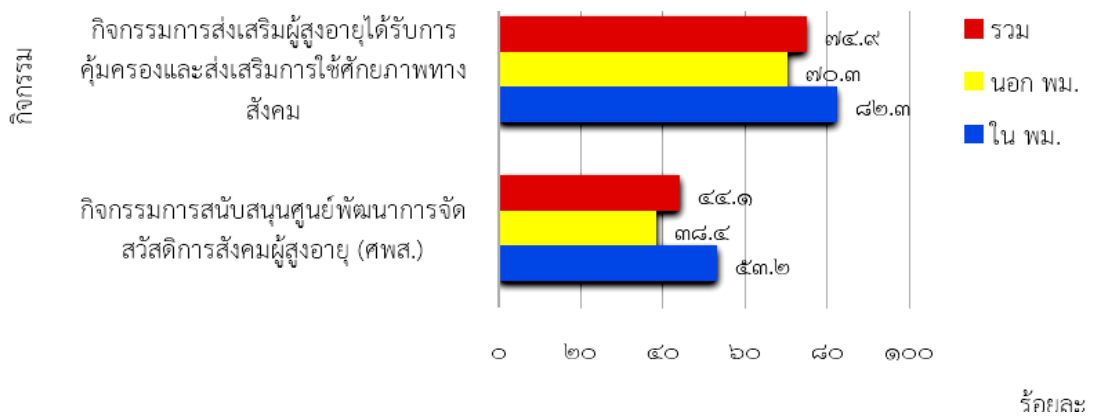

ตารางที่ ๓.๒๖ การดำเนินงานแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต เมื่อจำแนกตามโครงการและหน่วยงาน

กิจกรรม / โครงการ	ในกระทรวง พม. (n=๓๑๖)	นอกกระทรวง พม. (n=๕๐๒)	รวม (n=๘๑๘)
ก. กิจกรรมการส่งเสริมผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคม	**๘๒.๓ (๒๖๐)**	**๗๐.๓ (๓๕๓)**	**๗๔.๙ (๖๑๓)**
โครงการขยายผลการส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ	๕๓.๘ (๑๗๐)	๑๙.๕ (๙๘)	๓๒.๘ (๒๖๘)
โครงการเฝ้าระวังภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ	๓๗.๓ (๑๑๘)	๑๘.๕ (๙๓)	๒๕.๘ (๒๑๑)
โครงการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	๒๔.๑ (๗๖)	๑๙.๕ (๙๘)	๒๑.๓ (๑๗๔)
โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มาตรการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ	๒๑.๒ (๖๗)	๘.๘ (๔๔V	๑๓.๖ (๑๑๑)
งานคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ	๑๓.๙ (๔๔)	๔.๐ (๒๐)	๗.๘ (๖๔)
การจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ	๑๐.๔ (๓๓)	๒.๔ (๑๒)	๕.๕ (๔๕)
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ	๓๕.๔ (๑๑๒)	๔๐.๐ (๒๐๑)	๓๘.๓ (๓๑๓)
โครงการโครงข่ายการคุ้มครองภัยพิบัติสำหรับผู้สูงอายุ	๓๐.๔ (๙๖)	๑๐.๐ (๕๐)	๑๗.๘ (๑๔๖)
โครงการขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ	๓๐.๗ (๙๗)	๑๘.๓ (๙๒)	๒๓.๑ (๑๘๙)
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน	๔๘.๔ (๑๕๓)	๔๐.๔ (๒๐๓)	๔๓.๕ (๓๕๖)
ข. กิจกรรมการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.)	**๕๓.๒ (๑๖๘)**	**๓๘.๔ (๑๙๓)**	**๔๔.๑ (๓๖๑)**
โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ศพส.			

๓.๖.๓ ผลการดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย

การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างดำเนินการกิจกรรมการเสริมสร้างทักษะตามโครงการผู้สูงอายุใส่ใจลูกหลาน ร้อยละ ๕๓.๗ และในกิจกรรมการส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิผู้สูงอายุตามโครงการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุร้อยละ ๕๑.๒ เมื่อพิจารณาตามหน่วยงาน พบว่า หน่วยงานในสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมฯ ดำเนินการมากกว่าหน่วยงานนอกสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมฯ ทุกกิจกรรม ดังตารางที่ ๓.๒๗

แผนภาพที่ ๓.๒๙ การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย

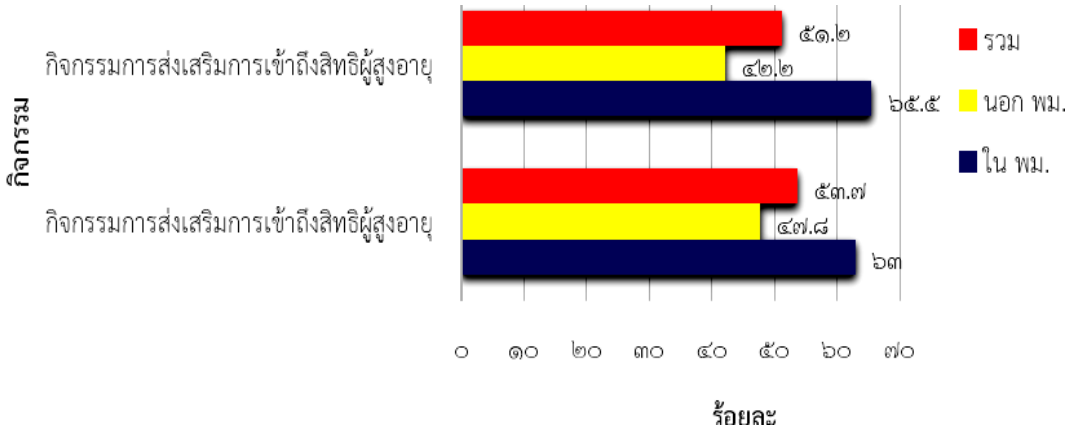

ตารางที่ ๓.๒๗ การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย

กิจกรรม / โครงการ	ในกระทรวง พม. (n=๓๑๖)	นอกกระทรวง พม. (n=๕๐๒)	รวม (n=๘๑๘)
กิจกรรมการเสริมสร้างทักษะ โครงการผู้สูงอายุใส่ใจลูกหลาน	๖๓.๐ (๑๙๙)	๔๗.๘ (๒๔๐)	๕๓.๗ (๔๓๙)
กิจกรรมการส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิผู้สูงอายุ โครงการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ	๖๕.๕ (๒๐๗)	๔๒.๒ (๒๑๒)	๕๑.๒ (๔๑๙)

๓.๗ ผลการทดสอบความสัมพันธ์ตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

การประเมินภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) โดยรวมแล้วให้คะแนนในระดับที่ ๘ มากที่สุด คือร้อยละ ๒๘.๔ โดยผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์ฯ ประเมินในระดับที่ ๘ มากกว่าผู้สูงอายุทั่วไป ส่วนในระดับปานกลาง พบว่า ในระดับที่ ๕ ผู้สูงอายุทั่วไปมีสัดส่วนการประเมินในระดับนี้มากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์ฯ

ตารางที่ ๓.๒๘ ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินฯ จำแนกตามกลุ่มผู้สูงอายุ

ระดับการบรรลุผล	คะแนน	ทั่วไป		อยู่ในศูนย์ฯ		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	ระดับ ๑๐	๒๐	๑๒.๖	๒๓	๑๑.๗	๔๓	๑๒.๑
	ระดับ ๙	๒๑	๑๓.๒	๕๖	๒๘.๔	๗๗	๒๑.๖
	ระดับ ๘	๓๘	๒๓.๙	๖๓	๓๒.๐	๑๐๑	๒๘.๔
	ระดับ ๗	๒๕	๑๕.๗	๓๐	๑๕.๒	๕๕	๑๕.๔
ปานกลาง	ระดับ ๖	๘	๕.๐	๑๑	๕.๖	๑๙	๕.๓
	ระดับ ๕	๑๑	๖.๙	๒	๑.๐	๑๓	๓.๗
	ระดับ ๔	๒	๑.๓	๒	๑.๐	๔	๑.๑
น้อย	ระดับ ๓	๒	๑.๓	๐	๐	๒	.๖
	ไม่ตอบ	๓๒	๒๐.๑	๑๐	๕.๑%	๔๒	๑๑.๘

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการประเมินภาพรวมของการบรรลุผลด้วยการทดสอบค่า t (t-test) พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์ฯ ประเมินการบรรลุผลสูงกว่ากลุ่มผู้สูงอายุทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ที่ระดับ ๐.๐๕ ดังตารางที่ ๓.๒๙

ตารางที่ ๓.๒๙ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการประเมินภาพรวมของการบรรลุผลด้วยการทดสอบค่า t (t-test)

กลุ่มผู้สูงอายุ	ค่าเฉลี่ย	t	Sig.
กลุ่มทั่วไป	๗.๗๖	๒.๖	๐.๐๑*
กลุ่มอยู่ในศูนย์ฯ	๘.๑๙		

*sig. < ๐.๐๕

๓.๘ อภิปรายผล

๑. แผนการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ภาพรวมความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการประชุมร่วมสะท้อนข้อคิดเห็นในการถอดบทเรียนร่วมกันว่า การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสนใจ และตระหนักถึงความสำคัญ จึงถือเป็นโอกาสที่ดีในการดำเนินงานโครงการแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนฯ ๑๒ และยุทธศาสตร์ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ โดยมีการดำเนินโครงการกรมกิจการผู้สูงอายุ (๒๕๖๑, น. ๑-๒๒) ได้ระบุแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ พ.ศ. ๒๕๖๑ซึ่งสอดคล้องกับ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วยแผนงานพื้นฐาน กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพระบบบริหารจัดการองค์การ กิจกรรมการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ กิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน และแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต เป็นการส่งเสริมผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคม และการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) รวมทั้งการบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ และพัฒนากลไกในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม และพัฒนาระบบการดูแลและการคุ้มครองผู้สูงอายุ การสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่าง ซึ่งเป็นไปตาม แนวทางที่ ๕ ของแนวทางการพัฒนาทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ในมิติการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ อย่างไรก็ตามประเด็นที่มีความชัดเจนในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของกรมกิจการผู้สูงอายุ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ถือว่าเป็นการสร้างความมั่นคงด้านรายได้และโอกาสในการประกอบอาชีพ โดยสนับสนุนในประชาชนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ ได้รับการฝึกทักษะอาชีพ และการสนับสนุนสินเชื่อหรือทุนเพื่อการประกอบอาชีพอิสระและการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ ซึ่งดำเนินการได้เกินเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นโครงการปรับปรุง

ที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและผู้มีรายได้น้อย ยังเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ โดยการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและความจำเป็นทางกายภาพให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุอีกด้วย

การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบที่หลากหลายทั้งในด้านการจัดบริการสุขภาพและสวัสดิการสังคมอย่างบูรณาการ และการพัฒนาชุมชนที่มีศักยภาพและความพร้อมให้เป็นต้นแบบของการดูแลผู้สูงอายุเพื่อขยายผลไปสู่ชุมชนอื่น ตลอดจนการพัฒนานวัตกรรมในการใช้ชีวิตประจำวันสำหรับผู้สูงอายุโดยให้มีการผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒. แผนงานและโครงการมุ่งตอบโจทย์การเตรียมความพร้อมการเป็นสังคมผู้สูงวัยในทุกระดับ ในกระบวนการจัดทำโครงการได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาอย่างรอบด้านในการให้ความสำคัญกับประเด็นของผู้สูงอายุ รวมถึงบริบทในแต่ละพื้นที่ มีการให้ความสำคัญในเรื่องของผู้สูงอายุ และเห็นความสำคัญของโครงการมากน้อยแตกต่างกันไปตามบริบทสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุและการออกแบบนโยบายของท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ย่อมแตกต่างกันไปตามบริบทพื้นที่ นอกจากนั้น ยังมีทิศทางของนโยบายของรัฐบาล ที่ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นผู้สูงอายุ เช่น นโยบายด้านการวางแผนทางการเงิน นโยบายด้านขนส่งเพื่อคนทุกคน รวมไปถึงมติของคณะรัฐมนตรี ในการจัดทำฐานข้อมูลซึ่งจะมีประโยชน์อย่างมากหากนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อใช้วางแผนการดำเนินการโครงการต่อไป

๓. การดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติราชการ ประจำปี ๒๕๖๑ ยังเป็นลักษณะโครงการต่อเนื่องและเป็นโครงการเดิมตามแผนปฏิบัติราชการกรมกิจการผู้สูงอายุในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ กล่าวคือ ในรายงานผลการปฏิบัติราชการ กรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ๒๕๖๐ กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อมุ่งสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความรับผิดชอบร่วมกันโดยได้ขับเคลื่อนงานตามนโยบายสำคัญ ดังนี้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย ผู้สูงอายุ และคนพิการ การส่งเสริมประชารัฐ การเตรียมความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุ การพัฒนากฎหมายด้านสังคม นอกจากนั้นยังได้ดำเนินงานตามแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย อาทิ โครงการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก โครงการผู้สูงวัยใส่ใจลูกหลาน โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ โครงการเสริมพลังภูมิปัญญาและการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนทุกวัย และแผนงานยุทธศาสตร์สร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ อาทิ โครงการพัฒนาระบบการดูแลและคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ โครงการพัฒนาระบบงานเพื่อการบูรณาการฐานข้อมูลผู้สูงอายุ สำหรับแผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต อาทิ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ โครงการส่งเสริมความร่วมมือกิจการเพื่อสังคมสำหรับผู้สูงอายุ โครงการเสริมสร้างศักยภาพศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) และแผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต อาทิ โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.)โครงการการยกระดับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ สู่การเป็นหน่วยงานต้นแบบ โครงการขยายผลการส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ โครงการพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) โครงการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน เป็นต้น จะเป็นได้ว่าการดำเนินกิจกรรม/โครงการในแผนปฏิบัติราชการ กรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ยังมีลักษณะเป็นโครงการเดิม หรือเป็นโครงการต่อเนื่องจากปีงบประมาณ ๒๕๖๐ เช่นเดิม

บทที่ ๔
ผลการศึกษาการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาค เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ผลการศึกษาการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของกลุ่มเครือข่ายในโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาค เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๐๐ ราย และได้รับการตอบรับและคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วจึงได้กลุ่มตัวอย่างในการรายงานผลการศึกษาทั้งสิ้น ๘๑๘ ราย คิดเป็น ๖๘.๑ โดยมีผลการศึกษาในแต่ละด้าน ผลการศึกษาจะนำเสนอเป็น ๓ ส่วน ดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

เป้าหมายที่ ๑ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

ตัวชี้วัดเป้าหมาย

๑.๑ ประชากรมีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงอายุ จำนวน ๖๐,๐๐๐ คน

๑.๒ มีสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติมีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๒๐๐,๐๐๐ คน

ตัวชี้วัดแนวทาง ร้อยละ ๕๐ ของเครือข่ายที่มีกิจกรรมเตรียมประชากรเพื่อเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ๑,๔๓๐ เครือข่าย

ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๖๑

๑. จำนวนเครือข่าย ๑,๕๖๗ เครือข่าย และจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับประโยชน์ จำนวน ๑๓๓,๑๙๕ คน ผลการดำเนินงานจำนวนเครือข่ายเกินเป้าหมายที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ ๑๑๐ และจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับประโยชน์เกินเป้าหมายที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ ๒๒๒ โดยมีการดำเนินงานผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

ก. เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายคุณภาพ ๔ ภาค ให้กับเครือข่าย จำนวน ๑๕๘ องค์กร เพื่อสร้างความเข้าใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการสมัชชาผู้สูงอายุแห่งชาติ พัฒนาศักยภาพชมรมผู้สูงอายุให้เข้มแข็ง รวมทั้งส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุ

ข. ขับเคลื่อนต้นแบบงานบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุขึ้นทะเบียนคลังปัญญา และทำประโยชน์เพื่อสังคมทั่วประเทศ (ผส.) แล้ว จำนวน ๒๘,๔๓๐ คน

ค. การขยายพื้นที่ดำเนินงานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ๔๐๐ แห่ง โดยจัดสรรเงินให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) จัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) แห่งละไม่เกิน ๑ ล้านบาท

ง. การพัฒนาระบบงานเพื่อบูรณาการฐานข้อมูลผู้สูงอายุ (ระยะที่ ๒) โดยการจัดเก็บข้อมูลความต้องการของระบบ และออกแบบระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ระบบฐานข้อมูลที่ครอบคลุมงานตามภารกิจในทุก ๆ ด้าน และปรับปรุงพัฒนาฐานข้อมูลที่มีอยู่เดิมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในปัจจุบันกรมกิจการผู้สูงอายุมีฐานข้อมูล ๔ ด้าน ดังนี้ ๑) ฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่มีความยากลำบาก ๒) ฐานข้อมูลการจัดการงานศพผู้สูงอายุ ๓) ฐานข้อมูลปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและปลอดภัย (ซ่อมบ้าน) ๔) ฐานข้อมูลกลางสำหรับการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายในและภายนอกกรม

จ. ส่งเสริมให้ประชาชนและภาคส่วนเห็นความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญ

มีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ และรณรงค์ให้ทุกภาคส่วน รวมทั้งให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ โดยหน่วยงานต่าง ๆ จัดอบรมที่มีการเตรียมความพร้อมฯ ให้แก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๒. สมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติจำนวน ๗๐๐,๐๐๐ คน

ผลการดำเนินงาน สมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ มีจำนวน ๕๖๘,๙๓๒ คน (ยอดสะสมและหักสิ้นสุดสมาชิกภาพ)

ก. มีจำนวนสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จำนวน ๕๖๘,๙๓๒ คน (หักสิ้นสุดสมาชิกภาพ) โดยได้ดำเนินโครงการกิจกรรมในการผลักดันและสร้างสมาชิกการออมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ในพื้นที่ ๕๕ จังหวัด ผ่านโครงการผู้ว่าชวนออมฯ ผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ ๘๑.๒๗

ข. เกิดความร่วมมือกับ ๑๐ หน่วยงานภาครัฐ โครงการความร่วมมือกับธนาคารหน่วยรับสมัครสมาชิก

ค. การส่งเสริมการออมอย่างยั่งยืนกับเครือข่ายองค์กรการเงินชุมชน โครงการการตลาดเชิงรุก (กลุ่มอาชีพอิสระ) การส่งเสริมการออมกับเด็กและเยาวชน รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมการออมร่วมกับหน่วยงานพันธมิตร

ง. เกิดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ และเพิ่มช่องทางการให้บริการและสมาชิกสัมพันธ์ อาทิเช่น การพัฒนา Mobile Application

จ. การเพิ่มช่องทางการนำส่งเงินสะสม โดยการหักบัญชีเงินฝากอัตโนมัติ และเพิ่มระบบโทรศัพท์ตอบรับอัตโนมัติ เป็นต้น

เป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี

ตัวชี้วัดเป้าหมาย

๒.๑ ผู้สูงอายุที่เข้าถึงหรือใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการดูแลและส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐

ตัวชี้วัดแนวทาง

๒.๑.๑ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุจำนวน ๖ เรื่อง

ผลการดำเนินงาน

๑) การพัฒนาแกนโลหะใส่ในโพรงกระดูกเพื่อดามกระดูกต้นขาส่วนต้นแบบสั้น (วท.) ได้ ๑ ต้นแบบเรียบร้อยแล้วอยู่ระหว่างการทดสอบ โดยขยายระยะเวลาการส่งมอบงานงวดที่ ๔ ในเดือนเมษายน ๒๕๖๒ เนื่องจากอยู่ระหว่างการทดสอบด้านกายภาพ และหลังจากทดสอบ เสร็จสิ้นจำเป็นต้องปรับแบบอีกครั้งเพื่อให้ต้นแบบมีความแข็งแรงปลอดภัย เป็นไปตามมาตรฐาน ASTMF ๑๒๖๔ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

๒) การพัฒนาข้อสะโพกเทียมแบบฝังในสำหรับผู้สูงอายุ (วท.) ได้ร่างต้นแบบ ๑ ต้นแบบเรียบร้อยแล้ว โดยอยู่ระหว่างการผลิตแม่พิมพ์ การทดสอบทางกายภาพ และการออกแบบชุดเครื่องมือสำหรับผ่าตัด กำหนดส่งในเดือนมกราคม ๒๕๖๒ เนื่องจากการผลิตต้นแบบ ได้มีการขยายระยะเวลาในการผลิตแม่พิมพ์ก่อน ซึ่งใช้ระยะเวลาประมาณ ๑๔ เดือน จึงจะสามารถผลิตต้นแบบได้ แต่ได้มีการดำเนินการทดสอบด้านชีวภาพควบคู่กันไปได้

๓) การพัฒนาเลนส์แก้วตาเทียมแบบพับได้ (วท.) ได้ร่างต้นแบบ ๑ ต้นแบบเรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างการทดสอบชีวภาพ กำหนดส่งในเดือนธันวาคม ๒๕๖๒ เนื่องจากการออกแบบและพัฒนาเลนส์แก้วตามีการปรับรายละเอียดส่วนขาของเลนส์ฯ ทำให้การออกแบบและทดสอบเพื่อยืนยันล่าช้า ส่งผลให้การผลิตต้นแบบใช้ระยะเวลานาน

๔) สร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ (มจธ.) ดำเนินการออกแบบระบบเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ความต้องการในการใช้งานในระบบ Cloud เรียบร้อยแล้วและได้มีการพัฒนา ทดสอบระบบอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับวิเคราะห์ผลการใช้งานของระบบในเชิงประสิทธิภาพ

๕) การพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมบริการ เพื่อการแก้ปัญหาสุขภาพช่องปาก (กรมอนามัย : สธ.) ประเด็นสำคัญ การสูญเสียฟัน และมะเร็งช่องปาก เป็นต้น

๖) การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ (บูรทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๕) ๑๑ หน่วยงาน : กรมอนามัย กรมการแพทย์ สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข (สป.สธ.) และมหาวิทยาลัย ๘ แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร (มน.) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มธ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (มข.) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (มอ.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาฯ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว.) มหาวิทยาลัยมหิดล (ม.มหิดล) และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (มช.) โดยการพัฒนาระบบการเรียนการสอนแบบ E- learning และพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านทันตกรรมด้วยทุนฝึกอบรมระยะสั้น

ตัวชี้วัดแนวทาง

๒.๑.๒ ผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ ระบบการดูแลด้านสุขภาพ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ คน

ผลการดำเนินงาน พบว่า ผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ ระบบการดูแลด้านสุขภาพ จำนวน ๑๙๗,๒๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๖๒ โดยมีผลการดำเนินงานดังต่อไปนี้

๑) การพัฒนาระบบการดูแลด้านสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชน (กรมอนามัย) โดยผู้สูงอายุเข้าถึงระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว โดยได้รับการคัดกรอง ADL มีผลคะแนนน้อยกว่า ๑๑ เข้าร่วมโครงการ LTC จำนวน ๑๘๘,๙๑๗ คน พัฒนาศักยภาพผู้จัดการดูแลผู้สูงอายุ (Care Manager) ซึ่งผ่านการอบรมแล้วจำนวน ๕,๕๙๙ คน และพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care giver) ซึ่งผ่านการอบรมแล้ว จำนวน ๒๗,๒๓๔ คน

๒) การพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพคนไทยกลุ่มวัยผู้สูงอายุ (สป.สธ.) โดยหน่วยบริการเขตสุขภาพ ๑๒ เขตจัดกิจกรรมและบริการสุขภาพที่เหมาะสมเพื่อลดปัญหาสุขภาพวัยผู้สูงอายุอย่างครอบคลุม มีคุณภาพ เป็นธรรม โดยประชาชน ท้องถิ่น และเอกชนมีส่วนร่วม

๓) จัดทำแนวทางการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ (๗,๒๕๕ ตำบล) (สบส.) จัดทำแนวทางการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ พร้อมถ่ายทอดนโยบายตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการแก่ผู้รับผิดชอบงานสุขภาพภาคประชาชนทุกจังหวัด ๗๖ จังหวัด อบรมพัฒนาศักยภาพวิทยากร พี่เลี้ยง ขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพ ๔ ภาค และอบรมพัฒนาศักยภาพ อสม. นักจัดการสุขภาพชุมชน รวมจำนวน ๒๗,๕๙๗ คน

๔) การส่งเสริมศักยภาพผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (ที่พิการ) ที่ติดบ้าน ติดเตียง (กรมการแพทย์) ดำเนินการพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ และผู้ดูแลสุขภาพคนพิการให้สามารถดูแลและเข้าใจผู้สูงอายุ (พิการ) และคนพิการในชุมชนได้รับบริการด้านสุขภาพอย่างถูกวิธี จำนวน ๓,๒๑๐ คน

๕) การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะ Intermediate care (กรมการแพทย์) มีระบบบริการสุขภาพการดูแลผู้สูงอายุระยะ Intermediate care) ๓ Model คือ ๑) Model Intermediate care for older person ใน IPD ๒) Model Intermediate care for older person ใน OPD และ ๓) Model Intermediate care for older person ในชุมชน

๖) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมด้านชีววิทยาศาสตร์สู่การให้บริการผู้สูงอายุ โดยดำเนินการฝังรากฟันเทียมแล้ว จำนวน ๙๐๔ ราก (๑,๔๑๗ คน) (วท.) และให้บริการทางทันตกรรมแก่ผู้สูงอายุ จำนวน ๒,๓๖๘ คน (ม.มหิดล)

๗) จัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและท้องถิ่น (มทส.) และลงพื้นที่ฝึกอบรมให้แก่ผู้นำชุมชน ผู้ดูแลผู้สูงอายุ และประชาชนทั่วไปในท้องถิ่น จำนวน ๑๕ ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมรวมทั้งสิ้น ๑,๓๓๐ คน ให้มีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ รวมทั้งสามารถออกแบบ สร้าง และรู้วิธีการใช้ผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุและท้องถิ่น

ตัวชี้วัดเป้าหมาย

๒.๒ ผู้สูงอายุเข้าถึงระบบการดูแลและคุ้มครองทางสังคม เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐

ตัวชี้วัดแนวทาง

๒.๒.๑ ผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคมจำนวน ๗๓,๐๐๐ คน

ผลการดำเนินงาน ผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม จำนวน ๗๒,๔๕๐ คน โดยมีผลการดำเนินงานดังต่อไปนี้

๑) การพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) จำนวน ๑๔,๔๙๐ คน เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในด้านการดูแลพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และพัฒนาทักษะด้านสุขภาวะอนามัยพื้นฐานให้แก่อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน โดยผู้สูงอายุได้รับการดูแล จำนวน ๗๒,๔๕๐ คน ซึ่งได้ดำเนินงานครบถ้วนตามงบประมาณที่ได้รับ

๒) การพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุ โดยพัฒนาทักษะเครือข่ายด้านผู้สูงอายุในชุมชนในการจัดบริการสวัสดิการสังคมและให้การดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุในชุมชน โดยการสร้างทีมผู้นำชุมชนทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการจัดบริการสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน

๓) การพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง ขับเคลื่อนงานระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน อาทิ การดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และไม่มีคนดูแล การรับฝากดูแลกลางวัน โดยบุตรหลานนำผู้สูงอายุมาฝากให้ดูแล เนื่องจากต้องออกไปทำงานนอกบ้าน และการรับฝากดูแลชั่วคราว โดยบุตรหลานนำมาฝากให้ดูแล เป็นต้น

เป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัดเป้าหมาย

๓.๑ ที่อยู่อาศัยและสถานที่มีการปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อคนทุกกลุ่ม เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐

ตัวชี้วัดแนวทาง

๑) จำนวนบ้านและสถานที่ที่ได้รับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ๒,๖๖๔ แห่ง

๒) คนทุกกลุ่มวัยในสังคมสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน ๒๐,๐๐๐ คน

ผลการดำเนินงาน

๑) หน่วยงานดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนทุกวัยรวม ๘๘ แห่ง ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ๗๖ จังหวัด และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) ๑๒ แห่ง ได้ดำเนินการปรับปรุงบ้านพักอาศัยให้ผู้สูงอายุจำนวน ๒,๖๓๔ แห่ง และดำเนินการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับ

ผู้สูงอายุ ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ จำนวน ๓๐ แห่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น ๒,๖๖๔ แห่ง

๒) ดำเนินการปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มในสังคม โดยการให้ความรู้เรื่องการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและทุกคนในสังคม รวมถึงบูรณาการการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมขับเคลื่อนให้เกิดชุมชนต้นแบบ ซึ่งดำเนินการสร้างพื้นที่ต้นแบบ จำนวน ๖ แห่ง ได้แก่ จังหวัดนครพนม จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดกระบี่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดเลย ซึ่งมีคนพิการและทุกคนในสังคมจำนวน ๒๐,๐๐๐ คน เข้าถึงการบริการและได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ที่หน่วยงานภาครัฐตามมติคณะรัฐมนตรี และชุมชนต้นแบบจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการขั้นพื้นฐานให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

๓) โครงการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งสาธารณะเพื่อคนพิการ เด็กและผู้สูงอายุของกระทรวงคมนาคม งบประมาณ ๘.๐๐๐๐ ล้านบาท ไม่สามารถก่อหนี้ผูกพันภายในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ตามมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ ตามที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบจึงเข้าหลักการตามร่าง พ.ร.บ. โอนงบประมาณรายจ่าย ปี ๒๕๖๑

ตารางที่ ๔.๑ ผลการเบิกจ่ายแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

เป้าหมาย	งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ปี ๖๑	ผลการเบิกจ่าย	คงเหลือ	ร้อยละผลการเบิกจ่าย
๑. ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม	๕๙๕,๖๒๐,๓๐๐	๕๕๖,๙๒๐,๔๑๐	๓๘,๖๙๙,๗๗๑	๙๓.๕๐
๒. ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี	๔๕๑,๘๘๑,๒๐๐	๔๓๘,๙๐๙,๐๓๕	๑๒,๙๗๒,๑๖๕	๙๗.๑๓
๓. สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของทุกกลุ่ม เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ	๑๐๒,๖๘๒,๗๐๐	๘๓,๑๗๗,๘๕๖	๑๙,๕๐๔,๘๕๔	๘๐.๐๐
รวม	๑,๑๕๐,๑๘๔,๒๐๐	๑,๐๗๙,๐๐๗,๔๑๐	๗๑,๑๗๖,๗๙๐	๙๓.๘๑

ตารางที่ ๔.๒ การบรรลุแผนบูรณาการการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๑

เป้าหมายตามแผนบูรณาการฯ	ตัวชี้วัดแนวทาง	ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดแนวทาง					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
เป้าหมายที่ ๑ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม	ร้อยละ ๕๐ ของเครือข่ายที่มีกิจกรรมเตรียมประชากรเพื่อเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ๑,๔๓๐ เครือข่าย (๖๐,๐๐๐ คน)	๑,๕๖๗ เครือข่าย					ผลการดำเนินงาน (ร้อยละ ๑๒๑.๙๙) จำนวนคน (๑๓๓,๑๙๕ คน) ร้อยละ ๒๒๒.๙๙ ๑. เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายคุณภาพ ๔ ภาค ให้กับเครือข่าย จำนวน ๑๕๘ องค์กร เพื่อสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการสมัชชาผู้สูงอายุแห่งชาติ พัฒนาศักยภาพชมรมผู้สูงอายุให้เข้มแข็ง รวมทั้งส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุ ขับเคลื่อนต้นแบบงานบูรณาการ ๒. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุขึ้นทะเบียนคลังปัญญาและทำประโยชน์เพื่อสังคมทั่วประเทศ (ผส.) แล้ว จำนวน ๒๘,๔๓๐ คน ๓. การขยายพื้นที่ดำเนินงาน ศพอส. ๔๐๐ แห่ง โดยจัดสรรเงินให้ พมจ. จัดตั้ง ศพอส. แห่งละไม่เกิน ๑ ล้านบาท

เป้าหมายตามแผนบูรณาการฯ	ตัวชี้วัดแนวทาง	ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดแนวทาง					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
							๔. การพัฒนาระบบงานเพื่อบูรณาการฐานข้อมูลผู้สูงอายุ (ระยะที่ ๒) โดยการจัดเก็บข้อมูลความต้องการของระบบ และออกแบบระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ระบบฐานข้อมูลที่ครอบคลุมงานตามภารกิจในทุก ๆ ด้าน และปรับปรุงพัฒนาฐานข้อมูลที่มีอยู่เดิมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในปัจจุบันกรมกิจการผู้สูงอายุมีฐานข้อมูล ดังนี้ ๑) ฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่มีความยากลำบาก ๒) ฐานข้อมูลการจัดการงานศพผู้สูงอายุ ๓) ฐานข้อมูลปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและปลอดภัย (ซ่อมบ้าน) ๔) ฐานข้อมูลกลางสำหรับการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายในและภายนอกกรมส่งเสริมให้ประชาชนและภาคส่วนเห็นความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญ มีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมความ พร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ และรณรงค์ให้ทุกภาคส่วน รวมทั้งให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ โดยหน่วยงานต่าง ๆ จัดอบรมที่มีการเตรียมความพร้อมฯ ให้แก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
	สมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จำนวน ๗๐๐,๐๐๐ คน			๕๖๘,๙๓๒ คน			(ยอดสะสมและหักสิ้นสุดสมาชิกภาพ บรรลุต่ำกว่าเป้าที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๒๗) ๑. มีจำนวนสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จำนวน ๕๖๘,๙๓๒ คน (หักสิ้นสุดสมาชิกภาพ) โดยได้ดำเนินโครงการกิจกรรมในการผลักดันและสร้างสมาชิกการออมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ในพื้นที่ ๕๕ จังหวัด ได้แก่ โครงการผู้ว่าชวนออมฯ ความร่วมมือกับ ๑๐ หน่วยงานภาครัฐ โครงการความร่วมมือกับธนาคารหน่วยรับสมัครสมาชิก การส่งเสริมการออมอย่างยั่งยืนกับเครือข่ายองค์กรการเงินชุมชน โครงการการตลาดเชิงรุก (กลุ่มอาชีพอิสระ) ๒. การส่งเสริมการออมกับเด็กและเยาวชน รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริม ๓. การออมร่วมกับหน่วยงานพันธมิตร กิจกรรมประชาสัมพันธ์ และเพิ่มช่องทางการให้บริการและสมาชิกสัมพันธ์ อาทิเช่น การพัฒนา Mobile Application การเพิ่มช่องทางการนำส่งเงินสะสม โดยการหักบัญชีเงินฝากอัตโนมัติ และเพิ่มระบบโทรศัพท์ตอบรับอัตโนมัติ เป็นต้น

เป้าหมายตามแผนบูรณาการฯ	ตัวชี้วัดแนวทาง	ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดแนวทาง					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
เป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี	นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน ๖ เรื่อง		๖ เรื่อง				๑. การพัฒนาแกนโลหะใส่ในโพรงกระดูกเพื่อดามกระดูกต้นขาส่วนต้นแบบสั้น (วท.) ได้ ๑ ต้นแบบเรียบร้อยแล้วอยู่ระหว่างการทดสอบ โดยขยายระยะเวลาการส่งมอบงานงวดที่ ๔ ในเดือนเมษายน ๒๕๖๒ เนื่องจากอยู่ระหว่างการทดสอบด้านกายภาพและหลังจากทดสอบเสร็จสิ้นจำเป็นต้องปรับแบบอีกครั้งเพื่อให้ต้นแบบมีความแข็งแรงปลอดภัย เป็นไปตามมาตรฐาน ASTMF ๑๒๖๔ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ๒. การพัฒนาข้อสะโพกเทียมแบบฝังในสำหรับผู้สูงอายุ (วท.) ได้ร่างต้นแบบ ๑ ต้นแบบเรียบร้อยแล้ว โดยอยู่ระหว่างการผลิตแม่พิมพ์ การทดสอบทางกายภาพและการออกแบบชุดเครื่องมือสำหรับผ่าตัด กำหนดส่งในเดือนมกราคม ๒๕๖๒ เนื่องจากการผลิตต้นแบบ ได้มีการขยายระยะเวลาในการผลิตแม่พิมพ์ก่อน ซึ่งใช้ระยะเวลาประมาณ ๑๔ เดือน จึงจะสามารถผลิตต้นแบบได้ แต่ได้มีการดำเนินการทดสอบด้านชีวภาพควบคู่กันไปได้ ๓. การพัฒนาเลนส์แก้วตาเทียมแบบพับได้ (วท.) ได้ร่างต้นแบบ ๑ ต้นแบบเรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างการทดสอบชีวภาพ กำหนดส่งในเดือนธันวาคม ๒๕๖๒ เนื่องจากการออกแบบและพัฒนาเลนส์แก้วตามีการปรับรายละเอียดส่วนขาของเลนส์ฯ ทำให้การออกแบบและทดสอบเพื่อยืนยันล่าช้า ส่งผลให้การผลิตต้นแบบใช้ระยะเวลานาน ๔. สร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ (มจธ.) ดำเนินการออกแบบระบบเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ความต้องการในการใช้งานในระบบ Cloud เรียบร้อยแล้ว และได้มีการพัฒนา ทดสอบระบบอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับวิเคราะห์ผลการใช้งานของระบบในเชิงประสิทธิภาพ ๕. การพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมบริการเพื่อการแก้ปัญหาสุขภาพช่องปาก (กรมอนามัย : สธ.) ประเด็นสำคัญ การสูญเสียฟัน และมะเร็งช่องปาก เป็นต้น ๖. การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ (บูรทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๕) ๑๑ หน่วยงาน : กรมอนามัย กรมการแพทย์ สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข (สป.สธ.) และมหาวิทยาลัย ๘ แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร (มน.)

เป้าหมายตามแผนบูรณาการฯ	ตัวชี้วัดแนวทาง	ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดแนวทาง					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
							มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มธ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (มข.) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (มอ.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาฯ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว.) มหาวิทยาลัยมหิดล (ม.มหิดล) และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (มช.) โดยการพัฒนาระบบการเรียนการสอนแบบ E- learning และพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านทันตกรรมด้วยทุนฝึกอบรมระยะสั้น
	ผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ คน			๑๙๗,๒๔๒ คน ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๖๒			๑. การพัฒนาระบบการดูแลด้านสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชน (กรมอนามัย) โดยผู้สูงอายุเข้าถึงระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว โดยได้รับการคัดกรอง ADL มีผลคะแนนน้อยกว่า ๑๑ เข้าร่วมโครงการ LTC จำนวน ๑๘๘,๙๑๗ คน พัฒนาศักยภาพผู้จัดการดูแลผู้สูงอายุ (Care Manager) ซึ่งผ่านการอบรมแล้ว จำนวน ๕,๕๙๙ คน และพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care giver) ซึ่งผ่านการอบรมแล้ว จำนวน ๒๗,๒๓๔ คน ๒. การพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพคนไทยกลุ่มวัยผู้สูงอายุ (สป.สธ.) โดยหน่วยบริการเขตสุขภาพ ๑๒ เขตจัดกิจกรรมและบริการสุขภาพที่เหมาะสม เพื่อลดปัญหาสุขภาพวัยผู้สูงอายุอย่างครอบคลุม มีคุณภาพ เป็นธรรม โดยประชาชน ท้องถิ่น และเอกชนมีส่วนร่วม ๓. จัดทำแนวทางการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ (๗,๒๕๕ ตำบล) (สบส.) จัดทำแนวทางการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ พร้อมถ่ายทอดนโยบายตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการแก่ผู้รับผิดชอบงานสุขภาพภาคประชาชนทุกจังหวัด ๗๖ จังหวัด อบรมพัฒนาศักยภาพวิทยากร พี่เลี้ยง ขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพ ๔ ภาค และอบรมพัฒนาศักยภาพ อสม. นักจัดการสุขภาพชุมชน รวมจำนวน ๒๗,๕๙๗ คน ๔. การส่งเสริมศักยภาพผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (ที่พิการ) ที่ติดบ้าน ติดเตียง (กรมการแพทย์) ดำเนินการพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ และผู้ดูแลสุขภาพคนพิการให้สามารถดูแลและเข้าใจผู้สูงอายุ (พิการ) และคนพิการในชุมชนได้รับบริการด้านสุขภาพอย่างถูกวิธี จำนวน ๓,๒๑๐ คน

เป้าหมายตามแผนบูรณาการฯ	ตัวชี้วัดแนวทาง	ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดแนวทาง					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
							๕. การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะ Intermediate care (กรมการแพทย์) มีระบบบริการสุขภาพการดูแลผู้สูงอายุระยะ Intermediate care) ๓ Model คือ ๑) Model Intermediate care for older person ใน IPD ๒) Model Intermediate care for older person ใน OPD และ ๓) Model Intermediate care for older person ในชุมชน ๖. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมด้านชีววิทยาศาสตร์สู่การให้บริการผู้สูงอายุ โดยดำเนินการฝังรากฟันเทียมแล้ว จำนวน ๙๐๔ ราก (๑,๔๑๗ คน) (วท.) และให้บริการทางทันตกรรมแก่ผู้สูงอายุ จำนวน ๒,๓๖๘ คน (ม.มหิดล) ๗. จัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและท้องถิ่น (มทส.) และลงพื้นที่ฝึกอบรมให้แก่ผู้นำชุมชน ผู้ดูแลผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไปในท้องถิ่น จำนวน ๑๕ ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมรวมทั้งสิ้น ๑,๓๓๐ คน ให้มีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ รวมทั้งสามารถออกแบบสร้าง และรู้วิธีการใช้ผลิตภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุและท้องถิ่น
	๕. ผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม จำนวน ๗๓,๐๐๐ คน			๗๒,๔๕๐ คน (ดำเนินการครบถ้วนตามงบประมาณที่ได้รับ)			๑. การพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) จำนวน ๑๔,๔๙๐ คน เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในด้านการดูแลพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และพัฒนาทักษะด้านสุขภาวะอนามัยพื้นฐานให้แก่อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน โดยผู้สูงอายุได้รับการดูแลจำนวน ๗๒,๔๕๐ คน ๒. การพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุ โดยพัฒนาทักษะเครือข่ายด้านผู้สูงอายุในชุมชนในการจัดบริการสวัสดิการสังคมและให้การดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุในชุมชน โดยการสร้างทีมผู้นำชุมชนทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการจัดบริการสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน การพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง ขับเคลื่อนงานระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน อาทิ การดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และไม่มีคนดูแล การรับฝากดูแลกลางวัน โดยบุตรหลานนำ

เป้าหมายตามแผนบูรณาการฯ	ตัวชี้วัดแนวทาง	ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดแนวทาง					ผลการดำเนินงาน
		เกินเป้าหมายที่ตั้ง	ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	
							ผู้สูงอายุมาฝากให้ดูแล เนื่องจากต้องออกไปทำงานนอกบ้าน และการรับฝากดูแลชั่วคราว โดยบุตรหลานนำมาฝากให้ดูแล เป็นต้น
เป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ	จำนวนบ้านและสถานที่ที่ได้รับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ๒,๖๖๔ แห่ง		๒,๖๖๔ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐)				หน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนทุกวัยรวม ๘๘ แห่ง ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ๗๖ จังหวัด และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) ๑๒ แห่ง ได้ดำเนินการปรับปรุงบ้านพักอาศัยให้ผู้สูงอายุ จำนวน ๒,๖๓๔ แห่ง และดำเนินการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ จำนวน ๓๐ แห่ง
	คนทุกกลุ่มวัยในสังคมสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน ๒๐,๐๐๐ คน		๒๐,๐๐๐ คน (ร้อยละ ๑๐๐)				๑. การปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มในสังคม โดยการให้ความรู้เรื่องการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและทุกคนในสังคม รวมถึงบูรณาการการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมขับเคลื่อนให้เกิดชุมชนต้นแบบ ซึ่งดำเนินการสร้างพื้นที่ต้นแบบ จำนวน ๖ แห่ง ได้แก่ จังหวัดนครพนม จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดกระบี่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดเลย ซึ่งมีคนพิการและทุกคนในสังคมจำนวน ๒๐,๐๐๐ คน เข้าถึงการบริการและได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ที่หน่วยงานภาครัฐตามมติ ครม. และชุมชนต้นแบบ จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการขั้นพื้นฐาน ให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ) โครงการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งสาธารณะเพื่อคนพิการ เด็ก และผู้สูงอายุของกระทรวงคมนาคม งบประมาณ ๘.๐๐๐๐ ล้านบาท ไม่สามารถก่อหนี้ผูกพันภายในวันที่ ๓๑ พ.ค. ๖๑ ตามมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ ตามที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ จึงเข้าหลักการตามร่าง พ.ร.บ. โอนงบประมาณรายจ่าย ปี ๒๕๖๑
		๑	๓	๓	๐	๐	

ที่มา: รายงานไตรมาส ๑-๓ กรมกิจการผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑

แผนภาพที่ ๔.๑ ผลการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

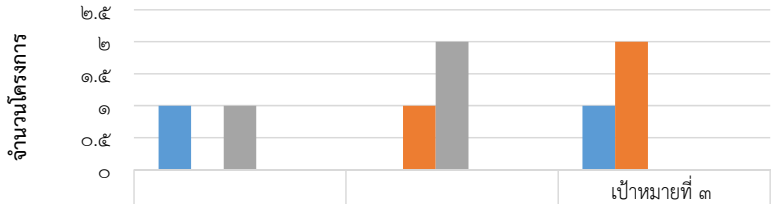

	เป้าหมายที่ ๑ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม	เป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี	เป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ
เกินเป้าหมายที่ตั้ง	๑	๐	๑
ตรงตามเป้าหมายที่ตั้ง	๐	๑	๒
ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง	๑	๒	๐
มีการเปลี่ยนแปลงประเมินไม่ได้	๐	๐	๐
ประเมินไม่ได้/ไม่มีการดำเนินการ	๐	๐	๐

ภาพรวม

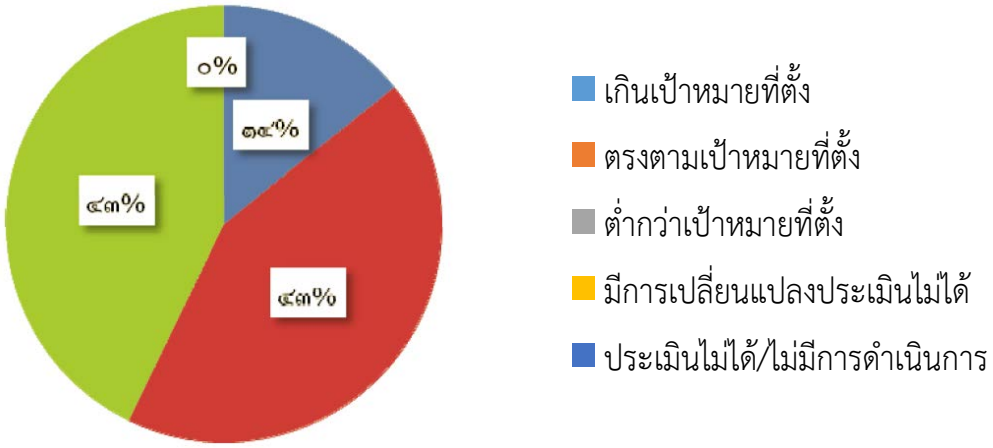

๔.๒ ผลการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (กลุ่มเครือข่าย)

ข้อมูลด้านเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงร้อยละ ๖๗.๐ และเป็นเพศหญิง ร้อยละ ๓๓.๐

ข้อมูลด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยเริ่มต้นทำงานถึงช่วงกลางโดยมีอายุระหว่าง ๒๑-๔๐ ปี ร้อยละ ๔๑.๕ รองลงมา อายุระหว่าง ๔๑-๖๐ ปี อายุ ๖๑-๘๐ ปี ร้อยละ ๑๘.๗ และต่ำกว่า ๒๐ ปี น้อยที่สุด โดยมีเพียงร้อยละ ๒.๖

ข้อมูลด้านการศึกษา พบว่า จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ ๔๗.๖ รองลงมา จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ ๒๐.๒ ระดับมัธยมศึกษา หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ร้อยละ ๑๕ ระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๑๒ และน้อยที่สุดคือ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า/ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ร้อยละ ๕ และมีผู้ไม่ได้เรียน ๑ คน

ตำแหน่งงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานราชการ โดยมีตำแหน่งปฏิบัติการในตำแหน่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักพัฒนาสังคม นักสังคมสงเคราะห์ นักวิชาการสาธารณสุข นิติกร นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ฯลฯ มีสัดส่วนมากที่สุด คือ ร้อยละ ๔๖.๙ รองลงมาคือ ครูระดับประถม ครูระดับมัธยม ครูการศึกษานอกระบบ (กศน.) อาจารย์ในมหาวิทยาลัย ร้อยละ ๗.๑ กรรมการหรือคณะทำงาน ศพอส. / ชมรม ผู้สูงอายุ ร้อยละ ๕.๙ และอื่น ๆ ตามลำดับ ดังแผนภาพที่ ๔.๒ และตารางที่ ๔.๓

แผนภาพที่ ๔.๒ จำนวน ร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา

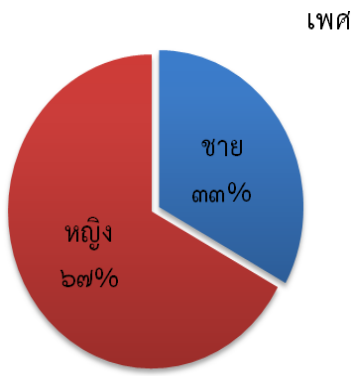

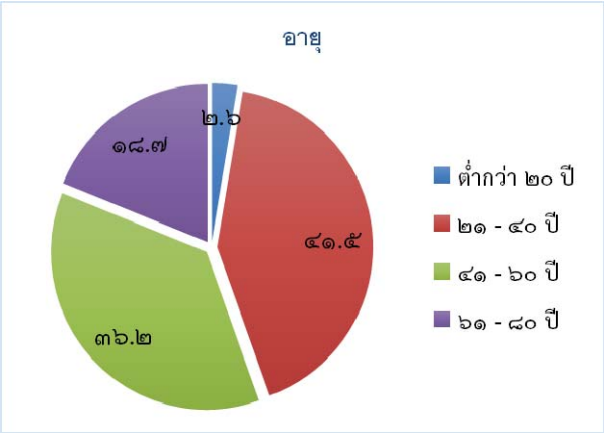

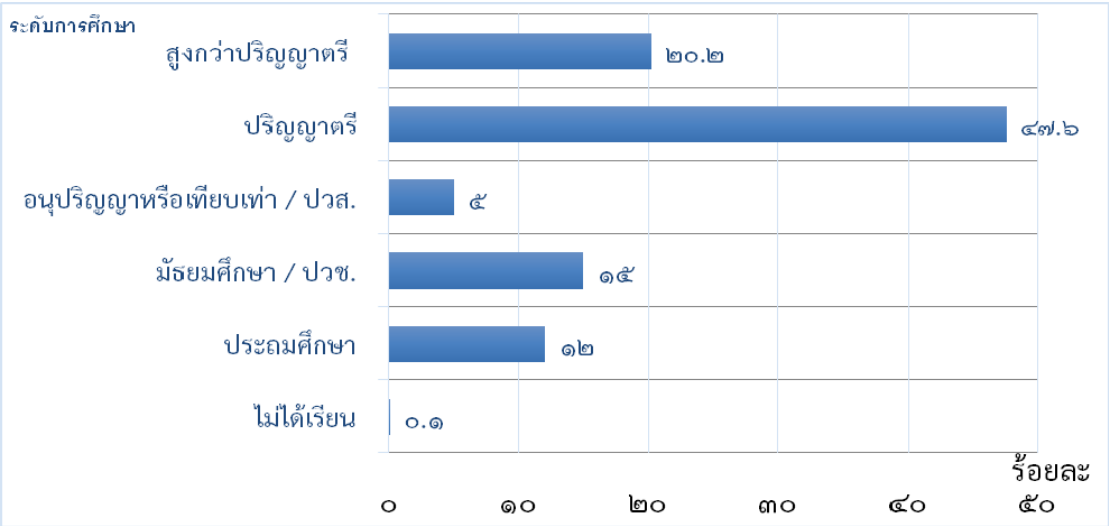

ตารางที่ ๔.๓ จำนวน ร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน

ข้อมูล	จำนวน (N=๘๑๘)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๒๖๘	๓๓.๐
หญิง	๕๔๓	๖๗.๐
อายุ (Min. = ๑๗, Max.= ๘๙, Mean =๔๕.๓, SD. = ๑๔.๘)		
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๒๑	๒.๖
๒๑ - ๔๐ ปี	๓๓๓	๔๑.๕
๔๑ - ๖๐ ปี	๒๙๑	๓๖.๒
๖๑ - ๘๐ ปี	๑๕๐	๑๘.๗
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	๑	๐.๑
ประถมศึกษา	๙๗	๑๒.๐
มัธยมศึกษา / ปวช.	๑๒๑	๑๕.๐
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า / ปวส.	๔๐	๕.๐
ปริญญาตรี	๓๘๔	๔๗.๖
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๖๓	๒๐.๒
ตำแหน่งงาน		
นักพัฒนาสังคม นักสังคมสงเคราะห์ นักวิชาการสาธารณสุข		
นิติกร พนักงานราชการตำแหน่งต่าง ๆ	๓๘๔	๔๖.๙
ครูระดับประถม ครูระดับมัธยม ครู กศน. อาจารย์ในมหาวิทยาลัย	๕๘	๗.๑
กรรมการหรือคณะทำงาน ศอพส. / ชมรม ผู้สูงอายุ	๔๘	๕.๙
นักศึกษาฝึกงาน	๔๖	๕.๖
ประธาน/รองประธาน สภาสมาคม ศพ.อส.	๔๐	๔.๙
อสม.	๓๗	๔.๕
ผู้อำนวยการกอง หัวหน้างาน	๒๖	๓.๒
พยาบาล	๒๓	๒.๘
ประชาชนทั่วไป	๑๐	๑.๒
นายก อปท. ปลัด อบต. รองนายก อบต.	๕	๐.๖
โต๊ะอิหม่าม	๓	๐.๔
ทันตแพทย์	๑	๐.๑
ไม่ตอบ	๑๓๗	๑๖.๗

หน่วยงานที่ปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่า ทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด ร้อยละ ๓๑.๔ รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ร้อยละ ๑๓.๐ สถานศึกษาในพื้นที่ รวมทั้ง โรงเรียน มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ร้อยละ ๘.๙ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ (รพ.สต.) ร้อยละ ๗.๗ และอื่น ๆ ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๓๘.๖ ที่สังกัดและดำเนินการร่วมกับกระทรวงโดยตรง อีกร้อยละ ๓๑.๕ สังกัดนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ดังแผนภาพที่ ๔.๓ และตารางที่ ๔.๔

แผนภาพที่ ๔.๓ จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหน่วยงานที่ปฏิบัติ

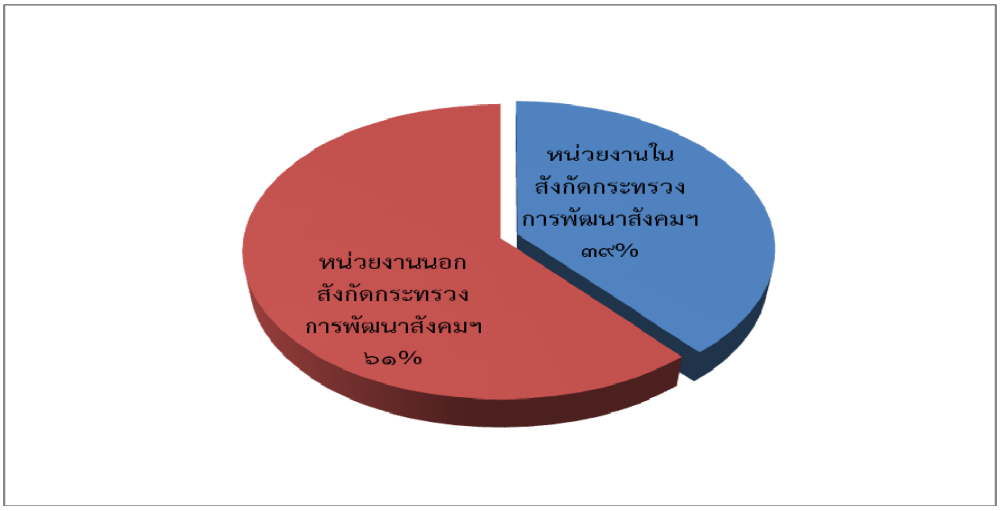

ตารางที่ ๔.๔ จำนวน ร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหน่วยงานที่ปฏิบัติ

หน่วยงานที่ปฏิบัติ	จำนวน (n=๘๑๘)	ร้อยละ
หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	**๓๑๖**	**๓๘.๖**
ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	๙๗	๑๑.๙
ชมรมผู้สูงอายุ / กองทุนผู้สูงอายุ / โรงเรียนผู้สูงอายุ	๗๒	๘.๘
สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	๕๖	๖.๘
สาขาสภาผู้สูงอายุ	๕๐	๖.๑
ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)	๒๘	๓.๔
กรมกิจการผู้สูงอายุ	๑๓	๑.๖
หน่วยงานนอกสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	**๕๐๒**	**๖๑.๔**
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๒๔๕	๓๐
สถาบันการศึกษาในพื้นที่	๖๙	๘.๔
อาสาสมัครฯ (อสม)	๖๗	๘.๒
โรงพยาบาล / รพ.สต.	๕๕	๖.๗
การศึกษานอกโรงเรียน	๔๒	๕.๑
ส่วนกลางกระทรวงสาธารณสุข	๑๑	๑.๓
สำนักงานจังหวัด	๖	๐.๗
ผู้นำชุมชน	๕	๐.๖
ส่วนกลาง กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม	๒	๐.๒

เป้าหมายสำคัญของแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีเป็นเป้าหมายที่มีความสำคัญมากที่สุด ร้อยละ ๓๒.๘ รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ร้อยละ ๒๒.๒ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ร้อยละ ๒๐.๑ และพบประเด็นเพิ่มเติมนอกเหนือจากเป้าหมายที่กำหนด คือ การลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ เป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างตอบในสัดส่วนน้อยที่สุด ร้อยละ ๑๑.๒ เมื่อจำแนกตามหน่วยงานพบว่า ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี ถือเป็นเป้าหมายที่มีสำคัญเช่นกัน

แผนภาพที่ ๔.๔ ร้อยละของเป้าหมายและประเด็นเพิ่มเติมของแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

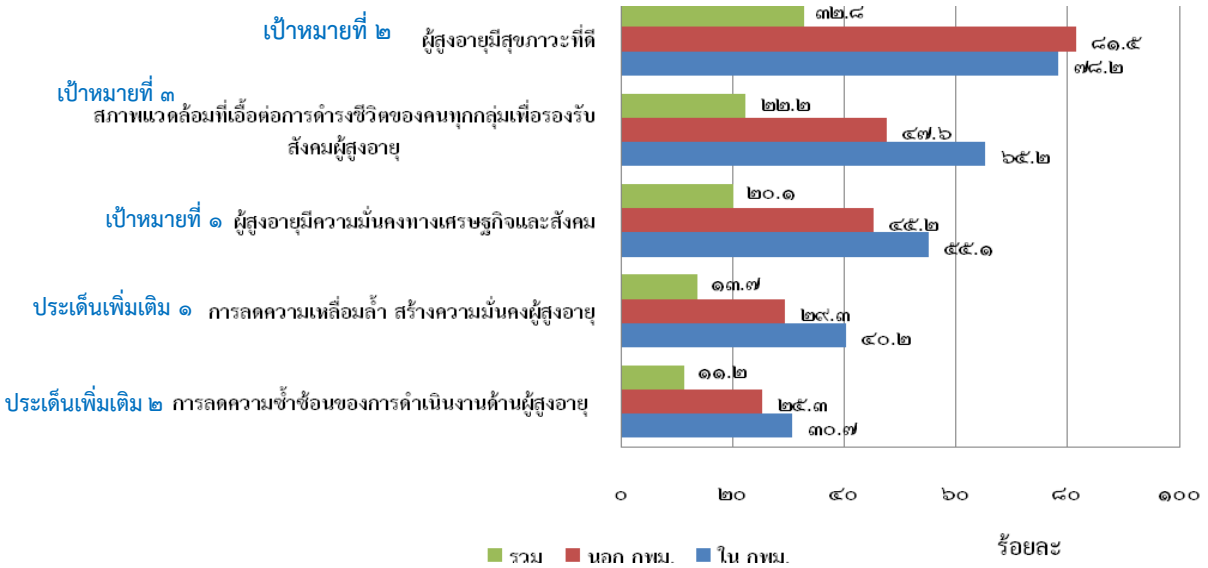

ตารางที่ ๔.๕ จำนวน ร้อยละของเป้าหมายและประเด็นเพิ่มเติมของแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

เป้าหมาย/ ประเด็น	ในกระทรวง พม. (n=๓๑๖)	นอกกระทรวง พม. (n=๕๐๒)	รวม จำนวน (n=๘๑๘)
เป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี	๗๘.๒ (๒๔๗)	๘๑.๕ (๔๐๙)	๓๒.๘ (๖๕๕)
เป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ	๖๕.๒ (๒๐๖)	๔๗.๖ (๒๓๙)	๒๒.๒ (๔๔๔)
เป้าหมายที่ ๑ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม	๕๕.๑ (๑๗๔)	๔๕.๒ (๒๒๗)	๒๐.๑ (๔๐๑)
ประเด็นเพิ่มเติม ๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความมั่นคงผู้สูงอายุ	๔๐.๒ (๑๒๗)	๒๙.๓ (๑๔๗)	๑๓.๗ (๒๗๔)
ประเด็นเพิ่มเติม ๒ การลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ	๓๐.๗ (๙๗)	๒๕.๓ (๑๒๗)	๑๑.๒ (๒๒๔)

การดำเนินงานก่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้งบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุของกรมกิจการผู้สูงอายุ นั้น กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อมูลว่า มีการประชุมชี้แจงเพื่อซักซ้อมความเข้าใจ มากที่สุด ร้อยละ ๔๐.๔ รองลงมาคือ การประสานงานเพื่อเตรียมการแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม ร้อยละ ๓๗.๔ และ มีการส่งหนังสือและมีคำสั่งการดำเนินงานชัดเจน ร้อยละ ๒๒.๒ ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามหน่วยงาน พบว่า หน่วยงานในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ดำเนินการ การประชุมชี้แจงเพื่อซักซ้อมความเข้าใจ ในสัดส่วนที่มากที่สุด ในขณะที่หน่วยงานนอกสังกัดกระทรวง พม. มีการประสานงานเพื่อเตรียมการแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมก่อนการดำเนินงานตามแผนฯ มากที่สุด

แผนภาพที่ ๔.๕ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง การดำเนินงานก่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้งบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุของกรมกิจการผู้สูงอายุ

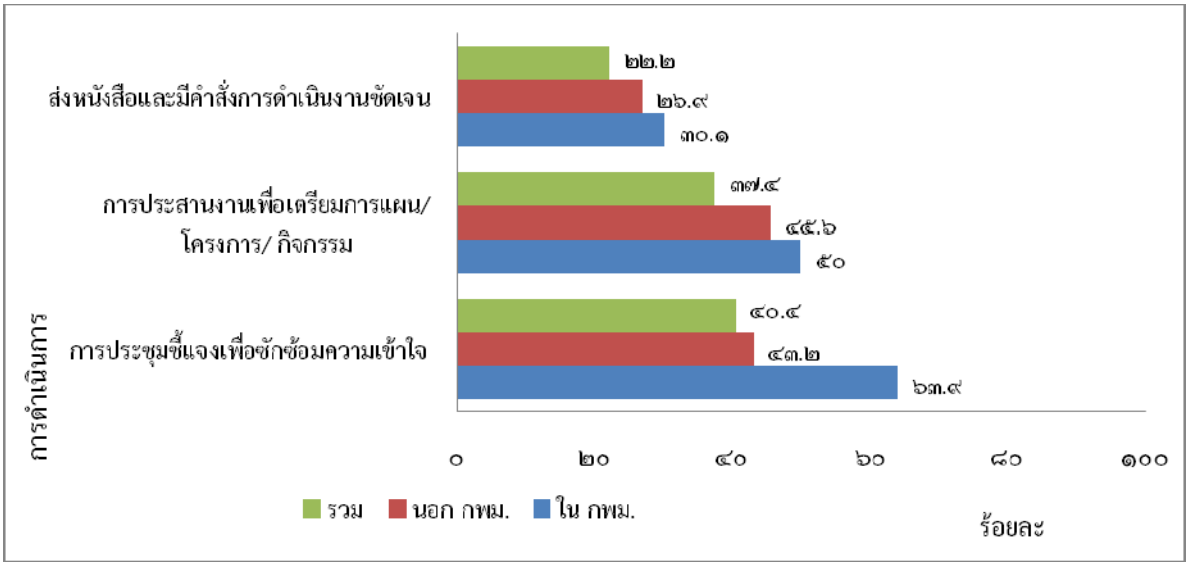

ตารางที่ ๔.๖ จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง การดำเนินงานก่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้งบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุของกรมกิจการผู้สูงอายุ

การดำเนินงานก่อนการดำเนินงานตามแผนฯ	ในกระทรวง พม. (n=๓๑๖)	นอกกระทรวง พม. (n=๕๐๒)	รวม จำนวน (n=๘๑๘)
การประชุมชี้แจงเพื่อซักซ้อมความเข้าใจ	๖๓.๙ (๒๐๒)	๔๓.๒ (๒๑๗)	๔๐.๔ (๔๑๘)
การประสานงานเพื่อเตรียมการแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม	๕๐.๐ (๑๕๘)	๔๕.๖ (๒๒๙)	๓๗.๔ (๓๘๗)
ส่งหนังสือและมีคำสั่งการดำเนินงานชัดเจน	๓๐.๑ (๙๕)	๒๖.๙ (๑๓๕)	๒๒.๒ (๒๓๐)

กรมกิจการผู้สูงอายุมีการดำเนินงานระหว่างการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนบูรณาการฯ กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อมูลว่า กรมฯ ได้ติดตาม กำกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนฯ มากที่สุดร้อยละ ๓๑.๑ รองลงมาคือ สนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาระบบ กลไก กระบวนการให้เป็นไปตามแผนฯ ร้อยละ ๓๐.๖ ให้หน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานแต่ละไตรมาส ร้อยละ ๒๓.๕ และปรับปรุงแก้ไข ข้อจำกัดที่ไม่สามารถดำเนินงานตามแผนฯ ได้ ร้อยละ ๑๓.๓ และอื่น ๆ ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามหน่วยงาน พบว่า หน่วยงานในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ที่พบว่ากรมกิจการผู้สูงอายุติดตาม กำกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนฯ มากที่สุด ร้อยละ ๔๗.๕ ในขณะที่หน่วยงานอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ที่เห็นว่ากรมกิจการผู้สูงอายุสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาระบบกลไกกระบวนการให้เป็นไปตามแผนฯ มากที่สุด ร้อยละ ๔๑.๔

แผนภาพที่ ๔.๖ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานระหว่างการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนบูรณาการฯ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ

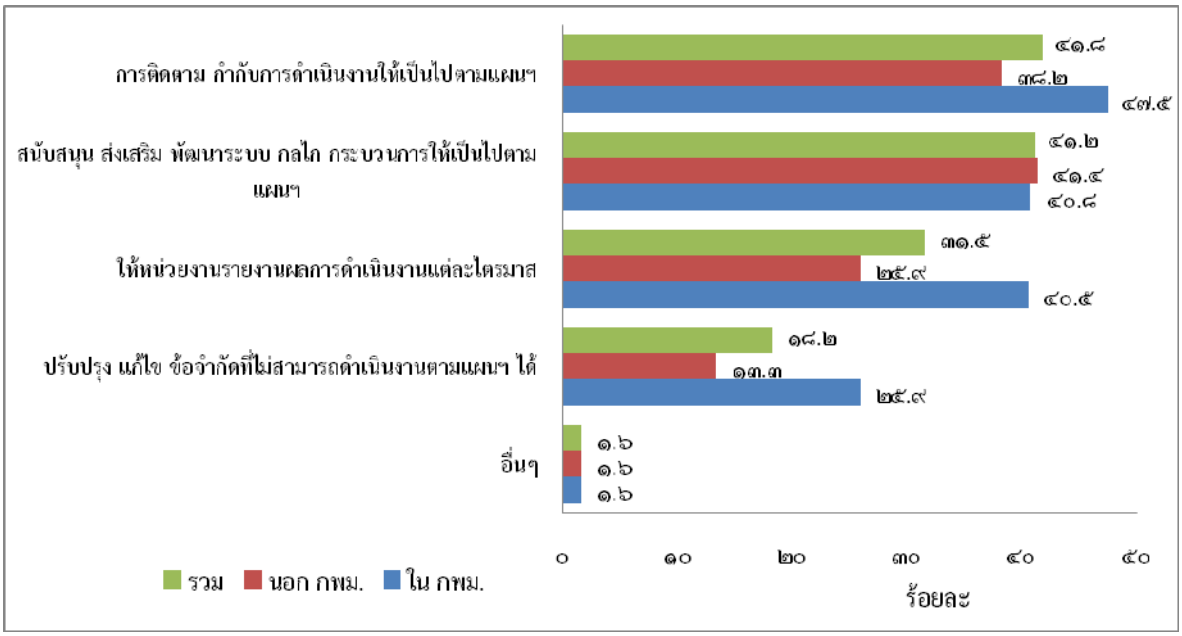

ตารางที่ ๔.๗ จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานระหว่างการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนบูรณาการฯ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ

การดำเนินงานระหว่างการดำเนินงานตามแผนฯ	ในกระทรวง พม. (n=๓๑๖)	นอกกระทรวง พม. (n=๕๐๒)	รวม จำนวน (n=๘๑๘)
การติดตาม กำกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนฯ	๔๗.๕ (๑๕๐)	๓๘.๒ (๑๙๒)	๔๑.๘ (๓๔๒)
สนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาระบบ กลไก กระบวนการให้เป็นไปตามแผนฯ	๔๐.๘ (๑๒๙)	๔๑.๔ (๒๐๘)	๔๑.๒ (๓๓๗)
ให้หน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานแต่ละไตรมาส	๔๐.๕ (๑๒๘)	๒๕.๙ (๑๓๐)	๓๑.๕ (๒๕๘)
ปรับปรุง แก้ไข ข้อจำกัดที่ไม่สามารถดำเนินงานตามแผนฯ ได้	๒๕.๙ (๘๒)	๑๓.๓ (๖๗)	๑๘.๒ (๑๔๙)
อื่นๆ	๑.๖ (๕)	๑.๖ (๘)	๑.๖ (๑๓)

เครือข่ายประเมินผลการดำเนินงานหน่วยงานใน ๒ ไตรมาสแรก พบว่า เป็นไปตามเป้าหมาย แผนงานที่กำหนด มีสัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ ๔๕.๖ รองลงมา ไม่เป็นตามเป้าหมาย มีการปรับกิจกรรม โครงการให้สอดคล้องกับพื้นที่ ๒๓.๔ เป็นไปตามเป้าหมาย แต่กิจกรรมโครงการไม่ได้ตรงตามแผนงาน ร้อยละ ๑๖.๙ ไม่เป็นตามเป้าหมาย มีการบูรณาการกิจกรรมโครงการกับหน่วยงานอื่น ๆ ร้อยละ ๖.๖ และประเมินไม่ได้ เนื่องจากอยู่ระหว่างดำเนินงาน ร้อยละ ๖.๐

เมื่อจำแนกตามหน่วยงานพบว่า หน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ประเมินผลการดำเนินงานหน่วยงานใน ๒ ไตรมาสแรก ว่า เป็นไปตามเป้าหมายและแผนงานที่กำหนด มากที่สุดร้อยละ ๓๑.๓ และ ๓๙.๒

แผนภาพที่ ๔.๗ ร้อยละของเครือข่ายมีการประเมินผลการดำเนินงานหน่วยงานใน ๒ ไตรมาสแรก

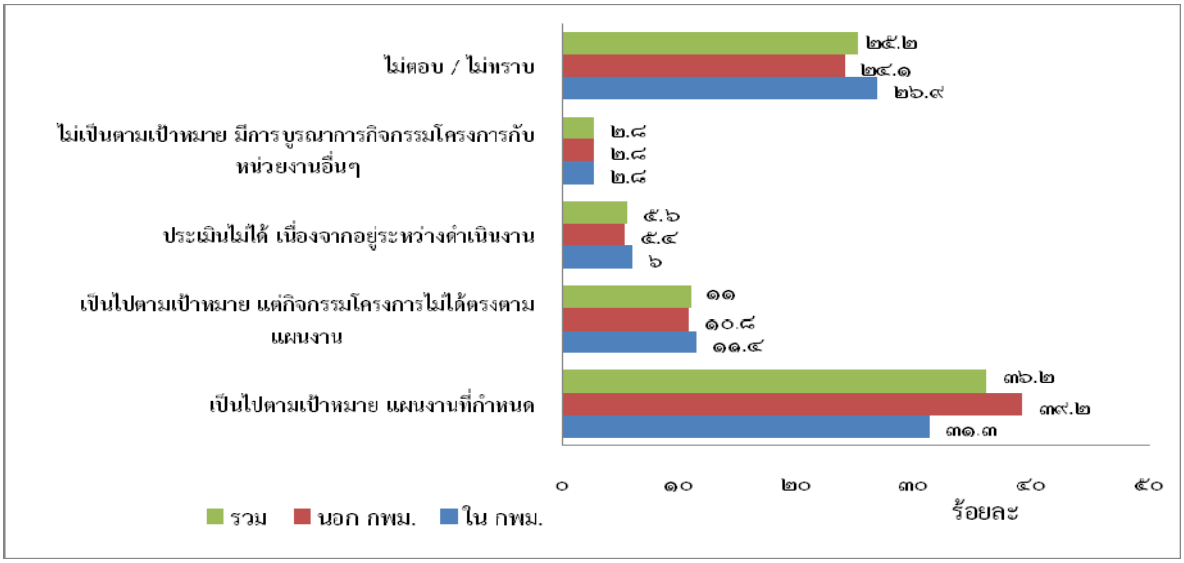

ตารางที่ ๔.๘ จำนวน ร้อยละของเครือข่ายมีการประเมินผลการดำเนินงานหน่วยงานใน ๒ ไตรมาสแรก

การประเมินผลการดำเนินงานหน่วยงาน ใน ๒ ไตรมาสแรก	ในกระทรวง พม. (n=๓๑๖)	นอกกระทรวง พม. (n=๕๐๒)	รวม จำนวน (n=๘๑๘)
เป็นไปตามเป้าหมาย แผนงานที่กำหนด	๓๑.๓ (๙๙)	๓๙.๒ (๑๙๗)	๓๖.๒ (๒๙๖)
ไม่เป็นตามเป้าหมาย มีการปรับกิจกรรม โครงการให้สอดคล้องกับพื้นที่	๒๑.๕ (๖๘)	๑๗.๗ (๘๙	๑๙.๒ (๑๕๗)
เป็นไปตามเป้าหมาย แต่กิจกรรมโครงการไม่ได้ตรงตามแผนงาน	๑๑.๔ (๓๖)	๑๐.๘ (๕๔)	๑๑.๐ (๙๐)
ประเมินไม่ได้ เนื่องจากอยู่ระหว่างดำเนินงาน	๖.๐ (๑๙)	๕.๔ (๒๗)	๕.๖ (๔๖)
ไม่เป็นตามเป้าหมาย มีการบูรณาการกิจกรรมโครงการกับหน่วยงานอื่น ๆ	๒.๘ (๙)	๒.๘ (๑๔)	๒.๘ (๒๓)
ไม่ตอบ / ไม่ทราบ	๒๖.๙ (๘๕)	๒๔.๑ (๑๒๑)	๒๕.๒ (๒๐๖)

ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการของกรมกิจการผู้สูงอายุ

ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการของกรมกิจการผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่รัฐมากที่สุด ร้อยละ ๕๕.๑ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมา คือ องค์กรปกครองท้องถิ่น ร้อยละ ๓๖.๙ เว็ปไซต์ของกระทรวงฯ ร้อยละ ๓๖.๔ โทรทัศน์ ร้อยละ ๓๐.๑ และวิทยุ น้อยที่สุด ร้อยละ ๙.๒

เมื่อจำแนกตามหน่วยงาน พบว่า หน่วยงานในและนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ รับรู้ข้อมูลข่าวสารจาก การประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่รัฐ มากที่สุด รองลงมา จากเว็ปไซต์ของกระทรวงฯ โทรทัศน์ และน้อยที่สุด คือ วิทยุ

แผนภาพที่ ๔.๘ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการของกรมกิจการผู้สูงอายุใน ๕ อันดับแรก

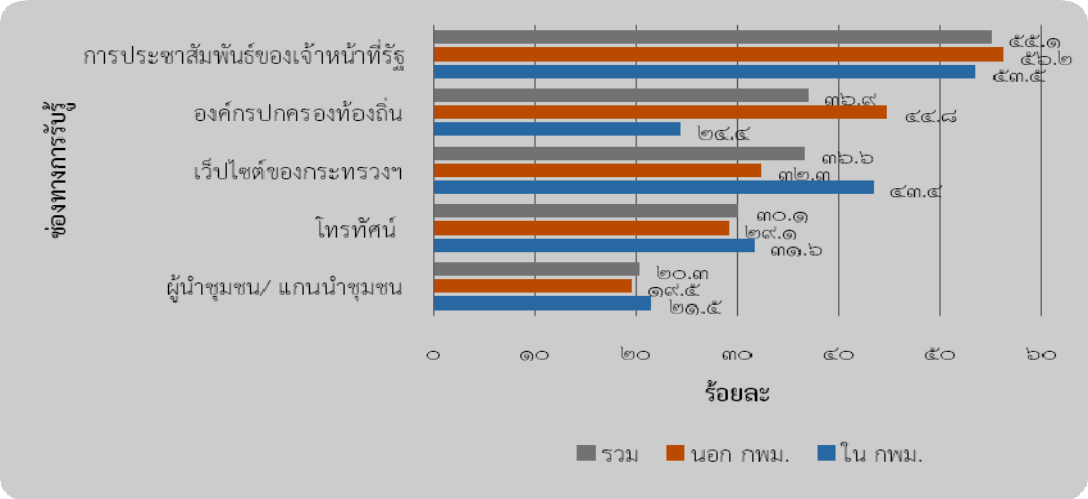

ตารางที่ ๔.๙ จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการของกรมกิจการผู้สูงอายุ

ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการของกรมกิจการผู้สูงอายุ	ในกระทรวง พม. (n=๓๑๖)	นอกกระทรวง พม. (n=๕๐๒)	รวม จำนวน (n=๘๑๘)
การประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่รัฐ	๕๓.๕ (๑๖๙)	๕๖.๒ (๒๘๒)	๕๕.๑ (๔๕๑)
องค์กรปกครองท้องถิ่น	๒๔.๔ (๗๗)	๔๔.๘ (๒๒๕)	๓๖.๙ (๓๐๒)
เว็ปไซต์ของกระทรวงฯ	๔๓.๔ (๑๓๗)	๓๒.๓ (๑๖๒)	๓๖.๖ (๒๙๙)
โทรทัศน์	๓๑.๖ (๑๐๐)	๒๙.๑ (๑๔๖)	๓๐.๑ (๒๔๖)
ผู้นำชุมชน/ แกนนำชุมชน	๒๑.๕ (๖๘)	๑๙.๕ (๙๘)	๒๐.๓ (๑๖๖)
อสม./ อพม. อผส.	๒๐.๙ (๖๖)	๑๘.๖ (๙๓)	๑๙.๕ (๑๕๙)
หนังสือพิมพ์/ สื่อสิ่งพิมพ์	๑๙.๐ (๖๐)	๑๗.๕ (๘๘)	๑๘.๑ (๑๔๘)
ผู้ใหญ่บ้าน/ กำนัน	๑๖.๑ (๕๑)	๙.๒ (๔๖)	๑๑.๙ (๙๗)
วิทยุ	๑๐.๑ (๓๒)	๘.๖ (๔๓)	๙.๒ (๗๕)

ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างต่อช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการด้านผู้สูงอายุ

พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์จากโทรทัศน์มากที่สุด ร้อยละ ๔๑.๐ รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่รัฐ ร้อยละ ๓๑.๗ และวิทยุน้อยที่สุด ร้อยละ ๐.๙ อื่น ๆ เช่น ไลน์กลุ่ม/ ที่ประชุม ร้อยละ ๐.๙ เป็นต้น

เมื่อจำแนกตามหน่วยงาน พบว่า ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ เห็นตรงกันว่าควรเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์จากเจ้าหน้าที่รัฐ

แผนภาพที่ ๔.๙ ร้อยละของความต้องการของกลุ่มตัวอย่างต่อช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการด้านผู้สูงอายุ

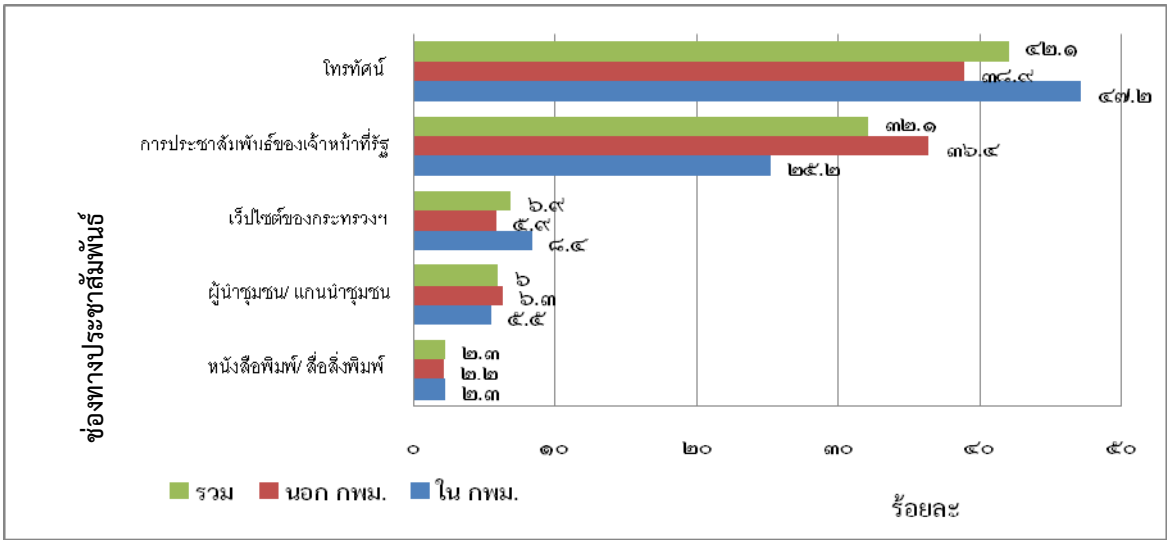

ตารางที่ ๔.๑๐ จำนวน ร้อยละของความต้องการของกลุ่มตัวอย่างต่อช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการด้านผู้สูงอายุ

ช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการด้านผู้สูงอายุ	ในกระทรวง พม. (n=๓๑๖)	นอกกระทรวง พม. (n=๕๐๒)	รวม จำนวน (n=๘๑๘)
โทรทัศน์	๔๗.๒ (๑๔๖)	๓๘.๙ (๑๙๐)	๔๒.๑ (๓๓๖)
การประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่รัฐ	๒๕.๒ (๗๘)	๓๖.๔ (๑๗๘)	๓๒.๑ (๒๕๖)
เว็ปไซต์ของกระทรวงฯ	๘.๔ (๒๖)	๕.๙ (๒๙)	๖.๙ (๕๕)
ผู้นำชุมชน/ แกนนำชุมชน	๕.๕ (๑๗)	๖.๓ (๓๑)	๖.๐ (๔๘)
หนังสือพิมพ์/ สื่อสิ่งพิมพ์	๒.๓ (๗)	๒.๒ (๑๑)	๒.๓ (๑๘)

ช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการด้านผู้สูงอายุ	ในกระทรวง พม. (n=๓๑๖)	นอกกระทรวง พม. (n=๕๐๒)	รวม จำนวน (n=๘๑๘)
วิทยุ	๑.๐ (๓)	๐.๘ (๔	๐.๙ (๗)
อื่น ๆ เช่น ไลน์กลุ่ม/ ที่ประชุม	๐.๓ (๑)	๐.๔ (๒)	๐.๔ (๓)
ไม่ตอบ	๑๐.๐ (๓๑)	๙.๐ (๔๔)	๙.๔ (๗๕)

๔.๓ การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม เท่ากับ ๓.๘๔ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า วัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์กรมกิจการผู้สูงอายุ “เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและสังคมให้อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน” มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๕ รองลงมา คือ วัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๐ แผนปฏิบัติราชการและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ มีความสอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๕๔) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๙ และการกำหนดเป้าหมายแผนงาน กรอบระยะเวลาการดำเนินงาน มีความเหมาะสมและปฏิบัติจริงในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ ๓.๗๗ ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามหน่วยงาน พบว่า ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในแต่ละด้านใกล้เคียงกัน โดยหน่วยงานในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ มีระดับความพึงพอใจสูงกว่าหน่วยงานภายนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ เกือบทุกประเด็น ยกเว้น ด้านการประสานงานในด้านต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความร่วมมือ การดำเนินงานโครงการ ที่หน่วยงานภายนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๙ ซึ่งมากกว่า หน่วยงานภายในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๒

ตารางที่ ๔.๑๑ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C)

การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C)	ระดับความพึงพอใจ ร้อยละ (จำนวน)							ใน พม.	นอก พม.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ทราบ ไม่ตอบ	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)
แผนปฏิบัติราชการและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ มีความสอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๕๔)	๑๐.๑ (๘๓)	๕๘.๗ (๔๘๐)	๑๘.๘ (๑๕๔)	๐.๖ (๕)	๐	๑๑.๗ (๙๖)	**๓.๘๙ (มาก)**	๓.๙๓ (มาก)	๓.๘๖ (มาก)
วัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องและสอดคล้องกับสิ่งต่อไปนี้ วิสัยทัศน์กรมกิจการผู้สูงอายุ “เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและสังคมให้อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน”	๑๕.๙ (๑๓๐)	๕๒.๒ (๔๒๗)	๑๗.๐ (๑๓๙)	๑.๕ (๑๒)	๐	๑๓.๔ (๑๑๐)	**๓.๙๕ (มาก)**	๓.๙๙ (มาก)	๓.๙๓ (มาก)
ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน)	๑๐.๘ (๘๘)	๕๗.๕ (๔๗๐)	๑๘.๑ (๑๔๘)	๐.๙ (๗)	๐ (๐)	๑๒.๘ (๑๐๕)	**๓.๙๐ (มาก)**	๓.๙๔ (มาก)	๓.๘๗ (มาก)
แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๖๔) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้สูงวัยเป็นหลักชัยของสังคม ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในระบบสวัสดิการและบริการผู้สูงอายุ	๙.๙ (๘๑)	๕๘.๑ (๔๗๕)	๑๘.๘ (๑๕๔)	๐.๙ (๗)	๐.๑ (๑)	๑๒.๒ (๑๐๐)	**๓.๘๗ (มาก)**	๓.๙๑ (มาก)	๓.๘๕ (มาก)
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) พัฒนาคนทุกช่วงวัย ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม สังคมที่เป็นมิตรเป็นผู้สูงอายุ	๙.๘ (๘๐)	๕๖.๔ (๔๖๑)	๑๙.๒ (๑๕๗)	๑.๕ (๑๒)	๐	๑๓.๒ (๑๐๘)	**๓.๘๖ (มาก)**	๓.๙๓ (มาก)	๓.๘๑ (มาก)
การประสานงานในด้านต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความร่วมมือการดำเนินงานโครงการ	๑๐.๔ (๘๕)	๔๘.๓ (๓๙๕)	๒๖.๕ (๒๑๗)	๒.๑ (๑๗)	๐.๒ (๒)	๑๒.๕ (๑๐๒)	**๓.๗๖ (มาก)**	๓.๗๒ (มาก)	๓.๗๙ (มาก)
แผนปฏิบัติราชการและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ หนุนเสริมให้ทำงานไปในทิศทางเดียวกัน	๙.๗ (๗๙	๕๐.๗ (๔๑๕)	๒๕.๙ (๒๑๒)	๑.๗ (๑๔)	๐.๑ (๑)	๑๑.๙ (๙๗)	**๓.๗๗ (มาก)**	๓.๗๙ (มาก)	๓.๗๖ (มาก)
การกำหนดเป้าหมายแผนงานกรอบระยะเวลาการดำเนินงานมีความเหมาะสมและปฏิบัติจริงในพื้นที่	๙.๕ (๗๘)	๔๙.๑ (๔๐๒)	๒๗.๑ (๒๒๒)	๒.๑ (๑๗)	๐	๑๒.๑ (๙๙)	**๓.๗๕ (มาก)**	๓.๗๗ (มาก)	๓.๗๔ (มาก)
ค่าเฉลี่ย							**๓.๘๔ (มาก)**	๓.๘๗ (มาก)	๓.๘๒ (มาก)

นอกจากนี้แล้ว ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย บริบททางสังคมซึ่งเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาและความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ความสอดคล้องเอื้อต่อการจัดทำโครงการ ตลอดจนทรัพยากรและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานระดับสูงกว่าและบริบทหรือสภาพขององค์กรที่จะจัดทำโครงการ รวมทั้งความร่วมมือกับภาคี และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

จุดเน้นของแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ เน้นที่การพัฒนาความร่วมมือของหลายหน่วยงาน ความร่วมมือกับภาคี และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ หน่วยงานต่างก็ให้ความสำคัญกับประเด็นผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการสำหรับผู้สูงอายุร่วมกันในแต่ละพื้นที่ทั้งหน่วยงานในกระทรวงเดียวกันและกระทรวงอื่น รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคประชาชนเป็นการทำงานแบบบูรณาการ เช่น กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติและแผนบูรณาการ ๔ กระทรวง เน้นประเด็นของสุขภาพช่องปากของผู้สูงอายุอย่างรอบด้านตามมาตรฐานขององค์การอนามัยโลกทั้ง ๗ ประเด็น สำหรับประเทศไทยได้นำมาปรับใช้ ๓ ประเด็น ได้แก่ การสูญเสียฟัน มะเร็งช่องปาก และสุขภาพช่องปากเรื้อรัง มีเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุมีสุขภาพช่องปากที่ดี การที่ผู้สูงอายุดูแลตนเองได้ มีบริการรองรับ และมีนวัตกรรมการให้บริการทั้งการส่งเสริมและการดูแลรักษา โดยมีการดำเนินงานจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทันตกรรมผู้สูงอายุตามบทบาทของหน่วยงานนั้น ๆ แต่มีความเกี่ยวเนื่องกัน โดยมีเป้าหมายจากแผนระยะยาวถึงปี ๒๕๖๕ โดยใช้งบประมาณจากแผนบูรณาการปี ๒๕๖๐-๒๕๖๑ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ กระทรวงสาธารณสุขจะเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนของการดำเนินการที่จะทำให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองได้ มีระบบที่ให้บริการผู้สูงอายุโดยเน้นการส่งเสริมและป้องกันให้มากขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนานวัตกรรมโดยมูลนิธิทันตนวัตกรรมเพื่อมาดูแลในส่วนของการผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุ เช่น อาหารสำหรับผู้ป่วยมะเร็งช่องปาก มีสวอคสำหรับผู้สูงอายุที่ติดบ้านหรือติดเตียง การมีแอปพลิเคชันใช้งานในโทรศัพท์สำหรับการสอน รวมถึงการพัฒนาบุคลากรเพื่อเข้ามาสนับสนุน โดยมีมหาวิทยาลัยเข้ามาช่วยเหลือในด้านการพัฒนาหลักสูตร e-learning ที่มีลักษณะพิเศษกว่าหลักสูตรทั่วไป เนื่องจากสามารถมีการเรียนการสอนทางไกล การปรึกษาเรื่องการดูแลรักษาผู้ป่วย เป็นการใช้นวัตกรรมมาเพื่อพัฒนาคน ซึ่งเป็นการสนับสนุนในยุทธศาสตร์ที่ ๑ และยุทธศาสตร์ที่ ๔ ในประเด็นของการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการติดตามประเมินผล โดยสำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุขทำหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลระบบฐานข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข สำหรับในส่วนการดำเนินงานบูรณาการกับหน่วยงานอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น กรุงเทพมหานคร และภาคเอกชน เป็นต้น ทางกระทรวงยังมีข้อมูล ซึ่งเป็นแผนที่กระทรวงจะต้องมีการพัฒนาต่อไป แผนการดำเนินงานที่ในช่วงแรกจะสิ้นสุดในปี ๒๕๕๘-๒๕๖๑ โดยใน ๒ ปี แรกใช้งบประมาณของหน่วยงาน และใน ๒ ปี หลังพึ่งเริ่มได้ใช้งบของบูรณาการ โดยมีเป้าหมายจากระยะแรกร้อยละ ๘๐ ของผู้สูงอายุปรับเป็นร้อยละ ๖๐ โดยเมื่อสิ้นสุดปี ๒๕๖๑ จะมีการประเมินครึ่งแผนว่าได้ผลลัพธ์ตามที่เขียนไว้หรือไม่ และมีนวัตกรรมในการดูแลครบวงจร ๓ ประเด็น ได้แก่ การสูญเสียฟัน มะเร็งช่องปาก และสุขภาพช่องปากเรื้อรัง โดยเป็นการดูแลผู้สูงอายุทั้งครอบครัว โดยตัวผู้สูงอายุ และครอบครัวสามารถดูแลตนเองได้ และมีภาคประชาชนเข้ามาช่วยให้คำแนะนำ และสนับสนุนในระยะเบื้องต้น

ไม่ว่าจะเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือต้องการ ความช่วยเหลือในระดับสูงขึ้น เช่น การไปหาบุคลากรที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ซึ่งต้องการพัฒนาบุคลากรสาธารณสุขอื่น ๆ ไม่ใช่เพียงแค่ทันตบุคลากรเพียงอย่างเดียว หากอาการยังไม่ทุเลาลงให้ส่งต่อไปที่โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) ดูแลต่อไป โดยในทุกช่วงของการดูแลกระทรวงสาธารณสุขพยายามที่จะให้มีนวัตกรรมเข้าไปให้การสนับสนุนสำหรับกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุทุกกลุ่มทั้งติดสังคม ติดบ้าน และติดเตียง และมีกลุ่มเป้าหมายรอง คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๔๐ ปีขึ้นไป ซึ่งจะเน้นเรื่องการส่งเสริมป้องกันให้มากขึ้นจากเดิมที่ดำเนินการส่งเสริมป้องกันแค่ร้อยละ ๒๐

ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มได้ร่วมสะท้อนว่า การดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติการ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และ ทิศทางการพัฒนาประเทศและสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ และยกตัวอย่างโครงการที่มีความสอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย สภาพเศรษฐกิจ และสังคม ปัญหาและความต้องการของบุคคลและหน่วยงานทั้งในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานภายนอกกระทรวงฯ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการดังรายละเอียด ดังนี้

> *“กลุ่มระบบการดูแลกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มี ๕ โครงการ มีการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามบทบาทและภารกิจ โดยกระจายงบประมาณการดำเนินงานให้หน่วยงานให้พื้นที่ดำเนินการต่อ และกรมกิจการผู้สูงอายุ มีกลไกทำงานใน คณะกรรมการผู้สูงอายุระดับชาติ และสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ และมีหน่วยราชการศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ ๑๒ ศูนย์ ในระดับท้องถิ่น มีอาสมาสมัครที่ทำงานในพื้นที่และมีการเปิดตัวนวัตกรรมดูแลผู้สูงอายุในแต่ละเดือน โดยมีการผลักดันให้เกิดการจ้างงาน การออม ให้แก่ผู้สูงอายุ”* **(บทสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารกรมกิจการผู้สูงอายุ เมื่อวันอังคารที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๑)**

> *“ การดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ การประสานให้เกิดความเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดการรองรับของผู้สูงอายุและมีการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุให้กับคนในชุมชน การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต ให้เกิดการรวมกลุ่มที่มีการทำกิจกรรม และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ปัจจุบันพบปัญหาผู้สูงอายุที่เป็นต่างชาติ ในภาคเหนือตอนบน ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์พบมีปัญหาเรื่องบัตรประชาชนทำให้มีปัญหาเรื่องการเข้าถึงสิทธิ”* **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

นอกจากการสะท้อนความคิดเห็นจากหน่วยงานภายในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แล้ว หน่วยงานภายนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ยังสะท้อนให้เห็นว่า การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและการรองรับสังคมผู้สูงอายุ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

"โครงการการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ เชื่อมโยงกับสภาพสังคมที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ มีคนพิการที่เป็นผู้สูงอายุและผู้สูงอายุจำเป็นต้องเข้าไปใช้บริการในหน่วยงานสวัสดิการต่าง ๆ การปรับปรุงพื้นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างความเสมอภาค" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ผู้แทนกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑)**

"โครงการจากกองทุนการออมแห่งชาติ ส่งเสริมการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายของรัฐบาล ให้โอกาสผู้ประกอบอาชีพอิสระ แรงงานนอกระบบ (อายุ ๑๕-๖๐ ปี) เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับคน เตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สอดคล้องกับนโยบายการวางแผนทางการเงินของรัฐบาล" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ผู้แทนกองทุนการออมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑)**

"โครงการจากกระทรวงคมนาคม Transport for all ระบบการขนส่งเพื่อคนทุกกลุ่ม การออกแบบระบบการขนส่งเพื่อคนทุกคน รวมถึงสถานีขนส่งที่โอนย้ายไปสู่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม สร้างโอกาส ในการเข้าถึงการเดินทาง สวัสดิการ การให้บริการภาครัฐ" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ผู้แทนกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑)**

"โครงการกรมการแพทย์ การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ ยังไม่สามารถถ่ายทอดไปยังชุมชนได้ มีระบบ intermediate care การวางระบบในโรงพยาบาลมีรูปแบบการนำไปใช้ในสังกัดกรมการแพทย์ และอยู่ระหว่างนำไปใช้ในกระทรวง สาธารณสุข มีโมเดลต้นแบบในการดูแลผู้สูงอายุที่พ้นระยะวิกฤตแล้ว เพื่อช่วยลดอัตราการครองเตียง โดยให้ชุมชนช่วยดูแลในระดับตติยภูมิ มีการติดตามโดย cc care ส่วนการผลิตเลนส์แก้วตาเทียมสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับกรมการแพทย์โดยโรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ (วัดไร่ขิง) สำหรับการเบิกค่าใช่จ่ายเรื่องออร์โธปิกดิกส์และเลนส์แก้วตาเทียมสามารถเบิกจ่ายจากสำนักหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.).....

.....สำหรับนวัตกรรมในขั้นสูงขึ้นอยู่กับกรมการแพทย์และมหาวิทยาลัยจะช่วยกันพัฒนา โดยกรมการแพทย์ รายงานในส่วนของบริการในขั้นสูงขึ้นไป เช่น การบริการของทำรากฟันเทียม ส่วนมหาวิทยาลัยจะเน้นเรื่องการพัฒนาบุคลากรในระดับสูง โดยดูจากความสามารถในการพัฒนาจำนวนหลักสูตรเข้ามารองรับและจำนวนคนที่จะเข้าศึกษาว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งยังติดปัญหาความล่าช้าจากการเปิดภาคเรียนในเดือนสิงหาคมจึงยังไม่สามารถดำเนินการได้ ในส่วนของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากมูลนิธิทันตนวัตกรรมและนวัตกรรมบริการของมหาวิทยาลัย คือ การผลิตนวัตกรรมที่ทำให้ลดระยะของการบริการสั้นลง" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ผู้แทนกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑)**

"กรมอนามัย มีแผนพัฒนาทุกช่วงวัย และแผนเสมอภาค พบว่า สถานการณ์ในปัจจุบันมีผู้สูงอายุไทยมีแนวโน้มอยู่คนเดียวมากขึ้น มีปัญหาการหกล้มในบ้าน และภาวะอ้วน และมีโรคเรื้อรังเพิ่มมากขึ้น ทำให้ไม่สามารถทำเรื่องกิจวัตรประจำวันได้ โดยกรมอนามัยมีการทำแผนยุทธศาสตร์สู่ชุมชน โดยการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว การลดความเหลื่อมล้ำ และมีการร่วมมือกับ ตปท. ในการพัฒนาแผนและเครื่องมือ มีระบบการวัดการดูแลผู้สูงอายุ long term care (เข้าใจ เข้าถึง พึ่งได้) เข้าใจการเตรียมความพร้อม เข้าถึงระบบการดูแลสุขภาพ พึ่งตนเองและชุมชน ทำงานภายใต้โครงการประชารัฐร่วมใจใส่ใจผู้สูงอายุ มีการ MOU ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโดย ๓ c care manager /care giver /care plan การขับเคลื่อนกิจกรรมที่ผ่านเกณฑ์ที่มีคุณภาพ มีโครงการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ มีระบบ home health care ระบบการดูแลกลุ่มติดบ้านติดเตียง มีคณะกรรมการในการดูแลผู้สูงอายุ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในชุมชน มีการสนับสนุนงานวิจัยและประเมินของ long term care มีการวางแผนการทำงานระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับเขต กลไกจังหวัด คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ และพบว่า มีนวัตกรรมที่เกิดจากพื้นที่เอง ในการดูแลผู้ป่วยติดเตียง มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเพื่อแสดงนวัตกรรมและขยายผล ซึ่งพบว่า กลุ่มด้อยโอกาสของผู้สูงอายุ คือ พระสงฆ์ โดย ๑ ใน ๓ ของพระสงฆ์เป็นผู้สูงอายุ และเจ็บป่วยโรค NCDs ได้มีการทำโครงการพระคินานุประธาน เป็นหลักการดูแลพระสงฆ์ตามพระธรรมวินัย.....

.....กรมอนามัยนั้นจะเน้นในส่วนของ primary care ซึ่งเป็นการแบ่งบทบาทความรับผิดชอบไม่ให้ซ้ำซ้อนกันและสามารถหนุนเสริมไปด้วยกันได้ โดยมาตรการที่ได้จากการดำเนินงานดังกล่าว คือ ระดับของการที่ผู้สูงอายุและครอบครัวสามารถดูแลตนเองได้มากน้อยแค่ไหน รวมถึงการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพสต.) สามารถให้บริการของการส่งเสริมและป้องกันสำหรับผู้สูงอายุและครอบครัวได้มากน้อยแค่ไหน โดยมีตัวเลขจากระบบ SCC ของสำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุขในการรายงานผล" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจากผู้แทนกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑)**

"กระทรวงวิทยาศาสตร์ภายใต้ความรับผิดชอบของศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (องค์การมหาชน) ที่มีการดำเนินงานตอบโจทย์เป้าหมายของผู้สูงอายุ คือ การสร้างนวัตกรรม ๓ เรื่อง ได้แก่ ๑) สุขภาพช่องปาก โดยการผลิตนวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีฟันบดเคี้ยว ๗๐๐ ราย ๒) การพัฒนาข้อสะโพกเทียมร่วมกับภาควิชาออร์โธปิดิกส์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ในการวิจัยออกแบบและทดสอบวัสดุและความแข็งแรง รวมถึงการประเมินผลจากการที่คนไข้หลังการผ่าตัดจากห้องทดลองในประเด็นของแรงกดทับว่าผลจะเป็นอย่างไร เพื่อออกแบบให้เหมะสม และในขั้นตอนต่อไปคือการผลิตโดยได้มาตรฐานจาก ISO ๑๓๔๘๕ และการจดทะเบียนกับองค์การอาหารและยา (.อย) ๓) แกนโลหะกระดูกสันหลังส่วนต้น เนื่องจากผู้สูงอายุจะพบปัญหาในเรื่องของกระดูก" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (องค์การมหาชน) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑)**

" โครงการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาการทันตแพทย์อย่างเป็นระบบและครบวงจร ทำทั้งตั้งรับและเชิงรุกไปยังพื้นที่ มีการสร้างนวัตกรรมไปช่วยผู้ป่วยโครงการใส่ฟันเทียม ปัญหาที่พบคือ คนไข้ติดเตียงไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ การขาดคนดูแลในกรณีผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเคี้ยวได้ มีระบบการสอนโดยมีบทเรียนออนไลน์ลงไปช่วยสอน **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑)**

"โครงการการเพิ่มศักยภาพในการพึ่งพาตนเองโดยเพิ่มผลิตภัณฑ์ของผู้สูงอายุ มีการต่อยอดจากการวิจัยไปเผยแพร่ให้กับชุมชน เช่น ระบบส้วมการชำระล้างเป็นระบบอัตโนมัติ รถเข็นสั่งการด้วยเสียง รถเข็นสามารถดัดแปลงได้ เครื่องช่วยสวมถุงเท้า โดยดัดแปลงจากวัสดุที่มีในพื้นที่ เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต เพื่อลดการพึ่งพึง ช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี โดยได้นำร่องดำเนินการ ๓ จังหวัด ที่โคราช บุรีรัมย์ ชัยภูมิ ผ่านเครือข่าย อปท." **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑)**

การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้านการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I)

ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินต่อปัจจัยนำเข้าเท่ากับ ๓.๕๗ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กรมกิจการผู้สูงอายุมีระบบการบริหารแผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมมีความเหมาะสมและเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ ๓.๖๕ รองลงมา คือ กรอบระยะเวลาการดำเนินงานแผนงาน/ โครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๓ กรมกิจการผู้สูงอายุมีการสื่อสาร ถ่ายทอดนโยบายไปยังหน่วยงานในระดับพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๙ และงบประมาณดำเนินการของแผนงานมีความเหมาะสมและเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ ๓.๔๙ ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามหน่วยงาน พบว่า ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในแต่ละด้านใกล้เคียงกัน โดยปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) ในแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๔๘-๓.๖๖ และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พบว่า หน่วยงานในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ มีการประเมินสูงกว่า หน่วยงานนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ในด้านกรมกิจการผู้สูงอายุมีระบบการบริหารแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมมีความเหมาะสมและเพียงพอ กรมกิจการผู้สูงอายุมีการสื่อสารถ่ายทอดนโยบายไปยังหน่วยงานในระดับพื้นที่ และงบประมาณดำเนินการของแผนงานมีความเหมาะสมและเพียงพอ

ตารางที่ ๔.๑๒ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I)

การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I)	ระดับความพึงพอใจ ร้อยละ (จำนวน)							ใน พม.	นอก พม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ทราบ ไม่ตอบ	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)
กรมกิจการผู้สูงอายุมีระบบการบริหารแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมมีความเหมาะสมและเพียงพอ	๘.๑ (๖๖)	๔๔.๓ (๓๖๒)	๓๓.๗ (๒๗๖)	๒.๒ (๑๘)	๐.๒ (๒)	๑๑.๕ (๙๔)	๓.๖๕ (มาก)	๓.๖๖ (มาก)	๓.๖๕ (มาก)
กรอบระยะเวลาการดำเนินงานแผนงาน/ โครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด	๗.๐ (๕๗)	๔๕.๔ (๓๗๑)	๓๒.๔ (๒๖๕)	๓.๔ (๒๘)	๐	๑๑.๙ (๙๗)	๓.๖๓ (มาก)	๓.๖๓ (มาก)	๓.๖๔ (มาก)
กรมกิจการผู้สูงอายุมีการสื่อสารถ่ายทอดนโยบายไปยังหน่วยงานในระดับพื้นที่	๘.๓ (๖๘)	๔๓.๓ (๓๕๔)	๒๙.๕ (๒๔๑)	๖.๐ (๔๙)	๐.๙ (๗)	๑๒.๑ (๙๙)	๓.๕๙ (มาก)	๓.๖๑ (มาก)	๓.๕๘ (มาก)
จำนวนบุคลากรที่ร่วมดำเนินงานตามแผนงานมีความเหมาะสมและเพียงพอ	๗.๑ (๕๘)	๔๐.๕ (๓๓๑)	๓๒.๔ (๒๖๕)	๖.๗ (๕๕)	๑.๑ (๙)	๑๒.๒ (๑๐๐)	๓.๕๒ (มาก)	๓.๕๑ (มาก)	๓.๕๓ (มาก)
วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศของแผนงาน/ โครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอ	๗.๖ (๖๒)	๓๗.๙ (๓๑๐)	๓๔.๖ (๒๘๓)	๖.๗ (๕๕)	๐.๙ (๗)	๑๒.๓ (๑๐๑)	๓.๕๑ (มาก)	๓.๔๘ (มาก)	๓.๕๓ (มาก)
งบประมาณดำเนินการของแผนงานมีความเหมาะสมและเพียงพอ	๖.๒ (๒๑)	๓๘.๙ (๓๑๘)	๓๓.๖ (๒๗๕)	๗.๒ (๕๙)	๐.๙ (๗)	๑๓.๒ (๑๐๘)	๓.๔๙ (มาก)	๓.๕๐ (มาก)	๓.๔๘ (มาก)
ค่าเฉลี่ย							๓.๕๗ (มาก)	๓.๕๖ (มาก)	๓.๕๗ (มาก)

นอกจากนี้แล้ว ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ ยังพบว่า การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินความพร้อมทั้งในเชิงคุณภาพ และความพอเพียงของทรัพยากรต่าง ๆ ก่อนเริ่มโครงการ ความพร้อมของทรัพยากรที่จะดำเนินโครงการ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการของการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินโครงการ สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในเรื่องของทรัพยากร หรือปัจจัยเบื้องต้นก่อนการเริ่มโครงการตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังนี้

๑. ด้านการบริหารจัดการ การบริหารจัดการในการดำเนินงานตามแผน ซึ่งประกอบด้วยการเตรียมการด้านบุคลากร งบประมาณดำเนินงานของแผนฯ พบว่ามีประเด็นที่สำคัญ ดังบทสนทนากลุ่ม ดังนี้

การเตรียมการด้านบุคลากร

“สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) บางแห่งมีการตั้งข้อสังเกตว่า กระทรวงมีอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ซึ่งรู้ทุกภารกิจที่เกี่ยวกับกระทรวงอยู่แล้ว และน่าจะพัฒนา อพม. ให้สามารถเชื่อมโยงและทำงานร่วมกับศูนย์ได้ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) บางแห่งมีความเข้มแข็ง จนไม่มี

การส่งผู้สูงอายุเข้าสถานสงเคราะห์" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ศพส. บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่ เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

"การพัฒนาศักยภาพความรู้กับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่ทำ Project ในเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ การประเมินความพร้อม และให้การสนับสนุนด้านบุคลากร โดยส่งไปฝึกอบรม และมีการจัดตั้งเป็นกองทุนระยะสั้น" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดขอนแก่น เมื่อวันศุกร์ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

"การใช้การเรียนการสอนทางไกลด้วยระบบ e – learning ด้านทันตกรรมผู้สูงอายุ ทั้งเพื่อการอบรมพัฒนาบุคลากร การอบรมให้ความรู้ผู้สูงอายุ และเพื่อการปรึกษาการรักษาผู้ป่วย และการเปิดหลักสูตรปริญญาโททันตกรรมผู้สูงอายุ และการเปิดหลักสูตรอบรมระยะสั้น การประเมินความพร้อมก่อนรับโครงการ หน่วยงานได้คัดเลือกบุคลากรทำในสิ่งที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถทำนวัตกรรมได้ ไม่มีปัญหาเรื่องบุคลากรและหน่วยงานมีเครือข่ายการทำงานและการขยายผล มีการวางแผนเรื่องการดำเนินการในพื้นที่ภายในกรอบระยะเวลา" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันพุธที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

ทั้งนี้การพัฒนาบุคลากรที่ดำเนินการโดยหน่วยงานภายในกรมกิจการผู้สูงอายุเป็นการพัฒนาบุคลากรทางตรง สำหรับหน่วยงานภายนอกเป็นการพัฒนาบุคลากรทางอ้อมเพื่อให้มีศักยภาพตามเกณฑ์และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้

ด้านงบประมาณดำเนินงานของแผน พบว่ามีประเด็นสำคัญดังนี้

"กระบวนการจัดสรรและใช้จ่ายงบประมาณแต่ละแห่งมีบริบทแตกต่างกัน เช่น บางแค จัดสรรงบประมาณลงไปที่ท้องถิ่น โดยมีการสำรวจความพร้อมและสนใจที่จะพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) และจัดสรรงบลงไปเพื่อให้ท้องถิ่นดำเนินงานเอง โดยมีการสื่อสารในไลน์กลุ่ม ที่ผ่านมา จัดสรรให้ ๑๒ พื้นที่ ใช้งบเงินรายได้ของหน่วยงาน" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค เมื่อวันพุธที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

"สำหรับพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการเองโดยใช้งบประมาณจากกรม และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่เช่นสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (สสจ./พมจ.)" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

"การประเมินพื้นที่ดำเนินการโดยอาจารย์มหาวิทยาลัยและใช้แบบสอบถาม โดยที่ไม่ได้ลงไปในพื้นที่ ผลประเมินที่ได้จึงไม่สามารถสะท้อนสถานการณ์ในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันศุกร์ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

"ไม่มีการจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (บ้านกลางของผู้สูงอายุ) อย่างต่อเนื่อง สำหรับจัดสรรงบประมาณให้แต่ละหน่วยงานในการดำเนินงาน/ โครงการ การจัดทำ งบประมาณบูรณาการ ข้อดี คือ เห็นงบภาพรวม เห็นการทำงานร่วมกัน" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดสงขลา เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

ด้านการมีระบบบริหารแผนงาน/โครงการ

"เตรียมความพร้อมกับชุมชน ก่อนที่จะเลือกชุมชนต้นแบบ จัดทำแผนงานร่วมกัน จัดทำโครงการให้เข้าไปถึงระดับหมู่บ้าน ชุมชน และประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ทำ MOU กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และดูแลในเรื่องของผู้สูงอายุ" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี เมื่อวันพุธที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

"การเตรียมความพร้อมและหาแนวทางในการดำเนินงานให้เป็นไปตามระเบียบเบิกจ่าย ร่วมกันเพื่อให้มีการดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ การกำหนดค่าเป้าหมาย/ ตัวชี้วัดและงบประมาณของแต่ละศูนย์เท่ากัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ บริบทของแต่ละศูนย์ ทั้งด้านจำนวนบุคลากร ขนาดพื้นที่ จำนวนประชากร ฯลฯ ดังนั้น เวลา จัดสรรงบประมาณส่วนกลางควรคำนึงถึงบริบทและประชากรของแต่ละศูนย์อยู่แล้วด้วย" **(บทสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารกรมกิจการผู้สูงอายุ เมื่อวันอังคารที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๑)**

"ค่าเป้าหมายบางโครงการค่อนข้างเยอะ ทำให้ได้ในเชิงปริมาณ แต่เชิงคุณภาพไม่ได้เท่าที่ควร เพราะต้องเร่งดำเนินการให้ได้ตามตัวชี้วัด แต่ละช่วงไตรมาสจะมีการจัดทำแผนการดำเนินงานร่วมกับพื้นที่" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ศพส. บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่ เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

"ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนเวศม์ มีการประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำร่องเป็นหลัก และขยายการทำงานในพื้นที่ซึ่งโครงการจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับการให้ความร่วมมือในพื้นที่" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันพุธที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

ด้านการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติ มีประเด็นสำคัญดังนี้

"โครงการที่ได้รับส่วนใหญ่เป็นโครงการที่ได้รับจากกรม ซึ่งได้รับการถ่ายทอดไม่ชัดเจน การแก้ปัญหา ใช้วิธีการถามศูนย์อื่น การดำเนินงานคัดเลือกพื้นที่ที่มีความพร้อม ต้องอาศัยความร่วมมือกับท้องถิ่นในการทำกิจกรรม ข้อจำกัดด้านกรอบระยะเวลาในการทำงาน" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันพุธที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

"การชี้แจงจากส่วนกลางไม่ชัดเจน ใช้การกระจายการดำเนินการในพื้นที่ ข้อจำกัดในเรื่องการจัดการความเสี่ยง บริบทการทำงานของแต่ละศูนย์มีความแตกต่างกัน ทั้งจำนวนบุคลากร ขนาดพื้นที่ในความรับผิดชอบ แต่ค่าเป้าหมาย (I) งบประมาณ (P) เท่ากัน" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ศพส. บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่ เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

"ภาระงานด้าน ผู้สูงอายุมากขึ้น ความคาดหวังจากสังคมมากขึ้น ในขณะที่โครงสร้าง/ อัตรากำลัง ไม่เพียงพอ (ข้าราชการน้อย พนักงานราชการมาก ในลักษณะงานบางอย่างมีข้อจำกัดในการทำงานของพนักงานราชการ) งบประมาณบูรณาการ ข้อจำกัด คือ การไม่เข้าใจใน Project ทำให้เกิดการตัดงบประมาณ ไม่เห็นด้วยกันการดำเนินงาน กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างระเบียบใหม่ทำให้ขั้นตอนล่าช้าและยุ่งยากมากขึ้น รวมถึงงบประมาณที่ใช้ดำเนินการถูกย้ายไปยังกองอื่น" **(บทสนทนากลุ่มผู้แทนจาก ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดสงขลา เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑)**

การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ ด้านการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P)

ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการประเมินต่อกระบวนการ เท่ากับ ๓.๖๘ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การวางแผนการดำเนินงานผ่านโครงการ/ กิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมกิจการผู้สูงอายุ และกรมกิจการผู้สูงอายุมีการกำกับ ติดตามการดำเนินการตามแผนงานฯ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากันคือ ๓.๗๒ รองลงมา คือ การดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมเป็นไปตามแผนฯ ที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยท่ากับ ๓.๖๙ การรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ เป็นไปตามแต่ละไตรมาส มีค่าเฉลี่ยท่ากับ ๓.๖๘ และการนิเทศ ติดตาม กำกับการดำเนินงานโครงการฯ ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดในแต่ละไตรมาส มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ ๓.๖๓ ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามหน่วยงานพบว่า ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในแต่ละด้านใกล้เคียงกัน โดยการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) ในแต่ละด้าน มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๖๓-๓.๘๔ และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พบว่า หน่วยงานในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ มีการประเมินสูงกว่า หน่วยงานภายนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๑๓ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P)

การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P)	ระดับความพึงพอใจ ร้อยละ (จำนวน)							ใน พม.	นอก พม.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ทราบ ไม่ตอบ	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)
การวางแผนการดำเนินงานผ่านโครงการ/ กิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมกิจการผู้สูงอายุ	๘.๒ (๖๗)	๔๙.๑ (๔๐๒)	๒๗.๘ (๒๒๗)	๒.๐ (๑๖)	๐.๔ (๓)	๑๒.๖ (๑๐๓)	๓.๗๒ (มาก)	๓.๗๔ (มาก)	๓.๗๐ (มาก)
กรมกิจการผู้สูงอายุมีการกำกับติดตามการดำเนินการตามแผนงานฯ	๙.๐ (๗๔	๔๘.๘ (๓๙๙	๒๕.๖ (๒๐๙	๓.๕ (๒๙)	๐.๒ (๒)	๑๒.๘ (๑๐๕)	๓.๗๒ (มาก)	๓.๘๑ (มาก)	๓.๖๖ (มาก)
การดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมเป็นไปตามแผนฯ ที่กำหนด	๘.๑ (๖๖	๔๗.๙ (๓๙๒	๒๘.๐ (๒๒๙	๓.๒ (๒๖)	๐.๑ (๑)	๑๒.๗ (๑๐๔)	๓.๖๙ (มาก)	๓.๗๖ (มาก)	๓.๖๕ (มาก)
การรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ เป็นไปตามแต่ละไตรมาส	๗.๗ (๖๓)	๔๗.๘ (๒๘๙)	๒๘.๓ (๒๓๑)	๓.๕ (๒๙)	๐.๑ (๑)	๑๒.๗ (๑๐๔)	๓.๖๘ (มาก)	๓.๗๔ (มาก)	๓.๖๔ (มาก)
การวิเคราะห์ผลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนฯ	๗.๖ (๖๒)	๔๕.๕ (๓๗๒)	๒๙.๗ (๒๔๓)	๒.๕ (๒๙)	๐.๔ (๓)	๑๓.๒ (๑๐๘)	๓.๖๕ (มาก)	๓.๖๖ (มาก)	๓.๖๕ (มาก)
การนิเทศ ติดตาม กำกับการดำเนินงานโครงการฯ ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดในแต่ละไตรมาส	๗.๐ (๕๗	๔๖.๙ (๒๘๔	๒๘.๑ (๒๓๐	๔.๖ (๓๘	๐.๕ (๔)	๑๒.๘ (๑๐๕)	๓.๖๓ (มาก)	๓.๖๕ (มาก)	๓.๖๓ (มาก)
ค่าเฉลี่ย							๓.๖๘ (มาก)	๓.๗๓ (มาก)	๓.๖๕ (มาก)

นอกจากนี้แล้ว ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินขณะดำเนินงานหรือประเมิน ความก้าวหน้าของโครงการ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อการปรับปรุงการดำเนินโครงการ ผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยได้ร่วมกันสะท้อนถึงกระบวนการดำเนินโครงการ ดังนี้

ความสอดคล้องของแผนกับนโยบายของกรมกิจการผู้สูงอายุ พบว่า มีประเด็นดังนี้ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ มีการดำเนินงานโครงการส่วนใหญ่เป็นไปตามแผนและโครงการที่ส่วนกลางกำหนดกรอบระยะเวลาและตัวชี้วัดไว้แล้วฉะนั้นเมื่อดำเนินการตามที่กำหนดไว้ก็ได้ผลใกล้เคียงกับค่าเป้าหมาย มีการดำเนินการโครงการในรูปแบบของระบบพี่เลี้ยง ระหว่างศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุกับพื้นที่และเครือข่ายที่ร่วมโครงการ และทุกโครงการมีแผนปฏิบัติการ แผนการติดตามงานทุกหน่วยที่ทำงานและรับงบประมาณไปดำเนินงาน ต้องส่งผลการดำเนินงานไปยังเจ้าภาพหลักตามแต่ละไตรมาส

การนิเทศ กำกับ ติดตาม และรายงาน เพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน หลังจากการดำเนินโครงการแล้วมีการกำกับติดตามเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงาน โดยการกำกับติดตามและประเมินผลในระดับพื้นที่(โครงการ) ใช้กระบวนการประชุมสนทนากลุ่มเพื่อให้ผู้เข้าอบรมสะท้อน โดยไม่มีการใช้แบบสอบถาม ระดับกรมมีการถอดบทเรียน และประเมินผลโดยนักวิชาการประเมินผลภายนอก หน่วยงานใช้เครื่องมือในการ

ควบคุมและติดตามผลการดำเนินงานโดยใช้ gantt chart เพื่อให้เกิดผลการดำเนินการในแต่ละไตรมาสให้เป็นไปตามแผน การประเมินผลมีการใช้เครื่องมือต่าง ๆ โดยการมีส่วนร่วม สนทนากลุ่ม และถอดบทเรียน แต่ผลการถอดบทเรียนไม่ได้ถูกนำไปใช้ในการปรับนโยบาย ทำให้ผลการถอดบทเรียนไม่ได้ถูกนำมาใช้ หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการ จะทำการนำเสนอผลงาน และเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมาร่วมรับฟังความคิดเห็น เพื่อปรับทัศนคติและความเข้าใจในประเด็นที่มีความเข้าใจแตกต่างกันเช่นเกี่ยวกับ “บ้านกลาง”ที่ยังเกิดปัญหาเพื่อให้แต่ละภาคส่วนเข้าใจตรงกัน หน่วยงานมีการกำกับ ติดตามผลโครงการทุกไตรมาสและลงติดตามระหว่างการดำเนินโครงการ จนถึงช่วงของการสิ้นสุดโครงการมีกลไกที่เกี่ยวข้องในการร่วมติดตามประเมินผลโครงการ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรที่ทำงานร่วมกันชมรมผู้สูงอายุ (Stakeholder) หน่วยงานมีการประเมินผลกิจกรรมภายหลังจบกิจกรรมทุกครั้ง และได้นำผลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการดำเนินในกิจกรรมครั้งต่อไป

การวิเคราะห์ผลเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และ แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ทั้งด้านจำนวนบุคลากรและงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ฯลฯ ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากเดิมศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ถูกออกแบบมาเพื่อเป็นระดับบริการหรือสถานสงเคราะห์คนชราแต่เมื่อถูกเปลี่ยนบทบาทให้ขยายการดำเนินงานออกไปอีกหลายจังหวัดแต่งบประมาณมีจำกัดทำให้ไม่สามารถทำงานได้ตามบทบาทใหม่และอัตรากำลังก็มีจำนวนเท่าเดิม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด งบประมาณที่ส่งไปยังหน่วยงานกระชั้นชิด ทำให้หน่วยงานไม่สามารถบูรณาการทันเวลาที่กำหนด การทำกิจกรรมโครงการมีปัญหา เพราะพื้นที่มีกิจกรรมแทรกทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ งบประมาณที่จัดสรรไปแต่ละหน่วยงานจำนวนไม่มาก แต่ตั้งเป้าหมายไว้สูง จึงได้ผลงานเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ การดำเนินงานบางเรื่องไม่สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยปฏิบัติ เช่น หลักสูตรอบรม ๑๘ ชั่วโมง เน้นด้านสุขภาพเท่านั้น ทำให้ไม่สอดคล้องกับภารกิจของศูนย์ บางแห่งแก้ปัญหาโดยการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับภารกิจของตัวเองเข้าไป เช่น มิติทางสังคม การดำเนินกิจกรรมตามแผนและตัวชี้วัดที่กำหนดจะได้ผลผลิต แต่ไม่มั่นใจผลลัพธ์/ ผลกระทบเพราะข้อจำกัดเรื่องเวลา ระยะทางและความแตกต่างของบริบทในพื้นที่

แนวทางการปรับปรุง ในการดำเนินการตามกระบวนการควรให้ความสำคัญกับเงื่อนไขเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การสร้างความเข้าใจร่วมในระดับหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ต่างกัน ประกอบกับ การลงปฏิบัติงานในพื้นที่ซึ่งดำเนินโครงการมีภาระงานหลายด้านทำให้เป็นอุปสรรคต่อการทำกิจกรรม

๒. การทำงานเชิงรุกหรือเน้นการป้องกันเพื่อลดการใช้จ่ายงบประมาณ เช่น โครงการสร้างสุขภาพในช่องปากสำหรับผู้สูงอายุ ที่ต้องใช้งบประมาณที่สูงสำหรับการทำฟันเทียม และการศึกษาวิจัยเพื่อการลดระยะเวลาการรอสำหรับทำฟันเทียมจาก ๑ ปี เหลือไม่เกิน ๖ เดือน การผลิตสื่อการเรียนการสอนและการจัดซื้อครุภัณฑ์ในการเรียนการสอนทางไกลเกี่ยวกับทันตกรรมผู้สูงอายุ

๓. การพัฒนาบุคลากรด้านทันตกรรมผู้สูงอายุ โดยการพัฒนาหลักสูตรสำหรับบุคลากรเกี่ยวกับการฝึกอบรมระยะสั้นด้านทันตกรรมผู้สูงอายุ

การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้านการประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P)

ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการประเมินต่อผลผลิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๘ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า แผนงานฯ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ทำให้เกิดผลผลิตด้านความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๖ สร้างความตระหนักของสังคมต่อการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและส่งเสริมการเข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมและการคุ้มครองทางสังคมกับผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ๓.๘๔ ส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๒ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเกินความคาดหมาย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ ๓.๖๓ ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามหน่วยงาน พบว่า ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในแต่ละด้านใกล้เคียงกัน โดยด้านการประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) ในแต่ละด้าน มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๖๓-๓.๘๔ และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พบว่า หน่วยงานภายในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ มีการประเมินสูงกว่า หน่วยงานภายนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ เกือบทุกด้าน ยกเว้น แผนงานฯ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ทำให้เกิดผลผลิต การสร้างความตระหนักของสังคมต่อการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และการส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชน

ตารางที่ ๔.๑๔ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้านการประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P)

การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P)	ระดับความพึงพอใจ ร้อยละ (จำนวน)							ใน พม.	นอก พม.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ทราบ ไม่ตอบ	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)
ผลการดำเนินงานแผนงาน บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย	๗.๖ (๖๒)	๔๘.๙ (๔๐๐	๒๗.๔ (๒๒๔	๑.๘ (๑๕	๐.๑ (๑)	๑๔.๒ (๑๑๖)	**๓.๗๒ (มาก)**	๓.๗๕ (มาก)	๓.๗๑ (มาก)
แผนงานฯ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ทำให้เกิดผลผลิตดังต่อไปนี้									
- ความพึงพอใจ	๑๒.๗ (๑๐๔)	๕๐.๒ (๔๑๑)	๑๘๓ (๑๘๓)	๑๑ (๑๑)	๐	๑๓.๓ (๑๐๙)	**๓.๘๖ (มาก)**	๓.๘๖ (มาก)	๓.๘๖ (มาก)
- สร้างความตระหนักของสังคมต่อการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น	๑๒.๕ (๑๐๒)	๕๐.๕ (๔๑๓)	๒๑.๖ ๑๗๗)	๒.๐ (๑๖)	๐.๑ (๑)	๑๓.๓ (๑๐๙)	**๓.๘๔ (มาก)**	๓.๘๔ (มาก)	๓.๘๕ (มาก)
- ส่งเสริมการเข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมและการคุ้มครองทางสังคมกับผู้สูงอายุ	๑๒.๖ (๑๐๓)	๕๐.๕ (๔๑๓)	๒๒.๖ (๑๘๕)	๒.๐ (๑๖)	๐	๑๒.๓ (๑๐๑)	**๓.๘๔ (มาก)**	๓.๘๖ (มาก)	๓.๘๓ (มาก)
- ส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชน	๑๐.๖ (๘๗)	๕๒.๐ (๔๒๕)	๒๑.๕ (๑๗๖)	๒.๒ (๑๘)	๐	๑๓.๖ (๑๑๑)	**๓.๘๒ (มาก)**	๓.๘๑ (มาก)	๓.๘๓ (มาก)
- การมีส่วนร่วมของภาคีต่างๆ ในการดูแลผู้สูงอายุ	๑๑.๐ (๙๐)	๔๘.๐ (๓๙๓)	๒๖.๕ (๒๑๗)	๑.๒ (๑๐)	๐.๑ (๑)	๑๓.๑ (๑๑๐)	**๓.๗๙ (มาก)**	๓.๘๐ (มาก)	๓.๗๘ (มาก)
- บรรลุวัตถุประสงค์/ เป้าหมายที่กำหนด	๗.๕ (๖๑)	๕๐.๗ (๔๑๕)	๒๖.๒ (๒๑๔)	๒.๑ (๑๗)	๐	๑๓.๖ (๑๑๑)	**๓.๗๔ (มาก)**	๓.๗๖ (มาก)	๓.๗๒ (มาก)
- ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเกินความคาดหมาย	๙.๘ (๘๐)	๔๘.๗ (๓๘๘)	๒๕.๖ (๒๐๙)	๒.๔ (๒๐)	๐.๑ (๑)	๑๓.๔ (๑๑๐)	**๓.๖๓ (มาก)**	๓.๖๔ (มาก)	๓.๖๒ (มาก)
ค่าเฉลี่ย							**๓.๗๘ (มาก)**	**๓.๗๙ (มาก)**	**๓.๗๗ (มาก)**

นอกจากนี้แล้ว ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ ยังพบว่า การประเมินผลผลิตหรือผลงาน (Product Evaluation) เป็นการประเมินหลังจากการดำเนินโครงการสิ้นสุดแล้ว ประกอบด้วยการประเมินผลลัพธ์ (Output Evaluation) โดยพิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของผลผลิตเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการและการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือองค์การรวมทั้งผลกระทบทางสังคมจากการดำเนินตาม แผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ การตัดสินคุณค่าของผลผลิตของโครงการ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยได้ร่วมกันถอดบทเรียนและสะท้อนถึงการประเมินหลังจากการดำเนินโครงการ แม้จะยังไม่สิ้นสุดโครงการก็ตาม ประกอบด้วย การประเมินผลผลิต (Output Evaluation) โดยพิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของ ผลผลิตเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการและการประเมินผลลัพธ์ (Outcome Evaluation) โดยเปรียบเทียบ กับวัตถุประสงค์ของแผนงาน หรือองค์การ ดังนี้

ผลผลิต (Output) จากการดำเนินโครงการตามที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณได้บรรลุผลผลิตในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑. มีการรวบรวมข้อมูลของผู้สูงอายุ ๑๒ ล้านคน ทำให้เกิดฐานข้อมูลของผู้สูงอายุ แม้จะยังไม่สามารถที่จะแก้ไขกฎระเบียบ ในการนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการดำเนินการโครงการก็ตาม แต่ก็ถือว่าเกิดฐานข้อมูลขึ้นแล้ว

๒. มีโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบ เพิ่มขึ้นมา โดยที่เป้าหมาย คือ ๗๖ แห่ง

๓. ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของกองทุนการออมแห่งชาติได้รับเงินดำรงชีพแล้ว โดยหลักการ คือ สมาชิกนั้น ต้องร่วมจ่ายสมทบ และรัฐบาลสมทบให้ส่วนหนึ่ง

๔. เกิดชุมชนต้นแบบที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

๕. มีการซ่อมบ้านผู้สูงอายุ (โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ ศูนย์ และแต่ละศูนย์จะได้โควตาการซ่อมแตกต่างกัน)

๖. กระทรวงคมนาคม ได้ออกแบบพื้นที่ที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุให้กับทาง อบจ. ภูเก็ต ซึ่งมีความเป็นรูปธรรมและชัดเจน ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

๗. ผู้สูงอายุได้รับการดูแลสุขภาพช่องปาก จำนวนผู้สูงอายุเข้าถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการดูแลสุขภาพช่องปาก

๘. การพัฒนาบุคลากรทันตแพทย์ และการพัฒนาหลักสูตรทันตกรรมสำหรับผู้สูงอายุ

ผลลัพธ์ (Outcome) การดำเนินตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นการส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการสังคมทำให้ผู้สูงอายุและสมาชิกในชุมชนได้รับประโยชน์ สรุปได้ดังนี้

ผลลัพธ์ต่อกลุ่มผู้สูงอายุและชุมชน จากการนำเสนอผลลัพธ์การดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุและสมาชิกในชุมชนได้รับประโยชน์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ดังนี้

๑. สามารถให้บริการทันตกรรมได้ตามกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการทำ MOU กับกรมกิจการผู้สูงอายุ และยังให้บริการเกินกว่าเป้าหมายที่ทำไว้ในแผน

๒. ผลดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย มีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ สามารถนำนวัตกรรมไปใช้ในการดำรงชีวิตโดยลดการพึ่งพา

๓. ทุกโครงการทำเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้สูงอายุ โดยได้รับความร่วมมือจากเครือข่าย มีการทำงานบูรณาการร่วมกัน ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน เน้นการขับเคลื่อนผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ และยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ

๔. ผลการดำเนินงานก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ ด้านการเข้าถึงสิทธิ สวัสดิการ จากการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในทุกมิติ ภาคีเครือข่ายเกิดความตระหนัก ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

๕. ประชาชนทั่วไป มีการตื่นตัวในการออมเงินที่มากขึ้นเพื่อเตรียมพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

๖. โครงการผู้สูงวัยใส่ใจลูกหลาน ที่แสดงให้เห็นพลังของผู้สูงอายุในการแสวงหาความรู้และนำมาใช้ มี ๒ กิจกรรมย่อย คือ สูงวัยดูแลเด็กใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (อ่านหนังสือ เล่านิทาน เล่นกับเด็ก) เดิมมีงบประมาณในการพัฒนาผู้สูงอายุในการดูแลเด็ก ปัจจุบันไม่มีการอบรม แต่บางพื้นที่มีการดำเนินงานต่อเนื่อง โดยครู ศพด. แนะนำการดูแลเด็กให้แก่ผู้สูงอายุ และถ่ายทอดภูมิปัญญาให้เด็ก

การบรรลุผลสำเร็จจากการมีส่วนร่วมของเครือข่าย การดำเนินตามงานแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ทำให้องค์กรหรือหน่วยงานในพื้นที่เกิดความตระหนักในการดำเนินงานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเป็นเครือข่ายที่จะนำไปสู่ความต่อเนื่อง สรุปได้ ๖ ประการ ดังนี้

๑. หลังจากที่หน่วยงานเริ่มเห็นข้อมูลที่ทำการจัดเก็บฐานข้อมูลแล้วนั้น เริ่มตระหนักถึงการให้ความสำคัญ และนำไปใช้สร้างนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในเชิงนโยบาย ทำให้ผู้ประกอบการภาคเอกชน เช่น ร้านอาหาร ตลาด ได้คำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกของผู้สูงอายุเมื่อเข้าไปใช้บริการ เช่น พื้นไม่ลื่น มีห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น

๒. โรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งมี ๔ มิติ นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดการรวมตัวของผู้สูงอายุ เกิดการแลกเปลี่ยน และการรวมกลุ่มทำกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากการเรียน เช่น จิตอาสา เป็นต้น

๓. การจัดทำโครงการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุทั้ง ๑๒ แห่ง เป็นการสนองนโยบายของกรม และรัฐบาลในการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมสังคมให้พร้อมรับสังคมผู้สูงอายุมุ่งสู่ยุทธศาสตร์ที่วางไว้

๔. มีบุคลากรทันตแพทย์ที่เชี่ยวชาญด้านทันตกรรมผู้สูงอายุ เกิดนวัตกรรมสำหรับการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลสุขภาพช่องปากอย่างต่อเนื่อง

๕. ทำให้เกิดความภาคภูมิใจที่จะทำงานเพื่อบ้านเกิด ตัวอย่างเช่น บุรีรัมย์ มี อผส. ดูแลผู้สูงอายุทุกคน โดยใช้วิถีสำนึกรักบ้านเกิดและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนอย่างแท้จริง โดยที่ไม่ยึดติดเรื่องเงินเดือนหรือค่าตอบแทนเป็นตัวตั้ง

ปัญหา/ข้อจำกัด ในการนำเสนอผลผลิตและผลลัพธ์ในการดำเนินตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า มีปัญหา /ข้อจำกัดที่เกิดขึ้น สรุปได้ดังนี้

๑. การถ่ายทอดนโยบาย พบว่า การบูรณาการทำเฉพาะส่วนกลาง แต่ไม่มีการถ่ายทอดการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ การบูรณาการในพื้นที่ยังไม่เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างแท้จริง

๒. ความแตกต่างของหน่วยปฏิบัติ พบว่า หน่วยปฏิบัติมีความแตกต่างกัน ทั้งขนาดบุคลากร งบประมาณ และบริบทพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีหลายโครงการไม่ใช่โครงการเชิงยุทธศาสตร์

๓. ความซ้ำซ้อนของกิจกรรมบางโครงการมีความซ้ำซ้อน โดยเฉพาะการจัดทำรายงาน เช่น กรณีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งสนับสนุนโดย พมจ. และ ศพส.

ทำให้หน่วยปฏิบัติต้องจัดทำรายงานส่งทั้ง พมจ. และ ศพส. ซึ่งแบบรายงานมีความแตกต่างกัน ทำให้พื้นที่เกิดความสับสนว่าควรจะต้องรายงานไปหน่วยงานไหน และรายงานที่ส่งไปจะซ้ำซ้อนกันหรือไม่

๔. การกำหนดเจ้าภาพหลักในการดำเนินงาน เนื่องจากเกิดการสับสนในพื้นที่ และบางแห่งต้องรายงานไปที่หลายหน่วยงาน ดังนั้น ควรกำหนดเจ้าภาพหลักในการดำเนินงาน

๕. ความพร้อมของหน่วยปฏิบัติ พบว่า ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ถูกคัดเลือกโดย พมจ. ทำให้ได้พื้นที่ที่ยังไม่พร้อม และบางแห่งมีความพร้อมแต่ไม่ถูกคัดเลือก นอกจากนี้ การจัดเกรด A B C ของ ศพอส. ใช้วิธีการให้ ศพอส. ประเมินตัวเองทำให้การจัดกลุ่มอาจจะไม่ตรงกับศักยภาพที่แท้จริงของ ศพอส.

๖. การกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยปฏิบัติ โดยปัจจุบันกำหนดนโยบายที่เน้นให้ ศพส. ทำงานเชิงรุก ทำให้เจ้าหน้าที่ที่เป็นพี่เลี้ยงต้องออกไปปฏิบัติงานนอกศูนย์ ทำให้ดูแลผู้สูงอายุในศูนย์ได้ไม่ทั่วถึง

๗. การบรรลุผลสำเร็จ ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สามารถสรุปได้ว่าเป็นการบรรลุในเชิงปริมาณ แต่ในเชิงความยั่งยืนอาจจะยังไม่เห็นเป็นรูปธรรม

๘. สวัสดิการของรัฐ (บัตรคนจน) เมื่อทำการสำรวจแล้ว พบว่า คนที่ขาดโอกาสแท้จริงไม่สามารถเข้ามาใช้สิทธิได้ เนื่องจากการให้ธนาคารเป็นผู้คัดกรอง ข้อมูลของผู้ที่ได้รับสวัสดิการของรัฐไม่เป็นความจริง

ภาพรวมการประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ และอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า การประเมินต่อบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๔ รองลงมา คือ การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๘ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘ และการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ ๓.๕๗

แผนภาพที่ ๔.๑๐ สรุปการประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

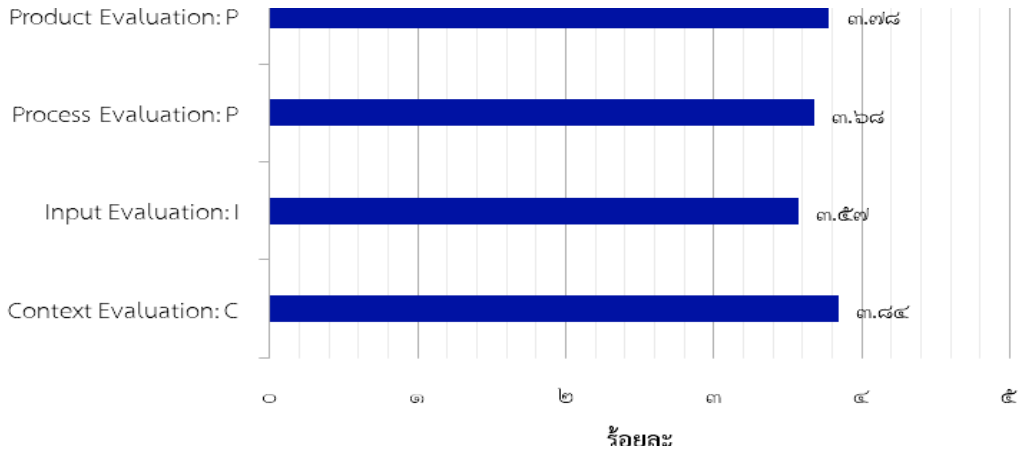

ตารางที่ ๔.๑๕ สรุปการประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

การประเมินผล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
Context Evaluation: C	๓.๘๔	๐.๔๙	มาก
Input Evaluation: I	๓.๕๗	๐.๖๑	มาก
Process Evaluation: P	๓.๖๘	๐.๖๐	มาก
Product Evaluation: P	๓.๗๘	๐.๕๗	มาก
CIPP	**๓.๗๒**	**๐.๕๐**	มาก

การประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า ร้อยละ ๖๗.๐ ของกลุ่มตัวอย่างให้คะแนนการบรรลุผลสำเร็จในระดับมาก เมื่อจำแนกในกลุ่มในกระทรวงและนอกกระทรวงมีสัดส่วนที่เท่า ๆ กัน คือร้อยละ ๖๗.๐

แผนภาพที่ ๔.๑๑ การประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

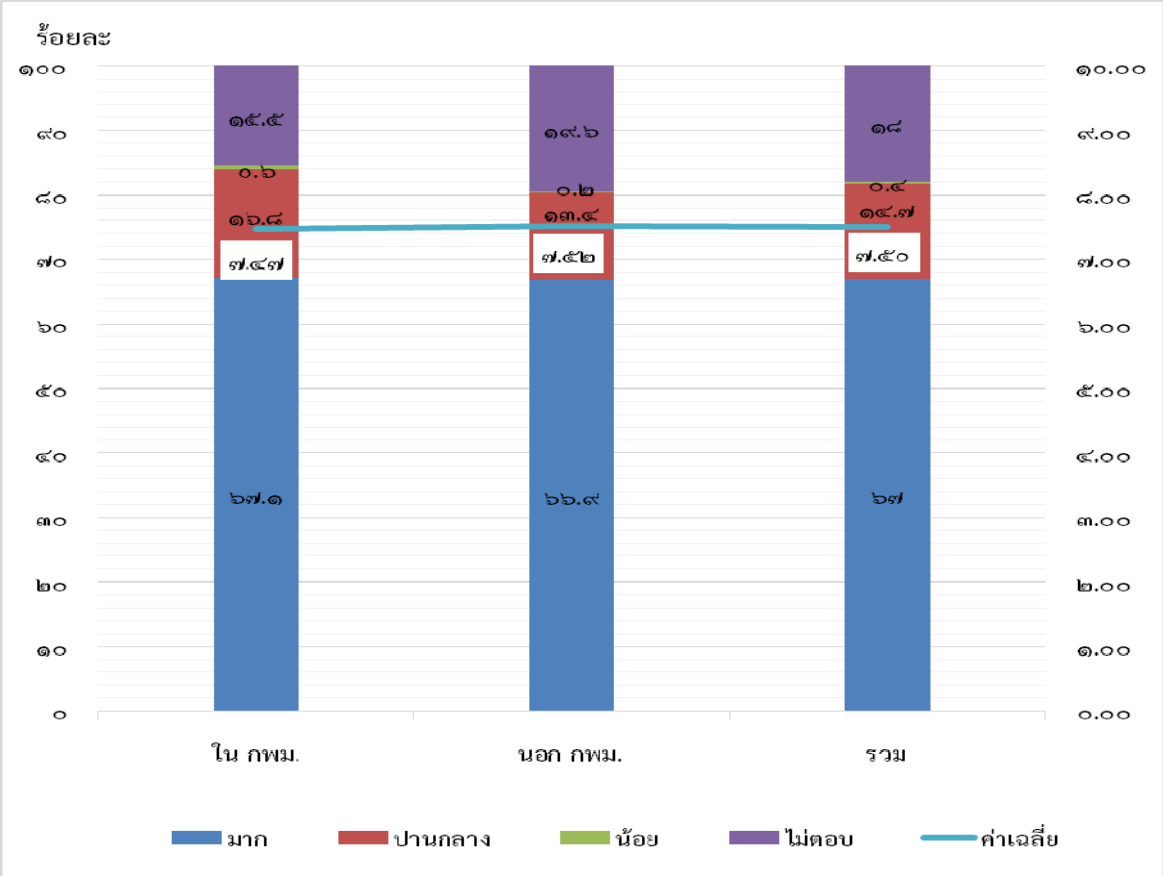

ตารางที่ ๔.๑๖ การประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ระดับการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวม	ในกระทรวง พม. (n=๓๑๖)		นอกกระทรวง พม. (n=๕๐๒)		รวม จำนวน (n=๘๑๘)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	๒๑๒	๖๗.๑	๓๓๕	๖๖.๙	๕๔๗	๖๗.๐
ปานกลาง	๕๓	๑๖.๘	๖๗	๑๓.๔	๑๒๐	๑๔.๗
น้อย	๒	๐.๖	๑	๐.๒	๓	๐.๔
ไม่ตอบ	๔๙	๑๕.๕	๙๘	๑๙.๖	๑๔๗	๑๘.๐
ค่าเฉลี่ย	๗.๔๗		๗.๕๒		๗.๕๐	

การประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำแนกตามแผนงาน

การประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำแนกตามแผนงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างประเมินผลการบรรลุผลของ แผนทุกแผนอยู่ในระดับมาก โดย แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ กับหน่วยงานภายนอกตามเป้าหมายผู้สูงอายุ มีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอกตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแล ด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ๗.๕๐ รองลงมา แผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต และแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ๗.๔๘ แผนงานพื้นฐานในกิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๗.๔๗ และแผนงานพื้นฐานที่ดำเนินการโดยส่วนกลางของ กรมกิจการผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ ๗.๓๓

แผนภาพที่ ๔.๑๒ การประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำแนกตามแผนงาน

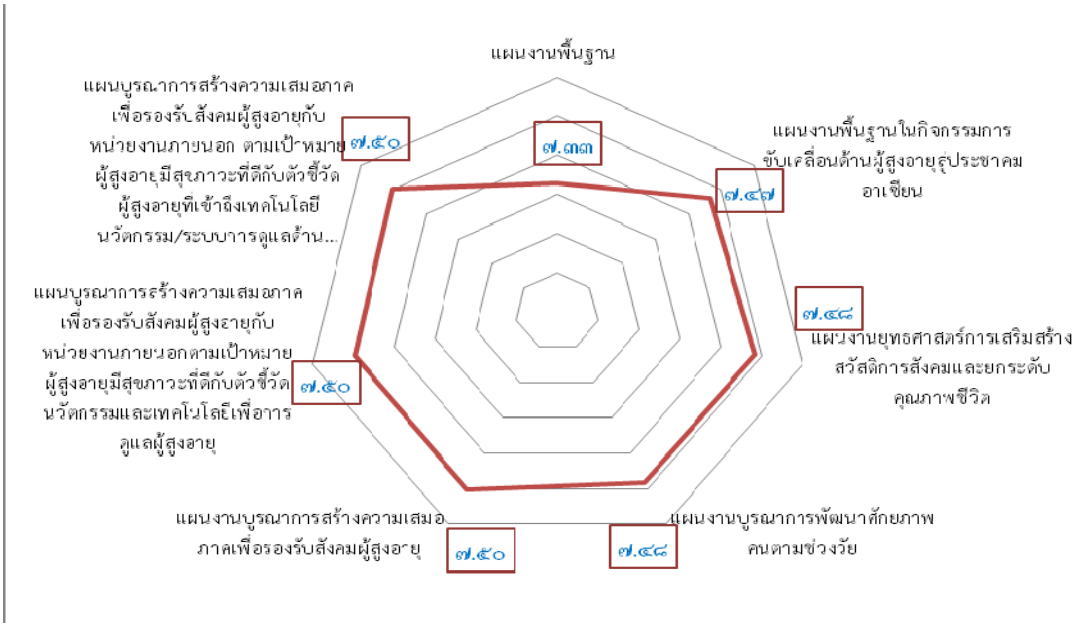

ตารางที่ ๔.๑๗ การประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

แผนงาน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ	**๕๖๘**	**๗.๕๐**	**๑.๒๗**	**มาก**
ในกระทรวง	๒๓๗	๗.๔๙	๑.๓๕	มาก
นอกกระทรวง	๓๓๑	๗.๕๑	๑.๒๑	มาก
แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอกตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ	**๔๘๒**	**๗.๕๐**	**๑.๒๗**	**มาก**
ในกระทรวง	๑๑๘	๗.๖๙	๑.๒๒	มาก
นอกกระทรวง	๒๐๖	๗.๕๒	๑.๑๘	มาก
แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม	**๕๖๘**	**๗.๕๐**	**๑.๒๗**	**มาก**
ในกระทรวง	๑๙๓	๗.๔๖	๑.๓๓	มาก
นอกกระทรวง	๓๐๖	๗.๕๒	๑.๑๙	มาก
แผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต	**๕๔๗**	**๗.๔๘**	**๑.๒๙**	**มาก**
ในกระทรวง	๒๓๗	๗.๔๕	๑.๓๖	มาก
นอกกระทรวง	๓๑๐	๗.๕๑	๑.๒๓	มาก
แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย	**๕๔๗**	**๗.๔๘**	**๑.๒๙**	**มาก**
ในกระทรวง	๒๑๗	๗.๔๘	๑.๓๔	มาก
นอกกระทรวง	๒๖๕	๗.๕๑	๑.๒๐	มาก
แผนงานพื้นฐานในกิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน	**๔๕๘**	**๗.๔๗**	**๑.๒๘**	**มาก**
ในกระทรวง	๑๙๘	๗.๔๖	๑.๓๔	มาก
นอกกระทรวง	๒๖๐	๗.๔๗	๑.๒๓	มาก
แผนงานพื้นฐาน	**๑๓**	**๗.๓๓**	**๐.๘๗**	**มาก**

การประเมินภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) โดยรวมแล้วให้คะแนนในระดับที่ ๘ มากที่สุด คือ ร้อยละ ๒๘.๔ โดยกลุ่มตัวอย่างที่สังกัดนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ประเมินการบรรลุผลระดับนี้ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่สังกัดในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ส่วนในระดับปานกลาง พบว่า ในระดับที่ ๖ มากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างที่สังกัดในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ประเมินการบรรลุผลระดับนี้ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่สังกัดนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ

ตารางที่ ๔.๑๘ การประเมินภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ในแต่ละระดับคะแนนจำแนกตามกระทรวง

ระดับการบรรลุผล	คะแนน	ในกระทรวง พม.		นอกกระทรวง พม.		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	ระดับ ๑๐	๑๒	๓.๘	๑๒	๒.๔	๒๔	๒.๙
	ระดับ ๙	๔๕	๑๔.๒	๕๗	๑๑.๔	๑๐๒	๑๒.๕
	ระดับ ๘	๘๗	๒๗.๕	๑๖๒	๓๒.๓	๒๔๙	๓๐.๕
	ระดับ ๗	๖๘	๒๑.๕	๑๐๔	๒๐.๘	๑๗๒	๒๑.๑
ปานกลาง	ระดับ ๖	๓๐	๙.๕	๔๓	๘.๖	๗๓	๘.๙
	ระดับ ๕	๑๙	๖.๐	๑๘	๓.๖	๓๗	๔.๕
	ระดับ ๔	๔	๑.๓	๖	๑.๒	๑๐	๑.๒
น้อย	ระดับ ๓	๒	๐.๖	๑	๐.๒	๓	๐.๔
	ไม่ตอบ	๔๙	๑๕.๕	๙๘	๑๙.๖	๑๔๗	๑๘.๐

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการประเมินภาพรวมของการบรรลุผลด้วยการทดสอบค่า t (t-test) พบว่า ภายในกระทรวงและนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ประเมินการบรรลุผลของแผนไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ ๔.๑๙ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการประเมินภารวมของการบรรลุผลระหว่างกลุ่มภายในกระทรวงและภายนอกกระทรวง

กลุ่ม	ค่าเฉลี่ย	t	Sig.
ในกระทรวง พม.	๗.๔๗	.๕๔๒	.๕๘๘
นอกกระทรวง พม.	๗.๕๒		

ข้อเสนอแนะ จากการสนทนากลุ่ม

กลุ่มผู้เข้าร่วมประชุม มีข้อเสนอแนะบริบทแวดล้อม ดังต่อไปนี้

๑. กระบวนการจัดทำโครงการได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหา ตลอดจนกรอบนโยบาย ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์กรม และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังต้องการการสนับสนุนองค์ความรู้และนวัตกรรมจากมหาวิทยาลัย โดยสามารถเชื่อมโยงกัน เพื่อให้เกิดการขยายผล และมีกลไกการขับเคลื่อนไปยังพื้นที่ต่อไป ซึ่งประโยชน์ของการบูรณาการ คือ สามารถลดภาระของการทำงานในระดับพื้นที่

๒. หน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมร่วมกันควรแสดงบทบาทภารกิจการทำงานที่เกี่ยวกับการจัดบริการผู้สูงอายุให้ชัดเจน

๓. การบูรณการการดำเนินงานต้องครอบคลุมทั้งหมด ผลักดันให้เกิดการทำงาน การเชื่อมโยงประสานเป็นสิ่งสำคัญ นำผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาพิจารณาทบทวนร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๔. การบูรณาการส่วนหัว (นโยบาย) ภารกิจตรงกลางคือการทำงานตามภารกิจ (Function) และการทำงานในพื้นที่ โดยมีคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ที่จะช่วยปลดล๊อกการทำงานของแต่ละกระทรวง
๕. การดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะในกระบวนการนำเสนอแผนจะมีการสำรวจและรับฟังความเห็นจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งทำแบบประเมินเพราะบริบทพื้นที่ เขตเมือง เขตชนบท การเข้าถึงโอกาส ข้อมูล จะแตกต่างกัน
๖. สถานการณ์สำคัญ คือ ไม่มีการสร้างความเข้าใจเรื่องผู้สูงอายุ ก่อนที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุ ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยผู้สูงอายุได้นำเรื่องการเตรียมความพร้อมการเป็นผู้สูงอายุไปประยุกต์ใช้
๗. การจัดทำฐานข้อมูลประชากร ควรมีข้อมูลกลางที่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานร่วมกันได้และการทำฐานข้อมูลแผนสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุให้เชื่อมโยงกันทั้ง ๑๓ เขต รวมถึงโรงพยาบาลของมหาวิทยาลัยและโรงพยาบาลเอกชน
๘. แผนงานพัฒนาบูรณาการนวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ควรเน้นการพัฒนาบุคลากรและหลักสูตรด้านทันตกรรมผู้สูงอายุ เพราะยังขาดแคลนบุคลากรเฉพาะทางในการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ

กลุ่มผู้เข้าร่วมประชุม มีข้อเสนอแนะต่อปัจจัยนำเข้า

๑. การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ควรใช้เครือข่ายทำงาน
๒. เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานควรใช้ วิธีการจ้างเหมาบริการ (Outsource) ในการทำงาน
๓. การพัฒนาบุคลากรควรให้มีการจัดการความรู้(KM) กับบุคลากร
๔. บางโครงการควรถ่ายโอนไปยังหน่วยงานอื่น ๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

กลุ่มผู้เข้าร่วมประชุม มีข้อเสนอแนะต่อผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ โดยผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยได้เสนอแนะประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

ข้อเสนอแนะภาพรวม

๑. การวัดผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุได้รับตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
๒. การส่งเสริมการจัดทำแผนการดูแลและการเตรียมความพร้อมประชาชนก่อนเป็นผู้สูงอายุ ควรมีกิจกรรมในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เนื่องจากเตรียมความพร้อมในวัยที่สูงอายุแล้ว คือ การแก้ปัญหาที่ปลายทาง
๓. หน่วยงานแต่ละหน่วยงานควรเข้าใจบทบาทหน้าที่ของงานตนเองว่ามีส่วนในการเสริมสร้างสังคมผู้สูงอายุ ให้มีคุณภาพเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
๔. ควรผลักดันให้เรื่องการสร้างสังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพให้เป็นวาระแห่งชาติ ควรจัดมหกรรมหรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาของแต่ละภูมิภาค เพื่อรณรงค์สังคมตระหนักในการเป็น

สังคมผู้สูงอายุ กระตุ้นให้ผู้สูงอายุพิทักษ์สิทธิของตนเอง สนับสนุนให้ทำบัตรประชาชนที่บ่งบอกว่าเป็นผู้สูงอายุ

๕. การกำหนดนโยบายควรคำนึงถึงภารกิจและศักยภาพของบุคลากรภายใน ศพส. และทบทวนยุทธศาสตร์ว่า สามารถทำให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

๖. ควรจัดทำฐานข้อมูลส่วนบุคคลที่ครอบคลุมทุกด้าน เพราะการมีข้อจำกัดทางกฎหมายในประเด็นของข้อมูลส่วนบุคคล หรือข้อมูลทางการแพทย์ ทำให้มีความยุ่งยากในการบูรณาการใช้ข้อมูลร่วมกัน จึงทำให้มีเพียงฐานข้อมูลเชิงปริมาณ แต่ยังขาดข้อมูลเชิงลึกในเรื่องของส่วนบุคคล

ข้อเสนอแนะด้านการบริหารแผนบูรณาการ

๑. โครงการในการบูรณาการ ควรเป็นโครงการที่เป็นการดำเนินงานที่มีระยะเวลาที่ชัดเจน ควรมีการเชื่อมโยงข้อมูลและผลการดำเนินโครงการ โดยควรมีหน่วยงาน (เจ้าภาพที่ชัดเจน) ในการ รับ-ส่ง งานต่อกันในแต่ละช่วง หรือตามแต่ลักษณะงาน ในการดำเนินโครงการแต่ละครั้ง และควรเป็นเจ้าภาพหลักเฉพาะกรณีที่มีความเชี่ยวชาญที่ตรงด้าน เหมาะสม ลดความซ้ำซ้อนของการส่งหนังสือรายผลการปฏิบัติงาน เพื่อความสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

๒. ควรให้ความสำคัญในด้านของการพัฒนาสังคม ในแผนบูรณาการของกลุ่มจังหวัดเนื่องจากว่าแผนบูรณาการกลุ่มจังหวัด สัดส่วนหลัก คือ การให้ความสำคัญในด้านของการพัฒนาเศรษฐกิจ ควรมีการกระจายการปฏิบัติงาน และการขับเคลื่อนงาน ให้ลงไปสู่ระดับชุมชน

๓. การจัดสรรงบประมาณนอกจากจะพิจารณาตามเกรด A B C แล้ว ควรจะพิจารณาตามสถานการณ์ปัญหา และบริบทของแต่ละพื้นที่ด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่แท้จริง

๔. ควรสนับสนุนการจัดเวทีถอดบทเรียนของ สศส. เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนข้อจำกัดและบริบทของแต่ละศูนย์ เพื่อทบทวนแผนและหาแนวทางในการปรับปรุงแผนในปีถัดไป ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของแต่ละพื้นที่ (ช่วงใกล้สิ้นปีงบประมาณ) และค้นหา Best Practice ควรทบทวนเกณฑ์การคัดเลือก ศพอส. เพื่อให้ได้พื้นที่ที่มีความพร้อมในการทำงานอย่างแท้จริง

๕. ควรกำหนดเจ้าภาพหลักในการดำเนินงาน เนื่องจากเกิดการสับสนในพื้นที่ และบางแห่งต้องรายงานไปที่หลายหน่วยงาน คณะอนุกรรมการที่อยู่ภายใต้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ยังไม่ชัดเจนในด้านของบทบาทหน้าที่มากนัก

๖. สร้างความเข้าใจในการมองสุขภาพของผู้สูงอายุแบบองค์รวมทั้ง ตา ฟัน กระดูก และ อื่น ๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดี และการกระตุ้นการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุด้วยทันตกรรมครอบครัว คือ การส่งเสริมการดูแลผู้สูงอายุภายในบ้านทั้งครอบครัวและชุมชน (Long Term Care)

เงื่อนไขความสำเร็จ

๑. การให้ความสำคัญของผู้บริหารท้องถิ่นต่อการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุจะทำให้การดำเนินงานมีความยั่งยืน เนื่องจากท้องถิ่นมีงบประมาณทั้งจากหน่วยงานภายนอก เช่น สปสช. และงบประมาณของท้องถิ่นเอง

๒. การดำเนินงานเน้นที่ผลกระทบต่อสังคมมากกว่าที่จะทำให้ได้ตามตัวชี้วัด จะทำให้การดำเนินงานมีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

๓. การนำผลการประเมินหรือข้อสรุปที่ได้จากการถอดบทเรียนมาใช้ในการปรับนโยบายหรือแผนปฏิบัติการ จะทำให้การดำเนินงานสอดคล้องกับสถานการณ์ ปัญหา และบริบทของแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๔. การปรับอัตรากำลังให้เพียงพอและพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้สอดรับกับภารกิจของ ศพส. ที่เน้นการทำงานเชิงรุกมากขึ้น จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างดำเนินการ กิจกรรมพัฒนากลไกในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ร้อยละ ๗๕.๐ มากกว่า กิจกรรมพัฒนาระบบการดูแลและการคุ้มครองผู้สูงอายุ (โครงการพัฒนาระบบการดูแลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ) ร้อยละ ๖๔.๑ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมฯ ดำเนินการในโครงการต่าง ๆ มากกว่าหน่วยงานนอกสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมฯ ทุกกิจกรรม ดังตารางที่ ๔.๒๐

ตารางที่ ๔.๒๐ การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

กิจกรรม / โครงการ	ในกระทรวง พม. (n=๓๑๖)	นอกกระทรวง พม. (n=๕๐๒)	รวม (n=๘๑๘)
กิจกรรมพัฒนากลไกในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม	**๗๗.๕ (๒๔๕)**	**๗๔.๗ (๓๗๕**	**๗๕.๐ (๖๒๐)**
โครงการเสริมสร้างศักยภาพศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ	๕๕.๑ (๑๗๔)	๕๐.๐ (๒๕๑)	๕๒.๐ (๔๒๕)
โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพ	๕๕.๑) (๑๗๔)	๓๓.๓ (๑๖๗)	๔๑.๗ (๓๔๑)
โครงการปรับสภาพแวดล้อมฯ	๕๒.๕ (๑๖๖)	๓๑.๕ (๑๕๘)	๓๙.๖ (๓๒๔)
กิจกรรมพัฒนาระบบการดูแลและการคุ้มครองผู้สูงอายุ (โครงการพัฒนาระบบการดูแลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ)	**๖๙.๖ (๒๒๐)**	**๖๐.๖ (๓๐๔)**	**๖๔.๑ (๕๒๔)**
การพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.)	๖๐.๘ (๑๙๒)	๕๐.๖ (๒๕๔)	๕๔.๕ (๔๔๖)
การพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ	๔๔.๐ (๑๓๙	๒๖.๕ (๑๓๓)	๓๓.๓ (๒๗๒)

แผนภาพที่ ๔.๑๓ การดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

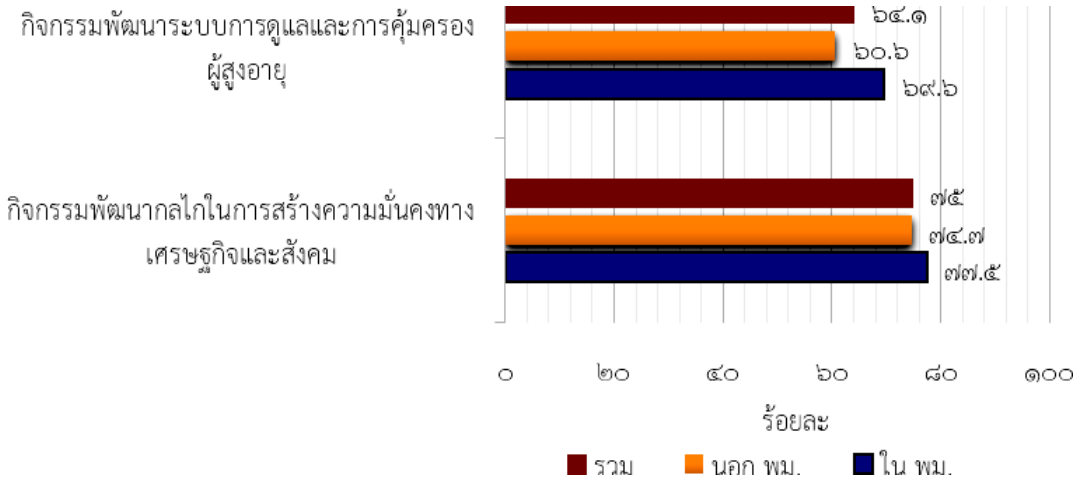

๔.๔ ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอกตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดแนวทางนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ

การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอกตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ ในภาพรวม พบว่า ดำเนินโครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕ ในสัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ ๔๑.๘ รองลงมาคือ โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริการด้านชีววิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อรองรับสังคม ร้อยละ ๗.๘ และโครงการการสร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ ร้อยละ ๓.๑ เมื่อจำแนกตามหน่วยงาน พบว่า หน่วยงานนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ดำเนินโครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕ ในสัดส่วนที่มากกว่าหน่วยงานในสังกัดกระทรวงฯ และเป็นที่น่าสังเกตว่า โครงการการสร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ มีการดำเนินน้อยมาก ตารางที่ ๔.๒๑

แผนภาพที่ ๔.๑๔ การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอกตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ

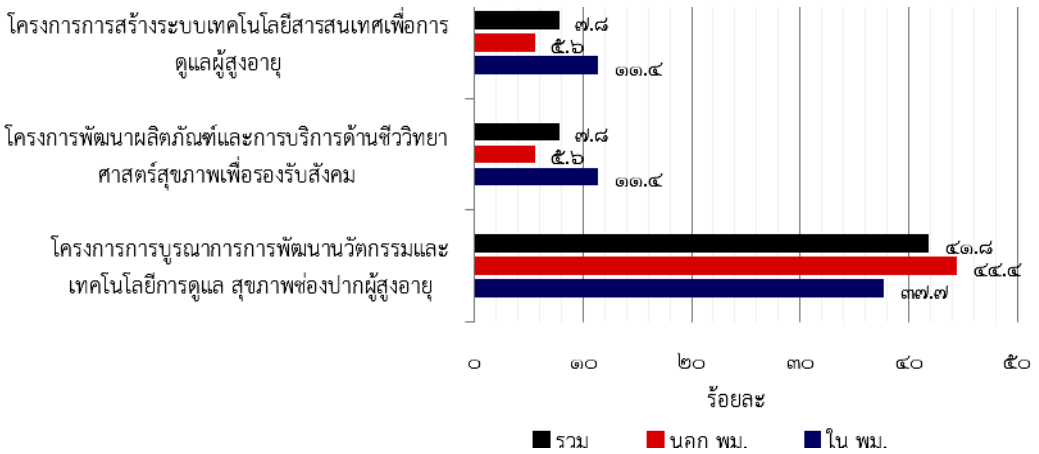

ตารางที่ ๔.๒๑ การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอกตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ

กิจกรรม / โครงการ	ในกระทรวง พม. (n=๓๑๖)	นอกกระทรวง พม. (n=๕๐๒)	รวม (n=๘๑๘)
โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕	๓๗.๗ (๑๑๙)	๔๔.๔ (๒๒๓)	๔๑.๘ (๓๔๒)
โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริการด้านชีววิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อรองรับสังคม	๑๑.๔ (๓๖)	๕.๖ (๒๘)	๗.๘ (๖๔)
โครงการการสร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ	๑๑.๔ (๘)	๕.๖ (๑๗)	๗.๘ (๒๕)

๔.๕ ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม

การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคมในภาพรวม พบว่า โครงการพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ได้ดำเนินการ มากที่สุด ร้อยละ ๔๒.๑ รองลงมา โครงการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชน ปี ๒๕๖๑ ร้อยละ ๓๑.๙ โครงการพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุในชุมชน ร้อยละ ๓๙.๑ และโครงการที่มีการดำเนินการน้อยที่สุดคือ โครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะ Intermediate care และ โครงการบริการฝังรากฟันเทียมสำหรับผู้สูงอายุ ที่มีการดำเนินการไม่ถึงร้อยละ ๑๐ ตารางที่ ๔.๒๒

แผนภาพที่ ๔.๑๕ การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม ใน ๕ อันดับแรก

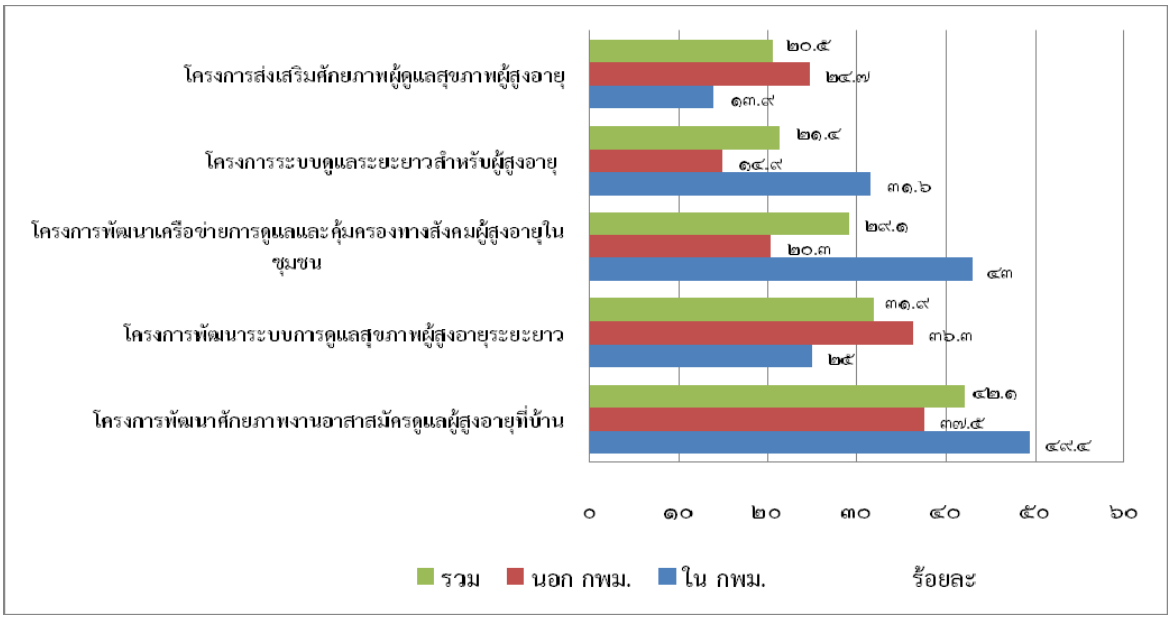

ตารางที่ ๔.๒๒ การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม

กิจกรรม / โครงการ	ในกระทรวง พม. (n=๓๑๖)	นอกกระทรวง พม. (n=๕๐๒)	รวม (n=๘๑๘)
โครงการพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน : กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้แก่ กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ และ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๘ แห่ง ได้แก่ ลำปาง เชียงใหม่ นครพนม ขอนแก่น สงขลา ยะลา วาสนะเวศม์ และบางละมุง	๔๙.๔ (๑๕๖)	๓๗.๕ (๑๘๘)	๔๒.๑ (๓๔๔)
โครงการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชน ปี ๒๕๖๑ : กรมอนามัย	๒๕.๐ (๗๙)	๓๖.๓ (๑๘๒)	๓๑.๙ (๒๖๑)
โครงการพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุในชุมชน : กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้แก่ กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๘ แห่ง ได้แก่ ลำปาง เชียงใหม่ นครพนม ขอนแก่น สงขลา ยะลา วาสนะเวศม์ และบางละมุง	๔๓.๐ (๑๓๖)	๒๐.๓ (๑๐๒)	๒๙.๑ (๒๓๘)
โครงการระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ : กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้แก่ กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๘ แห่ง ได้แก่ ลำปาง เชียงใหม่ นครพนม ขอนแก่น สงขลา ยะลา วาสนะเวศม์ และบางละมุง	๓๑.๖ (๑๐๐)	๑๔.๙ (๗๕)	๒๑.๔ (๑๗๕)

กิจกรรม / โครงการ	ในกระทรวง พม. (n=๓๑๖)	นอกกระทรวง พม. (n=๕๐๒)	รวม (n=๘๑๘)
โครงการส่งเสริมศักยภาพผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (ที่พิการ) ที่ติดบ้าน ติดเตียง : กรมการแพทย์	๑๓.๙ (๔๔)	๒๔.๗ (๑๒๔)	๒๐.๕ (๑๖๘)
โครงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนไทยกลุ่มวัยผู้สูงอายุ : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	๑๔.๒ (๔๕)	๑๘.๓ (๙๒)	๑๖.๗ (๑๓๗)
โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการเพื่อสร้างเสริมสุขภาพและลดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยผู้สูงอายุ : กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	๑๒.๗ (๔๐)	๑๘.๓ (๙๒)	๑๖.๑ (๑๓๒)
โครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะ Intermediate care : กรมการแพทย์	๕.๑ (๑๖)	๗.๔ (๓๗)	๖.๕ (๕๓)
โครงการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบมีมาตรฐานและครอบวงจร : มหาวิทยาลัยมหิดล	๕.๔ (๑๗)	๖.๔ (๓๒)	๖.๐ (๔๙)
โครงการบริการฝังรากฟันเทียมสำหรับผู้สูงอายุ : ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์	๕.๔ (๑๗)	๓.๖ (๑๘)	๔.๓ (๓๕)
โครงการเพิ่มศักยภาพในการพึ่งพาตนเองด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	๔.๗ (๑๕)	๔.๔ (๒๒)	๔.๕ (๓๗)

๔.๖ ผลการทดสอบความสัมพันธ์ตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

ระดับการประเมินภาพรวมของการบรรลุผลของกลุ่มผู้ใช้บริการและเครือข่ายในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๕๐ เห็นว่ามีการบรรลุผลในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๗.๖๗ เมื่อจำแนกตามหน่วยงาน พบว่า กลุ่มผู้ใช้บริการตอบว่าบรรลุผลในระดับมาก ร้อยละ ๖๒.๑ ซึ่งมีสัดส่วนที่มากกว่ากลุ่มเครือข่ายที่มีร้อยละ ๔๖.๐ และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพบว่า กลุ่มผู้ใช้บริการเห็นว่าบรรลุผลมากกว่ากลุ่มเครือข่าย

แผนภาพที่ ๔.๑๖ การประเมินภาพรวมของการบรรลุผลของกลุ่มผู้ใช้บริการและเครือข่าย

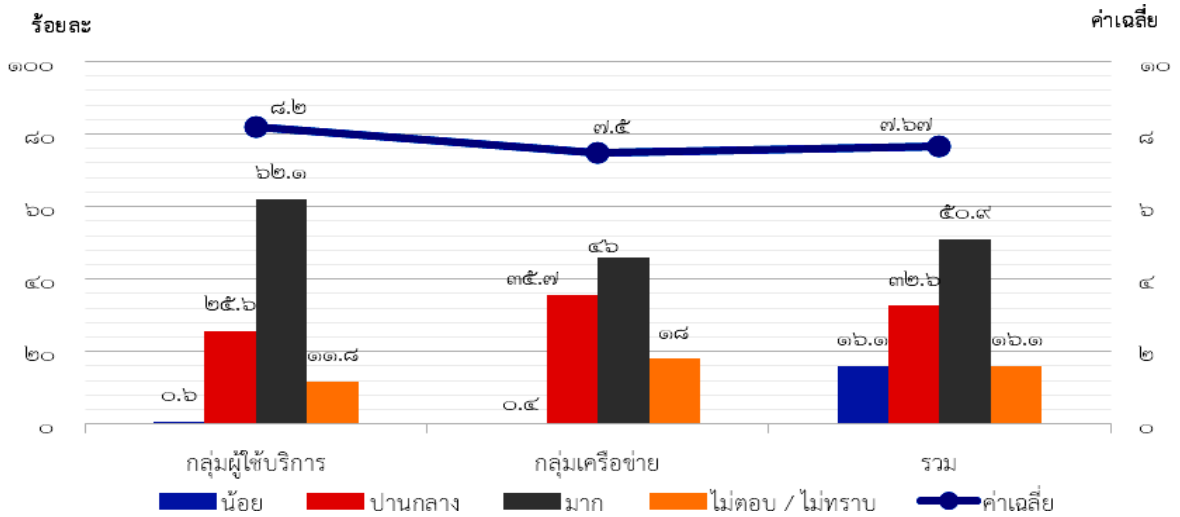

ตารางที่ ๔.๒๓ การประเมินภาพรวมของการบรรลุผลของกลุ่มผู้ใช้บริการและเครือข่าย

บริการที่ได้รับ	กลุ่มผู้ใช้บริการ		กลุ่มเครือข่าย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	๒๒๑	๖๒.๑	๓๗๖	๔๖.๐	๕๙๗	๕๐.๙
ปานกลาง	๙๑	๒๕.๖	๒๙๒	๓๕.๗	๓๘๓	๓๒.๖
น้อย	๒	๐.๖	๓	๐.๔	๕	๑๖.๑
ไม่ตอบ / ไม่ทราบ	๔๒	๑๑.๘	๑๔๗	๑๘.๐	๑๘๙	๑๖.๑
ค่าเฉลี่ย	**๘.๐๒**		**๗.๕๐**		**๗.๖๗**	

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการประเมินภาพรวมของการบรรลุผลด้วยการทดสอบค่า t (t-test) พบว่า กลุ่มผู้ใช้บริการประเมินการบรรลุผลของแผนสูงกว่ากลุ่มเครือข่ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๒๔ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการประเมินภาพรวมของการบรรลุผลระหว่างกลุ่มผู้ใช้บริการและกลุ่มเครือข่าย

กลุ่ม	ค่าเฉลี่ย	t	Sig.
กลุ่มผู้ใช้บริการ	๘.๐๒	๕.๗	๐.๐๐*
กลุ่มเครือข่าย	๗.๕๐		

*sig. < ๐.๐๑

๔.๗ การอภิปรายผล

๑. แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล

ซึ่งสอดคล้องนโยบายด้านการลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ คือ การพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ระบบการออมและระบบสวัสดิการชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการดูแลให้มีระบบการกู้ยืมที่เป็นธรรมและการสงเคราะห์ผู้ยากไร้ตามอัตภาพ พัฒนาศักยภาพ คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิจัดสวัสดิการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ สตรี และเด็ก รวมทั้งเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีงานหรือกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อสร้างสรรค์และไม่ก่อภาระต่อสังคมในอนาคต โดยจัดเตรียมระบบการดูแลในบ้าน สถานพักฟื้น และโรงพยาบาล ที่เป็นความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และครอบครัว รวมทั้งพัฒนาระบบการเงินการคลังสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินงานตามแผนบูรณาการฯ ยังไม่บรรลุเป้าหมายนโยบายโดยสมบูรณ์เนื่องจากเป็นปีแรกที่ใช้แผนการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่พบว่า มีการดำเนินโครงการส่งเสริมศักยภาพผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (ที่พิการ) ที่ติดบ้าน ติดเตียง โครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะ Intermediate care โครงการพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน โครงการพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุในชุมชน โครงการระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้ พบว่า ประเด็นที่กรมกิจการผู้สูงอายุไม่ได้มีภารกิจที่ชัดเจน ได้แก่ การจัดเตรียมระบบการดูแลในบ้าน สถานพักฟื้น และโรงพยาบาล การพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม และระบบการออมและระบบสวัสดิการชุมชน

๒. แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐- ๒๕๖๔)

แนวทางที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ คือ แนวทางที่ ๔ การพัฒนาศักยภาพคนให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศและมีคุณภาพชีวิตที่ดี และแนวทางที่ ๕ การสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

ในวัยผู้สูงอายุ ให้มีการทำงานที่เหมาะสมตามศักยภาพและประสบการณ์ มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีวิต มีการสร้างเสริมและฟื้นฟูสุขภาพเพื่อป้องกันหรือชะลอความทุพพลภาพและโรคเรื้อรังต่าง ๆ และการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค โดยมุ่งเน้นการป้องกันและควบคุมปัจจัยกำหนดสุขภาพทางสังคม (Social Determinant of Health) การดำเนินงานตามแผนฯ พบว่า มีความพยายามขับเคลื่อนเรื่องสุขภาพช่องปากของผู้สูงอายุ ผ่านการบูรณาการร่วมกันระหว่างกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนคณะทันตแพทยศาสตร์ ตามภูมิภาคต่าง ๆ

การพัฒนารูปแบบการกีฬาเพื่อสุขภาพและการพัฒนาด้านโภชนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย การเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ การส่งเสริมความรู้ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการแพทย์ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมการให้ความสำคัญกับมิติสุขภาพในทุกนโยบายสาธารณะ (Health in All Policies) เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของทุกภาคส่วนตระหนักถึงผลกระทบของนโยบายสาธารณะที่มีต่อสุขภาพของประชาชน รวมไปถึงการสร้างโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมอย่างเสมอภาคโดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยมีการดำเนินโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริการด้านชีววิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ และโครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแล สุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕ โครงการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชน ปี ๒๕๖๑ โครงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนไทยกลุ่มวัยผู้สูงอายุ โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการเพื่อสร้างเสริมสุขภาพและลดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยผู้สูงอายุ

๓. แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีความเชื่อมโยงกับนโยบาย One Home

การบูรณาการการขับเคลื่อนเป็นทีมกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ภายใต้แนวคิด “บ้านเดียวกัน (One Home)” โดยให้พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) กำกับเชิงยุทธศาสตร์ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่ ให้เกิดการบูรณาการ การทำงาน ประสานการใช้ทรัพยากร และการประสานส่งต่ออย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคมในพื้นที่ร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ และบูรณาการแผนงาน/โครงการ/งบประมาณ/ตัวชี้วัดของแต่ละกรม/กลุ่มเป้าหมายในระดับส่วนกลาง ก่อนนำไปสู่การจัดทำงบประมาณประจำปี/ก่อนนำไปสู่การปฏิบัติในระดับจังหวัด เพื่อให้เกิดการบูรณาการในระดับกลุ่มจังหวัด/จังหวัด เครือข่าย ตามบริบทของพื้นที่ให้บังเกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า สอดคล้องกับนโยบาย One Home โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยกลางในจังหวัดในการผสานความร่วมมือหน่วยงานภายในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในจังหวัด นอกจากนั้นแล้วการดำเนินงานตามแผนฯ ยังพบว่า ในระดับพื้นที่ ระดับจังหวัดยังมีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ด้วย ผ่านการดำเนินงานร่วมกันตามแผนบูรณาการ

บทที่ ๕
บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมทั้ง การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายด้านผู้สูงอายุ พร้อมแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานประกอบด้วย การบรรลุผลการดำเนินงานในระดับผลผลิต การประเมินคุณภาพการให้บริการต่อเครือข่าย และพันธมิตรดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง การประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อแผนงานฯ การดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายด้านผู้สูงอายุ ปัญหา อุปสรรค แนวทางในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพเพื่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติราชการและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ระเบียบวิธีการศึกษา เป็นการศึกษาแบบผสานวิธี (Mixed - method) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกัน วิธีการประเมิน ประกอบด้วย ๑) รายงานผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และ ๒) การสำรวจแบบประเมินและติดตามผลแบบซิปโมเดล ๓) การสนทนากลุ่มย่อยเวที ๔ ภาค ๔) การสัมภาษณ์กลุ่ม ๕) การประชุมเชิงปฏิบัติการ ประชากรที่ศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ๒ กลุ่มได้แก่ (๑) กลุ่มภาคีเครือข่าย ที่ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ใน ๔ ภาค ๑๒ จังหวัด รวมทั้งหมด ๘๑๘ คน (๒) กลุ่มผู้รับบริการผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจำนวน ๑๒ แห่ง รวมทั้งหมด ๓๕๖ คน รวมทั้งสิ้น ๑,๑๗๔ คน การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย(Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่า t-test การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ หรือ ๐.๐๕ จึงนำผลไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน โดยวิธีทดสอบ Least Significant Difference (LSD) การวิเคราะห์ข้อมูล การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์แก่นสาร (Thematic analysis) การตรวจสอบข้อมูล (Data Triangulation) ผลการศึกษามีดังนี้

๕.๑ ผลการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ภาพรวมผลการดำเนินงานโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ(ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า มีตัวชี้วัดทั้งหมด ๔๔ ตัวชี้วัด ผ่าน ๓๔ ตัวชี้วัด (ร้อยละ ๗๗.๒๗) เมื่อแยกตามแผนพบว่า ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี

พ.ศ. ๒๕๖๑ ใน ๔ แผนงาน มีทั้งหมด ๓๗ ตัวชี้วัด ผ่านเกณฑ์ การประเมิน (เกินเป้าหมาย/ตรงเป้าหมาย) ๒๙ ตัวชี้วัด (ร้อยละ ๗๘.๐๐) ขณะที่แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ มี ๓ เป้าหมาย ๗ ตัวชี้วัด ผ่าน ๕ ตัวชี้วัด (ร้อยละ ๗๒.๔)

ผลการประเมินแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณพ.ศ. ๒๕๖๑ แยกตามแผนงานย่อย ๔ แผนงาน มีดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ ผลการดำเนินแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย พบว่า มีทั้งหมด ๓ ตัวชี้วัด ผลการดำเนินงานเกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ ๒ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๒ ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิพื้นฐาน จำนวน ๑๖,๕๔๘ คน (ร้อยละ ๑๑๐.๓๒) ตัวชี้วัดที่ ๓ ผู้สูงอายุ คนทุกวัยได้รับประโยชน์จากการถ่ายทอดภูมิปัญญา และผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๗,๘๓๒ คน (ร้อยละ ๑๐๐.๔๑) และมี ๑ ตัวชี้วัด ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด จำนวน ๙,๓๘๓ ราย ผลการประเมินต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้ง (ร้อยละ ๗๔.๑๗)

๕.๑.๒ ผลการดำเนินแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ พบว่า มี ๓ เป้าหมาย ๑๑ ตัวชี้วัด มีผลการประเมินเกินเป้าหมาย ๑๐ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑ จำนวนเครือข่ายที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ๑๓๑ เครือข่าย (ร้อยละ ๑๓๑) ตัวชี้วัดที่ ๕ จำนวนพื้นที่ขยายผลการดำเนินโครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ๔๐๖ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๑.๕) ตัวชี้วัดที่ ๖ หน่วยงานต่าง ๆ จัดอบรมที่มีการเตรียมความพร้อมฯ ให้แก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๕๘ องค์กร (ร้อยละ ๑๕๘.๐) ตัวชี้วัดที่ ๘ อาคารที่ทำการและสิ่งก่อสร้างประกอบ ๑ แห่ง ตัวชี้วัดที่ ๙ อาคาร ศพอส. (อาคารอเนกประสงค์) ๑ แห่ง ตัวชี้วัดที่ ๑๑ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านได้รับการพัฒนาทักษะและสามารถดูแลผู้สูงอายุ จำนวน ๑๔,๔๙๐ คน (ร้อยละ ๑๐๓.๕)

๕.๑.๓ ผลการดำเนินแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและการยกระดับคุณภาพชีวิต พบว่า มีทั้งหมด ๑๑ ตัวชี้วัด มีผลการประเมินเกินเป้าหมาย ๓ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๔ จำนวนผู้รับบริการของศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ จำนวน ๑,๓๑๐ คน (ร้อยละ ๑๖๓.๗๕) ตัวชี้วัดที่ ๕ ทำเนียบองค์กรเครือข่ายภาคเอกชน ร่วมดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุ ตามนโยบายประชารัฐเพื่อสังคม (E๖) จำนวน ๑๕๐ องค์กร (ร้อยละ ๓๐๐.๐๐) ตัวชี้วัดที่ ๑๒ จำนวนประชากรผู้สูงอายุที่ได้รับการบริการจัดสวัสดิการ จำนวน ๓๙,๖๐๘ คน (ร้อยละ ๑๑๓.๑๖) และผลการดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้มี ๖ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคมศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ๘๗๘ แห่ง ตัวชี้วัดที่ ๒ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ อบรมหลักสูตรผู้ดูแลให้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ตัวชี้วัดที่ ๓ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคมศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง ตัวชี้วัดที่ ๖ ร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่มีการดำเนินงานตามขั้นตอนในการคุ้มครองชีวิตผู้สูงอายุ (และทุกคน) ล่วงหน้าในสถานการณ์ที่มีภัยพิบัติตลอดจนได้มาซึ่ง ๓ คำสั่ง ตัวชี้วัดที่ ๙ ส่งเสริมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบในพื้นที่ ศพอส. ๗๖ แห่ง ตัวชี้วัดที่ ๑๐ ส่งเสริมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง ตัวชี้วัดที่ ๑๑ ส่งเสริมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุใน กทม. ๑ แห่ง

๕.๑.๔ ผลการดำเนินแผนงานพื้นฐาน พบว่า มีทั้งหมด ๙ ตัวชี้วัด ผลการประเมินเกินเป้าหมาย ๕ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๒ จำนวนบุคลากรที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านกฎหมายเพื่อการปฏิบัติราชการ จำนวน ๙๐ คน (ร้อยละ ๑๕๓.๓๓) ตัวชี้วัดที่ ๓ จำนวนบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ทักษะ และสมรรถนะในการปฏิบัติงาน จำนวน ๔๘๗ คน (ร้อยละ ๑๒๑.๗๕) ตัวชี้วัดที่ ๔

จำนวนข่าวประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่ผ่านเครือข่ายสื่อมวลชนทุกสาขา รวมทั้งองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม การพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการต่าง ๆ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิแก่ผู้สูงอายุ ๑๘๗ เรื่อง (ร้อยละ ๑๒๔.๖๖) ตัวชี้วัดที่ 5 สนับสนุนเงินทุนกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ ๙,๖๖๗ ราย (ร้อยละ ๑,๐๑๗.๕๗)

๕.๒ ผลการศึกษาการประเมินและติดตามผลแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของกลุ่มผู้รับบริการ (ผู้สูงอายุในศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ)

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มรับบริการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง ๗๐-๗๙ ปี กลุ่มตัวอย่างมีอายุน้อยที่สุด ๖๐ ปี อายุมากที่สุด ๙๔ ปี อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ ๗๓.๑ ปี ด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ด้านอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในศูนย์ฯ ไม่ได้ประกอบอาชีพ รายได้น้อยที่สุดของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบขั้นบันได ๖๐๐ บาท/เดือน รายได้ของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด ๔๙,๐๐๐ บาท/เดือน และมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ ๑๖,๓๔๕.๐๐ บาทต่อเดือน

การได้รับบริการสวัสดิการจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

การได้รับบริการสวัสดิการจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับบริการด้านปัจจัยสี่มากที่สุด รองลงมาคือ การให้คำปรึกษาแนะนำผู้สูงอายุ และบริการกิจกรรมทางศาสนา และบริการที่ได้รับน้อยที่สุดคือ บริการทางกฎหมาย เมื่อพิจารณาตามกลุ่มผู้ใช้บริการระหว่างผู้สูงอายุที่อยู่ใน ศพส. และกลุ่มผู้สูงอายุทั่วไป พบว่า บริการส่วนใหญ่นั้นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ใน ศพส. ได้รับมากกว่าผู้สูงอายุทั่วไป แต่มีเพียง ๕ บริการ ที่ผู้สูงอายุทั่วไปได้รับมากกว่า คือ กิจกรรมทางสังคม โรงเรียนผู้สูงอายุ ร่วมกิจกรรมภายนอกกับหน่วยงาน กิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุ

การเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

การเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุพบว่า กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑ ในแผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต ได้แก่ โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมากที่สุด รองลงมาคือ โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนทุกวัย

การเข้าร่วมแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑ และโครงการจำแนกตามกลุ่มอายุ

ผลการศึกษาการเข้าร่วมแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และโครงการจำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง ๓ ช่วงวัยเข้าร่วมแผนงานยุทธศาสตร์ การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิตมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมในกิจกรรมการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ภายใต้โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ รองลงมาคือ โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก และโครงการเฝ้าระวังภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ขณะที่แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง ๓ ช่วงวัยเข้าร่วมมากที่สุดในกิจกรรมการส่งเสริมผู้สูงอายุ

ได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคมภายใต้ ๒ โครงการ คือ โครงการพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านและโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนทุกวัย

ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับรู้ข่าวสารจากพี่เลี้ยงมากที่สุด รองลงมาคือ จากนักสังคมสงเคราะห์ และจากผู้อำนวยการ ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการจัดบริการฯ ตรงกับความต้องการของตนมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อบริการฯ คุ้มครองสวัสดิการผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก

ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อกระบวนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

ความพึงพอใจด้านการให้บริการของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุเห็นว่าเจ้าหน้าที่มีความเอาใจใส่ เต็มใจให้บริการมากที่สุด รองลงมาคือ ขั้นตอนการเข้าอยู่ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไม่ยุ่งยาก และการมีระเบียบ กฎกติกา การอยู่ร่วมกันน้อยที่สุด

ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อผลผลิตการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

การประเมินผลผลิตการให้บริการของกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ โดยภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจระดับมาก โดยเห็นว่าผลการดำเนินงานแผนงาน บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย มีความพึงพอใจระดับมาก ด้านแผนงานฯในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ทำให้เกิดผลผลิตในด้านต่าง ๆ นั้นพบว่า ด้านความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ สร้างความตระหนักของสังคมต่อการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจด้านสถานที่มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการให้บริการ ด้านการจัดบริการสวัสดิการสังคม และด้านผลผลิตการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จต่อแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของ กรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุทั่วไปประเมินในระดับ ๗.๗๖ ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มที่อยู่ในศูนย์ฯ ซึ่งประเมินที่ระดับ ๘.๑๙ ภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) จำแนกตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการที่จัดขึ้นตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ประเมินการบรรลุความสำเร็จของโครงการในระดับมาก ร้อยละ ๘๙.๘ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการประเมินภาพรวมของการบรรลุผลด้วยการทดสอบค่า t (t-test) พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์ฯ ประเมินการบรรลุผลสูงกว่ากลุ่มผู้สูงอายุทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๓ ผลการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ผลการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า มี ๓ เป้าหมาย ๗ ตัวชี้วัด มีผลประเมินเกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ ๒ ตัวชี้วัด และมีผลการประเมินตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ๓ ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๔๓ ของตัวชี้วัดทั้งหมด และต่ำกว่าเป้าหมาย ๒ ตัวชี้วัด ผลการประเมินแยกตามเป้าหมายดังต่อไปนี้

เป้าหมายที่ ๑ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่า มี ๑ ตัวชี้วัดแนวทาง บรรลุเป้าหมายเพียง ๑ ตัวชี้วัดแนวทาง คือ ร้อยละ ๕๐ ของเครือข่ายที่มีกิจกรรมเตรียมประชากรเพื่อเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ๑,๕๖๗ เครือข่าย (ร้อยละ ๑๑๐) ๑๓๓,๑๙๕ คน (ร้อยละ ๒๒๒.๐)

เป้าหมายที่๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี พบว่า มี ๓ ตัวชี้วัดแนวทาง บรรลุเป้าหมายเพียง ๑ ตัวชี้วัดแนวทาง คือ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน ๖ เรื่อง (ร้อยละ ๑๐๐.๐)

เป้าหมายที่๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ พบว่า มี ๒ ตัวชี้วัดแนวทาง บรรลุตรงตามเป้าหมาย ๒ ตัวชี้วัดแนวทาง ได้แก่ ๑.) จำนวนบ้านและสถานที่ที่ได้รับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ๒,๖๖๔ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐) และ ๒.) คนทุกกลุ่มวัยในสังคมสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน ๒๐,๐๐๐ คน (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐)

๕.๔ ผลการศึกษาการประเมินและติดตามผลแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของกลุ่มเครือข่ายผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเครือข่าย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงวัยเริ่มต้นทำงานถึงช่วงกลางโดยมีอายุระหว่าง ๒๑-๔๐ ปี รองลงมา คือ อายุระหว่าง ๔๑-๖๐ ปี อายุ ๖๑-๘๐ ปี กลุ่มตัวอย่างมีอายุน้อยที่สุด ๑๗ ปี อายุมากที่สุด ๘๙ ปี อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ ๔๕.๓ ปี ด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ตำแหน่งงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานราชการ โดยมีตำแหน่งปฏิบัติการในตำแหน่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักพัฒนาสังคม นักสังคมสงเคราะห์ นักวิชาการสาธารณสุขนิติกร นักวิเคราะห์นโยบายและแผน เป็นต้น นั้น มีสัดส่วนมากที่สุด หน่วยงานที่ปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

เป้าหมายสำคัญของแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับ ๓ เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี เป็นเป้าหมายสำคัญมากที่สุด เป้าหมายที่ ๓ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ เป้าหมายที่ ๑ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม และประเด็นเพิ่มเติม ๒ ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่ ๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความมั่นคงผู้สูงอายุ

ประเด็นที่ ๒ การลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุเป็นเป้าหมายที่กลุ่มตัวอย่างตอบในสัดส่วนน้อยที่สุด

การดำเนินงานก่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้งบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุของกรมกิจการผู้สูงอายุ

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อมูลว่า มีการประชุมชี้แจงเพื่อซักซ้อมความเข้าใจมากที่สุด รองลงมา คือ การประสานงานเพื่อเตรียมแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม และมีการส่งหนังสือและมีคำสั่งการดำเนินงานชัดเจน การดำเนินงานระหว่างการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนบูรณาการฯ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ผลการศึกษาการดำเนินงานระหว่างการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนบูรณาการฯ กรมกิจการผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อมูลว่า กรมกิจการผู้สูงอายุมีการติดตาม กำกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนฯ มากที่สุด รองลงมาคือ สนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาระบบ กลไกกระบวนการให้เป็นไปตามแผนฯ ให้หน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานแต่ละไตรมาส และปรับปรุง แก้ไขข้อจำกัดที่ไม่สามารถดำเนินงานตามแผนฯ ได้ เครือข่ายประเมินผลการดำเนินงานหน่วยงานใน ๒ ไตรมาสแรก พบว่า เป็นไปตามเป้าหมาย แผนงานที่กำหนด มีสัดส่วนมากที่สุด รองลงมาคือ ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย มีการปรับกิจกรรม โครงการให้สอดคล้องกับพื้นที่ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย แต่กิจกรรมโครงการไม่ได้ตรงตามแผนงาน และไม่เป็นตามเป้าหมาย มีการบูรณาการกิจกรรมโครงการกับหน่วยงานอื่นๆ

ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการของกรมกิจการผู้สูงอายุ

ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการของกรมกิจการผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่รัฐ มากที่สุด รองลงมา คือ องค์กรปกครองท้องถิ่น และเว็ปไซต์ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างต่อช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการด้านผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์จากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่รัฐ และวิทยุน้อยที่สุด

๕.๕ การประเมินผลความพึงพอใจการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

การประเมินผลความพึงพอใจการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C)

สรุปภาพรวมการประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ภาพรวมและรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจระดับมาก ทุกด้าน เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า การประเมินต่อบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) มากที่สุด รองลงมา คือ การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) และการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C)

ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า วัตถุประสงค์เป้าหมายของแผนฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้อง กับวิสัยทัศน์กรมกิจการผู้สูงอายุ “เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและสังคมให้อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน” มากที่สุด รองลงมา คือ วัตถุประสงค์เป้าหมายของแผนฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน) และ

แผนปฏิบัติราชการและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีความสอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๕๔) ขณะที่การกำหนดเป้าหมายแผนงาน กรอบระยะเวลาการดำเนินงาน มีความเหมาะสมและปฏิบัติจริงในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

นอกจากนี้แล้ว ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า บริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติราชการ และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. แผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มุ่งเน้นทุกเป้าหมาย แต่มีโครงการและกิจกรรมในแต่ละแผนงานฯ จำนวนมาก กระจัดกระจาย ตัวชี้วัดไม่ชัดเจน ส่วนใหญ่กำหนดเป็นพื้นที่เป้าหมายการดำเนินงาน ขาดฐานข้อมูลผู้สูงอายุในพื้นที่ที่จะนำมาใช้ในการวางแผนงาน และพบว่า ผู้สูงอายุยังประสบปัญหาทางสังคมและอยู่ในภาวะยากลำบากและอยู่ตามลำพัง นอกจากนั้น ยังพบว่า มีผู้สูงอายุติดสังคมจำนวนมาก การดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ถือว่าสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ทำให้ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากได้รับการดูแลช่วยเหลือ โดยเฉพาะโครงการการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุให้มีความเหมาะสมและปลอดภัย (ในกลุ่มผู้สูงอายุติดบ้านเตียงและกลุ่มผู้สูงอายุติดบ้าน) นอกจากนั้นยังมีการดำเนินงานการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีสำหรับผู้สูงอายุติดสังคม มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ อาทิ การทำให้ผู้สูงอายุในชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ โครงการเสริมสร้างความตระหนักและการเตรียมความพร้อม โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน และโครงการขยายผลการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ซึ่งถือว่าเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับประเภทผู้สูงอายุและบริบทของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒. แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ มีจุดเน้นที่เป้าหมายที่ ๒ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีชัดเจน มีตัวชี้วัดชัดเจน แต่การตั้งค่าเป้าหมายแผนงานฯ ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นจริง เช่น โครงการการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพ โดยมีคณะทันตแพทยศาสตร์ ในการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีตัวชี้วัดเป้าหมายผู้สูงอายุเข้าถึงหรือใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการดูแลและส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๒๐ ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและระบบการเรียนการสอน E-Learning และพัฒนาอาจารย์และบุคลากรไปฝึกอบรมต่างประเทศเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากสำหรับผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตามการดำเนินโครงการในพื้นที่เป็นการดำเนินงานภายใต้กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับคณะทันตแพทยศาสตร์ ให้ดำเนินโครงการแบบเดียวกันทั่วประเทศ นั้นพบว่า ยังไม่มีการสำรวจเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพช่องปากของผู้สูงอายุ จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าการดำเนินโครงการดังกล่าวนี้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัญหาของผู้สูงอายุ แผนงานฯ ยังอยู่ในกระบวนการพัฒนาบุคลากรเพื่อมาดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ จึงยังไม่เห็นผลลัพธ์ทันที

๓. การดำเนินงานของหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชมรมผู้สูงอายุ และองค์กรสาธารณะประโยชน์ที่เข้าร่วมโครงการได้ดำเนินงานเป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปี

งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และมีการเบิกจ่ายตามแผนการเบิกจ่ายงบประมาณ เว้นแต่ เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก เนื่องจากมีการเพิ่มเติมกระบวนการอนุมัติการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในระดับจังหวัด เพื่อป้องกันการทุจริตการจ่ายเงินสงเคราะห์ ทำให้การมอบเงินสงเคราะห์มีความล่าช้ากว่าแผนการเบิกจ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้ในแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

๔. การถ่ายทอดแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยเฉพาะความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สาขาสภาผู้สูงอายุ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ หน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่รับผิดชอบ ในรูปแบบ ONE HOME ซึ่งในการดำเนินโครงการในพื้นที่นั้นมีการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการตามโครงการสำเร็จรูปที่ได้รับมอบหมายจากกรมกิจการผู้สูงอายุ ซึ่งก่อนดำเนินการจะมีการประชุมหารือคัดเลือกพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการดำเนินงาน (ซึ่งส่วนใหญ่ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณและการเดินทางการดำเนินโครงการยังดำเนินงานในจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) เท่านั้น) นอกจากนั้นในการดำเนินโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัยในระดับพื้นที่นั้นยังพบว่า ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณสนับสนุนต่อหลัง/ผู้สูงอายุจำนวนเพียง ๒๒,๕๐๐ บาท นั้น ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานระดับพื้นที่ได้รับความร่วมมือจากองค์กรภาคีเครือข่ายในพื้นที่ในการระดมทุนช่วยเหลือสนับสนุนเพิ่มเติมทำให้การดำเนินโครงการมีผลผลิตและผลลัพธ์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากเป้าหมายที่กำหนดไว้

สำหรับ โครงการการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพ โดยมีคณะทันตแพทย์ศาสตร์ ในการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้นยังไม่พบว่า มีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่น ๆ ในระดับจังหวัดตามแผนบูรณาการฯ ไม่ได้เป็นการบูรณาการหรือการสร้างความร่วมมือตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในการติดตามและประเมินผลในครั้งนี้

การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I)

ภาพรวมและรายด้านกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก ในประเด็น กรมกิจการผู้สูงอายุมีระบบการบริหารแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมมีความเหมาะสมและเพียงพอมากที่สุด รองลงมากรอบระยะเวลาการดำเนินงานแผนงาน/ โครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และกรมกิจการผู้สูงอายุมีการสื่อสาร ถ่ายทอดนโยบายไปยังหน่วยงานในระดับพื้นที่

ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงาน ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า

๑. บุคลากร จำนวนบุคลากรในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ที่มีจำนวนจำกัดและมีภารกิจงานทั้งภายในศูนย์และภายนอกศูนย์ ทำให้การดำเนินงานล่าช้าในบางครั้งโดยเฉพาะหากมีการดำเนินโครงการที่ต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางในระยะทางที่ไกลมาก นอกจากนั้น ในสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมีเพียงเจ้าหน้าที่กองทุนผู้สูงอายุเท่านั้นมีงานเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุอย่างเดียว ในขณะที่บุคลากรขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนโครงการสู่การปฏิบัติ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจหลายด้านและเกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายเช่นกัน อย่างไรก็ตามด้วยข้อจำกัดด้านบุคลากรดังที่กล่าวมานั้น ก็มีความพยายามในการแก้ไขโดยพยายามจัดกิจกรรมโครงการที่เกี่ยวข้องและบูรณาการกับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ด้วย

๒. งบประมาณ พบว่า การจัดสรรงบประมาณให้กับพื้นที่ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ นั้น จำนวนเงินที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณกับจำนวนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคมและสถานการณ์ทางสังคมยังไม่สอดคล้องกัน อย่างไรก็ตามหน่วยงานในระดับพื้นที่ยังมีความพยายามในการระดมทุนและทรัพยากรจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพิ่มมากขึ้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาข้อจำกัดด้านงบประมาณในการดำเนินโครงการ

๓. นโยบายเร่งด่วนและภารกิจเร่งด่วนเข้ามาแทรกการดำเนินงาน พบว่า ในช่วงเริ่มต้นปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการมอบหมายภารกิจเร่งด่วน อาทิ การเก็บข้อมูล Big Data การเก็บข้อมูล Family Data และมาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาการทุจริต ทำให้บางโครงการและบางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินงานได้ตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ตั้งแต่แรกเริ่ม

๔. ความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุ และเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน พบว่า หากพื้นที่ใดมีชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง มีข้าราชการเกษียณเข้าร่วม มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จะทำให้การขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุในพื้นที่ประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หากมีสัมพันธภาพที่ดีกับองค์กรภาคีเครือข่ายในพื้นที่จะสามารถทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น

การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้านกระบวนการ (Process Evaluation: P)

ภาพรวมและรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในประเด็นการวางแผนการดำเนินงานผ่านโครงการ/ กิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมกิจการผู้สูงอายุ และกรมกิจการผู้สูงอายุมีการกำกับ ติดตามการดำเนินการตามแผนงานฯ มากที่สุด รองลงมา การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมเป็นไปตามแผนฯ ที่กำหนด และการรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ เป็นไปตามแต่ละไตรมาส ยกเว้นมีการนิเทศ ติดตาม กำกับการดำเนินงานโครงการฯ ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดในแต่ละไตรมาส กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจน้อยที่สุด

นอกจากนั้น ยังพบว่า ในการทำงานระดับพื้นที่บูรณาการกระบวนการและขั้นตอนการบริหารงานการจัดการทรัพยากรภายในจังหวัดที่ตอบสนองต่อแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีประเด็นสำคัญดังนี้

๑. การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ นั้น ได้มีความพยายามในการบูรณาการกระบวนการขั้นตอนการดำเนินงานทั้งกับหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยเฉพาะการดำเนินงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และในบางโครงการมีการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบการดำเนินงานร่วมกันระหว่าง

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนในการทำงานในพื้นที่

๒. การกำกับ ติดตาม และปรับปรุงการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า มีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานในลักษณะการรายงาน เช่น การรายงานผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุและโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุทราบ และทางศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ยังมีการรายงานผลการดำเนินงานรายไตรมาสให้กรมกิจการผู้สูงอายุทราบอย่างต่อเนื่องในทุกไตรมาส นอกจากนั้น ยังมีการกำกับติดตามจากสายบังคับบัญชาการปฏิบัติราชการและจากฝ่ายบริหารงานทั่วไปที่รับผิดชอบการเบิกจ่ายงบประมาณด้วย สำหรับคณะทันตแพทยศาสตร์มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมอนามัยทราบในรายงานความก้าวหน้าการดำเนินโครงการ และยังมีการรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการประจำคณะทราบด้วย

๓. การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ยังพบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน นอกจากการจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่แล้ว ยังมีปัญหาเรื่องความชัดเจนของกรมกิจการผู้สูงอายุ เกี่ยวกับขั้นตอนและรูปแบบการดำเนินงาน ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและอาจจะกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่แท้จริงได้

การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้านผลผลิต (Product Evaluation: P)

ภาพรวมและรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในประเด็น ผลผลิตด้านความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาคือ สร้างความตระหนักของสังคมต่อการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และส่งเสริมการเข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมและการคุ้มครองทางสังคมกับผู้สูงอายุ ส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชน ขณะที่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเกินความคาดหมาย แต่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า มีผลลัพธ์และผลผลิต ผลกระทบที่สำคัญในประเด็น ดังต่อไปนี้

ด้านผลผลิต (Product Evaluation: P)

ภาพรวมและรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในประเด็น ผลผลิตด้านความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาคือ สร้างความตระหนักของสังคมต่อการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และส่งเสริมการเข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมและการคุ้มครองทางสังคมกับผู้สูงอายุ ส่งเสริมมีคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ครอบครัว และชุมชน ขณะที่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเกินความคาดหมาย แต่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด ผลผลิตที่เกิดขึ้นมีดังนี้

๑. มีผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิพื้นฐาน จำนวน ๑๖,๕๔๘ คน (ร้อยละ ๑๑๐.๓๒) โดยดำเนินการจ่ายเงินอุดหนุนโครงการบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบากผ่านระบบ KTB Corporate Online

๒. ผู้สูงอายุ คนทุกวัยได้รับประโยชน์จากการถ่ายทอดภูมิปัญญา และผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม ๗,๘๓๒ คน โดยผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา ประสบการณ์ และทำประโยชน์ให้แก่สังคม โดยมีกิจกรรมที่กรมกิจการผู้สูงอายุลงพื้นที่จัดกิจกรรมผู้สูงอายุถ่ายทอดภูมิปัญญา ๗ วิชาชีพ

๓. เครือข่ายที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ๑๓๑ เครือข่าย และได้มีการจัดทำคู่มือส่งเสริมการดำเนินงานชมรมเครือข่ายคุณภาพ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ

๔. เกิดพื้นที่ขยายผลการดำเนินโครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ๔๐๖ แห่ง โดยเป็นการดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เพื่อเป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมและบริการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมอาชีพและถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ และเป็นศูนย์ส่งเสริมและสนับสนุนอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

๕. หน่วยงานต่าง ๆ จัดอบรมที่มีการเตรียมความพร้อมฯ ให้แก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ๑๕๘ องค์กร โดยได้จัด มหกรรม Thailand Social Expo ๒๐๑๘ เป็นงานแสดงผลงานด้านสังคมของรัฐบาลและงานมหกรรมด้านสังคมครั้งแรกของประเทศไทย ที่กระทรวง พม. ร่วมกับภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และทุกภาคส่วนที่ทำงานด้านสังคม

๖. เกิดอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านได้รับการพัฒนาทักษะและสามารถดูแลผู้สูงอายุ ๑๔,๔๙๐ คน โดยจัดอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุเบื้องต้น ตามมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ๑๘ ชั่วโมง เพื่อพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

๗. มีพัฒนาระบบการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ได้ดำเนินการขับเคลื่อนงานระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน โดยมี ๕ ภารกิจ ได้แก่ ๑) การดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และไม่มีคนดูแล ๒) การรับฝากดูแลกลางวัน โดยบุตรหลานนำผู้สูงอายุมาฝากให้ดูแล เนื่องจากต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ๓) การรับฝากดูแลชั่วคราว โดยบุตรหลานนำมาฝากให้ดูแลในกรณีที่ต้องไปทำกิจธุระต่างถิ่นเป็นระยะเวลาหลายวัน ๔) การจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุที่มาร่วมทำกิจกรรมที่ศูนย์ย่อยในชุมชน ๕) การไปให้การดูแล คุ้มครอง ช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ตามที่ผู้สูงอายุติดต่อขอความช่วยเหลือมา

๘. บ้านผู้สูงอายุที่ได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและปลอดภัย ๒,๖๓๔ แห่ง บ้านผู้สูงอายุที่ได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ

๙. ชุมชนมีการส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน ที่สาธารณะ หรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกัน จำนวน ๓๐ แห่ง ส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้าน ที่สาธารณะ หรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกันให้มีความเหมาะสมปลอดภัยต่อการดำรงชีวิต

๑๐. มีผู้รับบริการของศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรม ด้านผู้สูงอายุ จำนวน ๑,๓๑๐ คน โดยศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ มีการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุ ๖ ด้าน ได้แก่ ๑.) ศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (Data Center) ๒.) ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนา (Training Center) ๓.) ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) ๔.) ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแบบสถาบัน (Social welfare services for older persons under institutional care center) ๕.) ศูนย์การจัด

สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในชุมชน (Social welfare services for older persons within communities center) และ ๖.) ศูนย์บริการให้คำแนะนำปรึกษาและส่งต่อ (Counseling Center)

๑๑. เกิดทำเนียบองค์กรเครือข่ายภาคเอกชน ร่วมดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุ ตามนโยบายประชารัฐเพื่อสังคม (E๖) จำนวน ๑๕๐ องค์กร ดำเนินการขอความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ทำแบบสำรวจการทำงานของผู้สูงอายุในวิสาหกิจชุมชนดีเด่นทั่วประเทศ และขอสนับสนุนรายชื่อสถานประกอบการและบริษัทธุรกิจเอกชนที่จดทะเบียนภายใต้กำกับดูแล และนำมาวิเคราะห์จัดทำแผนกำหนดเป้าหมาย และทิศทางการส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุ

๑๒. ประชากรผู้สูงอายุที่ได้รับการบริการจัดสวัสดิการ จำนวน ๓๙,๖๐๘ คน มีการดูแลผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในรูปแบบสังคมสงเคราะห์ การดูแลด้านปัจจัย ๔ การจัดกิจกรรมส่งเสริมทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ เป็นต้น การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุทั่วไป โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่และชุมชน อาทิ กิจกรรมการศึกษาดูงาน และเข้าไปใช้บริการในศูนย์ฯ กิจกรรมประชาสัมพันธ์ อบรมให้ความรู้ เรื่องสิทธิผู้สูงอายุแก่กลุ่มเป้าหมาย กิจกรรมออกหน่วยเคลื่อนที่โครงการ Happy Home และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์ฯ ร่วมบูรณาการกับหน่วยงานในพื้นที่

๑๓. มีบุคลากรที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ ด้านกฎหมายเพื่อการปฏิบัติราชการ ๙๐ คน มีการดำเนินงานโครงการส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายเพื่อการปฏิบัติราชการ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของกฎหมายแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมาย ตลอดจนการผลักดันกฎหมายให้มีการนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง และมีบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ทักษะ และสมรรถนะในการปฏิบัติงาน จำนวน ๔๘๗ คน

๑๔. มีข่าวประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่ผ่านเครือข่ายสื่อมวลชลทุกสาขา รวมทั้งองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการต่าง ๆ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิแก่ผู้สูงอายุ จำนวน ๑๘๗ เรื่อง เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม การพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการต่าง ๆ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิแก่ผู้สูงอายุ ผ่านช่องทางสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ ไลน์ เป็นต้น ร่วมทั้งเกิดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ และเพิ่มช่องทางการให้บริการและสมาชิกสัมพันธ์ อาทิเช่น การพัฒนา Mobile Application

๑๕. สนับสนุนเงินทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ ๙,๖๖๗ ราย

๑๖. สนับสนุนกลุ่ม/ชมรมจัดกิจกรรมโครงการเพื่อผู้สูงอายุ ๓๒๗ โครงการ/กลุ่ม กองบริหารกองทุนผู้สูงอายุได้ให้บริการและสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ ความมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๑๗. มีการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายคุณภาพ ๔ ภาค ให้กับเครือข่าย จำนวน ๑๕๘ องค์กร เพื่อสร้างความเข้าใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการสมัชชาผู้สูงอายุแห่งชาติ พัฒนาศักยภาพชมรมผู้สูงอายุให้เข้มแข็ง รวมทั้ง ส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุ

๑๘. มีการขับเคลื่อนต้นแบบงานบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุขึ้นทะเบียนคลังปัญญา และทำประโยชน์เพื่อสังคมทั่วประเทศ (ผส.) แล้ว จำนวน ๒๘,๔๓๐ คน

๑๙. มีการขยายพื้นที่ดำเนินงานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ๔๐๐ แห่ง โดยจัดสรรเงินให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) จัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) แห่งละไม่เกิน ๑ ล้านบาท

๒๐. เกิดการพัฒนาระบบงานเพื่อบูรณาการฐานข้อมูลผู้สูงอายุ (ระยะที่ ๒) โดยกาจัดเก็บข้อมูลความต้องการของระบบ และออกแบบระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ระบบฐานข้อมูลที่ครอบคลุมงานตามภารกิจในทุก ๆ ด้าน และปรับปรุงพัฒนาฐานข้อมูลที่มีอยู่เดิมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในปัจจุบันกรมกิจการผู้สูงอายุมีฐานข้อมูล ๔ ด้านดังนี้ ๑) ฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่มีความยากลำบาก ๒) ฐานข้อมูลการจัดการงานศพผู้สูงอายุ ๓) ฐานข้อมูลปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและปลอดภัย (ซ่อมบ้าน) และ ๔) ฐานข้อมูลกลางสำหรับการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายในและภายนอกกรมกิจการผู้สูงอายุ

๒๑. มีจำนวนสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จำนวน ๕๖๘,๙๓๒ คน (หักสิ้นสุดสมาชิกภาพ) โดยได้ดำเนินโครงการกิจกรรมในการผลักดันและสร้างสมาชิกการออมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ในพื้นที่ ๕๕ จังหวัด ผ่านโครงการผู้ว่าชวนออมฯ ผลการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๒๗ และเกิดความร่วมมือกับ ๑๐ หน่วยงานภาครัฐ โครงการความร่วมมือกับธนาคารหน่วยรับสมัครสมาชิก รวมทั้ง การส่งเสริมการออมอย่างยั่งยืนกับเครือข่ายองค์กรการเงินชุมชน โครงการการตลาดเชิงรุก (กลุ่มอาชีพอิสระ) การส่งเสริมการออมกับเด็กและเยาวชน รวมทั้ง กิจกรรมส่งเสริมการออมร่วมกับหน่วยงานพันธมิตร

๒๒. เกิดการพัฒนาแกนโลหะใส่ในโพรงกระดูกเพื่อดามกระดูกต้นขาส่วนต้นแบบสั้น (วท.) ได้ ๑ ต้นแบบเรียบร้อยแล้วอยู่ระหว่างการทดสอบ โดยขยายระยะเวลาการส่งมอบงานงวดที่ ๔ ในเดือนเมษายน ๒๕๖๒ เนื่องจากอยู่ระหว่างการทดสอบด้านกายภาพ และหลังจากทดสอบ เสร็จสิ้นจำเป็นต้องปรับแบบอีกครั้งเพื่อให้ต้นแบบมีความแข็งแรงปลอดภัย เป็นไปตามมาตรฐาน ASTMF ๑๒๖๔ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาข้อสะโพกเทียมแบบฝังในสำหรับผู้สูงอายุ (วท.) ได้ร่างต้นแบบ ๑ ต้นแบบเรียบร้อยแล้ว โดยอยู่ระหว่างการผลิตแม่พิมพ์ การทดสอบทางกายภาพ และการออกแบบชุดเครื่องมือสำหรับผ่าตัด กำหนดส่งในเดือนมกราคม ๒๕๖๒ เนื่องจากการผลิตต้นแบบ ได้มีการขยายระยะเวลาในการผลิตแม่พิมพ์ก่อน ซึ่งใช้ระยะเวลาประมาณ ๑๔ เดือน จึงจะสามารถผลิตต้นแบบได้ แต่ได้มีการดำเนินการทดสอบด้านชีวภาพควบคู่กันไปได้

๒๓. เกิดการพัฒนาเลนส์แก้วตาเทียมแบบพับได้ (วท.) ได้ร่างต้นแบบ ๑ ต้นแบบเรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างการทดสอบชีวภาพ กำหนดส่งในเดือนธันวาคม ๒๕๖๒ เนื่องจากการออกแบบและพัฒนาเลนส์แก้วตามีการปรับรายละเอียดส่วนขาของเลนส์ฯ ทำให้การออกแบบและทดสอบเพื่อยืนยันล่าช้า ส่งผลให้การผลิตต้นแบบใช้ระยะเวลานาน

๒๔. สร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ (มจธ.) ดำเนินการออกแบบระบบเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ความต้องการในการใช้งานในระบบ Cloud เรียบร้อยแล้ว และได้มีการพัฒนา ทดสอบระบบอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับ วิเคราะห์ผลการใช้งานของระบบในเชิงประสิทธิภาพ

๒๕. เกิดการพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมบริการ เพื่อการแก้ปัญหาสุขภาพช่องปาก (กรมอนามัย : สธ.) ประเด็นสำคัญ การสูญเสียฟัน และมะเร็งช่องปาก เป็นต้น และการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ (บูรณาการทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย ๑๑ หน่วยงาน : กรมอนามัย กรมการแพทย์ สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข (สป.สธ.) และมหาวิทยาลัย ๘ แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร (มน.) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มธ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (มข.) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (มอ.) จุฬามหาวิทยาลัย (จุฬาฯ) มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ (มศว.) มหาวิทยาลัยมหิดล (มม.) และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (มช.) โดยการพัฒนาระบบการเรียนการสอนแบบ E- learning และพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านทันตกรรมด้วยทุนฝึกอบรมระยะสั้น

๒๖. เกิดการพัฒนาระบบการดูแลด้านสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชน (กรมอนามัย) โดยผู้สูงอายุเข้าถึงระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว โดยได้รับการคัดกรอง ADL

มีผลคะแนนน้อยกว่า ๑๑ เข้าร่วมโครงการ LTC จำนวน ๑๘๘,๙๑๗ คน พัฒนาศักยภาพผู้จัดการดูแลผู้สูงอายุ (Care Manager) ซึ่งผ่านการอบรมแล้วจำนวน ๕,๕๙๙ คน และพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care giver) ซึ่งผ่านการอบรมแล้ว จำนวน ๒๗,๒๓๔ คน และเกิดการพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง ขับเคลื่อนงานระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน อาทิ การดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และไม่มีคนดูแล การรับฝากดูแลกลางวัน โดยบุตรหลานนำผู้สูงอายุมาฝากให้ดูแล เนื่องจากต้องออกไปทำงานนอกบ้าน และการรับฝากดูแลชั่วคราว โดยบุตรหลานนำมาฝากให้ดูแล เป็นต้น รวมทั้ง ผลการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามเป้าหมาย

๒๗. เกิดการพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพคนไทยกลุ่มวัยผู้สูงอายุ (สป.สธ.) โดยหน่วยบริการเขตสุขภาพ ๑๒ เขตจัดกิจกรรมและบริการสุขภาพที่เหมาะสมเพื่อลดปัญหาสุขภาพวัยผู้สูงอายุอย่างครอบคลุม มีคุณภาพ เป็นธรรม โดยประชาชน ท้องถิ่น และเอกชนมีส่วนร่วม

๒๘. เกิดแนวทางการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ (๗,๒๕๕ ตำบล) (สบส.) จัดทำแนวทางการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ พร้อมถ่ายทอดนโยบายตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการแก่ผู้รับผิดชอบงานสุขภาพภาคประชาชนทุกจังหวัด ๗๖ จังหวัด อบรมพัฒนาศักยภาพวิทยากร พี่เลี้ยง ขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพ ๔ ภาค และอบรมพัฒนาศักยภาพ อสม. นักจัดการสุขภาพชุมชน รวมจำนวน ๒๗,๕๙๗ คน

ด้านผลลัพธ์ (Outcome)

๑. ผลลัพธ์การดำเนินที่ผ่านมาในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ของกรมกิจการผู้สูงอายุบรรลุตามวัตถุประสงค์ และตัวชี้วัด ผลลัพธ์สำคัญคือ ทั้ง ๒ แผนฯ ทำให้เกิดการพัฒนาความร่วมมือการทำงานจากหลายภาคส่วนในการทำงานด้านผู้สูงอายุ เกิดภาคียุทธศาสตร์การทำงานด้านผู้สูงอายุในระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น ระดับท้องที่ ระดับชุมชน และระดับผู้สูงอายุแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

๒. แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ช่วยให้มีการบริหารจัดการแผนงานร่วมกันในการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุ การใช้กลไกร่วมกันทำงานในระดับพื้นที่ ลดค่าใช้จ่ายงบประมาณที่ซ้ำซ้อนในการทำงานด้านผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ลง

๓. พื้นที่ระดับจังหวัดและท้องถิ่นมีการเพิ่มโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ด้านผู้สูงอายุเพื่อตอบสนองกับความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่สนใจสอดแทรกไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น ๓ ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพิ่มขึ้น เช่น โครงการการจ้างงานผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐด้านการสร้างความมั่นคงทางอาชีพและรายได้กับผู้สูงอายุท้องถิ่น

๔. กรมกิจการผู้สูงอายุมีการจัดทำโกลด์แอปพลิเคชั่น (Gold by DOP) ที่เป็นการลงนามร่วมกันระหว่างกรมการแพทย์กับกระทรวงดิจิตัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึงบริการสวัสดิการสังคมของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยและเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

ด้านผลกระทบที่เกิดขึ้น (Impact)

๑. เกิดการเตรียมบุคลากรทันตแพทย์ในการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุที่จะรองรับสังคมผู้สูงอายุในระยะยาว เกิดการพัฒนาความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดูแลสุขภาพ

องค์รวม มีการลงนามบันทึกความร่วมมือ (MOU) ร่วมกับ คณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุในพื้นที่รับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมและครบวงจร ในขณะเดียวกันยังเป็นการพัฒนานักศึกษาได้เรียนรู้ และเป็นพื้นที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา คณาจารย์ในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนด้วย

การประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำแนกตามแผนงาน

การประเมินผลการบรรลุผลสำเร็จในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำแนกตามแผนงานพบว่า กลุ่มตัวอย่างประเมินผลการบรรลุผลของแผนทุกแผนอยู่ในระดับมาก โดย แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ กับหน่วยงานภายนอกตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ๗.๕๐ รองลงมา แผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต และ แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ๗.๔๘ แผนงานพื้นฐานในกิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๗.๔๗ และแผนงานพื้นฐาน ที่ดำเนินการโดยส่วนกลางของกรมกิจการผู้สูงอายุฯ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ ๗.๓๓

บริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุบรรลุเป้าหมายมากกว่าแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ แผนงานฯ ทั้งสองแผนฯ มีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ทำให้ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากได้รับการดูแลช่วยเหลือ โดยเฉพาะการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุให้มีความเหมาะสมและปลอดภัย (ในกลุ่มผู้สูงอายุติดบ้านเตียงและกลุ่มผู้สูงอายุติดบ้าน) โดยเฉพาะการบรรลุเป้าหมายที่ ๑ ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีเป็นเป้าหมายสำคัญมากที่สุด เป้าหมายที่ ๒ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ เป้าหมายที่ ๓ ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม และประเด็นเพิ่มเติม ได้แก่ ๑.) การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความมั่นคงผู้สูงอายุ และ ๒.) การลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุเป็นเป้าหมายที่กลุ่มตัวอย่าง ยังให้ความสำคัญตอบในสัดส่วนน้อยที่สุด

๕.๖ การอภิปรายผลการศึกษา

๕.๖.๑ การบรรลุเป้าหมายของแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีมากกว่าแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

ภาพรวมผลการดำเนินงานโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า มีตัวชี้วัดทั้งหมด ๔๔ ตัวชี้วัดแนวทางผ่าน ๓๔ ตัวชี้วัดแนวทาง (ร้อยละ ๗๗.๒๗) เมื่อแยกตามแผน พบว่า ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ใน ๔ แผนงาน มีทั้งหมด ๓๗ ตัวชี้วัดแนวทาง

ผ่านเกณฑ์การประเมิน (เกินเป้าหมาย/ ตรงเป้าหมาย) ๒๙ ตัวชี้วัดแนวทาง (ร้อยละ ๗๘.๐๐) ขณะที่แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ มี ๓ เป้าหมาย ๗ ตัวชี้วัดแนวทาง ผ่าน ๔ ตัวชี้วัดแนวทาง (ร้อยละ ๗๒.๔) เมื่อจำแนกตามแผนงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างประเมินผลการบรรลุผลของแผนทุกแผนอยู่ในระดับมาก โดยแผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ กับหน่วยงานภายนอกตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก ตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ๗.๕๐ รองลงมา แผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต และแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ๗.๔๘ แผนงานพื้นฐานในกิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๗.๔๗ และแผนงานพื้นฐานที่ดำเนินการโดยส่วนกลางของกรมกิจการผู้สูงอายุฯ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ ๗.๓๓ **ผลการประเมิน**ดังกล่าว พบว่า ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีการเชื่อมโยงและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ใน**ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม** และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ในยุทธศาสตร์ที่ ๑ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ และยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม **เป้าหมายแผนฯ ๑๒** ได้แก่ ตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๑.๑ การออมส่วนบุคคลต่อรายได้พึงจับจ่ายใช้สอยเพิ่มขึ้น และตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒.๑ รายจ่ายสุขภาพทั้งหมดไม่เกินร้อยละ ๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ผลการประเมินพบว่า แผนบูรณาการฯ บรรลุเป้าหมายใน ๓ ข้อ ได้แก่ ๑.) ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ๒.) ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี และ ๓.) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

๕.๖.๒ การบรรลุเป้าหมายการดำเนินงานแผนกลยุทธ์กรมกิจการผู้สูงอายุ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า กรมกิจการผู้สูงอายุได้รับความสนใจจากหน่วยงานภายนอกมากขึ้น เนื่องจากเป็นโจทย์สำคัญของรัฐบาล และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับวิสัยทัศน์กรมกิจการผู้สูงอายุ ๒๐ ปี “ผู้สูงอายุมีหลักประกันในการดำรงชีวิตที่มั่นคงในทุกมิติและเป็นพลังในการขับเคลื่อนสังคมไทย” ส่งผลให้การขับเคลื่อนงานของกรมกิจการผู้สูงอายุมีภาคียุทธศาสตร์เพิ่มขึ้น เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ภาคธุรกิจเอกชน กระทรวงการคลัง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงคมนาคม ฯลฯ ได้เข้ามาร่วมขับเคลื่อนงานเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในระยะยาว **ข้อสังเกตของผู้ประเมิน** พบว่า กรมกิจการผู้สูงอายุเป็นกรมใหม่ที่เพิ่งเริ่มจัดตั้งมีโครงสร้างอัตรากำลังของบุคลากรจำนวนน้อยมาก คือ ประมาณ ๑๐๐ กว่าคน จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบ กลไกการทำงานร่วมกับภาคียุทธศาสตร์หลายภาคส่วนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมรับผิดชอบทางสังคมร่วมกัน และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ (แก้ไข พ.ศ. ๒๕๕๓) ที่มุ่งเน้น “ส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง” โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทร่วมกันในการทำงานด้านผู้สูงอายุ **และแผนกลยุทธ์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ที่กำหนดพันธกิจไว้ใน ข้อ** ๔. ส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายงานด้านผู้สูงอายุ เพื่อร่วมขับเคลื่อนและพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ ดังนั้น การประเมินครั้งนี้พบว่า กรมกิจการผู้สูงอายุอาจจะต้องทบทวนโครงการฯ ที่ตอบโจทย์และเป็นเรื่องเร่งด่วนสำคัญคือประเด็นด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ โครงการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

ยังไม่เพียงพอกับผู้สูงอายุยากลำบาก การผลักดันโครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยถือเป็นการสร้างความมั่นคงสำหรับผู้สูงอายุ

๕.๖.๓ การกำหนดตัวชี้วัดไม่ชัดเจนในแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ผลการประเมินพบว่า ตัวชี้วัดของทั้ง ๒ แผนฯ ไม่เป็นในทิศทางเดียวกัน แผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน คือ จำนวนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง เป็นตัวชี้วัด จึงทำให้ไม่สามารถวัดผลผลิตของผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ หรือกิจกรรมได้ชัดเจน ขณะที่แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุมีการกำหนดตัวชี้วัดชัดเจน แต่มีการตั้งค่าเป้าหมายแตกต่างกัน เช่น ตัวชี้วัดที่ ๑ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน **๖ เรื่อง** ตัวชี้วัดที่ ๒ ผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ ระบบการดูแลด้านสุขภาพ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ **คน** และตัวชี้วัดที่ ๓ ผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม จำนวน ๗๓,๐๐๐ คน ตัวชี้วัดที่ ๒ และ ๓ เป็นการตั้งค่าประมาณการของผู้รับบริการ ผลการประเมินจึงพบว่า ผลผลิตที่ได้ต่ำกว่าที่เป็นจริงหน่วยงานไม่มีฐานข้อมูลพื้นฐานการทำงานด้านผู้สูงอายุที่เป็นระบบที่จะนำมาใช้ในการกำหนดแผนงานโครงการ เช่น โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแล สุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕ เป็นโครงการที่กระทรวงสาธารณสุขบูรณาการเข้ามา แต่กิจกรรมเป็นการส่งทันตแพทย์ไปศึกษาต่อเพื่อเตรียมการสร้างบุคลากรทันตสาธารณสุขในการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ เป็นการดำเนินการโครงการเดียวแต่ทำในรูปดาวกระจายกับคณะทันตแพทย์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยมีกรมอนามัยเป็นเจ้าภาพในการบูรณาการการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โครงการฯ นี้จำเป็นต้องมีการดำเนินการ แต่เนื่องจากในปีที่ ๒ โครงการฯ นี้ถูกพิจารณาว่ามีความซ้ำซ้อนกับกระทรวงศึกษาธิการ งบประมาณการพัฒนาอาจารย์ควรตั้งในงบประมาณกระทรวงศึกษาธิการส่งผลให้โครงการฯ นี้ไม่ได้รับงบประมาณต่อเนื่อง ดังนั้นการตอบโจทย์การบรรลุเป้าหมายเพียงปีเดียวอาจจะไม่เพียงพอ เนื่องจากบุคลากรที่ส่งไปเรียนยังไม่จบและยังไม่เห็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการมาดูแลสุขภาพช่องปากของผู้สูงอายุ หากพิจารณาในประเด็นความคุ้มค่าจึงยังไม่สามารถวัดได้ เนื่องจากบุคลากรที่ส่งไปเรียนยังไม่จบ เป็นต้น

๕.๖.๔ ความพึงพอใจของหน่วยงานภายนอกมีมากกว่าหน่วยงานภายในสังกัดกรมกิจการผู้สูงอายุ

การประเมินภาพรวมการบรรลุผลสำเร็จโครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) โดยรวมแล้วให้คะแนนในระดับที่ ๘ มากที่สุด คือ ร้อยละ ๒๘.๔ โดยกลุ่มตัวอย่างที่สังกัดนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ประเมินการบรรลุผลระดับนี้ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่สังกัดในกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ส่วนในระดับปานกลาง พบว่า ในระดับที่ ๖ มากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างที่สังกัดในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประเมินการบรรลุผลระดับนี้มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่สังกัดนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย One Home ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ การยกระดับเป็นเจ้าภาพด้านสังคมส่งผลให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระดับพื้นที่ ได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้นเนื่องจากมีบทบาทการทำงานที่ชัดเจนและมีการขับเคลื่อนงานเป็นที่ประจักษ์และเป็นรูปธรรมจนเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานอื่น ๆ ภายในจังหวัดเพิ่มมากขึ้น

๕.๗ แผนงานมีจำนวนโครงการย่อยมาก จึงส่งผลกระทบกับการทำงานในพื้นที่ กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมเห็นว่ากิจกรรม/โครงการมีความซ้ำซ้อนกัน

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า โครงการส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากส่วนกลางของกรมกิจการผู้สูงอายุ บางโครงการจึงไม่สอดคล้องกับบริบททางสังคมของพื้นที่ ควรให้พื้นที่ได้เสนอโครงการ กิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ นอกจากนี้ยังพบว่า ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมีพื้นที่รับผิดชอบหลายจังหวัด แต่งบประมาณน้อย การดำเนินงานจึงมักจะรวมหลายกิจกรรมหรือโครงการมาทำร่วมกัน บางโครงการควรมีการถ่ายโอนไปยังหน่วยงานอื่น ๆ เช่น องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบแทน การจัดสรรงบประมาณนอกจากจะพิจารณาตามเกรด A B C แล้ว ควรจะพิจารณาตามสถานการณ์ปัญหา และบริบทของแต่ละพื้นที่ด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่แท้จริง ดังนั้น กรมกิจการผู้สูงอายุควรทบทวน ปรับบทบาทการกระจายภารกิจให้ภาคียุทธศาสตร์ที่มีศักยภาพเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุยกระดับการทำงานเน้นการพัฒนา สร้างนวัตกรรมผู้สูงอายุ การยกระดับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเป็นศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดนวัตกรรมการดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ

๕.๘ ความท้าทายของแผนการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) สร้างพลังภาคีเครือข่ายประชารัฐมาร่วมรับผิดชอบสังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอดในปี ๒๕๖๔

ผลการศึกษาที่น่าสนใจ คือ นโยบายของรัฐที่เน้นการบูรณาการการทำงานของหลายหน่วยงานเข้ามาทำงานด้านผู้สูงอายุร่วมกันเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ความท้าทายที่เกิดขึ้น คือ ผู้สูงอายุมีความรู้และความเข้าใจกับคำว่า “ความเหลื่อมล้ำ” น้อยมาก นโยบายการลดความเหลื่อมล้ำสร้างความเสมอภาคทางสังคมจึงเป็นเรื่องของรัฐ แม้รัฐจะออกมาตรการการลดความเหลื่อมล้ำผู้สูงอายุ การส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ การสร้างที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ การให้สินเชื่อบ้านกับผู้สูงอายุ หรือโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่เพิ่มเงิน ๑๐๐ บาท กับผู้สูงอายุที่มีรายได้ ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี และเพิ่มเงิน ๕๐ บาท กับผู้สูงอายุที่มีรายได้ ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี ก็ถือว่ายังไม่ตอบโจทย์การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ การสร้างมาตรการจูงใจภาคธุรกิจเอกชน ภาคท้องถิ่น ภาคชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุร่วมกัน เช่น การเพิ่มโอกาสให้ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ ไม่มีงานทำเพื่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มเติมจากการยังชีพจากเบี้ยยังชีพของรัฐเพียงอย่างเดียว เช่น การจัดพื้นที่ส่วนกลางของชุมชนในการปลูกพืชสวนครัวตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมให้ภาคท้องถิ่น ภาคชุมชนสร้างกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่ยากลำบาก มีอาหารเพียงพอต่อการใช้ชีวิตประจำวัน หากมีผลผลิตเหลือก็ขายเป็นรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ส่งเสริมหรือให้พื้นที่สำหรับการนำพืชเกษตรมาขายเพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพียงพอกับการพึ่งพาตนเอง การสร้างงานของท้องถิ่นที่เหมาะสมกับสุขภาพตามช่วงวัยของผู้สูงอายุ

๕.๙ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลในระดับพื้นที่เพื่อให้เกิดระบบฐานข้อมูลในการกำหนดค่าเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนในแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณต่อไป

การสร้างความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐในการเชื่อมโยงข้อมูล Big Data เพื่อการทำงานด้านผู้สูงอายุ รวมทั้งการส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดเก็บข้อมูลผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อนำมาใช้ใน การวางแผนงาน/โครงการที่ตรงกับ ความต้องการของผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุอาจเลือกพื้นที่ ที่มีศักยภาพในการทำงาน

ด้านผู้สูงอายุเป็นพื้นที่ทดลองเก็บข้อมูลผู้สูงอายุในชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลผู้สูงอายุ และส่งเสริมให้พื้นที่ใช้ข้อมูลชุมชนวางแผนงานและโครงการที่ตอบสนองกับความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่

๕.๑๐ ข้อเสนอแนะ

๕.๑๐.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกรมกิจการผู้สูงอายุ

๑. ควรมีนโยบายการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์และโครงการที่เป็นนวัตกรรมประจำปีที่สามารถตอบโจทย์ทิศทางการพัฒนาประเทศและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เช่น การพัฒนาโครงการตามแนวทางการพัฒนาประเทศแบบ Thailand ๔.๐ โครงการ Start up Thailand เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาแบบมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โครงการสร้างนวัตกรทางสังคมผู้สูงอายุ โครงการส่งเสริมการวางแผนการออมเพื่อสูงวัยอย่างมีคุณภาพ โครงการธนาคารเวลา ฯลฯ

๒. ควรมีนโยบายจัดทำฐานข้อมูลผ่าน Big Data ประกอบการตัดสินใจกำหนดนโยบายของผู้บริหารของกรมกิจการผู้สูงอายุ และการคาดการณ์แนวโน้มและพยากรณ์สถานการณ์ผู้สูงอายุในอนาคต ทั้งนี้ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลต้องเป็นฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและสามารถใช้งานเชื่อมโยงร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกรมกิจการผู้สูงอายุด้วย

๓. ควรมีนโยบาย โครงการ กิจกรรมหรือแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของกลไกการทำงานระดับพื้นที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคชุมชน เช่น ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เป็นกลไกในระดับพื้นที่การดูแล ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ของตนเอง ความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุจะช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพิ่มมากขึ้น

๔. ควรส่งเสริมการใช้ โกลด์แอปพลิเคชั่น (Gold by DOP) เพื่อให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลระบบสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลผู้สูงอายุของครอบครัว ชุมชน และสังคม

๕.๑๐.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการต่อกรมกิจการผู้สูงอายุ

๑. ควรจัดทำแผนปฏิบัติการผู้สูงอายุแบบมุ่งเป้า (แผนระยะสั้น แผนระยะกลาง และแผนระยะยาว) กำหนดประเด็นที่สอดคล้องตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนกลยุทธ์กรมกิจการผู้สูงอายุ กำหนดตัวชี้วัดเชิงพัฒนาที่วัดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละระยะ ที่จะนำไปสู่การสร้างระบบการคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุ การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การสร้างโอกาสการมีงานทำ และการเข้าถึงบริการทางสังคม

๒. ควรส่งเสริมการทำงานแบบประชารัฐ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนให้เพิ่มมากขึ้น ในภาคประชาชนมีบทบาทในการพัฒนาดูแลผู้สูงอายุในชุมชนของตนเองเพิ่มมากขึ้น กำหนดให้มีแนวทางการดำเนินงานแบบหุ้นส่วนการพัฒนาร่วมกันระหว่างหน่วยงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคประชาชน องค์กรเอกชนในพื้นที่ในการทำงานร่วมกันเพื่อจัดสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ของตนเองเพิ่มมากขึ้นและเป็นการพึ่งตนเองด้านงบประมาณได้อย่างยั่งยืนในอนาคตได้

๓. ควรลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมด้านผู้สูงอายุในแผนฯ โดยดำเนินโครงการที่ตอบยุทธศาสตร์การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความมั่นคงผู้สูงอายุ และพัฒนาคนทุกช่วงวัย เน้นเตรียมคนรุ่นใหม่เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ผู้สูงอายุ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

๔. การจัดสรรงบประมาณขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่/ การเสริมสร้างความเข้มแข็งและการจัดการตนเองขององค์กรผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมให้ ศพส. จัดทำแผนกลยุทธ์การคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุที่ตอบสนองกับความต้องการของพื้นที่ และบูรณาการแผนพัฒนาผู้สูงอายุระดับจังหวัดกับยุทธศาสตร์จังหวัด โดยใช้ฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่มีร้อยละ ๒๐ ขึ้นไป ของจังหวัดให้เป็นวาระผู้สูงอายุจังหวัด

๕.๑๐.๓ ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานในระดับพื้นที่

๑. ควรทำแผนบูรณาการผู้สูงอายุร่วมกับ อปท. ที่มีการทำ MOU กับ พม. ในรูปโครงการนำร่องในระยะแรก โครงการขยายผล โครงการสูงวัยอย่างยั่งยืน การออกแบบแผนงานโครงการให้เป็นโครงการระยะยาวและมีความต่อเนื่อง ที่จะจัดสรรงบประมาณให้มีความต่อเนื่องและหน่วยงานที่ปฏิบัติงานจะได้ออกแบบการดำเนินงานได้ถูกต้องและสอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับหรือ ไม่ได้รับในแต่ปีงบประมาณ

๒. ควรเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการกรมกิจการผู้สูงอายุกับแผนพัฒนาจังหวัดแผนพัฒนาท้องถิ่น ๓ ปี เพื่อให้ภารกิจสังคมผู้สูงอายุเป็นภารกิจร่วมที่ทุกภาคส่วนต้องรับผิดชอบร่วมกันเพิ่มขึ้น

๓. ควรให้การสนับสนุนงบประมาณแบบสมทบกับ อปท. อย่างต่อเนื่องเพื่อให้การขับเคลื่อนงาน ด้านผู้สูงอายุเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพ ทำให้ผู้สูงอายุได้รับสิทธิประโยชน์มากยิ่งขึ้น

๔. ควรทบทวนกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับภารกิจ/บริบทของ ศพส. แต่ละแห่งรวมถึงงบประมาณต่าง ๆ ให้ ศพส. ส่งแบบกิจกรรม/โครงการของบประมาณของ ศพส. ได้โดยตรง

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (๒๕๖๑). *แผนปฏิบัติราชการ ๒๕๖๑ แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑*. กรุงเทพฯ: กรมกิจการผู้สูงอายุ.

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (๒๕๖๑). *รายงานไตรมาส ๑-๓ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑*. กรมกิจการผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: (เอกสารอัดสำเนา)

กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (๒๕๕๙). *รายงานการศึกษาโครงการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒. (๒๕๔๕-๒๕๖๔) ระยะที่ ๓ (๒๕๕๕-๒๕๕๙).* กรุงเทพฯ: วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (๒๕๖๑). *นโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และนโยบาย ๙-๕-๕ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปีงบประมาณ ๒๕๖๐.*กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรุงเทพฯ: (เอกสารอัดสำเนา).

กิตติพร ปัญญาภิญโญผล. (๒๕๒๗). *การประเมินผลการศึกษา.* เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (๒๕๕๓). *แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๖๔) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิสย์.

บุญส่ง นิลแก้ว. (๒๕๔๒). *การประเมินโครงการทางการศึกษา.* เอกสารประกอบวิชา ภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภุชงค์ เสนานุช และคณะ. (๒๕๕๐). *การพัฒนาระบบสวัสดิการแรงงานผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม.* สนับสนุนทุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (๒๕๖๐). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ๒๐๑๔ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงหลักประกันรายได้.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (๒๕๕๙). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ๒๕๕๙.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (๒๕๕๗). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๕๗.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (๒๕๕๖). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๕๖.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.

เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี. (๒๕๔๖). *การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ.* พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ระพีพรรณ คำหอม และคณะ. (๒๕๖๑). *การวิจัยชุดโครงการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อม ล้ำทางสังคม*. สนับสนุนทุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น.

วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย และคณะ. (๒๕๖๑). *การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุด้อยโอกาสเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม.* สนับสนุนทุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น.

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (๒๕๖๐). *สุขภาพคนไทย ๒๕๖๐.* กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

สมชัย จิตสุชน, จิราภรณ์ แผลงประพันธ์, ยศ วัชรคุปต์ และ นันทพร เมธาคุณวุฒิ. (๒๕๕๒). *โครงการศึกษาวิจัยการลงทุนด้านสังคมภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการปรับตัวสู่สังคม-เศรษฐกิจฐานความรู้.* รายงานวิจัย ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ธันวาคม ๒๕๕๒.

สมชัย จิตสุชน. (๒๕๖๑). *ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย: แนวโน้ม นโยบาย และแนวทางขับเคลื่อนนโยบาย.* กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

สมชัย จิตสุชน, จิราภรณ์ แผลงประพันธ์, ยศ วัชรคุปต์ และ นันทพร เมธาคุณวุฒิ. (๒๕๕๔). *สู่ระบบสวัสดิการสังคมถ้วนหน้าภายใน ปี ๒๐๑๗.* จัดพิมพ์โดย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

สมศักดิ์ อมรสิริพงศ์ และคณะ. (๒๕๖๐). *การพัฒนาระบบสวัสดิการแรงงานผู้สูงอายุนอกระบบในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม.* สนับสนุนทุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (๒๕๔๔). *วิธีวิทยาการประเมินทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (๒๕๕๑). *วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า.* พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๘). *ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔).* การประชุมเมื่อวันจันทร์ที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๘ ณ ศูนย์แสดวงสันติและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี. (เอกสารอัดสำเนา).

อำไพรัตน์ อักษรพรหม และคณะ. (๒๕๖๑). *การพัฒนาระบบสวัสดิการครอบครัวที่มีผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม.* สนับสนุนทุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมกิจการผู้สูงอายุ. *แผนกลยุทธ์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔*. สืบค้นจาก www.dop.go.th

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๘). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔).* [ออนไลน์]. สืบค้นจาก www.nesdb.go.th

คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (๒๕๕๔). *แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒”*. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิสย์. สืบค้นจากhttp://www.oppo.opp.go.th/info/OlderPlan๒(Re๕๒)_TH.pdf. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

พรชัย สิทธิศรัณย์กุล. สืบค้นจาก www.hp.anamai.moph.go.th.Download.healthp/๑healthy thaiworkplaces.ppt, ๒๕๔๓

มูลนิธิสุขภาพไทย. (๒๕๕๔). *สุขภาพองค์รวม (Holistic health)*. สืบค้นจาก https://soclaimon.wordpress.com/categoryA๒/page/๒/

ศูนย์วิจัยสังคมสูงอายุ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า). *“คุณภาพชีวิต: สิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุไทย ปี ๒๕๖๐”* ทำการสำรวจระหว่างวันที่ ๒๗-๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐ สืบค้นจาก http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=pollsdetail&id=๕๒๗)

สฤณี อาชวานันทกุล. (๒๕๕๓). *ความเหลื่อมล้ำฉบับพกพา*. แหล่งอ้างอิง file:///C:/Users/HP/Downloads/ ๒๐๖๕๕๖๘๗.pdf

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (๒๕๕๗). *รายงานผู้สูงอายุประจำปี ๒๕๕๗.* สืบค้นจาก http://service.nso.go.th/nso.nsopublish/themes/files/elderlyworkExc๕๗.pdf. เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๘.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. *ผลการสำรวจประชากรผู้สูงอายุ ปี ๒๕๕๗.* สืบค้นจาก http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/elderlyworkPdf๕๗-๑.pdf. เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๙.

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (ม.ป.ป.). *หลักการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ.* สืบค้นจาก http://hp.anamai.moph.go.th/soongwai/statics/about/soongwai/topic๐๐๒.php

อาคม เติมพิทยาไพสิฐ. (๒๕๕๘). *ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศกับการเป็นสังคมสูงวัยไปด้วยกันได้อย่างไร.* การประชุมวิชาการแห่งชาติด้านสูงวัยและผู้สูงอายุ ครั้งที่ ๓ จัดโดย สภากาชาดไทยร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม๒๕๕๘ สืบค้นจาก http://www.nesdb.go.th/Portals/๐/news/PPT/๑๔/PPT_๑๑๐๔๒๕๐๕๑๕.pdf

หนังสือและเอกสารต่างประเทศ

Beisgen, B. A., & Kraitchman, M. C. (๒๐๐๓). *Senior centers: Opportunities for successful aging*. New York: Springer Publishing Company.

Leslie D. MacRae-Krisa, Joanne J. Paetsch. (๒๐๑๓). *An examination of best practice in multi-service senior centres*. Canadian Research Institute on Law and the Family, University of Calgary. Retrived From http://www.crilf.ca/Documents/Best%๒๐ Practice %๒๐in%๒๐Senior%๒๐Centres%๒๐-%๒๐Mar%๒๐๒๐๑๓.pdf

Ronald H. Aday. (๒๐๐๓). *The Evolving Role Of Senior Centers In The ๒๑st Century*. Retrived From http://www.indiana.edu/~leisure/module๒/unit๓_LA๒/readings/Aday-Role%๒๐of %๒๐Sr%๒๐ Ctrs.pdf

The American University's National Center for Health Fitness. (N.D.) Retrived from http://www.life.ac.th/librapage/ebook/se/se๔๐๐๑/files/assets/downloads/page๐๐๑๒.pdf) http: //linux.kr.ac.th/ebook๒/peera/๐๕.htmal

United Nations. (๒๐๑๓). *World Population Prospect ๒๐๑๒ Revision Key Findings and Advance Tables* Department of Economic and Social Affairs Population Division

ภาคผนวก

กลุ่มที่ ๑ ผู้ใช้บริการ

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม
โครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)
ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาค
เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

****

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ได้รับมอบหมายจากกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้ดำเนินการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยแบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)

หากท่านมีคำถามใดเกี่ยวกับแบบสอบถามนี้ กรุณาติดต่อ ศาสตราจารย์ระพีพรรณ คำหอม หัวหน้าโครงการ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เลขที่ ๒ ถนนพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๙-๘๔๔-๗๔๘๘ **อีเมล์ kumhomrapeepan@yahoo.com หรือ** รองศาสตราจารย์ เล็ก สมบัติ โทร. ๐๘๑-๓๙๘-๔๘๖๘ **อีเมล์ leksombat@yahoo.com**

ส่วนที่ ๑ : ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมายถูกลงใน ☐ หรือเติมข้อความที่ตรงตามกับความเป็นจริงหรือตามทัศนะของท่าน

๑. เพศ ☐ ๑) ชาย ☐ ๒) หญิง
๒. อายุ ..... ปี (กรุณาตอบอายุเต็มปี)
๓. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน
☐ ๑) ประถมศึกษา ☐ ๒) มัธยมศึกษา/ปวช.
☐ ๓) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า/ปวส. ☐ ๔) ปริญญาตรี
☐ ๕) สูงกว่าปริญญาตรี ☐ ๖) อื่นๆ โปรดระบุ.....

๔. อาชีพหลักของท่าน (กรณีอยู่ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุให้ข้ามไปตอบข้อ ๖)

☐ ๑) ว่างงาน/ ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ☐ ๒) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
☐ ๓) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ☐ ๔) รับจ้างทั่วไป/บริษัทเอกชน
☐ ๕) เกษตรกร/เลี้ยงสัตว์ ☐ ๖) เกษียณ/พ่อบ้าน/แม่บ้าน
☐ ๗) นักเรียน/นักศึกษา ☐ ๘) อื่นๆ โปรดระบุ.....

๕. รายได้ของท่าน.....บาท/เดือน

๖. บริการสวัสดิการที่ท่านได้รับจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ๑) ปัจจัยสี่ ☐ ๒) บริการสุขภาพอนามัย
☐ ๓) อาชีวบำบัด เช่น การฝึกอาชีพ ☐ ๔) ภายภาพบำบัด
☐ ๕) กิจกรรมทางสังคม เช่น การส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ
☐ ๖) กิจกรรมทางศาสนา เช่น วันสำคัญทางศาสนา วันผู้สูงอายุ สวดมนต์ทุกเช้าและก่อนนอน
☐ ๗) กิจกรรมการให้ความรู้ด้านสุขภาพ/ ด้านสังคม
☐ ๘) การให้คำแนะนำปรึกษาผู้สูงอายุ
☐ ๙) บริการทางกฎหมาย เช่น การคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ
☐ ๑๐) ฌาปนกิจสงเคราะห์
☐ ๑๑) โรงเรียนผู้สูงอายุ
☐ ๑๒) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุ
☐ ๑๓) ช่องทางการร้องเรียน ☐ ๑๔) กิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน
☐ ๑๕) ร่วมกิจกรรมภายนอกกับหน่วยงาน ☐ ๑๖) อื่นๆ ระบุ.....

๗. ท่านได้เข้าร่วมโครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุดังต่อไปนี้ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ๑) โครงการพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุ
☐ ๒) โครงการบ้านกลาง
☐ ๓) โครงการพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน
☐ ๔) โครงการขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ
☐ ๕) โครงการเฝ้าระวังภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
☐ ๖) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ
☐ ๗) โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก
☐ ๘) โครงการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก
☐ ๙) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนทุกวัย
☐ ๑๐) อื่นๆ ระบุ.....

๘. ความพร้อมของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุต่อการดูแลผู้สูงอายุคือด้านใด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ๑) บุคลากร ☐ ๒) การบริหารจัดการ
☐ ๓) งบประมาณ ☐ ๔) ทรัพยากรทางสังคม
☐ ๕) ระบบการดูแลผู้สูงอายุ ☐ ๖) การประชาสัมพันธ์ข้อมูล
☐ ๗) อื่นๆ ระบุ.....

๙. ลักษณะบริการที่ท่านได้รับจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุคือข้อใด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ๑) ส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุตามความสนใจ
☐ ๒) พัฒนากิจกรรม/ โครงการที่ตรงกับความต้องการผู้สูงอายุ
☐ ๓) ออกแบบกิจกรรม/ โครงการที่เหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ
☐ ๔) คุ้มครองสวัสดิภาพผู้สูงอายุ
☐ ๕) ป้องกัน/ ลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ
☐ ๖) อื่นๆ ระบุ.....

๑๐. ท่านรับรู้ข้อมูลข่าวสารศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจากช่องทางใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ๑) ประกาศ
☐ ๒) ผู้ปกครองศูนย์ฯ
☐ ๓) นักสังคมสงเคราะห์
☐ ๔) พี่เลี้ยง
☐ ๕) ผู้สูงอายุในศูนย์ฯ
☐ ๖) โทรทัศน์
☐ ๗) หนังสือพิมพ์/ สื่อสิ่งพิมพ์
☐ ๘) มือถือ
☐ ๙) ไลน์
☐ ๑๐) อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ ๒: ความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

ท่านมีความพึงพอใจต่อ**<u>การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ</u>**

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	**ระดับความพึงพอใจ**				
	มากที่สุด	**มาก**	**ปานกลาง**	**น้อย**	**น้อยที่สุด**
๑. การจัดบริการสวัสดิการสังคม					
๑.๑ ตรงกับความต้องการของท่าน					
๑.๒ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ					
๑.๓ คุ้มครองสวัสดิภาพผู้สูงอายุ					
๑.๔ สนับสนุนบริการที่เหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ					
๑.๕ พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ					
๑.๖ เพิ่มคุณค่าของผู้สูงอายุในสังคม					
๑.๗ สร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงความรู้ ความสามารถ					
๑.๘ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ					
๑.๙ กิจกรรมที่จัดมีความหลากหลาย					
๑.๑๐ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตร่วมกับคนทุกเพศ ทุกวัย					
๑.๑๑ ส่งเสริมการมีงานทำ และรายได้ผู้สูงอายุ					
๑.๑๒ ส่งเสริมความมั่นคงในชีวิตผู้สูงอายุ					
๒. สถานที่					
๒.๑ มีความสะอาด ปลอดภัย					
๒.๒ มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ทางลาด ทางเดิน ราวจับ ห้องน้ำ					

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๒.๓ มีการจัดอุปกรณ์จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ เช่น รถเข็น ไม้เท้า แว่นตา เครื่องช่วยฟัง					
๒.๔ มีการแบ่งสัดส่วนที่เหมาะสม					
๒๕. มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ					
๓. ความพึงพอใจ					
๓.๑ ขั้นตอนการเข้าอยู่ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไม่ยุ่งยาก					
๓.๒ มีระเบียบ กฎกติกา การอยู่ร่วมกัน					
๓.๓ มีจำนวนเจ้าหน้าที่เพียงพอ					
๓.๔ เจ้าหน้าที่มีความเอาใจใส่ เต็มใจให้บริการ					
๔. การประเมินผลผลิต					
๔.๑ ผลการดำเนินงานแผนงาน บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย					
๔.๒ แผนงานฯ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ทำให้เกิดผลผลิตดังต่อไปนี้ - ๔.๒.๑ บรรลุวัตถุประสงค์/ เป้าหมายที่กำหนด					
- ๔.๒.๒ ส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชน					
- ๔..๒.๓ ส่งเสริมการเข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมและการคุ้มครองทางสังคมกับผู้สูงอายุ					
- ๔.๒.๔ การมีส่วนร่วมของภาคีต่างๆ ในการดูแลผู้สูงอายุ					
- ๔.๒.๕ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเกินความคาดหมาย					
- ๔.๒.๖ ความคุ้มค่าของงบประมาณรัฐ					
- ๔.๒.๗ สร้างความตระหนักของสังคมต่อการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น					
- ๔.๒.๘ ความพึงพอใจ					

๕. ภาพรวมท่านให้คะแนนการบรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด (คะแนน ๐ ถึง ๑๐) โดยวงกลมหมายเลขที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐

ไม่บรรลุผลสำเร็จ **บรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างยิ่ง**

๖. ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อการพัฒนาการดำเนินงานของ**<u>ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ</u>**

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

กลุ่มที่ 2 เครือข่าย

แบบสอบถาม

โครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)
ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาค
เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

****

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ได้รับมอบหมายจากกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้ดำเนินการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยแบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอา**ยุ** (ผส.)

แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบไปด้วย ข้อคำถามใน ๒ ส่วน ได้แก่ ๑) ข้อมูลทั่วไป ๒) การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ใช้เวลาประมาณ ๒๐ นาที ข้อมูลส่วนตัวของท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและการเก็บรวบรวมข้อมูลจะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ภาพรวมเท่านั้น

หากท่านมีคำถามใดเกี่ยวกับแบบสอบถามนี้ กรุณาติดต่อ ศาสตราจารย์ระพีพรรณ คำหอม หัวหน้าโครงการฯ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เลขที่ ๒ ถนนพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๙-๘๔๔-๗๔๘๘ อีเมล์ kumhomrapeepan@yahoo.com หรือ รองศาสตราจารย์ เล็ก สมบัติ โทร. ๐๘๑-๓๙๘-๔๘๖๘ **อีเมล์ leksombat@yahoo.com**

ส่วนที่ ๑ : ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมายถูกลงใน ☐ หรือเติมข้อความที่ตรงตามกับความเป็นจริงหรือตามทัศนะของท่าน

๑. เพศ ☐ ๑) ชาย ☐ ๒) หญิง

๒. อายุ ..... ปี (กรุณาตอบอายุเต็มปี)

๓. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

☐ ๑) ประถมศึกษา ☐ ๒) มัธยมศึกษา/ ปวช.

☐ ๓) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า/ปวส. ☐ ๔) ปริญญาตรี

☐ ๕) สูงกว่าปริญญาตรี ☐ ๖) อื่นๆ โปรดระบุ.....

๔. โปรดระบุตำแหน่งท่านในหน่วยงาน/องค์กร ที่ท่านทำงาน.....

๕. โปรดระบุชื่อหน่วยงาน/องค์กร ที่ท่านทำงาน .....

๖. หน่วยงาน/องค์กร ที่ท่านทำงาน

☐ ๑) สถาบันการศึกษาในพื้นที่ ☐ ๒) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ
☐ ๓) สาขาสภาผู้สูงอายุ ☐ ๔) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
☐ ๕) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ☐ ๖) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
☐ ๗) การศึกษานอกระบบ ☐ ๘) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ (รพ.สต.)
☐ ๙) อื่นๆ ระบุ.....

๗. หน่วยงานของท่านมีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณปี ๒๕๖๑ ในข้อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ **๗.๑ แผนงานพื้นฐาน**

ก. กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพระบบบริหารจัดการองค์การ

☐ ๑) โครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ คำของบประมาณและการติดตามประเมินผล
☐ ๒) โครงการเสริมความรู้ด้านกฎหมายเพื่อการปฏิบัติราชการ
☐ ๓) โครงการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลสู่ความเป็นเลิศ
☐ ๔) โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อการสื่อสารองค์การ
☐ ๕) โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบบริหาร
☐ ๖) โครงการสนับสนุนการดำเนินงานตรวจสอบภายใน

ข. กิจกรรมการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

☐ ๑) โครงการจัดการระบบเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ

ค. กิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน

☐ ๑) โครงการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน
☐ ๒) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย
☐ ๓) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

☐ **๗.๒ แผนงานยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต**

ก. กิจกรรมการส่งเสริมผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคม

☐ ๑) โครงการขยายผลการส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ
☐ ๒) โครงการเฝ้าระวังภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
☐ ๓) โครงการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
☐ ๔) โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มาตรการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ
☐ ๕) งานคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ
☐ ๖) การจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ
☐ ๗) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ
☐ ๘) โครงการโครงข่ายการคุ้มครองภัยพิบัติสำหรับผู้สูงอายุ
☐ ๙) โครงการขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ
☐ ๑๐) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน

ข. กิจกรรมการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.)

☐ ๑) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ศพส.

☐ **๗.๓ แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย**

ก. กิจกรรมการส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิผู้สูงอายุ

☐ ๑) โครงการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ

ข. กิจกรรมการเสริมสร้างทักษะ

☐ ๑) โครงการผู้สูงอายุใส่ใจลูกหลาน

☐ **๗.๔ แผนงานบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ**

ก. กิจกรรมพัฒนากลไกในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

☐ ๑) โครงการเสริมสร้างศักยภาพศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ

☐ ๒) โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพ

☐ ๓) โครงการปรับสภาพแวดล้อมฯ

ข. กิจกรรมพัฒนาระบบการดูแลและการคุ้มครองผู้สูงอายุ

☐ ๑) โครงการพัฒนาระบบการดูแลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ

☐ ๑.๑) การพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ

☐ ๑.๒) การพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.)

๗. หน่วยงานของท่านมีการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอกตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุตรงกับข้อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

	หน่วยงาน	โครงการ
๑	ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์	☐ ๑) โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริการด้านชีววิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ
๒	กรมอนามัย	☐ ๒) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๓	กรมการแพทย์	☐ ๓) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๔	สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข	☐ ๔) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๕	มหาวิทยาลัยนเรศวร	☐ ๕) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๖	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	☐ ๖) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๗	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	☐ ๗) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๘	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	☐ ๘) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	☐ ๙) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๑๐	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	☐ ๑๐) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕

	หน่วยงาน	โครงการ
๑๑	มหาวิทยาลัยมหิดล	☐ ๑๑) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๑๒	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	☐ ๑๒) โครงการการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕
๑๓	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	☐ ๑๓) โครงการการสร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ

๙. การดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอกตามเป้าหมายผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีกับตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลด้านสุขภาพและตัวชี้วัดผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม หน่วยงานของท่านดำเนินการในโครงการใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

	หน่วยงาน	โครงการ
๑	กรมอนามัย	☐ ๑) โครงการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชน ปี ๒๕๖๑
๒	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	☐ ๑) โครงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนไทยกลุ่มวัยผู้สูงอายุ
๓	กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	☐ ๑) โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการเพื่อสร้างเสริมสุขภาพและลดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยผู้สูงอายุ
๔	กรมการแพทย์	☐ ๑) โครงการส่งเสริมศักยภาพผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (ที่พิการ) ที่ติดบ้าน ติดเตียง
		☐ ๒) โครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะ Intermediate care
๕	กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้แก่ - กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ - ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๘ แห่ง ได้แก่ ลำปาง เชียงใหม่ นครพนม ขอนแก่น สงขลา ยะลา วาสนะเวศม์ และบางละมุง	☐ ๑) โครงการพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน
		☐ ๒) โครงการพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุในชุมชน
		☐ ๓) โครงการระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ
๖	ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์	☐ ๑) โครงการบริการฝังรากฟันเทียมสำหรับผู้สูงอายุ
๗	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	☐ ๑) โครงการเพิ่มศักยภาพในการพึ่งพาตนเองด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ
๘	มหาวิทยาลัยมหิดล	☐ ๑) โครงการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบมีมาตรฐานและครบวงจร

๑๐. เป้าหมายสำคัญของแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ คือข้อใด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ๑) ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม
☐ ๒) ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี
☐ ๓) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ
☐ ๔) ลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ
☐ ๕) ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความมั่นคงผู้สูงอายุ

๑๑. ก่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้งบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุมีการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

☐ ๑) การประชุมชี้แจงเพื่อซักซ้อมความเข้าใจ
☐ ๒) การประสานงานเพื่อเตรียมการแผน/ โครงการ/ กิจกรรม
☐ ๓) ส่งหนังสือและมีคำสั่งการดำเนินงานชัดเจน ☐ ๔) อื่นๆ ระบุ.....

๑๒. ระหว่างการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนบูรณาการฯ กรมกิจการผู้สูงอายุ มีการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

☐ ๑) การติดตาม กำกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนฯ
☐ ๒) ให้หน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานแต่ละไตรมาส
☐ ๓) สนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาระบบ กลไก กระบวนการให้เป็นไปตามแผนฯ
☐ ๔) ปรับปรุง แก้ไข ข้อจำกัดที่ไม่สามารถดำเนินงานตามแผนฯ ได้
☐ ๕) อื่นๆ ระบุ.....

๑๓. ท่านประเมินผลการดำเนินงานหน่วยงานใน ๒ ไตรมาสแรก อย่างไร

☐ ๑) เป็นไปตามเป้าหมาย แผนงานที่กำหนด
☐ ๒) เป็นไปตามเป้าหมาย แต่กิจกรรมโครงการไม่ได้ตรงตามแผนงาน
☐ ๓) ไม่เป็นตามเป้าหมาย มีการปรับกิจกรรม โครงการให้สอดคล้องกับพื้นที่
☐ ๔) ไม่เป็นตามเป้าหมาย มีการบูรณาการกิจกรรมโครงการกับหน่วยงานอื่นๆ
☐ ๕) ประเมินไม่ได้ เนื่องจากอยู่ระหว่างดำเนินงาน
☐ ๖) อื่นๆ ระบุ.....

๑๔. ท่านรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการของกรมกิจการผู้สูงอายุ จากช่องทางใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ๑) โทรทัศน์
☐ ๒) วิทยุ
☐ ๓) เว็ปไซต์ของกระทรวงฯ
☐ ๔) หนังสือพิมพ์/ สื่อสิ่งพิมพ์
☐ ๕) องค์กรปกครองท้องถิ่น
☐ ๖) การประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่รัฐ
☐ ๗) ผู้นำชุมชน/ แกนนำชุมชน
☐ ๘) ผู้ใหญ่บ้าน/ กำนัน
☐ ๙) อสม./ อพม. อผส.
☐ ๑๐) อื่นๆ ระบุ.....

๑๕. ท่านต้องการให้หน่วยงานรัฐประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการด้านผู้สูงอายุในช่องทางใดมากที่สุด (เลือกตอบเพียง ๑ ข้อ)

☐ ๑) โทรทัศน์
☐ ๒) วิทยุ
☐ ๓) เว็ปไซต์ของกระทรวงฯ
☐ ๔) หนังสือพิมพ์/ สื่อสิ่งพิมพ์
☐ ๕) การประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่รัฐ
☐ ๖) ผู้นำชุมชน/ แกนนำชุมชน
☐ ๗) อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ ๒: การประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑	**<u>การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C)</u>** แผนปฏิบัติราชการและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ มีความสอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๒๕-๒๕๕๔)					
๒	วัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องและสอดคล้องกับสิ่งต่อไปนี้ - ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน)					
	- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) พัฒนาคนทุกช่วงวัย ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม สังคมที่เป็นมิตรเป็นผู้สูงอายุ					
	- แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้สูงวัยเป็นหลักชัยของสังคม ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในระบบสวัสดิการและบริการผู้สูงอายุ					
	- วิสัยทัศน์กรมกิจการผู้สูงอายุ “เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและสังคมให้อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน”					
๓	การกำหนดเป้าหมายแผนงาน กรอบระยะเวลาการดำเนินงานมีความเหมาะสมและปฏิบัติจริงในพื้นที่					
๔	การประสานงานในด้านต่างๆ ที่ทำให้เกิดความร่วมมือการดำเนินงานโครงการ					
๕	แผนปฏิบัติราชการและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ หนุนเสริมให้ทำงานไปในทิศทางเดียวกัน					
๖	**<u>การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I)</u>** จำนวนบุคลากรที่ร่วมดำเนินงานตามแผนงานมีความเหมาะสมและเพียงพอ					
๗	งบประมาณดำเนินการของแผนงานมีความเหมาะสมและเพียงพอ					
๘	วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยีสารสนเทศของแผนงาน/โครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอ					
๙	กรมกิจการผู้สูงอายุมีการสื่อสาร ถ่ายทอดนโยบายไปยังหน่วยงานในระดับพื้นที่					
๑๐	กรมกิจการผู้สูงอายุมีระบบการบริหารแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมมีความเหมาะสมและเพียงพอ					
๑๑	กรอบระยะเวลาการดำเนินงานแผนงาน/ โครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑๒	**<u>การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P)</u>** การวางแผนการดำเนินงานผ่านโครงการ/ กิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมกิจการผู้สูงอายุ					
๑๓	การดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมเป็นไปตามแผนฯ ที่กำหนด					
๑๔	กรมกิจการผู้สูงอายุมีการกำกับ ติดตามการดำเนินการตามแผนงานฯ					
๑๕	การนิเทศ ติดตาม กำกับการดำเนินงานโครงการฯ ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดในแต่ละไตรมาส					
๑๖	การรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ เป็นไปตามแต่ละไตรมาส					
๑๗	การวิเคราะห์ผลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนฯ					
๑๘	**<u>การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P)</u>** ผลการดำเนินงานแผนงาน บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย					
๑๙	แผนงานฯ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ทำให้เกิดผลผลิต ดังต่อไปนี้ - ๑๙.๑ บรรลุวัตถุประสงค์ / เป้าหมายที่กำหนด					
	- ๑๙.๒ ส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชน					
	- ๑๙.๓ ส่งเสริมการเข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมและการคุ้มครองทางสังคมกับผู้สูงอายุ					
	- ๑๙.๔ การมีส่วนร่วมของภาคีต่าง ๆ ในการดูแลผู้สูงอายุ					
	- ๑๙.๕ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเกินความคาดหมาย					
	- ๑๙.๖ ความคุ้มค่าของงบประมาณรัฐ					
	- ๑๙.๗ สร้างความตระหนักของสังคมต่อการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น					
	- ๑๙.๘ ความพึงพอใจ					

๒๐. **ภาพรวมท่านให้คะแนนการบรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด (คะแนน ๐ ถึง ๑๐) โดยวงกลมหมายเลขที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด**

๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐

ไม่บรรลุผลสำเร็จ **บรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างยิ่ง**

ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อการพัฒนาแผนงาน/โครงการด้านผู้สูงอายุ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

แนวคำถามสำหรับกลุ่มสนทนาของผู้มีส่วนได้เสีย (ผู้ปฏิบัติงาน) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

๑. บริบทแวดล้อม (Context)

ก. บริบททางสังคมภายในจังหวัดของท่านที่เกี่ยวข้องกับนแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีในประเด็นใดบ้าง อย่างไร

ข. การดำเนินงานของหน่วยงานของท่านเป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในประเด็นใดบ้าง อย่างไร

ค. หน่วยงานของท่านได้มีความร่วมมือกับภาคี และผู้มีส่วนใดส่วนเสียใดบ้าง อย่างไรการถ่ายทอดแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีการถ่ายทอดมาสู่การปฏิบัติในระดับจังหวัดเป็นอย่างไร

๒. ปัจจัยนำเข้า (Input)

ก. ปัจจัยใดที่สนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ (บุคลากร งบประมาณ และการบริหารจัดการ ทรัพยากร กรอบระยะเวลา)

๓. กระบวนการ (Process)

ก. มีการทำงานระดับพื้นที่บูรณาการกระบวนการและขั้นตอนการบริหารงานการจัดการทรัพยากรภายในจังหวัดที่ตอบสนองต่อแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ อย่างไร

ข. มีการกำกับ ติดตาม และปรับปรุงการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในแต่ละประเด็น อย่างไร

ค. มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในแต่ละประเด็น อย่างไร

๔. ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) ผลกระทบทางสังคม (Social Impact)

ก. ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบทางสังคมจากการดำเนินตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ผ่านมาในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ของกรมกิจการผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นบรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดมากน้อยเพียงใด

ภาคผนวก จ
สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ
การประเมินผลแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑
ณ โรงแรมริเวอร์ไรน์ เพลส จังหวัดนนทบุรี

การประชุมเชิงปฏิบัติการประเมินผลแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมถอดบทเรียนการดำเนินโครงการที่ผ่านมา ทั้งในด้านผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบต่อสังคม มีผู้เข้าร่วมประกอบด้วย ผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง หน่วยงานร่วมบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้แก่ ผู้แทนกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้แทนกระทรวงคมนาคม ผู้แทนกองทุนการออมแห่งชาติ ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๑๐ มหาวิทยาลัย คณะวิทยากร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่กรมกิจการผู้สูงอายุ รวมจำนวน ๑๒๐ คน

สรุปผลการประชุมกลุ่มที่ ๑

ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย กลุ่มที่ ๑ เป้าหมาย ๑ : ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม และ เป้าหมายที่ ๓ : สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ผู้แทนจากกระทรวงคมนาคม ๒ ท่าน ผู้แทนจากกองทุนการออมแห่งชาติ ๒ ท่าน ผู้แทนจากกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ๒ ท่าน ผู้แทนจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จาก ๘ แห่ง คือ บางแค ปทุมธานี บางละมุง วาสนะเวศน์ บุรีรัมย์ ภูเก็ต ลำปาง และขอนแก่น และผู้แทนจากกรมกิจการผู้สูงอายุ ๓ ท่าน

กระบวนการกลุ่มในการร่วมพูดคุยเพื่อร่วมกันถอดบทเรียนและประเมินผลการดำเนินการโครงการที่เกี่ยวข้องกับ เป้าหมาย ๑ : ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม และ เป้าหมายที่ ๓ : สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ในประเด็น ๑. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ๒. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ๓. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และ ๔. การประเมินผลผลิตหรือผลงาน (Product Evaluation)

๑. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย สภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาและความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่ามี ความสอดคล้องเอื้อต่อการจัดทำโครงการหรือไม่ ตลอดจนทรัพยากรและข้อจำกัดต่างๆ ในการดำเนินโครงการ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการให้มีความ สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานระดับสูงกว่าและบริบทหรือสภาพขององค์กรที่จะจัดทำโครงการ โดยที่ผู้ประชุมภายในกลุ่มร่วมสะท้อนข้อคิดเห็นในการถอดบทเรียนร่วมกันว่า การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หน่วยงานต่างๆ ให้ความสนใจ และตระหนักถึงความสำคัญ จึงถือเป็นโอกาสที่ดีในการดำเนินงานโครงการ แต่ทั้งนี้ยังมีช่องว่างที่ยังขาดการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่สังคม

ผู้สูงอายุอย่างรู้เท่าทัน และมีองค์ความรู้อย่างถูกต้อง อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนฯ ๑๒ และยุทธศาสตร์กระทรวง เป็นต้น ในการให้ความสำคัญกับประเด็นของผู้สูงอายุ รวมถึงบริบทในแต่ละพื้นที่ มีการให้ความสำคัญในเรื่องของผู้สูงอายุ และเห็นความสำคัญของโครงการมากน้อยแตกต่างกันไปตามบริบทสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ และการออกแบบนโยบายของท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ย่อมแตกต่างกันไปตามบริบทพื้นที่ นอกจากนั้นยังมีทิศทางของนโยบายของรัฐบาล ที่ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นผู้สูงอายุ เช่น นโยบายด้านการวางแผนทางการเงิน นโยบายด้านขนส่งเพื่อคนทุกคน รวมไปถึง มติของคณะรัฐมนตรีในการจัดทำฐานข้อมูลซึ่งจะมีประโยชน์อย่างมากหากนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อใช้วางแผนการดำเนินการโครงการต่อไป ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มได้ร่วมสะท้อน และยกตัวอย่างโครงการที่มีความสอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย สภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาและความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ดังนี้

๑. โครงการการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ เชื่อมโยงกับสภาพสังคมที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ มีคนพิการที่เป็นผู้สูงอายุและผู้สูงอายุจำเป็นต้องเข้าไปใช้บริการในหน่วยงานสวัสดิการต่างๆ การปรับปรุงพื้นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างความเสมอภาค
๒. โครงการจากกองทุนการออมแห่งชาติ ส่งเสริมการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายของรัฐบาล ให้โอกาสผู้ประกอบอาชีพอิสระ แรงงานนอกระบบ (อายุ ๑๕ - ๖๐) เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับคนเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สอดคล้องกับนโยบายการวางแผนทางการเงินของรัฐบาล
๓. โครงการจากกระทรวงคมนาคม Transport for all ระบบการขนส่งเพื่อคนทุกกลุ่ม การออกแบบระบบการขนส่งเพื่อคนทุกคน รวมถึงสถานีขนส่งที่โอนย้ายไปสู่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม สร้างโอกาส ในการเข้าถึงการเดินทาง สวัสดิการ การให้บริการภารรัฐ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation)

๑. บริบทพื้นที่ เขตเมือง เขตชนบท การเข้าถึงโอกาส ข้อมูล จะแตกต่างกัน
๒. สถานการณ์สำคัญ คือ ไม่มีการสร้างความเข้าใจเรื่องผู้สูงอายุ ก่อนที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุ
๓. จะทำอย่างไรให้หน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยผู้สูงอายุได้นำเรื่องการเตรียมความพร้อมการเป็นผู้สูงอายุ ไปประยุกต์ใช้
๔. จัดทำฐานข้อมูลประชากรของตนเอง มีข้อมูลกลางให้นำมาใช้ได้

๒. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินความพร้อมทั้งในเชิงคุณภาพและความพอเพียงของทรัพยากรต่าง ๆ ก่อนเริ่มโครงการว่ามีทรัพยากรพร้อมที่จะดำเนินโครงการได้หรือไม่ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการของการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินโครงการ สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยได้ร่วมกันถอดบทเรียนและสะท้อนถึงการเตรียมความพร้อมในเรื่องของทรัพยากร หรือปัจจัยเบื้องต้นก่อนการเริ่มโครงการ ดังนี้

๑. มีการพัฒนาศักยภาพความรู้กับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่ทำ Project ในเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ
๒. เตรียมความพร้อมกับชุมชน ก่อนที่จะเลือกชุมชนต้นแบบ

๓. ทำ MOU กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และดูแลในเรื่องของผู้สูงอายุ
๔. ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ
๕. จัดสรรงบประมาณให้แต่ละหน่วยงานในการดำเนินงาน/โครงการ
๖. จัดทำแผนงานร่วมกัน
๗. จัดทำโครงการให้เข้าไปถึงระดับหมู่บ้าน ชุมชน
๘. งบประมาณบูรณาการ ข้อดี คือ เห็นงบภาพรวม เห็นการทำงานร่วมกัน

เงื่อนไข/ ข้อจำกัดในความสำเร็จ

๑. ภาระงานด้าน ผู้สูงอายุมากขึ้น
๒. ความคาดหวังจากสังคมมากขึ้น
๓. โครงสร้าง/ อัตรากำลัง ไม่เพียงพอ (ข้าราชการน้อย พนักงานราชการมาก ในลักษณะงานบางอย่างมีข้อจำกัดในการทำงานของพนักงานราชการ)
๔. งบประมาณบูรณาการ ข้อจำกัด คือ การไม่เข้าใจใน Project ทำให้เกิดการตัดงบประมาณ ไม่เห็นด้วยกันการดำเนินงาน

แนวทางการแก้ไขปัญหา

๑. ใช้เครือข่ายทำงาน
๒. ใช้ Outsource ในการทำงาน
๓. ให้ KM กับบุคลากร
๔. จ้างเหมาบริการ
๕. บางโครงการควรถ่ายโอนไปยังหน่วยงานอื่น ๆ เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

๓. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินขณะดำเนินงานหรือประเมิน ความก้าวหน้าของโครงการ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อการปรับปรุงการดำเนินโครงการ ผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยได้ร่วมกันถอดบทเรียนและสะท้อนถึงกระบวนการการดำเนินโครงการ ดังนี้

๑. ทุกโครงการมีแผนปฏิบัติการ แผนการติดตามงาน
๒. ลงติดตามระหว่างโครงการ จนถึงช่วงของการสิ้นสุดโครงการ
๓. มีกลไกที่เกี่ยวข้องในการร่วมติดตาม ประเมินผลโครงการ เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรที่ทำงานร่วมกัน ชมรมผู้สูงอายุ (Stakeholder)
๔. ทุกหน่วยที่ทำงาน และรับงบประมาณต้องส่งผลการดำเนินงานไปยังเจ้าภาพหลักตามแต่ละไตรมาส
๕. หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการ จะทำการนำเสนอผลงาน และเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมาร่วมรับฟังความคิดเห็น
๖. มีการดำเนินการโครงการในรูปแบบของระบบพี่เลี้ยง

เงื่อนไขความสำเร็จ

๑. ได้ผลผลิต แต่ไม่มั่นใจผลลัพธ์/ ผลกระทบ
๒. การสร้างความเข้าใจร่วมในระดับหน่วยงาน
๓. การติดตามระดับพื้นที่
๔. พื้นที่ดำเนินโครงการมีภารงานหลายด้าน

๔. การประเมินผลผลิตหรือผลงาน (Product Evaluation) เป็นการประเมินหลังจากการดำเนินโครงการ สิ้นสุดแล้ว ประกอบด้วยการประเมินผลลัพธ์ (Output Evaluation) โดยพิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของ ผลผลิตเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการและการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือองค์การ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินคุณค่าของผลผลิตของโครงการทั้ง ในด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อการตัดสินใจว่า ควรจะคงโครงการไว้ ปรับขยายหรือยกเลิกโครงการ ผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยได้ร่วมกันถอดบทเรียนและสะท้อนถึงการประเมินหลังจากการดำเนินโครงการ แม้จะยังไม่สิ้นสุดโครงการก็ตาม ประกอบด้วยการประเมินผลผลิต (Output Evaluation) โดยพิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของ ผลผลิตเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการและการประเมินผลลัพธ์ (Outcome Evaluation) โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือองค์การ ดังนี้

ผลผลิต

๑. กระทรวงคมนาคม ได้ออกแบบพื้นที่ที่เอื้อความสะดวกให้กับผู้สูงอายุให้กับทาง อบจ. ภูเก็ต ซึ่งมีความเป็นรูปธรรมและชัดเจน ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ
๒. มีการรวบรวมข้อมูลของผู้สูงอายุ ๑๒ ล้านคน ทำให้เกิดฐานข้อมูลของผู้สูงอายุ แม้จะยังไม่สามารถที่จะแก้ไขกฎระเบียบ ในการนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการดำเนินการโครงการก็ตาม แต่ก็ถือว่าเกิดฐานข้อมูลขึ้นแล้ว
๓. มีโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบ เพิ่มขึ้นมา ๑ แห่ง โดยที่เป้าหมาย คือ ๗๖ แห่ง
๔. ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของกองทุนการออมแห่งชาติได้รับเงินดำรงชีพแล้ว โดยหลักการ คือ สมาชิกนั้นต้องร่วมจ่ายสมทบ และรัฐบาลสมทบให้ส่วนหนึ่ง
๕. เกิดชุมชนต้นแบบที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ
๖. มีการซ่อมบ้านผู้สูงอายุ (โดยศูนย์ผู้สูงอายุ ๑๒ ศูนย์ และแต่ละศูนย์จะได้โควตาการซ่อมแตกต่างกัน)

ผลลัพธ์

๑. ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในทุกมิติ
๒. หลังจากที่หน่วยงานเริ่มเห็นข้อมูลที่ทำการจัดเก็บฐานข้อมูลแล้วนั้น เริ่มตระหนักถึงการให้ความสำคัญ และนำไปใช้สร้างนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
๓. ประชาชนทั่วไป มีการตื่นตัวในการออมเงินที่มากขึ้นเพื่อเตรียมพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

๑. มีการเข้าไปวัดผลลัพธ์ที่ผู้สูงอายุได้รับแล้วหรือยัง มีข้อมูลมากน้อยเพียงใด
๒. สวัสดิการของรัฐ (บัตรคนจน) เมื่อทำการสำรวจแล้วพบว่าคนที่ขาดโอกาสแท้จริง ไม่สามารถเข้ามาใช้สิทธิได้ – เนื่องจากการให้ธนาคารเป็นผู้คัดกรอง
๓. ข้อมูลของผู้ที่ได้รับสวัสดิการของรัฐไม่เป็นความจริง
๔. ควรมีกิจกรรมในการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เนื่องจากว่ามาเตรียมความพร้อมในวัยที่สูงอายุแล้ว คือการแก้ปัญหาที่ปลายทาง
๕. เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
๖. หน่วยงานแต่ละหน่วยงานเข้าใจบทบาทหน้าที่ของงานตนเองว่ามีส่วนในการเสริมสร้างสังคมผู้สูงอายุให้มีคุณภาพ อย่างไร
๗. ผลักดันให้เรื่องการสร้างสังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพให้เป็นวาระแห่งชาติ

๘. มีข้อจำกัดทางกฎหมาย ในประเด็นของข้อมูลส่วนบุคคล หรือข้อมูลทางการแพทย์ จึงยากในการบูรณาการใช้ข้อมูลร่วมกัน จึงทำให้มีเพียงฐานข้อมูลเชิงปริมาณ แต่ยังขาดข้อมูลเชิงลึกในเรื่องของส่วนบุคคล
๙. สนับสนุนให้ทำบัตรประชาชนที่บ่งบอกว่าเป็นผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะด้านการบริหารแผนบูรณาการ

๑. โครงการในการบูรณาการ ควรเป็นโครงการที่เป็นการดำเนินงานที่มีระยาว
๒. ควรมีการเชื่อมโยงข้อมูลและผลการดำเนินโครงการ
๓. ควรมีหน่วยงาน (เจ้าภาพที่ชัดเจน) ในการ รับ-ส่ง งานต่อกันในแต่ละช่วง หรือตามแต่ลักษณะงานในการดำเนินโครงการแต่ละครั้ง และควรเป็นเจ้าภาพหลักเฉพาะกรณีที่มีความเชี่ยวชาญที่ตรงด้านเหมาะสม
๔. ควรให้ความสำคัญในด้านของการพัฒนาสังคม ในแผนบูรณาการของกลุ่มจังหวัด เนื่องจากว่าแผนบูรณาการกลุ่มจังหวัด สัดส่วนหลัก คือ การให้ความสำคัญในด้านของการพัฒนาเศรษฐกิจ
๕. ควรมีการกระจายการปฏิบัติงาน และการขับเคลื่อนงาน ให้ลงไปสู่ระดับชุมชน
๖. คณะอนุกรรมการที่อยู่ภายใต้คณะกรรมผู้สูงอายุแห่งชาติ ยังไม่ชัดเจนในด้านของบทบาทหน้าที่มากนัก
๗. ผู้สูงอายุยังขาดการกระตุ้นให้มีการพิทักษ์สิทธิของตนเอง

สรุปผลการประชุมกลุ่มที่ ๒

ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มที่ ๒ เป้าหมายที่ ๒ : ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี ตัวชี้จัดแนวทางที่ ๒.๑ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ผู้แทนจากศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (องค์การมหาชน) ๑ ท่าน ผู้แทนจากกรมอนามัย ๑ ท่าน ผู้แทนจากกรมการแพทย์ ๒ ท่าน ผู้แทนจากสำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข ๑ ท่าน และผู้แทนจากคณะทันตแพทยศาสตร์ ๑๗ ท่าน ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร ๒ ท่านมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒ ท่าน มหาวิทยาลัยขอนแก่น ๒ ท่าน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ๒ ท่าน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒ ท่าน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ๒ ท่าน มหาวิทยาลัยมหิดล ๑ ท่าน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๒ ท่าน และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ๒ ท่าน กระบวนการกลุ่มในการร่วมพูดคุยเพื่อร่วมกันถอดบทเรียนและประเมินผลการดำเนินการโครงการที่เกี่ยวข้องกับ เป้าหมายที่ ๒ : ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี ตัวชี้จัดแนวทางที่ ๒.๑ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ ในประเด็น ๑. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ๒. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ๓. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และ ๔. การประเมินผลผลิตหรือผลงาน (Product Evaluation)

๑. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย สภาพเศรษฐกิจและสังคมมีความสอดคล้องกับทิศทางของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีบริบททางสังคมระดับประเทศหรือบริบทระดับภูมิภาคที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุอย่างไร เริ่มจากโครงการฟันเทียมซึ่งเป็นบริการและนวัตกรรมที่เป้าหมายอยากเห็นผู้สูงอายุมีฟัน ๒๐ ซี่ หรือ ๔ คู่สบฟันหลัง เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพช่องปากที่เหมาะสมและสามารถบดเคี้ยวได้ หลังจากนั้นจึงขยายผลการบริการให้มากขึ้นในประเด็นของสุขภาพ

ช่องปากของผู้สูงอายุอย่างรอบด้านตามฐานมาตรขององค์การอนามัยโลกทั้ง ๗ ประเด็น สำหรับประเทศไทยได้นำมาปรับใช้ ๓ ประเด็น ได้แก่ การสูญเสียฟัน มะเร็งช่องปาก และสุขภาพช่องปากเรื้อรัง

แผนผู้สูงอายุและแผนบูรณาการ ๔ กระทรวง โดยแผนของกระทรวงสาธารณสุขมีเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุมีสุขภาพช่องปากที่ดี การที่ผู้สูงอายุดูแลตนเองได้ มีบริการรองรับ และมีนวัตกรรมการให้บริการทั้งการส่งเสริมและการดูแลรักษา โดยมีการดำเนินงานจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทันตกรรมผู้สูงอายุตามบทบาทของหน่วยงานนั้น ๆ แต่มีความเกี่ยวเนื่องกัน โดยมีเป้าหมายจากแผนระยะยาวถึงปี ๒๕๖๕ โดยใช้งบประมาณจากแผนบูรณาการปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ กระทรวงสาธารณสุขจะเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนของการดำเนินการที่จะทำให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองได้ มีระบบที่ให้บริการผู้สูงอายุโดยเน้นการส่งเสริมและป้องกันให้มากขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนานวัตกรรมโดยมูลนิธิทันตนวัตกรรมเพื่อมาดูแลในส่วนของการผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุ เช่น อาหารสำหรับผู้ป่วยมะเร็งช่องปาก มีสวอคสำหรับผู้สูงอายุที่ติดบ้านหรือติดเตียง การมีแอปพลิเคชันใช้งานในโทรศัพท์สำหรับการสอน รวมถึงการพัฒนาบุคลากรเพื่อเข้ามาสนับหนุน โดยมีทางมหาวิทยาลัยเข้ามาช่วยเหลือในด้านการพัฒนาหลักสูตร e – learning ที่มีลักษณะพิเศษกว่าหลักสูตรทั่วไป เนื่องจากจากสามารถมีการเรียนการสอนทางไกล การปรึกษาเรื่องการดูแลรักษาผู้ป่วย เป็นการใช้นวัตกรรมมาเพื่อพัฒนาคน ซึ่งเป็นการสนับสนุนในยุทธศาสตร์ที่ ๑ และยุทธศาสตร์ที่ ๔ ในประเด็นของการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการติดตามประเมินผล โดยทางสำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุขทำหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลระบบฐานข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข สำหรับในส่วนการดำเนินงานบูรณาการกับหน่วยงานอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น กรุงเทพมหานคร และภาคเอกชน เป็นต้น ทางกระทรวงยังมีข้อมูล ซึ่งเป็นแผนที่กระทรวงจะต้องมีการพัฒนาต่อไป

สำหรับกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุทุกกลุ่มทั้งติดสังคม ติดบ้าน และติดเตียง และมีกลุ่มเป้าหมายรอง คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๔๐ ปีขึ้นไป ซึ่งจะเน้นเรื่องการส่งเสริมป้องกันให้มากขึ้นจากเดิมที่ดำเนินการส่งเสริมป้องกันแค่ร้อยละ ๒๐

จากแผนการดำเนินงานที่ในช่วงแรกจะสิ้นสุดในปี ๒๕๕๘– ๒๕๖๑ โดยใน ๒ ปีแรกใช้งบประมาณของหน่วยงาน และใน ๒ ปีหลังพึ่งเริ่มได้ใช้งบของบูรณาการ โดยมีเป้าหมายจากระยะแรกร้อยละ ๘๐ ของผู้สูงอายุปรับเป็นร้อยละ ๖๐ โดยเมื่อสิ้นสุดปี ๒๕๖๑ จะมีการประเมินครึ่งแผนว่าได้ผลลัพธ์ตามที่เขียนไว้หรือไม่ และมีนวัตกรรมในการดูแลครบวงจร ๓ ประเด็น ได้แก่ การสูญเสียฟัน มะเร็งช่องปาก และสุขภาพช่องปากเรื้อรัง โดยเป็นการดูแลผู้สูงอายุทั้งครอบครัว โดยตัวผู้สูงอายุและครอบครัวสามารถดูแลตนเองได้ และมีภาคประชาชนเข้ามาช่วยให้คำแนะนำในสนับสนุนในระเบื้องต้นไม่ว่าจะเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือต้องการความช่วยเหลือในระดับสูงขึ้น เช่น การไปหาบุคลากรที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ซึ่งต้องการพัฒนาบุคลากรสาธารณสุขอื่น ๆ ไม่ใช่เพียงแค่ทันตบุคลากรเพียงอย่างเดียว หากอาการยังไม่ทุเลาลงให้ส่งต่อไปที่โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) ดูแลต่อไป โดยในทุกช่วงของการดูแลทางกระทรวงสาธารณสุขพยายามที่จะให้มีนวัตกรรมเข้าไปให้การสนับสนุน

ในส่วนของกรมอนามัยนั้นจะเน้นในส่วนของ primary care ซึ่งเป็นการแบ่งบทบาทความรับผิดชอบไม่ให้ซ้ำซ้อนกันและสามารถหนุนเสริมไปด้วยกันได้ โดยมาตรการที่ได้จากการดำเนินงานดังกล่าว คือ ระดับของการที่ผู้สูงอายุและครอบครัวสามารถดูแลตนเองได้มากน้อยแค่ไหน รวมถึงการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพสต.) สามารถให้บริการของการส่งเสริมและป้องกันสำหรับผู้สูงอายุและครอบครัวได้มากน้อยแค่ไหน โดยมีตัวเลขจากระบบ SCC ของสำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุขในการรายงานผล

สำหรับนวัตกรรมในขั้นสูงขึ้นกรมการแพทย์และมหาวิทยาลัยจะช่วยกันพัฒนา โดยกรมการแพทย์รายงานในส่วนของบริการในขั้นสูงขึ้นไป เช่น การบริการของทำรากฟันเทียม ส่วนมหาวิทยาลัยจะเน้นเรื่องการพัฒนาบุคลากรในระดับสูง โดยดูจากความสามารถในการพัฒนาจำนวนหลักสูตรเข้ามารองรับและจำนวนคนที่จะเข้าศึกษาว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งยังติดปัญหาความล่าช้าจากการเปิดภาคเรียนในเดือนสิงหาคมจึงยังไม่สามารถดำเนินการได้ ในส่วนของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากมูลนิธิทันตนวัตกรรมและนวัตกรรมบริการของมหาวิทยาลัย คือการผลิตนวัตกรรมที่ทำให้ลดระยะของการบริการสั้นลง

กระทรวงวิทยาศาสตร์ภายใต้ความรับผิดชอบของศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (องค์การมหาชน) ที่มีการดำเนินงานตอบโจทย์เป้าหมายของผู้สูงอายุ คือ การสร้างนวัตกรรม ๓ เรื่อง ได้แก่

๑. สุขภาพช่องปาก โดยการผลิตนวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีฟันบดเคี้ยว ๗๐๐ ราย
๒. การพัฒนาข้อสะโพกเทียมร่วมกับภาควิชาออร์โธปิดิกส์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาล มหาวิทยาลัยมหิดล ในการวิจัยออกแบบและทดสอบวัสดุและความแข็งแรง รวมถึงการประเมินผลจากการที่คนไข้หลังการผ่าตัดจากห้องทดลองในประเด็นของแรงกดทับว่าผลจะเป็นอย่างไร เพื่อออกแบบให้เหมะสม และในขั้นตอนต่อไปคือการผลิตโดยได้มาตรฐานจาก ISO ๑๓๔๘๕ และการจดทะเบียนกับองค์การอาหารและยา (อย.)
๓. แกนโลหะกระดูกสันหลังส่วนต้น เนื่องจากผู้สูงอายุจะพบปัญหาในเรื่องของกระดูก

นอกจากนี้ยังมีการผลิตเลนส์แก้วตาเทียมสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับกรมการแพทย์โดยโรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ (วัดไร่ขิง)

สำหรับการเบิกค่าใช่จ่ายเรื่องออร์โธปิกดิกส์และเลนส์แก้วตาเทียมสามารถเบิกจ่ายจากสำนักหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ได้ แต่เรื่องรากฟันเทียมไม่สามารถเบิกได้เนื่องจากไม่ตรงข้อกำหนดของ สปสช. ที่มองว่าเป็นเรื่องความงาม เช่นเดียวกันกับกรมบัญชีกลางที่ดูแลในส่วนของข้าราชการมีการเบิกจ่ายเป็นอันดับ ๒ เหมือนกัน โดยอันดับ ๑ เป็นโรคหัวใจ แต่ประเทศไทยยังไม่ความสามารถที่จะดำเนินการเรื่องนวัตกรรมดังกล่าวได้ เนื่องจากขาดความสามารถในการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ จึงจำเป็นต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ บางครั้งหากจำนวนการสั่งซื้อไม่มากพอต่างประเทศก็จะไม่ขายให้ทางกระทรวงวิทยาศาสตร์จึงจัดตั้งทีมงานขึ้นมาดูแลซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน สำหรับปัจจุบันอยู่ระหว่างการทดลอง บางผลิตภัณฑ์อยู่ระหว่างการยื่นขอทดสอบในคนไข้จิรง โดยทางโรงพยาบาลศิริราชจะนำไปทดลองในอาจารย์ใหญ่ก่อน การใช้จ่ายงบประมาณส่วนใหญ่ของนวัตกรรมจึงอยู่ที่การผลิตและการทดสอบซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation)

๑. ขาดแคลนบุคลากรเฉพาะทางในการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ
๒. แผนงานพัฒนาบูรณาการนวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
๓. การพัฒนาบุคลากรและหลักสูตรด้านทันตกรรมผู้สูงอายุ
๔. การทำฐานข้อมูลแผนสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุให้เชื่อมโยงกันทั้ง ๑๓ เขต รวมถึงโรงพยาบาลของมหาวิทยาลัยและโรงพยาบาลเอกชน

๒. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) หน่วยงานได้มีการประเมินความพร้อมและให้การสนับสนุน ด้านบุคลากร งบประมาณ การบริหารจัดการทรัพยากร และกรอบระยะเวลาอย่างไร เพื่อให้การดำเนินโครงการสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยได้ร่วมกันถอดบทเรียนและสะท้อนถึงการเตรียมความพร้อมในเรื่องของทรัพยากรหรือปัจจัยเบื้องต้นก่อนการเริ่มโครงการ ดังนี้

๑. การเตรียมความพร้อมและหาแนวทางในการดำเนินงานให้เป็นไปตามระเบียบเบิกจ่ายร่วมกันเพื่อให้มีการดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์
๒. นวัตกรรมเพื่อการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ
๓. ประเมินความพร้อมและให้การสนับสนุนด้านบุคลากร โดยส่งไปฝึกอบรม และมีการจัดตั้งเป็นกองทุนระยะสั้น
๔. ใช้การเรียนการสอนทางไกลด้วยระบบ e-learning ด้านทันตกรรมผู้สูงอายุ ทั้งเพื่อการอบรมพัฒนาบุคลากร การอบรมให้ความรู้ผู้สูงอายุ และเพื่อการปรึกษาการรักษาผู้ป่วย
๕. เปิดหลักสูตรปริญญาโททันตกรรมผู้สูงอายุ และการเปิดหลักสูตรอบรมระยะสั้น

เงื่อนไข/ ข้อจำกัดในความสำเร็จ

๑. กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างระเบียบใหม่ทำให้ขั้นตอนล่าช้าและยุ่งยากมากขึ้น รวมถึงงบประมาณที่ใช้ดำเนินการถูกย้ายไปยังกองอื่น
๒. ระยะเวลาของการเปิดภาคเรียนที่ต้องรอการดำเนินการในเดือนสิงหาคม สำหรับหลักสูตรที่จะใช้ในการเรียนการสอนทันตกรรมผู้สูงอายุ

๓. **การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)** หน่วยงานมีการกำกับติดตามการประเมินยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง รวมถึงมีกลไก วิธีการ และกรอบระยะเวลาอย่างไร ทั้งในระดับกรมและระดับจังหวัด ผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยได้ร่วมกันถอดบทเรียนและสะท้อนถึงกระบวนการการดำเนินโครงการ ดังนี้

๑. การพัฒนาบุคลากรด้านทันตกรรมผู้สูงอายุ
๒. การผลิตสื่อการเรียนการสอนทางไกลเกี่ยวกับทันตกรรมผู้สูงอายุ
๓. การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นด้านทันตกรรมผู้สูงอายุสำหรับบุคลากร
๔. การติดตามผลโครงการทุกไตรมาส
๕. จัดซื้อครุภัณฑ์ในการเรียนการสอนทางไกล

เงื่อนไขความสำเร็จ

๑. เน้นการป้องกันเพื่อลดงบประมาณที่ใช้สำหรับการทำฟันเทียม
๒. การลดระยะเวลาการรอสำหรับทำฟันเทียมจาก ๑ ปี เหลือไม่เกิน ๖ เดือน

๔. การประเมินผลผลิตหรือผลงาน (Product Evaluation) ผลการดำเนินการบรรลุตามเป้าหมายยุทธศาสตร์แผนงาน โครงการ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด และได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อผู้สูงอายุและภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงข้อเสนอเชิงนโยบายใดที่จะช่วยให้การกำหนดนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เกิดประสิทธิภาพ ในการแก้ไขปัญหาสังคมและส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ ผู้เข้าร่วม

การประชุมกลุ่มย่อยได้ร่วมกันถอดบทเรียนและสะท้อนถึงการประเมินหลังจากการดำเนินโครงการ แม้จะยังไม่สิ้นสุดโครงการก็ตาม ประกอบด้วย การประเมินผลผลิต (Output Evaluation) โดยพิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของ ผลผลิตเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการและการประเมินผลลัพธ์ (Outcome Evaluation) โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือองค์กร ดังนี้

ผลผลิต

๑. ผู้สูงอายุได้รับการดูแลสุขภาพช่องปาก

๒. จำนวนผู้สูงอายุเข้าถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการดูแลสุขภาพช่องปาก

๓. การพัฒนาบุคลากรทันตแพทย์ และการพัฒนาหลักสูตรทันตกรรมสำหรับผู้สูงอายุ

ผลลัพธ์

๑. ผู้สูงอายุได้รับการดูแลสุขภาพช่องปากอย่างต่อเนื่อง

๒. มีนวัตกรรมสำหรับการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ

๓. มีบุคลากรทันตแพทย์ที่เชี่ยวชาญด้านทันตกรรมผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะด้านการบริหารแผนบูรณาการ

๑. การส่งเสริมการดูแลและแผนการเตรียมความพร้อมประชาชนก่อนเป็นผู้สูงอายุ

๒. การมองสุขภาพของผู้สูงอายุแบบองค์รวมทั้ง ตา ฟัน กระดูก และอื่นๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดี

๓. การกระตุ้นการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุด้วยทันตกรรมครอบครัว คือ การส่งเสริมการดูแลผู้สูงอายุภายในบ้านทั้งครอบครัวและชุมชน (long term care)

๔. ลดความซ้ำซ้อนของการส่งหนังสือรายผลการปฏิบัติงาน เพื่อความสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการประชุมกลุ่มที่ ๓

สำหรับกลุ่มที่ ๓ ตัวชี้วัดแนวทาง ๒.๒ ผู้สูงอายุ เข้าถึงเทคโนโลยีนวัตกรรม/ระบบการดูแลสุขภาพ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ คน และตัวชี้วัดแนวทาง ๓.๑ ผู้สูงอายุเข้าถึงระบบคุ้มครองทางสังคม ผลสรุปการถอดบทเรียนการดำเนินโครงการที่ผ่านมา ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบต่อสังคม ดังนี้

บริบทแวดล้อม (Context)

- โครงการกรมการแพทย์ การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ ยังไม่สามารถถ่ายทอดไปยังชุมชนได้ มีระบบ intermediate care การวางระบบใน รพ. มีรูปแบบการนำไปใช้ในสังกัดกรมการแพทย์ และอยู่ระหว่างนำไปใช้ในกระทรวง สธ. มีโมเดลต้นแบบในการดูแลผู้สูงอายุที่พ้นระยะวิกฤตแล้ว เพื่อช่วยลดอัตราการครองเตียง โดยให้ชุมชนช่วยดูแลในระดับตติยภูมิ มีการติดตามโดย cc care
- สถาบันสิริธร ส่งเสริมโครงการผู้สูงอายุพิการติดบ้าน ติดเตียง โดยพัฒนาทีมครอบครัวที่ต้องดูแล เน้นการให้บริการทางการแพทย์ การวางระบบ
- ศูนย์วาสนะเวศม์ รับผิดชอบ ๘ จังหวัด ภาคกลาง มีโครงการคุ้มครองภัยพิบัติของผู้สูงอายุในพื้นที่ มีโรงเรียนผู้สูงอายุ กิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์ โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ มีการคัดเลือก อปท. ที่เด่นเป็นพื้นที่ต้นแบบ ในการทำโครงการกิจกรรม
- จังหวัดนครพนม มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุซึ่งส่วนหนึ่งเป็น อสม. ในการดึงผู้สูงอายุที่ติดบ้านออกสู่สังคมภายนอก โครงการผู้สูงวัยใส่ใจลูกหลาน การอบรมให้ความรู้ผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถสร้างรายได้ต่อได้ ซึ่งพบว่าพื้นที่ไม่มีทักษะด้านการเขียนโครงการขอทุน ขาดบุคลาการที่ดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ด้านการดูแลสุขภาพ

- จังหวัดขอนแก่น เน้นเรื่องกลุ่มสนับสนุน โดยชุมชนให้ดูแลกันเอง
- จังหวัดเชียงใหม่ การประสานให้เกิดความเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดการรองรับของผู้สูงอายุและมีการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุให้กับคนในชุมชน การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต ให้เกิดการรวมกลุ่มที่มีการทำกิจกรรม และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ปัจจุบันพบปัญหาผู้สูงอายุที่เป็นต่างชาติ ในภาคเหนือตอนบน ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์พบมีปัญหาเรื่องบัตรประชาชนทำให้มีปัญหาเรื่องการเข้าถึงสิทธิ
- มหาวิทยาลัยมหิดล โครงการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาการทันตแพทย์อย่างเป็นระบบและครบวงจร ทำทั้งตั้งรับและเชิงรุกไปยังพื้นที่ มีการสร้างนวัตกรรมไปช่วยผู้ป่วย โครงการใส่ฟันเทียม ปัญหาที่พบคือคนไข้ติดเตียงไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ การขาดคนดูแลในกรณีผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเคี้ยวได้ มีระบบการสอนโดยมีบทเรียนออนไลน์ลงไปช่วยสอน (อยู่ระหว่างการดำเนินการ)
- ศูนย์สงขลา ภารกิจศูนย์ เน้นตามบริบทของพื้นที่ พบว่า ผู้สูงอายุในชนบทเข้าไม่ถึงสิทธิของตนเอง มีโครงการซ่อมบ้าน ปรับภูมิทัศน์ให้เหมาะกับผู้สูงอายุ เน้นการเตรียมความพร้อมเรื่องการเตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มคนที่ยังไม่เข้าถึงวัยสูงอายุมากขึ้นเน้นเรื่องสังคม สุขภาพ เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม นวัตกรรมและเทคโนโลยี
- กลุ่มระบบการดูแล พม. มี ๕ โครงการ มีการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามบทบาทและภารกิจ โดยกระจายงบประมาณการดำเนินงานให้หน่วยงานให้พื้นที่ดำเนินการต่อ
- กรมกิจการผู้สูงอายุ มีกลไกทำงานใน คณะกรรมการผู้สูงอายุระดับชาติ และสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ และมีหน่วยราชการ ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ ๑๒ ศูนย์ ในระดับท้องถิ่น มีอาสมาสมัครที่ทำงานในพื้นที่ และมีการเปิดตัวนวัติกรรมดูแลผู้สูงอายุในแต่ละเดือน โดยมีการผลักดันให้เกิดการจ้างงาน การออม ให้แก่ผู้สูงอายุ
- กรมอนามัย มีแผนพัฒนาทุกช่วงวัย และแผนเสมอภาค พบว่า สถานการณ์ในปัจจุบันมีผู้สูงอายุไทยมีแนวโน้มอยู่คนเดียวมากขึ้น มีปัญหาการหกล้มในบ้าน และภาวะอ้วน และมีโรคเรื้อรังเพิ่มมากขึ้น ทำให้ไม่สามารถทำเรื่องกิจวัตรประจำวันได้ โดยกรมอนามัยมีการทำแผนยุทธศาสตร์สู่ชุมชน โดยการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว การลดความเหลื่อมล้ำ และมีการร่วมมือกับ ตปท. ในการพัฒนาแผนและเครื่องมือ มีระบบการวัดการดูแล ผู้สูงอายุ long term care (เข้าใจ เข้าถึง พึ่งได้) เข้าใจการเตรียมความพร้อม เข้าถึงระบบการดูแลสุขภาพ พึ่งตนเองและชุมชน ทำงานภายใต้โครงการประชารัฐร่วมใจใส่ใจผู้สูงอายุ มีการ MOU ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโดย ๓ c care manager /care giver /care plan การขับเคลื่อนกิจกรรมที่ผ่านเกณฑ์ที่มีคุณภาพ มีโครงการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ มีระบบ home health care ระบบการดูแลกลุ่มติดบ้านติดเตียง มีคณะกรรมการในการดูแลผู้สูงอายุทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในชุมชน มีการสนับสนุนงานวิจัยและประเมินของ long term care มีการวางแผนการทำงานระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับเขต กลไกจังหวัด คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ และพบว่า มีนวัตกรรมที่เกิดจากพื้นที่เองในการดูแลผู้ป่วยติดเตียง มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเพื่อแสดงนวัตกรรมและขยายผล ซึ่งพบว่ากลุ่มด้อยโอกาสของผู้สูงอายุ คือ พระสงฆ์ โดย ๑ ใน ๓ ของพระสงฆ์เป็นผู้สูงอายุ และเจ็บป่วยโรค NCDs ได้มีการทำโครงการพระคินานุประธาน เป็นหลักการดูแลพระสงฆ์ตามพระธรรมวินัย

- กรม สพส. ควบคุมกำกับติดตามการใช้กฎหมายในการดูแลสถานประกอบการที่ดูแลผู้สูงอายุให้มีมาตรฐาน มีการสนับสนุน อสค. หลักสูตร ๑๘ ชม.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โครงการการเพิ่มศักยภาพในการพึ่งพาตนเองโดยเพิ่มผลิตภัณฑ์ของผู้สูงอายุ มีการต่อยอดจากการวิจัยไปเผยแพร่ให้กับชุมชน เช่น ระบบส้วม การชำระล้างเป็นระบบอัตโนมัติ รถเข็นสั่งการด้วยเสียง รถเข็นสามารถดัดแปลงได้ เครื่องช่วยสวมถุงเท้าโดยดัดแปลงจากวัสดุที่มีในพื้นที่ เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต เพื่อลดการพึ่งพึงช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี โดยได้นำร่องดำเนินการ ๓ จังหวัด ที่โคราช บุรีรัมย์ ชัยภูมิ ผ่านเครือข่าย อปท.

ข้อสรุป

๑. จากการแลกเปลี่ยนพบว่า ปัจจุบันเกิดการบูรณาการร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ยังต้องการการสนับสนุนองค์ความรู้และนวัตกรรมจากมหาวิทยาลัย โดยสามารถเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดการขยายผล และมีกลไกการขับเคลื่อนไปยังพื้นที่ต่อไป ซึ่งประโยชน์ของการบูรณาการ คือ สามารถลดภาระของการทำงานในระดับพื้นที่
๒. เสนอว่าให้แต่ละหน่วยงานคลี่บทบาทภารกิจการทำงานให้ชัดเจน
๓. การบูรณการต้องครอบคลุมทั้งหมด ผลักดันให้เกิดการทำงาน การเชื่อมโยงประสานเป็นสิ่งสำคัญ
๔. การบูรณาการส่วนหัว (นโยบาย) ภารกิจตรงกลางคือการทำงานตามฟังชั่นหน้าที่ และการทำงานในพื้นที่ โดยมีคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ที่จะช่วยปลดล๊อกการทำงานของแต่ละกระทรวง

ปัจจัยนำเข้า (Input)

- กรมการแพทย์ สิริธร เน้นในเชิงการสนับสนุนด้านเทคนิค หนังสือ คู่มือ ระบบฐานข้อมูลซอฟแวร์ ใช้เขตบริการสุขภาพเป็น พท. ในการทำงาน การทำงานมีโมเดลคณะผู้เชี่ยวชาญมีการทดลองก่อนทำไปใช้ การเตรียมคน (ให้ความรู้ คู่มือ เทคนิค ทักษะในการดูแล ผสอ.) อยู่ในระยะของการขยาย พท. เน้นการเข้าถึง ผสอ. เพิ่มขึ้น
- ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนเวศน์ มีการประสาน อปท. นำร่องเป็นหลักและขยายการทำงานใน พท. ซึ่งโครงการจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับการให้ความร่วมมือใน พท.
- โครงการทีได้รับส่วนใหญ่เป็นโครงการที่ได้รับจากกรม ซึ่งได้รับการถ่ายทอดไม่ชัดเจน การแก้ปัญหาใช้วิธีการถามศูนย์อื่น การดำเนินงานคัดเลือก พท. ที่มีความพร้อม ต้องอาศัยความร่วมมือกับท้องถิ่นในการทำกิจกรรม ข้อจำกัดด้านกรอบระยะเวลาในการทำงาน
- จังหวัดขอนแก่น การดำเนินงานโครงการต้องอาศัยการดำเนินงานจาก อปท.
- การชี้แจงจากส่วนกลางไม่ชัดเจน ใช้การกระจายการดำเนินการใน พท. ข้อจำกัดในเรื่องการจัดการความเสี่ยง
- การขยายคลินิก เพื่อให้รองรับการใช้บริการของ ผสอ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ใช้เป้าหมายเป็นตัวตั้ง และเติมงบประมาณ

- มีการประเมินความพร้อมก่อนรับโครงการ หน่วยงานได้คัดเลือกบุคลากรทำในสิ่งที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถทำนวัตกรรมได้ ไม่มีปัญหาเรื่องบุคลากรและหน่วยงานมีเครือข่ายการทำงานและการขยายผล มีการวางแผนเรื่องการดำเนินการในพื้นที่ภายในกรอบระยะเวลา

กระบวนการ (Process)

- หน่วยงานใช้เครื่องมือในการควบคุมและติดตามผลการดำเนินงานโดยใช้ gantt chart เพื่อให้เกิดผลการดำเนินการในแต่ละไตรมาสให้เป็นไปตามแผน
- หน่วยงานมีการประเมินผลกิจกรรมภายหลังจบกิจกรรมทุกครั้ง และได้นำผลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการดำเนินในกิจกรรมครั้งต่อไป
- หน่วยงานมีการกำกับติดตามผล

ผลลัพธ์ (Output)

- สามารถให้บริการทันตกรรมได้ตามกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการทำ MOU กับกรมกิจการผู้สูงอายุ และยังให้บริการเกินกว่าเป้าหมายที่ทำไว้ในแผน
- ผลดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย มีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ สามารถนำนวัตกรรมไปใช้ในการดำรงชีวิตโดยลดการพึ่งพา
- ข้อเสนอเชิงนโยบาย ให้ผู้ประกอบการภาคเอกชน เช่น ร้านอาหาร ตลาด ได้คำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกของผู้สูงอายุเมื่อเข้าไปใช้บริการ เช่น พื้นไม่ลื่น มีห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ
- ทุกโครงการทำเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้สูงอายุ โดยได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายมีการทำงานบูรณาการร่วมกัน ทั้งภายในและนอกหน่วยงาน เน้นการขับเคลื่อนผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับแผน ผส. และยุทธศาสตร์กรม
- โครงการที่ดำเนินการลงไปในพื้นที่ให้ความรู้ผู้สูงอายุ ก่อให้เกิดประโยชน์ในชุมชน สร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับผู้สูงอายุและภาคีเครือข่าย
- การจัดทำโครงการของศูนย์ผู้สูงอายุทั้ง ๑๒ แห่ง เป็นการสนองนโยบายของกรม และรัฐบาลในการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมสังคมให้พร้อมรับสังคมผู้สูงอายุมุ่งสู่ยุทธศาสตร์ที่วางไว้
- ผลการดำเนินงานก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ ด้านการเข้าถึงสิทธิ สวัสดิการ จากการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม ภาคีเครือข่ายเกิดความตระหนัก ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

สรุปผลการประชุมกลุ่มที่ ๔

สำหรับการถอดบทเรียนผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ กรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ผู้เข้าร่วมประกอบด้วย กยผ./ สศส./ สลก./ กลุ่มตรวจสอบภายใน/ กพร./ศูนย์เรียนรู้ฯ ชลบุรี/ศพส. ๘ แห่ง ผลสรุปการถอดบทเรียนการดำเนินโครงการที่ผ่านมา ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบต่อสังคม ดังนี้

บริบทแวดล้อม (Context)

แผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีความสอดคล้องกับทิศทางของกระทรวง พม. เนื่องจากกระบวนการจัดทำโครงการได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหา ตลอดจนกรอบนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์กรม และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ตลอดจนผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะในกระบวนการนำเสนอแผนจะมีการสำรวจและรับฟังความเห็นจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งทำแบบประเมินและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาแผนงานในปีต่อไป

ปัจจัยนำเข้า (Input)

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- การกำหนดค่าเป้าหมายและงบประมาณของแต่ละศูนย์เท่ากัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละศูนย์ ทั้งด้านจำนวนบุคลากร ขนาดพื้นที่ จำนวนประชากร ฯลฯ ดังนั้น เวลาจัดสรรงบประมาณ ส่วนกลางควรคำนึงถึงบริบทและประชากรของแต่ละศูนย์ด้วย
- ค่าเป้าหมายบางโครงการค่อนข้างเยอะ ทำให้ได้ในเชิงปริมาณ แต่เชิงคุณภาพไม่ได้เท่าที่ควร เพราะต้องเร่งดำเนินการให้ได้ตามตัวชี้วัด

บุคลากร

- บริบทการทำงานของแต่ละศูนย์มีความแตกต่างกัน ทั้งจำนวนบุคลากร ขนาดพื้นที่ในความรับผิดชอบ แต่ค่าเป้าหมาย (I) งบประมาณ (P) เท่ากัน
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) บางแห่งมีการตั้งข้อสังเกตว่ากระทรวงมีอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ซึ่งรู้ทุกภารกิจที่เกี่ยวกับกระทรวงอยู่แล้ว และน่าจะพัฒนา อพม. ให้สามารถเชื่อมโยงและทำงานร่วมกับศูนย์ได้
- อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) บางแห่งมีความเข้มแข็ง จนไม่มีการส่งผู้สูงอายุเข้าสถานสงเคราะห์

งบประมาณ

กระบวนการจัดสรรและใช้จ่ายงบประมาณแต่ละแห่งมีบริบทแตกต่างกัน เช่น

- บางแค จัดสรรงบประมาณลงไปที่ท้องถิ่น โดยมีการสำรวจความพร้อมและสนใจที่จะพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) และจัดสรรงบลงไปเพื่อให้ท้องถิ่นดำเนินงานเอง โดยมีการสื่อสารในไลน์กลุ่ม ที่ผ่านมา จัดสรรให้ ๑๒ พื้นที่ ใช้งบเงินรายได้ของหน่วยงาน
- เชียงใหม่ ดำเนินการเองโดยใช้งบประมาณจากกรม และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ (สสจ./พมจ.)
- การประเมินพื้นที่ดำเนินการโดยอาจารย์มหาวิทยาลัยและใช้แบบสอบถาม โดยที่ไม่ได้ลงไปในพื้นที่ ผลประเมินที่ได้จึงไม่สามารถสะท้อนสถานการณ์ในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง
- การซ่อมสร้างมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) เป็นเจ้าภาพ ไม่ใช่ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)
- ไม่มีการจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (บ้านกลางของผู้สูงอายุ) อย่างต่อเนื่อง

กรอบระยะเวลา

- เชียงใหม่ : แต่ละช่วงไตรมาสจะมีการจัดทำแผนการดำเนินงานร่วมกับพื้นที่

กระบวนการ (Process)

- การดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นไปตามแผน เนื่องจากมีการกำหนดกรอบระยะเวลาและตัวชี้วัด อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ทั้งด้านจำนวนบุคลากรและงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ฯลฯ
- การดำเนินงานบางเรื่องไม่สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยปฏิบัติ เช่น หลักสูตรอบรม ๑๘ ชั่วโมง เน้นด้านสุขภาพเท่านั้น ทำให้ไม่สอดคล้องกับภารกิจของศูนย์ บางแห่งแก้ปัญหาโดยการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับภารกิจของตัวเองเข้าไป เช่น มิติทางสังคม
- การกำกับติดตามและประเมินผลในระดับพื้นที่ (โครงการ) ใช้กระบวนการประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสะท้อน โดยไม่มีการใช้แบบสอบถาม
- ระดับกรมมีการถอดบทเรียน และประเมินผลโดยนักวิชาการประเมินผลภายนอก
- การประเมินผลมีการใช้เครื่องมือต่างๆ โดยการมีส่วนร่วม สนทนากลุ่ม และถอดบทเรียน แต่ผลการถอดบทเรียนไม่ได้ถูกนำไปใช้ในการปรับนโยบาย ทำให้ผลการถอดบทเรียนไม่ได้ถูกนำมาใช้
- ทัศนคติและความเข้าใจเกี่ยวกับ “บ้านกลาง” ยังเกิดปัญหา แต่ละภาคส่วนเข้าใจไม่ตรงกัน

ผลผลิต/ผลลัพธ์ Output

- โครงการผู้สูงวัยใส่ใจลูกหลาน ที่แสดงให้เห็นพลังของผู้สูงอายุในการแสวงหาความรู้และนำมาใช้ มี ๒ กิจกรรมย่อย คือ สูงวัยดูแลเด็กใน ศพด. (อ่านหนังสือ เล่านิทาน เล่นกับเด็ก) เดิมมีงบประมาณในการพัฒนาผู้สูงอายุในการดูแลเด็ก ปัจจุบันไม่มีการอบรม แต่บางพื้นที่มีการดำเนินงานต่อเนื่อง โดยครู ศพด. แนะนำการดูแลเด็กให้แก่ผู้สูงอายุ ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้เด็ก
- โรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งมี ๔ มิติ นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดการรวมตัวของผู้สูงอายุ เกิดการแลกเปลี่ยนและการรวมกลุ่มทำกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากการเรียน เช่น จิตอาสา
- ซึ่งสามารถทำให้เกิดความภาคภูมิใจที่จะทำงานเพื่อบ้านเกิด ตัวอย่างเช่น บุรีรัมย์ มี อผส. ดูแลผู้สูงอายุทุกคน โดยใช้วิถีสำนึกรักบ้านเกิดและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนอย่างแท้จริง โดยที่ไม่ยึดติดเรื่องเงินเดือนหรือค่าตอบแทนเป็นตัวตั้ง
- การบูรณาการในพื้นที่ยังไม่เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างแท้จริง
- สรุปบรรลุในเชิงปริมาณ แต่ในเชิงความยั่งยืนอาจจะยังไม่เห็นเป็นรูปธรรม

ปัญหา/ข้อจำกัด

- การบูรณาการทำเฉพาะส่วนกลาง แต่ไม่มีการถ่ายทอดสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่
- หน่วยปฏิบัติมีความแตกต่างกัน ทั้งขนาด บุคลากร งบประมาณ และบริบทพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีหลายโครงการไม่ใช่โครงการเชิงยุทธศาสตร์
- บางโครงการมีความซ้ำซ้อน โดยเฉพาะการจัดทำรายงาน เช่น กรณีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งสนับสนุนโดย พมจ. และ ศพส. ทำให้หน่วยปฏิบัติต้องจัดทำ

รายงานส่งทั้ง พมจ. และ ศพส. ซึ่งแบบรายงานมีความแตกต่างกัน ทำให้พื้นที่เกิดความสับสนว่าควรจะต้องรายงานไปหน่วยงานไหน และรายงานที่ส่งไปจะซ้ำซ้อนกันหรือไม่

- ควรกำหนดเจ้าภาพหลักในการดำเนินงาน เนื่องจากเกิดการสับสนในพื้นที่ และบางแห่งต้องรายงานไปที่หลายหน่วยงาน
- ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ถูกคัดเลือกโดย พมจ. ทำให้ได้พื้นที่ที่ยังไม่พร้อม และบางแห่งมีความพร้อมแต่ไม่ถูกคัดเลือก นอกจากนี้ การจัดเกรด A B C ของ ศพอส. ใช้วิธีการให้ ศพอส. ประเมินตัวเองทำให้การจัดกลุ่มอาจจะไม่ตรงกับศักยภาพที่แท้จริงของ ศพอส.
- นโยบายที่เน้นให้ ศพส. ทำงานเชิงรุก ทำให้เจ้าหน้าที่ที่เป็นพี่เลี้ยงต้องออกไปปฏิบัติงานนอกศูนย์ ทำให้ดูแลผู้สูงอายุในศูนย์ได้ไม่ทั่วถึง

ข้อเสนอ

- การจัดสรรงบประมาณนอกจากจะพิจารณาตามเกรด A B C แล้ว ควรจะพิจารณาตามสถานการณ์ปัญหา และบริบทของแต่ละพื้นที่ด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่แท้จริง
- การกำหนดนโยบายควรคำนึงถึงภารกิจและศักยภาพของบุคลากรศูนย์ และทบทวนยุทธศาสตร์ว่าสามารถทำให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างแท้จริงหรือไม่
- ควรทบทวนเกณฑ์การคัดเลือก ศพอส. เพื่อให้ได้พื้นที่ที่มีความพร้อมในการทำงานอย่างแท้จริง
- ควรสนับสนุนการจัดเวทีถอดบทเรียนของ สศส. เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนข้อจำกัดและบริบทของแต่ละศูนย์ เพื่อทบทวนแผนและหาแนวทางในการปรับปรุงแผนในปีถัดไป ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของแต่ละพื้นที่ (ช่วงใกล้สิ้นปีงบประมาณ) และค้นหา Best Practice
- ควรจัดมหกรรมหรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาของแต่ละภูมิภาค
- ควรกำหนดเจ้าภาพหลักในการดำเนินงาน เนื่องจากเกิดการสับสนในพื้นที่ และบางแห่งต้องรายงานไปที่หลายหน่วยงาน

บทเรียนสำคัญ

- หากผู้บริหารท้องถิ่นให้ความสำคัญจะทำให้การดำเนินงานมีความยั่งยืน เนื่องจากท้องถิ่นมีงบประมาณทั้งจากหน่วยงานภายนอก เช่น สปสช. และงบประมาณของท้องถิ่นเอง
- หากการดำเนินงานเน้นที่ผลกระทบต่อสังคมมากกว่าที่จะทำให้ได้ตามตัวชี้วัด จะทำให้การดำเนินงานมีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
- หากมีการนำผลการประเมินหรือข้อสรุปที่ได้จากการถอดบทเรียนมาใช้ในการปรับนโยบายหรือแผนปฏิบัติการ จะทำให้การดำเนินงานสอดคล้องกับสถานการณ์ ปัญหา และบริบทของแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- หากมีการปรับอัตรากำลังให้เพียงพอและพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้สอดรับกับภารกิจของ ศพส. ที่เน้นการทำงานเชิงรุกมากขึ้น จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ภาพบรรยากาศการประชุมเชิงปฏิบัติการ
การประเมินผลแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมริเวอร์ไรน์ เพลส จังหวัดนนทบุรี

ภาพบรรยากาศการประชุมเชิงปฏิบัติการ
การประเมินผลแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมริเวอร์ไรน์ เพลส จังหวัดนนทบุรี

ภาคผนวก ฉ
สรุปการประชุมเวทีสัญจร ๔ ภาค

สรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ
การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)
ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาค
เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
วันศุกร์ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น.
ณ ห้องประชุม โรงแรมพิมาน การ์เด้น บูติค โฮเต็ล จังหวัดขอนแก่น

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

๑. ศ.ระพีพรรณ คำหอม	หัวหน้าโครงการฯ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒. รศ.เล็ก สมบัติ	นักวิจัย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๓. อาจารย์รณรงค์ จันใด	นักวิจัย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๔. นางสาวพีรญา นพรัตน์	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ	กรมกิจการผู้สูงอายุ พม.
๕. นางสาวอริสา พิศโสระ	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	กรมกิจการผู้สูงอายุ พม.
๖. รศ.ดร.วรานุช ปิติพัฒน์		คณะทันตแพทยศาสตร์ มข.
๗. รศ.แสงโสม ประจะเนย์		คณะทันตแพทยศาสตร์ มข.
๘. ผศ.ดร.ปรมาภรณ์ กลิ่นฤทธิ์		คณะทันตแพทยศาสตร์ มข.
๙. ผศ.ปฏิมาพร พึ่งชาญชัยกุล		คณะทันตแพทยศาสตร์ มข.
๑๐.ผศ.ภัทรมน รัตนาพันธุ์		คณะทันตแพทยศาสตร์ มข.
๑๑.นางยุวดี อุปนันต์		คณะทันตแพทยศาสตร์ มข.
๑๒.นายยงยุทธ วิชัยธรรม	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	สนง.พมจ.ขอนแก่น
๑๓.นางภัทรานิษฐ์ วิทยตมาภรณ์	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สนง.พมจ.ขอนแก่น
๑๔.นางสาวสุภัตรา จำปาพันธ์	นักสังคมสงเคราะห์	ศพส.นครพนม
๑๕.นางธัญลักษณ์ ชาลุน	เจ้าพนักงานพัฒนาสังคม	ศพส.นครพนม
๑๖.นางยุวรรณา สุปัญญา	เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี	ศพส.นครพนม
๑๗.นางสาวเพ็ญรัตน์ อินทร์ทอง	พี่เลี้ยง	ศพส.นครพนม
๑๘.นางกรรณิการ์ นิ่มธุภะริยะ	ผู้อำนวยการ	ศพส.ขอนแก่น
๑๙.นางสาวปวรวรรณ เผือกผาสุก	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ	ศพส.ขอนแก่น
๒๐.นางเพลินจิต ใจอ่อน	เจ้าพนักงานอาชีวบำบัดชำนาญการ	ศพส.ขอนแก่น
๒๑.นางนิรันดร อุดมกุล	เจ้าหน้าที่ธุรการชำนาญการ	ศพส.ขอนแก่น
๒๒.นางสาวสมฤดี พื้นชมภู	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ	เทศบาลเมืองศิลา
๒๓.นางสาวจรรยารัตน์ ศรีประวัติ	ผู้ช่วยนักกายภาพ	เทศบาลเมืองศิลา
๒๔.นายเทพนิมิต เสนาไชย	ประธานศูนย์ดูแลผู้สูงอายุและคนพิการ	เทศบาลเมืองศิลา
๒๕.นายสำราญ ศรีน้อยขาว	รองประธานศูนย์ดูและผู้สูงอายุฯ	เทศบาลเมืองศิลา
๒๖.นางกาญจนา อภินิลบงกช	หัวหน้าสำนักปลัด	เทศบาลตำบลสำราญ
๒๗.นางสาววัชราภรณ์ โกฏิวัติ	นักจัดการงานทั่วไป	เทศบาลตำบลบ้านผือ

๒๘.สิบเอกเกชา สุริยมาตย์	นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ	เทศบาลตำบลบ้านฝาง
๒๙.นายดำรงณ์ แสนสมบัติ	พนักงานขับรถยนต์	เทศบาลตำบลบ้านฝาง
๓๐.นางวิจิตร ดวงพูสสิ์	นักพัฒนาชุมชน	
๓๑.นางพวงทอง พรมบุตร	คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดขอนแก่น	
๓๒.นางวัลลภา สำแดง	คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดขอนแก่น	
๓๓.นายทวี ผิวขม	คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดขอนแก่น	
๓๔.นางสุลักษณี นิสยันต์	คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดขอนแก่น	
๓๕.นางสาวบุษราคัม นิสยันต์	คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุจังหวัดขอนแก่น	
๓๖.พ.ต.ต.สัมพันธ์ พินิจมนตรี	เลขาธิการ	สาขาสภาผู้สูงอายุจังหวัดขอนแก่น
๓๗.นายทวีศักดิ์ นาระคล	รองประธาน	สาขาสภาผู้สูงอายุจังหวัดขอนแก่น
๓๘.นางบานเย็น ภูกาบเพชร	นายทะเบียน	สาขาสภาผู้สูงอายุจังหวัดขอนแก่น
๓๙.นางทัศนีย์ ทัพโยธา	เหรัญญิก	สาขาสภาผู้สูงอายุจังหวัดขอนแก่น
๔๐.นางพวงเพชร คงเจริญกุล	ผู้ช่วยเลขานุการ	สาขาสภาผู้สูงอายุจังหวัดขอนแก่น

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๐๐ น.

ศาสตราจารย์ระพีพรรณ คำหอม หัวหน้าโครงการ ชี้แจงแนวทางการการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีวัตถุประสงค์ของการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นขององค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีจังหวัดที่เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ ประกอบด้วยจังหวัดขอนแก่น จังหวัดนครพนม และ จังหวัดบุรีรัมย์ ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นของมนุษย์ โดยขอบเขตการในการประชุมครั้งนี้เป็นการระดมความคิดเห็นในประเด็น ดังต่อไปนี้ ๑) การประเมินบริบทแวดล้อม (Context) ๒) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) ๓) การประเมินกระบวนการ (Process) ๔) การประเมินผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) ผลกระทบต่อสังคม (Social Impact) ผลการประชุมสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. บริบทแวดล้อม (Context)

บริบททางสังคมภายในจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดนครพนมที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑.๑ ในพื้นที่ยังพบว่า ผู้สูงอายุยังประสบปัญหาทางสังคมและอยู่ในภาวะยากลำบากและอยู่ตามลำพัง นอกจากนั้นยัง พบว่า มีผู้สูงอายุติดสังคมจำนวนมาก การดำเนินโครงการตามแผนแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ถือว่าสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ทำให้ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากได้รับการดูแลช่วยเหลือ โดยเฉพาะการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุให้มีความเหมาะสมและปลอดภัย (ในกลุ่มผู้สูงอายุติดบ้านเตียงและกลุ่มผู้สูงอายุติดบ้าน)

นอกจากนั้นยังมีการดำเนินงานการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี สำหรับผู้สูงอายุติดสังคม มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ อาทิ การทำให้ผู้สูงอายุในชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ โครงการเสริมสร้างความตระหนัก และการเตรียมความพร้อม โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน และโครงการขยายผลการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ซึ่งถือว่าเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับประเภทผู้สูงอายุและบริบทของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑.๒ สำหรับโครงการการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพ โดยมีคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีตัวชี้วัดเป้าหมายผู้สูงอายุเข้าถึงหรือใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการดูแลและส่งเสริม สุขภาวะที่ดีของผู้สูงอายุ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๒๐ โดยในการดำเนินโครงการนั้น คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและระบบการเรียนการสอน E-Learning ด้วยงบประมาณ ๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท และพัฒนาอาจารย์และบุคลากรไปฝึกอบรมต่างประเทศเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากสำหรับผู้สูงอายุ ระยะเวลา ๑-๓ เดือน ทุนละ ๔๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๕ ทุน อย่างไรก็ตามการดำเนินโครงการในพื้นที่เป็นการดำเนินงานภายใต้กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับคณะทันตแพทยศาสตร์ ให้ดำเนินโครงการแบบเดียวกันทั่วประเทศ สำหรับคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น นั้นพบว่า ยังไม่มีการสำรวจเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพช่องปากของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าการดำเนินโครงการดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัญหาของผู้สูงอายุในพื้นที่ภาคอีสานหรือไม่

๑.๓ การดำเนินงานของหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย อาทิ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดขอนแก่น ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชมรมผู้สูงอายุ และองค์กรสาธารณะประโยชน์ที่เข้าร่วมโครงการได้ดำเนินเป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และมีการเบิกจ่ายตามแผนการเบิกจ่ายงบประมาณ เว้นแต่ เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก เนื่องจากมีการเพิ่มเติมกระบวนการอนุมัติการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในระดับจังหวัด เพื่อป้องกันการทุจริตการจ่ายเงินสงเคราะห์ ทำให้การมอบเงินสงเคราะห์มีความล่าช้ากว่าแผนการเบิกจ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้ในแผนการใช้จ่ายงบประมาณ สำหรับในการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า มีการดำเนินงานดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและระบบการเรียนการสอน E-Learning ด้วยงบประมาณ ๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท ได้ดำเนินงานตามแผนงบประมาณ มีเพียงการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรไปฝึกอบรมต่างประเทศเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ระหว่างการดำเนินการ คาดการณ์ว่ามีอาจารย์เข้าร่วมโครงการตามเป้าหมายและจะเดินทางไปฝึกอบรมให้แล้วเสร็จภายในเดือนสิงหาคม ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นช่วงปิดเทอมของคณาจารย์ และคาดว่าโครงการจะดำเนินงานได้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ ๒๕๖๑

๑.๔ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ ได้มีความร่วมมือกับภาคีในการถ่ายทอดแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยเฉพาะความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สาขาสภาผู้สูงอายุ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดในอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ

หน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่รับผิดชอบ ในรูปแบบ ONE HOME ซึ่งในการดำเนินโครงการในพื้นที่นั้น มีการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการตามโครงการสำเร็จรูปที่ได้รับมอบหมายจากกรมกิจการผู้สูงอายุ ซึ่งก่อนดำเนินการจะมีการประชุมหารือคัดเลือกพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการดำเนินงาน (ซึ่งส่วนใหญ่ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณและการเดินทางการดำเนินโครงการยังดำเนินงานในจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) เท่านั้น) นอกจากนั้นในการดำเนินโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัยในระดับพื้นที่นั้น ยังพบว่า ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณสนับสนุนต่อหลัง/ผู้สูงอายุจำนวนเพียง ๒๒,๕๐๐ บาท นั้นไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานระดับพื้นที่ได้รับความร่วมมือจากองค์กรภาคีเครือข่ายในพื้นที่ในการระดมทุนช่วยเหลือสนับสนุนเพิ่มเติมทำให้การดำเนินโครงการมีผลผลิตและผลลัพธ์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากเป้าหมายที่กำหนดไว้

สำหรับ โครงการการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพ โดยมีคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการดำเนินงานตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น ยังไม่พบว่ามีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่น ๆ ในระดับจังหวัดตามแผนบูรณาการ มีเพียงความร่วมมือกับเทศบาลตำบลศิลา (ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น) ที่คณะทันตแพทยศาสตร์เข้าไปจัดระบบบริการสุขภาพและดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ซึ่งครอบคลุมงานส่งเสริมป้องกันและรักษาโรคในช่องปาก โดยการบูรณาการกับคณะอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น อาทิ คณะแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะกายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นโครงการบริการวิชาการสู่สังคมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ไม่ได้เป็นการบูรณาการหรือการสร้างความร่วมมือตามแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในการติดตามและประเมินผลในครั้งนี้

๒. ปัจจัยนำเข้า (Input)

จากการระดมความคิดเห็น จากหน่วยงานที่เข้าร่วมเกี่ยวกับปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงาน ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า

๒.๑ บุคลากร จำนวนบุคลากรในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมที่มีจำนวนจำกัดและมีภารกิจงานทั้งภายในศูนย์และภายนอกศูนย์ ทำให้การดำเนินงานล่าช้าในบางครั้งโดยเฉพาะหากมีการดำเนินโครงการที่ต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางในระยะทางที่ไกลมาก นอกจากนั้น ในสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมีเพียงเจ้าหน้าที่กองทุนผู้สูงอายุเท่านั้นมีงานเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุอย่างเดียว ในขณะที่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับโครงการไปทำ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองมีภารกิจหลายด้านและเกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายเช่นกัน อย่างไรก็ตามด้วยข้อจำกัดด้านบุคลากรดัง ที่กล่าวมานั้นก็มีความพยายามในการแก้ไขโดยพยายามจัดกิจกรรมโครงการที่เกี่ยวข้องและบูรณาการกับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ด้วย

๒.๒ งบประมาณ พบว่า การจัดสรรงบประมาณให้กับพื้นที่ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ นั้น จำนวนเงินที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณกับจำนวนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคมและสถานการณ์ทางสังคมยังไม่สอดคล้องกัน อย่างไรก็ตามหน่วยงาน

ในระดับพื้นที่ยังมีความพยายามในการระดมทุนและทรัพยากรจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพิ่มมากขึ้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาข้อจำกัดด้านงบประมาณในการดำเนินโครงการ

๒.๓ นโยบายเร่งด่วนและภารกิจเร่งด่วนเข้ามาแทรกการดำเนินงาน พบว่า ในช่วงเริ่มต้นปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการมอบหมายภารกิจเร่งด่วน อาทิ การเก็บข้อมูล Big Data การเก็บข้อมูล Family Data และมาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาการทุจริต ทำให้บางโครงการและบางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินงานได้ตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ตั้งแต่แรกเริ่ม

๒.๔ ความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุ และเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน พบว่า หากพื้นที่ใดมีชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง มีข้าราชการเกษียณเข้าร่วม มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จะทำให้การขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุในพื้นที่ประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หากมีสัมพันธภาพที่ดีกับองค์กรภาคีเครือข่ายในพื้นที่จะสามารถทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น

๓. กระบวนการ (Process)

ในการทำงานระดับพื้นที่บูรณาการกระบวนการและขั้นตอนการบริหารงานการจัดการทรัพยากรภายในจังหวัดที่ตอบสนองต่อแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผลการประชุม มีสาระสำคัญดังนี้

๓.๑ การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุทั้งจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดนครพนม นั้นได้มีความพยายามในการบูรณาการกระบวนการขั้นตอนการดำเนินงานทั้งกับหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยเฉพาะการดำเนินงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และในการบางโครงการมีการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบการดำเนินงานร่วมกันระหว่างศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนในการทำงานในพื้นที่

๓.๒ การกำกับ ติดตาม และปรับปรุงการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า มีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานในลักษณะการรายงาน เช่น การรายงานผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุและโรงเรียนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดทราบ และทางศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดนครพนมยังมีการรายงานผลการดำเนินงานรายไตรมาสให้กรมกิจการผู้สูงอายุทราบอย่างต่อเนื่องในทุกไตรมาส นอกจากนั้นยังมีการกำกับติดตามจากสายบังคับบัญชาการปฏิบัติราชการและจากฝ่ายบริหารงานทั่วไปที่รับผิดชอบการเบิกจ่ายงบประมาณด้วย สำหรับคณะทันตแพทยศาสตร์มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กรมอนามัยทราบในรายงานความก้าวหน้าการดำเนินโครงการ และยังมีการรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการประจำคณะทราบด้วย

๓.๓ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ยังพบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานนอกจากการจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่แล้ว

ยังมีปัญหาเรื่องความชัดเจนของกรมกิจการผู้สูงอายุ เกี่ยวกับขั้นตอนและรูปแบบการดำเนินงาน ทำให้การดำเนินงานไปเป็นไปในทิศทางเดียวกันและอาจจะกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่แท้จริงได้

๔. ผลลัพธ์ (Output)

จากการดำเนินงานแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่ามีผลลัพธ์ ผลผลิต ผลกระทบที่สำคัญในประเด็น ดังต่อไปนี้

๔.๑ การดำเนินงานของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น แผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เกิดผลผลิตและผลลัพธ์จากการดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้และคาดว่าสิ้นสุดปีงบประมาณจะสามารถดำเนินงานได้ครบตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ กล่าวคือ ผลิตบุคลากรที่มีองค์ความรู้ด้านสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น และสามารถออกไปปฏิบัติงานส่งเสริมทันตสุขภาพให้กับประชาชนในพื้นที่ได้ภายในระยะเวลา ๕ ปี นอกจากนั้นยังได้ระบบและเทคโนโลยีการเรียนการสอนทางไกลเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนเรื่องสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุให้กับประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมกิจการผู้สูงอายุในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ แล้วก็ตาม สำหรับการดำเนินงานแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดนครพนม พบว่า ผลการดำเนินโครงการแบบสำเร็จรูปจากส่วนกลาง (โครงการจากส่วนกลางที่กำหนดให้ทุกพื้นที่ต้องดำเนินการ) ในบางกรณีผลจากการดำเนินโครงการไม่สามารถนำไปใช้กับทุกบริบทพื้นที่ได้ เนื่องจากความแตกต่างของพื้นที่และบางพื้นที่อาจจะไม่ได้ประสบปัญหาแบบเดียวกัน อาจจะส่งผลกระทบต่อการใช้งบประมาณไม่คุ้มค่าและไม่สามารถแก้ไขปัญหาสถานการณ์ในพื้นที่ได้อย่างตรงจุด

๔.๒ ภายใต้แผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีการกำหนดตัวชี้วัดเชิงปริมาณที่ชัดเจนแต่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนงานและคุณภาพการดำเนินงานเท่าที่ควร และเป้าหมายเชิงปริมาณบางตัวชี้วัด ต้องรอผลระยะยาวทั้งนี้ ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับการออกแบบกิจกรรมและการออกแบบโครงการระยะยาวและความต่อเนื่องของโครงการด้วย

๔.๓ ผลการดำเนินที่ผ่านมาในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ของกรมกิจการผู้สูงอายุบรรลุตามวัตถุประสงค์ และตัวชี้วัด ในระดับพื้นที่พบว่า มีการดำเนินงานแบ่งออกเป็น ๒ งบประมาณ ได้แก่ งบดำเนินงาน ประกอบด้วย โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย โครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ และโครงการเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ และงบอุดหนุน ประกอบด้วย โครงการสนับสนุนการจัดการศพตามประเพณี ให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก และโครงการขยายผลการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ทั้งนี้ผลการดำเนินงานในงบดำเนินงานคาดว่าเสร็จสิ้นปีงบประมาณจะสามารถดำเนินงานได้ตามแผน แต่งบอุดหนุนยังพบปัญหาขั้นตอนและกระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณให้ผู้สูงอายุในชุมชน หากทางกรมกิจการผู้สูงอายุมีความชัดเจนในแนวปฏิบัติอาจจะสามารถดำเนินงานได้ตามแผนงาน ตัวชี้วัดและเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

๔.๔ โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนได้เสียของโครงการ โดยเฉพาะผลจากการดำเนินงาน

ของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นนั้น จะสามารถทำให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงระบบบริการสุขภาพช่องปากเพิ่มมากขึ้น มีทันตแพทย์ซึ่งมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่แผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณนั้นถึงแม้ว่าผลการดำเนินงานจะเกิดผลประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนได้เสียของโครงการ ก็ตามแต่ควรเน้นการทำงานเพื่อประโยชน์แก่ผู้สูงอายุโดยตรงเป็นสำคัญ และพัฒนารูปแบบโครงการ กิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ให้มากกว่าการกำหนดจากส่วนกลาง

๔.๕ ผลจากโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามนโยบาย ได้ก่อให้เกิดผลกระทบกับกลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนได้เสียของโครงการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นหลัก นอกเหนือจากนั้นยังพบว่า การดำเนินงานของคณะทันตแพทยศาสตร์ ที่ดำเนินการจัดการศึกษาและฝึกอบรมให้กับทันตแพทย์ ในกระทรวงสาธารณสุขแล้วนั้น ยังก่อให้เกิดความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น) ในการดูแลสุขภาพองค์รวม มีการลงนามบันทึกความร่วมมือ (MOU) ร่วมกับ คณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุในพื้นที่รับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมและครบวงจร ในขณะเดียวกันยังเป็นการพัฒนานักศึกษาได้เรียนรู้ และเป็นพื้นที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา คณาจารย์ในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนด้วย

ผลจากการประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ดังนี้

๑. กรมกิจการผู้สูงอายุควรมีนโยบาย โครงการ กิจกรรมหรือแนวทางการในการส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เป็นกลไกในระดับพื้นที่การดูแล ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ของตนเอง ความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุจะช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพิ่มมากขึ้น

๒. การสนับสนุนงบประมาณโครงการ กรมกิจการผู้สูงอายุควรออกแบบแผนงานโครงการว่าโครงการให้เป็นโครงการระยะยาวและมีความต่อเนื่อง ที่จะจัดสรรงบประมาณให้มีความต่อเนื่องและหน่วยงานที่ปฏิบัติงานจะได้ออกแบบการดำเนินงานได้ถูกต้องและสอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับหรือไม่ได้รับในแต่ปีงบประมาณ

๓. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนให้เพิ่มมากขึ้น ในภาคประชาชนมีบทบาทในการพัฒนาดูแลผู้สูงอายุในชุมชนของตนเองเพิ่มมากขึ้น

๔. ควรกำหนดให้มีแนวทางการดำเนินงานแบบหุ้นส่วนการพัฒนาร่วมกันระหว่างหน่วยงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคประชาชน องค์กรเอกชนในพื้นที่ในการทำงานร่วมกันเพื่อจัดสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ของตนเองเพิ่มมากขึ้นและเป็นการพึ่งตนเองได้งบประมาณได้อย่างยั่งยืนในอนาคตได้

ภาพบรรยากาศการประชุมเชิงปฏิบัติการ
การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)
ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาค
เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
วันศุกร์ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น.
ณ ห้องประชุม โรงแรมพิมาน การ์เด้น บูติค โฮเต็ล จังหวัดขอนแก่น

ภาพบรรยากาศการประชุมเชิงปฏิบัติการ
การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)
ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาค
เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
วันศุกร์ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น.
ณ ห้องประชุม โรงแรมพิมาน การ์เด้น บูติค โฮเต็ล จังหวัดขอนแก่น

สรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ
การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)
ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาค
เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
วันจันทร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น.
ณ ห้องประชุมศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

๑. ศ.ระพีพรรณ คำหอม	หัวหน้าโครงการฯ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒. รศ.เล็ก สมบัติ	นักวิจัย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๓. อาจารย์รณรงค์ จันใด	นักวิจัย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๔. นางศิริลักษณ์ มีมาก	ผอ.กองยุทธศาสตร์และแผนงาน	กรมกิจการผู้สูงอายุ
๕. น.ส.บัณฑิตา พรรณงาม	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	กรมกิจการผู้สูงอายุ
๖. น.ส.ธัญญาภรณ์ อินทรไชย	หัวหน้างานนโยบายและแผนฯ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๗. นายวรพงษ์ บุญเคลือม	นักพัฒนสังคมชำนาญการพิเศษ	สนง.พมจ.เชียงใหม่
๘. นางพัชรินทร์ เสนาสันต์	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	ศพส.จ.ลำปาง
๙. น.ส.สมฤทัย ผิวกลาง	นักสังคมสงเคราะห์	ศพส.จ.ลำปาง
๑๐.นายวัชรพันธ์ รุ่งทรัพย์อนันต์	นักพัฒนาสังคม	สนง.พมจ.เชียงใหม่
๑๑.นางวนิดา เขมะศิริ	นักพัฒนาสังคม	ศพส.จ.ลำปาง
๑๒.นายไพฑูรย์ พัชรอาภา	ผู้อำนวยการ	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๑๓.น.ส.ศุภกานต์ อินทุทรัพย์	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๑๔.น.ส.ราธีรา กิตติเดชานันท์	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๑๕.นางยุพสินี ใจคำ	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๑๖.นายบุญหลาย ชัยวงศ์	นักอาชีวบำบัดชำนาญการ	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๑๗.นางภาริจิตร คำซื่อ	นักอาชีวบำบัดชำนาญการ	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๑๘.นางอัจฉรี อุบลเชียะ	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๑๙.น.ส.กนกกาญจน์ ศิลาวาย์เสรี	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๒๐.น.ส.ณัฐวรรณ์ อุนนะนันทน์	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๒๑.น.ส.กิติการ์ วัวศิริกุล	นักพัฒนาสังคม	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๒๒.นางพุทธินันท์ พังแก้ว	นักพัฒนาสังคม	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๒๓.นายเกรียงไกร ใจคำ	เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคม	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๒๔.น.ส.เดือนรุ่ง ภู่ศิริ	ธุรการและเจ้าหน้าที่	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๒๕.น.ส.นุชชา คำซาว	ผู้ช่วยงานการเงินและบัญชี	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๒๖.นายประกอบ อินบอด		ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๒๗.นายอาพันธ์ รุ้งดี	ผู้ช่วยปฏิบัติงาน	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๒๘.นายชุมพล ขวัญจิตต์ให้คุณ	ผู้ช่วยปฏิบัติงาน	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๒๙.นางวิภา จันทร์กระจ่าง	พี่เลี้ยง	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๓๐.นายพงษ์สิริ มานุพัต	พี่เลี้ยง	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่

๓๑.นายทิวา จาติ้ง	พนักงานบริการ	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๓๒.นายพีปรกร ต๊ะแก้ว	พนักงานบริการ	ศพส.บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่
๓๓.น.ส.บุญทิวา ปรีชาหาญ	ประธานศูนย์ฯ	ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุปิยะมาลย์
๓๔.นายวัชรินทร์ บำเพ็ญธรรมนำสุข	สมาชิก	ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุปิยะมาลย์
๓๕.นางชไมพน วงศ์สวัสดิ์	สมาชิก	ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุปิยะมาลย์
๓๖.นายพินิจ หุตะวัฒนะ	สมาชิก	ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุปิยะมาลย์
๓๗.น.ส.กิตติ ซึ้งประเสริฐ	สมาชิก	ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุปิยะมาลย์

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๐๐ น.

ศาสตราจารย์ระพีพรรณ คำหอม หัวหน้าโครงการ ชี้แจงแนวทางการการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีวัตถุประสงค์ของการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นขององค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในพื้นที่ภาคเหนือ ซึ่งมีจังหวัดที่เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำปาง ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นของมนุษย์ โดยขอบเขตการในการประชุมครั้งนี้เป็นการระดมความคิดเห็นในประเด็น ดังต่อไปนี้

สรุปประเด็นการหารือ

๑. บริบทในพื้นที่

การดำเนินงาน ศพส. ได้ดำเนินโครงการ ซ่อมบ้านและเงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุยากลำบาก สำหรับปีที่ ๒ โครงการนำร่องการพัฒนาที่อยู่อาศัย การออกแบบพื้นที่สาธารณะ ในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน ปัญหาการดำเนินงานที่ผ่านมา ปัญหาเรื่องการเดินทาง การสื่อสาร การลงพื้นที่โดยเฉพาะโครงการที่ต้องลงพื้นที่ดำเนินการเอง ของ ศพส.

บริบทภาคเหนือตอนบน มีการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ของ ศพส. บ้านธรรมกรณ์เชียงใหม่ มีการกำหนดแผนและยุทธศาสตร์การดูแลผู้สูงอายุตอนบน (เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และแม่ฮ่องสอน) อย่างไรก็ตามจังหวัดเชียงใหม่มีผู้สูงอายุมากเป็นอันดับ ๓ ของประเทศ และบางพื้นที่ตำบลพบว่ามีจำนวน ผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ ๓๐ นอกจากนั้น ยังมีประเด็นการเข้ามาของผู้สูงอายุต่างชาติ ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาและหาแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน มีการคาดการณ์ว่ามีจำนวนผู้สูงอายุต่างชาติ ยังไม่ทราบตัวเลขที่แน่ชัดและไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ประมาณ ๖,๕๐๐ คน ข้อมูลจากสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง พบว่า ข้อมูล Visa ระยะยาว ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ประเทศที่ผู้สูงอายุต่างชาติ เข้ามาอาศัยอยู่ ได้แก่ ญี่ปุ่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะเขตอำเภอสันทราย แหล่งพักผ่อนสงบ บางครอบครัวย้ายมาอยู่ถาวร อย่างไรก็ตามกำลังหาวิธีการหาข้อมูล รูปแบบการมาอยู่อาศัยมีทั้ง ระยะสั้น ระยะยาว และอาศัยอยู่ถาวร (จนตาย)

ประเด็นในพื้นที่ในการพิจารณาในขณะนี้ คือ ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุเอกชนที่มากขึ้น ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีมาตรฐานในการติดตามควบคุมและการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุเอกชน ส่วนใหญ่การดำเนินงานของ ศพส. ได้ดำเนินงานเน้นการดำเนินงานตามข้อระเบียบกฎหมาย การดำเนินการช่วยเหลือดำเนินงานกฎหมายกำหนด นอกเหนือจากกฎหมายกำหนด

จะดำเนินการโดยการระดมทุนจากหน่วยงานภายนอก และดำเนินงานภายใต้กลไกการดำเนินงานระดับพื้นที่ MOU ๔ กระทรวงหลัก ในระดับพื้นที่ แต่ยังไม่สามารถตกลงกันได้ว่าหน่วยงานใดจะเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานในระดับจังหวัด มีความพยายามให้สำนักงานสาธารณสุขเป็นเจ้าภาพ แต่ยังมีข้อกำจัดด้านบุคลากร

สำหรับจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนผู้สูงอายุที่พักในด้านบ้านพักที่เสื่อมโทรม จำนวน ๑,๐๐๐ ราย แต่งบพัฒนาที่ส่งมาไม่สามารถเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนั้นจังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ห่างไกลทำให้ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งยังเข้าไม่ถึงสวัสดิการแห่งรัฐ ได้เพียงเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและบัตรสวัสดิการ อย่างไรก็ตามในพื้นที่ยังชมรม เครือข่ายที่ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุจำนวนเกือบ ๒,๐๐๐ แห่ง และหลายแห่งยังมีข้อกำจัดด้านความเข้มแข็งและการได้รับการพัฒนาศักยภาพชมรม

การดำเนินการกิจกรรมพัฒนากลไกในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม โครงการเสริมสร้างศักยภาพศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพ โครงการปรับสภาพแวดล้อมฯ และกิจกรรมพัฒนาระบบการดูแลและการคุ้มครองผู้สูงอายุ ได้แก่ โครงการพัฒนาระบบการดูแลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ การพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ การพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) บางโครงการไม่สามารถดำเนินการช่วยเหลือได้ เนื่องจาก ติดระเบียบและข้อบังคับ อาทิ ไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ก็ไม่สามารถดำเนินโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมได้

นอกจากนั้นยังพบว่า เครือข่ายการทำงานในพื้นที่จำนวนมากในการดำเนินงานร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ องค์กรระหว่างประเทศ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เข้ามามีบทบาทสำคัญโดยเฉพาะด้านสุขภาพ นอกจากนั้นยังมีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เข้ามาจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตามยังเป็นเฉพาะพื้นเขตเมืองเชียงใหม่ ที่เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัย หน่วยงานสภาผู้สูงอายุ มีการจัดระบบเครือข่าย Age Net ในระดับพื้นที่ และยังองค์กร Health Age International

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดลำปาง ดูแล ๘ จังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง มีการบูรณาการดำเนินงานร่วมกัน ตาม MOU ๔ กระทรวง ในระดับจังหวัด มีการเสนองบทำโครงการ Day Care เสนองบประมาณไปยังกลุ่มจังหวัด โดยการดำเนินงานร่วมกันในพื้นที่ สำหรับการปรับพื้นที่สำหรับผู้สูงอายุให้ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้ดำเนินงาน เนื่องจากมีข้อกำจัดด้านการเดินทาง งบประมาณ และบุคลากร อย่างไรก็ตามในระดับพื้นที่ ยังมี ศพอส. ในระดับพื้นที่เป็นกลไกในการทำงานในพื้นที่ ซึ่ง ศพส. ต้องดำเนินการดูแลและสนับสนุนการงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น ยังมีการขอสนับสนุนงบประมาณ จากกองทุนสวัสดิการสังคมจังหวัด ระบบกระจาย โดยออกแบบกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาพบจากการสำรวจข้อมูลสถานการณ์ผู้สูงอายุในพื้นที่ สถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดลำปาง มีผู้สูงอายุจำนวน ๑๓๘,๔๙๒ คน ยังพฤติกรรมไม่เหมาะสม อาทิ ติดการพนัน ติดเหล้า ติดยาสูบ ผู้สูงอายุมั่วสุม อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่ ผู้สูงอายุในจังหวัดยังเป็นผู้สูงอายุกลุ่ม A ที่ติดสังคม เห็นได้จากการมีชมรม ผู้สูงอายุที่เข้มแข็งและสามารถเป็นกลไกการดำเนินงานในพื้นที่ของ ศพส. ได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้น ยังพบว่า ผู้สูงอายุตกเป็นเหยื่อของสังคมออนไลน์ การโฆษณาขายของออนไลน์ และการเข้ามาขายที่บ้าน เพิ่มมากขึ้น อาทิ เข้ามาเปลี่ยนสายไฟฟ้าในบ้าน เป็นต้น

๒. การดำเนินงานในพื้นที่

การดำเนินงานตามแผนงานและงบประมาณจากกรมกิจการผู้สูงอายุ ได้แบ่งรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจนในระดับพื้นที่ ระหว่างสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในพื้นที่ และบางกิจกรรมโครงการดำเนินงานร่วมกัน ทำให้ในการดำเนินงานที่ผ่านมาสามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นยังพบว่า โครงการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ มีตัวอย่าง แผนงานพื้นฐาน กิจกรรมการขับเคลื่อนด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน ในโครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุที่มีความสำคัญกับ ADL และระดับ ADL โดยตรง มีการดำเนินงานที่ดีและสามารถเป็นแนวปฏิบัติที่ดี วัดดอยหลังถ้ำ ตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้างโฮ่ง จังหวัดลำพูน โดยจัดให้มีการศึกษาดูงาน ระดมทุนโดยเจ้าอาวาส สำหรับการดำเนินโครงการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ช่างยังขาดความรู้เรื่อง การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ทำให้การดำเนินงานล่าช้า ไม่เป็นไปตามแผน

อย่างไรก็ตาม การดำเนินโครงการ ในช่วงเริ่มปีงบประมาณ เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ทุ่มเทเวลาในการดำเนินงานในการเก็บข้อมูล Big Data และ Family Data ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ นอกจากการดำเนินด้านผู้สูงอายุ ที่ได้รับการสนับสนุนจากกรมกิจการผู้สูงอายุแล้ว ตามแผนแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ การดำเนินงานยังมีงบประมาณสนับสนุน (งบพัฒนาภาค) ซึ่งดำเนินงานโดย สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้พื้นที่เสนอของบประมาณ ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาสถานการณ์ผู้สูงอายุในพื้นที่ มุ่นเน้นการแก้ไขผู้สูงอายุภาพรวมในภาคนั้น ๆ นอกจากนั้น ในกลุ่มจังหวัด ยังมีงบกลุ่มจังหวัด เน้นประเด็นการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจ งบจังหวัดเป็นงบประมาณที่ได้รับสนับสนุนที่ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากงบ Function การดำเนินงานยังมีความพยายามในการเชื่อมร้อยการดำเนินงานเพื่อให้ให้เกิดการซ้ำซ้อนกัน

สำหรับ ศพส. ลำปาง ยังมีปัญหาโครงการการปรับสภาพแวดล้อมฯ ยังมีปัญหาด้านการก่อสร้างไม่เป็นไปตามข้อกำหนด และช่างไม่สามารถดำเนินการตามข้อกำหนด สำหรับการจ่ายเงินสงเคราะห์ สำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบาก ยังมีปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณให้ผู้สูงอายุหลักฐานประกอบการเบิกจ่ายไม่ครบถ้วน อย่างไรก็ตามแนวปฏิบัติหลายพื้นที่ในการจ่ายเงินสงเคราะห์กรณีผู้สูงอายุติดเตียง มีการขอมติกรรมการขออนุมัติจ่ายเป็นเงินสดจากการประชุม การจ่ายเงินค่าทำศพต้องเดินทางมารับที่ พมจ. และการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง เดินทางลำบาก และเอกสารประกอบไม่ครบพร้อมกับเกณฑ์ จปฐ. ที่กำหนดไว้

สำหรับแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ดำเนินการโดยคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ดำเนินงาน e-Learning และพัฒนาศักยภาพทันตแพทย์ ศึกษาดูงาน ทันตสุขภาพผู้สูงอายุในต่างประเทศ โดยเป้าหมายของโครงการ มีระบบ และมีบุคลากรไปศึกษาดูงานซึ่งน่าจะบรรลุตัวชี้วัด งบประมาณโดนตัดในปี ๒๕๖๒ อาจจะทำให้ตัวชี้วัดโครงการหลักไม่สามารถประสบผลสำเร็จได้ ผลการดำเนินงานในระยะแรกเกิดระบบและเกิดบุคลากรที่มีความเชื่อมชาญเท่านั้นอาจจะไม่บรรลุผลในระยะยาวเนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ

๓. ผลการดำเนินงาน (ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ)

๑. การดำเนินงานเป็นไปตามกรอบตัวชี้วัด แต่ละโครงกากลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการจะเกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ ถือได้ว่าได้จำนวนเกินคาดและถือว่าประสบความสำเร็จในการดำเนินงานในแต่ละโครงการสามารถตอบตัวชี้วัดโครงการได้ดี

๒. โครงการขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ทางกรมกิจการผู้สูงอายุ สนับสนุนการดำเนินงานแต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจาก พื้นที่ยังไม่มีหลักสูตรในการดำเนินงานและแนวทางการดำเนินงานที่ถูกต้องชัดเจน และรอนโยบายความชัดเจนจากส่วนกลางว่าจะใช้หลักสูตรอะไรและสามารถดำเนินการได้ทันทีหากมีความชัดเจน (หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ)

๓. อผส. ศพอส. ถือว่าเป็นความสำเร็จในการดำเนินงาในระดับพื้นที่

๔. มีการดำเนินการคัดสรรภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนานำไปสู่การขายเชิงพานิชย์ รวบรวมผลิตภัณฑ์จากผู้สูงอายุ จำหน่ายให้ผู้ซื้อและผู้ขายมาพบกัน รับรองสินค้าโดยหน่วยงานใน พม. ในจังหวัด และสามารถขายได้ดี อย่างไรก็ดีมีข้อสังเกตว่าการดำเนินงานเป็นมหกรรมและมีความพยายามสร้างความน่าเชื่อถือ แต่อาจจะไม่สามารถต่อยอดและสร้างความยั่งยืนได้และขยายผลในระยะยาวได้

๕. มีความสำเร็จในการดำเนินงาน มีความตื่นตัว และพยายามมองหาวิธีการพัฒนาภูมิปัญญา ผลิตภัณฑ์ และช่องทางการตลาดสำหรับการพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดลำพูน อย่างไรก็ตามการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ควรจะต้องพิจารณาช่องทางการตลาดให้เท่าทันความต้องการของผู้บริโภคให้มากขึ้น

๖. การมีส่วนร่วมขององค์กรภาคีเครือข่ายจำนวนมากในพื้นที่ โดยเฉพาะภาคประชาชนมีการร่วมตัวกันขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อผู้สูงอายุ และอาศัยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและยังมีภาคเอกชนผ่านการดำเนินงานแบบ CSR และ NGO และมีความพยายามจัดตั้งศูนย์ประสานงาน เพื่อขับเคลื่อนงานในระดับจังหวัดได้

๔. ข้อเสนอแนะ

๑. ควรริเริ่มโครงการกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และสนับสนุนให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อาทิ โครงการเฝ้าระวังผู้สูงอายุไม่ให้โดนหลอกจากสื่อออนไลน์และภัยสังคม เป็นต้น

๒. การดำเนินโครงการ กิจกรรมจำนวนมาก งบประมาณน้อย และบางกิจกรรมโครงการไม่สามารถตอบโจทย์บริบทของพื้นที่ และด้วยจำนวนกิจกรรมโครงการมากทำให้การดำเนินงานอาจจะไม่มีประสิทธิภาพจากการดำเนินโครงการด้วย เช่น การจัดการงานวันผู้สูงอายุแห่งชาติ ระดับจังหวัด ได้รับงบประมาณสนับสนุน ๕๐,๐๐๐ บาท ผู้สูงอายุอยากเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงานเพื่อระดมงบประมาณสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ และการผลักดันกิจกรรมดังกล่าวไปสู่แผนงบประมาณจังหวัด งบประมาณกลุ่มจังหวัด เป็นต้น

๓. ควรมีการสนับสนุนหรือมีแผนงานสนับสนุนกิจกรรมและโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชมรมผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นกลไกระดับพื้นที่และสามารถดำเนินการได้ตามบริบทของพื้นที่

๔. ควรพิจารณาโครงการเก่า ที่ดำเนินงานมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ควรพิจารณาว่ายังมีความจำเป็นหรือไม่ และพิจารณาการตั้งค่าเป้าหมายของโครงการเก่าให้สอดคล้องกับความเป็นจริง

๕. ควรพิจารณาโครงการกิจกรรมใหม่ ๆ ค่าเป้าหมายใหม่ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่ หรือสถานการณ์ทางสังคมที่ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในการ

ดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ พิจารณาโครงการใหม่ ที่เสริมสร้างการเรียนรู้และการเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุทุกมิติ เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ สภาพแวดล้อม โดยเป็นโครงการเชิงรุก

๖. ควรกำหนดแผนงานกิจกรรมโครงการให้มีความยืดหยุ่นแต่ชัดเจนในทางปฏิบัติ รวมทั้งการพิจารณาตัวชี้วัดที่สะท้อนความเป็นจริงในการดำเนินงานในพื้นที่ ทั้งศักยภาพคนทำงาน ระยะเวลาในการดำเนินงาน งบประมาณการดำเนินงาน

ภาพบรรยากาศการประชุมเชิงปฏิบัติการ
การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)
ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาค
เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
วันจันทร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น.
ณ ห้องประชุมศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่

ภาพบรรยากาศการประชุมเชิงปฏิบัติการ
การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)
ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาค
เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
วันจันทร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น.
ณ ห้องประชุมศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่

สรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ
"การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)
ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาค
เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑"
เวที ๓ สงขลา วันศุกร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น.
ณ ห้องประชุม สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๑๒

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

๑. ศ.ระพีพรรณ คำหอม	หัวหน้าโครงการฯ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒. รศ.เล็ก สมบัติ	นักวิจัย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๓. อาจารย์รณรงค์ จันใด	นักวิจัย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๔. น.ส.บัณฑิตา พรรณขาม	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	กรมกิจการผู้สูงอายุ
๕. รศ.ดร.ทพ.ไชยรัตน์ เฉลิมรัตนโรจน์	คณบดีคณะทันตแพทยศาสตร์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
๖. น.ส.ซาราห์ บินเย๊าะ	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๑๒	
๗. นายไพบูลย์ ชัยเชื้อ	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา	
๘. นางสุกุณฑี อนุราช	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดสงขลา	
๙. นายศารสิทธิ์ ศรีตุลาการ	นักสังคมสงเคราะห์	
๑๐.นางภาวนา ละมุล	เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมชำนาญการ	
๑๑.นายวิฑูรย์ เป็นละออง	พนักงานขับรถ	
๑๒.นายอาหามะสีฟรี เซ้งสกา	พนักงานบริการ	
๑๓.น.ส.อชุลี สุมณย์	นักพัฒนาสังคม สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา	
๑๔.นายชฤพล สัทธิเกสร	เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคม สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สงขลา	
๑๕.น.ส.สุกัญญา หมาดนุย์	เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคม สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สงขลา	
๑๖.น.ส.มัลลิกา สาราลักษณ์	เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา	
๑๗.นายนัสสะเลาะ วะลี	เจ้าหน้าทีบันทึกข้อมูล	
๑๘.นางปัทมา เตะ	พนักงานช่วยการพยาบาล	
๑๙.น.ส.ณัฐชนก สุชาติ	เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี	
๒๐.นางวิลาวัลย์ พรหมบุตร	พี่เลี้ยง	
๒๑.น.ส.สุวรรณา มณีพรหม	พี่เลี้ยง	
๒๒.น.ส.ธิดาภรณ์ อำนวยกุล	เจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาลตำบลนาทวี จังหวัดสงขลา	
๒๓.นายทวี สิงห์ทอง	เจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาลตำบลนาทวี จังหวัดสงขลา	
๒๔.น.ส.อาทิตญา ฉ้วนกลิ่น	เจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาลตำบลป่าบอน จังหวัดสงขลา	
๒๕.น.ส.วรัญสิญา แสงแก้ว	ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน	
๒๖.ด.ต.สมหมาย คงธรรม	ประธานชมรมผู้สูงอายุ	
๒๗.นางวีรมล ชูศรี	ประธานชมรมผู้สูงอายุ	
๒๘.นางคำนึง สุขหมาย	กรรมการชมรมผู้สูงอายุ	

๒๙.นายเวียง นพรัตน์	กรรมการชมรมผู้สูงอายุ
๓๐.นางสุนีย์ คงมี	กรรมการชมรมผู้สูงอายุ
๓๑.นางหนูเชย แข่งขัน	กรรมการชมรมผู้สูงอายุ
๓๒.นางปราณี จันทรัตน์	กรรมการชมรมผู้สูงอายุ
๓๓.นายศศิส ทองส่งโสม	กรรมการชมรมผู้สูงอายุ
๓๔.นางเยาวเรศ เกษตรสุนทร	กรรมการชมรมผู้สูงอายุ
๓๕.นายบัญญัติ อนันต์เศรษฐการ	กรรมการชมรมผู้สูงอายุ
๓๖.นายสมคิด ไชยเขียว	กรรมการชมรมผู้สูงอายุ
๓๗.ด.ต.ปรีชา ภูนุชอภัย	กรรมการชมรมผู้สูงอายุ
๓๘.นางสาวมสมจิตต์ เขียวหอม	เลขานุการชมรมผู้สูงอายุ

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๐๐ น.

นางสาวซาราห์ บินเย๊าะ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๑๒ กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมและแนะนำการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๑๒ โดยมีภารกิจด้านการศึกษาวิจัยและพัฒนาความรู้ด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ภาคใต้ ต่อจากนั้น ศาสตราจารย์ระพีพรรณ คำหอม หัวหน้าโครงการ ชี้แจงแนวทางการการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีวัตถุประสงค์ของการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นขององค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งมีจังหวัดที่เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ประกอบด้วยจังหวัดสงขลา และจังหวัดยะลา ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นของมนุษย์

ผลการประชุม

บริบทของพื้นที่

ผู้สูงอายุที่เข้ามาอยู่ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดสงขลา และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุต่างถิ่นที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ภาคใต้โดยเฉพาะการทำงานในเรือประมงตั้งแต่สมัยหนุ่มสาว และเมื่อเป็นผู้สูงอายุก็ไม่มีใครดูแลและช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เข้ามาอยู่ในความดูแลของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่อาศัยในศูนย์ฯ นับถือศาสนาอิสลามเพียงไม่กี่คน นอกนั้นเป็นคนที่นับถือศาสนาพุทธ อย่างไรก็ตามการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุที่ผ่านมา กรมกิจการผู้สูงอายุเพียงเข้าไปจัดกิจกรรมสนับสนุนเพียงเล็กน้อยในพื้นที่โดยเฉพาะในสถานที่สอนศาสนาอิสลาม ยังไม่มีการสนับสนุนค่าอาหาร ค่าดูแล ผู้สูงอายุที่เข้าไปจะต้องดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายเอง

นอกจากนั้น บริบทของพื้นที่ภาคใต้ ยังความเชื่อ วัฒนธรรมของภาคใต้จะต้องดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวของตนเองให้ได้ เพื่อเป็นการรักษาศักดิ์ศรีและไม่ยอมให้ใครดูถูกว่า พ่อแม่คนเดียวก็ไม่สามารถเลี้ยงดูได้ หากครอบครัวไหนส่งพ่อแม่ไปยังอยู่ในสถานสงเคราะห์ก็จะถูกดูถูกและกดดันจากสังคม การดำเนินงานที่ผ่านมาของทั้ง ๒ ศูนย์นั้น พบว่า ตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงถึงความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ จำนวนคนในพื้นที่เข้าสู่สถานสงเคราะห์ลดน้อยลง

สาเหตุสำคัญนอกเหนือจากค่านิยม ความเชื่อของภาคใต้แล้ว ยังพบว่า ในบางชุมชนมีระบบดูแลผู้สูงอายุด้วยตนเอง เช่น กรณีวัดเชิงแสเหนือ อำเภอกระแสสินธุ์ จังหวัดสงขลาวัดได้ดำเนินการสร้างบ้าน และสร้างห้องให้ผู้สูงอายุสามารถเข้ามาอาศัยในวัดได้ เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้ามาบำเพ็ญศาสนา ปฏิบัติตนทางศาสนาที่ตนเองต้องการตามความเชื่อของพระพุทธศาสนา โดยมีหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขเข้ามาจัดกิจกรรมดูแลเรื่องสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุและจัดกิจกรรมนันทนาการให้กับผู้สูงอายุร่วมกับชมรมผู้สูงอายุที่ตั้งอยู่ในวัด

นอกจากนั้น หลักการช่วยเหลือของศาสนาอิสลาม ด้วยระบบซากาต เป็นหลักการทางศาสนาที่เกี่ยวกับการบริจาคให้มัสยิด เป็นหน้าที่ของคนที่มีรายได้สูง มี ๒ ประเภท คือ บริจาคเป็นเงินหักจากการออมเงิน ร้อยละ ๒.๕ หรือ บริจาคเป็นข้าวสารปีละครั้ง เพื่อบริจาคให้คนที่สมควรได้รับ และผู้สูงอายุในชุมชนก็เป็นหนึ่งในผู้ที่สมควรได้รับประเภทหนึ่ง ซึ่งมัสยิดเป็นผู้ดูแลเรื่องการแจกจ่ายเงินหรือข้าวสาร จะเก็บไว้เป็นทุนสำรองไม่ได้

สำหรับผู้สูงอายุกับการรับเบี้ยยังชีพ มีการตรวจสอบรายชื่อจากทะเบียนราษฎร์และจากประชาชนใกล้เคียง ผู้สูงอายุที่จะได้รับเบี้ยยังชีพต้องเป็นผู้ที่มีชื่อในทะเบียนราษฎร์ มีเลขบัตรประชาชน มีผู้รับรองว่าเป็นคนไทย สัญชาติไทย ผู้ที่ไม่สามารถยืนยันได้ว่าเป็นคนไทยจะได้รับเพียงเบี้ยผู้พิการ แต่ถ้าอยู่ในความดูแลของสถานสงเคราะห์จะไม่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและเบี้ยผู้พิการ อย่างไรก็ตามในกรณีนโยบายที่ให้ผู้มีฐานะคืนเงินบริจาคให้กองทุนนั้น ส่วนใหญ่แล้วผู้สูงอายุที่มีฐานะต้องการบริจาคให้กับบุคคลที่ตนอยากจะช่วยเหลือโดยตรงด้วยตนเอง ไม่ต้องการให้คืนผ่านหน่วยงานหรือกรมกิจการผู้สูงอายุ เนื่องจากการให้นำเงินเบี้ยยังชีพไปให้กับคนที่ผู้สูงอายุต้องการให้และใกล้ชิดกว่าเห็นถึงความเดือดร้อนของอื่น ๆ ในชุมชน นอกจากนั้นยังเป็นการสร้างคุณค่าให้กับตนเองและมีความภาคภูมิใจที่ยังมีคนเห็นคุณค่าด้วย อย่างไรก็ตามนโยบายการให้เบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุนั้นแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมีความใส่ใจดูแลผู้สูงอายุ

ปัจจุบันผู้สูงอายุในภาคใต้ ยังได้รับการดูจากคนในครอบครัว ไม่ได้ทอดทิ้ง แต่บทบาทความสำคัญของผู้สูงอายุในครอบครัวลดน้อยลงอันเนื่องจากข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ อาชีพและสังคมของแต่ละครอบครัว ทำให้การตัดสินใจของสมาชิกในบ้านไม่ได้ขอคำปรึกษาจากผู้สูงอายุเหมือนในอดีต ทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากคนในครอบครัว

นอกจากนั้น ยังพบว่า ผู้สูงอายุในภาคใต้ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับบริการและสิทธิที่ควรได้รับเท่าที่ควร และยังพบว่า การใช้ความรุนแรงกับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะความรุนแรงทางด้านความรู้สึกด้วยวาจาของคนในครอบครัว และกรณีผู้สูงอายุไปขายสินค้า (ข้าวเกรียบ) ที่ประเทศมาเลเซีย ซึ่งผิดกฎหมายค้ามนุษย์ด้วยหรือไม่ สถานการณ์ดังกล่าวล้วนมีผลต่อความมั่นคงและสวัสดิภาพของผู้สูงอายุทั้งสิ้น

การดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของกรมกิจการผู้สูงอายุที่ผ่านสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ถือว่าเป็นการช่วยเหลือและการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการทำให้ผู้สูงอายุได้รับบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก และได้รับการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย (โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่ติดบ้านและติดเตียง) การมีการสนับสนุนการจัดการศพตามประเพณีสำหรับผู้สูงอายุติดสังคมการดำเนินงานผ่านศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในชุมชน ตลอดจนโครงการเสริมสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อม โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน การดำเนินโครงการต่าง ๆ นั้น ได้ดำเนินการเป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับรับสังคมสูงวัยสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ภาคใต้เป็นอย่างยิ่ง

ผลการดำเนินงานพื้นที่

โครงการโครงการบูรณาการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ภายใต้แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย ในพื้นที่ภาคใต้ดำเนินการโดยคณะทันตแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สะท้อนถึงปัญหาและความต้องการฟันปลอม หรือฟันเทียมค่อนข้างสูงในพื้นที่ภาคใต้ ปัจจุบันผู้สูงอายุในประเทศไทยมีการสูญเสียฟันสูงถึงร้อยละ ๘๘ และไม่เหลือฟันเลย คิดเป็นร้อยละ ๗๒ สาเหตุเกิดจากการไม่แปรงฟันก่อนนอน การทำฟันเทียมเป็นเรื่องยากในผู้สูงอายุจำเป็นจะต้องมีผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง จึงมีการเปิดหลักสูตรอบรมเกี่ยวกับฟันเทียมให้แก่ทีมทันตแพทย์เพื่อดูแลทั้งสุขภาพช่องปากและสุขภาพกายให้แก่ผู้สูงอายุ ในอนาคตจะมีการทำงานร่วมกับกรมอนามัย คลินิกหมอครอบครัว ซึ่งประจำอยู่ในแต่ละอำเภอ เพื่อดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันการสูญเสียฟันของผู้สูงอายุ และในทุก ๆ ปีจะมีโครงการฟันเทียมพระราชทาน ซึ่งร่วมกับมูลนิธิต่าง ๆ และกรมอนามัย ปัจจุบันกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เปิดรับสมัครผู้เข้าร่วมฝึกอบรมทั่วประเทศ การฝึกอบรมเป็นลักษณะการฝึกปฏิบัติ ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมส่วนใหญ่จึงอยู่ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และสงขลา อย่างไรก็ตามในปัจจุบันคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ยังไม่มีการดำเนินงานร่วมกับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ทั้ง ๒ แห่ง

สำหรับผลการดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งเทศบาลตำบลนาทวีและเทศบาลตำบลป่าบอน จังหวัดสงขลานั้น ได้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการเรียนรู้และฝึกอบรมการซ่อมบ้านผู้สูงอายุ การปรับสภาพแวดล้อม การฝึกอบรมการดูแลผู้สูงอายุการเฝ้าระวังภัยพิบัติ การอบรม Care Giver และโครงการ Long Term Care ซึ่งจัดโครงการร่วมกับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ สำหรับการดำเนินงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นการดำเนินการร่วมกันในเรื่องของการซ่อมบ้านผู้สูงอายุ โครงการดูแลครอบครัวผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก การจัดกิจกรรมการกีฬา ตลาดนัดภูมิปัญญาผู้สูงอายุ โครงการผู้สูงอายุใส่ใจลูกหลาน สำหรับการดำเนินงานของกองทุนผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดสงขลา โครงการที่ผ่านการอนุมัติ ๔ โครงการ และดำเนินการแล้วโครงการส่วนใหญ่เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน โดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุในชุมชน สามารถเขียนโครงการไปที่กองทุนผู้สูงอายุโดยผ่านสาขาสภาผู้สูงอายุ

สำหรับ โครงการซ่อมบ้านจะได้รับงบประมาณจาก ๒ ส่วน คือ ๑. โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของจังหวัดสงขลา รับร่วมกับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากซึ่งอยู่ในความดูแลของ สพส. และ ๒. โครงการของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สร้างและซ่อมแซมบ้านเพื่อผู้สูงอายุที่ยากไร้และด้อยโอกาส นอกจากนี้ได้รับงบประมาณจากจังหวัด มี ๓ โครงการ โดยโครงการใหญ่คือ สงขลาส่งความสุขเพื่อผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ สำหรับผู้สูงอายุ เป็นโครงการที่ให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้ ความสามารถในเรื่องต่าง ๆ มาฝึกอบรม ให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อนำเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ โครงการของที่ระลึก โดยคัดเลือกนักเรียน นักศึกษาเข้าร่วมอบรมการออกแบบเสื้อ ของที่ระลึก ให้ผู้สูงอายุที่เป็นไกด์นำเที่ยว นำมาเสนอ จำหน่ายในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และโครงการเกี่ยวกับการทำอาหารได้คัดเลือกผู้สูงอายุที่มีความสามารถในการทำอาหาร เพื่อจัดจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นอาหารที่สามารถจัดเบรกได้ โดยโครงการทั้งหมดเป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากแผนงบประมาณด้านผู้สูงอายุประจำจังหวัด การดำเนินงานที่ผ่านมานอกเหนือจากจะดำเนินโครงการตามแผนของกรมกิจการผู้สูงอายุให้ดำเนินการแล้วยังขับเคลื่อนงานตามยุทธศาสตร์จังหวัดและทำงานตามภารกิจของหน่วยงานเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ

สำหรับในระดับพื้นที่ กรมกิจการผู้สูงอายุได้ให้งบประมาณมาจัดตั้งตั้งแต่ปี ๒๕๕๗-๒๕๖๑ ตอนนี้มีการจัดตั้ง ศพอส. ของจังหวัดสงขลามีทั้งหมด ๒๐ ศูนย์ โดยโครงการดังกล่าวก็ได้มาจากชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลาประมาณ ๒๐ กว่าชมรม โดยงบประมาณที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ นำมาบูรณาการร่วมกันให้เกิดโครงการต่าง ๆ ร่วมกัน โดยจังหวัดสงขลามีแผนการสร้างนวัตกรรมทางสังคมหรือโครงการใหม่ ๆ ที่ยั่งยืนร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตามมีการนำเสนอโครงการไปแล้วแต่ไม่ผ่าน ทางชมรมผู้สูงอายุขาดการได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือด้านอาชีพ โดยเน้นปฏิบัติงานจริง ไม่เน้นด้านวิชาการ จึงอยากขอความสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ดูแลเรื่องการประกอบอาชีพแก่ชมรมผู้สูงอายุ เนื่องจากการของบประมาณที่ พมจ. มีการดำเนินไปโดยช้า นอกจากนี้ มีการเสนอโครงการไปแล้วแต่ค้างที่กรมประมาณ ๑๒ โครงการ จึงมีการนำเสนอไปแล้วว่า ควรมีคณะกรรมการพิจารณาประจำจังหวัดเพื่อเปลี่ยนแปลงเรื่องความล่าช้าในการดำเนินงานเบิกงบประมาณ

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของโครงการและแผนการดำเนินงานของผู้สูงอายุ ในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า การบูรณาการการทำงานของผู้สูงอายุระดับพื้นที่ การบูรณาการกับแผนยุทธศาสตร์จังหวัด ในการขับเคลื่อนและเครือข่ายและองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุควรดำเนินงานอย่างเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินงานของในแต่ละโครงการ ถือว่าโครงการในเชิงปริมาณถือว่าสำเร็จ แต่หากมองในเชิงคุณภาพพบว่า ไม่น่าพอใจเท่าไหร่ เนื่องจาก ปัจจัยเรื่องของบุคลากร และองค์ความรู้ รวมถึงความต่อเนื่องของโครงการ อาจส่งผลถึงการปฏิบัติงานและผลลัพธ์ของโครงการ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยเรื่องของความไม่สัมพันธ์ระหว่างกำลังคนและปริมาณงาน เนื่องจากงานเยอะแต่บุคลากรน้อย ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดงานในเชิงปริมาณแต่ขาดเชิงคุณภาพของโครงการ

ข้อเสนอแนะ

๑. โครงการที่ออกมาส่วนใหญ่มีการสนับสนุนผู้สูงอายุประเภทติดสังคมมากกว่าผู้สูงอายุที่ติดบ้านหรือติดเตียง จึงควรมีแผนหรือโครงการที่มีการทำงานกับผู้สูงอายุที่ติดบ้านหรือติดเตียงมากขึ้น

๒. โครงการที่ออกมาควรคำนึงถึงมิติด้านจิตใจด้วย อาทิเช่น ผู้สูงอายุที่อยู่ในวัยเกษียณอาจไม่ได้มีปัญหาด้านการเงิน แต่พบปัญหาด้านจิตใจ เช่น เกิดความเหงา ไม่อยากเข้าสังคม เป็นต้น

๓. ควรเน้นการทำงานร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายถือ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะโครงการที่ดำเนินการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. ในการเดินทางไปปฏิบัติงานแต่ละครั้งใช้งบประมาณและค่าใช้จ่ายเยอะ รวมถึงบุคลากรมีน้อย ซึ่งอาจส่งผลต่อการทำงานในเชิงคุณภาพของบุคลากรและผลลัพธ์ของโครงการต่าง ๆ กรมกิจการผู้สูงอายุควรตระหนักระหว่างประมาณมากและคุณภาพงานให้มาก

๕. ควรมีโครงการที่จะพัฒนาด้านประสิทธิภาพของครูใหญ่และกรรมการของโรงเรียนผู้สูงอายุ

๖. ควรมีโครงการพัฒนาผู้สูงอายุที่มีความต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาศักยภาพอยู่ตลอดเวลาของผู้สูงอายุ

๗. ควรถ่ายโอนและมอบอำนาจภารกิจหน้าที่ให้แก่ท้องถิ่นถือเป็นสิ่งที่พึงกระทำ เนื่องจาก องค์กรท้องถิ่นมีข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุและอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของท้องถิ่นในเรื่องผู้สูงอายุ ณ ตอนนี้ถือว่ายังมีข้อจำกัดอยู่

๘. ควรมีการกระจายงานของบุคลากรและกลุ่มคน เนื่องจากการสวมหมวกหลายใบอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน นอกจากนี้ การกระจายงานแก่บุคคลและกลุ่มคนอื่น ๆ อาจนำมาซึ่งแนวความคิดใหม่ ๆ ของโครงการด้วย

ภาพบรรยากาศการประชุมเชิงปฏิบัติการ
การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)
ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาค
เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
เวที ๓ สงขลา วันศุกร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น.
ณ ห้องประชุม สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๑๒

ภาพบรรยากาศการประชุมเชิงปฏิบัติการ
การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)
ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาค
เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
เวที ๓ สงขลา วันศุกร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น.
ณ ห้องประชุม สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๑๒

ภาพบรรยากาศการเยี่ยมชมผลการดำเนินงานในพื้นที่
เวที ๓ สงขลา วันศุกร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น.
ณ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา

ภาพบรรยากาศการเยี่ยมชมผลการดำเนินงานในพื้นที่
เวที ๓ สงขลา วันศุกร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น.
ณ ศูนย์บริบาลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

สรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ
การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)
ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาค
เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑"
เวที ๔ วันพุธที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น.
ณ ห้องประชุมศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ บางละมุง จังหวัดชลบุรี

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

๑. ศ.ระพีพรรณ คำหอม	คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒. รศ.เล็ก สมบัติ	คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๓. อ.รณรงค์ จันใด	คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๔. ทญ.ดร.อรุณี ลายธีระพงศ์	ผู้อำนวยการศูนย์นวัตกรรมแห่งคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
๕. น.ส.พีรญา นพรัตน์	ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานและงบประมาณ	
๖. นายศักดิ์ดา จันทรครู	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	
๗. น.ส.อริสา พิศโสระ	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	
๘. น.ส.บัณฑิตา พรรณขาม	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	
๙. น.ส.พิมลัดดา บุญศรี	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ	
๑๐.น.ส.พรพิมล นิลสิริ	นักพัฒนาสังคม	
๑๑.นางกันดา ดีเติม	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ฯ	
๑๒.นางเรณู เกตุแก้ว	พยาบาลเทคนิคชำนาญการ	
๑๓.น.ส.น้ำฝน อุ่นภู่	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	
๑๔.นางยุวดี วณิชชยังกูร	แทน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จ.ปทุมธานี	
๑๕.นางช่อทิพย์ ลือลาภ	นักสังคมสงเคราะห์	
๑๖.น.ส.นิภาพร เพิ่มสุข	เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี	
๑๗.นายธนกฤต วรินทรเวช	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	
๑๘.นางสิรินุช อันตรเสน	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ บ้านบางแค	
๑๙.น.ส.อรอุมา อินทฉาย	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	
๒๐.น.ส.ไปรยา อาสิงสมานันท์	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	
๒๑.น.ส.ส่องศรี สุวรรณวงษ์	เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีปฏิบัติการ	
๒๒.น.ส.เบญจวรรณ ภู่ฤทธิ์	นักพัฒนาสังคมศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง	
๒๓.นางยิ่งยศ สุวรรณศักดิ์	นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ เทศบาลนครแหลมฉบัง	
๒๔.นางสุภาพร จันทร์นาม	นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ	
๒๕.นายประยุทธ ทองอยู่	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	
๒๖.นางไพลินทร์ ทิพนันท์	อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน	
๒๗.นางจันทร์เพ็ญ ทนุกูล	อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน	
๒๘.นางสินีนาฏ ไวยนันท์	อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน	
๒๙.นางนวรัตน์ บุญตูม	อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน	

๓๐.นางบังเอิญ จำเพียร	อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน
๓๑.นางรัศมี งามเอนเจริญศรี	อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน
๓๒.นางศรีอรุณ ศรีคำ	อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน
๓๓.นางฉวีวรรณ ทองมา	อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน
๓๔.นางอรชร สำแดงเดช	รองประธานศูนย์บริการชุมชน
๓๕.นายณรงค์ นิลเดช	รองประธานศูนย์บริการชุมชน
๓๖.นางสมาพร เขียนดี	คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่
๓๗.นางชนากานต์ นิลเดช	คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๐๐ น.

ผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ กล่าวต้อนรับและแนะนำ “ศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ จ.ชลบุรี” เป็นต้นแบบของศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุอย่างครบวงจร มีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมงานด้านผู้สูงอายุให้แก่ผู้ดูแลและผู้ปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุ รวมทั้งประชาชนทุกช่วงวัย เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพเป็นผู้ออกแบบสถานที่ ดูแลการบริหารจัดการให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ฯ ที่มีศักยภาพ ทั้งในด้านการเรียนรู้และการฝึกอบรมให้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนอย่างครบวงจรในระยะยาว และบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นไปตามแผนดำเนินงาน และจัดทำแผนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อรองรับการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การฝึกอบรม และพัฒนางานของทุกกลุ่มเป้าหมายทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติรวมทั้งพัฒนาบุคลากรของกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัคร ชมรมต่าง ๆ รวมทั้งประชาชนทุกช่วงวัย พร้อมทั้งให้คำนึงถึงความสำคัญของการพัฒนาสภาพแวดล้อมบริเวณศูนย์การเรียนรู้ฯ ให้มีการใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ รวมทั้งจัดให้มีความสวยงาม สะอาด มีระบบความปลอดภัยสูง จัดให้มีการออกแบบ จัดสรรพื้นที่ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างครบถ้วน มีสิ่งอำนวยความสะดวกและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการที่มาใช้บริการ

ต่อมา ศาสตราจารย์ระพีพรรณ คำหอม หัวหน้าโครงการ ชี้แจงแนวทางการการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ โดยมีวัตถุประสงค์ของการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นขององค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในพื้นที่ภาคเหนือ ซึ่งมีจังหวัดที่เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ ประกอบด้วยจังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปทุมธานี และ จังหวัดชลบุรี ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นของมนุษย์

สรุปประเด็นการหารือ

๑. บริบทในพื้นที่

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนา ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแบบสถาบัน ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในชุมชน และ

ศูนย์ให้บริการคำแนะนำปรึกษา ตามที่ได้รับมอบหมายจากกรมกิจการผู้สูงอายุ มีขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบจำนวน ๘ จังหวัด ภาคกลางตอนล่าง ปัจจุบันสถานการณ์รับผู้สูงอายุเข้าอยู่ในศูนย์มีจำนวนมากขึ้น โดยสาเหตุสำคัญเกิดจาก ครอบครัวไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้ นอกจากนั้นยังพบว่า ในช่วงปีที่ผ่านมามีพระสงฆ์เข้ามาเป็นผู้รับเพิ่มมากขึ้น จำเป็นต้องลาสิขาก่อน เข้ามาใช้บริการ ส่วนพระสงฆ์เหล่านี้จะมีเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลติดต่อให้พระสงฆ์เข้ามาอยู่ในศูนย์ อีกส่วนหนึ่งที่เป็นผู้สูงอายุคือ ผู้สูงอายุไร้ที่พึ่งไม่มีอยู่อาศัย อาศัยตามลำพังในพื้นที่สาธารณะ โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแนะนำให้เข้ามารับบริการในศูนย์ฯ จังหวัดที่ส่งผู้สูงอายุเข้ามาอยู่ในศูนย์มากที่สุดคือ จังหวัดอ่างทอง รองลงมาคือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างไรก็ตามศูนย์ยังมีความสามารถรับผู้สูงอายุเพิ่มได้อีก โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ในขณะที่ความต้องการเข้ามาอยู่ในศูนย์ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ หรือสามารถช่วยเหลือตัวเองได้น้อย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ บ้านบางแค กรุงเทพมหานคร มีภารกิจเช่นเดียวกันกับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ มีขอบเขตดูแลรับผิดชอบจำนวน ๗ จังหวัดในภาคกลางและภาคตะวันตก ปัจจุบันผู้สูงอายุภายในศูนย์ฯ ส่วนใหญ่อายุ ๖๐-๖๕ มีโรคประจำตัวเกือบทุกคน นอกจากนั้นยังพบว่าผู้สูงอายุเพศชายมีแนวโน้มเข้ามารับบริการในศูนย์ฯ เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากครอบครัวไม่ใครเลี้ยงดูได้ อย่างไรก็ตามปัจจุบันมีผู้สูงอายุที่ประสงค์จะเข้ามาใช้บริการในศูนย์ฯ ประเภทประเภทสามัญ หอพักจำนวน ๑,๕๐๐ ราย และแบบบังกะโล ๕๐๐ ราย นอกจากนั้นยังพบว่าผู้สูงอายุบางรายขอลาออก เพื่อขอไปอยู่กับครอบครัว (หลาน) แต่ก็มีผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งที่มีความไม่มั่นใจว่าครอบครัว ญาติจะเลี้ยงดูได้หรือไม่ หรือจะสามารถเลี้ยงดูในระยะยาวได้หรือไม่ ในขณะที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่อาศัยในศูนย์ฯ ที่เป็นผู้ป่วยและมีแนวโน้มเป็นผู้ป่วยโรคซึมเศร้าเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ศูนย์ฯ มีข้อจำกัดด้านบุคลากร สำหรับสถานการณ์ผู้สูงอายุภายนอกศูนย์ฯ และอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ยังต้องทำงานหนักและต้องเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวด้วย โดยเฉพาะเลี้ยงดูหลานที่บรรดาลูก ๆ ทิ้งไว้ อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากยังมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่พบว่าในพื้นที่ยังมีญาติและครอบครัว ชุมชนที่สามารถเลี้ยงดูได้บ้างแต่มีจำนวนน้อยมาก ระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดราชบุรีมีการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน โดยมีระบบบ้านกลางเพื่อดูแลผู้สูงอายุด้วยชุมชนเอง นอกจากนั้นผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่ศูนย์ฯ รับผิดชอบเป็นผู้สูงอายุติดบ้าน และใช้ชีวิตปลีกวิเวกค่อนข้างมาก

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี เนื่องด้วยจังหวัดปทุมธานีอยู่ติดกับกรุงเทพมหานคร ทำให้บริบทของพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านจัดสรร ทำให้ผู้สูงอายุไม่ค่อยมีการเข้าสังคมมากหนัก ปัจจุบันมีผู้สูงอายุรอคิวเพื่อเข้ามารับบริการในศูนย์ฯ จำนวน ๘๐ ราย การเข้ามารับบริการในศูนย์ส่วนใหญ่การเข้ามาเกิดจากการส่งต่อ ของหน่วยงานภายในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ด้วยกันเอง เนื่องจากที่ตั้งศูนย์ฯ อยู่บริเวณใกล้เคียงของหน่วยงานราชการอื่น ๆ ภายในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นจำนวนมาก นอกจากนั้น ยังมีการส่งต่อมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงพยาบาลในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในศูนย์ส่วนใหญ่อายุ ๖๐-๘๐ ปี อัตราการดูแลผู้สูงอายุ ผู้ดูแล ๑ คน ต่อผู้สูงอายุ ๙ คน ปัจจุบันศูนย์ฯ มีนักสังคมสงเคราะห์ ๑ คน ไม่มีพยาบาลและไม่มีนักจิตวิทยา มีเพียงผู้ช่วยพยาบาลที่ทำงานแทน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีโรคประจำตัว โดยเฉพาะโรคความดัน โรคเบาหวาน การดูแลผู้สูงอายุในศูนย์ฯ มีงบประมาณ ๕๗ บาทต่อหัวต่อคนต่อวัน อย่างไรก็ตาม ยังมีหน่วยงานภายนอกเข้ามาบริจาคและสนับสนุนกิจกรรม อาหารกลางวัน และกิจกรรมนนทนาการให้ผู้สูงอายุ

อย่างไรก็ตาม ในพื้นที่รับผิดชอบ ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีจะมีผู้สูงอายุมีจำนวนมาก และมีเครือข่ายที่เข้มแข็งในการทำงานด้านผู้สูงอายุในชุมชน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุติดเตียงเป็นจำนวนมาก รูปแบบการให้บริการของศูนย์ฯ เป็นแบบสามัญ ที่ดูแลเฉพาะปัจจัย ๔ และเป็นการให้บริการฟรี ไม่เสียค่าใช้จ่าย ทำให้ผู้สูงอายุที่เข้ามารับบริการในศูนย์เป็นผู้สูงอายุไร้ที่พึ่ง ไม่มีที่อยู่อาศัยและไม่มีคนดูแล มีสถานะที่ยากจน นอกจากนั้นยังมีกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยจิตเวช เป็นโรคซึมเศร้า ไม่ยอมอาบน้ำ และไม่ยอมทานข้าว ซึ่งถือว่าเป็นวิกฤตและความท้าทายการทำงานภายในศูนย์ฯ ในปัจจุบัน มีผู้สูงอายุเพศชายจำนวน ๘๒ ราย เพศหญิงจำนวน ๙๘ ราย รวมผู้สูงอายุทั้งหมดจำนวน ๑๘๐ ราย ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุในจังหวัดชลบุรี เนื่องจากพื้นที่อื่น ยังไม่ทราบข้อมูลการให้บริการในศูนย์ สำหรับการติดต่อขอเข้ามารับบริการส่วนใหญ่เป็น ญาติและครอบครัวประสานงานติดต่อให้ผู้สูงอายุเข้ามาใช้บริการ อย่างไรก็ตามในพื้นที่รับผิดชอบพบว่ามีหน่วยงานเอกชนในพื้นที่เปิดให้บริการ นอกจากนั้นปัจจุบันศูนย์พยายามประสานงาน พมจ. ๗ จังหวัดที่รับผิดชอบ ให้ประชาสัมพันธ์และทำงานเชิงรุกเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามพบว่าศูนย์ฯ ยังมีข้อจำกัดด้านบุคลากรกรให้บริการ เช่นเดียวกับศูนย์อื่น ๆ

๒. การดำเนินงานในพื้นที่

ผลการขับเคลื่อนโครงการในพื้นที่ที่ผ่านได้ส่งเสริมสิทธิให้ผู้สูงอายุจำนวนเพิ่มมากขึ้นในแต่ละศูนย์ มีรูปแบบการดำเนินงานที่แตกต่างกัน อาทิ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินงานโดยการสนับสนุนงบประมาณ โดย ศพส.บ้านบางแค ทำหน้าที่กำกับติดตาม ให้บรรลุเป้าหมายการดำเนินงาน โดย ศพส. จะจัดสรรงบประมาณให้และกำหนดตัวชี้วัดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงาน สำหรับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี มีการดำเนินงานผ่าน ศพอส. ในพื้นที่บูรณาการผ่าน ศพอส. ถือเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม การจัดตั้ง ศพอส. ใหม่ตามนโยบาย ที่ได้รับงบการจัดตั้ง ศพอส. จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ซ่อมสร้าง) ตามเป้าหมายของกรมกิจการผู้สูงอายุ มีการกำหนดเพิ่มอีก ๔๐๐ แห่ง นั้นโดย ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ บ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ดำเนินการจัดตั้ง ๗ แห่ง กรมกิจการผู้สูงอายุ วาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินการจัดตั้ง ๘ แห่ง ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี ดำเนินการจัดตั้ง ๓๗ แห่ง และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ประมาณ ๘ แห่ง ซึ่งทุกศูนย์กำลังเร่งดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้

สำหรับศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ ได้ดำเนินกิจกรรมกับผู้สูงอายุ โดยการพัฒนาศักยภาพการดูแลผู้สูงอายุ หลักสูตรอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) กลุ่มเป้าหมาย ๓๐๐ คน จัดกิจกรรมค่ายครอบครัว สายสัมพันธ์ผู้สูงวัย กลุ่มเป้าหมาย ๒๐๐ คน และการถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุสู่เด็กและเยาวชน

การดำเนินโครงการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

๑. การพัฒนาเครือข่ายการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ
๒. การพัฒนาศักยภาพงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.)
๓. การพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ (บ้านกลาง)
๔. โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย

๕. โครงการขยายผลการส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖
๖. โครงการเฝ้าระวังภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
๗. โครงการ โครงข่ายการคุ้มครองภัยพิบัติสำหรับผู้สูงอายุ
๘. โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ
๙. ผู้สูงวัยใส่ใจลูกหลาน
๑๐. โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายคุณภาพ
๑๑. โครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ
๑๒. โครงการขยายผลการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ
๑๓. โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพ
๑๔. โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน

สำหรับแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ดำเนินการโดยศูนย์นวัตกรรมแห่งคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับงบประมาณจำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท เน้นการพัฒนาทันตแพทย์ผู้นำ ผลการดำเนินงานมีคณาจารย์เดินทางไปอบรมแล้วจำนวน ๒ ท่าน และกำลังจะเตรียมเดินทางเพิ่มเติมอีก ๒ ท่าน อย่างไรก็ตามกระบวนการสร้างนวัตกรรมต้องใช้เวลา ๓ ปี แต่ได้รับงบประมาณ ๑ ปี ในส่วนนี้อาจจะไม่ไม่บรรลุตัวชี้วัดของแผนในระยะยาว อย่างไรก็ตามตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาที่ได้รับทุนมีการจัดทำคู่มือการดูแลผู้สูงอายุร่วมกับองค์การอนามัยโลก(อยู่ระหว่างการพัฒนา) มีการพัฒนาเครื่องมือค้นหาสูงอายุ ๕๕๕ (๕ คำถาม ๕ ทดสอบ ๕ นาทีในการดำเนินงาน) มีการจัดคู่มือการดูแลตัวเองของผู้สูงอายุ สำหรับการพัฒนาวัสดุบูรณารากฟัน (ต้องอาศัยงบประมาณอีก) และดำเนินการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ที่มีการเรียนการสอนด้านทันตกรรม มีการทำ Application ในการดูแลสุขภาพช่องปาก เตือนการดูแลช่องปาก (งบประมาณส่วนนี้ไม่ได้รับการสนับสนุนต่ออาจจะได้แค่ Concepts)

๓. ผลการดำเนินงาน (ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ)

การดำเนินงานที่ผ่านมาพยายามดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของกรมกิจการผู้สูงอายุ โดยมีความพยายามให้เชื่อมร้อยผลการดำเนินงานหลายโครงการได้ นอกจากนั้นยังพยายามนำโครงการที่ได้รับจากการกรมกิจการผู้สูงอายุเชื่อมร้อยกับแผนบูรณาการจังหวัด แผนจังหวัด ซึ่งการดำเนินงานจริงพบว่า ระยะเวลาไม่สอดคล้องกันกับระยะเวลาที่งบประมาณ ที่กรมกิจการผู้สูงอายุจัดให้ จึงต้องทำให้กรมกิจการผู้สูงอายุต้องดำเนินการเองร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนั้นยังมีปัจจัยแทรกแซง อาทิ นโยบายเร่งด่วน นโยบายไทยนิยมยั่งยืน ผลการดำเนินงานอาจจะบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณ แต่หากพิจารณาคุณภาพอาจจะไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามการดำเนินงานต้องได้รับความร่วมมือที่ดีและมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างหน่วยงานกับ ศพส. กับพื้นที่ นอกจากนั้นการดำเนินงานยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่น้อยมากแต่เป้าหมายจำนวนมากและการดำเนินงานต้องเดินทางในระยะทางไกลมาก ทั้งนี้การดำเนินร่วมกับ อปท. ได้ดำเนินงานโดยคำนึงผลประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ และ อปท. มีการดำเนินงานสนับสนุนงานผู้สูงอายุ เงินช่วยเหลือ และงานสงเคราะห์ช่วยเหลือเพิ่มเติมอีกด้วย

๔. ข้อเสนอแนะ

๑. ควรจัดสรรงบประมาณ ให้ดำเนินงานภายใต้ Concepts และตัวชี้วัดที่กำหนดให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ ไม่ควรให้งบประมาณตามโครงการย่อย ๆ จากกรมกำหนด ทำให้คนทำงานเร่งทำโครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณแต่ไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพเท่าที่ควร

๒. หมวดงบประมาณกับลักษณะโครงการที่ได้รับ อาจจะไม่สอดคล้องกับการทำงานจริง (งบดำเนินงาน กับ งบอุดหนุน) อาจจะต้องพิจารณาภาพรวมร่วมกัน

๓. ควรดำเนินงานร่วมกับ อปท. เพิ่มมากขึ้น โดยสนับสนุนงบประมาณบูรณาการร่วมกับ อปท. มากขึ้น และภาคส่วนอื่น ๆ ในพื้นที่ได้

๔. พิจารณาโครงสร้างอัตรากำลังวิชาชีพเฉพาะที่จำเป็น นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักกิจกรรมบำบัด ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความรุนแรงของปัญหาในพื้นที่

๕. ควรพิจารณาการจัดสรรงบประมาณให้ ศพส. เพื่อมุ่งเน้นและเพื่อตอบโจทย์การเป็นสถาบัน

๖. ควรสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น อาทิ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นต้น

๗. ควรสนับสนุนงบประมาณในการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของ ศพอส. ให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของสังคมเพิ่มมากขึ้น

ภาพบรรยากาศการประชุมเชิงปฏิบัติการ
การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)
ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณและแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาค
เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑”
เวที ๔ วันพุธที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น.
ณ ห้องประชุมศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ บางละมุง จังหวัดชลบุรี

ภาพบรรยากาศการประชุมเชิงปฏิบัติการ
เวที ๔ วันพุธที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น.
ณ ห้องประชุมศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ บางละมุง จังหวัดชลบุรี

รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report)

โครงการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.)
ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ
และแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑